
NAZIONALE
VITT. EMANUELE

Flores
THEOLOGICARVM QVAESTIONVM,
IN QVARTVM LIBRVM SENTENTIARVM,

COLLECTI, ITERVMQ. SELECTI A R. P. F. Iosepho Angles Valentino Ord. Minor. Regularis Obseruantiæ Sacræ Theologiæ professore.

AD ILLVSTREM DOMINVM ANTONIVM Perez, Catholicæ Maiestati à secretis status.

Pars Prima.

CVM PRIVILEGIO PONTIFICIO, ET REGIO.

Pertinet

CVM LICENTIA SVPERIORVM.

ROMAE, Apud Iosephum de Angelis, Anno Domini,

M. D. LXXVIII.

Summa Priuilegii Pontificii.

Sanctissimus Dominus noster Gregorius Diuina prouidentia Papa Decimus Tertius, Motuproprio &c. per suas in forma breuis literas ex speciali gratia cōcessit Michaeli Ioanni Angles laico Valentino; ut ad Decennium dumtaxat à Data earundem literarum cōputandum; nullus alius per vniuersum orbem christianum constitutus, hunc librum flores Theologicarum quaestionū in quartum librum sententiarum intitulatum; & in duas partes, uidelicet, primam, & secundam diuisum; seu illius exemplaria, sine expresso consensu eiusdem Michaelis, seu Reuerendi admodum patris Iosephi Angles, eiusdem libri ductoris imprimere et imprimi facere, uel impressa in sua domo uel alibi tenere, habere, uel uendere possit. Inhibuitq. uniuersibus & singulis bibliopolis, ac aliis librorū impressoribus; aut uenditoribus caeterisq. personis Nostro, & Sanctae Romanae Ecclesiae temporali Dominio mediate, uel immediate subiectis cuiuscūq. status, gradus, ordinis, & conditionis existentibus, in uirtute Sanctae obedientiae, & sub excommunicationis latae sententiae, necnon quingentorum ducatorū auri; & amissionis typorū, & librū etc poenis; etiam sine declaratione cuiuscunque iudicis, ipso facto, in currendis, ne dictum librū, seu illius exemplaria, uel eo ū aliquā partem absq. Michaelis, seu Iosephi predictorum expresso consensu, dicto decennio durāte imprimere, seu imprimi facere, aut ab aliis impressa per se, uel alium siue alios, vēdere, aut uenalia proponere, & habere audeāt, uel praesumant: prout in eisdem literis sub Dat. Romae apud S. Petrū sub annulo Piscatoris die prima. decembris millesimo. quingentesimo septuagesimo septimo, Pontificatus eiusdem Sanctissimi D. N. Gregorii P P. XIII. anno sexto Latius continetur.

OS PHILIPPVS, Dei gratia Rex Castellæ, Aragonum, vtriusque Siciliæ, Hierusalē, Vngariæ, Dalmatiæ, Croatiæ, Legionis, Nauarræ, Granatæ, Toleti, Valentiæ, Galitiæ, Maioricarum, Hispalis, Sardiniæ, Cordubæ, Corsicæ, Murciæ, Giēnis Algarbij, Algezirę, Gibraltaris, Insularum, Canarię, Insularumq. Indiarum, & terræ firmæ, maris Oceani, Archidux Austriæ, Dux Burgundię, Brabantię, & Mediolani, Comes Barchinonæ, Flandriæ, & Tyrolis, Dominus Viscaię, & Molinæ, dux Athenarū, & Neopatriæ, Comes Rossilionis. & Ceritaniæ, Marchio Oristani, & Gociani. Pro parte tua deuoti religiosi Fratris Iosephi Angles, Ordinis S. Francisci de Obseruantia, fuit Maiestati nostræ expositum, & deductum, te summo cum labore composuisse librum intitulatū Flores Theologicarum Quæstionum, super quartum librum sententiarum, legentibus proficuum, & ad promouenda studia Theologiæ valde vtilem, humiliter supplicando; ut licētiam, & facultatem excudendi dictum librum tibi concedere, & indulgere de nostra solita benignitate dignaremur. Nos verò recognito prius, & examinato nostro iussu libro prædicto per Rectorem, & DD. Theologos collegii uniuersitatis Complutensis, habitaque de illo optima, & insigni approbatione, supplicationi tuæ duximus annuendum. Tenore igitur præsentium de nostra certa scientia deliberatè, & consultò tibi dicto Fratri Iosepho Angles concedimus, licentiā, & facultatem plenarias impartimur; quod p tēpus decem annorum à die datæ huiusmodi computandorum, quandocunq. volueris possis, & ualeas, absque alicuius pœnæ incursu, prędictum librum uno, uel duobus tomis excudere, seu imprimere, aut excudi, seu imprimi facere per te, uel alias interpositas personas; prohibentes, & iubentes quibuscunq. excussoribus, seu impressoribus, & alijs quibusuis personis ad pœnam florenorum auri Aragonum mille nostris regiis inferendorum ærariis, ne dicto tempore durante, librum prædictū excudere, seu imprimere, aut alibi impressum uendere audeant absque licentia, & uoluntate tuis; libris ipsis, & eorum

rum typis, & impressionibus primitus, & plenariè amissis; ubique applicatis. Locumtenentibus verò, & capitaneis generalibus, & aliis officialibus nostris, in quibuscunque regnis, & dominiis nostris constitutis, & constituendis dicimus, & iubemus, quòd licentia, & facultate nostra huiusmedi te uti, & frui sinant, & contra eam non faciant, uel ueniant, aut aliquem facere, uel uenire permittant ulla ratione, seu causa. Si præter iræ, & indignationis nostræ incursum, pœnam florenorum auri Aragonum mille nostris regiis inferendorum ærariis cupiunt non subire Cęterum uolumus sub pœnis iam dictis, quòd, impresso libro prędicto, non possit per quemquam uendi, nisi prius illo ad nostrum sacrum supremum Regium consilium adducto: ubi cum exemplari originali exhibito, manu nostri secratarii Michaelis Gort calce firmato, ualeat comprobari, & uendendi licentia concedi. In cuius rei testimonium præsentes fieri iussimus nostro communi sigillo à tergo munitas. Dat. in domo del Pardo, die XXIII. mensis Nouembris, anno à Natiuitate Domini millesimo quingentesimo septuagesimo tertio.

Yo el Rey.

Vidit, Don *Ber. Vic. C.*
Vidit Comes G. T.
Vidit Sapena R.

Vidit Episc. Vrgellen. R.
Vidit Sentis R.
Vidit Campi R.

Vidit Gort pro Conf. Gene.

LICEN-

LICENTIA REVERENDISSIMI Patris Generalis regularis obseruantię Ordinis Minorum.

RATER Christophorus à capite fontium Ordinis Minorum regularis obseruātię generalis minister, & seruus, dilecto nobis in Christo, ac uenerādo admodū patri, fratri Iosepho Angles eiusdem ordinis, sacrarum literarum professori, & prælectori eruditissimo prouintiæ Valentiæ, salutem in Domino sempiternam. Cùm nuper nobis relatum sit te quoddam opus, cui titulum præfuluiti, Flores Theologicarū quæstionum super quartum librum sententiarun Magistri, summis uigiliis, & laboribus ad iuuandam rempublicam Christianam conscripsisse: cùmq; obnixius, & impensius à nobis petieris, ut tibi liceret illud typis mandare, eam ob rem opus ipsum maximę frugis studiosæ iuuentuti fore, atque ad sacræ Theologiæ isogogen, sine qua nullus sacræ scripturæ sensa, & mystica arcana penetrare potest, facilem uiam, & methodum demonstraturum esse rati, cùm benedictione paterna, atque ad salutaris obedientiæ meritum, tibi liberam impertimur facultatem dictos Flores Theologicarum quæstionum (modò sacræ Inquisitiones officio id cōsultum uisum fuerit) excudendi, atque omnia, quæ ad hoc opus imprimendum spectant liberè exequendi, nemine nobis inferiore impedimentum ponente, aut cōtradicente. Vale in Domino eundē pro nobis oraturus. Dat. in nostro conuentu Hispalensi, Nonis Maii, anno Domini 1573.

Frater Christophorus, qui superius propria manu.

APPRO-

APPROBATIO D. RECTORIS, ET DOCTORVM VNIVERSITATIS COMPLVTENSIS.

OANNES Ramirez in Sacratissima Theologia doctor, insignis collegij, & uniuersitatis Complutensis rector, librum, quem frater Iosephus Angles instituti D. Francisci composuit, & Flores Theologicarum quæstionum inscribitur, quem Regius Aragoniæ senatus ad hanc Complutensem academiam misit; ut inspiceret, dignus ne sit, qui prælo mãdetur, ex mea commissione legerunt, atque inspexerunt diligenter Didacus Lopez. Gaspar Cardillus, Villalpãdeus, Franciscus Ximenius, Ioannes Ruiz, Franciscus Munnoz, Nicolaus de palacios, doctores Theologi, eo autem inspecto, atque examinato summa cura & diligentia, cùm simul essent apud me, omnes retulerunt in eo libro nihil omnino reperiri, quod fidei, religioni, Christianæ reipub. aut bonis moribus sit contrarium; sed utilem admodum esse ad iuuanda, & promouenda Theologiæ studia: tum propter res, quę in eo explicantur; tum etiam propter stylum, quo res tractatę sunt. Quamobrem dignum esse iudicauerunt, qui typis mandatus, in uulgus prodeat; ut ad plures ex eius libri lectione utilitas peruenire possit: in cuius rei fidem has literas dedi propria subscriptas manu, academiæ sigillo, Cõpluti in collegio nostro, die secunda mẽsis Aug. anni millesimi, quingentesimi, septuagesimi tertij.

Doctor Ramirez Rector.

Alphonsus de Laserna notarius

APPROBATIO ADMODVM REVERENDI, ET DOCTISSIMI PATRIS, FRATRIS

Michaelis Carrança, ordinis Carmelitarum Sacræ Theologiæ D. & sanctæ inquisitionis Valentiæ consultoris, & calificatoris.

GO Frater Michael Carrança Sacræ Theologiæ doctor, ac in conuentu Carmelitarum eiusdem Theologiæ immeritus interpres, & lector, necnō ab Illustrissimo, & Reuerendissimo D. D. Ioanne à Ribera Dei, & Apostolicæ sedis gratia Patriarcha Antiochię, Archiepisco pō Valentino, & S. C. R. M. consiliario, librorum imprimendorum in prædicta ciuitate, & regno examinator specialiter deputatus, vidi, & diligentissimê perlegi primam partem cuiusdam libri, Flores Theologicarum quęstionum in quartum librū sententiarum, nuncupati, auctore admodum Reuerendo P. F. Iosepho Angles ordinis seraphici Diui Frācisci, vtriusq; Philosoph. & sacræ Theologiæ eximio professore, & prouincię Sardinię sui ordinis cōmissario

missario generali, omni scientiarum, & virtutum genere ornatissimo. In quo quidem libro nihil est meo iudicio, quod cum Sacræ scripturæ, fidei Sanctionibus, Sanctæ Romanæ Ecclesiæ dogmatibus, vel cum bonis moribus, pugnare videatur; nec denique, quod vtramque potestatem, Ecclesiasticam, scilicet, aut ciuilem mordicus lędat; quin potius tanti viri acumen ingenii, docendi dexteritatem, scribendi facilitatem, sermonis; prout res ipsa patitur, elegantiam, rerum abditarum interpretandi subtilitatem, & in eligendis, & seligendis Sanctorum doctorum floribus, instar apis argumentosę innatam prudentiam, & in Christianā Rempub. in Deum summam animi charitatem, & pietatem contemplatus, meritò imprimēdum, manibusque sapientium circumferendum, & euulgandum censeo. In quorum fidem, hoc publicum meæ examinationis, & approbationis instrumentum, manu propria subsignatum, exhibui. Dat. in prębfacto conuentu Carmelitarum Valentię, decimo quarto Ianuarii, anno à Natiuitate Domini millesimo, quingentesimo septuagesimo Quarto.

Frater Michael Carrança.

APPROBATIO REVERENDI ADMODVM, ET ERVDITISSIMI P.F. Ioannis Baptistæ, Burgos ordinis Eremitarum S. Aug. Sacræ Theologiæ, & iuris Canonici eximii D. & Sanctæ Inquisitionis Valentiæ consultoris, & calificatoris.

GO Frater Ioannes Baptista Burgos, Augustinianus, Sacræ Theologiæ, & iuriscanonici Doctor, ac in academia Valentina publicus Sacræ Theologiæ professor, necnon pro Illustrissimo, ac Reuerendissimo D. D. Ioanne de Ribera Patriarcha Antiocheno, & Archiepiscopo Valentino librorum imprimendorum examinator, & corrector, fidem facio uidisse me secundam partem libri, cui titulus est Flores Theologicarum quæstionum in quartum librum sententiarum, quem ædidit admodum Reuerendus Pater, frater Iosephus Angles ordinis Sancti Francisci de obseruantia, Sacræ Theologiæ Doctor, quo summa diligentia uiso per me, & examinato, fateor nihil in eo esse, quod non sit catholicum, utile & absque ulla hæresis, aut alicuius erroris suspicione, & planè redolens auctoris sui sanam Catholicam, & eximiam erudtionem, dignumq. quod in manus omnium, communemque utilitatem ueniat, ac typis excusum euulgetur, & in publicum prodeat. In quorum omnium fidem præsens publicum testimonium dedi manu mea scriptum, ac subsignatum, decima quinta Ianuarii, millesimo quingentesimo septuagesimo quarto.

Frater Ioannes Baptista Burgos.

No.

NOS D. FRANCISCVS PEREZ Dei, & Apostolicæ sedis gratia, Archiepiscopus Calaritanus, & Episcopus Vnionum, Prior Sancti Saturnini &cæ. Cunctis pateat euidenter, & sit notum, qualiter coram nobis comparuit Reuerendus admodum Pater, Frater Iosephus Angles, Sacræ Theologiæ professor, & ordinis Sancti Francisci de obseruantia in præsenti Sardiniæ Regno commissarius Generalis, & exhibuit, atque uidendum nobis obtulit librum ab eo recopilatum, & compositum, inscriptú, seu intitulatum Flores Theologicarum quæstionum, iam antea uisum, recognitum, & approbatum ab insigni uniuersitate Complutensi de mandato Regij cōsilij Aragoniæ, nec non cum facultate & licentia illum excudendi ab examinatoribus librorum imprimendorum ab Illustrissimo, & Reuerendissimo domino Archiepiscope Valentino deputatis: prout de approbatione, & licentia nobis in publica forma constitit, obtenta. Et nobis institit, quatenus licentiam, & facultatem illum imprimendi in præsenti ciuitate, & castro Calaris sibi concedere dignaremur. Quapropter præfati Reuerendi Patris, tam iustis petitionibus annuere, & simul publicæ utilitati consulere uolentes librum prædictum Reuerendo Antonio Montano

tano Ecclesiæ nostræ Calaritanæ canonico, & in sacra Pagina doctori uisendum, relegendum, recognoscendum, ac nobis quid de eo sentiret, referendum commisimus. Qui quidem R. Antonius Montanus priorem ipsius libri partem sedulo recognouit, uidit, & relegit, & cum originali à præfatis Examinationibus; ut uidere est, approbato, atque subscripto diligenter fideliterque contulit, & comprobauit, immo transumpta, seu etiam impressa cum eodem originali omninò concordare, & conuenire nobis retulit; atque insuper nihil in eius priori parte, suo quidem iudicio, reperisse, quod Sacræ Scripturæ, sacrisq; canonibus, aut œcumenicis concilijs, Catholicæ Romanæ Ecclesiæ, & bonis moribus aduersetur; Ipsumque fore Christianæ Reipublicæ mirum in modum proficuum, ac salutarem, nõ solùm eiusdem Sacræ Theologiæ studiosis; uerùm etiam quibusuis Ecclesiasticis, atque animarum curam exercentibus. Quamobrem euulgandi, imprimendi, atque impressum eundem librum legendi, tenendi, ac transferendi absque alicuius pœnæ, uel censuræ incursu tenore præsentium licentiam, & facultatem in Domino concedimus, & elargimur. In quorum fidem præsentes literas manu nostra signatas, & sigillo munitas, ac per notarium, & curiæ nostræ secretariũ infrascriptum referendatas expediri

pediri

pediri iussimus, & mandauimus. Dat. Calari in nostro archiepiscopali palatio. Die X V. mensis Iulij, anno à Natiuitate Domini. M. D. L X X V.

F. Archiepiscopus Calaritanus.

Sua admodum Illustris. & Reuerendissima Do. mandauit mihi Augustino Sabbater, Not. & curiæ Archiepiscopalis Calaritanæ secretario.

OS DON FRANCISCVS PEREZ Dei, & Apostolicę sedis gratia, Archiepiscopus Calaritanus, & Episcopus unionum, Prior sancti Saturnini &c. Cunctis inspecturis attestamur, & notum facimus comparuisse coram nobis R. P. Sacræ Theologiæ professorē fratrem Iosephum Angles, & serafici sancti Francisci ordinis de obseruantia in præsenti Sardiniæ Regno commissarium generalem, & exibuisse nobis secundā partem libri ab eo recollecti, æditi, & compositi, denominati, Flores Theologicarū quæstionum, uisi, recogniti, & approbati ab eruditissima uniuersitate Complutensi de mandato Regij consilij Aragoniæ, & cum permissu examinatorum librorum imprimendorum ab Illus. D. Archiepiscapo Valentino deputatorum pro illo excudendo. Quę omnia nobis aperta fuerunt per publicas litteras, & instrumenta in prima parte impressa; quibus existentibus, fuit per nos commissa reuisio eiusdem libri R. Antonio Montano in Sacra pagina magistro, & canonico nostræ primatialis Ecclesiæ Calaritanæ, & habita ab eo relatione, licentiam concessimus ipsum imprimendi in præsenti ciuitate; prout in nostris inde confectis literis plenius continetur. Cumque postmodum per eundem R. P. fratrem Iosephum Angles simili modo fuisset petita facultas pro secunda eiusdem libri parte, & per nos commissa eidem magistro Antonio Montano illius reuisio, nobisque retulerit nihil in eadem secunda

cunda parte offendiſſe quod bonis moribus, Sacræ ſcripturæ, oecumenicis concilijs, aut Sacroſanctæ, Romanæ Eccleſiæ præſcriptum contraueniat; quin potius conducibilem, atque uſui Reipublicæ Christianę maximo futurum. Idcirco quibusuis impreſſoribus, ſeu typrographis harum uigore concedimus; ut liberè, & licitè ipſum librum euulgare, atque imprimere poſsint, & euulgatum, atque impreſſum diſtribuere, obſtaculis, & prohibitionibus ceſſantibus quibuſcunque: in quorum teſtimonium præſentes noſtra manu ſubſcriptas, & ſigillo roboratas per notarium, & ſecretarium infraſcriptum expediendas decernimus Da. Calari in palatio noſtro archiepiſcopali, die XXVIII. menſis Ianuarij, ãno à Nat. Domini MDLXXVI.

F. Archiepiſcopus Calaritanus.

Antonius Montanus Canonicus Calaritanus.

Illuſtriß. & Reuerendßi. Dominus meus Archiepiſcopus Calaritanus, mandauit mihi Auguſtino Sabater Not. & Secret.

ILLVSTRI D. ANTONIO

ILLVSTRI
D. ANTONIVM PEREZ,
CATHOLICAE MAIESTATI
A SECRETIS STATVS
Frater Iosephus Angles Ordinis Minorum, perpetuam optat felicitatem.

VM animaduerterem, uir Illustris, quanta cum diligenttia antiqui Doctores, & qui nostra ætate literis, uirtutibus, & Religione floruerunt, intellectu iuuauerint, quæstiones 4. lib. sententiarum Magistri Petri Lombardi multis Diuinæ Scripturæ testimonijs, sacrorum conciliorum decretis, sanctorum auctoritatibus, philosophorum dictis, & rationibus acutissimis, ita perfectè dilatantes: ut nihil amplius desiderari posse uideatur. Neminem uerò hactemus, quem ego legerim, memoriæ adiumento fuisse, quæstiones illas breui compendio compræhendentem ita; ut facile, uel semi Theologus de quauis quæstione interrogatus, rectè quod tenendum est, respondere posse. Decreui, quæstionum, quas Valentiæ apud seraphicum patrem meum Franciscum publicè interpretatus sum, flores colligere. Tum; ut publicæ utilitati studentiũ; tum etiam ut petitionibus meorum auditorum religioso-

rum, & sæcularium, quorum frequens concursus, uirtutes, atque rerũ Theologicarum amor hoc promerebatur, satisfacerem. Quæ enim summæ hactenus sunt in lucem editæ ad memoriam iuuandam, aut ita breues sunt, ut summulæ potius, quàm summæ sint appellandæ; aut ita copiosè de rebus disputant, ut summæ nomen sibi falsò uendicent. Hoc autẽ nostrum opusculum, ita quæstiones omnes 4. lib. sentẽtiarum comprehendit, atque ita de illis differit: ut nulla quæstio necessaria prætermittatur, nec quicquam superfluum (ut mihi uidetur) in eo contineatur. Prætermissis namque spinis, argumentis, inquam, quibus ueritas pungi uidetur, solos flores colligere uisum fuit: quos Christo Iesu saluatori nostro, cuius est totum, quod est optimum, consecraui. Cæterum, cùm in more positum sit, institutoque maiorum, ex multis uirum unum illustrem eligere, cuius nomine opus, quod denuò in lucem editur, à maleuolis, & detractoribus defendatur, rationi consentaneum fuit: ut huic consuetudini morem gererẽ, unumque deligerem, cui meos hos flores offerrem; ut araneæ, quæ ex floribus uirus colligere solent, abigerentur: & apes, quæ mel suauissimum ex eisdem conficiunt, admitterentur. Ad quam rem præstandam tu mihi primus obuius fuisti. Tibi enim multis nominibus istos primos flores meo labore collectos offerre debeo, ne ingratus tibi esse uidear, qui

plurima

plurima in me beneficia contulisti. Nam cum Salmanticæ essemus; atque ego cathedram peterem, publicasque lectiones, ut ibi fieri solet, haberem: quis illas magis sua præsentia, & fauore, te uno, illustrauit? Quis magis ad cathedram obtinendam mihi adiumento fuit? quis maiori gaudio, & exultatione eiusdem consecutionem celebrauit? Hæc inquam beneficia, atque alia innumera, quæ in dies in me confers, me compulerunt: ut te defensorem, & patronum huius mei opusculi eligerem. Hæc autem testari possunt Ferdinandus à Scobar, qui ob singularem morum integritatem, & literarum cognitionem, tui olim ipsius, nunc uerò primogeniti tui Gonzali Perez curam gerit, & doctissimus Cosmas à Medina, qui, quæ sua est medicæ facultatis singularis peritia, per gradus omnes ad primam cathedram, cui modo præfectus est, peruenit: eius etiam Frater Didacus à Medina iuris utriu que peritissimus, Vallisoletti collega, & cathedræ codicis præpositus, quos etiam ueros mihi fratres semper fuisse optime nosti. Verùm si uirtutes, quæ in te ab ineunte ætate semper resplenduerunt, si amor erga bonas literas, si charitas, qua semper uiros doctos prosecutus es, diligenter considerarentur; profectò omnes uiri docti sua opera tibi dicare deberent. Adducerem innumerabiles uiros eruditissimos, & probatissimos huius rei testes, quos olim, & nũc singulariter amas,

quibus etiam semper, uel adhuc adolescens familiariter utebaris, nisi timerem molestus esse. Vnus tamen pro omnibus loquatur Gasparus, Cardillus, uillalpandeus, sacræ Theologiae Doctor Complutensis, quem tu unicè propter eius incredibilem rerum humanarum, ac diuinarum cognitionem, & admirabilem uirtutum splendorem, diligis. Et quoniam melius multò erit uirtutes, & dotes, quibus Deus, Optimus, Maximus te illustrauit, tacere, quàm de illis pauca dicere, scribendi finé facio: at nõ orandi diuiná maiestatem: ut te diu seruet, tuaque omnia sic secundet: ut post uitae longitudinem, in qua sis omnibus charus, cum Sanctis omnibus in coelis triumphes.

LECTORI SACRAE THEOLOGIAE, RERVMQ. DIVINARVM STVDIOSO

Iulius Roscius Hortinus S.

QVAE ratio adduxerat Iosephū Angles Valentinum in familia Fratrum Minorum, siue pietatem, siue doctrinam spectes non minimum, sed maximum in priori illa æditione Calaritana; eadem permouit in hac Romana, vt bonorum exemplo publicam studiosorū vtilitatem procuraret. Studuit enim, & voluntate acri, & industria nō mediocri, breuitate profectò distinctè concisa, & singulari perspicuitate ex iis, quæ in ingētibus veterum voluminibus, quasi florētissimis Theologorum campis, & latissimis spatiis sparsa cōspicerentur, flores lectissimos decerpere. Atque illum virum eruditissimū, publicique boni amantissimum in eam volūtatem, vel cupiditatem potius ea, quam

sua

ſua ſponte & paucorum exemplo ſemper ſequutus eſt communis ſtudiorum impulit vtilitas, vt quos multitudo, & lōgitudo diſputationum deterreret, quas viri licet ſapientiſſimi; vberius tamen interdum & fortaſſe etiā moleſtius, quàm homines occupati vellent, pertractaſſent, ipſe hac breuitate, & perſpicuitate alliceret. Voluit igitur vir Optimus, ſingulari doctrina; ab omni prorſus iniqui animi labe purus, prodeſſe potius ſcriptis ſuis, & iuuare ac delectare breuitate; quàm quęſtionum longitudine, ac difficultate hominum ingenia perturbare. Quod ita fixum in eius animo fuit, vt quamuis hanc eandem rationem in altera illa æditione eſſet ſecutus; voluerit tamen in hac noua amputare nonnulla ex opere vniuerſo. Putauit enim commodius fore, id quod res eſt, ſi quæ prius vberius, copioſius, ſubtilius etiam fuerāt diſputatā, ſcholis & Theologorum clamorib. relinquerētur. Nec vero de hac detractione dolendum eſt, cùm pleniſſimū opus ſit, & nonnulla ad explicationem, lucemque maiorem ſint addita, vt qui vtrāque æditionem perlegerit, diligenterque conſiderārit, facile recognoſcere poſſit illuſtrem

lustrem operam eruditi hominis, & intelligere Romana hac æditione omnia collecta fuisse breuius, certius, & solidius. Mirum est enim quantum Romæ tribuat auctor, cum portus illa sit pietatis & religionis, domicilium sanctitatis, sedes omnium doctrinarum, vt multū inde ad operis huius comprobationem auctoritatis promanare certo sciat. Tu vero, Lector, in cuius gratiam hoc opus scripsit auctor, si quem ex eius lectione capies fructum, capies autem maximum, Antonio Perez a secretis status Philippi Catholici Regis, viro nobilissimo & Philosophiæ, ac Theologiæ, aliarumque bonarum disciplinarum omnium amantissimo acceptum refer; auctoremque de tanto munere ama plurimum, dum ab eo maiora, maioriq. studio parantur. Vale. Roma Id. Februariis.

CIↃ IↃ LXXVIII.

IN OPVS ERVDITISSIMVM
IOSEPHI ANGLES
Iulius Roſcius Hortinus.

Vt uidit diffuſa comas per candida colla
Relligio in niueo tot monumenta ſinu;
Seque per ora uirûm ferri quà Phoebus anhelos
Soluit, & igniuomos mane reducit equos:
Compoſuit ueneranda comas, & loetior ora
Suſtulit, & Superis talia dicta dedit;
Nunc igitur poſt fata iterum funeſta meorum
Exurgam, & tollàm lucida ad aſtra caput.
At tibi flore nouo frontem crinesque uiciſſim
Cingo, quando meas nectis & ipſe comas.

ORNATISSIMO RECTORI THEOLOGICAE ROMANAE ACADEMIAE DIVI THOMAE AQVINATIS,

D. IOAN. BAP. FONTANAE COMITI, I.C. Sedis Apostolicæ Protonotario, ceterisque Academicis.

Iosephus Angelus Typographus, S.

CCIPITE, *hoc anni initio, accuratissimi Academici, laboriosum Auctorem à sedulo Typographo, religiosi, inquam, patris Iosephi Angles opus Iosephi Angeli opera editum; quàm id appositè, cuiusuis sensus æstimabit; certè accomodatè à me sentio flores florescenti Romanæ D. Thomæ Aquinatis Academiæ Romæ decerptos destinari, siquidem me, si opus, si uos respicio. Me quidem decuit studium erga uos meum testari, qui cum alijs nominibus, tum eo præcipuè uobis debeam, quòd Theses uestras publicè singulis mensibus disputandas Typis meis potissimum promulgari decreueritis. At opus ipsum cùm ex more recognitum, & correctum, ad me excudendum transmitteret summa doctrina, ac iudicio*

dicio

dicio præditus F. Damianus Rubeus Centanus Academiæ uestræ lumen, & auctarium honorificum, profectò sic interpretabar, uestra me gratia, & Academiæ caritate libentius illud impressurum, & quamquam alienum opus dicare ego non possem, tamen oratione summo meritissimo heroi nuncupatum uidebam, re uobis ipsa, atque animo addictum reputabam. Valde enim concinnum, & uestris aptum exercitationibus ipse Assistens Academiæ uir longè doctissimus Matthias Aquarius ex ordine Prædicatorum significare uisus est, cui quasi tu consentiens, Rector præstantissime, multis audientibus optare te dixisti, ut similiter pertractati haberentur tres reliqui sententiarum libri; neque enim commodum dumtaxat, sed & tutum studiosis futurum, præsertim ubi decretis & Pontificum, & conciliorum pleraque muniuntur: itaque magnopere Angles operis cum methodum, tum imitationem commendasti. Ego autem si neque priuatum meum officium, neque libri huius bonitatem, sed uestram tantummodo, nobilissimi Academici, uestrique sodalitij dignitatem spectem, nõne quoniam quicquid à me honoris adhiberi potest, meruistis, icirco magis quæstiones quærentibus, sacram doctrinam sacra docentibus insinuari conueniebat? Quam enim aliam ob caußam illustre uestrum institutum beatissimi Pontificis maximi sapientia singularis

gularis inaudito beneficij genere instauratum erexit; atque excitauit? Tum autem patrator ille amplissimarum rerum praeclarissima auctoritate Cardinalis Moronus Protector, simulque patres omnium eruditionum Syrletus, & Alciatus, atque alij collegae purpurati idem adiuuandum, & sartum tectum tuendum susceperunt? Vt iam uidere uidear, si quidem hoc Theologiae studium retinueritis, breui nihil Academia D. Thomae Aquinatis fore celebratius, nihil symbolico uestro Abysso altius, ac profundius. Spem facis imprimis, Rector uigilantissime, & cum probitate, usu, litterisque omnibus praedite, tum uerò eximijs maioribus non indigne, quos quidem nullae historiae nullis temporibus tacent, quantoscumque tandem in Fontana familia requiramus. Notissimi Fontanae sunt Philippus Rauennatum, Franciscus Mediolanensium Archiepiscopi, Tricidius Patauinorum Episcopus, & Sauinus item Antistes Monsilicum Diuus tutellaris, cuius sanctissimi sepulchri claues alteras in tuis Insubribus prosapia Fontana, alteras Monsilicensis Magistratus custodit. Omitto nullam propemodum Cisalpinae Galliae ciuitatem insigniorem reperiri, in qua non ex hac stirpe aut Iureconsultos, aut moderatores exstitisse monumenta publica demonstrent. Ne scilicet uetera adducam, & Aegidium Patauij Principem commemorem, & Gallianum

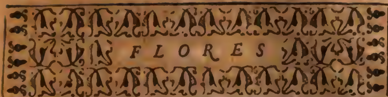
lianum, qui primus Venetis leges condidit, cuius factum adumbrare quodammodo tibi in hac ætate cõtigit, ut constitutæ Academiæ D. Thomæ Aquinatis leges Rector primus ferres, ac conscriberes. Faxit Deus immortalis, ut ea in dies floreat, fructusque ferat uberrimos; quod cùm à superis supplex peto; tum uerò, ut munus meum boni, atque æqui consulatis, meque, meaq. uniuersa paratissima uobis, & promptissima existimetis, uehementer rogo. Kal. Ianuarijs M. D. L X X V I I I.

MARCELLI BONAVIAE MESSANENSIS, Iusti Academici in Fontem, Flores, & Abyssum.

Cælicolum de fonte ciet refluentia Rector
Flumina, & inde nouis surgit Abyssus aquis.
Spargit aquas doctus diuinis floribus Angles,
Carpite; & ablutas his decorate animas,
Vt qua fluctisonum ter sanctus Abyssus Abyssum
Inuocat, hinc uester floreat auctus honos.

FLORES

QVAESTIONVM DE SACRAMENTIS IN GENERE.

QVAESTIO PRIMA DE HIS, QVAE AD ESSENTIAM SACRAMENTI PERTINENT.

Art. I. De definitione Sacramenti.

ARIAE à doctoribus, & exactæ Sacramẽti definitiones afferuntur, qualis illa est. D. Augustini, scilicet. in quo sub tegumento rerum sensibilium diuina virtus secretius operatur. & refertur. 1. q. 1. canon. multi. & illa eiusdem. B Augustini, & Magistri. inuisibilis gratiæ visibilis forma ita: vt imaginem gerat, & causa existat.

Alex. Alen. in 4. p. q 1. m. 1. et qõ 3 m. 1. S. Tho. 3. p. q. 60. Doct. d. 1. 4. ti. Ric. art. 1. Sco. q 2 Durã. q. 1. et Gabr q 1. Magi dist. 1.

Et illa Hugonis. materiale, siue sensibile elementum, foris propositum, ex institutione diuina significans, & ex sanctificatione spiritualem gra-

Lib. 1. de Sacr. p. 1. c. 1.

tiam continens.

3. par. q. 60. artic. 2. Et illa B. Thomæ. eſt ſignum rei ſacræ, in quantum eſt ſanctificās homines. Vltima eſt Scoti, quæ ſequenti concluſione continetur.

CONCLVSIO.

Scot. est dist. 1. quæst. 2. SACRAMENTVM eſt ſignum ſenſibile, gratiam Dei, vel gratuitum effectum, ex inſtitutione diuina efficaciter ſignificans, ad ſalutem hominis viatoris ordinatum. ſingulas partes breui declaremus. primum ſignum ſenſibile nominatur, gratiam Dei efficaciter ſignificans; quia præter ſpeciem, quā ingerit ſenſibus, ſignificat gratiā tunc recipienti Sacramentū exhiberi, quā continet, & cauſat, vt infra dicetur. idque efficaciter. quia fides Catholica docet, Poſito, uerbi gratia, baptiſmi Sacramento, tunc baptizato, niſi ponat obicem gratiā dari; ut habetur apud D. Marcum. qui crediderit, & baptizatus fuerit, ſaluus erit. hinc ſignum practicum nominatur. deinde additur in definitione, uel gratuitum effectum propter Hoſtiam conſecratam, quæ eſt Sacramētum. quia in illa Deum colimus, & adoramus; atque hæc non ſignificat gratiam inhærentem; non enim illa datur, niſi quādo Hoſtia recipitur; ſed ſignificat gratuitum Dei effectum, id eſt, Chriſtum Ieſum in ea realiter contentū, & eius ſanctiſsimam paſsionem rapræſentat. iuxta illud Lucæ. Hoc facite in meā commemorationem. præterea ponitur ex inſtitutione &c. quia non natura; ut fumus ignem, ablutio,

Augu. 2. de doctr. Christiana.

Mar. ult.

Lucæ 22.

lutio, uerbi gratia, exterius facta ablutionem animæ interiorem per gratiam à peccatis significaret, niſi Chriſtus dominus ita cōſtituiſſet. Tādem, ad ſalutem hominis uiatoris &c. qua particula, & ſacramenti neceſsitas, & finis inſtitutionis eiuſdē, qui eſt noſtra iuſtificatio, declaratur.

Artic. I I. An determinata materia, & forma ſint de eßentia cuiuſcunque Sacramenti?

CONCL. I.

OMNIA ſacramenta nouæ legis ex rebus tanquam materia, & ex verbis tanquam forma, conſtant. definita eſt in Cōc. Flor. ſub Eugenio IIII. & patet ex B. Auguſtino dicente; accedit verbum ad elementum, & fit Sacramentum.

Vide S. Tho. ubi ſup. art. 6. 7. Homil. 8. ſuper. Ioan. et habetur Cano. de trahe. 1. q. 1

CONCL. II.

ITA eſt in vnoquoque Sacramento determinata materia, & forma: ut ſub alia materia, uel forma non poſsit Sacramentum confici. Ratio eſt; quia ſolus Deus, qui poteſt gratiam conferre, poteſt materiam, & formam, ex quibus Sacramentum, quod eſt gratiæ ſignum, conſtat, inſtituere. Hinc collige in oleo lineaceo, quamuis in aliquibus effectis cum oleo oliuarum conueniat, non licere cōfirmationis, aut extremæ Vnctionis ſacramentum conficere.

APPEN.

CONCL. III.

RES in vnoquoque ſacramento dicitur mate-

 ria, &

ria, & verba forma. Ratio est; quia quemadmodum materia ex se est indeterminata ad plures formas, determinatur verò ad certā speciem per certam formam; ita etiam res sensibiles in vnoquoq; sacramento sunt indeterminatæ ad significandum plura; determinātur uerò per uerba ad significandum gratiam, vel gratuitum effectum. Hoc autem fiet perspicuum, si inductione singulorum sacramentorum utaris: ut, exēpli gratia, in Baptismo ablutio multa significat. Nā potest quis seipsum abluere: ut lauet se, & refrigeret; restringitur verò ad significādam ablutionem sordium peccatorum per formam, Ego te baptizo in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. & in sacramento Pœnitentiæ confessio, & reliqui actus pœnitentis, qui sunt quasi materia, possunt diuersimodè fieri, & restringuntur per formā &c. Caue Dur. qui tenet contra primam, & secundam conclusionem matrimonium non cōstare rebus; sed verbis tantum Contra Concil. Flor. uerum quia fuit illo Concilio antiquior, non est crimine notandus, sed cauendus.

quæst. 3. dist. 1. Duran. Canen.

Scotus accusatur, sed falsò; quod dixerit sacramentum Pœnitentiæ non constare ex rebus, uel materia. Verum infra q. 1. de pœnitentia liberatur, & quid senserit, declaratur.

dist. 14. infra,

Art. III. An liceat Sacramentorū formas uariare?

CONCL. I.

QVANDO variatur forma in terminos diuersorum

rum idiomatum, tunc non uariatur sensus, sed manet sufficiens forma, & uerum conficitur Sacramentũ: ut si quis Hispanè dicat, *este es mi cuerpo*, aut mixto idiomate, hoc est *mi cuerpo*. & ratio est; quia quotiescunque seruatur idem sensus orationis, quamuis idiomata uarientur, sufficiens Sacramenti forma seruatur.

CONCL. II.

Si aliqua Respublica imponeret noua rebus nomina, quæ essent cum formis Sacramentorum consuetis significantia, liceret cum illis sacramenta conficere: ut si statueret: ut A. significaret Patrem. B. Filium. C. Spiritum Sanctum, liceret tunc baptizando dicere. Ego te baptizo in nomine A, & B, & C. Ratio est; quia seruatur idẽ orationis sensus. sunt .n. termini illi ex impositiõne idẽ, quod verba formæ consuetæ, significãtes.

CONCL. III.

QVANDO termini idẽ significant ex accommodatione vsus, vel ex loquendi consuetudine, remanet sufficiens forma: ut si quis regem absoluẽs dicat. ego absoluo maiestatem uestram. Ratio est eadem, quæ superioris conclusionis; esset tamen ridiculus, qui hac forma vteretur. idem iuditium est de figurata locutione: ut in consecratione Calicis. Hic est enim Calix &c. vbi continens pro contento sumitur. *Soto dist. 1. q. 1. art. 8;*

CONCL. IIII.

QVOTIESCVNQVE per terminorum mutationes pœnes augmentum, uel diminutionem, siue interpositionem consuetæ formæ sensus non uariatur, verum Sacramentum conficitur. Proptere a quod, cum obseruetur idem orationis sensus, forma sufficiens obseruatur. unde sub hac forma. Baptizo te in nomine Patris omnipotentis, & Filij sapientis, & Spiritus Sancti diligentis, uerum fit Sacramentum. quia istæ additiones non mutant formæ consuetæ sensum. item sub hac, hoc est corpus meum. quia detractio particulæ, enim, non mutat sensum &c. Et tandem si intercapedo temporis, aut alicuius orationis interpositio fuerit adeò breuis: ut nō discontinuet intentionem, vel sensum, vel cōmunem concipiendi usum, Sacramentum conficietur: ut si Sacerdos dicat, Ego te baptizo (*alumpra mochacho*) in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti Amen.

CONCL. V.

QVANDO fit corruptio in fine tantum termi norum, nō autem in principio, & non animo inducendi errorem, sed ex imperitia sermonis, uel ex defectu linguæ, sufficiens forma non solet mutari, sicut si in Principio fiat. patet; quia seruatur formæ consuetæ sensus, qui non seruaretur, si in principio fieret mutatio: ut si loco patris diceretur matris. & cōfirmatur ex Cano. Retulerunt de

consec.

consec. distin. 4. de eo, qui baptizabat in nomine patrias &c. Vbi respondet Zacharias Papa uerum fuisse collatũ baptismum. quia ex accõmodatione usus, verba corrupta, & integra idẽ signant.

CONCL. VI.

Qui ex industria corrumperet fines terminorũ dicẽs, Ego te baptizo in nomine patrias &c. Non uidetur conficere Sacramentum. quia non videtur intendere facere, quod facit Ecclesia.

CONCL. VII.

Quando transpositis terminis seruatur sensus formæ consuetæ, uerum conficitur Sacramentum. Quoniam seruatur forma sufficiens; cum formæ consuetæ sensus retineatur. exemplum reperies. q. 1. de Eucharistia.

Prima difficultas. An qui, prætermissa forma consueta, utitur sufficienti, Mortaliter peccet?

Respondeo per duas propositiones.

PRIMA PROPOSITIO.

In casu primæ, secundæ, tertiæ, quartæ, quintæ, & septimæ conclusionis non peccat mortaliter. Probatur; quia quando charitas Dei, vel proximi non violatur, Mor. peccatum non committitur: hic autem charitas Dei non violatur; quia non agitur contra præceptum primę tabulæ, cum seruetur formæ sensus à Christo institutę; nec cõtra præceptum secundæ tabulæ. neq; enim pro-

ximus læditur; cum uerum recipiat Sacramētum, neque etiam fit ſacramento iniuria, quare nō peccabit mortaliter. dummodo aliàs vel ex contemptu, uel ratione ſcandali, non fieret Mortale.

SECVNDA PROPOSITIO.

CIRCA ſextam concluſionem de ſententia D. Thomæ, qui tenet nón confici Sacramentum, ex induſtria corrūpens uerba Mor. peccat. Quod peccet mortaliter, patet; quia ſecundum illā opinionem exponit ſe periculo Mor. peccandi.

Secunda difficultas. An qui, relicta forma conſueta animo inducendi errorem, vtitur ſufficienti, verè conficiat?

Alex. Alen. q. 13 m. 3. ar 3. S. Tho. q. 60 ar. 7 et 8. doctores d. 3 D. Bona. q. 3. 1 p. diſt. Ricar. artic. 2 q. 3. Scot. & Dur. q 2. Gab. q. unicæ ar. 1. S. Thomæ eſt.

DVAE ſunt contrariæ opiniones. prima Diui Thomæ. contraria opinio eſt Palu. in 4. diſt. 3. quæſt. 1.

CONCL. I.

QVI nōn ſeruat conſuetam formam; ſed ſufficienti utitur, cū intentione tamen faciendi quod Eccleſia præcipit, & Chriſtus inſtituit; quamuis habeat animum inducendi errorem, nihilominus verum conficit Sacramētum. Ratio eſt; quia formæ ſacramentorum, & illorum miniſtri habent virtutem ex inſtitutione Chriſti, & non ab Eccleſia; unde ſi habeat animū faciendi, quod Chriſtus inſtituit &c. Et cōfirmatur exemplo Græcorum, qui conficiunt in fermentato exiſtimantes nos in azimo pane conſecrantes errare.

CON-

CONCL. II.

Si miniſter habuerit animũ inducendi errorẽ in forma, dicendo in nomine patrias, filias, &c. uolens innuere Deum habere filiam, non conficiet Sacramentum. Ratio eſt; quia forma tunc nõ eſt ſufficiens, cum non habeat eundem ſenſum cum forma conſueta. eſt etiam definita in Can. retulerunt de conſecr. diſt. 4.

QVAESTIO SECVNDA DE INSTITVTIONE SACRAMENTORVM.

Alex. Alen. q. 1. m. 2. per 4. ar. S. Tho. qõ. 61. DD. diſt. 1. D. Bona. qõ. 1 Ricar. toto art. 2. & 5. Sco. q. 3. Gab. q. 2. Magiſt. Vega cap. ultimo lib. 7. ſuper Cõc Trident. Dur. q. 2. ar. 3. In 3 ſen. diſt. 20.

Ar. I. An Sacramentorum inſtitutio fuerit ad ſalutem neceſſaria?

CONCLVSIO.

NON fuit illorum inſtitutio ſimpliciter neceſſaria. Ratio eſt; quia neq; paſsio Chriſti Ieſu, ex qua ſacramenta habent uirtutem: ut eſt cõmunis Theologorum ſententia, fuit ſimpliciter neceſſaria. fuit tamen neceſſaria; quia conueniens ad noſtram eruditionem. Hanc probant S. Tho. & Doctores multis rationibus congruentibus.

Art. II. An in ſtatu innocentiæ fuerit aliquod ſacramentum neceſſarium?

COMMVNIS eſt Doctorum ſententia de hac re. uerum Alex. & Duran. arbitrantur, quod ſi in ſtatu innocentiæ homines perſtitiſſent, tenerentur aliqua ſacrificia ad fidem ſanctiſsimę Trinitatis proteſtandam offerre.

CON-

CONCL. I.

In ſtatu innocentiæ nullum fuiſſet ſacramentum propriè dictum neceſſarium. quia tale ſacramentũ eſt medicina contra morbũ, & cum ibi nullus fuiſſet morbus, nulla profectò opus eſſet medicina. Dicit enim Chriſtus Redẽptor noſter. nõ eſt opus ualentibus medicus, ſed malè habentibus.

Matth. 9.

CONCL. II.

In illo ſtatu nullum fuiſſet, ſi homines non cecidiſſent, ſacrificium. Primum enim non opus eſſet illo ad exteriorem fidei proteſtationem. quia ſatis fuiſſet uerbo tenus illam proteſtari. Secũdo, neque ad diſtinctionẽ religionis. quia tunc unus fuiſſet Dei cultus in toto terrarum orbe. Tertio, neque ad redimendam pœnam temporalem peccatis debitam. Quia in illo ſtatu nulla fuiſſet culpa. Vltimo, neque ad ſcientiam Dei comparandam: ut Deo debitum honorem exhibere diſcerent. nam ut Magiſter ſententiarum ait. homo in illo ſtatu ſine medio videbat Deum, id eſt, non indigebat creaturis ad creatoris notitiã inueſtigandam. per diuinam ſiquidẽ reuelationẽ illam habebat. non .n. plures cauſæ inſtitutionis reperiũtur.

Diſtin. 1.

Art. III. An in ſtatu legis naturæ fuerit aliquod. ſacramentum propriè dictum?

3. p. q. 70. artic. 4. Tres ſunt circa hunc articulum opiniones. Prima eſt S. Thomæ, qui utramque partem probabilem eſſe iudicat.

Secun-

Secunda Ricardi, qui defendit sola fide parentum, nullo exterius adhibito signo, homines tunc à peccato purgari.

Tertia Scoti, cui subscripsit Gabriel, hi affirmant ibi fuisse aliquod sacramentum propriè dictum, idem tenuit Alex. 4. p. q. 2. & 5.

d. 1. ar. 4. per tres q. in 4. d. 1. q. 3. & 4. Gabr. d. 1. q. 2. ar. 3. & Palud. q. 5. art. 5.

CONCL. I.

In lege naturæ fuit aliquod sacramẽtum propriè dictum, quo paruulis originale peccatum remittebatur. Cõstat multis rationibus. nam primũ erat tunc sacerdotium Melchisedech, quod non fuit in aliqua lege institutum, nisi ad sacramentorum administrationem. deinde fœminæ tempore legis scriptæ à peccato originali per aliquod sacramentum legis naturę liberabantur. Præterea ubi est morbus, debet esse aliqua medicina. tandem erant tunc fideles ab infidelibus separati; quamobrem indigebant sacramento sensibili, iuxta sententiam D. Aug. dicentis. in nullum nomen religionis, siue uerum, siue falsum, coadunari homines possunt; quin aliquorum signorum, uel sacramentorum sensibilium consortio colligantur.

Gen. 6. & 24. et 27. et Deut. cap. 7. Lib. 19. contra Faustum cap. 11.

Hinc colligitur solam fidem interiorem adultorum non satisfuisse paruulis tunc ad salutem. Ratio est; quia cum esset opus sacramento, & sacramentum sit signũ sensibile, necesse erat fidem aliquo signo exteriori protestari. Dicit enim D. Paulus. corde creditur ad iustitiam; ore autem confessio fit ad salutem.

Appen. 1.

Rom. 10.

CON-

CONCL. II.

SACRAMENTVM legis naturæ originale peccatum paruulorum delens, non erat aliquod sacrificium; sed fides uerbo, uel facto aliquo protestata. Patet ijsdem rationibus, quibus cōfirmata est Appendix, & concl. 1. nam quādo D. Gregorius dicit solam fidem (ut refertur de consecr. distin. quar. Canone, Quod autem apud nos) esse remedium pro paruulis, intelligitur pro fidei cōfessione uerbo tātùm facta, uel facto aliquo protestata: non autem pro solo actu interiori credendi.

Vide Sco. q. 9. ubi supra.

CONCL. III.

HVIVS sacramenti non erat definita uerborū forma, sed præcipiebatur tantùm: ut super paruulum uerbo, aut facto fides mediatoris futuri inuocaretur, fortasſis in hunc modum: futurus mediator te saluet. Perspicua est cōcl. illius enim Sacra scriptura meminisset: sicut & circuncisionis mentionem fecit, quæ tempore eiusdem legis fuerat tradita Abrahæ. quod autem fides mediatoris (ut dictum est) esset necessaria, constat apertè. quia peccata nunquā fuerunt dimissa, nisi propter merita unius mediatoris. unde Iob. scio quod Redemptor meus uiuit &c. quo loco fidē unius mediatoris habuisse declarat.

Iob c. 19.

APPEN. 2. Hinc in lege naturali non sufficiebat actus alicuius infidelis intendētis facere super paruulum, quod fidelium congregatio faciebat. Ratio est ex 4. concl. deprompta. quia cum illius sacramenti

non

non esset definita uerborum forma; sed actus fidei interioris talem fidem exterius explicans, & infidelis interiorem fidem non haberet, non poterat exteriori actu uerbo, scilicet, aut facto fidem, siue actum, quem non habebat, uerè explicare. hic, aduerbium uerè nota diligenter.

CONCL. IIII.

ADVLTI in lege naturali uirtute sacrificiorum iustificabãtur. Constat ex Can. quod autem apud nos proximè citato; erat nihilominus necessaria fides mediatoris. ad Rom. 3. Quem proposuit Deus propitiatorem per fidem &c. Erat quoque necessaria pœnitentia. quia confessio erat in lege naturali. tandem cõfirmatur Iob 1. Qui singulis diebus offerebat sacrificiũ pro filijs dicens, ne forte peccauerint filij mei &c. Rom. 3. Iob cap. 1.

CONCL. V.

ADVLTI in lege naturali habebãt sacrificandi præceptum. Ratio est; quia remedium contra peccatum fuit sub præcepto: ut est modò baptismus, atque pœnitentia, & sacrificia erant in illa lege remedium contra peccata: ut ex Can. quod autem apud nos B. Grego. constat. Scoti & Dur. & Palud.

Hinc falsò colligitur à Magistro Soto vbi supra contra Scotum, ex illius solutione non esse discrimen inter remedium paruulorum, & adultorum contra D.Grego. nunquam enim Scot. dixit fidem sacrificio protestatam, sed uerbo tenus. APPEN. 3. Sco. defenditur.

vnde

vnde maximum discrimen inter utrumque remedium constituit, quod erit legenti Scotum facilè perspicuum.

Appen. 4. Hinc intelliges quoque illud præceptum non scriptura, sed per traditionem à parentibus in filios fluxisse; quem admodum de præcepto fidei vnius mediatoris, quod erat necessarium ad salutem, nulla scriptura habebatur: ut D. Tho. docet. Dices. non potuit sine scriptura esse idem apud omnes, ergo uel erat scriptum, uel non erat sacramentum. Respondeo. erat idem secundũ actum interiorem fidei unius mediatoris: non autem secundum actum exteriorem. quia non erat traditũ hoc sacramẽtum sub certa forma. & confirmo ex sententia D. Thom. nam sicut ille docet. Solo instinctu interiori tunc mouebãtur ad eligendas res pro remedio adultorum, idest, pro sacrificio; ita à simili eodem instinctu ad eligendum actum exteriorem ad fidem pro paruulis manifestandam moueri tunc manifestum est.

3. quæst. 60 ar. 5. ad 3.

QVAESTIO TERTIA DE CAVSALITATE GRATIAE.

D. D. d. 1. D. Bona. q. 4 2. p Ricar. ar. 4 . 1. Durã. q. 4. Castro V. Baptĩ. hæres. 3.

Art. I. An sacramenta nouæ legis sint causa gratiæ?

CONCLVSIO.

De fide tenendum est sacramentum nouæ legis causam esse gratiæ. est enim definita in Conc. Flor. sub Eugenio IIII. his uerbis. Sacramenta nouæ legis continent gratiam, & eam dignè

gnè suscipjentibus conferunt. & in Conc. Trid. cap. 5. in præfat. Sessio. 5. & Sessio. 7. Cano. 6. 7. 8. ubi Anathemate feriuntur hanc Catholicam veritatem negantes.

I. Diffic. Quomodo sacramenta sunt causa gratiæ?

VARIAE sunt de hac difficultate opiniones, quæ illam difficilem admodũ reddũt. I. est Alex. Alen. q. 8. m. 3. art. 5. & qõ. 19 m. 2. cui adherere uidetur D.Tho. in 4. sent. d. 1. q. 1. art. 4. hi Doctores tenẽt esse sacramenta instrumentalẽ gratiæ causam. quia quãdam qualitatem efficiunt in anima, per quam disponitur ad gratiam suscipiendam; quam dispositionem in sacramentis characterem imprimentibus dicunt esse characterem; in alijs uerò quendam animę ornatum.

Secunda opinio dicit sacramenta efficere gratiam; ita ut sint causæ morales gratiæ. quia in illis applicantur nobis merita Christi, quæ sunt causa gratiæ. hanc defendit Mag. Cano in prelectione de sacramentis in genere 4. p.

Tertia opinio est Scoti d. 1.q. 4. dicentis sacramenta gratiam efficere, ita quòd se habeant, sicut effectus priores destinati ad effectus posteriores, scilicet, ad gratiam. nam sicut notitia dicitur efficere uolitionem. quia ad uolitionẽ pręsupponitur (nihil enim uolitum, quin præcognitum) ita sacrumenta dicuntur gratiam efficere. quia ex lege Diuina ad illam præsupponuntur.

Quarta opinio est Gab. d. 1.q. 1. scilicet, quod sacra-

ſacramentà cauſant gratiam,ſicut cauſæ naturales ſuos effectus, cuius ratio nititur huic poſitioni, ſcilicet. cauſam ſecundã producere ſuum effectũ nihil aliud eſt, quàm Deum talem effectum producere ad præſentiam illius cauſæ, quæ quidem videtur contra fidem. quia ſi operationes noſtræ voluntatis non producuntur ab illa,ſed à Deo,uoluntate tamen noſtra præſente, contra iuſtitiam, profectò faceret Deus puniendo peccata noſtra, quæ ipſe, nobis præſentibus, facit.

Quinto opinio eſt Mag. Soto diſt. 1. q. 3. art. 1.4. aſſerentis ſacramenta cauſare gratiam mediatè, & conſecutiuè.

CONCL. I.

SACRAMENTA poſſunt quodammodò morales cauſę gratiæ appellari. nã moralis cauſa eſt, quæ mouet efficientẽ mediante aliquo obſequio, & ſacramenta mouent quidem Deum Opt. Max. mediante Chriſti Ieſu obſequio ad conferendam nobis gratiam.

CONCL. II.

SACRAMENTA poſſunt quoque ſuo modo cauſæ, ſine quibus re ſuſceptis, ſacramentalis gratia non confertur,nominari. Nam per ſacramenta confertur gratia ex opere operato; quare niſi re ipſa ſuſcipiantur, non dabitur talis gratia. atq; ita erunt cauſæ ſine quibus non re, ſcilicet,ſuſceptis confertur gratia ſacramentalis.

Hinc

Hinc fequitur tenentes facramenta caufare gratiam, ut in 1. & 2. concl. differre à tenentibus facramenta effe caufam inftrumentalem. Tum, quia caufa moralis non eft ens reale: quemadmodum inftrumentalis caufa. Tum etiam, quia caufa fine qua non præfupponitur ad effectum, & non operatur illud: ut apertio feneftræ præfupponitur ad introductiónem luminis: at uerò caufa inftrumentalis producit effectum. Appen.

CONCL. III.

SACRAMENTA funt inftrumentalis caufa gratiæ: quia illam fupernaturaliter efficiunt, eo modo, quo inftrumentalis caufa artificiosè fimul cũ fuo artifice, effectum producit. Conftat ex proprietatibus inftrumentalis caufæ. Nam per illam primum reddit Deus, qui eft principalis caufa, animas fibi fimiles. Confertur enim gratia, qua animæ deificantur, & diuinæ naturæ confortes efficiuntur. Secundo, quia non uirtute propria; fed Dei meritorumque Chrifti operantur, deferuntque actionem Dei ad paffum. Nam funt media inter Deum, & ánimam illa recipientem. Et confirmatur auctoritate conc. Trident. feffio. 6. cap. 7. vbi baptifmus inftrumentalis caufa iuftificationis nuncupatur.

Arti. II. An poffit creatura inftrumentaliter creare, uel ad creationem concurrere?

HAEC quæftio breui in præfentia explicatur; quoniam inftituta eft de caufa gratię difputatio.

Duæ sũt opiniones. Vna affirmãs Gab.d.1.q.2.ar. 3.dub.2. Alma.quẽ ibi citat, & Mag. Vega ſuper conc. Trid.lib.7.c.13. Altera.& communis eſt oppoſita, de qua lege Alex. Alen. in 2.p.q. 6. m.2. art.4. Mag. ſent. in 4.d.5. D.Tho.1. p.q.45. art. 5. Sco.in 4. d.1. q.1. Ricardus in 4.d.5.q.4. art.1. & in aliis locis, quæ ibi citantur Alber. Mag. in 2. diſt.1. art. 7. Duran. in 2. q.1. diſt. 1.

CONCLVSIO I.

NVLLA creatura poteſt eſſe inſtrumentalis cauſa creationis, immo impoſſibile eſt. Propterea quòd, de ratione inſtrumenti eſt; ut agat circa aliquod paſſum, & prius natura, quã principale agẽs illud tangat, ſitque medium inter principale agẽs & paſſum; quæ quidem in creatione, cùm fiat ex nihilo, haud eſſe poſſunt.

CONCL. II.

BENE tamen poteſt eſſe cauſa ſine qua non creationis. Quia imperium diuinum: quod defertur ad nihil, ideſt, ad nullum ſubiectum, non utitur creatura, tanquam inſtrumento.

APPEN. Hinc ſequitur, quòd ſi Deus per orationes, & preces alicuius ſancti crearet aliquam formam, tales preces non eſſent cauſę inſtrumentales; ſed morales per orationem modò dictam.

Art. III. An ſacramentalis gratia in nobis aliquem peculiarem effectum operetur?

CONCLVSIO.

SACRAMENTALIS gratia, etſi à gratia gratum

tum faciente non distinguatur specie; habet nihilominus peculiares effectus. Ratio est; quia Deus, & natura nihil faciunt frustra; atq; ita frustra ponerentur plura sacramenta, si illorum non essent diuersi effectus. Quamobrē in unoquoque sacramento promittit Deus simul cum gratia peculiare auxilium ad illius sacramenti effectum: ut in baptismo pręstat Deus cum gratia peculiare auxiliū ad reliqua sacramenta dignè suscipiēda; in confirmatione ad fidem publicè confitendam, & contra inimicos Ecclesiæ defendendam; in Eucharistia delectationem, & deuotionis augmentum; in confessione peculiare auxilium ad persistendum in gratia, ne in eadem, uel alia peccata pœnitens relabatur; in extrema Vnctione contra tētationes dæmonum, qui nos in desperationem ducere conantur; demum in matrimonio Deus Opt. Max. speciale auxilium ad superandas carnis concupiscentias concedit.

Alex. Alen. q. 8. art. 2. §. 1. D. Tho. q̄o. 62. art. 2. & DD. d. 1. D. Bona. q. 6. ar. 1. Ricar. q. 4 art. 4. Sco. ar. 2. quæst. 1.

Artic. IIII. An sacramenta uirtutem efficiendi gratiam à passione Christi Iesu habeant?

CONCLVSIO.

† VIRTVS, quæ est in sacramentis conferendi gratiam, ex meritis passionis Christi Iesu emanat. Ratio est; quia gratia nulli datur, nisi propter merita passionis Christi. & confirmatur ex Glossa, super illud Rom. 5. in similitudinem præuaricantis Adæ, ubi legitur ex latere Christi dormientis fluxisse sacramenta, per quæ saluata est Ecclesia.

† Alex. Alē. q. 8. m. 3. ar. 5. §. 5. 6. et 7. D. Tho. q. 62. artic. 3. 4. 5. D. Bon. d. 1. art. 1. q. 3. & d. 3 artic. 1. q. 2. Sco. d. 1. q. 5. & d. 2. q. 1. Ricar. dist. 1 q. 3. artic. 4. Dur. d. 1. q. 4. et 5. Gabri. dist. 2. q. 1. art. 3. dub. 1.

I. Diffic. An habeant uirtutem efficiendi gratiam à qualitate, uel uirtute aliqua supernaturali illis inhærente?

CONCL. I.

VIRTVS in sacramentis existens non est specialis qualitas; sed motus à ministro, prout minister est, effectus: ut uirtus ablutionis, idest, baptismi: ut sit sacramentum, est, quod moueatur à ministro, utpote, infundendo aquam animo faciendi, quod Christus instituit. Ratio est; quia uirtus cuiuscunque instrumenti est motus artificiosus factus ab agente principali, uel ministeriali, & cum sacramenta sint gratiæ instrumenta, ut supra diximus; erit profectò uirtus illorum motus effectus à ministro pro ut minister est, idest, animo faciendi, quod Christus instituit.

APPEN. Virtutem aquæ in sacramento baptismi, & olei in Sacramento confirmationis, & extremæ Vnctionis esse ablutionem, & unctionem, & cæterorum sacramentorum esse motum, qui efficitur à ministro animo faciendi, quod Christus instituit hinc manifestissimè colligitur. Et notā quod quādo Scot. dicit uirtutem Sacramenti esse, quòd sit signum certum, loquitur de Sacramento; ut est signum. at verò ut est instrumentalis causa, non it inficias sacramēti virtutē esse prædictum motum.

dist. I. quæst. I. 4.

CONCL. II.

SACRAMENTA, quatenus sunt instrumentales

tales causæ, gratiam continent. Ratio est; quia causam continere effectum, nil aliud est, quam habere uirtutem producēdi illum: & cum sacramenta, quando applicantur à ministro (ut proxima concl. diximus) habeant uirtutem efficiendi gratiam; dicentur profectò continere illam, quatenus instrumentales causæ sunt, ad differentiā Dei Opt. Max. qui solus est principalis gratiæ causa.

Art. V. De numero, excellentia, & necessitate Sacramentorum nouæ legis.

DE NVMERO, AN SINT SEPTEM TANTVM?

Hoc dubio explicatur 2. pars. 2. d. Magistri.

CONCL. I.

Alex. Alen. q. 8. m. 7. ar. 2. D. Tho. q. 65. ar. 1. et DD. in 4. D. Bon. d. 2. q. 3 Scoti q. 1. Ricar. q. 4. art. 1. Duran. q. 2. Gabr. q. 1 art. 1. in eadem d. 2.

SEPTEM tantùm sunt nouæ legis sacramēta. Ita enim definitur in Conc. Floren. expresè, & Triden. Sessio. 7. de sacramentis in genere c. 1. vbi ita habetur; si quis dixerit sacramenta nouæ legis non fuisse omnia à Christo Domino nostro instituta, aut esse plura, aut pauciora, quàm septem &c. Anathema sit.

Hinc colligitur errasse Alex. Alen. in 4. part. qō. 24. m. 1. ubi dicit sacramentum confirmationis fuisse ab Ecclesia in Concil. Meldensi institutum; & D. Bona. d. 7. q. 1. qui tenet cum Alex. & Hugo. lib. de sacramentis parte 15. capit. 2. qui affirmat Extremā Vnctionem fuisse à B. Iacob. institutam.

APPEN.

DE EXCELLENTIA,

CONCL. II.

D.Tho.ar.2 et 3. & habetur in Conc. Trid.Seß.7. de sacramentis in genere Can. 3.

INTER sacramenta nouæ legis Eucharistiæ Sacramentum est cæteris præstantius, Est enim finis, ad quē alia sacramenta ordinātur; & finis est præstantior iis, quæ sunt ad finem. continet etiam Christum realiter.

CONCL. III.

INTER alia sex Baptismus, Cōfirmatio, & Ordo, cæteris præstantiora censentur. Quia Baptismus est ianua omnium sacramentorum, confirmatio est ad defendendam fidem, & ordo hominem in supremo Ecclesiæ gradu constituit.

DE NECESSITATE,

CONCL. IIII,

D. Tho. artic. 4.

BAPTISMVS, Pœnitentia, & Ordo simpliciter tantùm sunt necessaria. Ratio est; quia illud est simpliciter necessarium ad salutem, sine quo de lege peccatum non dimittitur, talia sunt hæc tria sacramenta. de Baptismo enim Ioan. 3. dicitur. Nisi quis renatus fuerit &c. De pœnitentia, Luc. 13. Nisi pœnitentiam egeritis, omnes simul peribitis. Et de ordine constat; quia sine illo non potest pœnitentiæ sacramentum administrari.

Ioannes. 3.

Lucæ 13.

CONCL. V.

CAETERA sacramenta sunt secundū quid necessaria

cessaria, idest, ad salutē conuenientia, ne quis per contemptum illa prætermittat, quia qui sacramentum cōtemnit, Christum Iesum authorem sacramentorum contemnere uidetur.

Art. ult. De Sacr. ueteris legis conferāt ne gratiā?

QVINQVE sunt opiniones circa sacramentū circuncisionis. Prima est Mag. sententiarum d. 1. dicentis per circuncisionem deleri peccatum: gratiam autem minimè dari. quæ opinio est apertè erronea. quia de lege non datur medium inter filium regni, & perditionis. Nam qui non est mecum, contra me est &c. vide D. Bona. qui illum sano modo interpretatur. *Canendus. Magister. Lucæ 11.*

Secunda opinio refertur à D. Tho. infrà citato eorum, qui dicebāt gratiam dari per circuncisionem, quæ sufficiebat ad deletionem peccati; non autem ad consequendam gloriam. hæc etiam est falsa, quia gratia gratum faciens, & culpam delet, & ad gloriam iuuat.

Tertia opinio affirmat deleri culpam, & gratiam ad gloriam utilem cōferri; negat tamen per illam carnis concupiscentiam cohiberi.

Quarta est D. Tho. q. 62. art. ultimo, & q. 70. art. 4. qui tenet nulla ueteris legis sacramenta habuisse in se uirtutem, qua gratiam operarentur. non enim dabatur gratia uirtute circūcisionis de sententia illius, sed fidei ministri.

Quinta opinio est Sco. d. 1. q. 6. quam multò antea defenderat. Alexan. Alen. q. 7. m. 7. & 8.

D. Bona. q. 3. ar. 2. Ricar. q. 3. art. 6. in 1. d. quos ſequuntur Dur. q. 5. & Gab. q. 4. eadem diſt.

CONCL. I.

D. Tho. eſt 1. 2 q̃ō. 103 ar. 2. ad 2. Scot. q̃ō. 6. citata contra Magiſt. d. 1. Matth. 10. Mar. 9.

VETERIS legis ſacramenta, ſi cum gratia, & fide, recipiebantur, erant gratiæ, & gloriȩ ex opere operantis meritoria. Ratio eſt; quia erat actus à charitate procedens in Deũ relatus. Talis enim actus eſt gratiæ, & gloriæ meritorius: ut patet Matth. 10. & Mar. 9. Quis quis enim dederit potum aquæ frigidæ in nomine meo &c.

CONCL. II.

NVLLVM ſacramentum, quod erat præcisè legis Moſaicæ, ex opere operato gratiam conferebat. Definita eſt in Cõc. Flor. ſub Eugenio. IIII. vbi ita legitur. Nouȩ legis ſeptem ſunt ſacramenta, quæ multum differunt à ſacramentis ueteris legis. Illa enim non conferebant gratiam; hæc autem noſtra, & continent gratiam, & eam dignè ſuſcipientibus conferunt.

APPEN. *Cauen. Dur.*

Hinc colligitur cautè legendum eſſe Dur. ubi ſupra dicentem conſecrationem ſacerdotalem in lege veteri gratiam contuliſſe.

Alex. Alen. q̃ō 8. m 4. artic. 1. & q. 19 per totũ D. Thom. q. 63. ar. 1. et DD. in 4. D Bona. d. 6 artic. 1. per

QVAESTIO QVARTA DE CHARACTERE.

Art. I. In quibus ſacramentis nouæ legis character imprimitur.

CONCL. I.

CERTISSIMVM eſt caracterẽ in anima per ſacramenti initerabilis receptionem, ſi recipiens

piens non ponat obicem sacramento, imprimi. Definitur in Conc. Flor. sub Eug. IIII. & in Concil Triden. Sess. 7. Can. 9.

quinq; q. Ricar. d. 5. toto art. 2. Scot. d. 6. qõ. 9. 10. & 11. Duran. d. 4. q. 1. Patrẽ Castro cõtra hæreses V. character.

CONCL. II.

IN Baptismo, Confirmatione, & Ordine duntaxat character imprimitur. definita est in Conc. modò citatis. nam in Flor. dicitur. inter hæc sacramenta tria sunt, scilicet, Baptismus, Confirmatio, & Ordo, quæ characterem, idest, spirituale quoddam signum imprimunt in anima indelebilem, unde in eadem persona non iterantur. & in Trid. eodem Cano. 9. ita legitur. Si quis dixerit in tribus sacramentis Baptismo, scilicet, Confirmatione, & Ordine non imprimi characterem in anima &c. Anathema sit.

Art. II. An character sit qualitas absoluta in anima existens? &c.

DVAE sunt opiniones. una communis quam tenent Alexan. D. Bona. 4 p. q. 19. m. 1. art. 2. quos citat Gab. d. 6. q. 2. Ric. q. 1. D. Tho. ar. 2. vbi supra, & dicitur ab his esse qualitas absoluta. altera est Dur. d. 4. q 1. asserentis esse relationem quandam. Sco. dubius est in hac quæstione.

CONCL. I.

CHARACTER est potentia actiua, seu passiua recipiendi, administrandi vè sacramenta. Per characterem enim distinguitur sacerdos à non sa

cerdote,

cerdote, scilicet, per potentiam administrandi sacramētum. Baptizatus etiam à cathecumeno per potentiam recipiendi sacramētum. est enim character signum, quo insigniti ad inuicē distinguuntur, & interse quandoque assimilantur, & à carentibus charactere differunt.

C O N C L. II.

Potestas ista actiua, siue passiua non est ens rationis, aut relatio; sed qualitas absoluta in anima existens. Patet; Quia impressio est actio realis; ut impressio sigilli in cera, & character dicitur imprimi in anima; ut constat Can. maiores de baptismo. tum etiam quia similitudo non est nisi in qualitate, & per characterem, qui illum habent, dicuntur esse similes.

Vide cōc. citatum supr. q. 4. ar. 1.

C O N C L. III.

Character respectu sacramentorū instrumentalis causa, siue potētia est. Quia sacerdos est causa instrumentalis conuersionis panis in corpus Christi uerū per uerba cōsecrationis; & hoc, quia habet characterem, ergo multo magis character.

D I F F I C V L T A S,

An sit character indelebilis?

C O N C L. I.

Alex. q. 19. m. 5. D. Bona. q. 5. Ricar. q. 3. D. Tho. art. 5. ubi supra.

Potestas hęc administrandi, uel recipiendi sacramenta, quæ character nuncupatur, indelebilis est. Definita est expressè in Conc. Flor. & Trid.

Trid. in 1. artic. citatis, & in cap. maiores de Baptismo, & Can. quod quidam 1. q. 1.

Art. III. An sit caracter in uoluntate, uel in intellectu, tanquam in subiecto.

DVAE sunt opiniones. I. Alex. q. 19. m. 3 D. Bona. q. 3. D. Tho. artic. 4. ubi supra Ric. d. 5. q. 2. artic. 2. qui tenent characterem subijci in intellectu. Altera Scot. q. ultima d. 6. qui defendit esse uoluntatem characteris subiectum. Dur. uero d. 4. q. 1. opinatur subijci in potentia executiua; ut in manu, & lingua. hæc aũt opinio est contra Cõc. Flor. Sess. 7. Can. 9. ubi diffinitur imprimi in anima; quamobrem nõ in lingua, vel in manu. *Durand. cante legendus hic.*

CONCL. I.

CHARACTER non est in essentia animæ; ut in subiecto; sed in eius potentia, uel mediantibus potentijs (ut Alex. & D. Bona. affirmant) inest. Ratio est; quia character est signum, quo Christo Iesu, qui est secunda persona Trinitatis sanctissimę, configuramur. quæ quidem configuratio nõ fit secundum essentiam animæ; sed secundum eius potentias. hæc est Alexan. D. Tho. & Bona. cui Sco. non repugnat.

DVBIVM.

In qua igitur potentia inerit?

CONCL. II.

IN uoluntate tanquam in subiecto. Probatur; quia omnes Theologi fatẽtur iustitiam in uoluntate *Scotist.*

tate collocari, & actus sacramentalis, cum per illum Deo debitum honorem petendo æternam salutem ab illo reddamus, est actus religionis: religio uerò pars iustitiæ est, atque ita erit profectò character; ut iustitia, in uoluntate. Secundo, quia potentiæ distinguuntur per actus, & character inclinat ad actus uolũtatis. inclinat enim ad actus religionis, & iustitiæ, quæ ẽ in uolũtate; quare &c. Tertio quia per characterem obligamur ad colendum Deum sacramentalibus operationibus, & obligatio est uoluntatis; quia est actus potentiæ liberæ: quamobrem in uoluntate erit character. Ex dictis fit satis rationibus contrariæ opinionis. nam operationes sacramentales, ad quas character inclinat, & si fidem saltẽ in suscipiente præsupponãt, non sunt fidei; sed religionis protestationes. Deinde quando dicitur potentia animę subiici in essentia animæ, intelligitur de potentijs naturalibus: character uerò est supernaturalis potentia, habens se uelut habitus, inclinansque per modum habitus ad operandum.

Tandem nota non esse hoc loco institutam disputationem de subiecto inhæsionis. hac enim ratione tota anima, cum sit indiuisibilis, & omnes eius potentiæ idem realiter cum illa, erit characteris subiectum; sed de subiecto perfectionis. quomodo intellectus, qui fide perficitur, dicitur esse fidei subiectum.

Ar-

Articul. ultim. An character sit totius Trinitatis Sanctissimæ, uel alterius diuinæ personæ potius, quàm Christi Iesu appellandus?

CONCL. I.

GRATIA, quæ est character, quo sancti in Triumphanti Ecclesia ad Dei fruitionem deputantur, nō Christi; sed Dei character nominatur. Quòd autem gratia character sit, perspicuum est. nam est signum, quo homines deputantur ad aliquem finem, nempe, ad Dei fruitionem. tum esse Dei characterem patet. quia character alicuius principis est signum, quo milites redduntur illi similes in aliqua potestate, & per gratiam homines Deo similes in potestate fruendi diuina essentia efficiuntur. ut enim Deus est beatus in usione, & fruitione essentiæ diuinæ: ita homo media gratia ad similem beatitudinem acceptatur. *Alex. Alen. 4. p. q. 19. m. 1. art. 1. D. Tho. art. 3. ubi supra.*

CONCL. II.

CHARACTER sacramētalis Christi character est. Per illum enim principi Christo homini in aliqua potestate assimilamur. quod quidem manifestum fiet posito exemplo. v. g. per characterem ordinis, qui est potestas absoluēdi à peccatis, Christo qui sacerdos erat, & peccata remisit sacrificiumq., id est, seipsum patri obtulit in sacerdotali potestate assimilamur &c. Et nota nō reddi nos

similes Christo per sacramentalem characterem in alijs potentijs, quas Isaias cap. 33. indicauit di-
Isaias.c.33. cens de Christo. dominus, legifer noster, dominus Rex noster, ipse saluabit nos, quo loco iudiciariam, legislatoriam, regiam, & sacerdotalem potestatem complexus est.

QVAESTIO VLTIMA DE MINISTRO SACRAMENTORVM.

Alex. Alen. q. 15. ubi su pr. & 16. m. 1. D. Thom. art. 1. q. 64. Ricar. dist. 5 q. 2. artic. 1. Dur. dist. 5. q. 63. Vega lib. 7. super Concilium Triden. à cap. 4. usque ad 18.

HAC quæstione exponitur d. 5. & 6. Magistri sententiarum, ubi legendi sunt doctores.

Art. I. Quoniam pacto Deus, & minister interiorem sacramenti effectum operantur?

CONCL. I.

SOLVS Deus est gratiæ sacramentalis, & characteris causa principalis. Nam causa principalis est, quæ uirtute propria, & permanēti, atque independenter, reddens passum sibi simile operatur: qualis est solus Deus, qui per suam diuinā uoluntatem, quæ est permanens, & independens, & ipsemet Deus, reddit hominē sibi similem iustificando per gratiā illū. Deus enim est, qui iustificat.
Rom. 8.

CONCL. II.

MINISTER est instrumentalis gratiæ causa. Constat ex proprietatibus instrumentalis causæ. non enim operatur virtute propria; sed principalis agentis, nempe Dei, & meritorum Christi, cu-

ius actionem deferens in animam reddit illam nō sibi; sed Deo mediante gratia similem: non est tamen instrumentum mortuum, sed uiuum.

CONCL. III.

GRATIA sacramentalis, quæ ex opere operato confertur, per sanctiorem ministrum maior minimè datur. Ratio est; quia propter merita Christi datur sacramentalis gratia ex opere operato, & nullo modo propter ministri merita Nō enim qui plantat, est aliquid, neque qui rigat; sed qui incrementum dat Deus. lege cano. baptismus, & cano. si inter bonos de consecr. dist. 4. *Alex. Alen. q. 16. m. 2. ar. 2.* *1. Corint. 3.*

CONCL. IIII.

SANCTITAS ministri, & eius preces suscipienti sacramentum diuinum impetrant auxiliū; vt rectè sacramentali gratia, & libero arbitrio utatur. Hinc enim Moysen, & Aaron multas suis precibus populo Israelitico impetrasse legimus. hinc B. Paul. in suis epistolis pro se orationes fieri postulauit. hinc tandem B Iacob. multū iusti assiduā deprecationem ualere dixit. *Cap. 5.*

Oppositum 4. concl. fuit error Pelagii, & aliorū hereticorum, aduersus quos pater à Castro. Verbo. oratio hæresi tertia disputat. *Hæresi.*

Art. II. An Christus, ut homo sit instrumētalis causa gratiæ, quæ per sacramentum confertur? *Alex. 4. p. q. 15. m. 3. D. Tho. q. 64. ar. 2. DD. d. 5 Ric. q. 5. ar. 1. Duran. q. 3.*

CONCLV. I.

HVMANITAS Christi Iesu per receptionē Eucharistia est nunc instrumentalis gratiæ causa.

Ratio

Ratio eſt: quia per eius motum agens principale, vt pote Deus, infundit nobis gratiam, qua animas noſtras deificat, ſibique ſimiles reddit.

CONCL. II.

HVMANITAS Chriſti fuit quibuſdam iuſtificationis cauſa inſtrumentalis, illis, ſcilicet, quibus Chriſto domino loquente fuit conceſſa gratia. Patet. Nam fuit inſtrumentum miraculorum uerbi diuini: quia per eius imperium, & motum miracula efficiebantur; ut quando dixit. Adoleſcens tibi dico, ſurge. & Archiſynagogi filiam tetigit.
Lucæ 7. Quamobrem fuit, & iuſtificationis inſtrumẽtum,
Marc. 5. quando per eius locutionem aliqui fuerunt iuſtificati: ut Magdalena, Paralyticus, Saulus, & alii.

CONCL. III.

HVMANITAS Chriſti non mihi uidetur eſſe dicenda eodem modo cauſa inſtrumentalis gratię in aliis ſacramentis, ſicut in Euchariſtiæ ſacramẽto. Ratio eſt; quia cum humanitas Chriſti non ſit realiter in aliis ſacramentis, ſicuti eſt in hoc ſacramento, in quo realiter continetur corpus, & anima Domini noſtri Ieſu Chriſti, non habet eodẽ modo actionem realem, nec motum, per quem principalis cauſa operatur, ſcilicet, Deus, quo modo habet in iſto. Nam licet D. Tho. in 3. parte q. 62. ar. 5. cęterique Theologi in 4. ſent. diſt. 1. cõparantes Ieſu Chriſti humanitatem ad Deum, rectè aſſerant eam ſe habere, ut inſtrumentum coniunctum

iunctum; ſacramenta uerò, ut inſtrumentum ſeparatum, quod intelligitur per continuationem quandam ad ſuppoſitum diuinū. Tamē ſi conſideremus inſtrumentalē cauſam, ut tangit paſſum per realem actionem, ſic euidenter ſequitur, non eodem modo concurrere ad cauſandum inſtrumentaliter gratiam in aliis ſacramentis, ſicut in ſacramēto Euchariſtiæ. Quia in cæteris in nobis applicatur Chriſtus, ſiue unimur Chriſto per fidē, & p ſacramentum; in ſacramento uerò Euchariſtiæ unimur ſacramentaliter, & realiter per ſumptionem realē corporis eius, & præcioſiſſ. ſanguinis. Et in hoc ſenſu uerificatur poſitio D. Bon. Ric. Sco. & Dur. in 4. d. 1. uidelicet, quòd Humanitas Domini Ieſu Chriſti modò non eſt cauſa gratiæ in aliis ſacramentis, ſicut eſt in Euchariſtia.

CONCL. IIII.

AD iuſtificationē uerò noſtrā humanitas Dñi noſtri Ieſu Chriſti ſe hēt; ut cā meritoria. Definita eſt in conc. Trid. ſeſſ. 6. c. 7. ubi ait: iuſtificationis cauſę ſunt, finalis quidē gloria Dei, efficiens uerò miſericors Deus; meritoria aūt dilectiſsimus unigenitus ſuus, Dñs noſter Ieſus Chriſtus, qui cū eſſemus &c.

CONCL. V.

HVMANITAS Chriſti, & eius merita in acceptatione diuina ſunt mō morales cauſæ, proprièq; dici ēt poſſunt cauſæ meritorię ſacramētalis gratiæ. Rō eſt; quia ſi Adæ peccatū tātæ fuit malitiæ; ut totum genus humanū per generationē carnalē infecerit: profectò merita Chriſti, & eius paſsio ſanctiſsima Rom. 8.

C tantæ

tãtæ erũt excellẽtiæ, ut toti humano generi merẽdo illi gratiã p ſacramẽtorũ applicationẽ conferendã proſint. Vbi enim abũdauit delictũ, ſuper abundauit gratia, & ſicut per unius inobedientiam peccatores conſtituti ſunt multi: ita per unius obedientiam iuſti conſtituentur multi.

Artticul. I I I. An Chriſtus, quatenus homo, potuerit hominibus poteſtatem concedere conſtituendi ſacrameuta?

DVAE ſunt opiones. Prima eſt cõis Alex. Ale. q. 15. m. 1. D. Th. q. 64. ar. 4. D. Bon. ar. 3. q. 1. & Ric. q. 3. ar. 1. d. 5. ij defendunt Chriſtũ, quatenus Deus eſt, habere poteſtatẽ principalẽ inſtituendi ſacramenta, eamq; nõ potuiſſe apoſtolis cõicare; uerũ potuiſſe illis poteſtatem excenllentiæ, & auctoritatem condendi ſacramenta concedere.

Secũda opinio eſt Dur. ĩ 4. d. 6. q. 4. docẽtis potuiſſe Deũ apoſt. cõcedere; ut eligerẽt res quaſdã ſenſibiles, quæ eſſent ſacramẽta. Nõ tñ potuiſſe illis conferre gratiam capitis, qua ſacramenta conderent.

Sco. communem opinionem defendit. Ait enim d. 1. q. 3. art. 2. ſolus Deus poteſt inſtituere ſacramenta. Quia ſolus poteſt dare gratiam; & intelligit principaliter; ut ex præcedentibus conſtat. Deinde non negauit humanitatem Chriſti poteſtatem inſtituendi ſacramenta habuiſſe. Nam in fine illius articu. ita loquitur. Perfectio ſacramenti requirit, quod inſtituatur à Deo, uel quod determinet ſe regulariter cooperari illis ſigno; ubi apertiſſimè declarat poteſtatem inſtituendi ſacramenta

creaturæ

creaturæ ex commiſſione concedi poſſe.

CONCL. I.

SOLVS Deus principaliter, & inde pendenter, & humanitas Chriſti ex commiſſione ſacramenta inſtituere poſſunt. Ratio eſt; quia inſtituere ſacramentum eſt dare alicui rei ſenſibili uirtutem ſignificandi gratiam, quam ex natura ſua non ſignificabat; & cum ſolus Deus principaliter, & humanitas Chriſti ex commiſſione (quoniam habuit gratiã capitis) poſſit gratiam, dare; profectò ſolus Deus principaliter, & independenter, &c.

CONCLVSIO II.

NON potuit Chriſtus Ieſus Apoſtolis, uel Eccleſiæ principalem, & independẽtem poteſtatem inſtituendi ſacramenta, quam ipſe: ut Deus habuit, communicare. Propterea quod, ſi talis poteſtas eſſet Apoſtolis cõmiſſa, eſſet quoque eiſdẽ deitas data. quid? quòd neque humanitati Chriſti, cum ſit uerbo unita, talis poteſtas communicari potuit. Aliter enim humanitas eſſet diuinitas.

CONCL. III.

CHRISTVS, in quantum Deus, potuit Apoſtolis excellentiæ poteſtatem, quam eius humanitas habuit, committere, atque etiam in quantum homo. Quia potuit illis dare gratiam capitis, qua ſibi, & alijs gratiam mererẽtur: & cum poſſent tunc alijs gratiam mereri, potuiſſent etiam illius gra-

Vide Dur. di ſtinct. 5. q. 4

gratiæ dādæ ſigna, quę eſsēt ſacramēta inſtituere.

CONCLVSIO IIII.

PRAEDICTAM poteſtatem Apoſtolis minimè tradidit. Ratio eſt, ne ſchiſma in Eccleſia oriretur. Nam ſi Corinthij diuidebantur, quòd alij à Paulo, alij à Cepha eſſent baptizati. Ego enim dicebat unus, ſum Pauli, alter uerò ego ſū Apollo &c. quantò maior occaſio ſchiſmatis in Eccleſia fuiſſet, ſi Apoſt. inſtituendi ſacramēta authoritatē habuiſſent? ne igitur ſchiſmatis occaſio præberetur, talē poteſtatē conferre haud decuit.

1. Corint. 1.

CONCL. V.

ECCLESIA poteſt inſtituere ſacramentalia, & aliquod ſignum certum, quo ex opere operato uirtute meritorum Chriſti, & ſanctorum pœna pro uenialibus, & mortalibus peccatis iam dimiſſis luenda remittatur. Ratio eſt; quia cum sūmus Pontifex poſſit remittere pœnā temporalem per applicationem meritorum Chriſti, & ſanctorum, poterit planè ſignum, ſiue ſacramentale illius remiſſionis inſtituere. Nam qui poteſt aliquem effectum præſtare, poteſt quoque certum ſignum illius effectus conſtituere. Notæ prímū ſacramentale nihil aliud eſſe, quàm ſolemnē præparationem ad ſacramentum, cuius modi eſt exorciſmus, catechiſmus &c. Animaduerte ſecundò effectum ex opere operato eſſe, qui datur propter merita Chriſti,

Art.

Art. III. An per malos ministros sacramenta, & illorum effectus conferri possint?

Alex. Alen. q. 16. m. 2. articu. 1. D. Thom. qõ. 64 art. 5. DD. di stin. 15. D. Bona. q. 2. ar ti. 1. q. 1 & 2 art. 2. Ricar. q. 3. ar. 3. Sco. distin. 6 q. 1. & Dur. q. 3.

CONCL. I.

POTESTAS administrandi sacramenta, siue regia per mortale peccatum non amittitur. Constat multis sacræ scripturæ locis. & est definita in Conc. Constantiem. sess. 8. in Trid. Sess. 7. de Baptismo cap. 11. lege patrem à Castr. Ver. Baptismus hæresi 6. & Ver. Potestas contra hęreses.

CONCL. II.

PER Ministrum quantumuis malum, seruantem tamen, quæ sunt de necessitate sacramenti, sacramentalis gratia suscipienti sacramentũm, dummodo non ponat obicem, confertur. Ratio est; quia gratia sacramentalis non datur propter merita ministri, sed Christi: vt habetur de cõsecr. d. 4 Can. Roma. Pontifex, & in Conc. Trid. Sess. 7. de sacramentis in genere Can. 12. de Baptismo Can. 4. uide apud Gracia. q 1. primæ causæ. Circa hunc articu. fuit error Vualdensium, scilicet, propter quodcunque peccatum mortale Ecclesiasticam, & regiam potestatem amitti, & Donatistarum asserentium baptizatos ab hæreticis esse iterum baptizãdos. lege patrem à Castr. locis in prima cõcl. citatis. Sco. est in presentia liberandus à calumnia, quam illi Mag. Soto imposuit dicens errasse

Egregiæ similitudines de hac re sunt apud D. Bona. D. Thom. & Castrum ubi supra. Hæresi s.

Sco. liberatur in 4. diſt.1. q͞o 5. articul.5.

Sco. ubi ſupra; quoniam ait baptizatum ab hæretico, ſi vult fieri illius diſcipulus,non recipere uerum ſacramentum. Quod quidem nec ſomniauit Sco. apud illum enim ita legitur. Si hæreticus baptizat adultum, & adhuc ſacramentum ſibi cõfert, & effectus eius, ſi in adulto non eſt aliquis malus motus: ut ſi uelit conſentire hæreſi, uel ut fiat diſcipulus eius. Hæc Sco.ubi conditionalem, ſi, non ad ſacramentum, ſed ad effectum ſacramenti referendam eſſe quis nõ videt? quid? quod in eadem q. 1. & non 2. ut falsò apud Sotum legitur, idem Sco. conceſſit baptizatum ab hæretico, etiam ſi hæreticus ſit, verum ſacramentum ſuſcipere.

Alex. Alen. q. 16. m 2. ar. 2. D. Thomas. q. 64. arti. 6 DD d. 5 Ricar. q. 3. arti. 3. Dur. q. 2

Art. V. An miniſter exiſtens in peccato Mor. peccet Mor. ſacramenta adminiſtrando?

CONCL. I.

MINISTER exiſtens in M. extra caſum neceſſitatis adminiſtrans, ſiue laicus, ſiue ſacerdos ſit, M. peccat. Canonizata eſt ab Eccleſia in multis textibus 1.q. 1. in Can. per Iſaiam, & Can. omnia &c. nam ſicut qui indignè manducat, iudicium ſibi manducat: ita qui indignè miniſtrat, iudicium ſibi acquirit.

1. Corinth. 11

D. Tho. & Scoti eſt ubi ſupra.

CONCL. II.

IN caſu extremæ neceſſitatis excõmunicatus adminiſtrando minimè peccat; ut ſi laicus, uel ſacerdos

cerdos &c. puerum Agonizantem baptizaret. Et ratio Sco. eſt; quia concurrentibus duobus præceptis incompoſſibilibus, illud magis obligat, cuius tranſgreſſio magis nocet. Et cum magis noceat tranſgreſſio præcepti de ſubueniendo paruulo morienti, quàm præcepti de non adminiſtrando cum excommunicatione. Licebit profectò miniſtro, uel excommunicato &c.

Hinc colligitur ſacerdotem in mortali adminiſtrantem abſolutionis ſacramentum nullo modo à peccato excuſari. Quia poteſt, dum pœnitentem audit, interius de peccatis conteri. Appen.

CONCL. III.

Soto diſt. 1. q. 5. art. 6.

DIACONI, & ſubdiaconi in Mortali adminiſtrantes nō uidētur tam grauiter peccare. Tum quia illorum miniſteria non ſunt ſacramenta, ſed ſacramētalia. Tum etiam quia illis de dignè adminiſtrando non eſt impoſitum præceptum: quemadmodum miniſtris ſacramentorum.

CONCL. IIII.

CONCIONATOR, ſi eſt publicus peccator, concionando mortaliter peccat: niſi uerè pœniteat, ſecus autem ſi ſit occultus peccator. Ratio eſt; quia præbet alijs ruinæ occaſionem, Dicente. D. Paul. Qui prædicas nō furandum, furaris &c. per vos nomen Dei blaſphematur inter gentes. At uerò occultus nulli talem occaſionem præbet, immo charitatis, & eleemoſynę ſpiritualis actū exer-

cet. Præſertim quando illi ex officio incumbit, & cum timore, & reuerentia concionatur.

D. Tho. ubi ſupra arti. 2 ad 2 & D. d. 5. Ricar. arti. 3. q. 4. Scot. q. 2.

Art. VI. An qui recipit Sacramentum à miniſtro, quem ſcit in mortali exiſtere, mortaliter peccet?

CONCL. I.

Vide cap. Volaterranæ de electione, & Gloſ. in cap. non eſt, de ſpõſalibus.

MINISTRVM malum non excommunicatum, cui ex officio incumbit ſacramenta ſubditis miniſtrare, poteſt ſubditus abſque peccato inparatum, atque inuitum ad adminiſtrandum inducere. Nam qui utitur iure ſuo, non peccat, & ſubditus habet ius petendi; neque inducendo peccat, cum petat ſibi debitum, quod poteſt curatus ſine peccato reddere, ſi priùs pœnituerit; ut conſtat ex Appendice quinti artic.

CONCL. II.

PECCAT, qui à ſacerdote malo, non curato, & parato publicè in Eccleſia ad adminiſtrandum petit ſcienter ſacramentum. Ratio eſt; quia cooperatur grauiori peccato miniſtri. Grauius enim multò peccat ſacerdos reipſa adminiſtrando, quàm ſi ſolùm habeat adminiſtrandi uoluntatem: quemadmodum grauius peccat, qui hominem interficit, quàm ille, cui eſt ſolùm cordi interficere.

CONCLVSIO III.

SI Curatus fuerit excommunicatus generaliter

ter tantùm, integrum erit subditis ab illo sacramentum petere: etiam si ille non sit ad administrandum paratus. Patet; quia generaliter excommunicatum ante iudicis declarationem, neque in diuinis, neque extra, neque in receptione, uel in administratione sacramentorum, præter quàm in casu, si quis suadente diabolo, uitare tenemur: ut constat per extrauagantem, Ad euitanda; secus uerò si non fuerit curatus. Quia tunc cooperaremur grauiori illius peccato, cum ipse ministrare non teneatur.

CONCL. IIII.

A sacerdote Curato, uel non curato, etiam nominatim excommunicato licitum erit necessitatis sacramentũ in extrema necessitate, idest, in mortis art. petere. De sacramẽto Baptismi cõstat. Quia concurrentibus duobus præceptis incompossibilibus, illud magis obligat, cuius transgressio magis nocet. Et cum transgressio Baptismi de puero, uel adulto moriente baptizando magis noceat, quàm transgressio ꝑcepti Ecclesiæ de non communicando cum excommunicato. Primum præceptum obligabit, & secundi, qui sacramentum petit, reus non erit.

Alex. Alen. q. 18. m. 3. art. 5. D. T. q. 64 art 9. Ric. d. 5. q. 4. ar. 3.

Art. VII. An fides ministri ad sacramenti ueritatem sit necessaria?

CONCLVSIO.

AD ministerium cuiuscunq; sacramenti neque

fides

fides actualis, uel habitualis ministri desideratur. Hæc colligitur ex Conc. Flor. ubi materia, & forma, & intentio ministri faciendi, quod Ecclesia facit: non autem illius fides, ad ueritatem sacramenti necessaria esse dicuntur.

Appen. Hinc si Sacerdos apostata à fide proferat consecrationis uerba animo faciendi, quod Romana Ecclesia facit, uel si habeat intentionem absoluēdi in artic. mortis, uerum conficiet sacramentum.

Alex. Alen. q. 19. m. 1. per 4. ar. D. Thom. q. 64. ar. 8. & DD. d. 6. D. Bona qō. 1. & 2. ar. 2. Ricar. qō. 1. ar. 1. Scot. q. 3. 5. & 6. Duran. q. 2. Lucæ 22.

Art. VIII. An intentio Ministri sit de necessitate Sacramenti?

CONCL. I.

De fide tenendum est esse intentionem necessariam. Definita est in Conc. Flor. sæpe hactenus citato, & constat ex iure diuino. Nam quando Christus dixit in Cœna; hoc facite in meam commemorationem, suam intentionem seruandam esse præcepit.

CONCL. II.

Intentio, quatenus est uolitio actus exterioris, est in ministro ad uerum sacramentum cōficiendum necessaria. Patet: quia minister est agens liberum, & de ratione agentis liberi est: ut præuia intentione operetur. Alioquin non esset agens liberum, sed naturale.

CONCL. III.

Minister necessariò debet ad ueritatem sacra-

sacramenti suum actum exteriorem in hunc finē dirigere: ut per illum actum quod Christus Iesus, uel Romana Ecclesia faciendum instituit, conficiatur. Definita est expressè in Conc. Flor. ut ex dictis constat.

CONCL. IIII.

SOLA habitualis intētio, quatenus est simplex actus uolitio, non est satis ad sacramenti ueritatē. v. g. si contingat ebriosum, dormientem, siue furiosum sacerdotem ex frequenti consuetudine celebrandi uestibus indui sacerdotalibus, & sumpta hostia, consecrationis uerba proferre, tali'uerborum prolatione sacramētum minimè conficietur. Ratio est; quia ille actus non est humanus. Non enim habet volūtatis libertatem indeterminatam ad operandum, uel non operandum: atque ita non erit sufficiens actus ille ad sacramentum conficiendum.

CONCL. V.

ACTVALIS intentio non est ad ueritatem sacramenti necessaria. Deus enim ad impossibile, uel quod difficilimum factu est, neminem obligat; est autem ferè impossibile, ut sacramentum administrans semper actualem habeat intentionē.

CONCL. VI.

SVFFICIT uirtualis intentio. v. g. si quis priùs, quàm uerba cōsecrationis proferat, uoluntatem,

tatem, ſiue propoſitum conſecrandi ſaltem in principio actus habeat, quamuis deinceps diſtrahatur. Ratio eſt; quoniam actus ille eſt humanus, à uolũtate imperatus, eiuſque imperio elicitus, & inceptus, etſi deinceps miniſter diſtractus ſit.

CONCL. VII.

INTENTIO circa finem actus, ideſt, ut miniſter intendat ſuſcipienti ſacramentum gratiã cõferre, non eſt neceſſaria. Patet; quia Baptiſmus à pagano collatus eſt uerum ſacramentum; & tamen nihil minus intendit; quàm ut baptizato gratia conferatur.

CONCL. VIII.

INTENTIO explicita huius finis, nempe, uolo proferre uerba ſacramenti eo fine, quem Chriſtus inſtituit, non eſt neceſſaria. Nam implicita ſufficit ad ſacramenti ueritatem. Patet ex conſuetudine Eccleſiæ, quæ non aliam intentionem neceſſariam, præter hanc, poſtulauit. Nihilominus tamen ſacerdos diligenter laborare, ut actualem intentionem habeat, debet ad ſacramentum maiori cum deuotione, & ſanctitate adminiſtrandũ.

Alexan. 4. p. q. 13. m. 1. arti. 3.

Prima diffic. Si hæreticus eſt Eccleſiæ hoſtis, quomodo habens eius intentionem batizabit?

CONCLVSIO.

SATIS eſt, habeat intentionem faciẽdi, quod Chri-

Chriſtus faciendum inſtituit. Nam intentio Chriſti eſt Eccleſiæ intentio.

Secunda diffic. Qui ioco baptizaret, conferret ne baptiſmum?

RATIO dubitandi eſt. Quia uidetur intentione carere. Animaduerte. ioco aliquid fit bifariam. Primo, cum quis ſimulat facere, quod non uerè facit: ut qui in comœdia ſimulat flere, cum intus rideat. Secundò cum uerè facit, ſed inter faciendum iocatur.

CONCL. I.

QVI primo modo miniſtraret, non uerè conficeret; quia caret intẽtione Eccleſię. Fingit enim ſe miniſtrare, cum non miniſtret.

CONCL. II.

QVI ſecundo modo; ut ſi ludens formam baptiſmi proferret, uerè conficeret. Definita eſt in Cano. Spiritus Sanctus. 1. qõ. 1. ubi pueros infidelium, quos Anaſtaſius puer ludens baptizauit, uerũ ſuſcepiſſe ſacramentũ decretũ eſt. Quia intendebat facere, quod Epiſcopus Alexãdriæ faciebat.

Tertia diffic. Si Sacerdos non habet intentionem baptizandi puerum, cum non recipiat baptiſmum, ſi moriatur puer, conſequetur ne gratiam?

CONCLVSIO I.

ERRONEVM eſt aſſerere, tunc conſequi gratiam.

tiam. Ratio eſt; quia fides Catholica docet ſine baptiſmo in re, uel in uoto ſaluari neminē; & in hoc caſu nullo horū modorū puer eſt baptizatus.

Quarta diffic. an error perſonæ baptiſmum deſtruat?

CONCL. I.

SI miniſter ita intendat baptizare. v. g. Petrū; ut mente quemcunque alium excludat ſecum dicens, volo Petrum ſolummodo, & non alium ab illo baptizare, ſi loco Petri collocaretur Paulus, non eſſet baptizatus. Ratio eſt; quia deeſt intētio.

CONCL. II.

TALIS miniſter ſuo miniſterio abuteretur. Debet nanque prius baptizandum cognoſcere, & intentionem ad illum, quicunque ſit, baptizandum dirigere: atque ita quamuis cognitione ſpeculatiua Petrum à ſe baptizari putaret; tamen practica cognitione, qua Paulo baptiſmus applicatur, verè eſſet baptizatus Paulus. Propterea quod, in illa practica intentione Eccleſiæ intentio continetur.

Alex. ubi ſupra q. 13. m. 1 articu. 12. D. Thom. q. 64. arti. ult.

Quinta difficul. An intentio mala miniſtri ueritatem ſacramenti annullet?

NOTA intentionē deprauatam miniſtri poſſe eſſe, uel circa eſſentialia ſacramenti: ut ſi quis baptizet

ptizet non intentione baptizandi; ſed decipiendi baptizatum; uel circa ſacramenti abuſum; ut ſi quis conficeret Euchariſtiam ad uenenum cum illa prębendúm; uel baptizaret puellam infidelem; ut ſtuprum committeret.

CONCL. I.

INTENTIO circa eſſentialia annullat baptiſmum. Nam deeſt recta baptizandi intentio, quæ eſt de ſacramenti neceſsitate.

CONCLV. II.

INTENTIO deprauata circa abuſum ſacramenti ueritatem illius minimè tollit. Nihil enim quod ſit neceſſarium ad ſacramenti conſtitutionem deſideratur; miniſter tamen grauiſsimè peccat. Nam cuius intentio mala, & opus malum. Cùm dicat Chriſtus dominus. Si oculus tuus nequam fuerit, totum corpus tuum tenebroſum erit. Quale eſt huius miniſtri opus, non quò ad ueritatem ſacramenti, ut conſtat: ſed quantùm ad miniſtri meritum.

Art. ult. An Angelus bonus, uel malus poſſit de lege ſacramentum adminiſtrare?

Alex. Alen. q. 1 cam. 4. d. Th. q. 64. ar. 7. Ric. d. 5. ar. 2 q. 2. et ar. 4. q. 4. reliqui DD. d. 6. sc. q. 1. ite Habr. 5.

CONCL. I.

ANGELVS de lege in corpore aſſumpto ſacramentum adminiſtrare nequaquam poteſt. Dicit enim D. Paul. omnes namque Pontifex ex hominibus aſſumptus, pro hominibus conſtituitur in his,

his, quæ sun apud Deum. & cum angelus non sit homo, non erit ex hominibus assumptus, &c.

CONCLV. II.

QVAMVIS angeli locutio impropria sit, põt tamen Deus cum angelo dispensare: ut sacramenti minister sit. Vt enim potentia Dei non est alligata sacramentis quò ad iustificationem; ita neq; quò ad ministerium; ut non posit angelos quoq; sacramentorum ministros constituere.

CONCL. III.

SI angelus bonus baptizaret aliquem credendum est esse verè baptizatum. Hoc enim non præstaret sine imperio, & diuina dispensatione; quemadmodum aliqua templa diuina dispensatione ab illis cõstructa fuisse legimns; ut ex historia festi beati Michaelis archangeli constat.

CONCL. IIII.

SI esset malus angelus baptizans, non censeretur uerum esse baptisma. Ratio est; quia cùm sit pater mendacii, non illud faceret ex dispensatione, & imperio diuino. Atque ita esset Baptisimus iterandus. Nunquam enim Deus utitur ad iustificationem tali ministro. Scot. angelum non de lege, ut falsò illi imposuit Caietan. sed ex diuina dispensatione tantùm posse baptismum administrare asseruit. Lege Mag. Soto, qui Sco. ab impostura Caieta. liberat. Hactenus de sacramentis in genere.

Scot. liberatur.

FLORES QVAESTIONVM Sacramenti Baptismi.

HVIVS sacramenti disputatio 3.4.5 & 6.d. 4. lib. à Mag. sent. comprahenditur. Super quem legendi sunt Doctores D. Bona. Ric. Sco. Dur. & alij atque Alex. Alen. & D. Tho. locis in fra citandis.

Alex. Alen. In 4. à q. 11. usque ad 24.

QVAESTIO PRIMA DE ESSENTIALIBVS BAPTISMI.

Art. Primus. quæ nam est Baptismi definitio?

CONCL. I.

BAPTISMVS non est aqua, sed aquæ usus; ut pote ablutio corporis exterior facta sub certa uerborum forma, à Christo instituta. Quia cum Baptismo baptizatus sanctificetur, & nō per aquam, sed per ablutionem (dicente D. Paul.) † mundauit eam scilicet Ecclesiam lauacro aquæ &c. & alibi, saluos non fecit per lauacrum regenerationis &c. non erit profectò Baptismus aqua, sed lauacrum aquę, quod est aquæ vsus &c. hinc intelligitur locus D. August. accedit uerbū ad elementum &c. ubi per elementum, aquæ usum intelligit, idest, ablutionem corporis &c. ut in conclu. habetur.

Alex. Alen. tota q. 11. S. Tho. q. 63. arti. 1. & alij DD. super 3. d. Mag. quæ hac 1. q. explicatur.

† Ad Ephe. c. 5. Ad Titum c. 3. D. August.

CONCL. II.

ABLVTIO actiua ab alio facta (quia nemo po-

test ſeipſum baptizare)ad Baptiſmum requiritur: uerùm magis de neceſſitate Baptiſmi eſt paſſiua ablutio. Patet; quia multiplicatis ablutionibus paſſiuis tantùm, multiplicantur baptiſmata. Nam ſi unus miniſter decem homines unica ablutione, uel aſperſione, dicens, ego uos baptizo in nomine patris &c. baptizaret, eſſent decem Baptiſmi; & ſi decem miniſtri unum hominem baptizarent, dicentes ſimul, ego te baptizo, uel nos te baptizamus in nomine &c. eſſent decem ablutiones actiuæ, & unicus tãtùm Baptiſmus, & nõ ob aliud, niſi quia illic eſſent decem ablutiones paſſiuæ, hic uerò una duntaxat.

Art. II. An naturalis, & ſimplex aqua ſit tantùm Baptiſmi materia?

CONCL. I.

Alex. Alen. q. 13. m. 2. per 3. ar. D. Tho. q. 66. ar. 3 DD. d. 3. D. Bona. q. 1. ar. 1. & q. 1. & 2. 2 partis diſt. Ricar. toto ar. 3. Sco. q. 3. Dur. q. 4.

ITA naturalis aqua eſt Baptiſmi materia; ut in alio liquore confici haud poſſit. Definita eſt expreſſè in Conc. Flor. & Trid. Can. 2. de Baptiſmo Seſſ. 7. ubi ita legitur. Si quis dixerit aquam uerã, & naturalem non eſſe de neceſſitate Baptiſmi, atque ideo illa uerba Domini noſtri Ieſu Chriſti; niſi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu ſancto, ad Metaphoram aliquam detorſerit, anathema ſit

CONCL. II.

CONVENIENTIVS multò in aqua naturali, quàm in alio liquore eſt Baptiſmus inſtitutus. pro-

propterea quod, aqua naturalis est communis, & ab omnibus tam diuitibus, quàm pauperibus potest comparari.

CONCL. III.

QVANDO aqua per iuxta positionem alterius corporis, ita mutatur; ut fluida non sit, Baptismus in ea confici non potest. Ratio est; quia cum Baptismus sit ablutio, si aqua fluere non potest: ut si sit terræ adeò permixta, ut potius lutum, quàm aqua esse uideatur, non abluet, atque ita non erit Baptismi materia.

Hinc in gelu, niue, grandine non potest fieri Baptismus. Quia sunt corpora densa, & non fluidas nisi liquefiant. APPEN. I.

Hinc in aqua rosacea, & alijs aquis arte confectis non potest Baptismus confici. Quia ut ex 1. concl. constat, naturalis aqua est baptismi materia. APPEN. 2

CONCL. IIII.

SI aqua per transmutationem accidentalem alteretur, benè poterit esse baptismi materia; non autem si substantialiter transmutetur. Ratio est; quia si aquę substantia mutetur, iam non est aqua, quæ est huius sacramenti materia.

Hinc in uino limphato non potest Baptismus conferri. quia ibi aqua est substantialiter in uinũ transmutata. APPEN. 3.

Hinc in iure carniũ poterit confici Baptismus. quia ibi solum est alteratio per iuxta positionem APPEN. 4.

pinguedinis carnis. Dum modò pinguedo tanta non ſit; ut an ibi aqua exiſtat, dubitetur.

Hæreſes.

Hinc confutantur uarij circa Baptiſmi materiã errores. Primus fuit Seleuci, & Hermiæ, & Galatarum, qui aſſeruerunt Baptiſmi materiam eſſe ignem. Secundus Armenorum aſſirmantium nõ ſolam aquam, uerùm etiam Chriſma eſſe de neceſſitate Baptiſmi: ita ut ſine oleo ſacro non poſſit fieri Baptiſmus. Oleum autem nõ eſt niſi de neceſſitate præcepti Eccleſiæ, atque ita peccaret miniſter, neceſſitate ſecluſa, illud prætermittens. Tertius Vualdenſium, quibus adhæſit Ioannes Vuicleſ, hi contra Eccleſiæ præceptum tenuerũt nullo modò oleum eſſe in Baptiſmo miſcendum. Vltimus fuit quorundam, qui appellati ſunt flagellãtes ſe. Hi aſſirmarunt, aquæ Baptiſmum iam ceſſaſſe, mutatumque fuiſſe in Baptiſmum ſanguinis. Contra iſtos errores doctiſſimè agit Pater à Caſtro hæreſi 1. 7. 8. & 12. uerbo Baptiſmus contra hęreſes.

Alex. Alẽ. q. 13. m. 3. arti. 1. 2. 3. D. Tho. q. 66. ar. 1. D. Bona. & reliqua d. 3. Ric. q. 3. ar. 2. Sco. q. 2. Duran. q. 1. D. Bona. q. 1. arti. 1. Matth. ult.

Art. III. Quænam eſt Baptiſmi forma?

CONCLVSIO

PRAECISA Baptiſmi forma, ſub qua ablutio Baptiſmi ſacramentum efficitur, eſt, ego te baptizo in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sãcti. Patet Matth. ul. ubi expreſsè legitur. Dicitur enim, euntes docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, &c.

Prima diffic. est ne actus baptizandi; ut ab Ecclesia Latina, & Græca exprimitur, necessariò exprimendus? *Alex. ibidē. ar. 1. D. Tho. ar. 5. D. Bona. q. 2. Ricar. q. 2. arti. 3.*

CONCLV. I.

NECESSSARIA est talis expressio actus. Definita est cap. 1. dè Baptismo, & eius effectu. Vbi annullatur Baptismus; quia non fuit in eo baptizandi actus expressus.

Secunda diffic. An necessariò exprimenda sit persona baptizanda? *Alex. ibidē art. 2. §. 4. D. Tho. ar. 5 Ric. q. 3. arti. 2.*

CONCLVSIO.

NECESSARIÒ quidem est recipiens Baptismum exprimendus. Patet Matth. ult. ubi dixit, baptizantes eos. Sicut enim hæc uerba, ego absoluo à peccatis, non expressa persona pœnitentis, nihil significarent; ita neque hæc, ego baptizo in nomine Patris &c. *Matth. ult.*

Hinc nullus poterit seipsum baptizare. Ideo. n. Christus dixit baptizantes eos. Nam sicut in generatione naturali nemo pōt seipsum generare; ita neque in spirituali regeneratione poterit quis per Baptismum, qui regeneratio est, seipsum regenerare. APPEN. *Matth. ulti.* *Ioan. 3.*

Tertia diffic. An sit persona ministri necessariò exprimenda? *Alex. ar. 2. §. 1. D. Tho ar. 5. Ricar. q. 3. art. 2.*

CONCLVSIO.

NECESSARIVM est; ut persona ministri ex

primatur, uel subintelligatur. Ratio est; quia forma baptismi non solam interiorem ablutionē animæ per gratiam; uerùm etiam exteriorē corporis, quæ fit à ministro, significat. Dicente D. Aug. Sacerdos tangit corpus, & Christus interius abluit. Forma enim Baptismi est intelligenda secundum propriam suppositionem, qua usus est Dominus Iesus illam instituens.

Cōtra Petilianum li. 3. c. 49.

ulti. Matth.

Quarta diffic. An sit Baptismus sub hac forma, Ego te baptizo in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti, & humanitatis Christi?

Alex. ar. 2. §. 3. D. Tho. ar. 6. Ricar. ar. 2. q. 3. reliqui in præsenti arti.

CONCL. I.

Si minister tunc intelligit sacramentum Baptismi habere uirtutem ab humanitate Christi Iesu, tanquam à causa principali, non baptizat. Propterea quòd, potius facit sensum hæreticū, quàm sufficientē. Quia humanitas Christi non est causa principalis, sed moralis tantùm, & meritoria; ut supra demonstrauimus.

q. 4. de sacramentis in genere.

CONCL. II.

Si verò intelligat habere virtutem ab humanitate, tanquam à causa meritoria, uerè cōficit. Ratio est; quia illa additio non mutat sensum formæ consuetæ; atque ita sufficiens forma censetur. Idē iudicium erit, si in fine formæ ponatur, & in nomine virginis Mariæ. Nam si minister intelligat

Appen. Soto d. 1. qō. 1. art. 8.

Virgi-

Virginem Mariam Sāctissimam esse causam principalem, non fit Baptismus; si uerò causam impetratoriam, uerè baptizat.

Quinta diffic. An fiat Baptismus sub hac forma, Ego te baptizo in nomine genitoris, geniti, & spirati? *Alex art. 3. §. 1. D. Th. ar. 6. D. Bona. q. 3. arti. 2. Ric. q. 3. arti. 2.*

DVAE sunt extremæ opiniones. Prima est cōmunis omnium Theologorum Alex. Alen. D. Bona. Sco. & Dur. ubi supra. Altera est glossæ in Cano. multi sunt de cōsec. dist. 4. & Caiet. loco citato D. Tho. s. Baptismū sub hac forma cōferri posse.

CONCLVSIO.

SVB tali forma neque licet conficere, neque fit Baptismus. Probatur: quia non seruatur sensus formæ à Christo institutæ. Nam pater, & genitor nō sunt nomina synonyma; non enim significāt idem, & eodem modo. Nam & si pro materiali significent idem, idest, eandem personam patris, pœnes formale significatum differunt. Formale enim patris est relatio, scilicet, paternitas cōstitutiua patris: at uerò formale genitoris est notio, idest, notionalis actio, scilicet, generatio, atque ita non significant eodem modo, quod desideratur; ut formæ consuetæ sensus seruetur.

Sexta diffic. An si quis dicat, Ego te baptizo in nomine Patris, & Iesu Christi, & Spiritus Sancti, sit uerum baptisma? D. Tho. ar. 5

DVAE sunt opiniones. I. tenet partem aien-

tem. Propterea quòd, nomen Chriſti Ieſu eſt proprium nomen Filii Dei, & ideo licebit loco Filii proprium nomen collocare. Altera partem negātem defendit. Quia non ſeruatur forma à Chriſto inſtituta, qui uoluit nomen Filii exprimi ad declarandum miſterium Sanctiſſimæ Trinitatis, & proceſſionem à patre, quæ nō ita in nomine Chriſti, ſicut in nomine Filii explicatur.

Hæreſes. Duæ fuerunt hæreſes circa hunc articulum. Vna quorundam Marcitarum, qui baptizabant in nomine ignoti patris omnium, & ueritate omniū matre, & in eo, qui deſcendit in Ieſu. Secunda hæreſis fuit Pauliamiſtarum, & Chataphrigum, qui in nomine Trinitatis minimè baptizabant; hæ autem hęreſes confutantur in hoc art. Contra quas etiam lege Can. Paulianiſtæ 1. q. 1. & Can. quidā autem 24. q. 3. & Can. ſi reuera de conſecr. d. 4. & *Caſtro.* patrem à Caſtro hæreſi 2. uerbo Baptiſmus.

Lege DD. arti. 3. proximè citatos.

Art. IIII. An in nomine Chriſti tantùm poſſit Baptiſmus conferri?

De hoc art. tres fuerunt opiniones. Prima eſt communis Alex. Alen. art. 2. ſ. 3. D. Tho. art. 6. D. Bona. q. 2. Duran. & aliorum ubi ſupra, hi tuentur nullum eſſe Baptiſmum in nomine Chriſti dūtaxat collatum.

Secunda, & contraria opinio eſt D. Ambroſii, quem citat, & ſequitur Mag. d. 3. cui etiam adhæſerunt Caiet. ubi ſupra D. Tho. & Adrianus in materia de Baptiſmo.

Ter-

Tertia opinio est Ricardi, & Scoti, qui in hac re ancipites esse uidentur. Ait enim Ricar. Baptismum sub tali forma collatum esse sub conditione reiterandum.

CONCL. I.

APOSTOLI baptizabant in nomine Christi tantùm. Nam cap. 2.8.10. in actibus Apostolorū legitur D. Petrum iussisse quosdā in nomine Domini Iesu Christi baptizari. Et confirmatur in Cā. à quodam de consecr. dist. 4. *Act. 2. 8. & 10.*

CONCL. II.

BAPTIZARVNT Apostoli prædicto modo ex diuina reuelatione, & dispensatione. Quia Apostoli, neque tota Ecclesia potuerunt propria auctoritate sacramenta instituere, uel institutas formas mutare; ut ex superioribus constat. Quare nō baptizassent in nomine Christi, nisi diuina reuelatio, & dispensatio interuenissent. Quòd fuit factum; ut nomen Christi crucifixi amabilissimum hominibus redderetur. *Hæc est communis opinio.*

CONCL. III.

SI Baptismus modò in nomine Christi tantū, uel Sanctissimæ Trinitatis implicitè cōferatur, nō erit sacramētū. Definita est à Gelasio Papa in Cano. Si reuera, & in Cano. multi de consecr. d. 4. ubi dicūtur agere cōtra pręceptū Euangelicum sic baptizantes, & baptismū esse reiterandum. Et c. 1. de Baptismo, & eius effectu. Vbi utraque pars conclusionis expresse difinita habetur.

CONCL. IIII.

BAPTISMVS in nomine unius personę tantùm collatus non est uerum sacramentum. Constat ex definitione Zachariæ Papæ Can. in Synodo Anglorum de consecr. d. 4. ubi dicitur perfectum christianum non esse, qui non fuerit baptizatus in nomine Patris, & filii, & Spiritus Sancti. Christus enim Matth. vltimo instituens formam tres diuinas personas expressit.

Matth. ulti mo.

Art. V. An requiratur immersio baptizati in aqua?

CONCLVSIO.

Alex. q. 13. toto m. 4. D. Tho. q. 66. ar. 7. & 8. D. Bona. ar. 2. in 3. d. & reliqui ibid. Ricar. arti. 4. q. 3. Scot. d. 6. q. 3.

BAPTISMVS collatus per effusionem, & aspersionem aquæ est uerum sacramentum. Cōstat ex 2. & 4. cap. actuum. Vbi legitur Apostolos una die baptizasse 3000. hominum, & die altera 5000. & cum hi essent iam adulti, non poterant ab Apostolis prę corporis magnitudine in aquam immergi, & extrahi. Vnde fit perspicuum per aspersionem hyssopo factā, uel per infusionem aquæ super faciem, aut caput, tot hominum millia una die Baptismum recepisse.

Prima diffic. An si minima pars corporis baptizetur, sit uerus Baptismus?

DVAE sunt opiniones. Vna affirmans: altera negans D. Tho. & Ric. ubi supra.

CON-

CONCLVSIO.

Si aliqua pars minima corporis baptizaretur, eſſet Baptiſmus ſub conditione reiterandus: ſi autem pars principalior, ut caput, ſiue tergum, nō eſſet reiterandus. Probatur: quia quando eſt opinionum uarietas, tutior eſt amplectenda iuxta celebrem illam iuris regulam; in rebus dubiis tutior pars tenenda eſt. *Hæc eſt Ricar.*

Si capilli tantùm abluantur, iterandus erit Baptiſmus. Ratio eſt; quia ut ſit Baptiſmus, integralis ſaltim pars, in qua eſt anima tota, abluēda eſt; capilli vero non ſunt partes integrales, cum partes integrales, uiuant anima rationali, & per illas aliquis maior, aut minor eſſe dicatur, quorū quidem neutrum capillis quadrat. Appen. 1.

Si aqua ſolum tangat ueſtes, & non corpus, non erit Baptiſmus. Cōſtat cum ex proxima cōcl. tum ex Baptiſmi definitione, qua dicitur Baptiſmus ablutio corporis exterior facta ſub certa uerborum forma. Appen. 2.

Secunda diffic. An ſit trina immerſio de neceſſitate Baptiſmi?

CONCL. I.

Non eſt de neceſſitate, ita quod ſi non fiat trina, uel una, non ſit uerus Baptiſmus. Definita eſt in Can. de trina. De conſecr. d. 4.

CON-

CONCL. II.

SERVANDA tamen est Ecclesiæ matricis cõ suetudo. Definita est in Conc. Tole.4. cap.5.

APPEN. Hinc colligitur trinam, uel unam immersionem de necessitate præcepti esse quò ad baptizantem: ita ut si non semel immergeret; sed ter, ubi semel immergendi esset consuetudo, Baptismum quidem conficeret; sed ita conficiendo, grauiter peccaret.

DVBIVM.

QVORSVM igitur Ecclesia; ut trina fieret immersio, in Cano. trina, & in Cano. eodem modo de consecr. d.4. instituit?

Respondeo duabus de causis. Prima ut hæresis Arrianorum confutaretur, qui non Trinitatis sanctissimæ nomine, & trina immersione (quia malè de sanctissima Trinitate sentiebant) sed in nomine mortis Christi duntaxat baptizabant. Putabant enim Christum Iesum purum esse hominem, neque Dei filium, nisi propter meritum, quod præcipuè in morte habuit: ut constat ex Cano. si quis præsbyter de consecr. d.4. Secunda ad confutandam hæresim Donatistarum, & eorũ qui putabant tres esse Deos. Ideo in Conc. Toleta. citato, quod refertur Cano. propter uitandam de consecr. d.4. definitum fuit; ut una tantùm immersione Baptismus conficeretur.

Hæresis Arrianorum.

Hæresis Donatistarum.

Art. VI. An sint tria genera baptismi, fluminis, sanguinis, & poenitentiæ, & unumquodque illorum sit sacramentum?

CONCL. I.

TRIA sunt baptismata. Vnum aquæ, seu fluminis, alterum pœnitentiæ, seu flaminis: ut contritio, quæ oritur ex flamma charitatis in Deum, tertium sanguinis, quo martyr proprio sanguine abluitur. Probatur auctoritate D. Aug. & habetur de consecr. d.4. cap. Baptismi uicem: ubi horum trium baptismatum expresse meminit.

Alex. q. 22. m.1. D. Tho. ubi supra ar. 11.12. D. Bona toto ar. 1. Ric toto ar. 2. & reliqui dist. 4. D. Aug.

CONCL. II.

INTER hæc tria baptismata, solùm aquæ baptisma est sacramentum. Solum enim cõfert gratiam ex opere operato. Solúm hoc refertur inter septem Ecclesiæ sacramenta. Solùm requirit determinatam materiam, & formam, & ministri intẽtionem, quæ de necessitate sacramenti esse dicuntur; ut ex superioribus constat. Et solùm est ordinarium remediũ ad originalis peccati ablutionẽ.

CONCL. III.

CONTRITIO, & Martyrium, cũ in illis, qui aquę Baptismũ nõ recipiũt, illius uicẽ gerãt, Baptismata appellantur. Patet; quia per hęc duo baptismi aquę effectus, remissio, scilicet, originalis culpæ, & actualis comparatur. Confirmatur exemplo

Cor-

Act.11. Cornelii, qui Act.11. cenſebatur iuſtus per contri
Apoc.7. tionem ante Baptiſmum, & ex Can. Baptiſmi uicem citato. Et de martyribus Apoca.7. legitur. Hi ſunt, qui uenerunt ex magna tribulatione, & lauerunt ſtolas ſuas in ſanguine agni. Vbi martyrium, ablutio, ſiue lotio nominatur. Quemadmodum & apud Iſaiam dicitur. Si abluerit Domi-
Iſa. cap. 4. nus ſordes filiarum Sion &c. ubi contritio ablutio nuncupatur.

CONCL. IIII.

OMNES lotiones, & ablutiones ueteris legis, & omnes figuræ Baptiſmi, nunc baptiſmata figuralia appellantur. Conſtat ex D. Paul. 1. ad Co
1. Corint. 10 rint. 10. nolumus vos ignorare fratres, quod patres noſtri omnes ſub nube fuerunt, omnes mare tranſierunt, & omnes in Moyſe baptizati ſunt, in nube, & in mari. Quo in loco per Moyſen Eccleſiæ miniſter figuratur, per nubem Spiritus Sãctus, cuius gratia datur Baptiſmum recipientibus, intelligitur, & per mare aqua, quæ eſt Baptiſmi materia, indicatur.

Alex. m. 4. art. 4 D. Th. ubi ſupra d. Bona. d. 6. q. 2. art. 1. reliqui d. 4.

Prima diffic. Qui baptizatur ſanguine proprio per Baptiſmum, cum iam ſit iuſtificatus, ſi ſuper uixerit, erit ne baptiſmate aquæ baptizandus?

CONCLVSIO.

ERIT quidem Baptizandus. Ratio eſt; quia Baptiſmus aquæ eſt neceſſarius, uel in re, uel in

voto, etiam iustificatis iuxta illud Ioannis 3. nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu Sãcto &c. & constat exemplo Cornelii iusti, qui fuit nihilo minus baptizatus. *Ioan. 3.*

Hinc colligitur Baptismũ flaminis, & sanguinis simpliciter non sufficere; sed secundum quid, idest, non habita Baptismi aquæ copia. APP. IX.

Secunda diffic. An Baptismus sanguinis, aquæ, uel flaminis Baptismo præstet?

DUAE sunt de hac difficultate opiniones. I. Alex. art. 5. m. 4. D. Bona. & Dur. locis citatis. Hi defendunt hæc baptismata habere se, sicut excedẽs, & excessum. Altera opinio est D. Tho. art. 2. qui affirmat quantùm ad effectum, & modum efficiendi præualere Baptismum flaminis Baptismo aquæ, & vtroque esse præstantius martyrium.

CONCL. I.

BAPTISMA sanguinis, quò ad gratię infusionem, reliquis duobus perfectius esse censetur. Definita est ab Ecclesia in can. cum Marthæ de celebrat. Missa. ubi Ecclesia prohibet orare pro martyre; nam dicit iniuriam facere martyri, qui pro illo orat. Non autem prohibet pro baptizatis aqua, & flamine orare. Quare maiorem gratiam infundet baptisma sanguinis, maiorisq. meriti iudicabitur.

CONCL. II.

MAIORIS meriti est Baptismus flaminis, quã aquæ.

aquæ. Ratio eſt; quia in Baptiſmo aquæ datur æqualis gratia paruulis, & adultis, ut alibi diximus: at uerò, gratia, quæ datur per Baptiſmum flaminis, reſpondet deuotioni ſuſcipiētis, uel operantis, atque ita iuxta maiorem deuotionem maior gratia dabitur; & per conſequens, erit maioris meriti flaminis Baptiſmus.

CONCL. III.

Si modum cauſandi gratiam conſideremus, Baptiſmus ſanguinis Baptiſmo flaminis, & flaminis Baptiſmus, aquæ Baptiſmo præſtabit. Ratio eſt; quia perfectiorem modum operandi habet Baptiſmus ſanguinis, quàm flaminis, & flaminis, quàm aquæ. Nam baptiſmus ſanguinis operatur per ſanguinis effuſionem, flaminis per dolorem, et amorem erga Deum, aquæ uerò baptiſmus per ſolam exteriorem ablutionem.

Alex. q. 23. m. 7. D. Th. q. 66. art. 9. D Bona d. 6 q. 6 Ricard. eadem diſti. q. 1. ar 4. Sco. ibidē q. 7. 8. Duran ibidē Vega lib. 2. ſuper Conci. Trid. cap. 10 Caſtro uerbo Baptiſ. hæreſi 6.

Art. VII. An Baptiſmus reiterari poſſit?

CONCLVSIO.

Baptismvs iterari non poteſt. Definita eſt in multis Concil. Cartagin. Vienen. Flor. & Trident. Seſſ. 6. cap. 9. de ſacramentis in genere, & ibidem cap. 11. de Baptiſmo, & in multis textibus de conſecr. d. 4.

APPEN.

Hinc iure optimo ab Eccleſia irregularitatis pęna ſcienter rebaptizati, & rebaptizantes puniuntur;

tur; ut ex Cano. eos, quos de conſecr. d. 4. conſtat. Quid ſi uterque ius canonicum ignoret? Reſpon. quando irregularitas propter factum iure diuino prohibitum imponitur; etiam ab ignorātibus incurritur.

Dubium 1. Scoti eſt & ex communi ſententia d. 6. q. 8.

Quid ſi aliquis dormiens, ſiue ignorans rebaptizetur? Reſp. nequaquam efficitur irregularis. Nam tex. in cano. qui bis. de conſ. d. 4. ubi dicitur bis ignoranter baptizatos ordinari nō poſſe, quem in ſuum fauorem adducunt, D. Antoninus 3. p. tit. 14. cap. 13. §. 12. & Palud. 16. q. 4. nullam habet uim. Quia non eſt alicuius pontificis, aut Conc. ſed cuiuſdam doctoris

Dubium 2. D. Anton. Palud. Lege Scotum d. 6. q. 8.

Dubium 3.

Quando dubitatur, ſitnè aliquis baptizatus, quanta probabilitas ad non rebaptizandum ſufficiet? Reſp. ſi aliquis baptizauerit paruulum, antequam ad Eccleſiam ducatur, tenetur curatus inquirere, ſub qua forma, & intentione baptizatus ſit, etſi ritè baptizatum inuenerit, iterum etiā ſub conditione baptizans irregularis efficietur. Conſtat ex cap. de quibus extra, de Baptiſmo, & eius effectu. Vbi definitum eſt ſolùm licere ſub conditione baptizare, quando dubium fuerit, ſit ne paruulus, an non baptizatus.

Hinc colligitur, ineptiſſimè facere curatos paruulos rebaptizantes, quando de priori Baptiſmo non eſt dubium. APPEN. 1

Hinc quoque colligere licet, adultos ſcrupuloſos natos ex parentibus fidelibus nō eſſe ſub conditione rebaptizandos. Quia temerarium eſt illud APPEN. 2

in dubium uertere, cùm nullam habeant dubitan di occaſionem.

Dubium. Si infidelis, qui nil de Euangelio audiuit, amẽs fiat, & tota illa prouincia ad fidem Chriſti conuertatur, erit ne baptizandus?

CONCL. II.

Soto d. I. q. unica ar. 12 NEQVAQVAM eſt baptizãdus. Nemo enim, niſi uolens de ſtatu uitæ ſuæ diſponere iudicatur.

Secunda diffic. Quando puer ſecretè baptizatus eſt, ſunt ne benedictiones Eccleſiæ, & cæteræ cerimoniæ repetendæ?

CONCL. I.

Dubium. SVNT quidem. Ratio eſt: quia iſtæ ſolemnitates iuuant, ut puer gratia baptiſmali poſtea melius utatur. Quid ſi repetitis ſolemnitatibus intelligat ſacerdos puerum non eſſe baptizatum?

CONCL. II.

DEBET denuo ſolemniter illum baptizare. Ratio eſt; quia ſolemnitates non ſunt de eſſentia Baptiſmi, atque ita poterunt reiterari.

Hæreſes. Hinc per primam concl. huius art. euulſæ manent hæreſes multorum Anabatiſtarũ, qualis fuit Donatiſtarum hæreſis, qui rebaptizabant ab Eccleſia Romana baptizatos, aſſerentes apud illos tantùm eſſe uerùm baptiſmum, & error Cypriani, & aliorum Aphricæ Epiſcoporum, qui definierunt odio aduerſus hæreticos ducti baptizatos ab hæreticis fore rebaptizandos: qui quoniam pertinaciter nõ aſſeruerũt, hæretici nõ cẽsẽtur: fuit etiã

error

error cuiusdam Balthasaris, qui paruulos nō fuisse uerè baptizatos asserens, homines rebaptizandos esse docebat.

Art. VIII. An baptismus ab eius institutione ante mortem Christi coeperit obligare? *Alex q. 12. m. 3. D. Th. q 66. ar. 2 et 1. 2. q. 103. ar. 4. D. Bona. dist. 3 ar ti. 3. Ric ar. ult. Scoti q. 4 Dur. eadem d. 3.*

CONCL. I.

BAPTISMVS ante mortem Christi Iesu uirtutem regenerandi, idest, conferendi gratiam, & remittēdi peccata habuit. Patet Ioan. 1. † qui me misit baptizare, dixit mihi, super quem uideris Spiritum descendentem, & manētem; ipse est, qui baptizat in Spiritu Sancto, idest, instituit Baptismum habentem uim regenerandi, & sanandi. Nā baptizare in Spiritu Sancto est talem Baptismum conferre. *† Ioan, 1.*

CONCL. II.

BAPTISMVS ante mortem Christi uim obligandi non habuit. Ratio est; quia nunquam lex uetus cucurrit cum Euangelica quò ad obligationem. Lex autem uetus non fuit euacuata, quoad obligationem ante Christi mortem. nō enim euacuatur umbra, nisi adueniente ueritate. & Hæbr. 10. lex fuit umbra futurorum bonorum, idest, mortis Christi &c. *Hæbr. 10.*

Prima diffic. Cur igitur si habuit uim sanandi, non etiam obligandi?

CONCL. I.

NVLLA lex obligat, donec sit sufficienter

promulgata patet ex Can. in iſtis d. 4. ubi dicitur. Leges tunc inſtituuntur, quando promulgantur. Quamobrem ſi non ſit ſufficienter promulgata, non erit ita inſtituta; vt vim obligandi habeat. Vt conſtat ex cap. cognoſcentes, de conſtitutionibus extra; ubi habetur ignorantes leges nullũ incurrere detrimentum.

Secunda diffic. Quando igitur lex erit ſufficienter promulgata.

NOTA, quòd lex aut irritat factum; ut ſi cōderetur lex dicens, omnes contractus cenſus dein ceps ſint nulli; aut lex non irritat factum; ſed tan tùm prohibet, uel præcipit aliquam actionem; ut ſi lex aliqua noua diceret: poſt hac omnes quarta feria à carnibus abſtineant.

CONCLVSIO.

QVANDO lex irritat factum, ſatis eſt, ut in curia principis promulgetur: ut tale factum ſit irritum, etiam ab ignorante legem inuincibiliter. Probatur ex cap. uenientes, Extra de iureiurando, ubi dicitur. In omni iuramento intelligēdum eſſe ſemper ius ſuperiorum exceptum, ſi illud nō irritauerit; ergo à ſimili dicendum eſt de omni cō tractu, quem poteſt princeps impedire, ne fiat, & factum irritare. Hæc eſt communis ſententia.

Circa legem non irritantem factum ſed prohibentem & cætera.

Scot. Abbas. Sunt duæ opiniones, 1. Sco. ubi ſuprà, & quorundam

rundam Canonistarum: ut Abbatis Panor in ca. cognoscentes supra citato, qui tenent debere publicari cum quadam solemnitate, idest, quarundam personarum citatione &c. etiam in singulis ciuitatibus Dioecesum; ut subditos obliget, & sufficienter promulgata censeatur.

Contraria opinio, quam sequitur Soto. lib. 1. de iustitia, & iure q. 1. art. 4. ait, quòd facta talis legis promulgatione in curia principis, uel in ciuitate Metropolitana regni obligantur omnes ad illius obseruantiam; excusantur tamen à peccato ignorantes illam inuincibiliter. ut sunt, qui à curia remoti uiuunt. itaque prima opinio ignorãtes inuincibiliter non obligat, secũda obligat, & per ignorantiam excusat à peccato.

CONCL. II.

PROMVLGATIO sufficiens, & solemnis tã lis legis debet fieri, etiam in singulis ciuitatibus dioecesum; ut obliget subditos. Probatur; quia lex iusta neminem obligat ad impossibile, unde cum impossibile sit ignorantes legem inuincibiliter illam seruare, impossibile erit ad illam obligari. Secundo, quia lex est forma, & regula uiuendi subditis imposita; & cum impossibile sit talem legẽ esse formam uiuendi ignorantibus eam inuincibiliter; impossibile profectò erit ignorantes inuincibiliter tali lege obligari.

Hinc sequitur. Primo quòd quãuis in legis promulgatione dicatur, praecipimus uniuersis sub APPEN. 1

noſtra ditione &c. intelligitur, poſtquam ad eorum notitiam talis lex peruenerit; alioquin eſſet iniuſta. Nam; vt conſtat,ad impoſsibile obligaret. Verùm objicies. ſequeretur inde principem non imponere legem; ſed legis promulgatorem. Reſpondeo. non valet ratio. Nam Apoſtoli fuerunt totius legis Euangelicæ per orbem promulgatores: & tamen nemo hactenus dixit fuiſſe legis auctores.

APPEN.2 Hinc ignorantes inuincibiliter legem; vt habetur in cõcl. Sco. dicuntur excuſari à legis obſeruantia; non quòd teneantur ad illam: ſed potius quia non tenentur. Patet exemplo legis ieiunij, á qua dicuntur excuſari, qui non dum nati ſunt 21. annos, propterea ꝙ ad illã minimè tenentur.

Art. IX. Quando ceſſarunt legalia.

Alex. q. 6. m.5. & q.7. m 9. D. Th. D. Bona. & Ric. ubi ſupra.

De ceſſatione legalium tres ſunt opiniones. Prima D. Hieronymi, & continetur his tribus propoſitionibus. Prima à lege data per Moyſen in monte Sinai vſque ad mortem Chriſti, legalia fuerunt neceſſaria quantùm ad obligationem præcepti, & vtilia quantùm ad obſeruantiam; quia exiſtenti in gratia erat talis obſeruatio meritoria.

D. Hieron.

Secunda propoſitio, ſtatim à morte Chriſti legalia fuerunt mortua quo ad obligationem, & ſignificationem, & mortifera; quia peccabant Mortaliter legalia obſeruantes, & erant hæretici. Nam per illa ſignificabant Ieſum nondum veniſſe. Legalia enim Ieſum venturum figurabant.

Tertia

Tertia propoſitio, Apoſtoli poſt mortem Ieſu non verè vtebantur legalibus; ſed pia quadam ſimulatione, ſe vti illis fingebant.

Secunda opinio eſt D. Auguſt. cuius ſententia tribus propoſitionibus comprǽhenditur. D. Aug.

Prima, à Moyſe vſque ad mortē Chriſti legalia fuerunt neceſſaria. Erant enim ſub præcepto.

Secunda propoſitio, à morte Chriſti vſq; ad ſufficientem Euangelij promulgationem, neq; fuerunt neceſſeria (quia neque fuerunt ſub præcepto) neque vtilia præſertim circuncifio. Quoniam non erat ſignum gratiæ; erant tamen conuerſis ex iudaiſmo licita.

Tertia propoſitio, à ſufficienti Euangelij promulgatione vſque ad finem mundi ſunt, & illicita, & mortifera. Hanc opinionem ſequuntur D. Tho. Ric. & Dur. vbi ſupra.

Tertia opinio eſt Sco. vbi ſupra art. 2. & poteſt tribus propoſitionibus concludi. Scot.

Prima, circuncifio, ex quo fuit data Abrahæ vſque Baptiſmi inſtitutionem, fuit ex eius familia deſcendentibus vtilis, & neceſſaria.

Secunda, ab inſtitutione Baptiſmi vſq; ad ſufficientē Euangelij promulgationem factam poſt mortem Chriſti, neque ciruncifio, neque Baptiſmus fuerunt neceſſaria, benè tamen ad ſalutem vtilia; quia conferebant gratiam ſuſcipienti. Poterant enim homines ſaluari, vel per Baptiſmum, vel per circunciſionem. In hac parte diſcedit à D. Tho. dicente ſtatim à morte Chriſti

circuncisionē non fuisse utilem, quia non erat signum gratiæ, benè tamen licitam.

Tertia à sufficienti Euangelii promulgatione circūcissio, neque utilis, neque necessaria erat; fuit tamen licita, multò etiam post mortem Christi: vt synagoga cū honore sepeliretur. Neque in hac re consentit cum D. Tho. dicente à sufficienti Euāgelii promulcatione legalia fuisse mortifera.

CONCLVSIO.

QVANTVM ad figuralem significationem legalia omnia statim à morte Christi cessauerūt; ita ut uerè fuerint mortua. Patet; qa nil significabant; legalia enim erant figura gratiæ conferendę per passionem Christi exhibendā; ut in Conc. Flor. habetur. Et adueniente ueritate, cessat figura. unde Lucæ 18. ecce ascendimus Hierosolymam, & consumabuntur omnia &c.

Lucæ 18.

APPEN. 1

Hinc obseruatio legalium in sensu figurali tūc fuit lethalis habentibus notitiam prędicationis, & miraculorum Christi. Patet; erant enim hæretici seruantes illa in sensu figurali. Quia negabant Christi aduentum, & mortem, nostramque redemptionem. Nā ut fuisset tunc hæreticus dicens uerbo tenus Christum non dum uenisse, ita etiā qui illum facto aliquo negasset.

APPEN. 2.

Hinc qui longè aberant à Hierosolymis ignorantes inuincibiliter aduentum, mortem, & miracula Christi &c & protestantes fidem uenturi in esu agni paschalis, quemadmodum in sacra scriptura

ptura continebatur, neque peccabant mortaliter, neque hæretici iudicandi erant. Ratio est; quia scriptura sacra tunc Christum uenisse protestabatur; atque ita referentes se ad illam idem confitebantur: & ideò minimè peccabant.

CONCL. II.

CONVERSIS à circũcisione post Christi mortem usque ad sufficientem euangelij promulgationem legalium obseruatio in sensu litterali fuit tã tùm licita. Cõstat ex multis locis Actorum. Nã D. Paul. circuncidit Timotheum, & rasit caput iuxta ritum nazaræorum. Et secundum legis ritum ingressus fuit templum, & purificatus. Et eodem loco habetur, credentes ex circuncisione fuisse legis æmulatores, idest, ex nimio zelo obseruatores: & tamen neque D. Paul. nec alii peccarunt; quia spem salutis in eorum obseruantia non collocabant. Idque ut synagoga cum honore sepeliretur, sulummodò faciebant. *Actorum. cap. 16. cap. 18. cap 21.* APPEN. 3.

Hinc tempore, quo euangelium promulgabatur, circuncisio licita quidem erat; non tamen utilis, uel necessaria. confirmatur ijsdem rationibus.

CONCL. III.

Ex quò Abraham circuncisionẽ accepit usque ad Baptismi institutionem ante mortem Christi Iesu circuncisio descendentibus ex familia Abrahæ necessaria adultis simpliciter fuit; paruulis uerò post octauum diẽ. Quia ante diẽ octauũ poterat *supra de sacramentis in genere.*

Gen. 17. rat illis per remedium legis naturæ ſubueniri. Cõ ſtat. Gen. cap. 17. ubi ita legitur, maſculus, cuius caro præputii non fuerit circunciſa, delebitur illius anima de populo meo.

CONCL. V.

PER promulgationem euangelij Hieroſolymis factam fuit in illa diœceſi reuocata circunciſio, idem iudicium eſt de aliis diœceſibus; quia in illis tantùm fuit reuocata, in quarum metropoli fuit euangelium ſolemniter promulgatum. Ratio eſt; quia nemo obligatur ad impoſſibile, & per promulgationem euangelij in alio regno, uel diœceſi factam plerunque erat impoſſibile euangelij notitiam habere; ut ſi in inſula v. g. Baleari eſſet euangelium promulgatum, & non liceret nauigare præ piratarum multitudine: & cùm non tenerentur tũc euãgeliũ ſeruare iudæi Valẽtiæ exiſtentes, ad circunciſionem obſeruandã obligabãtur.

APPEN. 4 notanda. Hinc ſi aliquis diœceſis Cæſarauguſtanæ eſſet in diœceſi, & in ciuitate ualentina, audiretque alicuius legis canonicę ſolemnem promulgationem, teneretur illam obſeruare, etiam ſi Cæſarauguſtæ non eſſet ſolemniter promulgata.

CONCL. VI.

POST factã promulgationẽ euãgelij per totum orbem; ut modo eſt, circunciſio, quacũq; intentione fiat, erit mortifera. Ait. n. D. Paul. ad Gal. 5. ſi cir-Galat. 5. cũcidimini, Chriſtus minus proderit. eſtq; deſinita concl. in c. maiores extra de Baptiſmo, & in Cõc. Soto de iuſti Floren. ſub Eugenio IIII. ubi habetur poſt ſufficientem

ficientem euangelii promulgationē legalia omnia mortifera esse.

Prima diffic. Quando, & ubi Baptismus cæpit esse sub præcepto?

CONCL. I.

CAEPIT quidē, quàm primùm fuit solēniter promulgatus. Ratio est; quia nulla lex obligat, donec sit sufficiēter promulgata; atq; ita Baptismus, cùm sit lex necessitatē imponēs: ut cōstat Marc. ultim. qui crediderit, & baptizatus fuerit &c. nō obligauit, donec sufficienter promulgatus fuit.

tia & iure, lib. 2. q. 5. ar. ultimo. Alex. m. 5. ar. 4. D. Bona. & Scot. ubi supra reliqui etiā d. 3. Ric. ar. 5. per totum.

CONCL. II.

NON cēsetur Baptismi facta sufficiēter promulgatio in toto orbe à die, qua fuit Hieros. promulgatus. Nam, ut lex humana promulgata in uno Hispaniarum regno, nō cēsetur in omnibus regnis inuictissimo Regi nostro Philippo subiectis sufficiēter promulgata; ita neq; lex diuina de Baptismo Hierosolymis tātùm manifestata, in toto orbe promulgata censebatur.

Marc. ulti.

Scoti est.

CONCL. III.

BAPTISMUS cœpit esse sub præcepto in toto orbe, quando fuit facta promulgatio in præcipuis orbis ciuitatibus. Ratio est; quia facta hac promulgatione, potuit omnibus innotescere. Tunc. n. dicitur lex sufficienter promulgata, quando notitia illius potest ad omnium aures peruenire, factaque est huiusmodi promulgatio 20. aut 30. anno à die pētecostes; ut author est D. Chrysostomus homilia 46. super Matth.

Chrysost.

CON-

CONCL. IIII.

FACTA euangelij promulgatione, poſſunt multi inuincibiliter illud ignorare. Patet exemplo Indorum, qui ante quam Hiſpani ad eos perueniſſent, euangelium inuincibiliter ignorare dicebantur.

DD. ubi ſuprà.

Secunda diffic Vt Baptiſmus ſufficienter, & ſolemniter promulgaretur, quæ deſiderabantur?

CONCLVSIO.

PRAEDICATIO, & miracula, vel ſacra ſcriptura. Ratio eſt; quia tunc ſolemniter euangelium promulgatur, quando, eo modo proponitur, quo fidem faciat, & audientes credere teneantur; & qui nil de Ieſu audierant ſine miraculis, vel ſacris ſcripturis ad credendum minimè obligabantur. Vt conſtat Ioan. 15. ſi non veniſſem, & locutus non fuiſſem &c. peccatum non haberent, ſcilicet, infidelitatis; vt D. Aug. declarat.

Ioan. 15.

D. Auguſt.

Scot. d.4.q. 6. D. Tho. q.68. ar.1. Vega lib.5. ſuper Conc. Trid.ca.12.

Tertia diffic. An euangelio ſufficienter promulgato, ſi adultus per contritionem, & Baptiſmum in uoto iuſtificatus, Baptiſmum contemneret, ſolo Baptiſmi contemptu damnaretur?

CONCLVSIO.

BAPTISMVS ita eſt in præcepto; vt ſi adultus nullum aliud haberet peccatum, præter

Baptiſ-

Baptismi contemptum, in æternum damnaretur. Patet exemplo Nicodemi Ioan. 3. qui in fide, & charitate accessit ad Iesum; & tamen dixit illi. nisi quis renatus fuerit. &c. & exemplo Cornelij, de quo ait D. August. si iam, Spiritu Sancto accepto, Cornelius baptizari noluisset, tanti sacramenti reus fieret. Et refertur de consecr. d.4. Can. non dubito. Ioan. 3. D. August.

Art. X. An peccauerit D. Petrus seruans legalia, quando fuit à D. Paulo reprehensus. *De cessatione legalium.*

DVAE sunt opiniones. Prima D. Hierony. qui secutus est D. Chrysostomum, & alios græcos doctores, & habetur super epistolam ad Gala. 2. in locum, cum venisset Antiochiam, &c. & in epistola II. quæ habetur in secundo tomo D. August. scilicet, Sanctum Petrum non peccasse; sequuntur autem D. Hiero. Adrian. in 4. q. 1. & Ioan. Maio. d. 3. q. 1. 4. D. Hierony. D. Chrysost. Gal. 2.

Secunda opinio fuit D. August. asserentis D. Petrum peccasse. D. Aug.

CONCL. I.

BEATVS Petrus seruando legalia Antiochiæ coram Christianis ex gentilitate conuersis peccauit. Probatur; quia illo facto conuersi ex gentilitate fuerunt scandalizati, credentes legalia esse ad salutem necessaria. Dixit enim B. Paulus D. Petro. tuo facto cogis gentes iudaizare; quia non ambulasti iuxta veritatem euangelicam. Galat. 2.

CON-

CONCL. II.

PECCATVM D.Petri fuit veniale. Ratio eſt; quia factum D.Petri ex ſe fuit licitum, & ipſe nolebat ſcandalizare,neq; inde ſcandalum oriri exiſtimabat.

Alex.q 22. m. 4. art. 5. D.Th.q.68. art.2.D.Bon.ubi ſupra Ricar. d. 4. art. 1.q. 3. Sco.d 3.q.4. & d. 4 Vega lib. 5. ſuper Conc.Tr. cap.ult.

Art.vlt. An præceptum Baptiſmi ſit ad ſalutem neceſſarium?

CONCL. I.

POST ſufficientem promulgationem Euangelij factam abſq; Baptiſmo,aut in re, aut in voto, ſaluari nemo poteſt.ita enim definitū eſt in conc. Trid. Seſſ.6. cap.4 his verbis tranſlatio à ſtatu, in quo homo naſcitur filius primi Adæ, in ſtatū gratiæ,& adoptionis filiorum Dei, poſt euangelium promulgatum ſine lauacro regenationis, aut eius voto fieri non poteſt &c.

CONCL. II.

NON ſufficit paruulis ad ſalutem parentum benedictio,quando deeſt aqua, qua baptizentur. Ratio eſt; quia tunc benedictio,& præces parentum, eſſent ſacramentum: cum puer per illas ex opere operato iuſtificaretur; & ita eſſent pluſquam ſeptem ſacramenta,quod eſt erroneum.

CONCL. III.

Math.c. 2.

PARVVLI poſſunt ſaluari per ſolum martyrium, quamuis non recipiant Baptiſmi ſacramentum. Patet exemplo ſanctorum innocentium, qui ab Herode in odium Chriſti fuerunt occiſi, quorum martirium Eccleſia colit; & tamen credendum

dendum est quosdam illorū circūcisos haud fuisse. *Hæreses.*
Primùm fuit error contra concl. primā asseren tium tantam esse Baptismi necessitatem; ut adultus sine Baptismo in re nullo modo possit saluari. Secundo fuit error Ioan. Vuicleph. lege Vegam & Castrum hæresi. 9. ubi supra. *Castro Vega*

QVAESTIO SECVNDA DE RECIPIENTIBVS Baptismum.

Hac q. d. 4. Mag. explicabitur.

Art. Primus. An pueri ante usum rationis sint baptizandi?

Alex. q. 17. m. D. Th. q. 68. ar. 9. reliqui d. 4. D. Bona. & Ric. ar. 1. q. 1. d. 6. ar. 2. q. 2. Scot. q. 1. 2. Dur. Castr. q. 5.

CONCLV. I.

PARVVLI in remedium contra originale peccatū baptizandi sunt. Hęc concl. est definita in multis Concilijs, & tandem in Trid. Sess. 6. cap. 4. & Sess. 7. de Baptismo cap. 12. 13. & 14. lege omnino Castrū ubi supra, qui cōcilia citat, & innumeras sanctorum authoritates affert.

CONCL. II.

PARVVLI baptizati, cum ad rationis usū peruenerint, legem Christi, quam in baptismo receperunt, obseruare tenentur. Expresse est definita in Conc. Trid. Sess. 7. de Baptismo Can. 7. 8. & 13.

Hinc refutantur variæ hęreses, quarum prima asserebat paruulis nihil prodesse Baptismū ante rationis usum; quæ fuit cuiusdam Petri de Bruis, *Hæreses.*

quàm

quam ab inferis reuocarunt Anabaptistæ, quibus subscribere uisus est Erasmus in prologo super Matth. dicens, si placeret maioribus Ecclesiæ, paruuli, cum ueniunt ad ætatem adultam, essent interrogandi, an uellent seruare legē Christi, qui si nollent, suo arbitrio essent relinquendi.

Secunda hæresis fuit Pelagii negantis paruulos habere originale peccatum; atque ita dicebat Baptismo minimè indigere.

Tertia Manicheorum, & aliorum, qui dixerunt Baptismum paruulis utilem esse: non tamen necessarium. Quia parentum precibus, præsertim deficiente aqua, poterant saluari. Quem errorem amplexi sunt Ioan. Gerson, & Caiet. ut supra diximus. Quarta hæresis fuit Cataphrigum, & Marchionistarum, qui mortuos baptizare tentarunt. Contra has hæreses lege patrem de Castro uerbo Baptismus hæresi 3.4.5. 6. ubi copiosissimè illas confutat.

Gerson, et Caiet. cautè legendi.

Art. II. An Paruuli infidelium, inuitis parentibus, sint baptizandi?

Alex. q. 18. m. 1. D. Tho. ubi supra ar. 10. D. Bona. ar. 2. q. 1. Ricar. d 6. q. 3 ar. 3. Scot. d. 4. q. 9. Duran. d. 4. q. 6

Tres sunt opiniones. Prima est D. Thom. & Rich. hi tenent nullo modo paruulos infidelium, inuitis parentibus, posse baptizari. Secūda opinio est Dur. qui ait, si parentes infideliū sunt christianorum mancipia, possunt; sin minus, Baptismus nullum sortietur effectum. Tertia opinio est Scot. qui ait paruulos infidelium christianis principibus subditorum posse, inuitis parētibus, ba-

baptizari, dummodo hoc cautè fiat; ne ſcilicet poſt Baptiſmum parentibus reddantur; ſed religiosè nutriantur: & ne parentes hoc timentes trucident paruulos; vt à chriſtianis non baptizentur. quod quidem dicit licere non cuilibet; ſed principi, qui eſt miniſter iuſtitiæ diuinæ. Tota autem controuerſia inter Sco. & D. Tho. conſiſtit in hoc; quòd Sanctus Thomas dicit eſſe contra ius naturæ paruulos ita baptizare: Scot. verò illud pernegat.

Art. III. An paruuli intra vteros matris exiſtentes poſſint baptizari?

Alex. q. 17. m. 2. ad 5. & m. 3. D. Th. art. 11. q. 68 D. Bona. d. 6 q. 1. Ric. d. 6. art. 1. q. 1. Dur. d. 6. q. 1 Sco. d. 4. q. 3.

OPINIO communis tenet partem negantem. Vnus Caiet. vbi ſupra D. Tho. defendit paruulos intra maternos vteros poſſe per benedictionem parentum in nomine Trinitatis, abſq; Baptiſmo, ſaluari.

CONCL. I.

PVERI exiſtentes intra vterum non poſſunt Baptiſmum recipere. Probatur ex D. Auguſt. Apud D. Tho, dicente, Nemo renaſcitur, niſi prius naſcatur.

Cauen. Caiet D. Aug.

CONCL. II.

NVLLVM eſt remedium, quod poſsit paruulis intra vterum matrum exiſtentibus ad remiſſionem peccati originalis adhiberi, præter martyrium, & flaminis Baptiſmum. Conſtat ex Can. firmiſsimè. Et eſt D. Aug. de conſec. d. 4. vbi

D. Auguſt.

ita legitur. Firmiſſimè tene &c. paruulos, qui in vtero matris ſine Baptiſmo moriuntur, ſempiterno igne puniendos. Dixit enim Chriſtus Ioan. 3. niſi quis renatus fuerit &c. quæ lex cum ſit uniuerſalis, uniuerſaliter eſt intelligenda. Secunda pars concluſ. Patet; ut ſi mater pro Chriſto mortem ſubeat, iuſtificabitur per martyrium, & filius ſi in contumeliam Chriſti occidatur. Sanſoni uerò, Ieremiæ, Ioanni Baptiſtæ remiſſum fuit originale per Baptiſmum flaminis, id eſt, per ſanctificationem Spiritus Sancti, & nō per preces parentum; ut ait Caiet. quia nullus, præter Chriſtum, poteſt alijs primam gratiam mereri. Nam ſolus Ieſus gratiam capitis habuit.

Ioan. 3.

Dubium. 1.

Quid faciendum de muliere ad mortem damnata, quæ in utero habet?

CONCL. III.

NON eſt morte punienda ante partum. Eſſet enim graue peccatum; ut conſtat in leg. negat. ff. de ſtatu hominum & in leg. pregnantis. ff. de pœnis.

Dubium. 2.

Erit ne aperiēda; ut fœtus baptizetur, ſi ſit morti propinqua?

CONCL. IIII.

Ad Rom. 3.

HAVD integrum erit ullo modo illam aperire. Ratio eſt; quia non ſunt facienda mala; ut ueniant bona. Nam ſi eius mors eſſet certa, illam uiuētem aperire eſſet profectò interimere, quod eſt facinus nefandum.

CON.

CONCLV. V.

MORTVA iam matre, aperienda est, & puer si uiuit extrahendus, & baptizandus est. Ita enim in leg. posthumus ff. de in noffic. testamenti scribit Solinus Iulium Cæsarem fuisse extractum, idē quoque Paulus à Castro affirmat. Fuerit ne ille Iulius Cæsar, an alius, parum ad hanc rem facit.

Hinc soluitur quæstio, scilicet, quando mater baptizatur, non baptizari simul puerum, quem in utero gestat. Est enim de essentia Baptismi; ut corpus aqua abluatur, & cum aqua non tāgat tūc pueri corpus, non erit baptizatus. APPEN.

Art. III. Adultus, habita fidei notitia, poterit ne Baptismum usque ad mortem differre? *Alex. q. 17. m. 5. D. Th. q. 68. arti. 3. Ric. d. 6 q 3 art. 4 Sco. & Dur. ubi supra.*

CONCL. I.

PARENTES tenētur suos paruulos ante rationis usum baptizare: neque licebit Baptismum absque peccato per multum tempus differre. Ratio est; quia si tenerentur illis morbo corporali laborantibus, quàm primùm possent subuenire, multò magis cum morbo spirituali, peccato, scilicet, originali laborent, erit quàm citissimè subueniendum.

Vnde peccant Mortal. parentes, si differant Baptismum, quando paruuli sunt in articulo mortis, uel quando per prælatos illis præcipitur; ut paruulos baptizent. APPEN.

CONCL. II.

ADVLTI non ſunt baptizandi, quàm primũ Baptiſmum petunt. Definita eſt in Conc. Bracharen. & refertur. Can. ante viginti, & in Cõc. Leodicen. in Can. non liceat de conſecr d.4. ubi præcipitur inſtruendos eſſe prius viginti dierum ſpatio, & Can. iudæi eadem diſtinctione pręcipitur per octo menſes futuros eſſe iudęos cathecumenos propter frequentem eorum perfidiam.

CONCL. III.

QVANDO adulti ſunt omnino inſtructi, uel in mortis articulo conſtituti, non eſt illis Baptiſmus protrahendus. Patet exemplo Cornelij, & Eunuchi candaſis reginæ. Tunc enim omnis cauſa protrahendi Baptiſmum ceſſat. *Act.8.et 10*

CONCL. IIII.

NON eſt modò per Eccleſiam determinatum aliquod tempus, in quo cathecumeni baptizari teneantur. Nam Can. Secundæ concluſionis, & Cã. duo tempora eadem diſtinctione non cathecumenis; ſed Epiſcopis duntaxat tempus determinant.

CONCL. V.

NON eſt cathecumenis tempus ſuſcipiendi baptiſmum iure diuino determinatũ. Ratio eſt; quia præceptum affirmatiuum; ut eſt Baptiſmi præceptum, obligat ſemper ad habendum animum paratum

ratum; non tamen pro semper, nisi tempore ab Ecclesia statuto.

CONCL. VI. D. Th. esi ubi supra.

Si cathecumenus sine rationabili causa, & prælatorum Ecclesiæ licentia, finito cathechismo Baptismum differat, Mortal. peccat. Ratio est; quia quando tempus solutionis indeterminatum est, tenetur debitor soluere debitum, quandocunque à creditore petitur sub pœna peccati Mortalis, si potest soluere, & tunc cathecumenus est debitor suscipiendi Baptismum.

Art. V. An requiratur dispositio in adulto baptizãdo; ut gratiam consequatur. *Alex. q. 18. m. 2. ar. 1 D. Tho. q. 68. ar. 4. Scoti d. 4. q. 5.*

Absolvetur aliquot difficultatibus positis.

Prima diffic. An qui habet complacentiam alicuius peccati sit baptizandus?

CONCLVSIO.

Homini habenti voluntatem peccandi, uel complacentiam peccati præteriti, non est Baptismus conferendus. Ratio est; quia cum ille peccet Mortal. recipiendo Baptismum, peccabit etiam Mortal. minister. Conferendo enim peccato illius cooperatur.

Secunda diffic. An teneatur peccata confiteri, & pro illis satisfacere? *Alex. q. 18. m. 2. ar. 1. Sco. q. 5. ubi supra D. Th. ar. 5.*

CONCLV. I.

Peccata commissa ante Baptismum non

 sunt

ſunt ante Baptiſmi ſuſceptionem confitenda. Ratio eſt; quia Eccleſia non habet poteſtatem ſuper non baptizatos: unde non poterit illos abſoluere. Sententia enim à non ſuo iudice lata nulla eſt.

CONCL. II.

NEQVE tenebitur ad eorum confeſſionẽ poſt Baptiſmum ſuſceptum. Non enim habet Eccleſia iurisdictionem ſuper peccata extra illam commiſſa. dicente D. Paul. quid enim mihi de his, quæ foris ſunt, iudicare?

2. Cor. 5.

CONCL. III.

NEQVE tenebitur pro illis peccatis ſatisfacere. Conſtat ex Can. ſine pœnitentia de conſecra. d.4. ubi dicitur. Gratia baptiſmalis non indiget gemitu, aut planctu, ſcilicet, exteriori; ſed omnia gratis, etiam Purgatorii pœnam, condonat.

Alexan. ubi ſupra, & D. Thomas eſt q. citata ar. 4 & Sco. q. 5. Dur. q. 2. diſtin. 4.

Tertia diffic. An baptizandus teneatur habere contritionem?

CONCLVSIO.

ATTRITIO ſufficit in Baptiſmo ad remiſſionem peccati, etiam ſi baptizandus ſit attritionis cõſcius. Patet ab effectu Baptiſmi. Eſt enim regenerationis ſacramentum, et ſi eſſet neceſſaria contritio præcedens, cum per illam eſſent remiſſa peccata, non eſſet ſacramentum regenerationis. Nam præſupponeret baptizandum per contritionem ſanctificatum.

Hinc

Hinc colligitur falſam eſſe Caiet. opinionem dicentis nullum actum requiri, ſed ſatis eſſe; ut qui ad Baptismum accedit, habeat propoſitum recipiendi illum in remiſſionem peccatorum. Dicit enim D. Petrus. Pœnitentiam agite, & baptizetur vnuſquiſque ueſtrum. Vbi ante Baptiſmum neceſſariam eſſe pœnitentiam indicauit, A P P E N. q. 86. ar. 2. *Actorum* 2.

Quarta diffic. An deſideretur intentio ſuſcipiendi in baptizato? *Alex q. 18. m. 2. ar. 3. D. Bona. d. 6. q. 1. ar. 2. Ric. d. 6. q. 3. ar. 2 d 6. q. 2. q. 68. ar. 7. d. 4. q. 4.*

TRES ſunt opiniones. Prima Dur. dicentis in adultis requiri propriam uoluntatem. Secunda Caiet. ubi ſupra D. Tho. aſſerentis per ſe loquendo non requiri intentionem tam in adulto, quàm in puero; ſed ſatis eſſe non habere contrariā uolūtatem. Tertia Sco. qui ait in adulto requiri conſēſum, exiſtimatque impoſſibile eſſe reperiri aliquē neutrum.

CONCLVSIO.

DE ratione Baptiſmi eſt; ut tam in paruulis, quàm in adultis ſit uoluntarius cōſenſus. Ratio eſt; quia cum peccata, in quorum remedium Baptiſmus eſt inſtitutus, ſint uoluntaria, uel formaliter; ut actualia, uel interpretatiuè, ideſt, in ſua cauſa, & radice: ut originale, debet quoque remedium eſſe uoluntarium. Quia in moralibus per quascūque cauſas aliquid naſcitur, per eaſdem diſſoluitur.

CONCL. II.

BAPTISIMVS in paruulis eſt voluntarius interpretatiuè. ideſt, per voluntatem Chriſti, & Eccleſiæ. Ratio eſt; quia ſicut originale peccatum fuit voluntarium non in paruulo, ſed in Adam: ita remedium ſatis erit in paruulo; vt ſit voluntarium in Chriſto inſtituente, & Eccleſia miniſtrante. Fuit enim primus Adam futuri Adæ, ſcilicet, Chriſti forma. *Ad Rom. 7.*

CONCL. III.

VT Baptiſmus ſit ſacramentum in adultis, actualis, ſiue virtualis voluntas illum ſuſcipiendi deſideratur. Definita eſt in cap. maiores de Baptiſmo, vbi ita legitur. Dormientes autem, & amentes, ſi prius quàm dementiam incurrerent, aut dormirẽt, in contradictione perſtiterunt, non characterem ſuſcipiunt ſacramenti: ſecus verò ſi prius cathecumini extitiſſent, & propoſitum baptizandi habuiſſent. Lege etiam Can. ægrotantes de conſecr. d. 4.

CONCL. IIII.

SI aliquis ſit neuter, qui nunquam aliquid de Baptiſmo audiuit; vt Indi, antequàm Hiſpani ad eos perueniſſent, is, ſi baptizetur, ſacramentalem characterem non ſuſcipiet. Ratio eſt; quia ſuſcipiens Baptiſmum non naturaliter, ſed liberè partitur: atq; ita voluntas ſuſcipiendi deſideratur.

Hinc

Hinc sequitur non posse Ecclesiam talem hominem ad fidem Christi seruandam compellere. Esset enim contra iustitiam. Si quidem diceret inuitè se esse baptizatum. Et confirmatur ex ca. maiores proximè citato, vbi Innocentius dicit dormientem esse baptizandum, dummodo vigilans habuerit propositum recipiendi Baptismum; quia aliter non recipiet charecterem. APPEN. 1

Ex dictis facilè deprachenditur contra Caieta. saltem virtualem intentionem esse necessariam. APPEN. 2

Art. VI. An requiratur fides?

CONCLVSIO.

Alex. q. 18. m. 2. per 6. S. D. Tho. q. 68 art 8. Di Bona. d. 3. q. 3. Ric. d 6. q. 1 art. 1. Sco. d. 4. q. 5. dur. d. 6. q. 2.

VT Baptizatus gratiam recipiat, fides in eo requiritur; non tamen; vt characterem accipiat. Definita est in Conc. Cartag. vbi decretum fuit contra D. Cyprianum, & reliquos Aphricæ Episcopos ab hæreticis baptizatos non esse rebaptizandos, etiam si minister, & baptizatus hæretici fuerint.

Prima diffic. An amentes, furiosi, & dormientes sint baptizandi?

Alex. ubi supra m. 3. D. Tho. art. ult. q. 68. Ric. d. 6. art. 2. q. 2. Sco. d. 4. q. 4. Dur. d. 4. q. 1

CONCL. I.

AMENTES, & furiosi à natiuitate, qui nunquàm habuerunt lucida interualla, nec illa habituros speramus, baptizari possunt, sicut paruuli in fide Ecclesiæ. Aequale namque est vtrorum-

que iudicium, cum ſolo originali peccato laborent.

CONCL. II.

Amentes, qui aliquando ratione vſi fuerunt, ſi in illo inſtanti, quo rationis uſum amiſerunt, uoluerunt baptizari, baptizandi ſunt; aliter nequaquam. Definita eſt in cap. maiores citato.

CONCL. III.

Qui habet lucida interualla, iudicandus eſt eo modo, quo proximi: ſi tamen eſt in mortis periculo conſtitutus. Nam aliter expectandum eſt lucidum interuallum. Probatur ex cap. maiores. Tum etiam quia peccata de lege remitti non poſſunt, niſi per voluntatem acceptantis
D. Aug. remedium, dicente D. Auguſt. Nullus ſuæ voluntatis arbiter conſtitutus, poteſt nouam vitam inchoare, quin præteritæ vitæ pœniteat. &c.

CONCL. IIII.

Qui non eſt omnino amens; & de ſua ſalute cogitare poteſt, & virtutem ſacramenti intelligere, debet intentionem recipiendi Baptiſmum habere. Quoniam ſic ſatis rationis vſum habet.

QVAE-

QVAESTIO TERTIA DE MINISTRO Baptiſmi.

HAc quæſtione explicatur d.5, Mag. ſent. de hac quæſtio. multa ſupra in vlt. q. de ſacr. in genere reperies.

Art. I. An ſolis presbyteris conueniat ex officio baptizare?

Alex. Alen. q. 16. m. 1. D. Th. q. 67. art. 1. 2. reliqui d. 5. D. Bon. q. 1. Ri. q. 1. ar. 4. Sc. d. 6 q. 1. & Durant.

CONCLV. I.

Ex officio ratione Sacerdotij ſolis præsbyteris conuenit ſolemniter, vel citra ſolemnitatem Baptiſmum adminiſtrare. Patet ex Can conſtat de conſecr. d. 4. & quia per baptiſmum diſponitur homo ad Euchariſtiã percipiendam, & eius eſt ad Euchariſtiã diſponere, cuius eſt illam conſecrare.

CONCLV. II.

DIACONIBVS conuenit ſolemniter baptizare, vel in abſentia præsbyteri, neceſsitate immi nente, uel ex eiuſdem præsbyteri commiſsione. Definita eſt concl. à Gelaſio Papa Cano. Diaconos 93. d. gloſſam ibidem lege.

Prima diffic. An laicus poſſit Baptiſmum miniſtrare.

D. Tho. ar. 3 & hic. q. 1. ubi ſupra Alex. ibidem, & D. Bona. Sco. q. 5. ubi ſupra.

CONCLVSIO.

QVICVNQVE cuiuſcunq; conditionis, vel religionis ſit, in extrema neceſsitate poteſt, & tenetur adminiſtrare Baptiſmum. Definita eſt expreſ-

expreſsè in Can. Diaconos citato : & intelligitur in articulo mortis; ita ut nullus adſit Sacerdos, qui poſſit Baptiſmum conferre: ut ab Vrbano Papa in Cano. ſuper quibus .30.q.3. definitum eſt.

Secunda diffi. An laicus abſque neceſſitate baptizans Mortaliter peccet?

Alex. m. 12. & D. Th. d. Bona ubi ſupra Ric. q. 3 Scot. loco citato.

CONCLVSIO.

PECCAT quidem, niſi ignorantia inuincibili excuſetur. Ratio eſt; quia miniſtrans aliquod ſacramentum abſque curati facultate, peccat Mortal. feriuntur enim excommunicatione religioſi miniſtrantes communionẽ, & extremam unctionem in Clementina prima de priuilegijs.

APPEN. Hinc collige mulierem in præſentia uiri baptizantem, & laicum in præſentia diaconi non peccare Morta. Quia alienum officium non uſurpat, cum neutri ex officio competat.

Alex. & alij qui ubi ſupra

Tertia diffic. An Pater Filium baptizans peccet?

CONCLVSIO

PATER, qui, neceſſitate urgente, filium baptizat, non peccat, imo eſt laudandus. Patet per can. ad limina B. Petri. vbi Romanus Pontifex laudat Stephanum quendam, qui in ſimili caſu filiũ baptizauit.

Si extra talem caſum aliquis filium baptizauerit proprium, Baptiſmus ualebit, peccabit tamen grauiſſimè, & ius petendi debitum perdet: à coniuge uerò ſeparandus non erit. Hæc definita eſt in

in Can. noſce deſideras, & Can. dictum eſt, & Can. de eo, quòd 30.q.1.

Art.ult. An miniſter Baptiſmi unus numero eſſe debeat?

Alex.q. 16. 4.p.m. 6. d. Tho. art. 6. ubi ſupra d. Bona.d. 5.q. 1.Sco.& Ri. ubi ſupra du. Ad Eph.4.

CONCLVSIO I.

MINISTER Baptiſmi unus eſſe debet. Nã cum ſit unus Deus, una fides, unum baptiſma, & unus inſtitutor. ſcilicet Chriſtus, unus debet eſſe miniſter; ut confirmatum eſt in Can. quorundam 23. diſtin.

CONCL. II.

VNVS eſſe debet, ideſt, integer, ſcilicet, & quòd materiam, formam, & intentionem habeat: non autem unus, ideſt, ſolus, cum plures ſimul, & uerba proferentes, & abluentes poſſint eundem baptizare. Prima pars conſtat; quia propoſitio falſa non poteſt eſſe forma ſacramenti, quod eſt ſignũ verum, & certum: eſſet autem falſa, ſi unus ablueret, & alius uerba proferret dicens. Ego te baptizo, uel baptizetur ſeruus Chriſti à me. Secunda pars eſt etiam perſpicua. Quia ibi materia, forma, & intentio, quę ſunt neceſſaria ad ueritatem ſacramenti, concurrunt.

Prima diffic. An quando plures baptizant eundem, poſſint hac forma uti: nos te baptizamus in nomine Patris, & Filij, &c.

Alex ubi ſupra D.Bona. q.1.d. 5. ric. Sco locis citatis ſup.

SANCTVS Tho. improbat negantes conferri

Baptiſ-

Vbi supra et Alexan. *Hæc est Dur* Baptismum hac forma, quod deuiat ab illa Ecclesiæ, ego te baptizo, cum forma Græcorum diuiat nihilominus per eam conferatur, ait tamen non esse sic baptizandum; quia non videtur inferre vnum ministrum integrum vnius Christi.

CONCL. I.

Si vterque Minister habeat intentionem baptizandi independenter ab alio: ita vt habeat hũc animum, Ego te baptizo, etiam si reliqui nolint te baptizare, verè baptizat. Ratio est; quia minister est integer quo ad materiam, formam, & intentionem, quæ sunt de necessitate Baptismi, & seruatur sensus formæ consuetæ Nam hæc nos te baptizamus, æquipollet huic, Ego te baptizo, & huic, iste te baptizat, quod perinde est, ac si vterque dicat. Ego te baptizo.

CONCLV. II.

Hæc est D. Thom. QVANDO alter ministrorum nõ habet intentionem baptizaudi, nisi dependenter ab intentione alterius: ita, quòd si alter nolit baptizare, neque ipse velit, Baptismus minimè conficitur. *Soto d. 4. q. 8. unica. ar. 4.* Probatur; quia minister debet esse integer, quo ad materiam, formam & intentionem, & in casu posito non est integer quantùm ad intentionem. Quia habet illam ab alio dependentem.

QVAE-

QVAESTIO QVARTA DE EFFECTIS BAPTISMI, Et eius præparatorijs.

Alex.q.10. m.1.ar.1.et 2. & m.2. per 3.ar. D. Th.q.69.ar. si.1 2.3. D. Bona d 4. q. 1.2. Ric.ead. d.ar.3.per 3 q.Scot.d.4.q. 5.Dur.ibid. q.2.& 3.

HAC quæstione d.6.Magistri explicatur.

Art. I. An remissio omnis culpæ, & pœnæ, tam æternæ, quàm temporalis, sit peculiaris Baptismi effectus.

CONCL. I.

BAPTISMVS per gratiam culpam originalem, & omnem actualem, & omnem etiam pœnã in alia vita pro peccatis luendam tollit. Definita est ad verbum in Conc. Flor. sub Eugenio. IIII. & in Triden. Sess. 5. Cano. si quis per Iesu Christi &c.

CONCLV. II.

PER Baptismum in hac vita non tollitur temporalis pœna; benè tamen in alia vita. Prima pars patet. Quia pœna mortis est pœna propter peccatum originale inflicta, fames, sitis, & aliæ calamitates, quæ nos molestant, & non sunt per Baptismũ sublatæ. Secunda pars constat Apoca. absterget Deus omnem lachrymam ab oculis eorũ, & mors vltra non erit, neque luctus, neque clamor &c. *Gene. 3.* *Apocal. 21.*

Dubium.

Dices. cur concupiscentia, quæ ad peccatum inclinat, per Baptismum non deletur? Respondeo primum;

primum; ut homo mereatur, illam ſuperando. Secundo; quia ſi in hac uita corpus impaſſibile per Baptiſmum redderetur, homines propter uitam præſentem, potius quàm futuram ad Baptiſmum conuolarent. Quod eſſet ſumma miſeria: ut D. Paul. Docet.

1. ad Cor. 15 Hæreſis.

Hinc confutatur error Lutheri, contra quem lege Patrem à Caſtro uerbo Baptiſmus hære. 11. ubi multa loca affert diuinæ ſcripturæ, quibus prima concluſio illuſtratur.

Art. II. An gratia per Baptiſmum conferatur?

CONCLVSIO I.

Alex. q. 21. m. 1. 2. 3. D. Tho. ubi ſupra ar. 7. reliqui d. 4. D. Bona. ar. 2. per 3. q. ric. ar. 1. q. 1. & 3. & ar. 3. q. 1. ſco. q. 2. & 7.

IN Baptiſmo paruulis, & adultis gratia, cũ fide, ſpe & charitate, infunditur. Definita eſt expreſsé in Conc. Trid. Seſſ. cap. 7. ubi dicitur in ipſa iuſtificatione, cum remiſſione peccatorum, hæc omnia ſimul infuſa accipit homo per Ieſum Chriſtũ, cui inſeritur fidem, ſpem, & charitatem.

CONCL. II.

QVANDO adultus accedit impœnitens ad Baptiſmum, ſolùm ſacramentalem characterem recipit: non autem uirtutes cum gratia infunduntur. Probatur Deute. 32. Dei perfecta ſunt opera; quem enim ſanat, perfectè ſanat, ſcilicet, intellectum per fidem, uoluntatem per ſpem, & charitatem. Eſt etiam definita in Conc. Trid. modo citato. Dicitur enim. Hæc omnia ſimul &c. cui

Deutero. 32.

inſeritur

inseritur; quare si non inseritur Christo per gratiam, hæc omnia non accipit.

C O N C L. I I I.

VIRTVTES morales, ut prudentia, iustitia, fortitudo,& temperantia non formaliter; sed uirtualiter tantùm nobis in Baptismo infunduntur. Patet;quia cum charitas eminenter omnes uirtutes contineat morales (inclinat enim animum ad omnes actus virtutum moralium,ut; author est D. Paul.Dicens charitas patiẽs est,benigna est &c.) non erit profectò necessarium tales uirtutes formaliter infundi. *1. Corinth. 3*

Alex. loco citato m. 7. D. Tho. ar. 7. Ricar ar 3. q. 2 distin. 4.

Prima diffic. An apertio ianuæ cælestis sit peculiaris Baptismi effectus?

C O N C L V S I O.

POST passionem Christi Baptismus nobis ianuam cœli aperit. Ratio est; quia per Baptismũ culpa, & eius pœna,quæ sunt nobis impedimẽto, quò minus cœlum ingrediamur,perfectissimè remittuntur, ante passionẽ uerò nõ aperiebat.Quia nondum erat solutum redemptionis pretium.

Alex. q. 21. m. 3. DD. d. 4. D. Bona. q. 3. Ricar. ar. 3. q. 3.

Secunda diffic. An gratia baptismalis æqualis omnibus concedatur?

DVAE sunt extremæ opiniones. Vna Sancti Tho. art. 8. asserentis effectum Bapt. per se æqualiter dari pueris, sed adultos plus, uel minus pro

eorum deuotione de gratia accipere, effectum uerò per accidens non æqualiter dari. Altera Sc. quęstio.7.ubi supra. lege Magistrum Soto. dist. 6.quæst. prima art. 6. ubi affirmat gratiam, quæ datur adultis, etiam sacramentalem dari inæqualiter.

CONCLV. I.

IN Baptismo non datur maior gratia ratione prædestinationis ad maiorem gloriam. Ratio est; quia quantitas gloriæ conferendæ ratione prædestinationis, potius quantitati meritorum, quàm gratiæ respondet. Vt constat apud Matth. Vbi
Matth.24. dicitur, filius hominis uenturus est, &c. & tunc
Ad Rom.2. reddet unicuique secundum opera eius. Et ad Rom.secundo.reddet Deus unicuique secundum opera, idest, secundùm quantitatem meritorum, & non secundùm quantitatem gratiæ habitualis.

CONCL. II.

RATIONE orationum parentum, atque ministri in Baptismo datur uni paruulo maior gratia, idest, maius auxilium ad benè operandum, quàm alteri detur: non autem maior gratia habitualis confertur. Probatur; quia habitualem gratiam nullus potest alteri mereri, nisi qui habet gratiam capitis, quam solus Christus obtinuit. De auxilio speciali confirmatur exemplo B. Nicolai, cui forsan per preces parentum data est

eſt gratia, ideſt,ſpeciale axilium;vt ter in hebdomada à lacte abſtineret.

CONCL. III.

GRATIA, quæ datur ratione baptiſmi, æqualiter omnibus datur; licet non concedatur æqualis, quæ deuotioni ſuſcipientis Baptiſmũ reſpondet. Ratio primæ partis concluſionis eſt; quia gratia baptiſmalis datur propter merita Ieſu, quæ quidem æqualiter omnibus per Baptiſmum applicantur. Secunda verò pars etiam eſt manifeſta. quoniam deuotio, & merita ſuſcipientium baptiſma plerunque ſunt inæqualia; atq; ita gratia illis reſpondens erit quoq; inæqualis.

Hinc confutati ſunt errores varij vim, & poteſtatem Baptiſmi minuentes; ut fuit error Pſallianorum, qui, & Euchitæ,ſcilicet,orantes appellati ſunt, aſſerentium nullam vtilitatem ex Baptiſmo accedere; ſed ſolam ſtudioſam orationem dæmonem inhabitantem effugare. Et error Manichæorum, qui Baptiſmum in aqua,nihil cuiquam ſalutis afferre affirmabant; ijs ſucceſſerunt Albanenſes affirmantes nullam eſſe baptiſmi efficatiã, & Albigenſes omnino baptiſmum reſpuentes,& Armeni, qui ab omnibus ſacramentis virtutem conferendi gratiam remouent; his omnibus ſubſcripſit peſtilentiſsimus Martinus Lutherus docẽs nullam gratiam per ſacramenta conferri.lege Patrem à Caſtro verb.Baptiſmus,hære.4. *Hæreſes.*

Alex. q. 18 m 2. ar. 4. S. Th. ubi supra ar. ult. reliqui supra D. Bon. q. 3. ar. 2. Ric. ar. 1. q. 2. Sco. q. 5 Dur. q. 5. Gabr. Cautn.

Art. III. An recedente fictione, Baptismus suum sortiatur effectum?

CAVTE legendus est Gabr. qui in secundo sententiarum dinst. 32. quæst. 1. concl. 1. affirmat ficto remitti originale peccatum, quamuis alia peccata non remittantur, neque gratia infundatur, quòd est erroneum. Ratio est; quia de lege infusio gratiæ concõmitatur cuiuscunq; peccati remissionem, & cum ficto (vt dixit Gabr.) non infundatur gratia, neq; remittetur originale.

CONCLVSIO.

RECEDENTE fictione, virtute contritionis præteritus Baptismus, & quantùm ad remissionem originalis peccati, & omniũ actualium, quæ Baptismum præcesserunt, & omnis pœnæ suum sortitur effectum. Definita est Can. tunc valere de consecr. d. 4. & confirmatur. Quia cum peccata ante Baptismum sint extra Ecclesiam commissa, non sunt materia sacramenti pœnitentiæ, & ita virtute Baptismi delebuntur.

Scoti est.

Hinc colligitur virtute Baptismi remitti omnia peccata Baptismum precedentia; virtute verò cõtritionis, siue pęnitentiæ remitti obicem, siue fictionem, idest, peccatorum complacentiam: atq; ita non dimidia, sed integra fit peccatorum remissio, quamuis diuersis medijs contra Palud. d. 4. q. 5. qui dicit virtute cõfessionis remitti omnia; quia impium, inquit, est dimidiam à Deo expectare veniam.

Difficultas

Difficultas. cur ſolus Baptiſmus inter alia ſacramenta, recedente fictione, ſuum ſortitur effectum? Sotus varias affert opiniones d.6.q.1.ar.8. ratio tamen hæc eſt; quia effectus Baptiſmi, ſcilicet, originalis, & omnium actualium, quæ Baptiſmum præcedunt, & omnis remiſsio pœnæ non poteſt reparari virtute propria, & per ſe alterius cuiuſcunque ſacramenti; vt ex præcedentibus concluſionibus conſtat; at uerò effectus aliorum ſacramentorum, ſi ſunt iterabilia, iterato ſacramento reparantur, ſi non iterabilia: vt Confirmatio, & Ordo, cum eorum effectus ſit gratiæ augmentum, poteſt per ſacramentum pœnitentiæ reſarciri. *Diff.* *Alex. & S. Th. ubi ſupra & cæteri loco citato.*

Art. ult. De preparatorijs ad Baptiſmum?

QVATVOR ſunt preparatoria Baptiſmi, ex quibus duo præceſſerunt Baptiſmi inſtitutionem, vt circunciſio, & baptiſma Ioannis: alia verò duo illius ſuſceptioni præponuntur; ut Catechiſmus, & Exorciſmus, & de ſingulis erunt ſeparatim difficultates proponendæ.

Prima diffi. An circunciſio fuerit Baptiſmi figura?

CONCLVSIO.

FVIT quidem Baptiſmi figura. Patet ad Coloſſen. 2. circuncisi eſtis, non circunciſione manu facta in expoliatione corporis carnis, ſed in circunciſione Chriſti conſepulti ei in Baptiſmo. Vbi uocat D. Pau. Baptiſmū circunciſionē. Quia ſicut circunciſio carnē, ita Baptiſ. animā à peccato liberat. *Ale. q. 7. m. 5. S. Th. q. 70. ar. 1. reliqui DD. d. 1 D. Bona. q. 5. Ric. ar. 6. q. 4 Scot. q. 6. Duran. q. 6. & 7.*

Alex. & reli qui ubi sup. m. 2. S. Tho. ar. 2. D. Bona. ar. 2. per q. 3. Ric. Sco. locis citatis.

Secunda diffic. An debuerit institui circuncisio statim à lapsu Adæ?

CONCLVSIO.

CONVENIENTIVS multò data fuit Abrahæ. Ratio est; quia primò facta fuit illi de Christo promissio, & primus segregatus fuit à societate infidelium. Egredere de terra tua &c. & ideo data illi fuit conuenientius; ut populus Dei à populo gentilico distingueretur.

Genesis 22.

Genesis 12.

Tertia diffic. Quibus fuit data sub præcepto?

CONCLVSIO.

Exod. 12.

DESCENDENTIBVS ex familia Abrahæ, quæ etiam illis, qui ex gentibus ad Iudaismum cõuertebantur, poterat applicari. Vt constat Exo. 12. fuit tamen Iudæis sub præcepto; non autem illorum seruis. Hinc, vt dicit D. Bona. noluit Abraham suos seruos circuncidere.

APPEN.

Quarta diffic. quid de feminis Iudæorum?

CONCL. I.

FOEMINAE Iudæorum liberabantur ab originali per legis naturæ sacramentum. Constat ex lege, & præcepto dato Abrahæ.

Genesis. 17.

CONCL. II.

CIRCVNCISIO in generationis instrumento tantùm fiebat. Ratio est; quia erat signum iustitiæ; quia credidit Abraham ex suo semine

Chriſtum naſciturum, & erat in remedium peccati originalis, quod in generatione contrahitur.

CONCL. III.

NON erat ſub præcepto, neque de neceſſitate circunciſionis culter lapideus. Nam ſicut aqua eſt materia Baptiſmi, & panis Euchariſtiæ; quia frequentior eſt illorum uſus, faciliuſque habētur; ita etiam culter ferreus debuit eſſe circunciſionis inſtrumentum.

CONCL. IIII.

OCTAVVM diem ex legitima cauſa poſt ponere licebat; præuenire uerò minimè. Tunc enim circunciſio nō habuiſſet vim ſacramenti: ut cōſtat Prouerb. 4. unigenitus (inquit Salomon) eram coram matre mea. Vbi gloſſa; quia prior morte pręuentus ante octauum diem non fuit circunciſus; ideò neque nomen illi impoſitum; quod; ut modo in Baptiſmo, ita tunc in circunciſione imponebatur; ideò ſe unigenitum vocat. *Prouer. c. 4.*

Alias difficultates de circunciſione ſupra inuenies. *3. q. de ſacramentis in genere.*

DE BAPTISMO IOANNIS.

CONCL. I.

CONGRVA fuit Baptiſmi Ioannis ante Baptiſmum Chriſti inſtitutio. Ratio eſt, ſcilicet; ut homines ad Baptiſmum Chriſti aſſueſierent. *Alex. q. 9. S. Tho. q. 38. reliqui ar. 2. D. Bona. ar. 2. per tres q. Ric. ar. 2. Sc. q. 1. Dur. q. 3 & 4.*

CONCL. II.

Ritvs, & modus baptizandi Ioannis à Deo fuit institutus. Dicitur enim. Ioan. cap. 1. qui misit me baptizare, ille est &c. at uerò quantùm ad effectum fuit ab homine. Quia uirtute propria non conferebat gratiam.

Appen.

Hinc non erat propriè sacramentum. Ita est definitum in conc. Trid. Sess. 7. de Baptismo Cã. 1

CONCL. III.

Decvit; ut Ioannes alios cùm Christo baptizaret. Ratio est; quia daretur tunc dubitandi occasio, esset ne baptisma Ioannis præstãtius nostro, si solus Christus illo baptizatus fuisset.

CONCL. IIII.

Non debuit Ioannis Baptismus statim post Christum baptizatum cessare, donec in carcerem mitteretur. Nam erat dispositio ad Baptismum Christi; ut alij ad illum per Baptismum Ioannis traherentur.

CONCL. V.

Magistr. Cauend.

Baptismo Ioannis baptizati, rursus baptismo Christi baptizandi erant. Patet Act. 9. ubi legitur Apostolos hoc præstitisse. Fuit .n. baptismus Christi post mortem omnibus ad salutem necessarius. Hæc est contra Magistrum d. 2. 4.

Act. c. 9.

CON-

CONCL. VI.

FORMA baptiſmi Ioannis erat hæc, ſcilicet, in nomine uenturi. Ita enim Act. 9. expreſsè legitur.

Acto. 9.

DE CATHECHISMO,

CONCL. I.

ADVLTI ſunt prius catechizandi, quám baptizandi: ut fidem teneant, quam ſunt in baptiſmo profeſſuri. Habetur enim expreſsè de conſec. d. 4. Cano. Catechiſmi, & duobus ſequentibus, debentque ſaltem ſcire, fidei articulos, decalogi prȩcepta, & orationem dominicam. Nam quomodo credent, in quem non audierunt?

Alex. q. 10. m. 3. & q. 23 S. Tho. q. 71. ar. 1. D. Bona. & reliqui d 6. q. penultima, Ricar. ar. 5. Scot. & Dur. q. 7. Ad Rom. capi. 10.

CONCL. II.

PARVVLI etiam ante Baptiſmum per patrinos, eorum loco reſpondentes catechizantur, ſiue inſtruuntur. Ratio eſt; quia voluntas patrinorum aures, & intellectus paruulorum vices gerunt. Nã ut Eccleſia paruulis pedes alienos, quibus ad Eccleſiam perueniant, præſtat; ita aliorum aures, intellectum, & linguam accommodat, quibus fidem proteſtentur.

CONCL. III.

ECCLESIA baptizatum ad fidem tenendam obligare poteſt; ſicut primus parens ad peccatum obligauit. Ratio eſt; quia non eſt maioris efficatiæ malicia Adæ per generationem carnalem con

cauſatam,

cauſatam, quàm ſit virtus ſecundi Adæ Chriſti, ſcilicet, per Baptiſmum collata; atque ita poterit ad tantum bonũ, quãtum eſt fidei cõfeſſio obligare.

Alex. Alen. & reliqui ubi ſupra. Ric. arti. 6. q. 2.

Difficultas. An illis uerbis, abrenuntio ſathanę &c. baptizatus formale uotum ſeruandi præcepta diuina. & Eccleſiaſtica emittat?

CONCLVSIO I.

IN Baptiſmo non emittitur formale, aut uirtuale uotum ſeruandi præcepta decalogi, quę lumine naturali conſtant. Ratio eſt; quia ante Baptiſmum tenebatur illa obſeruare, licet grauius peccet ratione ingratitudinis, qui iam baptizatus eſt, illa transgrediens. Quid? quòd, nullus doctorum huius circunſtantiæ meminit.

CONCLVSIO II.

IN Baptiſmo non emittitur uotũ formale ſeruandi præcepta diuina, aut Eccleſiaſtica poſitiua. Ratio eſt; quia neque adultus, quando baptizatur, neque patrini loco paruuli actum eliciunt, quo huiuſmodi præçepta ſeruare promittant. Illorum enim fortaſſis non recordantur; uotum autem formale eſt actus elicitus à uoluntate, quo in particulari aliquid Deo promittimus.

CONCL. III.

IN Baptiſmo emittitur uirtuale uotum ſeruandi præcepta diuina poſitiua, & Eccleſiaſtica. Ita defi-

definitur in conc. Trid. Sess. 7. de Baptismo Can. 7. si quis dixerit baptizatos per Baptismũ solius tantum fidei debitores fieri; non autem uniuersæ legis Christi seruandæ, anathema sit.

DE EXORCISMO.

Difficultas. An exorcismus ex opere operato expellat diabolum?

Vbi sup. Alexan. m. 3. D. Bona. q. ulti. Ric. artι. 6. Dur. q. 4. Castr. uerbo Exorcismus.

TRES sunt opiniones. Prima asserentiũ uirtute naturali per exorcismum diabolum expelli; hanc refutat Ric. ubi supra. Secunda dicit non effectiuè, sed impetratoriè, precibus, scilicet, sacerdotis diabolum eiici, hanc confutat Sanctus Th. loco citato. Tertia & communis opinio cõtinetur sequentibus conclusionibus.

CONCLV. I.

DOEMON per exorcismum à baptizandis ex opere operato expellitur, scilicet, quia exorcismus est causa; vt Deus baptizandis auxilietur, ne diabolus impediat, quò minus baptismum recipiant, atque per sputum illud, quò aures, nares & oculi liniuntur, Baptizandis promittitur diuinum, & speciale auxilium, quo aures, & oculi intellectus, cordisque ad audiendam, & intelligendam euangelicam legem, naresque spiritales adcurrendum in odorem unguentorum Dei aperiantur. Nam hi sensus per originale, pecca-

Cant. c. 1.

Appen. peccatum erant inepti, & obtuſi, & per exorciſmum apti efficiuntur.

Hinc colligitur, quòd qui ſine exorciſmo baptizatus eſt, deinde exorcizandus erit.

CONCL. II.

Ecclesia poteſt ſignum inſtituere, cuius virtute ex opere operato dœmones expellantur. Fuit enim hæc poteſtas Eccleſiæ à Chriſto conceſſa, durabitque ſemper; ut conſtat Marci ultimo. Signa autem eos, qui crediderint, hæc ſequentur, in nomine meo dœmonia eiicient, idest, ad mei nominis inuocationem: quam poteſtatem ante paſſionem Apoſtoli exercuerunt. Domine, etiam in nomine tuo dœmonia ſubijciuntur nobis. Et confirmatur per conc. Trid. Seſſ. 7. cap. 13. de ſacramentis in genere. Vbi anathematizantur, qui ritus Eccleſiaſticos in ſolemni adminiſtratione ſacramentorum adhibitos contemnunt.

Marci ulti. *Lucæ 10.*

Hæreſis. Contra ueritates propoſitas fuit error Vualdẽtium, & Vuicleffiſtarum huiuſmodi ritus Eccleſiaſticos irridentium. Vide patrem à Caſtro ubi ſupra, & Conc. Trid. modo citatum.

Quæ in exorciſmo fiunt docentur in Can. ſiue paruuli, & aliquot alijs proximè ſequentibus de conſ. d. 4. cuius miniſter principalis eſt Sacerdos, hactenus de Baptiſmo.

FLO-

FLORES SACRAMENTI CONFIRMATIONIS.

QVAESTIO.

HAc q. explicatur d. 7. Magistri, de qua disputant DD. ibidem, & d. 5. de consec. à Cā. primo vsque ad 8.

Art. 1. An confirmatio sit nouæ legis sacramentum?

CONCL. I.

VNVM est de septem Ecclesiæ sacramentis. Definita est in Conc. Flor. sub Eugenio IIII. & in Trid. Sess. 7. de sacramentis in genere cap. 1. Can. 2. de Confirmatione; ubi habetur. si quis dixerit ociosam cærimoniam esse, & non potius uerũ sacramentum &c. Anathema sit.

Alex. q. 24. m. 2. S. Thom. q. 72. arti. 1. reliqui d. 7. D. Bona. art. 2. Ric. d. 1. ar. 3. q. 2. Castro contra Hær. uer. confir.

CONCL. II.

Hoc sacramentum non fuit à sola Ecclesia, & ab Apostolis; sed à solo Christo institutum. Ratio est; quia nullus á Christo pot est dare gratiam, & ita nullus ab illo potest sacramentum instituere. Hæc est contra Alex. & alios, quos tacito nomine citat. D. Thom. qui dixerũt esse quidem sacramentum; sed non à Christo institutum.

q. 5 de sacramentis in genere, ar. 3. cautè legẽdus

Difficultas quando fuit institutum?

CONCLVSIO.

QVANDO dixit Apostolis Ioan. 16. si ego non

Alex. D. Th. ubi supra. D. Bona. ar. 1. q. 1.

& 2. & Sco. &c. ead d. Ric. d. 2. q. 3. ar. 1. S. Tho. est ubi supra ad. 1 Ioan. 16. cap. Hæreses.

non abiero, paraclitus non veniet ad uos. Vbi pro misit Spiritus Sancti plenitudinem, quæ non datur nisi per Confirmationem. Vel dic secundò fuisse institutum in Cœna, quando confecit Chrisma. Ita habetur in Can. litteris de consec. d. 3.

Errarunt Vualdenses, & cùm illis postea Lutherus asserentes esse meram cœremoniam, & ritum quendam Ecclesiæ; non autem esse sacramentum. Vide Patrem à Castro loco citato.

Alex m. 2. ar. 1. S. Tho. ar. 2. D. Bona. ar. 1. q. 2. Ric q 1. ar. 1 Scot. q. 1. ibidem.

Art. II. An Chrisma ex balsamo, & oleo confectum sit propria huius sacramenti materia?

OPINIO fuit Canonistarum; ut refert Marsilius d. 5. q. 1 ar. 1. dicentium solam manuum impositionem fuisse loco materiæ à Christo institutam; Ecclesiam uerò determinasse esse materiam Chrismatis vnctionem.

CONCL. I.

CHRISMATIS vnctio est necessaria materia ad sacramentum Confirmationis conficiendũ. Definita est in Conc. Flor. sub Eugenio IIII. his verbis. Secundum sacramentum est Confirmatio, cuius materia est Chrisma ex oleo confectũ, quod nitorem significat conscientiæ, & balsamo, quod odorem bonæ famæ significat.

CONCLV. II.

SOLVM est de necessitate huius sacramenti unguentum ex oleo confectum: minister tamẽ balsamum

ſamum uerũ,uel adulterium non miſcẽs mortaliter peccabit.Colligitur cõcluſio ex cap.Paſtoralis extra de ſacramentis non iterandis, ubi habetur nõ eſſe iterãdã Confirmationẽ in eo,qui per errorem fuit non Chriſmate;ſed oleo delinitus;Cõc.autẽ Flo.& alij textus iuris canonici,in quibus Chriſma ex oleo,& balſamo dicitur eſſe materia, intelliguntur de ratione præcepti,& ſignificationis; non autem de neceſſitate,& eſſentia confirmationis.

CONCL. III.

SICVT aqua naturalis eſt de neceſſitate Baptiſmi; ita oleum oliuarum eſt de neceſſitate confirmationis. Nã oleũ oliuarum facilè haberi poteſt & ex cõſuetudine Eccleſiæ patet,quã,teſte B.Dionyſio,ab Apoſtolis accepimus, qui Chriſmate ex oleo confecto confirmabant paruulos. *D. Dionyſius.*

CONCL. IIII.

CONSECRATIO Chriſmatis eſt de neceſſitate confirmationis. Definita enim eſt in conc. Flo. ubi ita dicitur. Materia huius ſacramẽti eſt Chriſma benedictum.

CONCL. V.

POTESTATE ordinaria à ſolo Epiſcopo poteſt Chriſma benedici. Patet per conc.Flor.ubi habetur materiam huius ſacramẽti eſſe Chriſma per Epiſcopum benedictum.

CON-

CONCL. VI.

Sco.q. 1. ubi ſupra.

Ex commiſsione Papæ poterit etiam à ſimplici ſacerdote benedici, etitque ſufficiens materia. Ratio eſt; quia ſi Sacerdos ſimplex poteſt ex diſpenſatione confirmationẽ miniſtrare; vt colligitur ex conc. Flor. multò magis poterit illi materiæ benedictio,& conſecratio committi.

Art. III. Quæ nam eſt confirmationis forma?

Alex. art. 2. D. Tho ar. 3 D. Bon. ar. 1 q. 1. ric. q. 2. ar. art. 4. Sc. q. 1. ubi ſup.

CONCL. I.

SACRAMENTI confirmationis forma hæc eſt; ſigno te ſigno crucis,& confirma te Chriſmate ſalutis in nomine Patris,& Filij,& Spiritus Sancti amen. Definita eſt expreſsè in conc. Flor.

CONCL. II.

CONFIRMATIO debet in formam crucis fieri ita; vt Miniſter crucis ſignum in ſuſcipiente depingat. Alioqui enim forma ſacramenti eſſet falſa, quod fieri non poteſt. Nam ſi dicit ſigno te ſigno crucis, & non format crucem, mentitur.

CONCL. III.

VNCTIO Chriſmatis, in fronte fieri debet ita: vt ſi alibi fiat, nullum ſit ſacramentum. Definita eſt in conc. Flor. vbi ita habetur. Effectus huius ſacramenti eſt; ut in eo detur Spiritus Sanctus ad robur; ideoque in fronte, ubi uerecundiæ ſedes eſt, confirmandus iniungitur, ne Chriſti no-

ſti nomen, & præcipuè eius crucem confiteri erubeſcat. Et in Can. presbyteris de conſecr. d. 4. & in Can. nouiſsimè de conſecr. d. 5.

Art. IIII. Qui nam ſunt huius ſacramenti effectus.

Alex. q. 29 m. 2. ar. 1. S. Th. art. 5. 6. & 7. D. Bon. ar. 2. per tres q. Ri. q. 1. ar ti. 4. Sc. q. 3. ubi ſupra.

CONCL. I.

CONFIRMATIONIS ſacramento imprimitur character. Definita eſt in multis concilijs. Vi de ſupra q. 4. de ſacramentis in genere.

CONCLV. II.

CHARACTER confirmationis præſupponit Baptiſmi characterem. Ita enim definitur in Can. nouiſsimè, & Can. omnes de conſecr. d. 5. nam Baptiſmus ianua, & fundamentum omnium ſacramentorũ eſt; ut conſtat in cap. veniens de presbytero non baptizato.

Diffic. An confirmatio conferat gratiam?

CONCL. I.

CONFERT quidem. Ita enim definitur in conc. Flor. & Trid. ut conſtat ſupra q. 3. de ſacramentis in genere.

Alex. m. 1. art. 2. S. Th. ar. 7. D. Bon. Ric. q. 2. & Scot. ibidem

CONCLV. II.

IN primitiua Eccleſia dabatur confirmatis Spiritus Sanctus viſibiliter. Quia accipiebant aliqua

Act.c.8. & & 19. dona supernaturaturalia; vt donum linguarum, & prophetiæ &c. ut constat Acto capit.8. & 19. & tunc erat expediens; ut homines ad fidem nostrã allicerentur; nunc autem, cum sit Euangelium co piosissimè confirmatum, non sunt talia miracula necessaria.

CONCL. III.

VT confirmatis gratia daretur, erat necessaria dispositio quędam, scilicet, præuia contritio, aut attritio inuincibiliter existimata contritio; non tamen erat necessaria actualis confessio, quam sola Eucharistia exigit; vt infra habetur. Nam cano. ut ieiuni de consecr. distin.5. & est concilii Aurel. vbi habetur confirmandos, præuia confessione, debere accedere, non est pręceptum; sed consilium; vt consuetudo optima legum interpres declarat.

CONCL. IIII.

GRATIA, quæ datur in confirmatione, in genere qualitatis non differt à gratia aliorum sacramentorum; sed solum pœnes effectum. s. ex pacto diuino. Probata est conclusio supra art.3.q.3. de sacramentis in genere.

Art. V. An Confirmatio sit sub præcepto?

Alex.q.28. m.2.ar.1.D. Bona.q.2. arti.3. DVAE sunt de hac re opiniones. Prima Ric. & Palu. & Dur. vbi supra, & Siluestri ver. confirmatio. §. 3. asserentium esse sub præcepto, saltem tem-

tempore, quo imminet alicuius tyranni persecutio, vel quando se offert occasio Episcopi ministrantis confirmationem. Secunda huic contraria est D. Thom. arti. 8. ubi supra, & Adrian. in q. de confirmatione art. 1. *Ric et alij q. 1. ar. 5.*

CONCL. I.

SACRAMENTVM confirmationis non est sub præcepto. Ratio est; quia non est sub præcepto diuino: propterea quod in sacra scriptura solùm legitur præceptum de Baptismo Marc. vltimo, & de Eucharistia Ioan. 6. & de pœnitentia Lucæ. 13. Neque etiam sub præcepto Ecclesiastico; quia cum tale præceptum esset affirmatiuum debuisset Ecclesia determinare tempus recipiendi confirmationem; vt determinauit Quadragesimæ tempus, & reliquos ieiunij dies; quod tamen non determinauit. *Marci ulti. Ioan. 6. Lucæ 13.*

CONCL. II.

PECCAT mortaliter, qui sacramentum Confirmationis per contemptum prætermittit. Nam est sacrilegium; qui enim sacramentum contemnit, & Christum sacramenti auctorem spernit.

Art. VI. De suscipientibus Confirmationem. An sit conferenda paruulis ante usum rationis?

DVAE sunt opiniones. Prima glossæ in can. vt ieiuni de consecr. d. 5. asserentis non esse conferendam

rendam ante ætatem 14.annorum, hanc sequitur Marsil. in 4.q.5.ar.4.

Contraria opinio est Alex.quæst. 28.m.2.ar.1. & m.5.ar.1.Ric.q.1.ar.3.ubi supra & D.Bona.art. 3.q.1.& S.Tho. ubi supra ad secundum, quos sequitur Gabr.hac dist.7.

CONCL. I.

Si Confirmatio ante usum rationis ministretur, uerum erit sacramentum. Patet; quia ibi concurrunt omnia necessaria ad ueritatem sacramenti, quæ in conc.Flor proponuntur, nempe, materia, forma, & ministri intentio.

CONCLV. II.

Convenientius Confirmatio pueris ante usum rationis ministratur. Ratio est; quia, adueniente ætate adulta, habebit suam efficaciam; quemadmodum fides, quæ in Baptismo infunditur. Lege Alex.& D.Bona.ubi supra.

Opinio contraria est Palud.Mag. Soto d. 7.ar. 8.& Siluest.uerbo Confirmatio.§.4.qui tenent nō expedire, ut paruulis detur.

Diffic. An quis possit ante Baptismum confirmari?

CONCLVSIO.

Nequaquam; nec ualebit Confirmatio. Cōstat ex Can.si quis, & Can.ueniens de presbytero non baptizato. Vbi; ut de nouo baptizetur, & ordinetur,

dinetur, pręcipitur. Quia Baptiſmus ianua omnium ſacramentorum eſſe definitur.

Art. VII. An miniſterium Epiſcopale ſit de neceſſitate huius ſacramenti?

DVAE ſunt opiniones. Prima Alex. q. 28. in primo arti. S.Thom. ubi ſupra arti. 11. Ric. q. 1. art. 2. Palud. & Marſi. & aliorum, quos ſtatim citabimus, qui aſſerunt miniſtrum ex officio eſſe Epiſcopum, & ex cõmiſsione Papæ eſſe ſimplicem Sacerdotem.

Contraria opinio eſt Dur. ubi ſupra q. 3. & 4. & Adria de confirmrtione. ar. 3. hi defendunt, ita eſſe miniſtrnm ſolum Epiſcopum: vt ſi ſimplex Sacer. ex commiſsione Papæ confirmaret, nullum conferret ſacramentum.

CONCL. I.

ORDINARIVS miniſter huius ſacramenti citra diſpẽſationem eſt ſolus Epiſcopus. Definita eſt in multis Cõcilijs, & nouiſſimè in Conc. Trid. Seſſ. 7. de Confirmatione Can. 3. ubi dicitur. ſi quis dixerit Sanctæ Confirmationis ordinarium miniſtrum non eſſe ſolum Epiſcopum: ſed quemuis ſimplicem Sacerdotem. Anathema ſit.

CONCL. II.

ITA eſt de lege confirmationis miniſter Epiſcopus, quòd ſi per ſimplicem Sacerdotem miniſtretur,

ſtretur, ſit nulla. Definita eſt à Melchiade Papa canon. de his. Et ab Euſebio Papa cano. manus de conſecr. d. 5.

CONCL. III.

SIMPLEX ſacerdos poteſt baptizatis ex commiſsione Papæ Confirmationem miniſtrare. Patet ex conc. Flor. vbi habetur. Legitur tamen aliquando per Apoſtolicæ ſedis diſpenſationem ex rationabili, & vrgente cauſa, ſimplicem ſacerdotem, chriſmate per Epiſcopum confecto, hoc adminiſtraſſe ſacramentum.

APPEN. *Dur. cautè legendus.* Hinc colligitur non eſſe credendum Durando dicenti olim Papam diſpenſando erraſſe. Quia conc. Flor. approbat illam diſpenſationem, quam non approbaſſet, ſi erronea eſſet.

Prima diffic. An qui bis eundem confirmaret, efficeretur irregularis?

OPINIO eſt canoniſtarum affirmans.

CONCLVSO.

PECCARET quidem talis miniſter; ſed non eſſet irregularis. Probatur ex capite vno, & ex capite nouiſsimè, & ex capite dictum de conſecr. d. 5. vbi nulla pœna irregularitatis iterantibus cõfirmationem imponitur.

Secunda diffic. cur iterantibus Baptiſmum, & non confirmationem impoſita eſt?

RESPONDEO. Olim fuit quædam hæreſis de

de iteratione Baptiſmi; non autem de iteratione Confirmationis, & ob hanc cauſam punit Eccleſia tali pœna iterantes Baptiſmum, & non Confirmationem. D.Bona. hoc loco non ſenſit, quod illi falsò imponitur. Nam in prima dubitatione ſuper literam, ita inquit. Dicendum, quòd quamuis ſacerdos non poſsit propria auctoritate; tamen pro cauſa neceſſaria ſummus Pontifex, in quo eſt plenitudo poteſtatis, poteſt alij, quàm Epiſcopo committere, & ille non facit auctoritate ſua; ſed auctoritate ſibi commiſſa. Quid, quæſo, clarius dici potuit? deinde art.1.q.3.huius diſtinct.reſpondens quæſtioni poſitæ, ita ait. Illud ſacramentum nec poteſt, nec debet per alios diſpenſari, & ſi alij præſumant, nihil faciunt. Vbi per verbum præſumant, declarat ſe loqui de ſacerdote non habente commiſsionem. Vulgo enim ita dici ſolet, (*No ueis hulano que preſume de hijo d'algo, porque no lo es de ſalar conocido, ni por merced del Rey:*) ita præſumere dicuntur eſſe miniſtri huius ſacramenti, qui nec ſunt miniſtri, (*De ſolar conocido*) ideſt, ex officio: vt Epiſcopi (*Ni por merced del Rey*) ideſt, ex commiſsione Papæ, & hi nihil faciunt. Scotus etiam facilè ab eadem calumnia liberatur. Nam quæſtio.1.huius diſtinctio. ferè in principio ita ſcribit. Materia remota eſt chriſma &c. ſanctificatum ab Epiſcopo, vel ab alio, cui talis ſanctificatio poterit committi, & paulo inferius, miniſter eſt Epiſcopus, vel alius, cui committi potuit. Quis

D. Bona. liberatur.

D. Bona.

Sc. liberatur

Hæreſis. igitur non videt falsò, ut ſæpiſſimè ſit accuſatum fuiſſe?

Fuit error Ioan. Vuiclef dicentis Confirmationem poſſe dari à quolibet presbytero, & ſola cupiditate fuiſſe Epiſcopis reſeruatam. Errauit, & Armachanus aſſerens iure diuino Diaconos eſſe huius ſacramenti miniſtros. contra hos ſunt concilia in 1. concl. huius art. adducta.

S. Tho. q. 67 art. 5. & 9. & q. 72. arti. 10. Alex. m. 1. ar. 3. Ricar. ar. 7. q. 1. & 2. ubi ſupra.

Art. ult. Quid de patrino Baptiſmi, & Confirmationis?

CONCL. I.

PATRINVS neque in Baptiſmo, neque in cõfirmatione eſt de ſacramenti eſſentia. Patet ex Cõcil. Flor. ubi materia, & forma, & intentio miniſtri dicuntur eſſe de neceſſitate ſacramenti.

CONCL. II.

DESIDERATVR aliquis ſiue uir, ſiue fœmina, uel ad ſummum unus, & una, qui baptizatũ de ſacro fonte, in ſuam tutelam, & inſtructionẽ accipiant. Definita eſt in multis. tex. 30. q. 1. & de conſecr. d. 4. In Can. in catechiſmo & 6. ſequẽtibus, & in tit. de cognatione ſpirituali. in 6. & tãdem in conc. Trid. Seſſ. 24. de reformatione matrimonii cap. 2. ubi reperies, quæ à parrocho prę ſtanda ſunt.

CONCL. III.

TALIS patrinus tenetur habere curam illius ſuſcepti, ſi neceſſitas illud poſtulauerit. Patet auctorita-

ctoritate D. Aug. qui de patrinis loquens in quodam sermone paschali, illos fideiussores pro paruulis uocat. Notanter dicitur si necessitas &c. quia si neophytus inter christianos nutriatur, excusantur patrini existimantes à parentibus instrui; quòd si præsumerent moribus fidei contrariis instrui, tenerentur suum facere officium. Animaduertant, quæso, hoc, qui suscipiunt filios agarenorum in regno Valentiæ. *D. August.*

Quę debent patrini paruulos docere? *Dubium.*

RESPONDEO. Quę in Can. In catechismo, & Can. vos autem, de consecr. d. 4. traduntur. etsi baptizatus sit infidelis, debet doctos patrinos eligere: ut scribit Bea. Dionysius cap. vltimo Ecclesiasticæ hierarchiæ; si uerò sit filius fidelium, non est necessarius doctus patrinus: ut ex tertia conclusione constat. *B. Dionysius*

De patrino confirmationis? *Alex. q. 28. m. 3. per tres articu.*

CONCLVSIO.

PATRINVS Confirmationis debet confirmatum in pugna spirituali erudire. Nam si in bello temporali ueterani milites tyrones docere debent, conuenientius multò in spirituali pugna erit hoc necessarium.

De cognatione spirituali, quæ hinc contrahitur lege infra super d. 42.

De ritibus, & cęremoniis sacramenti confirmationis.

LEGES S. Tho. ubi supra ar. ult. Ric. hac di. art. 6.

ar. 6. & nota quæ ſupra dicta ſunt de necesſitate huius ſacramenti.deinde ſtatuta Eccleſiaſtica; vt.ſ. tam miniſter confirmationis,quàm confirmandus ſint ieiuni; & conſtat in can. vt ieiuni & can. ut Epiſcopi. de conſecra. d. 5. non eſſe de eſſentia Cōfirmationis. Solet enim plerumque à prandio, etiam abſque veniali culpa, adminiſtrari. Hactenus deConſirmatione.

FLORES QVAESTIONVM Sacramenti Euchariſtiæ.

DE hoc ſacramento diſſerit Magiſter à d. 8. vſque ad 13. incluſiuè, & ibidem Scholaſtici DD. lege etiam totam diſtinctionem ſecundam de conſecr. & titulum de Celebratione Miſſarum extra, & conc. Triden. Seſſ. 13. & 21. & Patrem à Caſtro verbo Euchariſtia, & ver. Miſſa contra hæreſes, & Alex. & S. Tho. infra citandos.

QVAESTIO PRIMA DE HIS, QVAE AD ESSENTIAM EVCHARISTIAE PERTINENT.

HAC queſt.diſt.8.Magiſtri explicatur.

Alex.q. 31. m.2:S. Tho. q.73.ar.1.2 reliqui di. 8. Ric.q. 1. 2. primi articu.

Art. I. An Euchariſtia ſit nouæ legis ſacramentum?

CONCLVSIO.

EVCHARISTIA nouæ legis eſt ſacramētum. Definita eſt in conc.Flor.& Trid. Seſſ. 7 cā. 1. &

1. & Sess. 13. cap. 3. & constat etiam ex definitione sacramenti in principio huius libri posita. Sco. q. 1. Duran. q. 1.

Prima diffic. Erit ne Sacramentum Eucharistiæ consecratio à Sacerdote facta? An Hostia consecrata, uel Hostiæ sumptio? *Alex. et cæteri ubi supra.*

DVAE sunt opiniones. Prima Gabr. hac d. q. 1. quem sequuntur alii Doctores, quos citat. Soto in 4. d. 8. arti. 1. qui existimant quodlibet istorum trium esse sacramentum.

Contraria opinio est Scoti ubi supra in solutione ad tertium.

CONCLVSIO.

NEQVE consecratio, neque sumptio; sed sola Hostia consecrata est Eucharistiæ Sacramentum. Primum constat ex conc. Flor. capitu. 3. citato; ubi legitur. Statim post consecrationem uerum Domini nostri est corpus &c. ubi apertissimé distinguit consecrationem ab Eucharistiæ sacramento. Deinde sumptio nihil aliud est, quā sacramenti applicatio ad illud manducandum: quamobrem non erit sacramentum. Applicatio enim ignis ad aliquid comburendum nō est ignis: quare Hostia consecrata erit sacramentum. Ea enim est, quę adoratione latriæ adoratur, incustodia reseruatur, infirmis defertur, & sanis in Ecclesia administratur. **Scoti est.**

Secun-

Alex.m. 3. et reliqui ubi ſupra.

Secunda diffic. cum Hoſtiæ ſpecies, & uerum Chriſti corpus reperiantur, quod iſtorum erit ſacramentum?

TRES ſunt opiniones. Prima Scoti loco citato ad tertium, & 4. aſſerentis ſpecies uiſibiles tantúm eſſe ſacramentum. Secunda tribuitur Thomæ Vualdenſi lib. 2. de ſacrament. cap. 21. hic tenet ſpecies dici ſacramentum analogicè: quia indicant Chriſti corpus, quod eſt uerùm ſacramentum: ut dicitur urina ſana; quia eſt index ſanitatis.

Tertia eſt Capreoli.d.6.q.1.art.3.opinantis ſupponere Euchariſtiam pro utroque, ſcilicet, pro ſpeciebus, & corpore Chriſti; ſicut homo ſupponit pro corpore, & anima rationali.

CONCL. I.

EVCHARISTIA ex æquo pro ſpeciebus, & Chriſti corpore non ſupponit. Patet; quia Euchariſtia eſt nomen connotatiuum, & tale nomen nõ ſupponit ęqualiter pro utroque ſignificato.

CONCL. II.

EVCHARISTIAE ſacramentum, ſi propriiſſimè ſumatur, ſupponit pro ſpecibus, & non pro Chriſti corpore. Et nota hoc eſſe propter naturã termini connotatiui, qui ſupponit propriiſſimè pro materiali. concluſio ex definitione ſacramenti conſtat. Sacramentum enim eſt ſignum ſenſibile &c. uel inuiſibilis gratiæ uiſibilis forma, id eſt, uiſi-

ſibile ſignum, & corpus Chriſti non videtur, ſed ſpecies ſacramentales.

Tertia difficul. cum ſint duæ ſpecies panis, ſcilicet, & uini, erit ne Sacramentum Euchariſtiæ unum, an plura?

DVAE sũt de hac re ſententiæ. Prima Gabriel. d. 6. q. 2. affirmantis ſpecies uini conſtituere aliud ſacramentum à ſpeciebus panis. Secunda communis, & contraria ſententia eſt Alexan. Alen. Bea. Tho. S. Bona. & Ricar.

CONCLVSIO.

SPECIES panis, & uini ſunt unum ſacramentum vnitate integritatis, & aggregationis. Perſpicuà eſt concluſio ex parte finis huius ſacramenti, qui eſt reficere mentem, & ut corporalis refectio non integratur ſolo cibo, aut potu: ſed utroque ſimul, ita hoc ſacramentum ambabus ſpeciebus integratur. *Alex. m. 3. D. Tho. ar. 2 D. Bona. q. 2 ar. 2. Ric. ubi ſupra.*

Art. II. An hoc ſacramentum fuerit conuenienter à Chriſto Ieſu in ultima Cœna inſtitutum, atque in lege naturæ, & ueteri multis figuris præſignatum? *Alex. q. 29. m. 2. S. Tho. ar. 5. D. Bona. ar. 1. q. 1. Ric. q. 3. Sco. q. 3. Dur. q. 1 ubi ſupra.*

CONCLV. I.

Hoc ſacramentum fuit à Chriſto Domino inſtitutum. Definita eſt expreſsè in Conc. Trid. c. 1. de ſacramentis in genere. Seſſ. 7. & Seſſ. 15. ca. 2 lege can. Quia corpus de conſecratione diſt. 2.

CON-

CONCL. II.

Convenientissime fuit completo agni pascalis typico paschate in vltima Cœna institutum. Hæc constat auctoritate conc. Triden. cap. secundo citato, & auctoritate Eusebij in can. quia corpus, modo allegato, vbi inquit. Quia corpus assumptum ablaturus erat ab oculis, & al laturus sideribus, necessarium erat; vt in die cœnæ sacramentum nobis corporis, & sanguinis cõsecraretur. Vbi glossa necessarium, idest, vtile, & congruum. Vide etiam cano. liquido, & cano. accipite eadem dist.

CONCL. III.

Hoc sacramentum non vna tantùm; sed pluribus fuit figuris conuenienter significatum. Probatur. 1. Cor. 10. omnia illis in figuram contingebant. Et de consecra. dist. 2. can. quid sit. Deinde quia res, quæ vno nomine propter suam maximam excellentiam, & effectuum multitudinem explicari non possunt, conuenientisśimè multis nominibus, & signis declarantur; talis est Eucharistia. Habet enim plurimos effectus, & est inefabilis excellentiæ: vt infra patebit. Vide apud D. Bona. & Alex. plurimas figuras.

1. Cor. 10.

Heresis.

Hinc error Vuiclef negantis veritatem corporis Christi in hoc sacrameuto; & eiusdem figuras confutatur. Vide Tho. Vualdensem tomo. 2. de sacramentis. c. 19. & infra.

Art.

Art. III. An panis triticeus, aqua coagulatus sit propria, & necessaria huius sacramenti materia.

De hac re sunt tres opiniones. Prima est Alberti magni, Palud. Thom. de Argentina, quos citat, & sequitur Gabr. super can. lectione. 37. dubio primo, qui dixerunt materiam esse panem cuiuscunque frumenti, & per frumentum triticum, & hordeum intellexerunt.

Secunda opinio est Cait. art. 3. S. Thom. asserentis posse fieri consecrationem in quocunq; pane, qui absolutè sit panis.

Tertia opinio communis tenet solum panem triticeum esse huius sacramenti materiam. *Alex. q. 32. m. 1. 2. 3. S. Th. q. 74. 1. 2. 3. ar. D. B. Ricar. Sco. vbi supra. Durā. d. 11. q. 4.*

CONCLVSIO.

Materia necessaria ad conficiendam Eucharistiam est solus panis triticeus, cuiuscunq; speciei sit. Prima pars conclusionis est definita expresſè in conc. Flor. sub Eugenio IIII. & in conc. Cartag. & habetur can. in sacramento de cõsecratione dist. 2. vbi per frumentum intelligit panem triticeum; vt conc. Floren. declarauit. Secunda pars, scilicet cuiuscunque sit speciei, est quoque verissima. Nam sicut licet modo in uino albo, uel nigro consecrare ob hoc solùm; quia album uinum, & nigrum in genere conueniunt, quamuis specie distinguãtur. Licebit etiam in pane triticeo consecrare, quamuis unum triticum ab alio specie differat, cum genere conueniant.

Hinc

Appen. 1. Hinc integrum eſt in farre, ſiligine, ſpelta, & typha Euchariſtiam conficere. Ratio eſt; quia quamuis grana ſpecie differant; conueniunt tamen in genere tritici, ſub quo continentur. Nam habent grana eiuſdem figuræ cum tritico, & ex illis panis vſualis conficitur, qui ab omnibus panis triticeus nominatur.

De ſpelta affirmate loqui Alex. ubi ſupra.

Appen. 2. In pane hordeaceo, vel milio, vel in borea nō poteſt conſecratio confici. Ratio eſt; quia non ſunt de genere tritici; quamuis ſint fruges de genere frumenti, quod eſt nomen generale ad omnes ariſtarum fruges; triticum verò ſub alternum genus eſt.

Appen. 3. In pane maicio non poteſt fieri conſecratio. Quia differt à genere tritici; quòd declarant figura, quantitas, atque qualitas, quibus à granis tritici, grana maicij ſegregantur.

Appen. 4. Poterit nemo conſecrare in pane amylij, ſiue amydi. Ratio eſt; quia & ſi amilium ex lacte tritici fiat, aſſumit tamen alias qualitates tota ſpecie à genere tritici differētes; quemadmodum medici, in hac parte conſulendi affirmant.

Prima difficultas Aqua naturali defficiente, poterit ne panis aqua roſacea coagulatus conſecrationis materia eſſe?

Alex. ubi ſupra s. Th. arti. 7. ad. 3. ri. d. 11. q. 1. 2. art. 2. sc. ubi ſup. D. Bon. q. 11. q. 4.

Sanctvs Tho. opinatur non poſſe eſſe materiam. Contrariam tenet Caiet. opinionem.

Secunda

Secunda diffic. An deficiente pane cocto, in maſſa cruda poſſit fieri conſecratio? D Bona.q.11 q.4. Alex.m,2.2 bi ſupra.

C O N C L V S I O.

MASSA cruda nequaquam eſſe poteſt conſecrationis materia. Ratio eſt; quia dominus Ieſus inſtituit; ut materia eſſet panis, quo homines cō muniter ad vitam tuendam vtuntur; at uerò maſſa cruda neque uеſcuntur, neque vitæ tuendæ utentibus prodeſſet.

Tertia diffic. Differt ne maſſa ſpecie à pane?

DVAE ſunt opiniones. Vna Sco. ubi ſupra opinantis differre ſpecie accidentali tantùm. Altera Caiet. ubi ſupra S. Thom. ar.3. utraquè eſt probabilis. diſti.11. q.

C O N C L. I.

MASSA ſpecie eſſentiali differt à pane. Ratio eſt; nam: vt uua agreſtis differt ſpecie eſſentiali à matura; ita maſſa à pane. Vt enim ex uua agreſti per calorem ſolis efficitur uua matura; ita per calorem ignis ex maſſa fit panis. Caiet.eſt.

C O N C L. II.

MASSA à pane accidentali tantùm ſpecie differt. Ratio eſt; quia exhalatio humiditatum, quæ fit ex maſſa per ignem, non conſtituit ſpecificam differentiam inter panem, & maſſam. Artifex.n. Scoti eſt.

vt piſtor non videtur poſſe mutare ſpeciem eſſentialem.

Quarta difficul. Deficiente uino, poterit ne ſacerdos celebrans ſolum panem conſecrare?

CONCL. I.

QVI ſolum panem conſecraret verè conficeret ſacramentum. Ratio eſt; quia forma conſecrationis panis, ſiue corporis Chriſti à conſecratione calicis, aut è conuerſo minimè dependet. Nam ſi ſacerdos, conſecrata Hoſtia, ſubito moreretur, vel non conficeret calicem, verè cõſecraret.

CONCL. II.

PECCARET tamen Mortaliter ſacerdos, qui deficiente vino, panem tantùm conſecraret. Ratio eſt; quia ſacerdos non ſummendo tantùm, ut laicus, ſed conficiendo, ut Chriſtus, debet ſub utraque ſpecie conficere, ſicut Chriſtus inſtituit; ut ſub utraque ſpecie hoc ſacramentũ conficeretur.

Alex. q. de ma. ubi ſup. S.Th. ar.2. Ri.d.10. ar. 7.D.Bon. d. 11.q.4.Scot. d.10.

Quinta diffi. An poſſit ſacerdos quantamcunque panis, & uini quantitatem conſecrare?

TRES ſunt opiniones. Prima D.Bona.d.10. quæſ.4. qui negantem partem tenet. Secunda eſt Caiet.vbi ſupra S.Th.art.2.cui probabile videtur, vini materiam futuram eſſe certæ quantitatis: vtpote unius calicis.

Tertia eſt communis. Lege S.Th.ar.2. Dur. q.6.locis citatis, & Paluda d.11.q.1.

CON

CONCLVSIO.

SACERDOS de facto poteſt panis, & uini quantitatem, quantumuis magnam conſecrare. Ratio eſt; quia in tali conſecratione concurrunt omnia, quæ ſunt de neceſsitate conſecrationis: ut pote materia, forma, & intentio miniſtri.

Sexta diffic. Quemadmodum Eccleſia determinat abſoluendi poteſtatem circa hanc materiam, & non circa illam, poterit ne etiam certam panis, & vini quantitatem determinare? *DD. ubi ſup.*

CONCL. I.

NEQVAQVAM poteſt materiæ panis, & uini quantitatem determinare. Ratio eſt; quia poteſtas abſoluendi præſupponit ſubditorum iuriſdictionem, quæ quidem ex ſua natura determinari, & ad certum numerum redigi poteſt: at uerò conſecrandi poteſtas nullam præſupponit iuriſdictionem, ſiue dominium. Ita enim poteſt ſacerdos alienum panem, quemadmodum, & proprium conſecrare. Ac proinde conſecrandi poteſtas ad certam materiam non determinatur.

CONCL. II.

SACERDOS immenſam panis, & uini quantitatem conſecrans, quæ in cuſtodia ſeruari non poſſet, mortaliter peccaret. Ratio D. Bona. eſt; quoniam eſſet in contemptum tanti ſacramenti, vileſceretq; Euchariſtia.

Maioris caute legendus.
Vide S. Tho. ubi supra, et in 4. d. 11. ar 2. Ric. d. 10. ar. 7.

Septima diffic. Poterit ne & minimam quantitatem materię sacerdos consecrare?

DVAE sunt opiniones. Prima, & cauenda est Ioannis Maioris d. 10. q. 1. qui duo dicit. Primum problema esse probabile, an fracta Hostia, maneat Christi corpus. Secundum in minima panis parte seorsum sumpta consecrationem fieri nō posse. Secunda opinio est communis.

CONCL. I.

Vide Tho. Vualden. 1. tomo de. sacramen. ca. 39.

ERRONEVM est affirmare, fracta Hostia cōsecrata, totum Christum sub qualibet particula, quātūcunq; minima nō manere. Ratet; quia in particula quātūcūq; minima manēt species consecratæ sub specie panis. Quare manebit ibi Christus. Manentibus enim speciebus consecratis, manet Christus.

CONCL. II.

IN qualibet particula panis seorsum sumpta, quantumcunque minima potest fieri consecratio. Quia panis est materia, & talis particula est uerus panis. Est enim corpus homogeneum: quemadmodum quælibet gutta aquæ est aqua. Est etiam talis particula quanta, & demonstrabilis per pronomen hoc, & ex consequenti sensibilis.

Ricar. d. 10. quæst. 2. ar. 7. Duran. ubi supra q. 7. Siluest. Ver. Eucharist. 2. §. 7. et 8.

Octaua diffi. Quando sacerdos intendit consecrare 10. Hostias tantùm, si facta consecratione, reperiantur 11. erunt ne omnes consecratæ?

CONCL. I.

SI Sacerdos habeat intentionem consecrandi totam

totam materiam, quàm ante ſe habet, etſi opinetur 10 eſſe Hoſtias, ſi 11. fuerint repertæ, omnes erunt conſecratæ. Ratio eſt; quia effectus conſecrationis non ſequitur conſecrantis opinionem; ſed intentionem. Sacerdos enim hæreticus, quamuis opinetur non eſſe Chriſtum ſub Hoſtia conſecrata, ſi habeat intentionem faciendi, quòd Chriſtus inſtituit faciendum, uerè conſecrabit; perinde & infidelis, ſi habeat intentionem Chriſti, dū baptizat, etiam ſi ſe nihil facere exiſtimet, uerè baptizabit.

CONCLV. II.

Si Sacerdos ignorans numerum hoſtiarum; habeat intentionem conſecrandi decem Hoſtias, & facta conſecratione, fuerint 11. inuentæ, nulla illarum erit conſecrata. Ratio eſt; quia intentio eſt de neceſſitate conſecrationis; & cùm ſacerdos non habuerit intentionem cōſecrandi 11. Hoſtias ſed 10. tantùm, non erunt 11. conſecratæ. Deinde neque decem; quia intentio illa non ſufficit ad conſecrationem alicuius Hoſtiæ, ſub qua quælibet Hoſtia includi, & excludi poteſt; quod contingit in caſu poſito. Quia quælibet illarum 11. excluſa, adhuc remanent 10. atque ita ſequitur quamlibet illarum eſſe incluſam, & excluſam, cō ſecratam, & non conſecratam, quod eſt abſurdū.

CONCL. III.

Si verò ſacerdos mente ſignauerit 10. Hoſtias, quas intendit conſecrare, & repertæ fuerint 11.

decem ſignatæ erunt conſecratæ. v. g. ſi non ſint bene diſpoſitæ, & ſub aliqua ſignatarum alia lateat, latens non conſecrabitur. Ratio eſt; quia illud, quod ſpecialiter cadit, ſub intentione conſecrantis, conſecratum remanet. Nam ut ex prima concluſione conſtat, effectus conſecrationis conſecrantis intentionem ſequitur, non opinionem.

Hinc Hoſtiæ tantummodo mente ſignatæ erũt duntaxat conſecratæ. Nã illud conſecratur, quod ſub ſpeciali conſecrantis intentione cadit.

Hinc Sacerdote intendente conſecrare 10. ex illis 11. quas mente non ſignat, nulla illarum erit conſecrata. Patet eodem argumento, quo 2. concl. fuit confirmata. APPEN. 1.

APPEN. 2. Hinc guttulæ uini in aduertenter in pede calicis remanentes, conſecrato calice, non erunt cõſecratæ. Quia non habuit intentionem conſecrandi guttulas illas.

APPEN. 3 Hinc ſi ſacerdos multas Hoſtias conſecrandas aſſumat, de quibus dum conſecrat, non aduertit, omnes nihilominus erũt cõſecratæ. Sufficit enim intentio uirtualis, quoniam ſi aduerteret, omnes conſecrare uellet; cum ad hunc finem illas in altari collocauerit. APPEN. 4

Hinc, Sacerdote habente coram ſe integrã Hoſtiam, & intendente conſecrare dimidiam tantùm Hoſtiæ partem dexteram, ſcilicet, uel ſiniſtram

APPEN. 5 mente linea aliqua intellectuali ſignatam, illa tãtùm pars erit conſecrata. Ratio eſt; quia ſola illi pars

la pars cadit sub speciali consecrantis intentione.

Hinc si sacerdos intendat consecrare alteram Hostiæ partem indeterminatè, nulla pars consecrata remanebit; eadem ratione, qua 2. concl. confirmatur.

Appen 6.

Nona diffic. An sit necessaria materiæ præsentia; ut fiat consecratio?

DVAE sunt opiniones. Vna Maioris asserentis posse à sacerdote consecrari materiam post parietem existentem. Altera est D. Tho. Primum est animaduertendum illud uocari præsens, quòd tãgitur, uel uidetur, uel tangi, aut uideri potest, etiam si sit à tergo. Hoc enim docet communis loquendi usus; unde uinum in utre, & panis in arca, quæ coram est, præsens esse dicitur.

d. 10. q. 2. arti. 2.
d. 11. q. 2. arti. 1.
præsens quid esse dicatur.

CONCLVSIO.

DE necessitate, & ratione consecrationis est materiæ præsentia. Ratio est; quia si materia non esset præsens, illa forma, hoc est enim, &c. esset falsa. Nam pronomen hoc in forma collocatum non rem absentem; sed præsentem demonstrat. Quid? quòd sequeretur nefandum absurdum; nempe, sacerdotem Valentię existentem panem, qui Romæ est, consecrare posse. Nil enim refert

qua, quantaque distantia absens sit, si illius præsentia non desideratur.

Hæresis.

Hinc euelluntur tres errores. Primus Artiteritarum, qui dicebant materiam esse panem cum caseo mixtum. Secundus Cathaphrygum asserētium materiam esse panem sanguine infantis coagulatum, quem uariis pun&tionibus eliciebant. Tertius nefandissimus fuit Manichæorum, qui af firmabant materiam esse panem semine humano coagulatum. Lege prętcr cōclusio nes positas cā. in sacramento,um oblationibus de consecr.distin.2. & Patrem à Castro. ver.Eucharistia hæresi prima.

Art. IIII. An Christus Iesus in pane fermentato, uel azymo consecrauerit?

Alex. q. 32. m.1. s. Tho. q. 74. ar. 4. D. Bona. d. 11 ar. 2. sco. distin. 11. q. 6. Dur. ead. d. q. 4. Ric. d. 11 ar. 2. q. 3. et D. Ansel. epist. de sacr. et azymo ad Græcos. Lyra super Matth. c. 26. Abulen. super Exo. l. c. 12. et Latius in suo defensorio.

Lis est maxima inter Doctores Græcos, & latinos. Latini affirmant cœnasse Iesum luna 14. quando iam cœperat azymorum usus, ac proinde in azymis consecrasse. Græci autem luna. 13. cœnasse tenent, & ex consequenti infermentato pane confecisse. Burgensis super Matth. cap. 26. uidetur græcis subscribere.

CONCL. I.

Cum Dominus Iesus luna 14. quando iuxta legis ritum agnum immolare tenebantur, Eucharistiæ Sacramentum instituerit, perspicuum est, non infermentato; sed in azymis confecisse. Confirmatur auctoritate trium Euangelistarum. Nam apud

apud D. Matth. legitur. Prima autem die azymo rum accesserunt ad Iesum dicentes. Vbi uis paremus tibi pascha? & paulo inferius. Vespere autẽ facto, discumbebat Iesus cum discipulis suis &c. & apud S. Mar habetur die azymorum, quando pascha immolabant Iudęi, dicunt ei discipuli, quò uis eamus, & paremus tibi &c. & post pauca. Vespere autem facto, &c. ubi, aliquibus interpositis, subditur. Et manducantibus illis accepit Iesus panem &c. tandem apud Beatum Lucam scribitur. Venit autem dies azymorum &c. vsque ad uerba accepit panem, &c. ex quibus locis Pater à Castro Ver. Eucharistia hæresi secunda doctissimè conclusionem colligit. *Matth. c. 26* *D. Marc. 14* *D. Luc. c. 22* *Castro.*

Prima diffic. An Ecclesia Græcorum peccet infermentato conficiendo?

CONCLVSIO.

QVAMVIS græci errent credentes latinos conficientes in azymo verum Christi corpus non consecrare; in fermentato tamen conficientes nõ peccant; peccarent autem, si iuxta ritum suæ Ecclesiæ non conficerent. Definita est expresè in conc. Flor. ita enim habetur. Declaramus in azymo, uel fermentato pane triticeo corpus Christi ueraciter confici, sacerdotesque in altero ipsum corpus Domini conficere debere; unusquisque, scilicet, iuxta suæ Ecclesiæ orientalis, siue occidentalis consuetudinem. *Alex. in. 15. S. Tho. D. Bona. ubi supra Ric. d. 11. ar ti. 2. q. 4. Sco. et Dur. ubi supra.*

Colli-

APPEN. Colliges hinc, errauit igitur Sco. dubitans cõtra definitionem conc. nam dicit Græcos fortaſſis peccare conficientes in fermentato. Verùm enim uerò Sco. ob id non uenit culpandus; nã fuit illo conc. antiquior; & tunc ante Eccleſiæ definitionem licitum erat dubitare.

Alex. et S. Tho. et reliqui ubi ſup.

Secunda diffic. Licebit ne ſacerdoti latino, tempore neceſſitatis in fermentato conficere?

CONCLVSIO.

NVNQVAM hoc illi integrum erit. Ratio eſt quia nullus poteſt caſus euenire, in quo neceſſarium ſit Eccleſiæ ritum, & conſuetudinem mutare. Cum hoc ſacramentum non ſit de neceſſitate ſalutis: quemadmodum Baptiſmus.

In hoc articulo refutatur error Græcorum, quẽ amplexi ſunt Armeni, & Rutherii aſſerentes nõ in pane azymo; ſed infermentato pane eſſe Euchariſtiam conficiendam. Lege patrem à Caſtro uer. Euchariſtia hæreſi ſecunda.

Hæreſes.

Alex. q. 32. à m. 5. uſque ad q. 33. S. Tho. ab ar. 5 uſque ad 8. ubi ſupra. reliqui d. 11. D. Bona. q. 4 pri ar. Ric. q. 4. & 5. 2. ar. ſcot. q. 6. Dur. q. 4. & 5. Caſtr. uer. Eucha. hære. ſ 6.

Art. V. An uinum uitis ſit ſola, & propria huius ſacramenti materia?

CONCLVSIO.

OMNE, & ſolum uitis uinum eſt huius ſacramenti materia. Definita eſt in cõc. Flor. his uerbis. Tertium ſacramentum eſt Euchariſtia, cuius materia eſt panis triticeus, & uinum de uite. & in aliis multis

multis cōcil, quæ apud Patrem à Castro reperies. 1. Appen.

Hinc collige acetum non posse esse huius sacramenti materiam. Ratio est; quia acetum non est uinum teste Arist. qui ait: sicut à priuatione adhabitum: ita ab aceto ad uinum impossibile esse regressum. 8. Metaph.

Neque ex succo agresti, siue sumine potest fieri consecratio. Non enim est uinum; sed materia, ex qua fit uinum: quemadmodum acetum non est uinum, licet fiat ex uino.

Prima diffic. An mustum possit esse consecrationis materia?

Ale. m. 7. f. Tho. ar. 5. et reliqui ubi supra Ric. q. 5. ar. 2.

CONCLVSIO.

POTEST quidem in illo fieri consecratio. Definita est per Iulium Papam can. omne de consecratione. d. 2. ubi dicit de expresso botro, id est, de uuarum granis &c. sed si necessitas sit, in calice comprimatur, & aqua misceatur. Quia calix dominicus iuxta canonum præcepta, uino, & aqua permixtus debet offerri.

Secunda diffic. An uua matura, musto nondum expresso, possit esse materia Eucharistiæ?

RICARDVS ubi supra duas refert opiniones. Prima partem affirmantē tenet, secūda negātem.

CONCLVSIO. S. Tho. ar. 5.

NON potest esse materia huius sacramēti. Quia talis uua differt specie à musto. Habet. n. diuersos omnino effectus. Multum enim mustum inebriat, & uuæ

& vuæ multæ minimè; vt ſuccus oliuarum antequam exprimatur, non eſt oleum: ita ſuccus vuarum ante expreſsionem neque vinum, neque muſtum eſt.

Alex. q. 32. m. 3. S. Th. ar 3.

Tertia diffic. An etiam ex lora, ideſt (agua pie) quæ, fit ex uuis parum expreſsis, & aqua calida fieri poſsit conſecratio?

CONCLVSIO.

SI parum aquæ miſceatur: ita ut ab omnibus vinum iudicetur propter acrimoniam, poterit in illa fieri conſecratio. Non enim differt ſpecie à uino. Idem iudicium eſt de uino lymphato.

APPEN.

In uino congelato non poteſt conſecratio fieri. Ratio eſt; quia Chriſtus inſtituit materiam ſanguinis eſſe uinum potabile; quale non eſt uinum congelatum. Per primam concluſionem confutatus remanet error Aquariorum, qui in calice ſolam aquam ponebant, & condemnatur expreſsè in cap. firmiter, de ſumma Trinitate, & fide Cath. lege Caſtrum loco citato.

Hæreſis.

Art. VI. An uino non conſecrato miſceri poſſit aliquis liquor?

Alex. m. 7. & reliqui vbi ſupra.

CONCLVSIO.

PECCAT Mortaliter ſacerdos, qui in conſecratione calicis aquam vino non miſcet. Definita eſt in conc. Flor. vbi dicitur. Tertium Sacramentum eſt Euchariſtia, cuius materia eſt panis

nis triceus, & vnum de uite, cui ante consecratio nem modicissima aqua misceri debet. Nota ibidem tres congruentias, propter quas aqua uino misceatur.

Prima diffic. Est ne aquæ permixtio de necessitate sacramenti?

Alex. s. Th. ubi supra, & reliqui etiã D. Bon. q. 3. ar. 1. Ric. q. 1. ar. 3. Dur. q. 5. communis est DD. sent.

CONCLVSIO.

NON est de necessitate illius. Quia solùm ponitur propter significationem. Significat enim unionem populi Christiaui cũ Christo. Vide conc Flor. loco citato. Græci etiam uerè conficiunt; tamen aquam non miscent.

Secunda diffic. Quanta aquæ quantitas erit apponenda?

Alex. ubi supra s. Th. ar. 8. Ric. ar. 3. q. 2. Dur. q. 5 ubi supra.

CONCL. I.

NON est maior quantitas aquæ, siue æqualis in calicem quantitati uini apponenda. Patet ex cap. Per uitiosos de celebratione missarum. Vbi Honorius tertius arguit consuetudinem apponentium in calice maiorem partẽ aquæ, quàm uini. Nam tunc aqua conuertet in se uinum, & non fiet consecratio. Neque in æquali quantitate. Nam tunc uel aqua conuertet in se uinum, uel ita extenuabit illud; ut speciem uini amittat.

CONCL. II.

AQVA, quæ uino commiscetur, debet esse in mo-

in modicissima quantitate. Definita est in conc. Flor. in prima conclusione citato.

APPEN. Ex dictis potest iudicium ferri de illis uini generibus, quæ ex aromatibus, & melle cõficiuntur. Nam si ita tenuis est mistio; ut uini substantia maneat, consecrabile est: si uerò corrumpatur, minimè erit. Et hac de causa peccatum est in huiusmodi uino conficere, propter periculum cui se sacerdos exponit.

Alex.m.5.ar. 2. & Ri.q.6 ar.3. *Tertia Diffi. Si uino iam fuit apposita aqua in utre, erit ne in Missa iterum apponenda?*

CONCLVSIO.

ERIT quidem per sacerdotem permiscenda aqua: Quia significatio unionis Christi cum Ecclesia non fit, nisi tempore, quo Eucharistiæ mysterium celebratur, quod fuit memoriale passionis Christi, ex cuius latere fluxit sanguis, & aqua. Lege can. in sacramentorum oblationibus de consecr. d. 2.

Alex. ubi supra D. Bona. d 12. q. 2. ar 2. sco. d. 12. q. 3. q. 77. art. ult. S. Tho. *Quarta diff. An, uino iam consecrato possit uinum non consecratum, aut alius liquor admisceri?*

DVAE sunt opiniones. Prima Beati Thom. ubi supra, scilicet, si fiat tanta permistio liquoris cuiuscunque, quod pertingat ad totum uinum consecratum, & fiat permistum, erit aliud numero, & tali mistione desinit ibi esse sanguis.

dist. 12. q. 1. art. 4. Contraria opinio est Ric. cui adhæsit Durant. loco citato, scilicet, quòd si dolio magno uini gutta san-

ta sanguinis consecrati misceatur, non corrumpitur à uino, & ex consequenti manet ibi sanguis Christi.

CONCL. I.

Si speciebus consecratis sanguinis Christi permisceatur uinum in maiori, uel æquali, uel minori quantitate, tali mixtione species illæ non corrumpuntur. Patet; quia corruptio non fit à simili, nisi à contrario, & species consecratæ sunt similes speciebus uini non consecrati, cuiuscunque generis sint. Sed si partes specierum consecratarum ita minuerentur in mixtione; ut sub quantitate minima illarum, uini substantia, si adesset, conseruari non posset, tunc sanguis Christi, ibi non maneret. Ric. & Dur. est.

Hinc quamuis speciebus consecratis uinum multò fortius illis misceatur, non corrumpentur. Quia est illis similè, & à contrario, & non à simili fit corruptio. Appen. I.

CONCL. II.

Si speciebus consecratis liquor aliquis in tanta quantitate misceatur; ut posit species consecratas in se cõuertere; ut si tanta esset aqua, quæ uini quantitatem superaret, tunt corumperentur uini species, & desineret ibi sanguis Christi existere. Quia tunc species paterētur à suo contrario, & tandiu est ibi sanguis, quandiu species durant.

Hinc

APPEN. Hinc, si blasphemus aliquis magnæ quantitatis uini dolium consecraret, species essent tunc tantæ quantitati aquæ miscendæ, donec corrumperentur; ut ibi sanguis esse desineret. Essent enim in rapidum flumen, uel mare proijciendæ.

CONCL. III.

QVANDO liquor speciebus consecratis mixtus est minoris quantitatis; ut si guttula aquæ permisceatur, tunc species illam conuertent, non in species uini absq; substantia; sed in uini substantiam. Ratio est; quia accidentia consecrata habent eandem uirtutem generandi substātiam, quam in subiecto habebant, uel dispositiuè; ut sentit Sco. uel effectiuè, ut B. Thom. docet. Non tamen accidentia generata erunt sine subiecto. Nam generare accidens separatum est solius Dei proprium.

De his infra art. 12.

CONCL. IIII.

QVANDO liquor alterius speciei; ut aqua, uel oleum, speciebus cōsecratis permixtus æqualis est quātitatis, tertius efficitur liquor, desinit quæ ibi sanguis esse. Ratio est; quia per illam mixtionem utrunq; miscibilium corrumpitur, & corruptis speciebus consecratis, desinit sanguis ibi existere.

Hæreses. Prima huius articuli conclusione sex errores confutantur. Primus Armachani libro nono de quæstionibus Armenorum negantis Christum aqua

aqua in cœna fuisse usum. Secundus Gręcorum, & Armeniorum nullam aquam miscentium. Tertius offerentium lac in calicę. Quartus eorum, qui seruabāt linteum musto intinctum per totum annum, & tempore sacrificii partem eius aqua lauabant, & ita offerebant, offerentes quidem potius sordes, uel aquam sordidam, quàm uinum. Quintus, cuius meminit Innocentius capite cum Marthę de celebratione missarum, asserentium aquam quantumuis paruā in calice semper persistere. Vltimus confitentium uinum in sanguinem conuerti, aquam uino appositam in aquam, quæ ex latere Christi Iesu manauit. Ad istorum errorū labefactationē lege can. cum omne de consecr. d. 2 conc. Flor. citatum, & Triden. sess. uigesima secunda capite nono, & Patrem de Castro ubi supra hæresi. 7.

Art. VII. De forma consecrationis corporis Christi.

CONCLVSIO.

FORMA præcisa cōsecrationis corporis Christi Iesu est ista. Hoc est enim corpus meum. Vide Euangelistas Matth. 26. Luc. 22. Marc. 14. & cā. quia corpus, & can. panis el. 2. de consec. d. 2. & caput cum Marthæ de celebratione missarum, & cōcil. Flor. vbi expressè definita est.

Alex. Alen. q. 33. m. 1. S. Tho. q. 78. re liqui. d. 8. D. Bona. q. 2. Ricar. ar. 3 q. 1 & 4. Scot. q. 1. Dur. q. 2. Matth. c. 26. Luc. c. 22. Marc. 14. DD. ubi sup.

Prima diffic. An sit dicenda forma huius sacramenti, uel consecrationis tantùm?

DVAE sunt opiniones. Prima S. Tho. qui il-

q.78. art. 1. & 2. diſt. 8. lam formam ſacramenti Euchariſtię nominat, & hic eſt communis loquendi modus.

Secunda eſt Sco. q. 1. citata ad tertium dicentis eſſe formam conſecrationis tantùm. Verùm enim uerò animaduerte hoc ſacramentum bifariam cõſiderari poſſe; primo quando fit conſecratio, ſecundo quando facta conſecratione, permanet Euchariſtia conſecrata.

CONCL. I.

Cõmunis eſt opinio. FORMA eſt Euchariſtię quantùm ad factionem. Patet; quia his uerbis ſacramentum efficitur; & ſpecies ſacramentales ad ſignificandũ corpus Chriſti ſub ſe contentum determinantur. Quemadmodum per formam, Ego te baptizo, ablutio materialis ad ſignificãdum ſacramentalem effectum reſtringitur.

CONCL. II.

SI Euchariſtia; ut habet eſſe permanens, facta iam conſecratione, conſideretur; tunc nulla eſt eius forma. Ratio eſt; quia forma ſimul eſt cum ſacramento, permanetque cum illo; at Euchariſtia manet, quando hæc forma non permanet; quare non erit dicenda Euchariſtiæ; ſed cõſecrationis forma. Et confirmatur; quia quemadmodum conc. Flor. uocat panem materiam Euchariſtię; eò quòd ſit materia, ex qua fit ſacramentum, non autem quòd panis in ſacramento maneat; ita erit de forma huius ſacramenti theologandum.

Secun-

Secunda diffi. An hoc sacramentum unam, uel plures formas habeat? Scot.q.2.

C O N C L V S I O.

DVAE sunt huius sacramenti partiales formæ, & una tantùm integralis. Patet; nam quemadmodum in hoc sacramento sunt duo signa particularia, idest, duo particularia sacramenta, scilicet, panis, atque vini species, & unum integrale signũ, idest, unum integrale sacramentum, species, scilicet, panis, & uini simul sumptæ, quæ nutritionem spiritualem significant, quæ panis, & uini speciebus consecratis integratur: ut corporalis nutritio pane, & uino integratur: ita quoque sunt duæ partiales formæ, & una integralis.

Tertia difficul. An Christus, his uerbis hoc est enim &c. uel ante prolationem istorum uerborum consecrauerit? D. Bona. ubi supra Ricar. ar.3.q.1.Sc. q.2. Duran. q.2.

DE hac egit Alex. ubi supra.m.2. S. Thom. loco citato ad 1. à quibus quatuor opiniones referuntur. Prima est Innocentij libro quarto de Sacrificio missæ capite sexto asserentis per potestatem excelentiæ, quam Christus alligatam sacramentis minimè habebat, panem in suum corpus conuertisse: deinde verò dedisse illud Apostolis dicendo, hoc est &cæte. Secunda opinio affirmat consecrasse quibusdam verbis nobis ignotis, quando benedixit panem, & non quando dixit, hoc est &c. Tertia opinio tuetur illa forma Christum

conſecraſſe, uerùm occultè, ſcilicet, quando benedixit panem, deinde publicè illa uſum fuiſſe; vt alios formam conſecrandi doceret. Quarta opinio tenet, quando uerba hæc, hoc eſt &c. protulit, ſimulque factam fuiſſe benedictionem. Qui hanc defendunt dicunt benedictionem fuiſſe formæ prolationem.

CONCLVSIO.

CHRISTVS Ieſus his uerbis, hoc eſt &c. Euchariſtiam confecit, quando, ſcilicet, uerba illa protulit. Patet ex communi Eccleſiæ uſu, & conſuetudine, quæ á temporibus Apoſtolorum uſq; ad hæc noſtra tempora ita ſemper conſecrare conſueuit.

APPEN. Hinc, quamuis ſit de fide, à nobis ſub hac forma, hoc eſt &c. conſecrationem eſſe faciendam; de fide tamen non eſt Ieſum tempore cœnæ ijsdē verbis, quibus nos conſecramus, confeciſſe. Eſt enim opinio Innocentii, & aliæ ſuprapoſitæ, quarum nulla eſt hactenus ab Eccleſia damnata; at uerò oppoſitum aſſerere eſſet temerarium, & retractione dignum.

Dur. q. 2. *Quarta diffic. An hæc forma, hoc eſt &c. ſit præciſa, quin præcedant illa uerba, qui pridie &c.*

DVAE ſunt opiniones. Prima D. Tho. ubi ſupra ad quartū, ſcilicet, hæc ſola uerba, hoc eſt &c. eſſe

esse de essentia consecrationis:peccare tamen grauissimè consecrantem illis uerbis, qui pridie &c. omissis.

Contraria opinio est Sco. q.1.ar.2. dicentis; si quis hæc uerba, hoc est &c. sine illis, qui pridie &c. proferret, esset sacramentum sub conditione adorandum. Quia incertum est, an per illa sola uerba sit panis in corpus Christi transubstantiatus.

CONCL. I.

QVANDO sacerdos habet intentionem consecrandi, non aliter quàm narrando rem tempore cœnæ á Christo gestam; tunc iis solis uerbis; hoc est &c.sine illis, qui pridie &c. uidetur non consecrare Ratio est; quoniam ad consecrationē ministri intentio desideratur, & in casu huius conclusionis sacerdos non habet intentionē aliter consecrandi, quàm Christi factum, & eius ordinem in cœna narrando; atque ita uera est Scoti opinio.

CONCL. II.

HAEC verba, Hoc est &c. sunt forma consecrationis, quatenus sunt uerba practica, idest, efficiunt, quòd significant, conuersionem, scilicet, panis in Christi corpus. Probatur auctoritate D. Ambr.apud S.Tho. hoc loco: Consecratio fit uerbis, & sermonibus Domini Iesu. Nam per reliqua omnia, quæ dicuntur, laudes Deo referuntur;& uerba Domini tantùm sunt illa.Hoc est &c. nam illa, qui pridie &c. sacerdotis esse dicuntur. D.Ambro.

Scot.q.2. *Quinta difficultas, An poſita forma conſecrationis panis ante uini conſecrationem, ſuum ſortiatur effectum?*

LEGE Alex.q.34.m.4.art.1.& 2.&D.Thom. ubi ſupra ar.vlt.hi referunt errorem quorundam partem negantem tenentium. Vide Ricar. q. 4. & Dur.q.3.

CONCL. I.

HERETICVM eſt aſſerere verba conſecrationis panis, ante conſecrationem vini,uel è conuerſo,ſuum effectum non ſortiri. Ex oppoſito enim ſequeretur adorantis Hoſtiam ante conſecrationem calicis idololatria, quod peſtilentiſsimum eſt affirmare. Quia non eſſet ibi corpus Chriſti, quouſq; uinum conſecraretur.

CONCL. II.

SACERDOS conſecrans panem,ſine uini conſecratione,in eadem miſſa grauiſsimum ſacrilegium committeret. Definita eſt expreſsè in capite comperimus de conſec.d.2.

APPEN. Hinc, ſi contingeret ſacerdotem, conſecrato pane,ita ægrottare; ut non poſſet vlterius progredi,alius ſacerdos deberet tunc calicem conſecrare. Ita definitum eſt in conc. Toletano, & refertur in can.nil contra ordines 7.q.1.

Hæreſes. Hinc confutati manent tres errores. Primus Lutheranorum affirmatium nullā eſſe præciſam conſe-

consecrationis formam. Secundus est Erasmi in principio paraphrasis super primam epistolam ad Corinth. vbi ait. Vtinam Paulus explicuisset, quibus uerbis esset consecrandum. Tertius ineptissimus, quem refert pater à Castro ubi supra, fuit eorum, qui dicendo sepıes Pater noster, & benedicendo panem, & uinum, consecrationem fieri existimabant.

Art. VIII. Sitne præcisa forma consecrationis sanguinis hæc, Hic est enim &c. usq; in remissionem peccatorum?

QVATVOR sunt opiniones. Prima B. Thomæ, qui omnia prædicta uerba dicit esse de substantia formæ; priora tamen, scilicet, hic est enim calix sanguinis mei significare conuersionem uini in sanguinem; sequentia uerò uirtutem sangui nis Christi in passione effusi designare. *S.Th.q. 78. art.3.*

Secunda opinio est Alexand. Diui Bonau. & Duran. qui affirmant de necessitate consecrationis calicis esse hæc sola uerba, scilicet, Hic est sanguis meus. *Alex.q. 33. art.1. D.Bo. q.2. artic.1. Duran.q.2.*

Tertia opinio dicit hæc uerba, scilicet, hic est sanguis meus, qui pro multis effundetur in remissionem peccatorum, esse de necessitate consecrationis, prætermissis aliis uerbis, quę ab Ecclesia Romana adduntur, qua forma utuntur græci. *Hæc videtur sequi Ricar. ubi supra ad primum q.2. ar.3.*

Quarta opinio est Scoti supra arti. 2 qui ait. De hac quæstione nihil certitudinaliter esse nobis traditum; ac proinde, qui non profert omnia illa *Sc. vbi supra as.2.*

verba, exponit ſe periculo non conſecrandi. Quare Scotus anceps in hac queſtione eſſe videtur.

CONCLVSIO.

FORMA conſecrationis calicis, qua Romana vtitur Eccleſia, eſt ſufficiens. Traditur enim ab Euangeliſtis, & verba, quæ ab Eccleſia interponuntur, ſcilicet, noui, & æterni teſtamenti, miſterium fidei, formæ, qua Chriſtus conſecrauit, ſenſum haud mutant.

Dubium I. Quid ſi præciſa forma eßet, Hic eſt ſanguis meus, & ſacerdos non haberet intentionem conſecrandi per iſta ſola uerba; ſed per alia, quæ ſequuntur, conficeret ne ſacramentum?

CONCL. I.

SI haberet intentionem non aliter, conſecrandi, quàm per omnia illa verba, non conficeret. Peruerſam enim haberet intentionem. Quia non intendit conſecrare per verba illa priora, quamuis ſint forma præciſa; atque ita cum non haberet intentionem vtendi præciſa forma, non conſecraret.

CONCL. II.

SI haberet intentionem conſecrandi per totam illam orationem, qua Eccleſia utitur, ſtante conditionali conficeret. Ratio eſt; quia haberet etiam

etiam intentionem consecrandi, vel per totam orationem, vel per primam eius partem. Non enim excluditur intentio consecrandi per verba priora, si illa sola; ut docet secunda opinio, uirtutem conuertendi uinum in sanguinem haberent.

Verùm nota egregium Scoti consilium loco citato dicentis. Sacerdos proferat uerba illa omnia, & habeat intentionem consecrandi, sicut Christus instituit, & tunc nulli se periculo exponet.

Dubium II. Est ne Græcis necessarium ad ueritatem sacramenti uti tota hac forma, Hoc est corpus meum, quod pro uobis frangetur, qua consecrare solent? Ricar. q. 2. ar. 3. & Du. q. 2.

CONCLVSIO.

NON est necessarium. Patet; quia sicut institutio Ecclesiæ Romanæ veritatem formæ præcisæ non tollit, etiam si formæ v.g. Baptismi, & in nomine omnium sanctorum adderet (hoc enim non erit de nessitate sacramēti) ita quamuis Ecclesia Græcorum addiderit; quod pro uobis frangetur, non erit hoc de necessitate sacramenti; esset tamen de necessitate pręcepti additio illa. Quia sacerdos illam prætermittens mortaliter peccaret.

Art.

Art. IX. Inest ne aliqua uirtus prædictis formis efficiens consecrationem?

De hoc art. lege supra quæstionem tertiam de sacramentis in genere, & præter Doctores ibi citatos, lege Alex. q. 34. m. 1. art. 1. ad. 2. & D. Tho. q. 78. ar. 4. & Ric. hac distin. q. 3. art. 3. & D. Bona. art. 1. q. 1.

Hic refutat Sc. q. 5. opinionẽ cuiusdã, qui assere bat inesse his uerbis qualitatem quandam &c.

Scoti est. CONCL. I.

VIRTVS harum formarum, quatenus sunt signa corporis, & sanguinis Christi, est certitudo in significando, nempe, quòd positis his verbis, Hoc est corpus &c. Hic est sanguis &c. illorum significatum, scilicet, corpus Christi, & eius sanguis ponantur. Ratio est; quia virtus cuiuscunque rei (primo de cœlo) dicitur vltimum de potentia, idest, vltima rei perfectio, & vltima, perfectio, siue virtus signi est certitudo eiusdem in significando; hæc autem uirtus est supernaturalis. *Arist.* Quia uerba sacramentalia ex sua natura non habent uirtutem efficiendi, aut significandi; ut significant.

CONCL. II.

VIRTVS sacramentorum, quatenus sunt gratiæ, & aliorum effectum causę, præsertim in uerbis consecrationis, est concursus diuinus, diuinaque institutio, sacerdotisque intentio. Ratio est; quia uirtus efficiens est ratio, propter quam agẽs, siue

siue principale, siue instrumentale operatur; ut in igne calor; & hæc uerba conuersionem panis, & uini &c operantur. Quia Deus concurrit cum illis ad consecrationem. Et quia instituit; ut illis ueluti instrumentis consecrationis sacerdotes uterentur. Et quia sacerdotes per hæc uerba consecrare intendunt.

Art. X. An huiusmodi formæ sint locutiones ueræ?

PRAETER Doctores scolasticos, lege Innocen. lib. 4. de mysterio missæ cap. 17. Thom. Vualden. in 2. tomo de sacra. cap. 49. Gabr. in cano. Lect. 48. Castro uerb. Eucharistia hæresi 4. glossam in can. timorem de consecratione d. 2. uer. corpus.

Alex. q. 33. m. 3. ar. 2. §. 2. 3. 4. S Thomas q. 78. ar. 5. reli. DD. d. 8. D. Bona ar. 1. q. 1. Ricar. q. 1. ar. 3. Scot. q. 2. & Duran. in eadem q.

Sex sunt opiniones. Prima Innocentii, scilicet, hæc uerba, Hoc est &c. supponere materialiter, & recitatiuè; hanc sequuntur glossa citata, & Dur. & illam probabilem Sco. adiudicauit.

Secunda asserit uerba harum formarum supponere significatiuè, & metaphoricè; ita ut sit impropria suppositio, estque iuxta hanc opinionem sensus huius formæ, Hoc est &c. idest, hic panis repræsentat corpus meum; quemadmodum leo, & agnus metaphoricè Christum repræsentant: qui quidem sensus sustineri non potest. Quia insinuat sub speciebus Christum non realiter, sed metaphoricè, & repræsentatiuè & secundùm figurã contineri; quod est hȩreticum atque

atque hoc dicebant eſſe demonſtrationem quò ad intellectum.

Tertia opinio affirmat pronomen hoc demonſtrare corpus ſub ratione corporis Chriſti, & hoc, demonſtratio quò ad ſenſum uocabatur. Ita ut ſit formæ ſenſus, Hoc eſt &c. ideſt, corpus eſt corpus meum.

Quarta opinio eſt D. Bona. qui docet pronomen, hoc, panem conuertendum demonſtrare, & copulam, eſt, uerbo (fit) æquiualere: ita ut ſit ſenſus, panis fit corpus meum.

Quinta opinio eſt Ocham, quam refert Gabr. vbi ſupra, aſſerentis pronomen, hoc, corpus ſub ratione corporis demonſtrare, & copulam, eſt, exponendam eſſe per futurum erit; ita ut faciat hunc ſenſum; hoc erit corpus meum. Quæ quidē opinio à multis temeraria cenſetur. Quia corpus in fine prolationis non erit, ſed eſt iam ſub ſpeciebus panis.

Vltima opinio eſt S. Tho. Ric. & Sco. qui exiſtimant illud pronomen, hoc, non demonſtrare panem, nec corpus ſub ratione corporis; ſed corpus Chriſti ſub ratione entis, uel indiuidui de prędicamento ſubſtantiæ. Vt ſit ſenſus, hoc ens, uel hæc ſubſtantia, quæ continetur ſub ſpeciebus panis, eſt corpus meum.

CONCL. I.

FORMAE conſecrationis panis, & uini, ueriſſimæ ſunt. Proferuntur enim in perſona Chriſti, qui eſt ſumma ueritas, & mentiri non poteſt: atque

atque ita se habet á parte rei, quemadmodū per illas significatur. Nam corpus, & sanguis Christi Iesu sub speciebus consecratis continentur.

CONCL. II.

SACERDOS consecrans non profert hæc uerba recitatiuè tantùm. Tunc enim supponerēt materialiter tantùm. Quemadmodum si aliquis diceret, Christus dixit. Ego sum uia, ueritas, & uita. Est enim suppositio materialis, quādo termini pro se ipsis tantum supponunt: formæ autem sacramentorum, cum sint propositiones practicæ, & efficiant, quòd significant, non supponunt materialiter. *Ioan. 14.*

CONCL. III.

PRONOMINA istarum formarū hoc est &c. & hic est &c. non demonstrāt panem, aut uinum. Ratio est; quia pronomen, hoc, præsertim in orationibus practicis, quæ significant, & significatū efficiunt, usque ad ultimum instans prolationis nil demonstrat. Et cum in fine istarum orationū. Hoc est &c. & hic est &c. iam non sit ibi panis, & uinum, sed corpus, & sanguis Christi existant; impossibile erit pronomen, hoc, panem demonstrare. Quòd autem uocalis propositio nil significet, donec eius prolatio finiatur, perspicuum est. Nam ex opposito sequeretur eandem propositionem ueram esse simul, & falsam: ut hæc, Deus non est iniustus, in ultimo instanti uera, ante prædica-

prædicati pronuntiationem falſiſſima:ut Deus nō eſt. Hæc concluſio uidetur contra D.Bona. non eſt tamen. Nam eſt exponenda hæc propoſitio. Hoc eſt enim corpus meum, per uerbum fit, & eſt; ita ut ſit ſenſus, quod fit ex pane, eſt corpus meum. Vide Caiet. qui ita illam exponit.

CONCL. IIII.

PRONOMEN, hoc, corpus Chriſti ſub ratione corporis non demonſtrat. Ratio eſt;quia ſi demonſtraret,non eſſet propoſitio practica;ſed ſpeculatiua,uel ſignificatiua tãtùm. Aequipolleret.n. in conſequendo, & ſignificando huic, corpus meum eſt corpus meum. Quod quidem eſt contra definitionem ſacramenti in principio poſitam.

CONCL. V.

S. Tho. & Sco.eſt.

SVPPONIT autem pro Chriſti Ieſu corpore, quatenus eſt ens, uel indiuiduum de prædicamẽto ſubſtantiæ ita; ut ſit ſenſus, hoc ens, uel hoc indiuiduum factum ex pane eſt corpus meũ. Ratio eſt; quia ſi non ſupponit pro pane; ut ex tertia concluſione conſtat, neque pro corpore ſub ratione corporis: ut in quarta concluſione probatum eſt; profectò pro corpore Chriſti quatenus eſt ens, uel indiuiduum prædicamenti ſubſtantiæ ſupponet.

Pri-

Prima diffic. An quod demonstratur per illud pronomen, sit aliquod commune, uel singulare?

DVAE sunt opiniones. Prima est S. Thom. ut docet Mag. Soto in 4. scilicet, pronomen, hoc, non demonstrare singulare aliquod; sed subiectũ in communi indifferens ad panem, & Christi Iesu corpus, eamque defendit Magister Soto. Contraria opinio est Sco. & Caiet.

CONCLVSIO.

PRONOMEN, hoc, corpus sub ratione substátiæ singularis; non autem communis demonstrat Patet, hæc oratio, Hoc est enim corpus meum, est singularis propositio, quod Mag. Soto confitetur; quare subiectum erit singulare uaguum, scilicet, hoc ens, uel hæc substantia. Deinde omne, quod continetur sub illis speciebus, est singulare, & non commune, & illud est, quod pronomen, hoc, demonstrat; quamobrem non rem aliquam communem, sed singularem demonstrabit.

Obiicit doctor ille; propositio hæc hoc est .n. &c. non esset tunc practica, sed speculatiua; æquiualeret enim huic, corpus meum est corpus meũ. Cui respondetur æquipollere in consequendo, non tamen in consequendo, & significando. Non enim termini in utraque propositione, scilicet, Hoc est enim corpus meum, & corpus meum est corpus meum, sunt Synonimi idem, & eodem

eodem modo ſignificantes. Quod deſideratur; ut propoſitiones in conſequendo, & ſignificando, æquipolleant.

Alex. 5. citato. S. Tho. ar. 5. D. Bo. ar. 1. q. 1. Rica. q. 2. ar. 3 Sc. q. 2. Dur. q. 2.

Secunda diffi. Illud ſingulare uaguum demonſtrat ne corpus ſub ratione entis, uel ſubſtantiæ?

DVAE ſunt opiniones. Prima eſt Caiet. quòd demonſtrat corpus ſub ratione ſubſtantiæ indiuiduæ.

Contraria opinio eſt Sco. ubi ſupra.

CONCLVSIO.

PRONOMEN, hoc, demonſtrat corpus ſub ratione entis. Hanc primò ſic probat Sco. quia illud pronomen, hoc, ponitur in neutro genere, & ſine ſubſtantiuo, & nomen adiectiuum in neutro genere ſumptum potius ens, quàm ſubſtantiam demõſtrat: ut ſi quis dicat bonum eſt legere, ideſt, bona res, uel bonum ens eſt legere: atque ita reſoluetur per hoc ens, ideſt, hoc ens eſt corpus meum. Secundò quia quando percontamur, quid hoc eſt? intelligimus, quid eſt hoc ens? & ita à ſimili; hoc eſt, ideſt, hoc ens &c.

Tertia diffic. An pronomen, hoc, quando dicitur, accipite, & comedite ex hoc omnes, ſupponat materialiter tantùm?

DVAE ſunt opiniones. Prima dicit ſupponere materialiter tantùm. Contraria opinio continetur ſequenti concluſione.

CON-

CONCLVSIO.

ILLVD Pronomen, hoc, nihil usque ad finẽ orationis demonstrat. Probatur eodem modo, quo supra explicatum est pronomen in forma, hoc est &c nihil usque ad ultimum instans prolationis demonstrare.

Quarta diffic. An hæc oratio, Hoc est &c significet conuersionem &c.?

·CONCLVSIO.

Alex. ubi supra. Scot. q. citata Dur. d. 11. q. 1.

SIGNIFICAT quidem, & efficit conuersionem panis in corpus Christi ex diuina institutione. Patet; nam est propositio practica, quæ efficit quod significat; quemadmodum, & forma Baptismi, quæ ex institutione diuina interiorem animæ ablutionem significat, & efficit.

Quinta diffic. Est ne prius natura conuersionem fieri, quàm hæc propositio si uera, an è conuerso?

S. Tho. q. 78 ar. 6. reliqui d. 8. D. Bona. q. 1. Sco. q. 2.

PERINDE est, ac si quæratur, an conuersio sit causa ueritatis orationis, uel orationis ueritas sit causa conuersionis panis in Christi corpus.

Scotus dubitans huic difficultati satisfacit. Nam uidetur, inquit, prior conuersio, cum ex eo, quod res est, uel non est, dicatur oratio uera, uel falsa, quæ maxima uera est in orationibus speculatiuis, qualis est hæc, Franciscus est uir dicendi peritus: at uerò in propositionibus practicis ueritas illarũ

eſt cauſa exiſtētiæ rei:ut quia hæc eſt uera, ego cō dono tibi iniuriam,ideo iniuria eſt condonata.

CONCLVSIO.

PRIVS natura eſt hanc propoſitionem, Hoc eſt &c.eſſe verā, quàm φ ſit cōuerſio panis in corpus Chriſti, id eſt,veritas propoſitionis præſuppo nitur in genere cauſæ efficiētis. Probatur;quia cau ſa prior eſt effectu, & cum veritas huius propoſitionis,Hoc eſt &c. ſit cauſa efficiens conuerſionis (nam eſt propoſitio practica) erit profectò prius natura hanc propoſitionem eſſe veram.

Error. Hinc refutatus eſt error Eraſmi ſuper primam epiſtolam ad Corint. 11. dicentis. Hæc verba hoc eſt &cæ. ſolùm ſignificare præſentiam corporis Chriſti, & non panis conuerſionem. Hactenus de prima quæſtione.

Ale.2 q.43. uſque ad 53 S.Th.73.et 80. reliqui d.12. S.Th. q.73. ar. 3. D.Bon.q. 1 Dur.q.2. d. 9. & q. de ſacr.in genere ſupra.

QVAESTIO SECVNDA
DE SVSCIPIENTIBVS Euchariſtiam.

HAC quæſtione nona Mag.diſt. fit perſpicua.

Art. I. An Euchariſtię ſuſceptio, quemadmodum & Baptiſmi,ſit de neceſſitate ſalutis?

CONCL. I.

EFFECTVS Euchariſtiæ,ſcilicet,vt quis mem brum Chriſti,& Eccleſię. Efficiatur,eſt de ne

ceſsitate

cessitate salutis. Patet; quia esse membrum Ecclesię, & Christi est de necessita salutis; vt constat in extrauaganti, unam sanctam de maioritate, & obedientia, & in can. quoniam vetus 24. q. 1. & gratia, qua aliquis Christo, & Ecclesiæ vnitur, expressius per sacramentū Eucharistiæ significatur, dicente B. Paul. prima Corinth. 10. Panis bedictio nis &c. quoniam unus panis, & unum corpus, multi sumus, omnes, qui de vno pane, & de uno calice participamus. 1. Cor. 10.

CONCL. II.

ISTE effectus sacramenti Eucharistię potest haberi per solum propositum percipiendi illud quod quidem habetur, quando Baptismus absq; reali susceptione Euchatistię percipitur. Ratio est; quia volens medium ad aliquem finem, cōsequenter uult & finem. Nam propter quod unumquodque tale, & illud magis. Et cum Baptismus sit medium disponens ad Eucharistiam sumendam, suscipiens Baptismum habet ex consequenti voluntatem interpratatiuam suscipiendi Eucharistiam.

Dubium. Cur paruuli possunt per uotum interpratatiuum Eucharistiæ effectum suscipere, non autem Baptismi effectum? S. Th. q. 73. art. 3.

RATIO est. Quia uotum interpretatiuum habetur in susceptione alicuius sacramenti, & cum ante Baptismum nullum sit sacramentum (quia

eſt omnium ſacramentorum ianua) hac de cauſa paruuli non poterunt uotum interpretatiuum Baptiſmi, quemadmodum Euchariſtiæ habere.

CONCL. III.

D. Auguſt. ACTV, ſiue realiter Euchariſtiam ſumere nó eſt de neceſſitate ſalutis. Patet ex D. Aug. contra Pelagium lib. 1. cap. 22. ad Bonifacium, ubi ita ait. Neque illud cogitetis, paruulos uitam habere nó poſſe; quia ſunt, corporis, & ſanguinis Chriſti ex pertes.

Alex. q. 44. & 81 & q. 51. m. 4. & S. Tho q. 84 ar. 7, ad 4. D. Bona. q. 4 ar. 1. d. 9. Ricar. d. 11. ar ti. 4. q. 1. Ca ſtr. uerb. Euchar. Hære. 11. Matth. 29. Luc. 2 ·

Art. II. Quando Chriſtus fuit hoc ſacramento uſus?

CONCL. I.

CHRISTVS tempore cœnæ ſub ſpeciebus panis, & uini conſecratis ſacramentum ſumpſit. Patet Matth. 26. & Luc. 22. ubi, facta conſecratione, legitur dixiſſe. Amen dico vobis, non bibam amodò de hoc genimine uitis, donec &c. quare tunc biberat. Aliter enim non dixiſſet, non bibam amodò, ideſt, amplius &c.

Appin. Hinc conſtat Chriſtum ſeipſum ſacramentaliter manducaſſe. Quia recepit uerum ſacramẽtum.

CONCLV. II.

CHRISTVS ſpiritualiter tunc manducauit ſeipſum. Ratio eſt, non quòd augmentum gratiæ ſuſcepit (Nam ita erat plenus gratia; ut augmẽtum

tùm suscipere non posset) sed quia nouam quandam spiritualem dulcedinem recepit.

CONCL. III.

HAERETICUM non est asserere Iudam non fuisse in cœna, quando Christus Eucharistiam instituit. Ratio est; quia B. Hillarius, quem citat B. Tho. defendit hanc conclusionem, cuius sententia hactenus ab Ecclesia non fuit condemnata. *B. Hillarius*

CONCL. IIII.

IVDAS Eucharistiæ institutioni affuit, & de manu Saluatoris illam suscepit. Patet Marc. 14. uespere autem facto, uenit cum duodecim &c. & biberunt ex eo omnes; quare & Iudas, qui unus ex duodecim erat. *B. Aug. est & D. Hier. Marc. 14.*

CONCL. V.

DEDIT autem Apostolis corpus passibile; sub modo tamen impassibili. Ratio est; quia idem erat corpus in sacramento, & extra, & cum ibi nō posset tangi, neque pati poterat. Quoniam omnis actio agentis naturalis fit per contactum, atque ita sub modo impassibili illud tradidit.

Difficultas, An si tempore passionis seruata fuisset Eucharistia, anima Christi ab eius corpore fuisset separata? *D. Tho. q. 81 ar. 4. Sco. d. 11. q. 6.*

CONCL. I.

OMNIA tormenta, quæ qualitatem quan-

dam absolutam infligebant; vtrobique corpori Iesu inhæsissent, si tempore passionis sub sacramento extitisset. Exempli causa. Vulnera, quibus caro diuidebatur, cicatrices, mors, inanimatū esse &c. Ratio est; quia ex opposito sequeretur duas contradictorias esse simul veras de eodem. Idem enim corpus esset mortuum, & uiuum, sanum, & uulneratum, quod est impossibile.

Appen. dis. 12. q. 2. art. 4. Hinc sequitur contra Magistr. Soto fieri non posse, etiam medio miraculo; vt ipse ait; ut extra sacramentum corpus Christi esset mortuum sine anima, & in sacramento uiuum cum anima Ratio est; quia cum vita sit forma absoluta, idem corpus uiueret, & non uiueret, quod manifestam implicat contradictionem.

CONCLV. II.

SECVNDVM formas respectiuas non utrobique corpus Christi passum fuisset. Erat enim forma respectiua propinquitas carnificum, flagellantium, & crucifigentium Christum &c. Hæc autem appropinquatio non poterat ei sub Eucharistia conuenire; quia non potuisset ibi tangi; ut supra diximus.

Hæreses. Hinc confutatur error Lutheri negantis Christum suum corpus sumpsisse. Vnde falsissimè colligebat non debere sacerdotes illam summere, sed solùm consecrare, & populo sub utraque specie ministrare. cuius erroris secunda pars fuit condemna-

demnata ab Ecclesia; ut habetur can. relatum, & can. comperimus de consecra. distinct. 2. ubi castigandos esse sacerdotes non recipientes integra sacramenta, idest, corporis, & sanguinis species, definitur.

Art. III. An qui existit in mortali, Eucharistiam sumat sacramentaliter?

Alex. q. 46. m. 2. S. Th. q. 80. ar. 4. D. Bon. d. 9. q. 1. arti. 2. Ric. ead. d. arti. 1. q. 3. Dur. q. 4. d. 9 Cast. V. Euch. hære. 11. & 12. sc. d. 9. q. 1. Communis est opinio.

CONCLVSIO.

Existens in peccato mortali, & huius sacramenti fidem habens recipit illud sacramentaliter tantùm. Patet exemplo Iudæ, qui verè suscepit corpus Domini, quod multis sanctorum auctoritatibus Pater de Castro hæresi 11. probat.

Prima diffic. Quo tempore post susceptionem desinit esse Christus sub speciebus consecratis?

Ric. d. 8. ar. 2. q. 4. sco. d. 12. q. 6.

Divvs Bona. d. 13. q. 2. arti. 2. quatuor citat opiniones. Prima est communis, scilicet, manet corpus sub speciebus consecratis, ubicunque illæ existant, &cæte. Secunda tenet manere corpus Christi sub speciebus, dummodo existat in custodia, aut in hominis stomacho, donec consumentur species, & non alibi. Tertia asserit manere, quandiu species dentibus teruntur, & quousque ad stomachum descendunt. Quarta est glossæ in cano. tribus, de consecratio. distiuct. 2. affirmantis, tandiu esse sub speciebus, quandiu

dentibus teruntur, & hæc etiam uidetur esse Innocentii lib.4. de mysterio missæ cap. 15.& Hugo.lib.de sacramentis p.8.cap.13.

CONCL. I.

HAERETICUM est affirmare Christi corpus non contineri sub speciebus consecratis, nisi quando actu à fidelibus recipiuntur. Definita est in multis conc. in Flor.sub Euge. IIII. & tandem in Trid. sess. 13. ca.6. hæc reperies apud Castrũ hæresi 12. in quibus conc.definitum est Eucharistiam esse in custodia seruandam, infirmis deferendam, per plateas in festo corporis Christí maximo cum iubilo circunferendam, sacerdotemque uerùm sacramentum conficere panem uirtute uerborum consecrationis in corpus Christi conuertendo.

Castro.

CONCL. II.

II. III, & IIII. opinio sunt falsissimæ, & redolent hæresim. Ratio est; quia corpus Christi non continetur sub illis speciebus ratione loci; sed quia sunt uirtute uerborum consecratæ. Et sunt condemnatæ per Grægorium II. & habetur in directorio Inquisitorum .p.3. q.10. delata enim fuit ad illum præsens quæstio, & quæ immediatè sequitur.

Secun-

Secunda diffic. An brutum comedens sacramentum deuoret etiam Christi corpus?

DVAE sunt opiniones, prima negans Magistri, quam sequitur D. Bona. d.13.q. 1.ar.2. Contraria opinio est communis.

Alex.q.45 in art. 1. & 2. S.Tho. ubi supra ad.3. Ric.d.9.ar. 1.q.3. Dur. eadem d. & quæst.

CONCLVSIO.

BRVTVM comedens sacramentum, uerum Christi corpus deuorat. Patet eadem ratione, qua proxima conclusio, & fuit expresse definita per Greg.11. proximè citatum.

In hoc articulo confutantur duo errores. Primus asserentium existentes in mortali, & ponentes obicem gratiæ, nullo modo sacramentum recipere. Vide Magistrum d.9. *Hæreses.*

Alter fuit quorundam Lutheranorum affirmãtium Christi corpus non contineri sub speciebus, nisi quando actualiter tantùm sacramentum suscipitur.

Hinc etiam patet non rectè reprobatum fuisse Sco. à Mag. Soto, quòd dixerit sacramentum tantùm recipi quando à bruto Hostia deuoratur. Dicit enim non recipere sacramentum per se brutũ in tali euentu. Saltem hoc non potest diffiteri Hostiam consecratam, quæ à mure recipitur, esse per se, & uerè sacramentum, quamobrem concedit sacramentum, & per consequens confiteatur, necesse est, aliud esse comedere sacramentum; aliud uerò sacramentaliter comedere, scilicet, & animo, & inten-

Sco.d.8.q.3. in 4.d.12.q. 2.ar.1.et ar ti.3.ad secũdum.

Alexan. q. 46.m.

& intentione illud suscipiendi, quemadmodum Sco. docuit.

Ale. q. 46. m 3. 4. & 5. & S. Tho. ar. 5. & 6. ubi supra D. Bona. d. 9. ar. 2. q. 3. Ric. ead. d. ar. 2. q. 1. Scot. ibid q. 1. Dur. q. 4. eiusd. d.

Art. IIII. Peccat ne mortaliter, qui in mortali existens ad Eucharistiam accedit?

CONCL. I.

RECEPTURUS Eucharistiam alicuius peccati mortalis conscius, mortaliter peccabit, si prius non pœniteat. Hæc est D. Pauli multis in locis, prima ad Cor. 11. probet autem seipsum, &c. & ibidem ideo inter uos multi infirmi, & imbecilles, & dormiunt multi. quæ quidem pœna mortis nulli in sacra scriptura, nisi ob culpam mortalē infligebatur. Et ibidem; quòd si nosmeptisos diiudicaremus &c. lege cano. qui celebrare, & cano. quid est, de consecr. dist. 2.

1. Cor. 11.

AP PEN. EUCHARISTIAM suscepturus sua peccata recogitare tenetur. Ratio est; quia cum teneatur illa confiteri; ut modò diximus; tenebitur illa recogitare; cũ nemo possit illa rectè confiteri, quin prius in memoriam reuocet.

CONCL. II.

QUI facta peccatorum recogitatione, nullius peccati conscius est, quamuis illud habeat, accedit dignè priuatiuè, idest, non peccabit Eucharistiam suscipiendo. Ratio est; quia qui, nullius peccati est conscius, non tenetur pœnitere, & ita non pœnitendo non peccabit.

Pri-

Prima diffic. An qui habet confessoris copiam ante receptionem Eucharistię teneatur peccatum, cuius est conscius, confiteri?

CONCLVSIO.

QVI alicuius peccati mortalis conscius est, & habita confessoris copia, confessionem ante receptionem Eucharistiæ non præmittit, mortaliter peccat. Est enim præceptum diuinum de confessione ante Eucharistiam præmittenda, & est definita ad uerbum in conc. Trid. sess. 13. cap. 7. & cano. 11.

Hinc colligitur Caiet. cautissimè esse legendũ; qui in summa ver. communio dixit non esse necessariam confessionem ante Eucharistiam; sed satis esse contritionem habere. *Caiet. cautè legendus.*

Secunda diffic. An deficiente confessore, & nulla urgente necessitate, in mortali existens possit sola deuotione motus, uel celebrare, uel Eucharistiam sumere? *Alex. q. 46. m. 3. ar. 1. & 2. Sco. d. 9. q. 1.*

CONCLVSIO.

IN casu posito ad celebrandum absque confessione solus confessoris defectus non sufficit, cum & defectus huiusmodi atque necessaria, & urgens celebrandi causa desiderentur. Definita est in cõcil. Trid. ubi supra cap. 7. cuius uerba sunt; absque præmissa confessione sacramentali nullus ad Eucharistiã accedere debet; modo nõ desit illi copia cõfessoris, quòd si necessitate urgẽte, sacerdos absq; confessione celebrauerit, quãprimùm confiteatur.

Append. Ric. Adria. Siluest. Abbas, cautè legendi.

Hinc colligitur cautè legendos esse Ric. qui dixit non teneri, qui celebraturus est ad confessionẽ statim faciendam, si fortè de propinquo expectat alium, cui deuotius, & securius confiteatur, Adrianum qui q.3. de confessione Ric. citat, & sequitur, Silue. ver. Eucharistia. 3. §. 14. & Abbatem Panor. in cap. de homine extre, de celebratione missarũ, qui docuit non esse necessariam confessionem ad Eucharistiæ receptionem; sed satis esse contritionem habere.

Tertia diffic. Quando erit censenda urgens necessitas; ut absque præuia confessione, sacerdos celebrare, uel non sacerdos communicare possit?

RESPONDEO huic difficultati per aliquot propositiones.

PROPOSITIO PRIMA.

quatuor priores sunt sot. d. 12. q. 1. ar ti 4.

QVANDO sæcularis est in articulo mortis, in quo Eucharistiæ susceptio est sub præcepto, & nõ adest sacerdos, qui possit confessionem audire (quã qui præsto est, omnino est surdus, & mutus) posset tunc talis secerdos extrahere Eucharistiam à custodia, & deferre infirmo, qui, non præmissa confessione, poterit illam recipere. Ratio est; quia habet præceptum diuinum tunc illam recipiendi, atque ita sola contritione præuia, poterit communicare.

PRO-

PROPOSITIO SECVNDA.

QVANDO ex officio tenetur ſacerdos celebrare, & non habet confeſſoris copiam; ut curatus, qui ſolus in oppido exiſtit, is ſemel poterit celebrare, dummodo commodè non poſsit ad vicinumcuratum ante miſſam ſe conferre. Nam ſi poſſet, à peccato non excuſaretur.

PROPOSITIO TERTIA.

QVANDO in die Paſchatis non habetur confeſſoris copia, adeſt tamen, qui Euchariſtiam miniſtrat, cauſa ad implēdi præceptum Eccleſiæ de cōione, poterit tunc Chriſtianus de ſententia aliquorum, non præuia confeſsione, communicare; uerùm hæc propoſitio videtur falſa. Quia præceptum de præmittenda confeſsione ante Euchariſtiam eſt diuinum; præceptum verò de communione in die Paſchatis eſt duntaxat Eccleſiaſticum; quare primum potius, quàm ſecundum eſt obſeruandum.

PROPOSITIO QVARTA.

NECESSITAS audiendi miſſam, uel illam celebrandi; ut ſi Sacerdos iter faciens non celebret, non poterit miſſam audire, erit ſatis; ut ſola contritione præuia, poſsit celebrare. Neque hæc propoſitio eſt uera; quia hoc præceptum eſt Eccleſiaſticum, & illud de præmittenda confeſsione diuinum.

PRO-

PROPOSITIO QVINTA.

POTEST ſacerdos, immo tenetur, ſola cõtritio ne præuia, ad uitandum ſcandalum celebrare. Ratio eſt; quia non tenetur infamare ſe: ut abſtineat à celebratione. At hoc intelligitur, dummodo habeat animum confitendi, quàm primùm poterit, & certò nouerit ſcãdalum oriturum; non .n. poteſt aliquis pro libito ſcãdali ſuſpitionẽ fingere.

PROPOSITIO SEXTA.

QVANDO ſacerdoti in altari exiſtenti in mẽtem uenit aliquod peccatum, quod nunquam eſt confeſſus, tunc ſola contritio ſufficit; uerùm tenebitur iùxta decretum conc. Trid. ca.7. ubi ſupra, abſoluto ſacrificio, quàm primùm poterit, confiteri. Quàm primùm, ideſt, antequàm die ſequenti Euchariſtiam recipiat, uel ſublata omni cauſa ſuſpitionis, & infamiæ. Nam ſi ſubito, abſoluto Sacrificio, teneretur, infamaret ſeipſum. Circunſtantes enim ſuſpicarentur, uel ante miſſam, uel in miſſa aliquod mortale commiſiſſe. Quod neque Eccleſiæ, neque eius ſponſo Chriſto Redẽptori noſtro placuit, qui in cœna Iudam manifeſtare haud uoluit.

Alex. ubi ſupra. Ric. d. 9 ar. 3. q. 2. Scot. ead. d. q. 1. & Dur. ibid. q. 4.

Quarta diffic. An laicus iam, iam communicaturus, cui occurrit mortale peccatum non confeſſum, poſſit, abſque confeſſione præuia illius peccati, Euchariſtiam recipere?

MAGISTER Soto ubi ſupra, ait non decere com-

re communicaturum in conspectu plebis, dum sacerdos est in altari, peccatum oblitum in confessio ne illic confiteri, sed uel differat communionem, si absque nota fieri potest: uel recipiat Eucharistiam animo confitendi illico post receptionem.

CONCL. I.

TENETUR confessionem illius peccati præmittere. Patet primò; quia conc. Trid. ubi supra dicit necessariò esse præmittendam confessionem & non excipit aliquem casum, nisi quando non est copia confessoris, & urget communicandi necessitas: hic autem habetur confessoris copia. Secundò ex communi usu Ecclesiæ confirmatur, qui maximam habet auctoritatem. Solent enim rectores per contari; *Acuerdase os algun peccado, que en la confession se os haya oluidado.*

CONCL. II.

SI sacerdos, qui ministrat Eucharistiam, non est confessor institutus, habet tūc locum Magistri Soti opinio. Ratio est; quia infamaret seipsum, qui coram aliis, relicta communione, recederet.

CONCL. III.

SI peccatum confitendum longam exigat moram, uel alicuius circunstantiæ longam explicationem, quam locus ille non patitur, poterit tunc confessionem differre animo confitendi statim post communionem. Ratio est, ne seip sum infamet, & inde scandalum oriatur; & intelli gitur

gitur statim teneri ad confessionem eo modo, quo dictum est in sexta propositione difficultatis proximæ.

Alex. q. 50. m. 6. Sc. ubi supra.

Quarta diffic. An possit sacerdos excommunicatus ratione uitandi scandalum, non præmissa confessione, celebrare?

MAGISTER Soto ubi supra tenet partem negantem.

CONCLVSIO.

q. 83. art. 6. ad 2.

POTEST quidem. Hæc conclusio colligitur ex S. Thom. qui ait; si sacerdos post consecratio nem cæptam recordetur se esse excommunicatū debet missam perficere pœnitendo se cum proposito confitendi, & satisfaciendi; si uerò post consecrationem, tutius putarem, quod missam cæptam desereret, nisi graue scandalum timeretur; hinc ita probo conc. sit ita; ut sine scandalo sacerdos non posit abstinere; quin teneatur missam incipere, ergo tenebitur illam incipere, & absoluere. Patet à pari; nam si causa vitandi scandalum tenetur inceptam perficere, eadem prorsus ratione tenebitur illam incipere, & perficere. Deinde; quia concurrentibus duobus præceptis incomposibilibus, potius tenetur homo adimplere diuinum, quàm Ecclesiasticum, & præceptū de uitando scandalo, & propria infamia est diuinum; præceptum verò de abstinendo à sacramentorum participatione tempore excommunicatio-

nis

nis eſt tantùm poſitiuum;quare tenebitur primum adimplere; hac tamen lege, & conditione;ut prius conteratur , etſi fieri poteſt, animo obediendi Ecclesiæ confiteatur.

Quinta diffic. An ſit grauiſſimum omnium peccatorum Euchariſtiam in conſcientia peccati mortali recipere?

S.Tho.q.80 ar.5. Alex. m.4.& q.46 m.5. Ri.d.9 arti.2. q.1. Scotus. & Dur.ubi ſupra.

CONCL. I.

INDIGNE ſumere Euchariſtiam ex parte obiecti, non eſt grauiſſimum omnium peccatorũ. Ratio eſt; quia eò grauius eſt peccatum,quò obiectum , in quod peccatur , eſt excellentius,& Christi Redemptoris noſtri Diuinitas Sanctiſſima , & eius glorioſa humanitas excellẽtiora multò ſunt ſacramento,cui fit iniuria indignè illud ſumendo.

Hinc perſpicuum fit peccatum infidelitatis,deſperationis, & odii in Deum,quæ ſunt immediatè contra Chriſti diuinitatem,& contumelias Iudęorum contra eius humanitatem fuiſſe grauiora peccata , quàm ſit indignè Euchariſtiam ſumere, quo iniuria ſacramento efficitur. APPEN.

CONCL. II.

PECCATVM indignè ſumentis Euchariſtiam grauius eſt peccatis , quæ contra creaturas perpetrantur . Ratio eſt ; quia quantò perſona offenſa, ſiue peccati obiectum eſt nobilius, tantò peccatũ ex ea parte eſt deterius ; & Chriſti humanitas ,

M quæ

quæ etiam ab indignè ſumente Euchariſtiam offenditur, eſt quacunque creatura dignior.

CONCL. III.

MVLTA peccata contra puras creaturas commiſſa, ratione circunſtantiarum peccato indigne ſumendi Euchariſtiam grauiora eſſe iudicantur. Ratio eſt; quia grauitas peccatorum eſt quoque menſuranda penes circunſtantias; ut in floribus ſuper ſecundum librum ſententiarum de grauitate peccatorum patebit. Atque ita homicidium ex parte damni illati perſonæ interfectæ: quia fuit uita priuatus, & ex parte damni contra filios, ſi eius labore alebantur, & ratione ſcandali grauius peccatum eſt, quàm indignè ſumere Euchariſtiam. Nam perſonæ Chriſti nullum infertur nocumentum; ſecus autem ratione irreuerentiæ. Nam homicida inhonorat hominem: hic autem Deum. Et hac diſtinctione conciliantur inter ſe Dur. & S.Tho. qui contrarii eſſe uidebantur.

CONCL. IIII.

Ex parte perſonarum indignè ſumentium Euchariſtiam non omnes æqualiter peccant. Peccata enim ex infirmitate, & ignorantia, minus grauia ſunt peccato ex contemptu, & malitia; ut in floribus ſecundi libri conſtat. Et poteſt unus quidem ad Euchariſtiam ſine cõfeſſione accedere ex infirmitate; quia timet, & ueretur ſua peccata confiteri; alter uerò; quia ſuam conſcientiam negli-

egligit, & gratiam sacramentalem contemnit. *Hæreses.*
Hinc error destruitur Lutheri, qui, ut refert
Castro, affirmabat nullam esse necessariam con-
scientiæ præparationem ad Eucharistiam; sed so-
lam fidem sufficere.

Art. III. An peccatori petenti Eucharistiam possit sacerdos illam negare?

Alex.q.48. 49.m.1. S. Thom.q.80. ar.6.D.Bona.q.ult.ar. 2.Ric.ar.2. per 3.q.

De publico peccatore nemo dubitat, de oc-
culto est quæstio, qui aut petit publicè, aut occul
tè, si publicè, communis est opinio Alex. Bona.
Ric. & S. Tho. in 4. d.9. ar.5. q.1. qua dicitur nō
esse illi Eucharistiam denegandam. Dur. solus te
net occulto peccatori, petenti à suo curato extra
tempus Paschatis publicè, aut citra mortis articu
lum, non solùm negandam esse; uerùm etiam ad
hoc curatos teneri: dummodo sine scandalo pos
sit illum expellere. Quòd si à non suo curato pe-
tit, debet, inquit, tunc publicè illam negare di-
cens, non sum tuus curatus, & non teneor illam
dare.

Nota primùm peccatorem publicum dici, *Peccator publicus quis nam sit, & quis suspectus.*
qui damnatus est per sententiam in iudicio la-
tam de usura, simonia &cæte. vel qui confes-
sus est in iudicio ante iudicis sententiam latro-
cinium, vel aliud crimen, uel cuius delictum
ita est manifestum; ut nulla tergiuersatione cœ-
lari possit; ut est meretrix in lupanari existens,
uel domi concubinam habens. Hoc notabile;

M 2 ex-

expreſsè eſt definitum in cap. finali extra de coha bitationem clericorum, & mulierum.

Animaduerte ſecundò illum nominari ſuſpe ctum, qui de aliquo crimine infamatus eſt; non ta men aliquo trium modorum primi notabilis con uictus. Ita colligitur ex capite, tua nos, eodem titulo.

CONCL. I.

QVANDO peccator eſt publicus, quicunque illi Euchariſtiam adminiſtrat, mortal. peccat. Definita eſt in can. pro dilectione de conſecr. d. 2. ubi ita legitur. Conſulendum exiſtimaſti; quid mihi uideatur de hiſtrione, & mago illo, qui apud uos conſtitutus, adhuc in artis ſuæ dedecore perſeuerat, an talibus ſacra communio cum cæteris chriſtianis debeat dari. Puto, nec maieſtati Diuinæ, neque Euangelicæ diſciplinæ congruere; ut pudor, & honor Eccleſiæ tam turpi, & infami contagione fœdetur. Quod quidem eſt intelligēdum, quando perſeuerat in crimine. Nam ſi publicè pœniteat, ſecus faciendum eſſet.

Appl. Hinc ſi quis domi habeat concubinam, maiori parte parochianorum hoc cognoſcente, erit à communione expellendus. Similiter uſurarius, & ſimoniacus publicus. Atque etiam ſi poſt condēnationem, aut confeſſionem in iudicio factam publicam pœnitentiam non egerint. Ita ſentit Ric.

q. 2. ubi ſup. qui ſubiungit. Niſi articulus pietatis, aut neceſſitatis, aliquando aliter fieri perſuaderet.

CON-

C O N C L. II.

QVANDO peccator non eſt publicus; ſed infamatus, ſiue ſuſpectus, ſi publicè petat, ſe aliis communicantibus ingerens, non eſt illi Euchariſtia neganda. Definita eſt in capite, ſi ſacerdos de officio iudicis ordinarii, ubi legitur nullum eſſe nominatim arguendum, & increpandum, neque à communione remouendum, niſi judiciario ordine poſſit probari, ſcilicet, uno ex tribus modis in primo notabili collocatis. Ricar.eſt.

Hinc ſequitur; ſi quis ſit in populo infamia cõcubinarij, ſiue alterius criminis notatus; non tamen notorius aliquo modo ex illis tribus, & ſe ingerat aliis communicantibus, non erit à communione expellendus. APPENA

C O N C L. III.

QVANDO crimen eſt occultum (quia nõ eſt notorium) ſi ſe aliis communicantibus iniiciat, non erit publicè ſiue à proprio, ſiue ab alieno ſacerdote repellendus. Ratio eſt; quia tunc infamaretur à ſacerdote, atque ita ſacerdos mortaliter peccaret. Eſt etiam definita in cano. Chriſtus 1.q. 1. & in can non prohibeat contra Dur. de conſecr. diſtin. 2.

C O N C L. IIII. Communi eſt opinio contra Sotum.

PECCATORI occulto, & occultè petenti eſt à proprio, ſiue ab alieno ſacerdote Euchariſtia deneganda. Ratio eſt; quia ſacerdos tunc cooperaretur peccato illius, quod ſine ſcandalo prohibere poteſt. Dices, ille habet ius petendi, donec cõ

demnatus ſit. Reſpondeo, nequaquam habet. Nã vt publicus peccator perdit ius publicè petendi ſacramentum, ita peccator occultus, ſacerdoti notus perdit ius priuatim petendi.

CONCL. V.

PERACTA pœnitentia publica, peccatori publico eſt Euchariſtia concedenda. Definita eſt in conc. Carthagin. 4. & refertur cano. penultimo de conſecr. d. 2. & conſtat per caput primum de pœnitentiis, & remiſſionibus, ubi ita legitur; manifeſta peccata ſunt manifeſta pœnitẽtia purgãda.

Prima diffic. Peccatori publico, ubi crimen eius ignotum eſt, erit ne Euchariſtia neganda?

Alex. ubi ſupra S. Tho. loco proximè citato Ricar. ibid. q. 1. Durau. ubi ſup.

CONCLVSIO.

NON eſt publicè à communione, ubi eius crimen occultum eſt, reiiciendus. Ratio eſt; quia ibi nulla eſt cauſa ſcãdali, immo ſi publicè exploderetur, eſſet graue ſcandalum, & maxima hominis infamia; quod eſt contra charitatis præceptum. Nã etſi in alio loco ſit publicus, vbi Euchariſtiam publicè petit, eſt occultus.

Secunda diffic. Excommunicatus, & denuntiatus; cuius tamen excommunicatio eſt occulta, & ſoli ſacerdoti nota, poteſtne à publica Euchariſtiæ receptione reiici?

Alex. q. 50. m. 6. Ric. d. 9. ar. 2. q. 3.

CONCLVSIO.

NEQVAQVAM poteſt excludi. Definita eſt

pe

per cap. cum non ab homine, extra de senten-tia excommunicationis; ubi dicitur. Occulté, excommunicatum, occultè, & non publicè esse uitandum, & in extrauaganti, ad euitanda.

Tertia diffic. Licetne Eucharistiam alicui ministrare; ut eius crimen miraculosè detegatur? *Alex. q 49. m. 2. f. Tho. q. 80. ar. 6.*

VERBI gratia, si uir uxori suæ de adulterio suspectæ Eucharistiam ministrare faciat.

CONCLVSIO.

NVLLO modo hoc licet. Definita est expressé in can. consuluisti. 2. q. 4. & in cap. ex tuarum extra de purgatione canonica, & in cap. dilecti de purgatione uulgari. Nam canon sæpe contingit, & canon si Episcopo 2. q. 4. ubi tale genus purgandi crimen permittitur, abrogati sunt à S. Stephano Papa in can. consuluisti citato.

Quarta diffic. Licet ne occulto peccatori ex eiusdem consensu; ut suo honori, & famæ consulat, Hostiam non consecratam porrigere? *Alex. ubi supra. m 6. Ricar. d. 3, q. 1. d. 9.*

DVAE sunt opiniones. Prima negans B. Thomæ ubi supra ad 2. qui ait Hostiā non cōsecratam nullo modo debere dari loco consecratæ. Quia sic sacerdos quantùm in se est facit idolatrare; quia ait; Augustinus, nemo carnē Christi manducet, nisi prius adoret, unde extra de celeb. missar. c. de

homine dicitur, licet, qui pro sui criminis conscia reputat se indignum, peccet grauiter, si se ingerat; grauius tamen videtur offendere, qui fraudulenter illud præsumpserit simulare, Hæc. D. Tho. Altera affirmans D. Bona. ubi supra, quem sequitur Adria. quol. 6.

CONCLVSIO.

In graui euentu, vbi grande occulto peccatori à communione abstinenti periculum immineret, probabilis mihi videtur opinio D. Bon. si tamen proponatur Hostia consecrata adoranda, & à tergo post illam non consecrata apponatur: ita ut, nec uideatur, nec adoretur. atque hoc ex consilio, & scientia peccatoris; ne adoret Hostiã non consecratam; & ut peccatum, & periculum uitet.

Alex. q. 47. m. 1. art. 1. & 2. S Th. q. 80. ar. 7. D. Bo. d. 12. ar. ult. q. ul. Ric. d. 9 q. 3. art. 2. Adria. q. 4. de Euch. Silu. V Euch. 3. §. 12. Gabr. lect 10. sup. can.

Art. V. An corporalis immunditia; ut nocturna pollutio, Eucharistiæ receptionem impediat?

CONCL. I.

Qvando pollutio nocturna est mortale peccatum, non potest aliquis ante peractam pœnitentiam sine sacrilegij crimine illam recipere. Eadem enim est ratio de hoc peccato, & de alijs; ut ex 4 arc onstat. Indignè si quidem manducat seipsum non probans, & corpus Domini non diiudicans.

1. Cor. 11.

CON

CONCL. II.

POST peractam pœnitentiam de pollutione nocturna, siue diurna, qui eadem die Eucharistiā sumit, mortale peccatum non committit. Nullum enim præceptum diuinum, aut Ecclesiasticum est, quo polluti, peracta iam pœnitentia, ea dum die Eucharistiam summere prohibeantur, & ubi non est legis præuaricatio, non est peccatum. *Ram. cap. 4.*

CONCL. III.

ACTVS est maximæ reuerentiæ; ut eadem die, qua quis pollutus est, vndecunque fuerit orta pollutio, acta etiam pœnitentia, ab Eucharistia abstineat. Multa sunt loca sacræ scripturæ, quibus hęc conclu. confirmatur. Quæ etiam est definita in can. omnis homo de consecra. distin. 2. ubi conc. Elhiberitanum omnibus coniugatis consulit; ut per 4. aut 6. aut 8. dies ante communionem ab uxoribus abstineant. quare idem consulendum erit pollutis, ante communionem; quibus D. Thom. consuluit esse abstinendum per spatium 24 horarum. *in 4. dist. 9*

Diffic. Peccatne mortaliter coniugatus, si eadem die, qua debitum soluit, ad Eucharistiam accedat? *Ale ibid. m. 2. S. Th. loco citato D. Bona. ubi sup. Ric d. 9. ar. 2 q. 3. B. Greg.*

CONCLVSIO.

NEQVAQVAM, si causa procreandorum liberorum debitum reddiderit. conclus. B. Greg. est,

APPEN. Ric. Adria. Siluest. Abbas, cautè legendi.

Hinc colligitur cautè legendos esse Ric. qui dixit non teneri, qui celebraturus est ad confesionē statim faciendam, si fortè de propinquo expectat alium, cui deuotius, & securius confiteatur, Adrianum qui q. 3. de confessione Ric. citat, & sequitur, Silue. ver. Eucharistia. 3. §. 14. & Abbatem Panor. in cap. de homine extra. de celebratione missarū, qui docuit non esse necessariam confessionem ad Eucharistiæ receptionem; sed satis esse contritionem habere.

Tertia diffic. Quando erit censenda urgens necessitas; ut absque praeuia confessione, sacerdos celebrare, uel non sacerdos communicare possit?

RESPONDEO huic difficultati per aliquot propositiones.

PROPOSITIO PRIMA.

quatuor priores sunt Sot. d. 12. q. 1. arti 4.

QVANDO sæcularis est in articulo mortis, in quo Eucharistiæ susceptio est sub præcepto, & nō adest sacerdos, qui posit confessionem audire (quia qui præsto est, omnino est surdus, & mutus) posset tunc talis secerdos extrahere Euchariſtiam à custodia, & deferre infirmo, qui, non præmissa confessione, poterit illam recipere. Ratio est; quia habet præceptum diuinum tunc illam recipiendi, atque ita sola contritione præuia, poterit communicare.

PRO-

PROPOSITIO SECVNDA.

QVANDO ex officio tenetur ſacerdos celebrare, & non habet confeſſoris copiam; ut curatus, qui ſolus in oppido exiſtit, is ſemel poterit celebrare, dummodo commodè non poſsit ad vicinumcuratum ante miſſam ſe conferre. Nam ſi poſſet, à peccato non excuſaretur.

PROPOSITIO TERTIA.

QVANDO in die Paſchatis non habetur confeſſoris copia, adeſt tamen, qui Euchariſtiam miniſtrat, cauſa ad implēdi præceptum Eccleſiæ de cōione, poterit tunc Chriſtianus de ſententia aliquorum, non præuia confeſsione, communicare; uerùm hæc propoſitio videtur falſa. Quia præceptum de præmittenda confeſsione ante Euchariſtiam eſt diuinum; præceptum verò de communione in die Paſchatis eſt duntaxat Eccleſiaſticum; quare primum potius, quàm ſecundum eſt obſeruandum.

PROPOSITIO QVARTA.

NECESSITAS audiendi miſſam, uel illam celebrandi; ut ſi Sacerdos iter faciens non celebret, non poterit miſſam audire, erit ſatis; ut ſola contritione prçuia, poſsit celebrare. Neque hæc propoſitio eſt uera; quia hoc præceptum eſt Eccleſiaſticum, & illud de præmittenda confeſsione diuinum.

PRO-

PROPOSITIO QVINTA.

POTEST sacerdos, immo tenetur, sola cõtritio ne præuia, ad uitandum scandalum celebrare. Ratio est; quia non tenetur infamare se: ut abstineat à celebratione. At hoc intelligitur, dummodo habeat animum confitendi, quàm primùm poterit, & certò nouerit scãdalum oriturum; non .n. potest aliquis pro libito scãdali suspitionẽ fingere.

PROPOSITIO SEXTA.

QVANDO sacerdoti in altari existenti in mẽtem uenit aliquod peccatum, quod nunquam est confessus, tunc sola contritio sufficit; uerùm tenebitur iuxta decretum conc. Trid. ca. 7. ubi supra, absoluto sacrificio, quàm primùm poterit, confiteri. Quàm primùm, idest, antequàm die sequenti Eucharistiam recipiat, uel sublata omni causa suspitionis, & infamiæ. Nam si subito, absoluto Sacrificio, teneretur, infamaret seipsum. Circunstantes enim suspicarentur, uel ante missam, uel in missa aliquod mortale commisisse. Quod neque Ecclesiæ, neque eius sponso Christo Redẽptori nostro placuit, qui in cœna Iudam manifestare haud uoluit.

Alex. ubi supra. Ric. d. 9 ar. 3. q. 2. Scot. ead. d. q. 1. & Dur. ibid. q. 4.

Quarta diffic. An laicus iam, iam communicaturus, cui occurrit mortale peccatum non confeßum, poßit, absque confeßione præuia illius peccati, Eucharistiam recipere?

MAGISTER Soto ubi supra, ait non decere com-

re communicaturum in conſpectu plebis, dum ſacerdos eſt in altari, peccatum oblitum in confeſſione illic confiteri, ſed uel differat communionem, ſi abſque nota fieri poteſt: uel recipiat Euchariſtiam animo confitendi illico poſt receptionem.

CONCL. I.

TENETVR confeſsionem illius peccati præmittere. Patet primò; quia conc. Trid. ubi ſupra dicit neceſſariò eſſe præmittendam confeſſionem & non excipit aliquem caſum, niſi quando non eſt copia confeſſoris, & urget communicandi neceſſitas: hic autem habetur confeſſoris copia. Secundò ex communi uſu Eccleſiæ confirmatur, qui maximam habet auctoritatem. Solent enim rectores per contari; *Acuerdaſe os algun peccado, que en la confeſſion ſe os haya oluidado.*

CONCL. II.

SI ſacerdos, qui miniſtrat Euchariſtiam, non eſt confeſſor inſtitutus, habet tūc locum Magiſtri Soti opinio. Ratio eſt; quia infamaret ſeipſum, qui coram aliis, relicta communione, recederet.

CONCL. III.

SI peccatum confitendum longam exigat moram, uel alicuius circunſtantiæ longam explicationem, quam locus ille non patitur, poterit tunc confeſſionem differre animo confitendi ſtatim poſt communionem. Ratio eſt, ne ſeipſum infamet, & inde ſcandalum oriatur; & intelli

gitur

gitur ſtatim teneri ad confeſsionem eo modo, quo dictum eſt in ſexta propoſitione difficultatis proximæ.

Alex.q.50. m.6. Sc.ubi ſupra.

Quarta diffic. An poſſit ſacerdos excommunicatus ratione uitandi ſcandalum, non præmiſſa confeſſione, celebrare?

MAGISTER Soto ubi ſupra tenet partem negantem.

CONCLVSIO.

q.83.art.6. ad 2.

POTEST quidem. Hæc concluſio colligitur ex S. Thom.qui ait; ſi ſacerdos poſt conſecratio nem cæptam recordetur ſe eſſe excommunicatū debet miſſam perficere pœnitendo ſe cum propoſito confitendi, & ſatisfaciendi; ſi uerò poſt conſecrationem, tutius putarem, quod miſſam cæptam deſereret, niſi graue ſcandalum timeretur;hinc ita probo conc.ſit ita;ut ſine ſcandalo ſacerdos non poſsit abſtinere; quin teneatur miſſam incipere,ergo tenebitur illam incipere, & abſoluere. Patet à pari; nam ſi cauſa vitandi ſcandalum tenetur inceptam perficere,eadem prorſus ratione tenebitur illam incipere,& perficere. Deinde; quia concurrentibus duobus præceptis incompoſsibilibus, potius tenetur homo adimplere diuinum,quàm Eccleſiaſticum, & præceptū de uitando ſcandalo, & propria infamia eſt diuinum;præceptum verò de abſtinendo à ſacramentorum participatione tempore excommunicationis

nis est tantùm positiuum; quare tenebitur primum adimplere; hac tamen lege, & conditione; ut prius conteratur, etsi fieri potest, animo obediendi Ecclesiæ confiteatur.

Quinta diffic. An sit grauissimum omnium peccatorum Eucharistiam in conscientia peccati mortali recipere?

S. Tho. q. 80 ar. 5. Alex. m. 4. & q. 46 m. 5. Ric. d. 9 arti 2. q. 1. Scotus. & Dur. ubi supra.

CONCL. I.

INDIGNE sumere Eucharistiam ex parte obiecti, non est grauissimum omnium peccatorũ. Ratio est; quia eò grauius est peccatum, quò obiectum, in quod peccatur, est excellentius, & Christi Redemptoris nostri Diuinitas Sanctissima, & eius gloriosa humanitas excellẽtiora multò sunt sacramento, cui fit iniuria indignè illud sumendo.

Hinc perspicuum fit peccatum infidelitatis, desperationis, & odii in Deum, quæ sunt immediatè contra Christi diuinitatem, & contumelias Iudęorum contra eius humanitatem fuisse grauiora peccata, quàm sit indignè Eucharistiam sumere, quo iniuria sacramento efficitur. APPEN.

CONCL. II.

PECCATVM indignè sumentis Eucharistiam grauius est peccatis, quæ contra creaturas perpetrantur. Ratio est; quia quantò persona offensa, siue peccati obiectum est nobilius, tantò peccatũ ex ea parte est deterius; & Christi humanitas,

quæ etiam ab indignè ſumente Euchariſtiam offenditur, eſt quacunque creatura dignior.

CONCL. III.

MVLTA peccata contra puras creaturas commiſſa, ratione circunſtantiarum peccato indignè ſumendi Euchariſtiam grauiora eſſe iudicantur. Ratio eſt; quia grauitas peccatorum eſt quoque menſuranda penes circunſtantias; ut in floribus ſuper ſecundum librum ſententiarum de grauitate peccatorum patebit. Atque ita homicidium ex parte damni illati perſonæ interfectæ: quia fuit uita priuatus, & ex parte damni contra filios, ſi eius labore alebantur, & ratione ſcandali grauius peccatum eſt, quàm indignè ſumere Euchariſtiam. Nam perſonæ Chriſti nullum infertur nocumentum; ſecus autem ratione irreuerentiæ. Nam homicida inhonorat hominem: hic autem Deum. Et hac diſtinctione conciliantur inter ſe Dur. & S.Tho. qui contrarii eſſe uidebantur.

CONCL. IIII.

Ex parte perſonarum indignè ſumentium Euchariſtiam non omnes æqualiter peccant. Peccata enim ex infirmitate, & ignorantia, minus grauia ſunt peccato ex contemptu, & malitia; ut in floribus ſecundi libri conſtat. Et poteſt unus quidem ad Euchariſtiam ſine cõfeſſione accedere ex infirmitate; quia timet, & ueretur ſua peccata confiteri; alter uerò; quia ſuam conſcientiam negli-

negligit, & gratiam ſacramentalem contemnit. *Hæreſis.*

Hinc error deſtruitur Lutheri, qui, ut refert Caſtro, affirmabat nullam eſſe neceſſariam conſcientiæ præparationem ad Euchariſtiam; ſed ſolam fidem ſufficere.

Art. IIII. An peccatori petenti Euchariſtiam poſſit ſacerdos illam negare?

Alex.q.48. 49.m.1. S. Thom.q.80. ar.6. D.Bona.q.ult.ar. 2.Ric.ar.2. per 3.q.

De publico peccatore nemo dubitat, de occulto eſt quæſtio, qui aut petit publicè, aut occultè, ſi publicè, communis eſt opinio Alex. Bona. Ric. & S. Tho. in 4. d.9. ar.5. q.1. qua dicitur nõ eſſe illi Euchariſtiam denegandam. Dur. ſolus tenet occulto peccatori, petenti à ſuo curato extra tempus Paſchatis publicè, aut citra mortis articulum, non ſolùm negandam eſſe; uerùm etiam ad hoc curatos teneri: dummodo ſine ſcandalo poſſit illum expellere. Quòd ſi à non ſuo curato petit, debet, inquit, tunc publicè illam negare dicens, non ſum tuus curatus, & non teneor illam dare.

Nota primùm peccatorem publicum dici, qui damnatus eſt per ſententiam in iudicio latam de uſura, ſimonia &cæte. vel qui confeſſus eſt in iudicio ante iudicis ſententiam latrocinium, vel aliud crimen, uel cuius delictum ita eſt manifeſtum; ut nulla tergiuerſatione cœlari poſſit; ut eſt meretrix in lupanari exiſtens, uel domi concubinam habens. Hoc notabile; *Peccator publicus quis nam ſit, & quis ſuſpectus.*

expreſsè eſt definitum in cap. finali extra de cohabitationem clericorum, & mulierum.

Animaduerte ſecundò illum nominari ſuſpectum, qui de aliquo crimine infamatus eſt; non tamen aliquo trium modorum primi notabilis conuictus. Ita colligitur ex capite, tua nos, eodem titulo.

CONCL. I.

QVANDO peccator eſt publicus, quicunque illi Euchariſtiam adminiſtrat, mortal. peccat. Definita eſt in can. pro dilectione de conſecr. d. 2. ubi ita legitur. Conſulendum exiſtimaſti; quid mihi uideatur de hiſtrione, & mago illo, qui apud uos conſtitutus, adhuc in artis ſuæ dedecore perſeuerat, an talibus ſacra communio cum cæteris chriſtianis debeat dari. Puto, nec maieſtati Diuinæ, neque Euangelicæ diſciplinæ congruere; ut pudor, & honor Eccleſiæ tam turpi, & infami contagione fœdetur. Quod quidem eſt intelligẽdum, quando perſeuerat in crimine. Nam ſi publicè pœniteat, ſecus faciendum eſſet.

Appl. Hinc ſi quis domi habeat concubinam, maiori parte parochianorum hoc cognoſcente, erit à communione expellendus. Similiter uſurarius, & ſimoniacus publicus. Atque etiam ſi poſt condẽnationem, aut confeſſionem in iudicio factam publicam pœnitentiam non egerint. Ita ſentit Ric.

q. 2. ubi ſup. qui ſubiungit. Niſi articulus pietatis, aut neceſſitatis, aliquando aliter fieri perſuaderet.

CON-

CONCL. II.

QVANDO peccator non est publicus; sed infamatus, siue suspectus, si publicè petat, se aliis communicantibus ingerens, non est illi Eucharistia neganda. Definita est in capite, si sacerdos de officio iudicis ordinarii, ubi legitur nullum esse nominatim arguendum, & increpandum, neque à communione remouendum, nisi iudiciario ordine possit probari, scilicet, uno ex tribus modis in primo notabili collocatis. Ricar. est.

Hinc sequitur; si quis sit in populo infamia cōcubinarij, siue alterius criminis notatus; non tamen notorius aliquo modo ex illis tribus, & se ingerat aliis communicantibus, non erit à communione expellendus. Appena

CONCL. III.

QVANDO crimen est occultum (quia nō est notorium) si se aliis communicantibus iniiciat, non erit publicè siue à proprio, siue ab alieno sacerdote repellendus. Ratio est; quia tunc infamaretur à sacerdote, atque ita sacerdos mortaliter peccaret. Est etiam definita in cano. Christus 1.q. 1. & in can non prohibeat contra Dur. de consecr. distin. 2.

CONCL. IIII.

Communi est opinio contra So:um.

PECCATORI occulto, & occultè petenti est à proprio, siue ab alieno sacerdote Eucharistia deneganda. Ratio est; quia sacerdos tunc cooperaretur peccato illius, quod sine scandalo prohibere potest. Dices, ille habet ius petendi, donec cō

demnatus ſit. Reſpondeo, nequaquam habet. Nã, vt publicus peccator perdit ius publicè petendi ſacramentum, ita peccator occultus, ſacerdoti notus perdit ius priuatim petendi.

CONCL. V.

PERACTA pœnitentia publica, peccatori publico eſt Euchariſtia concedenda. Definita eſt in conc. Carthagin. 4. & refertur cano. penultimo de conſecr. d. 2. & conſtat per caput primum de pœnitentiis, & remiſſionibus, ubi ita legitur; manifeſta peccata ſunt manifeſta pœnitẽtia purgãda.

Prima diffic. Peccatori publico, ubi crimen eius ignotum eſt, erit ne Euchariſtia neganda?

Alex. ubi ſupra S. Tho. loco proximè citato Ricar. ibid. q. 1. Duran. ubi ſup.

CONCLVSIO.

NON eſt publicè à communione, ubi eius crimen occultum eſt, reiiciendus. Ratio eſt; quia ibi nulla eſt cauſa ſcãdali, immo ſi publicè exploderetur, eſſet graue ſcandalum, & maxima hominis infamia; quod eſt contra charitatis præceptum. Nã etſi in alio loco ſit publicus, vbi Euchariſtiam publicè petit, eſt occultus.

Secunda diffic. Excommunicatus, & denuntiatus; cuius tamen excommunicatio eſt occulta, & ſoli ſacerdoti nota, poteſtne à publica Euchariſtiæ receptione reiici?

Alex. q. 50. m. 6. Ric. d. 9. ar. 2. q. 3.

CONCLVSIO.

NEQVAQVAM poteſt excludi. Definita eſt per

per cap. cum non ab homine, extra de senten- tia excommunicationis; ubi dicitur. Occulté, excommunicatum, occultè, & non publicè esse uitandum, & in extrauaganti, ad euitanda.

Tertia diffic. Licetne Eucharistiam alicui ministrare; ut eius crimen miraculosè detegatur? *Alex. q 49. m. 2. f. Tho. q. 80. ar. 6.*

Verbi gratia, si uir uxori suæ de adulterio suspectæ Eucharistiam ministrare faciat.

CONCLVSIO.

Nullo modo hoc licet. Definita est expressé in can. consuluisti. 2. q. 4. & in cap. ex tuarum extra de purgatione canonica, & in cap. dilecti de purgatione uulgari. Nam canon sæpe contingit, & canon si Episcopo 2. q. 4. ubi tale genus purgandi crimen permittitur, abrogati sunt à S. Stephano Papa in can. consuluisti citato.

Quarta diffic. Licet ne occulto peccatori ex eiusdem consensu; ut suo honori, & famæ consulat, Hostiam non consecratam porrigere? *Alex. ubi supra m 6. Ricar. ar. 3, q. 1. d. 9.*

Dvae sunt opiniones. Prima negans B. Thomę ubi supra ad 2. qui ait Hostiā non cōsecratam nullo modo debere dari loco consecratę. Quia sic sacerdos quantùm in se est facit idolatrare; quia ait; Augustinus, nemo carnē Christi manducet, nisi prius adoret, unde extra de celeb. missar. c. de

homine dicitur, licet, qui pro ſui criminis conſcia reputat ſe indignum, peccet grauiter, ſi ſe ingerat; grauius tamen videtur offendere, qui fraudulenter illud præſumpſerit ſimulare, Hæc.D.Tho. Altera affirmans D. Bona. ubi ſupra, quem ſequitur Adria. quol. 6.

CONCLVSIO.

In graui euentu, vbi grande occulto peccatori à communione abſtinenti periculum immineret, probabilis mihi videtur opinio D. Bon. ſi tamen proponatur Hoſtia conſecrata adoranda, & à tergo poſt illam non conſecrata apponatur: ita ut, nec uideatur, nec adoretur. atque hoc ex conſilio, & ſcientia peccatoris; ne adoret Hoſtiā non conſecratam; & ut peccatum, & periculum uitet.

Alex. q. 47. m. 1. art. 1. & 2. S Th. q. 80. ar. 7. D. Bo. d. 12. ar. ult. q. ul. Ric. d. 9 q. 3. art. 2. Adria. q. 4. de Euch. Silu. V Euch. 5. §. 12. Gabr. lect. 10. ſup. can. 1. Cor. 11.

Art. V. An corporalis immunditia; ut nocturna pollutio, Euchariſtiæ receptionem impediat?

CONCL. I.

Qvando pollutio nocturna eſt mortale peccatum, non poteſt aliquis ante peractam pœnitentiam ſine ſacrilegij crimine illam recipere. Eadem enim eſt ratio de hoc peccato, & de alijs; ut ex 4 arc onſtat. Indignè ſi quidem manducat ſeipſum non probans, & corpus Domini non diiudicans.

CON

CONCL. II.

Post peractam pœnitentiam de pollutione nocturna, siue diurna, qui eadem die Eucharistiã sumit, mortale peccatum non committit. Nullum enim præceptum diuinum, aut Ecclesiasticum est, quo polluti, peracta iam pœnitentia, ea dum die Eucharistiam summere prohibeantur, & ubi non est legis præuaricatio, non est peccatum. *Ram. cap. 4.*

CONCL. III.

Actus est maximæ reuerentiæ; ut eadem die, qua quis pollutus est, vndecunque fuerit orta pollutio, acta etiam pœnitentia, ab Eucharistia abstineat. Multa sunt loca sacræ scripturæ, quibus hęc conclu. confirmatur. Quæ etiam est definita in can. omnis homo de consecra. distin. 2. ubi conc. Eliberitanum omnibus coniugatis consulit; ut per 4. aut 6. aut 8. dies ante communionem ab uxoribus abstineant. quare idem consulendum erit pollutis, ante communionem; quibus D. Thom. consuluit esse abstinendum per spatium 24 horarum. *in 4. dist. 9*

1.

Diffic. Peccatne mortaliter coniugatus, si eadem die, qua debitum soluit, ad Eucharistiam accedat?

Ale ibid. m. 2. S. Th. loco citato D Bona. ubi sup. Ric d. 9. ar. 2 q. 3. B. Greg.

CONCLVSIO.

Nequaquam, si causa procreandorum liberorum debitum reddiderit. conclus. B. Greg. est,

eſt, & refertur Can. uir cum propria uxore 33. q. 4. ubi non eſſe ab ingreſſu Eccleſiæ, neque à communione repellendos decernit. Idem enim eſt iudicium de coniugatis, & pollutis, ſine propria culpa. Quia nunquam eſt mortale ad Euchariſtiam accedere, niſi quando præceſsit in cogitatione, verbo, aut opere culpa mortalis, quæ non fuerit prius per pœnitentiam deleta. Quando autem pollutio mortalis culpa eſſe dicatur, in floribus. 2. lib. ſent. explicabitur.

Alex. q. 52. m. 1. S. Tho. ubi ſupra. ar. 8. Ric d. 8. q. 1. 3. & 4. ar. 2. Sco. ead. d. q. 3. Du. q. 4. eiuſdem d.

Art. VI. An qui, ſoluto ieiunio, Euchariſtiam ſumit, mortaliter peccet?

CONCL. I.

QVI ſoluto naturæ ieiunio, Euchariſtiam recipit, mortaliter peccat. Definita eſt in conc. Conſtantienſi ſeſſ. 13. ubi reiicitur error contrarium aſfirmantium, & in conc. Carthagin. cap. 8. & in can. ſacramenta de conſecr. d. 1. & in cap. ex parte de celebratione miſſarum, & in aliis multis iuris canonici decretis.

CONCLV. II.

LICITVM eſt, ſoluto naturæ ieiunio, Euchariſtiam recipere, quando recepturus in periculo mortis exiſtit. Definita eſt expreſsè per capitu. Presbyter de conſec. d. 2. ubi infirmos ſtatim communicandos eſſe præcipitur; ne ſine cōmunione moriātur; & in conc. Cōſtantienſi proximè citato.

CON-

CONCL. III.

INTEGRVM etiam eſt, ſoluto naturæ ieiunio, Euchuriſtiam ſumere, quando ſacerdos poſt conſecrationem, vel ſoluit ieiunium; ut ſi errore ſeductus ſolam aquam in calice effundat, quam ante ſumptionem non cognouit, vel quando recordatur poſt conſecrationem ſe antè miſſam ieiunium ſoluiſſe. Probatur à Scoto; quia concurrentibus duobus præceptis imcompoſsibilibus, præceptum ſuperioris eſt adimplendum, & præceptum de integra receptione Euchariſtiæ eſt diuinum, & eccleſiaſticum ſimul; at uerò præceptum de communione non facienda, ſoluto naturæ ieiunio, eſt tantùm Eccleſiaſticum. Nam olim Eccleſia Corinthiorum Euchariſtiam poſt prandium in die cœnæ Domini ſumebat: ut 1. ad Corin. 11. conſtat. Et nota ſacerdotem in his euentibus non peccare, ſoluto naturæ ieiunio, Euchariſtiam ſumendo; licet peccauerit propter culpabilem negligentiam. Animaduerte etiam, aſſumpta aqua loco uini, teneri ſacerdotem uinum conſecrare, aqua appoſita, ſi non ſuperfluit aliqua pars aquæ in calice, incipiendo ab illis uerbis, ſimili modo &cæt. & ſi ſæculares ſcandalizantur, ſcandalizentur; eſſet enim ſcandalum Phariſeorum. Nam de his, quæ ſacerdos facere tenetur, ſcandalizarentur. Debet autem, quò ſecretius poterit, hoc efficere.

ubi ſupra. *1. Cor. 11.* *Scot. eſt.* *Vide Sc. ubi ſup. & Nauar. in manuali ca. 25 num. 91.*

Prima

Ale. S. Th. & Sco. ubi ſupra.

Prima diffic. An ſacerdos, ſi ſtante conſecrationem recordetur ſe non eſſe ieiunum, teneatur miſſam inchoatam non perficere?

SYLVEST. verb Euchar. 3. §. 6. uidetur ſentire non eſſe licitum illam perficere, cui etiam videtur ſubſcribere Magiſter Soto d. 13. q. 2. arti. 6. ſaluo tamen ſemper meliori iudicio, ſit concluſio.

CONCLVSIO.

SI ex receſſu ab altari aliquod ſequatur ſcandalum, tenetur illam perficere; ſin minus ab altari recedere tenetur. Probatur; quia ſi timetur ſcandalum, magis ad obſeruandum præceptum diuinum de ſcandalo uitando, quàm Eccleſiaſticum præceptum de abſtinendo ab Euchariſtia, ſoluto naturæ ieiunio, obligatur. Colligitur hæc conc. ex Dur. ubi ſup. Nã dicit in caſu neceſsitatis licere ſumere Euchariſt. uel poſt medicinã, uel poſtſquẽcunque cibum; ergo ex neceſsitate uitandi ſcandalum erit etiam licitum: ut in conclu. habetur. Oppoſitum tenet Syluest. ubi ſupra dicens nunquam licitum eſſe celebrare, ſoluto ieiunio, etiam propter uitandum ſcandalum, & doctiſsimus Nauarro in manuali.

Nauarro. c. 21. nu. 53. APPEN.

Hinc collige poſſe ſacerdotem non ieiunum miſſam incipere, & perficere; quia uitare ſcandalum eſt de iure diuino. Et confirmo ex his, quæ Syluester, & Nauarro affirmant, ſcilicet, poſſe Romanum Pontificem, ſoluto ieiunio, celebrare; quia legibus

legibus Eccleſiaſticis eſt ſolutus : poſſe etiam diſpenſare; ut ſacerdos non ieiunus celebret. Vnde manifeſtum fit; quòd ſi in aliquo oppido eſſet unus tantùm ſacerdos , qui in die Natalis Domini poſt mediam noctem naturæ ieiunium ſoluiſſet, neque reperiri poſſet ſacerdos , qui miſſam celebraret, teneretur profectò ipſe rem ſacram facere: ne populum ſcandalizaret, cum ei ex officio celebrare incumbat. A ſimili poſſunt alij caſus occurrere,in quibus ſcandalum ſequatur , poteritque non ieiunus miſſam inchoare , & perficere. Et licet non peccet ſacerdos ſic celebrando; non caret tamen graui culpa non ſe præparando.

Secunda diffic.Sumpta lotione , poterit ſacerdos reliquias in patena ex communione ſæcularium remanentes ſumere?

Caiet.in quodam quolibet. Alexa. S. Tho. ubi ſupra.

CONCLV. I.

POTERIT quidem. Ratio eſt; quia Hoſtiæ, & reliquiarũ,una,& eadem cenſetur eſſe ſumptio

Quid ſi relicta ſit particula alicuius magnitudinis? *Dubium.*

CONCL. II.

SI non eſſet cuſtodia , ubi commodè ſeruari poſſet, etiam integram Hoſtiam,nedum particulam illam, poterit ſacerdos poſt lotionem ſummere : ut ſi in campo longè ab Eccleſia diſtante miſſa eſſet celebrata. Et ratio eſt eadem ; quia cenſe-

cenſetur eſſe una perceptio; ſi uerò eſſet cuſtodia, eſſet particula ſeruanda.

Tertia diffic. An in Eccleſia Græca ille dicatur eſſe ieiunus naturæ ieiunio, qui poſt mediam noctem nihil cibi, aut potus ſumpſit, quemadmodum in Eccleſia Romana?

CONCLVSIO.

Si illic dies à primo mane computentur dicitur ieiunus, qui à primo mane nihil cibi, aut potus ſumpſit. Quia ſtandum eſt illius Eccleſiæ conſuetudini quò ad ieiunium; verùm fortaſsis illic etiam dicetur ieiunus, qui poſt mediam noctem &c. quemadmodum apud nos. Nihil enim de hac re certi habetur.

Alex. q. 12. m. 1. S. Tho. lo[illegible] citato, Ric[illegible] 3. ibidem [illegible] ur. d. 8 quæ. 4. 8. Tho. cit.

Quarta diffic. An qui deuorauit reliquias cibi inter dentes manentes, uel aquam, abluens os, naturæ ieiunium ſoluiſſe dicatur?

CONCL. I.

Respectv reliquiarum non ſoluit ieiuniũ, etiam ſi nutriant. Ratio eſt; quia non deuorantur per modum cibi; ſed per modum ſaliuæ.

Appen. Hinc, ſi ſit adeò magna reliquia; ut priuſquàm deuoretur, dentibus teratur, uidetur ſolui ieiunium. Quia tunc per modum cibi deuoratur.

CON-

CONCL. II.

Si inter ſaliuam deglutiatur gutta aquæ, non ſoluitur ieiunium. Ratio eſt; quia tranſit per modum ſaliuæ; & contingit aliquando aquam labi uſque ad guttur, & non ad ſtomachum uſque, & tunc neque ſoluitur naturæ ieiunium. Oportet enim, ut quod ſumitur ad extra per modum medicinæ, aut cibi, aut potus in ſtomachum deſcendat; ut naturæ ieiunium frangatur. *Sylueſt. eſt ubi ſupra.*

Hinc, Sylueſt. ubi ſupra, & Nauarro in manuali cap. 21. nume. 13. (*El que guſta la olla, uino, o otra coſa ſemeiante podra comulgare, o dezir miſſa, ſi es ſacerdote*) dummodò illud, quod guſtauit, ſtatim foras proiiciat, & in ſtomachum non deſcendat.

Hinc, ſanguis, uel humiditas à capite deſcendens non frangit naturæ ieiunium, nec impedit communionem; cum ad extra non ſumatur. APPEN. 3 APPEN. 4.

Hinc, qui indigeſtione laborat poſt opulentiſſimam cœnam, & noctem inſomnem ieiunus cenſetur, & celebrare poteſt. Ratio eſt; quia non habemus præceptum; ut poſt digeſtionem celebremus; ſed ut ieiuni ad Euchariſtiam accedamus. Poteſt enim aliquis, etiamſi per decem horas dormierit, indigeſtione grauari. *Communis eſt opinio, lege Syluest. ubi ſupra.* APPEN. 5.

Hinc, reprobanda eſt gloſſa ſuper cap. ex parte, de celebratione miſſarum oppoſitum affirmans. Tunc enim multi, qui debilem habent naturalem calorem, frequentiſsimèq; crudum habent

ſtomachum, nunquam celebrare deberent, quod eſt falſiſſimum.

Quarta diffic. Quo tempore licebit poſt ſuſceptionem Euchariſtiæ prandere?

Alex. m. 2. S. Th. n. ubi ſupra Ric. d. 8 ar. 2. q. 4. Sco. d. 9. q. 3.

CONCLVSIO.

LICEBIT modò finita miſſa prandere; neq; expectanda erit neceſſariò ſpecierum conſecratarum digeſtio; benè tamen ex deuotione. Nam cõſuetudo, ſiue præceptum nihil comedendi uſque ad meridiem: ut habetur in can. tribus de conſecra d. 2. jam per contrariam conſuetudinem eſt obrogatum.

Hæreſes.

Prima concl. huius articuli cõfutatur error Lutheri in libello, quem edidit de abroganda miſſa priuata, ubi docuit conſultius eſſe poſt cibum ſumptum Euchariſtiam recipere. Lege Clithoueum lib. 2. de officio miſſæ, contra Lutherum. cap. 20. & Vualdenſem Tomo 2. de ſacra. ca. 87

Alex q 49. m. 4. S. Thomas q. 80. ar. 9. Ricar. d. 9. ar. 2. q. 2.

Art. VII. An ſit non utentibus ratione Euchariſtia tribuenda?

CONCL. I

QVANDO aliquis dicitur amens; quia debilem rationis uſum habet, non eſt illi Euchariſtia neganda. Ratio eſt; quia debilis rationis uſus ſatis eſt ad diiudicandum corpus Domini ab alijs cibis, ideſt, ad cognoſcendum, qua deuotione; & animi

animi præparatione ſit ad Euchariſtiam accedendum.

Hinc, infirmis, quamuis uideantur delirare, non eſt neganda Euchariſtia, dummodò prius interrogentur. An habeant animum paratum, & uelint eam recipere. Ap pen.

CONCL. II.

Amentibus à natiuitate nulla ratione eſt Euchariſtia danda. Definita eſt in can. omnis utriuſque ſexus. Vbi præcipitur nulli eſſe tribuendam, quouſque ad annos diſcretionis peruenerit; & cum amentes à natiuitate nullum habeant, nec habere poſſint rationis, & diſcretionis uſum, nulla ratione erit illis Euchariſtia conferenda.

Hinc refutatur opinio gloſſæ ſuper can. qui recedunt 26.q.6. aſſerentis amentibus à natiuitate eſſe in neceſſitate Euchariſtiam adminiſtrandam. 2. Appen. gloſſa canon.

CONCL. III.

Phreneticis, & amentibus, ſi in ſanitate conſtituti Euchariſtiam petierint, uel ſigna pœnitentiæ præbuerint, erit Euchariſtia tribuenda. Definita eſt expreſsè in conc. Carthagin. 4. & ponitur in can. is qui 26.q 6. Et ratio eſt; quoniã ſicut qui in vigilia petiit Baptiſmum, ſi dormiens baptizaretur, gratiam ſacramentalem recipit; ita à ſimili in hoc caſu.

Hinc laborantibus phreneſi per multam temporis moram erit etiam Euchariſtia ſingulis annis tribuenda. 3. Appen.

N

buenda. Ratio eſt; quia non datur illi Euchariſtia propter multum, aut paruum tempus, quo in phreneſi detinetur; ſed propter deuotionem, quam erga ſacramentum in ſanitate exiſtens uerbo, aut ſigno declarauit.

CONCL. IIII.

PARVVLIS ante uſum rationis non eſt Euchariſtia conferenda. Definita eſt in can. omnis utriuſque ſexus, ubi dicitur. Cum ad annos diſcretionis peruenerit &c. & in conc. Triden. ſeſſ. 21.cap.4.& Can.4.

Prima diffic. Si aliquis ſacerdos paruulo daret Euchariſtiam, reciperet ne ſacram en talem gratiam?

CONCLVSIO.

RECIPERET quidem. Ratio eſt; quia hoc ſacramentum operatur non per deuotionem recipientis; ſed ex opere operato, uirtute meritorum Chriſti, quemadmodum, ſi paruulo ſacros ordines Epiſcopus conferret, characterem, & gratiam reciperet.

Alex. & S. Th. ubi ſup.

Secunda diffic. Qua ætate paruuli ad Euchariſtiam ſumendam obligabuntur?

CAIETANVS ubi ſup. S. Th. tenet ætate decẽ annorum eſſe puellis miniſtrandam.

CONCL. I.

ECCLESIAE conſuetudo declarauit maiorem diſcretionem ad communionem, quàm ad confeſsionem deſiderari. Ratio eſt; quia pueri obligan-

obligantur ad confesionem, cum primùm noue rint inter honestum, & inhonestum distinguere, quod nūc sæpissimè ætate. 8. annorum contingit; & tamen Ecclesiæ consuetudine Eucharistia eis non confertur.

CONCL. II.

NON est 14. annorum ætas expectanda; sed quando pueri ante illam ætatem deuotionem aliquam, & dilectionem Dei habere uidentur, est illis Eucharistia ministranda. Ratio est; quia habentes hanc deuotionem, non solùm bonum à malo distinguunt: uerùm etiam huic tanto sacramento debitam reuerentiam exhibent. Huius autem rei examen paruuolorum parentibus, & confessoribus incumbit.

Hinc conuincitur error Pelagij, & Nestorij dicentium Eucharistiam paruulis necessariò dandā esse. Vide Caiet. ubi supra. S. Th. art. 12. *Hæresis.*

Art. VIII. An liceat sæcularibus singulis diebus Euchariam sumere. *Alex. q. 51. m. 1. ar. 1. S. Th. q. 80. art. 10 DD. d. 12. Bona. art. 2. q. 2. Ric. art. 6. q. 1. Duran. q. 5.*

CONCL. I.

HAERETICVM est asserere singulis diebus præceptum esse Christianis absq; ullo discrimine communicare. Neque enim de hac re modò habetur præceptū: ut pestilentissimus Lutherus docuit. Neq; omnes, cum uarijs negotijs præpediantur, sunt semper dignè ad Euchariam dispositi: sacerdotibus uerò cum offerant sacrificium pro

ſe, & pro tota Ecclèſia, tanquàm Eccleſiæ miniſtris, licet pro Eccleſia, & animabus purgatorii ſacrificium offerre.

CONCL. II.

D. Aug.
D. Bona. & Gaiet. eſt.

SAECVLARIS ita diuino amore flagrans, & ſe per communionem in dies roborari, & charitate proficere experiens, quotidie poterit communicare. Patet ex B. Aug. apud S. Tho. dicente; accipe, quod tibi proſit, & ſic uiue; ut quotidie merearis accipere. Cui quidem non in publico; ſed priuatim erit communicandum.

APPEN.

Hinc, qui non experitur diuinum amorem ex frequenti communione in dies in ſe augeri, ab hoc ſacramento abſtineat; ut ſaltem non niſi ſemel in hebdomada communicet. Ratio eſt; quia ſi hoc non experitur, ſignum eſt profectò ſe minus dignè accedere. quotidie enim, inquit D. Auguſti. celebrare, nec laudo, nec uitupero, & refertur can. quotidie, de conſec. d. 2.

D. Aug.

Tertia diffic. Ex duobus æquè ad Eucharistiam diſpoſitis, uter erit magis laudandus, qui ob reuerentiam tanti ſacramenti aliquot diebus abſtinet, an qui propter deuotionem frequenter communicat?

CONCL. I.

Luc. 19.
Matth. 8.

VTERQVE eſt laudandus. Patet exemplo Zachæi, qui gaudens excepit Chriſtum in domum ſuam

suam, & Centurionis, qui Christum recipere recusauit dicens. Domine nō sum dignus &c.uterq; enim à Christo laudatur. D.Aug.est can.quotidie.

CONCL. II.

MAGIS tamen ille laudandus esset, qui propter amorem, & deuotionem singulis diebus communicaret. Ratio est; quia charitas, quę ad communicandum excitat, est præstantior uirtus, & in se timorem, & reuerentiam includit.

Quarta diffic. Fuit ne in primitiua Ecclesia laicis præceptum communicandi singulis diebus?

MOS erat tunc Christianis, diebus singulis, communicare. In actibus enim Apostolorum dicitur; erant autem credentes perseuerantes in doctrina Apostolorum, & communicatione, & fractione panis. Vbi per communicationem, & fractionem, sancti sacramenti communionem intelligunt.

D. Bona ubi supra, Ric. ibid. Act. capi. 2.

CONCLVSIO I.

HIC mos, seu consuetudo fuit illis sub præcepto. Ita enim definitum est à Calixto Papa in cā. peracta, de consecr. d. 2. Nam inquit; peracta consecratione, omnes, communicent, & qui noluerint Ecclesiasticis careāt luminibus. Sic enim Apostoli statuerunt, & sancta Rom. tenet Ecclesia. Excommunicatio autem solùm propter fractionem præcepti obligantis ad M. imponitur.

CONCL. II.

DEINDE in Ecclesia propter remissam fidelium deuotionem, in diuersis temporibus statutũ fuit; vt rarius sæculares communicarent. Nam Fabianus Papa instituit; ut ter in anno sæculares communicarent; Sotherus uerò Rom. Pontifex; ut in die cœnę Domini. Tandem in conc. Lateranẽsi decretum fuit; ut in die Paschatis Eucharistia sumeretur. Ratio autem huius uarietatis est; quia iuxta temporis varietates leges, statutaque humana iure optimo uariantur.

S. Tho. est ad 3.

Hæreses.

Hinc destruitur error Lutheri asserentis singulis diebus esse communicandum in libello de missa priuata reuocanda, vocauitque missam priuatam, in qua solus sacerdos communicat.

Art IX. Licet ne alicui Christiano per totam uitam à communione omnino cessare? Sensus est an sit pręceptum diuinum communicandi semel in uita, an Ecclesiasticum tantùm?

Alex. q. 51. m. 3. D. Bona q. 1. ubi supra Gabr. in cano. lec. 87 Sco. d 9 in principio quæstionis, Ric. d. 13. q. 2.

DVAE sunt opiniones. Prima dicit esse tantũ Ecclesiasticum. Altera opinio opposita est S. Tho. ar. 11. citato, & Dur. q. 2. ubi sup. & Palud. d. 9. q. 1.

CONCL. I.

Luc. 22. 1. Co. r. 11

PRAECEPTVM de Eucharistia sumenda est diuinum. Patet Luc. 22. & ad Cor. 11. ubi post Eucharistiæ institutionem legitur dixisse; hoc facite

cite

cite in meam commemorationem, quæ uerba inducunt præceptum. Nā frustra præcepisset Apostolis, quod ipse fecit, faciendum, si sacerdotes non tenerentur Eucharistiam sumere, & fidelibus ministrare; cum ipse suum corpus sumpserit, & iisdem Apostolis in cœna tradiderit.

CONCL. II.

Ex præcepto Ecclesiæ tenetur homo singulis annis in die Paschatis communicare. Definita est in conc Latera & habetur in can-omnis utriusque sexus. Hinc, iure etiam diuino tenetur Christianus eodem die Eucharistiam recipere; quia idem est præceptum indeterminatum diuinum, & ab Ecclesia determinatum. atque ita quando fit communio in Paschate ex præcepto Ecclesiæ, præceptum quoque diuinum de illa sumenda adimpletur. APPEN.

CONCL. III.

PRAECEPTVM de Eucharistia in die Paschatis sumenda potest iam à dominica in ramis, usque ad dominicam in albis adimpleri. Patet per extrauagantem Eugenii III. quam citat Caieta. in summa uerbo communio.

Prima diffic. Est ne Eucharistia de necessitate salutis: ut Baptismus, & pœnitentia? Alex. q. 30. m. 1. art. 1. S Tho. ar. 11 D Bona. di. 12 ar. 3. à q. 1. Dur. d. 9. q. 2.

CONCL. I

NON est necessaria ad salutem quò ad peccato-

 rum

rum remiſsionem. Ratio eſt; quia ex ſua inſtitutione præſupponit peccatorum remiſsionem, & peccatoris iuſtificationem; ut infra q. 3. patebit. Sola enim Baptiſmi, & pœnitentiæ ſacramenta ſunt hoc modo neceſſaria.

CONCLV. II.

EST tamen neceſſaria ad ſalutem quò ad perſeuerantiam in gratia. Ratio; quia ad peſeuerandum in gratia eſt neceſſaria obſeruatio omnium mandatorum Dei, & Euchariſtiæ perceptio eſt unum ex præceptis diuinis: atque ita eſt neceſſaria ad gratiam, & ex conſequenti ad ſalutem. Hac eadem ratione omnia præcepta diuina dicuntur eſſe ad ſalutem neceſſaria.

APPEN.

Alex. q. 52. m. 4. S. Th. ubi ſupra. Dur. loco citato.

Secunda diffic. An ſit præceptum diuinum ſumere Euchariſtiam tempore mortis, quando pro uiatico datur?

CONCLVSIO.

EST ſub præcepto diuino. Nam eſt præceptum diuinum indeterminatum, quod voluit Eccleſia in articulo mortis obligare: ut ex conſuetudine Eccleſiaſtica à temporibus Apoſtolorum ad noſtra vſque tempora ſeruata, quæ uim habet legis, conſtat.

Tertia diffic. An ſit Euchariſtia damnatis ad mortem tribuenda?

CONCLVSIO.

DE iure eſt ſuſpendendis tribuenda. Definita eſt

est in conc. Maguntinensi expressè, & refertur. decima tertia quæst. prima cano. quæsitum, vbi dicitur. Si de omnibus suis peccatis puram confessionem egerint, communio in fine secundùm pręcepta canonum danda est, & cadauera sepelienda. Quod intellige, si in iudicio crimina confessi fuerint. Nam si publicè negant, tanquam suspectis de falsitate, non est Eucharistia conferenda.

Art. vlt. An sit sub præcepto sacerdotibus celebrantibus, & communicantibus, & laicis etiam sub utraque specie, communicare?

Alex. q. 53. m. 1. S. Th. ar. 12 q. 80. D. Bo. d. 11. q. 2. Ric. ea. d. q. 6. ar. 4.

CONCL. I.

NON est contra ius diuinū populum sub utraque specie communicare. Definita est in concil. Constantiensi sess. 13. vbi dicitur in primitiua Ecclesia huiusmodi sacramentum à fidelibus sub vtraque specie receptum fuisse. Et can. in cœna, & can. cum frangitur, & can. quid sit de consecrat. dist. 2.

CONCL. II.

NON est præceptum diuinum, quo populus ad communicandum sub utraquæ specie obligaretur. Hæc est contra hęreticos: & est definita in conc. Basiliensi sess. 30. & in Constantiensi sess. 15 ubi populo interdicitur communicatio sub utraq; specie, & in Carthaginensi, & alijs concilijs, & tandem in Trident. sess. 21. & cap. primo & 2. & can. 1. & 2.

CON-

CONCL. III.

Castro.

PRAECEPTVM Ecclesiasticum, quò sub specie tantùm panis communicandum populo præcipitur, est magis rationi consentaneum, quàm oppositum: ut multis argumentis à Patre de Castro uerb. Eucharistia, hæresi ultima, probatur. Est autem definita in quatuor cōcilijs generalibus, scilicet, Constantiensi, Basiliensi, Flor. & Trident. ubi oppositum asserentes condemnantur. Hinc colligitur magis expedire Ecclesiæ communionē

APPEN. 1 sub vna tantùm specie, quàm sub utraque; lege Caiet. ubi supra S. Thom. sunt enim multæ mulieres, quæ tunc præ stomachi debilitate ad uomitū prouocarentur. Hinc etiam patet non expedire

APPEN. 2 S. Rom. Ecclesiæ calicis communionem alicui nationi concedere. Nam si petentes sunt catholici reprehendendi potius, quàm audiendi sunt. Satis enim est illis eam communionem recipere, quam S. Franciscus, & alij sanctissimi uiri receperunt. Si autem hæretici sunt, multò minus sunt audiendi. Tunc enim gloriarentur catholicos sua falsa doctrina uictos calicis usum concessisse, & eadem ratione esset uniuersæ Ecclesiæ concedendus; & ideo conc. Trid. sess. 21. can. ult. ab huius articu. definitione abstinuit.

Alexan. & S. Tho. ibidē

Difficultas. Datur ne maior gratia suscipienti Eucharistiam sub utraque specie?

CONCLVSIO.

NON datur maior gratia suscipienti sub utraq; spe-

specie, quàm sub altera tantùm. Ratio est; quia cum unica sit perceptio corporis, & sanguinis Christi, non dabitur unus gradus gratiæ, per susceptionem corporis, & alius per calicis sumptionem: quemadmodum sacerdoti sumenti decem Hostias consecratas maior gratia, quàm sumenti unam tantum non datur. Quia earum omnium est unica sumptio; atque ita nullum detrimentum populo, irrogatur, quamuis illi sanguis non ministretur; ut supra, S. Thom. ad 3 docet.

Hinc, confutatur error Bohemorum asserentiũ esse magnum sacrilegium Eucharistiam sub specie uni populo negare: quem errorem excitauit nefandus Lutherus. Quo etiam errore laborant græci, non quòd sub specie uni populus communicet; quia iam illis ab Ecclesia Rom. concessum est; sed quia nobis uitio dant consuetudinem Romana Ecclesię negandi populo calicem. Hactenus de 2. quæst. *Hæreses.*

QVAESTIO TERTIA DE EFFECTIS EVCHARISTIAE.

Alex. q. 41. m. 2. 3. Tho. q. 79 ar. 1. D. Bona. di. 12. ar. 3. q. 2 Ric. ar. 5 q. 2. eiusdē ai. Dur. ibid q. 4. Castr. V. Euch. hære. 8. 9. DD. ubi supra.

Ar. I. An uirtute huius sacramenti gratia conferatur?

CONCLVSIO.

CONFERTVR quidem dignè suscipientibus Eucharistiam uirtute sacramenti gratia. Conclusio est de fide, & definita expresse in conc. Flor. & Trid. s. sſ. 15. & can. 5.

Prima

Prima diffi. An Euchariſtia poſſit primam gratiam, qua homo ex peccatore fit iuſtus, conferre?

CONCL. I.

EVCHARISTIA per ſe non confert primam gratiam; benè tamen per accidens. Ratio eſt; quia non eſt inſtitutum hoc ſacramentum ad hunc finem à Chriſto Domino; vt primã gratiam conferret; vt fuerunt inſtituta Baptiſmi, & pœnitentiæ ſacramẽta, quæ virtute ſuæ inſtitutionis dicũtur primam gratiam conferre. Secunda pars etiam patet; quia gratia ſacramentalis datur non ponenti obicem, quem quidem non ponit, qui cum ignorantia inuincibili ad Euchariſtiam accedit. Hæc eadem ratio eſt de omnibus alijs ſacramentis, & eſt ferè communis concluſsio, quam d.9.4. iidem Doctores tranctant.

CONCL. II.

CONFERRE primam gratiam conuenit per ſe Euchariſtiæ, quatenus tempore Baptiſmi in voto recipitur. Ratio eſt; quia quando cauſa efficiens operatur propter aliquem finem, tunc etiam dicitur finis ille operari, quatenus mouet efficientem cauſam producentem effectum; ut pecunia operatur, quatenus mouet artificẽ, qui propter pecuniã operatur; & Baptiſ. atq; pœnitẽtia efficiũt primam gratiam in nobis propter hunc finem; ut dignè Euchariſtiam recipiamus. Atque ita gratia tunc ab Euchariſtia, tanquam à finali cauſa confertur.

Secun-

Secunda diffic. Confert ne Eucharistia gratiam quando recipitur, an quando species in stomacho corrumpuntur? *Alex.m.3.ar. 3. ubi sup.*

Dvae sunt opiniones. Prima Caiet. art. 1. ubi supra S. Tho. Ioan. Maior. d. 9. 4. asserentium non dari primam gratiam in instanti receptionis; sed in aliquo instanti usque ad receptionem in stomacho. Cõtraria opinio est Magistri, & cæterorum. *d. 9. 4.*

CONCLVSIO.

Gratiam confert tempore, quo recipitur, & per receptionem intellige non retẽtionem eius in ore; sed descensum in stomachum. Probatur à simili; nam ut alia sacramenta præcisè in instanti perceptionis conferunt gratiam: ita & hoc. Quia quantùm ad gratiæ collationẽ eadem est omnium sacramentorum ratio.

Tertia difficul. Requiritur ne actualis deuotio tempore, quo sacerdos Eucharistiam recipit; ut sibi gratia conferatur?

Dvae sunt opiniones. Prima Caiet. ubi supra S. Tho. art. 1. qui dicit; ut aliquem fructum ex hoc sacramento sacerdos, uel sæcularis recipiat, desiderari actualem tempore receptionis deuotionem. Hæc eadem opinio uidetur fuisse Alexan. vbi supra m. 3. ar. 2. & D. Bon. q. 1. ad 1. & Dur. loco citato.

Altera, & contraria opinio est S. Th. ubi supra

ſupra ar. ultimo aſſerentis ueniale peccatum gratiæ habitualis, & charitatis, quæ datur uirtute Euchariſtiæ, augmentum minimè tollere.

CONCLVSIO.

ACTVALIS deuotio tempore receptionis non eſt neceſſaria ad gratiam ſacramentalem conſequendam. Impoſſibile enim eſſe uidetur habere intellectum fixum per aliquod temporis ſpatiũ in alicuius rei contemplatione; quin per momenta diſtrahamur. Nam impoſſibile eſt, inquit, D. Aug. quin uiſis tangamur, etſi actualem deuotionem tunc habere teneremur, ad impoſſibile quodammodo obligari uidemur.

D. Aug.

Quarta diffic. An qui timore uomitus Euchariſtiam tantummodo adorat, gratiam ſacramentalem recipiat?

Alex. ubi ſupra.

CONCLVSIO.

NVLLVM ſacramentum gratiam confert, niſi in ſe, uel in alio ſacramento; ut cauſa finalis, ſed in uoto tantùm recipiatur. Ratio eſt; quia gratia ſacramentalis, quæ datur ex opere operato.i. uirtute paſſionis Chriſti, non confertur niſi per ſacramenta exteriora, quibus paſſio Chriſti nobis applicatur. Recipit tamen adorans Euchariſtiam gratiam, quæ ex opere operantis confertur, de qua loquitur D. Aug cum ait; crede, & manducaſti.

D. Augu.

Quinta diffi. Est ne effectus Eucharistiæ gloriæ consecutio, sicut gratiæ collatio?

CONCLVSIO.

Est quidem. Quia gloria est uita perfecta, & Eucharistia dicitur sacramentum vitæ. Ioan. 6. qui manducat hunc panem, viuet in æternum. Hinc etiam viaticum nominatur. Quia datur morientibus; vt recto tramite ad gloriam proficiscantur. *Ioan. c 6.*

Hinc destruuntur duæ hæreses. Prima Messalianorum asserentium hunc sanctissimum cibum, nec prodesse quicquam, nec lædere, & Armenorum dicentium soli corpori prodesse. Altera hæresis fuit Græcorum existimantium maiorem vim habere Eucharistiam in die cœnæ, quàm in alio die confectam. Quod quidem falsissimum est, quia sacramentum: vt docet conc. Flor. non ex tempore; sed ex debita materia, forma, & intentione pendet. Et Christus in cœna tradens potestatem Apostolis cōfecrādi absolutè dixit. Hoc facite in meam commemorationē, & nullam temporis legem præscripsit. *Hæreses.* *Castr. V. Eu ch. hæresi 8.* *Luc 22.*

Art II. Remittit ne Eucharistia peccatum mortale?

Tres sunt opiniones. Prima affirmantium nullum sacramentum conferre primam gratiam, nec remittere peccatum. M. quia præsupponuntur remissa per contritionem præuiam. Hæc opinio quantum ad Baptismum, & pœnitentiam sustineri non potest. Quia si aliquis adhæc duo sacramenta attritus accedat, primā gratiam consequentur *Alex. Alen. q. 41. m. 1. ar ti 2 S. Tho. q. 79 ar. 3. DD. distin. 12. D. Bona. q 2. Ricar. ar. 5. q. 1.*

quentur, & ex conſequenti omnium mortalium remiſsionem. Ita definitum eſt in conc. Trident. ſeſſ. 14. cap. 4.

Secunda opinio ait omnia ſacramenta conferre primum gratiam, & per conſequens peccata remittere; ita vt Baptiſmus, & pęnitentia per ſe, reliqua uerò per accidens hoc efficiant.

Tertia opinio eſt media, quæ dicit Baptiſmũ, & pœnitentiam conferre primam gratiam per ſe, reliqua uerò neque per ſe, neque per accidens.

Scot. liberatur. Scoto falſiſſimè hæc opinio aſcribitur. Nam d. 9. q. 1. de Euchariſtia uerba faciens ita loquitur. Si qua alia peccata lateant, per iſtud ſacramentum etiam remittuntur. Quibus uerbis apertiſſimè docet, & peccatum mortale per Euchariſtiam remitti, & primam gratiam conferri. Nam de lege nõ poteſt Deus culpam remittere; quin gratiam conferat.

CONCLV. I.

QVANDO prima gratia per Baptiſmum, uel per pœnitentiam confertur, & peccata remittuntur, Euchariſtia. quatenus eſt in voto ſuſcipiẽtis, concurrit. Quia eſt cauſa finalis Baptiſmi, & pœnitentiæ, & cauſa finalis operatur ſimul cum cauſa efficiente, quatenus illam ad operandum mouet.

CONCL. II.

SI accedens ad Euchariſtiam ſit ſuæ attritionis conſcius, peccatorum remiſſionem non conſequetur.

sequetur. Qui enim manducat, & bibit indignè, iudicium sibi manducat &c. 1. ad Cor. 11

CONCL. III.

AD Eucharistiam cum conscientia peccati. M. accedens, præter pœnam æternam, ad quam obligatur, plerumque corporalem contrahit infirmitatem. Constat apertissimè. Nam de his Paul. loquens ita ait. Ideo inter uos multi infirmi, & imbecilles, & dormiunt multi. Vide gloss. super hũc locum. 1. ad Cor. 11

CONCL. IIII.

SI quis attritus, se contritum existimans, ad Eucharistiam accedat primam gratiam, & mortalium peccatorum remissionem cõsequetur. Hæc conclusio colligitur ex Ale. quem sequutus est B. Tho. vide Castrũ hæresi 8. uer. Eucharistia. Et ratio est; quia cum Eucharistia non ponentibus obicem gratiam conferat, & hic nullum ponat obicẽ (fecit enim totum, quod in se erat) profectò primã gratiam, & mortalium remissionem consequetur. Est autem limitanda conclusio, nempè, quando non habetur confessoris copia. Nam si haberetur, peccaret mortaliter, si prius non confiteretur. Castro.

Prima diffic. An detur accessus medius ad Eucharistiam, ita ut accedens neque peccet, neque gratiam consequatur?

Alex. Alen. q. 46. m 3 ar 2. S. Tho. ar. 1. D. Bona. eod. art. ubi supra

DVAE sunt extremæ opiniones. Prima Alex.

Alen.quem ſequuti ſunt D.Bona. & Caiet.art. 1. vbi ſupra B Tho. & Ioa. Gerſon, quem citat, & ſequitur Gabriel d.9. quæſt.2. qui partem affir mantem tenet. Contraria opinio eſt Iohan. Maioris d.9.q.2.

CONCLVSIO.

MEDIVS datur ad Euchariſtiam acceſſus ita; ut accedens neque peccet, neque conſequatur gratiam. Poteſt enim aliquis ignorare inuincibiliter eſſe neceſſarium habere dolorem ante Euchariſtiç ſuſceptionem, & is, ſi cum hac iuris ignorantia, ad Euchariſtiam accedat, etiam alicuius delicti conſcius, cuius neque complacentiam, neque diſplicentiam habet, tali ignorantia à peccato excuſabitur, & gratiam non conſequetur; quia nullus dolor de illo delicto præceſſit. Nullum enim peccatum per ſacramentum deletur, niſi præcedente dolore aliquo. Quamobrem debet ſacerdos alicuius peccati ignarus; ut gratiam conſequatur, ſaltem in generali conteri dicens, de conſeſſis, & oblitis me pœnitet, & confiteor me peccaſſe.

Secunda diffic An uenialia peccata per Euchariſtiam remittantur?

Alex Alen. m.1.ar.1.S. Tho.ar.4.& 5.D. Bona. q.3. Ric.ar. 5.q.1.ubi ſupra.

OPPINIO Caiet. ubi ſupra eſt, ſcilicet, ſi tẽpore receptionis homo eſt diſtractus? ſicut Euchariſtia non dat gratiam, ita neque uenialia remittit. Opinio contraria eſt grauiſſimorum doctorum.

CON-

CONCLVSIO.

VENIALIA peccata quò ad culpam per Eucharistiam remittuntur. Ratio est; nam si mortalia remittũtur per Eucharistiam uirtute gratiæ habitualis, quæ tunc confertur; ut ex superioribus constat; multò magis uenialia, de quibus non habetur complacentia, quamuis homo tempore receptionis sit distractus, remittentur.

Tertia diffic. An per Eucharistiam pœna temporalis luenda in purgatorio remittatur?

DE hac re latius in q. de sacrificio missę. *Alex. Alt. q. 41. m. 1. S. 2. ar. 2. S. Tho. ar. 1. ubi supra*

CONCL. I.

REMISSIO pœnæ infligendæ, quæ per Eucharistiam; ut est sacramentum, fit, non ratione sacramenti efficitur. Ratio est; quia Eucharistia fuit instituta non ad remittendam talem pœnam; sed ad animæ gratiam augendam. Quemadmodũ cibus corporalis ad augendas, & reficiendas corporis uires.

CONCL. II.

EFFICITVR tamen ratione dispositionis recipientis, & charitatis, quæ tunc infunditur, pœnæ remissio. Constat Exod. 12. nam manducatio agni Paschalis cum lactucis agrestibus innuebat, cùm dolore, & amaritudine nostrorũ peccatorũ, & passionis Sãctissimę Christi Eucharist. esse à nobis manducandam. Tum ẽt ratione charitatis per acci dens fit talis pœnę remissio. Est. n. rõni cõsentaneũ *Exod. 12. c. Alex. & S. Tho. sunt.*

ut quoties nouum amicitiæ augmentum efficitur, pœna aliqua ab amico remittatur, & donum aliquod concedatur.

CONCL. III.

EVCHARISTIA, quatenus est oblatio, & sacrificium, pœnam iuxta mensuram deuotionis offerentium remittit. Plus enim Deus affectum offerentis, quàm munus oblatum respicit. Nam uidua, quæ duo tantùm minuta obtulit, propter affectum dicta est plus omnibus obtulisse.

Lucæ 21.

CONCL. IIII.

HIC sacrificii effectus sine actuali deuotione, etiam dormienti applicatur. Deuotio enim nō est necessariò hābenda tempore, quo missa pro aliquo offertur; sed tempore, quo petiit, ut celebraretur.

APPEN.

Hinc, Eucharistia sacerdoti bifariam prodest; & ut sacramentum, quatenus sibi illam recipienti gratiam confert; & ut sacrificium, quatenus iuxta mensuram deuotionis pœna sibi remittitur. Perinde etiam illis, pro quibus offertur; dummodo illam recipiant. Alioqui enim solùm prodest per modum sacrificii ad impetrandum, & pro peccatis satisfaciendum. De cæteris Eucharistiæ effectis copiosissimè DD præsertim Alex. D. Tho. & D. Bona, ubi supra disputant.

QVAE-

QVAESTIO QVARTA

De Existentia Corporis Christi in Eucharistia.

Art. I. An uerè, & realiter sub hoc sacramento corpus, & sanguis Christi existant?

Alex. Alen. q. 40. m. 3. per 8 ar. & q. 53. m. 4. per 5. ar. S. Tho. q. 76. ar. 1. DD. dist. 10. D. Bona. q. 2. arti. 3. Ric. q. 1 ar. 1. Sco. & Dur. q. 1.

CONCLVSIO.

Corpus Christi Iesu uerè, & realiter, non metaphoricè sub speciebus panis, & sanguis sub speciebus vini, facta consecratione, continentur. Hæc conclusio multis sacræ scripturæ, & sanctorum testimoniis probatur. Estque definita in multis conc. & tandem ad uerbum in Trid. sess. 13. cap. 1. & can. 5.

Hæreses.

Hac conclusione, quam copiosissimè Pater à Castro, hære. 4. 11. & 12. verb. Euharistia confirmauit, destruuntur multi errores. Primus fuit discipulorum, qui abierunt, dicente Christo; nisi manducaueritis carnem filii hominis &c. de quo Magist. d. 10. Secundus asserentium ibi esse carnē alicuius hominis, in quam panis substantia conuertitur, prodesseque ad peccati remissionem, siue homo ille iustus esset, siue non. Tertius Nestorii dicentis in Eucharistia contineri carnem non Dei, & hominis; sed puri hominis, fueruntque damnati 2. & 3. error in prima sinodo Ephesina. Quartus Berengarii, scilicet, uerba hæc, hoc est corpus &c. esse intelligenda non in proprio; sed in metaphorico sensu. Constat ex can. ego Beren

Ioan. c. 6.

garius de conſecr. d. 2. quem errorem poſt multos annos excitauit Vuicleph, & Oecolampadius Lutheri diſcipulus. Quintus aſſerentium in mortali exiſtentes non recipere corpus Domini, Hoſtiam conſecratam ſuſcipientes, qui etiam conſecrationem negant. Tamdiu enim ibi corpus Chriſti eſt, quandiu ſpecies conſecratæ durant. Vlti. error fuit exiſtimantium corpus Chriſti in Euchariſtia ſolùm, dum ſumitur, exiſtere. Verùm de his duobus ultimis erroribus ſupra q. 2. egimus.

Ap p e n. Gaiet. cautè legendus. Ex concluſione poſita, & probationibus, quæ à Patre à Caſtro afferuntur, colligitur cautè legendum eſſe Caiet. ubi ſupra S. Thom. dicentem; non apparere ex Euangelio aliquod coactiuum, quo poſſimus conuincere hæreticos ad intelligenda uerba hæc, hoc eſt corpus meum, propriè; ſed tenendum hoc eſſe ſolùm ex authoritate Eccleſiæ, quæ ita uerba conſecrationis declarat.

Art. I I. An totus Chriſtus ſub hoc ſacramento contineatur?

Alex. Alen. ar. 2. & 3. S. Thom ar. I. ubi ſupra, D. Bonæ arti. 1. q. 1. Ric. q. 2 ar. 1. Dur. q. 2. in eadem diſt. 10.

C O N C L. I.

T o t v s Chriſtus ſub ſpeciebus panis, & uini continetur. Ratio eſt: quia ut fides Catholica docet, idem Chriſtus, qui in cælo ad dexteram patris ſedet, eſt in altari.

C O N C L. II.

V i r t v t e uerborum cõſecrationis corporis non

non est totus Christus in hoc sacramento. Ratio est; quia hæc uerba, hoc est corpus meum, uirtute propria solùm efficiunt, quod significant: & cùm non significent totam Christi personam; sed corpus duntaxat, uirtute uerborum solùm corpus ibi continebitur.

CONCL. III.

HVMANITAS, & diuinitas Christi Iesu sunt in Eucharistia per solam concomitantiam ad corpus. Nam cum in ea sit totus Christus; ut ex prima conclusione constat, & non virtute verborum consecrationis; vt in 2. conclusione demonstratũ est, erunt profectò per concomitantiam.

CONCL. IIII.

QVANTITAS, & accidentia corporis Christi solùm sunt in Eucharistia per unionem, & concomitantiam ad corpus. Nõ enim per uerba consecrationis significantur, scilicet, hoc est &c. nã corpus ibi non supponit pro trina dimensione; sed pro altera parte compositi naturalis. Hinc, solùm Christi corpus est sub speciebus panis, & sanguis sub speciebus uini uirtute uerborum consecrationis. Definita est expresè in conc. Trid. sess. 13. c. 3. Hinc sub speciebus panis sanguinem per concomitantiam ad corpus, & sub uini speciebus corpus per naturalem concomitantiam ad sanguinem esse colligitur. APPEN. 1 APPEN. 2.

Hinc colligitur, quòd si Hostia cõsecrata à Christo in cœna fuisset reseruata in illo triduo, corpus APPEN. 3

 absque

abſque ſanguine extitiſſet. Tunc enim ſanguis nõ erat corpori naturaliter unitus, cum ita eſſet à cor pore effuſus: ut ex latere ſanguis, & aqua ſimul emanauerint.

Difficultas. An uirtute conſecrationis corporis, ibi & anima, tanquam terminus formalis conuerſionis panis, uel per ſolam concomitantiam, contineatur?

Dvae ſunt opiniones. Prima B. Thom. q. 75. artic. 6. ad 2. aſſerentis conuerti formam panis in formam corporis Chriſti ſecundùm quòd dat eſſe corporeum; non autem ſecundùm quòd dat eſſe animatum tali anima. Altera, & contraria opinio eſt Sco. d. 10. q. 4. ar. 2.

Alex. Alen. ubi ſupra.

CONCLVSIO.

Formalis terminus conuerſionis panis eſt Chriſti Ieſu corpus, quatenus ex materia prima, & forma corporietatis, componitur, & non; ut ex anima dante eſſe corporeum. Conſtat; quia forma dans corpori eſſe corporeum non eſt anima ra tionalis; ſed forma corporietatis; alioqui enim ſequeretur, quòd cadauer non eſſet eiuſdem hominis uiuentis corpus, ꝙ eſt erroneũ in Philoſophia & fide. Quia tunc corpora ſanctorum non eſſent uene randa, neque corpus Chriſti in ſepulchro fuiſſet idem, quod in cœna, quod eſt contra fidem, & multorum ſãctorum authoritates, quas apud Scot. ubi ſupra reperies. Ratio manifeſtiſſimè hoc con cludit: nã ſi forma eſt, quæ dat eſſe rei & poſt mor tem-

tem corpus non habet eandem formam substantialem; vt aduersarij fatentur, non erit profectò idem corpus.

Artic. III. An totus Christus sub utraque specie contineatur?

Ale. Alen. q.40. ar.2. & 3 S. Th. q 76.art.2. ad 3. D. Bo. d 10.q 5.& Ric.q.1.& 2. Dur.q.2. Gal r. super can.lect.80

CONCLVSIO.

CONTINETVR quidem totus sub utraque specie. Definita est in conc. Flor. & Triden. sess. 13. cap.3.& can.3.& sess.21.cap 3.& can.3. est autem intelligenda conclusio, ut art. 2. dixsimus: ita ut corpus Christi sit sub speciebus panis uirtute uerborum, reliqua per concomitantiam; & sub speciebus uini uirtute uerborum sanguis, reliqua uerò per concomitantiam contineantur.

Diffic. An sub qualibet particula utriusque speciei totus etiam Christus contineatur.

DVAE sunt opiniones, quas citant Alexan. & S. Thom. ubi supra. Prima asserentium ante fractionem non esse totum Christum in qualibet parte Hostiæ; sed totum in tota, & partem in parte; ita ut Christus ad extensionem Hostiæ extendatur; post fractionem uerò Hostiæ esse totum in qualibet particula; ex hac opinione multa sequuntur absurda. Secunda opinio est communis dicens esse totum in qualibet particula &c.

CONCL. I.

POST fractionem Hostiæ totus Christus sub qua-

qualibet particula continetur. Definita est expres a: in conc. Flor. & Trid. sess. 13. ca. 3. & cā. 3.

CONCL. II.

Ante fractionem Hostiæ, & ante diuisionem specierum uini totus Christus sub qualibet Hostię particula, & uini guttula continetur. Definita est in can. ubi pars, de consecr. d. 2. dicitur enim; ubi pars est, etiam & totum. Hæc est contra primam opinionem.

Art. IIII. An eædem proprietates, quæ corpori Christi Iesu sub modo naturali existenti insunt, necessariò eidem sub modo sacramentali insint?

Alex. Alen. ar. 7. ubi supra. D.

Duae sunt opiniones. Prima est Magistri Soto. d. 10. q. 1. ar. 24. dicentis posse Deum sua omnipotentia efficere; ut corpus Christi sit habens quātitatem in cœlo, non tamen in sacramento; atque etiam, ut in sepulchro fuisset absque anima; & sanguine, & in sacramento cum anima & sanguine, & hanc dicit fuisset Sco. opinionem: cùm tamen contrarium ad uerbum ubi supra Scot. teneat. Dicit enim impossibile esse Christi corpus sub modo naturali habere aliquas proprietates absolutas, quibus sub modo sacramentali careat.

Bona. loco citato ad. 2. Sco. d. 10. q. 4

Scot. liberatur.

CONCLVSIO.

Scot. est.

Corpvs Christi necessariò easdem proprietates absolutas in sacramento, quas extra sacramentū, habet. Patet; nam dato opposito, darentur

duæ

duæ contradictoriæ simul ueræ, scilicet, hoc corpus est uiuens, & non viuens, habens sanguinem, & nõ habens sanguinem &c. quamobrem impossibile est corpus Christi extra sacramentum esse mortuum; ut erat in sepulchro, & in sacramento uiuum &c. ut asserit prima opinio. Quid? quod absoluta non uariantur ad uariationem relationum. Sunt enim priora respectibus, & ab illis minimè pendent.

Art. V. An existentia corporis Christi in sacramento necessariò eiusdem existentiam extra sacramentum, & sub modo naturali supponat?

DVAE sunt opiniones. Prima Caiet. q. 76. ar. 2. B. Tho. qui opinatur partem negantem esse impossibilem. Altera opposita est Sco. d. 10. q. 4. Primùm animaduerte existentiam naturalem corporis esse occupare locum, & ad extensionem loci extendi; existentiam verò sacramentalem esse cõtineri sub aliquo signo, & non occupare locum, neque ad extensionem loci extendi.

Deinde neutrum horum modorum existendi ab alio dependere sic probatur; quia neque depen det unus modus ab alio essẽtialiter, siue intrinsecè, (neuter. n. in definitione alterius includitur) neq; ut à causa extrinseca efficiente, & conseruãte; neq; modus sacramẽtaliter existendi à modo naturali, cũ sit creatura; sed à solo Deo efficitur. Tandẽ, neq; pendet unus ab alio, tanquam à suo correlatiuo. Tunc enim nõ posset esse unus modus sine altero, quod

quod est erroneum. Quia ante institutionem Eucharistiæ Christus erat sub modo naturali, eritque post diem uniuersalis iudicij, quando nullum sacramentum existet.

CONCLV. I.

Ex his sic uidetur posse cum Scoto subtiliter sustineri, quòd possibile fuit ante incarnationem Christi corpus sub modo sacramentali duntaxat esse. Probatur; & primùm perpende corpus Christi posse desinere esse, uel simpliciter, uel secundùm quid. simpliciter quidem, si eius humanitas corrumperetur; secundùm quid uerò, quantùm ad modum existendi tantùm. Exempli causa, desinere esse sacramentaliter, nil aliud est, quàm non contineri sub speciebus panis, habereque modum quantitatiuum, & extensum; atque hoc est corpus Christi desinere esse secundùm quid sacramentaliter. Perinde desinere esse solùm quantùm ad modum naturalem existendi est non habere modum quantitatiuum, idest, extensionem ad loci mensuram. à simili etiam corpus incipere esse secundùm quid est incipere habere modum naturalem, uel sacramentalem existendi; unde corpus Christi incipere esse secundùm quid est, quando fit consecratio, incipere esse simpliciter est totius suppositi inceptio: ita ut sit uerùm dicere, hoc suppositum nunc est. & immediatè ante hoc non fuit. Deinde nota corpus Christi realiter distingui ab utroque modò existendi. Nam potest existere, & exi-

& existit absque altero illorum modorum. Nam modò est in cœlo, & non sacramentaliter, & in Hostia, & non est ibi naturaliter, his positis, probatur conclusio. Corpus Christi realiter distinguitur ab utroque modo existendi, & neuter illorum modorum pendet ab alio: ut ex notabili secundo constat: ergo sub altero modo poterit esse simpliciter: ut sub modo sacrementali. Quamobrem possibile fuit ante incarnationem &c. consequentiam ita probat, Sco. Nam quando res differenter se habet ex se ad duos existendi modos, sub quolibet potest incipere esse simpliciter. Potest enim homo incipere esse sedendo, uel stando; quia indifferenter ad utrunque modum existendi se habet.

CONCL. II.

Ex iisdem etiam Principiis cum Scoto sustinemus, quòd possibile est per potentiam diuinam, corpus Christi desinere esse quò ad modum existēdi naturalem, & non quò ad modum existendi sacramentalem. Ratio est; quia desinere esse quò ad modum naturalem non esset corrumpi; sed solùm non occupare locum, & ad extensionem loci, quo continetur, non extendi; quemadmodum quando continetur sub speciebus, ubi est in extensè. Obiicies; sequeretur tunc formam sacramenti, hoc est corpus meum, esse falsam, si tantùm esset sub modo sacramentali. Nam facit hunc sensum, hoc corpus sub his speciebus contentum est

idem corpus, quod ſub modo naturali præexiſtit. Reſp. nunc facit hunc ſenſum: at verò ſi non eſſet ſub modo naturali, eſſet nihilominus uera oratio. Nam ſignificaret corpus ſub ſpeciebus contentum; atque ita uirtute horum uerborum, ſiue alio rum poſſet Deus facere; ut Chriſti corpus ſimpliciter ſub ſacramento eſſe inciperet.

Inſurges iterum: ante incarnationem illud cor pus non fuiſſet formatum ex ſanguinibus; ut poſtea, quare non præceſsiſſet ſub ſacramento idem corpus numero, ſed aliud. Reſp. ſi humanitas Chriſti in ſacramento incarnationem præceſsiſſet, eandem differentiam indiuidualem habuiſſet; atq;ita eſſet eadẽ humanitas numero, quæ fuit poſt incarnationem; etiam ſi demus materiam eſſe formale principium indiuiduationis. Quia materia eſt ingenerabilis, & incorruptilis: atque ita eadem numero humanitas ante, & poſt incarnationem fuiſſet.

Iterum diſputabis; ſi potuiſſet ante incarnationẽ in Euchariſtia præexiſtere, tempore, quo fuit cor pus ex uirgine genitum, eſſent ſimul duæ contra dicentes propoſitiones veræ, ſcilicet, hoc corpus incipit eſſe ſimpliceter; quia modò generarur, & hoc corpus non incipit eſſe ſimpliciter; propterea quòd iam præexiſtebat. Sequeretur etiam idem bis produci, quod eſt intellectu difficilimum. Reſ. Immo facilimum eſt intellectu. Nam ſi ſacramen taliter præextitiſſet, per incarnationem quò ad na turam humanam ſimpliciter eſſe non incepiſſet;

ſed

sed secundum quid, scilicet, quantũ ad modum naturalem existendi. Nec tunc per incarnationem generatum fuisset; sed transubstantiatum; atq; ita non esset bis genitum. Nam, ut sit modo corpus ex pane per transubstantiationem, & non per generationem; ita tunc temporis ex sanguinibus sanctissimæ Virginis corpus Christi fuisset secũdum quid, quò ad modum naturalem existendi uirtute illorum uerborum, ecce ancilla Domini &c. Tandem rogabis. Quod non est in seipso, non potest esse in alio; sed si sub modo naturali non præextitisset, non esset in alio, idest, sub modo sacramẽtali. Resp. immo esset in seipso. Nam esse in seipso est habere esse reale, quale habuisset sub modo sacramentali: atque ita sub tali modo potuisset existere, quamuis sub modo naturali nõ præextitisset.

Artic. VI. An corpus Christi sub speciebus panis, & uini habeat dimensiones quantitatis, longintudinem &c.?

TRES sunt opiniones. Prima Dur. qui probabile esse arbitratur, corpus Christi absque ulla quantitate in Eucharistia existere. Secunda opinio est Ochami; ut refert Gabr. Lect. 43. super cano. & tenet nullo modo habere quãtitatem. Quia quantitas (ut ille docet) non distinguitur à substantia, siue à re quanta; sed est tantùm modus existendi rei in loco, scilicet, extensio substantiæ ad mensuram loci. Tertia opinio est cõmunis Alex. & cæterorum.

d. 10 q. 2.

Ale. Alen. q. 40. m. 3 ar. 4 S. Th. art. 1. Ricar. d. 10. q. 2. ar. 1. Sc. d. 10. art. 1.

CON-

CONCL. I.

Christvs in altari quantitatem habet. Corpus enim Ieſu eſt animatum anima rationis compote, quæ non poteſt informare, niſi corpus organicum. Quia anima actus corporis Phyſici, organici &c. & non informat corpus niſi ſub certa, & determinata quantitate. Quid? quòd, ſi ſubſtantia corporis Chriſti non haberet quantitatem, eſſet incorporea, & forma conſecrationis, hoc eſt corpus meum, eſſet falſa, quod eſt abſurdum.

Ariſt. 2. de anima.

CONCLV. II.

Christvs in altari modum quantitatiuum non habet. Patet; quia magis proprium eſt, & peculiare ſubſtantię exiſtere per ſe, quàm ſi quantitati habere modum quantitatiuum; & humanitas Chriſti à uerbo diuino aſſumpta nō eſt per ſe: quare poterit Deus efficere; ut quantitas ſine ſuo modo quantitatiuo exiſtat.

Appen.

Hinc colligitur Chriſtum in Euchariſtia non replere locum. Nam ſi repleret, Hoſtiæ quantitatem excederet, quod eſt contra fidem.

CONCL. III.

Qvantitas non uirtute uerborum; ſed per concomitantiam eſt in Euchariſtia. Nam ubi eſt conrpus, eſt etiam quicquid illi naturaliter unitur.

Cōmunis eſt opinio.

Poſſet

Posset tamen defendi, esse ibi uirtute uerborũ. Quia quantitas de ratione corporis organici est, cùm imposibile sit corpus sine quantitate habere organa.

Art. VII. An corpus Christi sit sub quantitate panis; ut in loco?

Alex. Alen. q. 40. ar. 6. & 7. m. 3. S. Tho. q. 76. ar. 6. D. Bona. d. 10. q. 3. & 4. Ric. d. 10. q. 1. arti. 2. Scot. eadem d. 1. q. 1. Dur. ibid. q. 2. & d. 11. quæst. 1.

CONCLVSIO I.

CHRISTVS Iesus in Hostia circunscriptiuè, non continetur. Nam cum non habeat ibi modum quantitatiuum, neque occupat locum, neque loco circunscribitur: ita ut in alio non existat, quod est circunscriptiuè esse in loco; dicitur tamen esse circunscriptiuè in loco specierum per accidens; ut qui est in naui, dicitur in mari esse.

CONCL. II.

NEQVE est in hoc sacramento definitiuè. Illud enim est definitiuè in loco, quòd ita ibi est; ut nullo modo alibi existat; corpus uerò Christi Iesu sub pluribus speciebus consecratis, & in cœlo existit.

Contra Gabriel est ubi supra.

CONCL. III.

EST quoque ibidem modo supernaturali, idest, sacramentali. Quia sub speciebus consecratis continetur, & ab illis quantùm ad esse secundũ quid, conseruatur. Tandiu enim ibi existit corpus Christi sacramentaliter, quandiu species durant.

P Art.

Alex. Alen. q.40.m.3.ar. ti.6 §.3. S. Tho. q. 75. ar.1. Reliq. Dur. d.10.D. Bo. q.2 ar.ulti. Ric.q.2.ar. 2.Scot.q.2. & Dur.q.1.

Art. VIII. An per diuinam potentiam posset idem corpus in diuersis locis existere?

DVAE sunt opiniones. Prima negans S. Tho. Dur. & aliorum, quos numerat Soto. Secunda est Alex. Alen. Ric. Ochami, Scot. & aliorum nominaliũ, quibus multi. Thomistarũ subscripserũt.

CONCLV. I.

VIDETVR posse sustineri idem corpus per Dei omnipotentiam posse simul in pluribus locis circunscriptiuè existere. Ratio prima Scot. est. Quia cum duo corpora per Dei omnipotentiam possint simul in eodem loco existere, quorum alterum non occupat locum; ut constat de corpore Christi in hora sui sanctissimi ortus: poterit profectò idem corpus per eandem potentiam simul in duobus locis esse. Illationem confirmo. Primùm; quia magis proprium est quantitati replere locũ, quàm esse in loco, & potest esse, quin repleat locũ; ut ex proximè dictis cõstat; ergo &c. Secundò. quia prius est habere quantitatem, quàm loco cõtineri; quamobrem, corpore non multiplicato, locus multiplicari poterit, & ex consequenti in pluribus locis collocari. Posterius enim multiplicari potest, priori, præsertim si sit absolutum, non multiplicato. Deinde confirmatur conclusio, idem corpus potest esse in pluribus locis sacramẽtaliter, quod maius est; ergo per Dei omnipotentiam poterit circunscriptiuè in pluribus locis existere. Nã existentia sacramentalis tria exigit miracula, primum

mum esse in pluribus locis, secundum sine loci occupatione existere, & tertium absque modo quantitatiuo. At uerò circunscriptiua existentia eiusdem corporis in pluribus locis primum tantũ miraculum prӕsupponit. Tum etiam corpus Christi est in pluribus locis, & non per motum localẽ; sed solùm per conuersionem substantiæ panis in ipsum, possetque Deus efficere; ut panis substantia in corpus Christi sub modo naturali conuerteretur. Quia pauciora essent miracula. Quamobrẽ per panis substantiæ conuersionẽ posset tunc efficere; ut in pluribus locis circunscriptiuè existeret. Ad hæc idem Angelus per Dei potẽtiã potest in pluribus locis definitiuè esse: quare & corpus circunscriptiuè. Par enim est utriusque ratio. Præter hӕc, cùm non implicet contradictionem, quod idẽ corpus habeat plures relationes ad plura loca, quẽ admodum eadem albedo plures habet relationes ad plura alba, quid prohibet fieri non posse &cæ.? Tandem, idem corpus numero potest habere plures præsentialitates, & habet ad plures Hostias, quando est sacramentaliter sub illis; poterit igitur habere plures præsentialitates ad plura loca circũscriptiuè cõtinentia. Propterea quòd esse in loco, præter loci relationem, nihil âliud est, quàm præsẽtialitas locati ad locum.

CONCL. II.

Si idem corpus in pluribus locis circunscriptiuè existeret, eodẽ modo à pluribus agentibus, ac si in uno esset loco, pateretur. v. g. si in uno

loco ignis, & in alio aqua admoueretur, uel à fortiori, uel ab utroque ſimul, ſi eſſent æqualia, pateretur. Ratio eſt; quia virtus actiua agentis, & paſiua patientis ſunt formæ abſolutæ, quæ ad multiplicationem loci nec uariantur, nec multiplicantur.

APPEN. Hinc, agens naturale non habet maiorem actionem in pluribus locis ſimul, quàm in uno tantùm Quia virtus actiua eſt forma abſoluta, & multiplicato loco, non multiplicatur.

CONCL. III.

SI idem corpus in pluribus locis exiſteret, poſſet habere reſpectus, ſiue relationes cõtrarias. Idẽ namque eſſet ſurſum, & deorſum &c. Ratio eſt; propterea quòd, iſtæ relationes præſupponunt locum, & ab illo dependent, atque ita, multiplicato loco, multiplicantur.

Iam ſatisfaciendum eſt argumentis oppoſitæ opinionis, Primo enim ſic obiiciunt. Si idem corpus poſſet eſſe in pluribus locis, poſſet eſſe ubiq;, quod eſt ſolius Dei propriũ. Reſ. Sco. Deus per ſuã omnipotentiam poſſet corpus Chriſti ubique conſtituere, conuertendo omnem ſubſtantiam orbis in illud: ut modo conuertit Hoſtiam, & tunc eſſet ubique non: ut Deus, qui virtute propria, & ſua omnipotentia ubique eſt; ſed accidentaliter, ideſt, per aliud, ſcilicet, per uirtutem diuinam. Secundo colligunt; ergo idem corpus eſſet ſanum in uno loco propter aeris temperiem, & in alio ægrũ, quod

quod eſt impoſſibile. Nã ſi duo contraria de eodẽ uerificarentur, & duo contradicentia ſimiliter., ut Ariſt. auctor eſt. Negatur conſequentia; quia prædicata abſoluta ſunt priora, & præſupponuntur ad locum, nec ab illo dependent; atque ita multiplicato loco, non multiplicantur; vnde ſi in uno loco eſſet corpus calidum, uel frigidum, ſanum, aut ægrum, &c. in omnibus ſimiliter. Tertio colligunt; ſequeretur idem eſſe unum, & plura, quod fieri non poteſt. Nam corpus eſt unum; quia cõmenſuratur uno loco. Quare ſi pluribus locis idẽ corpus commenſuraretur, eſſet plura. Non rectè colligunt; quia cum eſſe unum ſit ens abſolutum, ad multiplicationem loci nõ multiplicatur. Quarto inferunt eandem materiam duplici forma ſpecifica informari, & habere duplex eſſe, exempli cauſa, ſi de ſententia Scot. idem cibus in duobus ſtomachis poneretur. Hæc illatio nullam habet uim; ut ex ſecunda concluſione conſtat. Quinto diſputant, colligitur eundem ignem in pluribus locis poſitum maximã ſyluam comburere poſſe, atque ita ultra ſuam naturam agere, quod impoſſibile cenſetur, cum actio non fiat à proportione minoris æqualitatis. Huic ſatisfactum eſt per appendicem 2. concluſionis.

Ariſtoteles.

Sexto, tunc unus homo, ſi in uno loco comederet, & in alio non, ſimul quidem eſuriret, & nõ eſuriret. Verùm hoc nequaquam ſequitur; quia conuertendo in uno loco ſubſtantiam alimenti in ſuam naturam, alterius loci famem extingueret,

Vltimo tunc priuatiuè oppoſita, ut pote, motus, & quies, de eodem uerificarentur. Reſpondeo falſum hoc eſſe. Nam quies non eſt tantùm priuatio motus; quia utrunque eſt poſitiuum, & dicit relationem ad locum. Dices; ſaltem ſunt incompoſſibiles termini motus, & quies eſt terminus ad quem, qui motu acquiritur. Reſpondeo. Quando motus localis eſt deperditiuus, & acquiſitiuus ſimul, termini ſunt incompoſſibiles; non autem quãdo eſt acquiſitiuus tantùm. Tunc enim poteſt unus abſque perditione alterius acquiri, undè poſſet tunc idem corpus Valentiæ quieſcere, & motu locali Romæ locum acquirere.

Alex. Alen. ubi ſupra. S. Tho. q. 76. ar. 6. reliq. d. 10. Ricar dus q. 1. art. 4. scot. q. 6. Dur. q. 3.

Art. IX. An corpus Chriſti ſacramentaliter exiſtens poſſit ab aliqua creatura motu locali moueri?

Dvae ſunt opiniones. Prima Alex. B. Thom. & Ric. Secunda Sco. & Dur. hi omnes confitentur ad motum hoſtiæ localiter moueri; differunt verò. quia prima opinio affirmat moueri per accidens à ſacerdote mouente Hoſtiam; ſecunda uerò dicit non à ſacerdote; ſed à ſolo Deo moueri.

CONCLVSIO.

Per accidens corpus Chriſti localiter à ſacerdote mouente ſpecies conſecratas mouetur. Ratio eſt; quia omne contentum mouetur per accidens ad motum continentis, & ab eo, qui mouet continens: & Chriſti Ieſu corpus uerè, & realiter ſub ſpe-

ſpeciebus conſecratis, ſecluſa inhærentia, ſicut ſub ſtantia panis continetur. Nam ut ſubſtantia panis quantùm ad eſſe, & conſeruari dependet ab accidentibus (deſtructis ſi quidem accidentibus panis, & eius ſubſtantia deſtruitur; ut deſtructa frigiditate, & humiditate aquæ per ignem, aquæ ſubſtantia corrumpitur) ita etiam Chriſtus ex lege diuina dependet quò ad eſſe ſacramentaliter ab accidentibus panis, & vini. Tandiu enim ibi eſt, quandiu ſpecies illæ durant.

Prima diffic. An poſſit motu alterationis moueri?

Animadverte dupliciter aliquid poſſe Chriſto conuenire, uel ratione ſpecierum, ſub quibus ſacramentaliter continetur, uel ratione eiuſdem corporis, quatenus ſub modo naturali exiſtit.

CONCLVSIO.

Christi Ieſu corpus, neque per ſe, neq; per accidens, alteratione facta circa ſpecies conſecratas, alterari poteſt. Ratio eſt; quia omnis actio materialis fit per contactum; ut Ariſt. docet, & corpus Chriſti Ieſu: vt eſt ſub ſacramento, non poteſt tangi per ſe, neque etiam per accidēs. Nam quod ita patitur, debet inhęrere illi, quod patitur per ſe, & extendi ad illius extenſionem; & Chriſtus non extenditur ad extenſionem ſpecierum, neque illis inhæret. *Ariſtote. 7. Phyſ.*

Secunda diffic. An habeat Chriſtus in Euchariſtia eaſdem actiones immanentes, quas ſub modo naturali habebat, Verbi gratia, uiſionem auditionem, & cætera?

CONCL. I.

OMNIS operatio ſenſitiua immanens, quæ ineſt Chriſto ſub modo naturali, ineſt eidē ſub modo ſacramentali concomitanter. Nam omnes, inquit Sco. operationes potentiarum ſenſitiuarum ſunt formæ abſolutę, & ubique uniformiter eidē corpori inſunt. Ex oppoſito enim implicatio cōtradictionis ſequeretur. Cæterum Soto ſe hoc nō intelligere poſſe confitetur. Quia ſi loqueretur, inquit, & ambularet in cœlo, quatenus in ſacramēto eſt, neque loqui, neque ambulare poſſet. Scot. verò de actionibus tranſeuntibus; ut eſt locutio, quæ ſonum in aere efficit, non loquitur; neque de motu locali, qui locum circunſcriptiuum præſupponit; ſed de actionibus immanentibus quinque ſenſuum; quia nihil extra efficiunt. Neque.n. actiones; ſed paſſiones quædam ſunt. Nam ſentire pati quoddam eſt; ut Ariſt. 2. de anima, demonſtrat. Eſt autem actio immanens non receptio ſpecierum; ſed eſt, potentiam ſuum obiectum per illas ſpecies cognoſcere. Dices; iſtę ſenſationes ſunt quantæ, & extenſæ, quomodo igitur poſſūt Chriſto in ſacramēto ſine extēſione cōuenire? Reſpō. sūt in extēſę: ut eſt corpus in ordine ad Hoſtiā; quoniā ibi modū quātitatiuū non habent, quamuis in

Scot. q. 5. ubi ſupra.

d. 10. q. 1. arti. 6.

Ariſt. 2. de anima.

uis in se sint quantę: quemadmodum corpus Christi est in se quantum.

CONCL. II.

CORPVS Christi, quatenus est in Eucharistia, non potest sensationem aliquam; ut visionem, auditionem, &c. recipere. Ratio est; quia omnis sensatio fit per receptionem specierum in organo quanto; cùm species sint materiales, & quantæ, & organa corporis Christi sub Eucharistia sub modo quantitatiuo non sunt; ut ex superioribus constat.

Hinc, non potest recipere sensationes ab obiecto, quamuis possit illas habere. Quia obiectum materiale non potest imprimere species, nisi per appropinquationem, & contactum ad passum, & corpus Christi; ut est in Eucharistia, non potest tangi, cùm sub modo quantitatiuo ibi non existat. Potest nihilominus ibi habere extra Hostiam impressas, & receptas. APPEN. 1

Hinc, non posse habere actionem transeuntem in Eucharistia constat. Quia omnis actio transiens corporalis fit per contactum, & cum corpus Christi in Eucharistia non sit quantitatiuè, neq; tangi, neq; agere, neq; pati ibidem poterit. APPEN. 2

CONCL. III.

CHRISTVS, quatenus est in Eucharistia abstractiuè intelligere, & uelle potest. Iste enim actiones

nes non modum quantitatiuum; sed solùm animæ potentias præsupponunt.

Tertia diffi. Posset ne Deus per suam omnipotentiam corpus Christi, quatenus est in Eucharistia, calefacere?

CONCLVSIO.

POSSET quidem. Nam Deus non operatur per cōtactum, quemadmodum naturale agens; sed per solam omnipotentiam; verùm enim uerò, calor ille modum quantitatiuum haud haberet.

Quarta diffi. An Christus, quando desinit esse in sacramento, corruptis speciebus, mutari dicatur?

ONCLVSIO.

S. Thom. est ubi supra.

NEQVAQVAM mutari dicitur. Quemadmodum enim Deus, qui est in creatura, quando creatura desinit esse, ibi etiam esse desinit, non per mutationem sui, sed creaturæ: similiter corruptis speciebus, desinit esse ibi Christus, non per mutationem localem propriam, sed per specierum mutationem.

Art. X. An corpus Christi; ut est in Eucharistia, uirtutem transmutandi substantialiter, & localiter aliud corpus à seipso habeat?

Lect. 45. *super can. d.10. q.7.*

DVAE sunt opiniones, quas citat Gab. Prima Ochami dicentis posse habere easdem operationes, quas sub modo naturali habet. Contraria opinio est communis, quam elegantius tradit Sco.

CON-

CONCLV. I.

CHRISTVS, ut est in Eucharistia. non potest aliquam operationem potentiæ meræ naturalis; ut est nutriendi potentia, uel mixtæ: ut sentiendi potentia, habere. Ratio est; quia omne agens Physicum agit per contactum, & repatitur in agendo, & Christus cùm in Eucharistia nō habeat modum quantitatiuum, neque tangere passum, neque repati poterit.

CONCL. II.

CHRISTVS Iesus; prout est sub speciebus cōsecratis, potest actiones merè spirituales habere; vt velle, & intelligere aliquod obiectum. Ratio est; quia anima non operatur per contactum; sed per species intelligibiles, quas, ut est in Eucharistia, habere potest.

Ale. Alen. q. 40. m. 3. art 4. S. Th. q. 6 ar. 7. ro liqui. dist in. 10. D. Bona. ar. ul. q. 1. Ric. ar. 5. q. 1. Scot. q. 9. Dur. q. 4. Gabri. lect. 45. super cā.

Art. XI. An aliquis intellectus creatus possit corpus Christi; ut est in Eucharistia, uidere naturaliter?

DVAE sunt opiniones. Vna Sco. altera S. Th. Prima est affirmans. Secunda negans, quæ est etiā Alexandri.

CONCL. I.

INTELLECTVS quidem uiatoris nō potest habere notitiā intuitiuam Christi in Eucharistia existentis. Quia cum Christus in Eucharistia non sit sub modo quantitatiuo, non potest pro isto

statu

ſtatu de illo habere notitiam ſenſitiuam,& ex con ſequenti neque intellectiuam. Nihil enim eſt intel lectu intuitiuè,quin prius fuerit in ſenſu. Sed tamen ex principiis Scoti videtur intellectus ſeparatus beati naturaliter poſſe corpus Chriſti in Eucharistia uidere. Primò probatur à Sco. hac ratione, intellectus ſeparatus poteſt naturaliter notitiam intuitiuam ſubſtantiæ panis, & non tantùm accidentium habere; poterit igitur & notitiam intuitiuam corporis Chriſti ſub illis accidentibus exiſtentis habere. Vis huius illationis ita demonſtratur; corpus enim Chriſti ſub accidentibus eſt obiectum intellectui noſtro proportionatum,quemadmodum panis ſubſtantia, cùm ſit finitum. Antecedens verò ſic confirmatur. Ratio, ob quam intellectus noſter coniunctus non poteſt intuitiuè formas ſubſtantiales uidere, eſt,propterea quòd notitiam alicuius obiecti,niſi medio ſenſu, habere non poteſt,& quæ ſenſibus percipiuntur ſunt accidentia ſola; unde fit; ut pro hoc ſtatu uiſio intuitiua non de ſubſtantia; ſed ſolùm de accidenti habeatur. Verùm enim uerò,cum intellectus ſeparatus in cognoſcendo à ſenſibus non dependeat; poterit intuitiuè formas ſubſtantiales, paniſque ſubſtantiam cognoſcere. Deinde, intellectus ſeparatus eſſentiam panis poteſt naturaliter cognoſcere; quia cognoſcens habitum, & priuationem cognoſcit. Quare poterit naturaliter Chriſti præſentiam cognoſcere. Ita enim eſt intellectui ſeparato obiectū proportionatum Chriſti Ieſu præſentia; ſicut panis

Ariſt.

Scot. eſt & Duran.

nis absentia. Nam vtrumque est obiectum finitum. Tum intellectus separatus eo ordine cognoscit entia, quo ipsa sunt: nam sicut res se habet ad esse, ita ad cognitionem, & substantia sub accidentibus contenta prior est accidente; quamobrem prius natura intellectus separatus corpus Christi sub accidentibus contentum, quàm accidentia cognoscet. Præterea supernaturalis modus existendi, quem ibi habet, non obstat, quominus naturaliter ab intellectu separato posit cognosci. Quia naturale, & supernaturale non mutant rei essentiam, cùm eiusdem rationis sit homo genitus, & creatus. Quapropter neq; uariabitur ratio cognoscendi ipsum; perindè ac si sub modo naturali, & accidentibus esset. Adhæc, neque obstat; ut posit ita cognosci, quod omne supernaturale sit quocunque naturali perfectius; quia substantia naturalis est perfectior accidente supernaturali. Ad extremum, intellectus separatus naturaliter spirituales substantias, quamuis sint inextēsæ, cognoscit, & corpus Christi in Eucharistia inextensum non uidebit? planè uidebit.

CONCL. II.

NON est de essentia beatitudinis Christum in Eucharistia, uel in proprio genere uidere. Quia de essentia beatitudinis solùm est uidere obiectum beatificum Deum, scilicet, Opt. & Max. qui solus beatificat, quod intelligendum est de beatitudine essentiali. Nam beatitudinis accidentalis est Chri-

stus

ſtus obiectum, & etiam obiectum creatum. Et nota cum Scot. in patria ſuccedere fidei claram uiſionem articulorum ad diuinitatem ſpectãtium; quia ſola diuinitas eſt obiectum beatificum; non autem creatura, quæ per alios articulos; vt uerbum eſſe incarnatum &c. ſignificatur.

Reſtat; ut rationes oppoſitas diſſoluamus. Primò enim ita obiicitur; ens ſupernaturale; ut eſt exiſtentia corporis Chriſti in Eucharistia, non poteſt naturaliter cognoſci; nam ut ens factibile ſupernaturaliter, naturaliter effici non poteſt, ut porè, miraculum; ita neque ſupernaturale ens poterit naturaliter cognoſci. Reſpon. Sco. omne ens ſupernaturale iam in eſſe poſitum naturaliter ab intellectu ſeparato poteſt cognoſci. Quia eſt ens finitum, & creatum, & tale ens eſt obiectum intellectui proportionatum. Neque enim ſequitur, non poteſt naturaliter fieri; ergo neque cognoſci. Cæco enim non poteſt naturaliter uiſus reſtitui; & tamen naturaliter poteſt cognoſci. Tum etiam, gratia non eſt naturaliter factibilis; tamen ab Angelo naturaliter cognoſcitur.

Secundo diſputant aduerſarii, fidei myſteria, inter quæ recenſetur exiſtentia corporis Chriſti in Eucharistia, naturaliter cognoſci non poſſunt. Alioqui enim non fidem de illis; ſed opinionem, uel ſcientiam haberemus. Reſp. à uiatoribus non poſſunt naturaliter cognosci; benè tamen ab intellectu ſeparato; ut ex 2. concl. conſtat.

Tertio inſurgunt hoc modo; ſequeretur hinc,

dæmones

dæmones etiam hoc mysterium agnoscere, quorum naturalia post lapsum manserunt integra, quod quidem est falsum; quia inimici gratiæ, gratiæ sacramentum non agnoscunt. Resp. Sco. cum Magistro Angelos, etiam bonos multa mysteria naturaliter cognoscere posse, quæ sibi à Deo occul tantur; ut incarnationis mysterium, quod multi Angelorum per Apostolorum prædicationem didicerunt. Vt DD. sancti super locum B.P. ut innotescat principibus, & potestatibus &c. declarant. *Ad Eph. 3.*
Vlt. argumentatur Caiet. nullus intellectus separatus intelligit per species sumptas ab obiectis, sed à Deo impressas; Deus autem intellectibus separatis non imprimit species supernaturalium obiectorum, idest, mysteriorum fidei, sed naturalium tantùm. Resp. cum Sco. antecedēs esse falsum; quia intellectus separatus, quemadmodum, & coniunctus per species ab obiectis desumptas cognoscit; atq; ita naturaliter potest cuiusuis entis finiti cognitionem acquirere. Alioqui enim deterioris cōditionis esset intellectus separatus coniuncto. Verùm de his latius in floribus 2. lib. sent. *q. ult. d. 3. 2 sent.*

Art. XII. An per Dei omnipotentiam corporalis oculus possit existentiam corporis Christi in Eucharistia uidere?

Ale. Alex. ubi sup. & S. Tho. loco citato. Reliqui d. 10 D. Bon. q. 2 ar. ult. Ric. ar. 5. q. 2. Scot. & Dur. ubi supra.

Dvae sunt opiniones. Prima Alex. S. Thom. D. Bona. Ric. Dur. scilicet, neque per miraculū possе aliquo modo corpus Christi uideri in Eucharistia ab oculo corporali. Secunda Sco. quæ solo nomine à prima differt.

CON-

CONCL. I

SI corpus Christi non esset sub modo naturali; sed sub modo sacramentali tantùm, posset Deus pro sua omnipotentia in oculo uiatoris, aut beati efficere notitiam Christum repræsentantem. Quia cùm hæc notitia esset forma absoluta, sine ulla contradictione posset à Deo effici; etiam si obiectum esset absens.

CONCL. II.

PER hanc uisionem non posset Christus aliquo modo, quatenus est in Eucharistia, uideri. Ratio est; quia nulla potentia uisiua potest cernere, nisi obiectum circunscriptiuè, & indebita distantia contentum, & extensum, & per species quātas, & extensas usq; ad oculum, & corpus Christi in Eucharistia respectu potentiæ uidendi non ita se habet; ut ex superioribus constat. Vnde illa uisio tunc aut nihil actualiter, aut Christum sub modo naturali repræsentasset; sed esset tantùm qualitas absoluta.

Difficultas, Oculus Christi uidetne suum corpus in Eucharistia?

CONCL. I.

OCVLVS Christi non uidet suum corpus, quatenus est in Eucharistia. Propterea quòd est inextensum.

CON-

CONCL. II.

OCVLVS Christi non uidet ibidem seipsum. Probatur primò; quia si extra sacramētū oculus nō uidet se, cùm non habeat sui speciem, multò minus in sacramento. Secundò inter potentiam uidendi, & obiectum est futurum medium, & oculus à seipso non distat, & Tertiò quia cum in Eucharistia oculus sit in extēsus, impossibile est, quod à seipso uideatur. S. Tho. oppositum huius concl. tenet.

Art. ult. An quando in sacramento caro, uel sanguis, uel alia uisio apparet, sit Christus ibi sacramentaliter?

Alex. Alen. 53. m 4. per 3. ar. S. Thomas q. 76. ar ulti. ubi sup. Dur. q. citata.

TRES sunt opiniones. Prima S. Tho. scilicet, quando mutatio est in speciebus circa colorem tātùm, & non circa quantitatem, & alia panis accidentia, Christus ibi sacramentaliter continetur. Secunda tenet non esse Christum sacramentaliter; sed sub modo naturali, quando fit apparitio per mutationem circa species; ut si puer appareret, ille esset Christus, hæc uidetur esse Alex. Tertia opinio, præcedentibus contraria, defendit neque sub modo naturali, neque sacramentaliter existere in Eucharistia Christum, quando fit apparitio per mutationem circa species.

CONCLV. I.

QVANDO miraculosa apparitio fit tantū permutatione in sensibus facta, Christus in sacramēto

non desinit esse: quia per talem mutationem accidentia panis non corrumpuntur, & tandiu sub illis Christus manet, quandiu conseruantur.

CONCL. II.

QVANDO mutatio est in speciebus circa colorem tantùm, & non circa quantitatem, & alia panis accidentia, Christus sub illis sacramentaliter continetur. Ratio est; quia remanerent tunc accidentia, quæ satis essent ad conseruandã panis substantiam, si adesset, & quæ ad illam conseruandã essent satis, ad continendum etiam corpus Christi sufficerent. v.g. si rubedo in Hostia appareret, per quam sapor, odor, uirtus nutriendi, & quantitas panis non corrumperentur.

Appen. Ctiet ubi supra S. Tho.

Hinc, si apparerent dimensiones maiores quantitate Hostiæ, & vini consecrati; ita ut sub illis non posset substantia panis, & vini conseruari, non maneret ibi Christus. Propter eandem rationem. Parua enim substantia non potest magna quantitate informari.

Alex. Alē. S. Tho ubi supra, & reliqua loco citato.

Difficultas. Si Hostia sanguinea appareat, uel puer, quid erit sacerdoti faciendum?

S. Thom. d. 10. ar. 4. q. 3. m. 4. duas citat opiniones, unam negantem, quæ dicit sufficere tunc spiritualem sumptionem, alteram affirmantem, quæ est securior, quę hac conclusione continetur.

CON-

CONCLVSIO.

TENEBITVR ſacerdos tunc aliam Hoſtiã cõſecrare, & ſumere. Ratio eſt; quia per hanc apparitionem ſacerdos ab obligatione recipiẽdi Euchariſtiam ſub vtraque ſpecie non liberatur, quæ in can. relatum, de conſecrat. diſt. 2. præcipitur. Hæc de 4. q.

QVAESTIO QVINTA DE CONVERSIONE ETC.

HAC quæſt. explicatur diſt. 11. Mag. ad cuius pleniorem intelligentiam lege DD. hac eadem diſtinctionem.

Art. 1. An panis in corpus Chriſti conuertatur? *d. 11. q. 1. ar. 3.*

QVATVOR ſunt opiniones. Prima eſt Duran. qui omnino negat tranſubſtantiationẽ. Affirmat enim panẽ conuerti in corpus Chriſti: ut in nutritione cibus conuertitur in ſubſtantiam aliti; & ut in nutritione materia cibi forma aliti informatur; ita hic materia panis anima rationali Chriſti informatur, & hoc modo docuit panem in corpus Chriſti conuerti. Hæc opinio eſt erronea; quia cõtra conc. Lateran. quod refertur cap. firmiter, de ſũma Trinitate, & fide Catholica, & contra cõc. Tri. ſeſſ. 13. c. 4. & can. 2. tranſubſtantiationem negat. *Duran. cautè legendus.*

Secũda opinio eſt Capre. ar. 3. & 4. S. Tho. q. 75. ar. 4. ubi ſupra, & eadem fuit opinio Henric. iuquẽ

Caiet. cautè legendus

Scot.q.4. citata inuehitur. Caiet. ex eo, quòd iſta eſt uera, hoc quod erat panis, nunc eſt corpus Chriſti, & immediatè ante hoc quod erat panis, non erat corpus Chriſti, habetur, quod terminus, ad quem actionis, & mutationis huius, non eſt corpus Chriſti abſolutè, ſed hoc, ſcilicet, quod erat panis, eſt dè nouo corpus Chriſti, unde affirmat panem tranſubſtantiari in corpus Chriſti; ſed uidetur concedere nihilominus rem, quę erat panis manere, & eſſe corpus Chriſti; hæc propoſitio ſic intellecta eſt omnino fugienda: ut prima. Ex ea enim ſequitur conuerſionē iſtam in corpus Chriſti non eſſe tranſubſtantiationem. Nam dicit aliquid panis manere contra conc. Later. & Tridēt. modo citatum. Soto multis argumentis in Caiet. & Dur. inuehitur. Tertia opinio dicit panem annihilari, contra quam art. ſequenti diſputabitur.

Alex. Alen. q.34. in 1 & 38. m 1. et 2 D Bona. d. 11 q.1. & 4 ar. 1. Ric. d 10 ar. 3 q. 1. & 2 et diſt. 11. ar. 1. Sco. d. 11. q. 1. 2. & 3. Dur. ead. d q. 1. et 3.

Quarta eſt communis cæterorum aſſerentium panem in corpus Chriſti, & uinum in eius ſanguinem tranſubſtantiari, & quamuis Scot. diſtinguat tranſubſtātiationem in productiuam, & adductiuam: nihilominus q.3. concedit panem in corpus Chriſti tranſubſtaſtiari; ita ut terminus ad quē tranſubſtantiationis non ſit tantùm præſentia corporis Chriſti; ſed & ipſum corpus, ut infra patebit.

CONCL. I.

CORPVS Chriſti præcisè incipit eſſe in altari ratione conuerſionis panis in ipſum. Nam aut inci-

ncipit esse in altari per mutationem localem acquisitiuam, aut per panis conuersionem, nō per mutationem localem pręcisè; quia si Christus alibi non præextitisset, non moueretur, & nihilominus uirtute huius conuersionis in altari esse inciperet; vt ex superioribus constat. Quare præcisa ratio erit panis cōuersio, quāuis accidat motus localis acquisitiuus; quia corpus Christi pręexistit.

can. reuera est D. Amb. quem lege pro concione Euch. habendá.

CONCL. II.

CONVERSIO ista naturalibus mutationibus non est similis. Hæc est definita in can. reuera, & in aliis tex. de consecr. distin. 2. In omni enim mutatione naturali terminus à quo sub termino ad quem permanet, in hac autem minimè. Dubium quid igitur fit de pane?

CONCL. III.

PANIS in corpus Christi transubstantiatur. Definita est in conc. Latera. & Trid. in principio contra Dur. citato.

Prima diffic. An facta conuersione, simul cum corpore, & sanguine, panis, uel uini substantia maneat?

Alex. Alen in 1. & 2. S. Tho. ar. 2. & 6. ubi sup. reliquid. 11. D Bona. q. 2. ar. 1. Ric. eod. ar. et q. Sco. q 4 Duran. q. 1.

CONCLVSIO.

HAERETICVM est affirmare in Eucharistia, facta conuersione, sub accidentibus panis, uel uini substantiam manere. Definita est in cap. ad Abolendam, de hæreticis, & expresse in conc. Trident. sess. 13. cap. 4. & can. 2.

Alex. Alen. m. 7. ſ. Thom ar. 7 ubi ſu- pra reliqui d. 11. D. Bona. q. 5. ar. 1. Ricar. ar. 1. q. 4 5. & 6. ſcot. q. 1.

Secunda diffi. An cõuerſio in inſtanti, uel ſucceſſiuè fiat

CONCLVSIO.

CONVERSIO hæc in inſtanti fit. Ratio eſt; quia corpus Chriſti, in quod fit conuerſio, non recipit magis, & minus, & nullum præſupponitur ſubiectum. Nihil enim panis remanet; & quoniam cauſa principalis huius cõuerſionis, ſcilicet, Deus eſt infinitæ uirtutis.

Alex. Alen. q. 39. m. 3. ſ. Tho. ar. 7 citato reliqui d. 11. D. Bona. ar. 1. q. 6. Sco. q. 5.

Tertia diffic. Quibus uerbis hæc conuerſio explicari debet?

CONCLV. I.

PANIS fuit, aut eſt corpus Chriſti, eſt falſa. Quia copula, eſt, ſignificat extremorum unionem; & tamen extrema hæc nunquam ſunt unum.

CONCL. II.

ſoto d. 9. q. 2. ar. 8.

PANIS fit corpus Chriſti, eſt etiam falſa. Patet; quoniam fieri, quod eſt tertium adiacens, ſignificat ſubiectum formam prædicati in ſe recipere; ut Petrus fit albus; panis autem nõ recipit corporis Chriſti formam.

CONCL. III.

PANIS poteſt eſſe corpus Chriſti, eſt quoq; falſa. Quia ſua de ineſſe, panis fit corpus Chriſti, eſt impoſſibilis.

CON-

CONCL. IIII.

PANIS mutatur in corpus Chriſti, eſt perinde falſa. Ratio eſt; quia in hac conuerſione nullum manet ſubiectum, atque ita nulla interuenit mutatio.

CONCL. V.

Ex pane fit corpus Chriſti, eſt uera. Ratio eſt; quia præpoſitiones iſtæ, de, & ex, terminum à quo conuerſionis ſignificant, qualis eſt panis in hac conuerſione; & ita declaranda eſt popoſitio illa Ecclesiæ, fitq; ſanguis Chriſti merũ, & aliæ id genus, quæ apud DD. ſanctos reperiuntur.

CONCL. VI.

PANIS tranſit, aut cõuertitur in corpus Chriſti eſt magis propria Propterea quòd, ſignificat cõuerſionem, qualis dicitur fieri in hac: panis in corpus Chriſti tranſubſtantiatur; ut ex ſuperioribus conſtat.

Quarta diſſi An quodlibet in quodlibet poſſit tranſubſtantiari? uerbi gratia lapis in Deum, aut in Angelum? *Ale. Alen. ubi ſup. Sco. q. 2. d. 11. Dur. ead. d. q. 2.*

DVAE ſunt opiniones contrariæ. Vna Sco. affirmans. Altera Dur. negans.

CONCL. I.

NVLLA creatura poteſt in Deum conuerti, uel tranſubſtantiari, ita ut hæc ſit uera, ex lapide fit Deus. Ratio eſt; quia terminus à quo, & ad quem

conuerſionis debent ſubiici motui, & poteſtati cō uertentis; Deitas autem, cùm ſit ens neceſſarium, nulli poteſtati quò ad eſſe, aut non eſſe ſubiicitur.

CONCL. II.

QVAELIBET creatura in quamlibet tranſub ſtantiari poteſt; ut lapis in angelum. Nam quælibet creatura eſt ens poſſibile, & poteſtati diuinæ quò ad eſſe; & non eſſe ſubiecta.

Obijcies; Deus poteſt eſſe terminus incarnationis, ergo & tranſubſtantiationis. Nulla eſt illatio; quia de ratione tranſubſtantiationis eſt: ut terminus ad quem poſſit incipere eſſe ſimpliciter, quod Deitati repugnat; atque hoc non eſt de ratione incarnationis.

Deinde ages cum Durando. Angelus eſt immaterialis; ergo lapis non poteſt in illum tranſubſtantiari. Neque hæc illatio ualet; quia tranſubſtā tiatio eſt totalis deſitio unius ſubſtātię, & alterius ſucceſſio. Atque ita nihil obſtat, quominus una ſubſtantia quò ad materiam, & formam deſinat eſſe, cui ex diuina inſtitutione alia ſpiritualis ſubſtantia ſuccedat.

Vltimo diſputabis. Angelus non poteſt incipere eſſe, cùm ſit immaterialis, niſi per creationem; tranſubſtantiatio autem nō eſt creatio, quare &c. immò ſecundum Dei omnipotentiam poterit per tranſubſtantiationem incipere eſſe.

Hæreſes. Hoc articulo confutantur tres errores. Primus cuiuſdam Valeriani, cui ſucceſſit Vuicleff. aſſerētis cum corpore Chriſti panis ſubſtātia manere. Secun-

Secundus Ioannis Parisiensis affirmantis ibi panis substantiam corpori Christi uniri hypostaticè; ut humanitas verbo unitur. Tertius Lutheri, qui à primo errore hoc differt, quòd Valerianus nullo modo concedebat istam, panis est corpus Christi; quia nullam ponebat inter extrema unionem; ut Ioannes Vuicleff; Lutherus uerò concedit istam, panis est corpus Christi figuratiuè, & metaphoricè, quamuis existētiam corporis Christi sub speciebus confiteatur.

Cautè legendus est Duran. qui substantiam panis destrui concedit; eius tamen materiam simul cum Christi corpore manere affirmat. Caie. est quoque cauendus, qui præterquam quòd asseruit non apparere ex Euangelio coactiuum aliquod ad intelligendum propriè hæc verba, hoc est enim corpus meum; ut supra diximus, subdidit non intelligi veritatem corporis Christi in Eucharistia ex illis verbis, quæ sequuntur, scilicet, quod pro uobis tradetur. Quibus Catholici hæreticos conuincere solent. Visus tamen est super art. 3. & 4. ubi supra S. Thom. hanc sententiam retractare. Ex superioribus facilè liberatur Scotus à calumnia, quam illi Mag. Sotus imponit ubi supra. Vbi non satis, quid sibi uelit, declarat. si enim vult Sotus imponere contineri corpus Christi in altari propter Ecclesiæ auctoritatem, & non propter scripturæ auctoritatem, falsissimè hac nota ipsum inurit. Nam quid Scotus dicat, audiamus. Ait namque d. 10. q. 1. art. 1. corpus Christi esse in sacramento verè, & realiter, est simpli-

Dur. cautè legendus d. 10. q. 1.

Caie. cautè legendus.

Matth. 26. 1. Cor. 11.

Scot. liberatur.

Matth. 26. simpliciter de substantia fidei: fundamentum est
Luc. 22. Matthe. 26. & Lucæ 22. ubi in cœna ait Christus; Hoc est &c. Deinde respondet hæreticis declarantibus hunc locum figuratiuè, & non propriè; ut ex toto eius articulo patet. Quare non probat Scot. ueritatem Eucharistiæ solùm propter Ecclesiæ auctoritatem; uerùm etiam propter auctoritatē scripturę. Præterea si uult Scoto ascribere; dixisse panis conuersionem in corpus Christi non constare auctoritate scripturę; sed Ecclesiæ tantùm, est plus quàm falsum. Nam d. 11. q. 3. notabili quod incipit, ad argumenta pro 1. & 2. opinione dicit. Quòd eo spiritu sacræ scripturæ sunt scriptę, quo sunt conditę, & quod Ecclesia Spiritu Sancto directa intellexit hæc uerba, hoc est &c. esse intelligenda de præsentia reali corporis Christi; & ubi hæc scribit uerba, probat corpus Christi esse in altari per conuersionem panis in ipsum corpus. Quamobrē apertissimè patet Scoti sententiā fuisse ex his uerbis, hoc est &c. colligi non tantùm realem præsentiam corporis Christi in altari; uerùm etiam cō-
Alex. Alen. m. 3. s. Tho. ar. 3. q. 75. reliqui d. 11 D. Bona. q. 3 ar. 1. Ric. eadem. q. & ar. Sco. q. 4. Dur q. 3. uersionem panis in ipsum, & ad maiorem huius rei explicationem & confirmationem, si placet, eundem Scot. dist. 9. legito.

Art. II. An panis desitio sit annihilatio, uel corruptio, uel transubstantiatio?

QVATVOR sunt opiniones. Prima est Henrici dicentis panem non annihilari, & esse aliquid cor-

corporis Christi post conuersionem. Secunda opinio apud Sco. affirmat panem non annihilari, quãuis desinat esse eius materia, & forma. Cuius opinionis fundamentum est falsum. Nã dicit ob hoc solùm; non annihilari; quia in corpore Christi manet materia eiusdem rationis cum materia panis, in qua panis corruptus possit reproduci. Has duas opiniones multis argumentis Scot. confutat.

Tertia opinio est S. Tho. asserentis panem nõ annihilari. Quarta est Sco. qui uidetur anceps; pronior tamen est in partem negantem. Nam in fine q. soluit argumenta, quæ panis annihilationem probant.

CONCLVSIO

PANIS, ex quo Eucharistia conficitur, nõ annihilatur. Definita est in conc. Trid. sess. 13. can. 4. nam annihilatio est desitio alicuius substantiæ, siue entis; ita ut nihil illi succedat, tanquàm terminus ad quem, per se illius actionis. Deus autem destruit panem adhunc finem, ut ibi corpus Christi succedat; ergo &c.

Alex. Alen. q. 40. & 42. tenet partem affirmantem S. Tho. q. 77. ar. 1. reliqui dist. 12. D. Bona. ar. 1. q. 2. Ric. ar. 1. Scotus. q. 1. et 2.

QVAESTIO SEXTA DE ACCIDENTIBVS IN EVCHARISTIA PERMANENTIBVS.

HAC q. dist. 12. Magistri quantum ad accidẽtia separata explanatur. Nam reliqua sequẽtibus quæstionibus exponentur.

Art.

Art. I. Sint ne accidentia in hoc sacramento sine subiecto?

TRES sunt opiniones. Prima Alex.& Scot. esse dicitur, scilicet, accidens quando est in subiecto non habere aliud esse à subiecto: præstare tamen Deum accidenti nouum esse; quando à subiecto separatur. Secunda opinio est Henrici dicentis Deum accidenti separato præstare quandã supernaturalem uirtutem, qua possit per se existere, in vtramque opinionem Sco. inuehitur. Tertia opinio est communis, quam Sco. sequitur.

CONCL. I.

SI accidens pro inhærentia actuali, uel aptitudinali sumatur, impossibile est absq; subiecto sibi proportionato esse. Nota prius inhærentiam aptitudinalem; ut in accidente separato; habere subiectũ sibi proportionatum in aptitudine: actualem uerò; ut in accidente coniuncto, actuale subiectum sibi proportionatum habere. Ratio uerò communis est; quia talis inhærentia, siue actualis, siue aptitudinalis est relatio, & nulla relatio potest esse sine suo termino, quale est subiectum respectu inhærentiæ.

APPEN. Hinc patet nullum accidens respectiuum posse esse sine subiecto. Quia est relatio, & talis relatio non potest esse sine suo termino; quod est subiectum.

CON.

CONCL. II.

OMNE accidens abſolutum poteſt per Dei potentiam abſque ſubiecto actuali; non autem ſine apitudinali exiſtere. Ratio primæ partis concluſionis eſt; quia tale accidens non dependet à ſubiecto, niſi tanquam à cauſa extrinſeca conſeruante; & Deus cauſæ efficientis uicem ſupplere poteſt. Secunda pars patet; quia cum accidens ſeparatum accidentis naturam retineat, aptitudinem ad inhærendum ſemper habet, atque ita ſine ſubiecto aptudinali eſſe non poteſt.

CONCL. III.

ACCIDENTIA in Euchariſtia ſine ſubiecto mediato, quod eſt ſubſtantia, exiſtunt. Definita eſt in conc. Floren. & Conſt. ſeſſ. 5. & Trind. ſeſſ. 13. can. 2.

Diffi. An ſit eadem notitia ſenſibilis, quæ de accidentibus ante, & poſt conſecrationem habetur.

CONCL. I.

NOTITIA ſenſitiua accidentium eadem numero ante, & poſt conſecrationem manet. Quia utrobique eadem accidentia numero permanent; quæ ſunt potentiæ ſenſitiuæ obiectum.

CONCL. II.

NOTITIA iudicatiua intellectus hominis fidelis eadem ante, & poſt conſecrationem non manet.

net. Quia; vt perſpicuum eſt, contrariè iudicat; at verò intellectus in fidelis,cũ uideat ſemper eadẽ accidentia, decipitur, & ſemper panis ſubſtantiam ſub illis latere indicat.

Hæreſes. Errauit Vuiccleff, & cum eo Oecolampadius dicens Deum non poſſe accidens ſine ſubiecto efficere,aut conſeruare.

Art. II. An reliqua accidentia ſint in quantitate,tanquàm in ſubiecto, in Euchariſtia?

Alex.ibi.S. Th.ar.2. D. Bon.q.1.art. 1.Sc.q.2. DVAE ſunt opiniones. Prima aſſerit nullum accidens ibi. eſſe in quantitate; ut in ſubiecto. Hanc confutat Sco. Secunda eſt communis Sco. S. Tho.& aliorum.

CONCL. I.

OMNIA accidentia relata, quæ in accidentibus abſolutis ſubſtantiæ panis fundantur; ut ſimilitudo æqualitas, in eiſdem ſubiectis ante, & poſt conſecrationem permanent. Ratio eſt; quia relatio eſſentialiter dependet ab extremis, & eadem extrema, ſcilicet, accidentia abſolula ante, & poſt conſecrationem manent.

CONCL. II.

OMNIA accidentia abſoluta de prædicamento qualitatis, quæ, facta conſecratione, in quantitate remanent, in illa ſubiiciuntur. Patet; quia omnia

omnia illa accidentia ad extenſionem quantitatis extenduntur, à qua realiter diſtinguuntur, præſtantque illi accidentale eſſe, quod eſt, eſſe in ſubiecto. Albedo enim quantitatem Hoſtiæ albam facit.

Ex hoc, & 1 art. colligitur accidentia abſoluta in Euchariſtia ſine ſubiecto mediato; non tamen ſine immediato, ſcilicet, quantitate manere. APPEN. 1

Hinc etiam patet ſolùm quantitatem in Euchariſtia, facta conſecratione, ſinè ſubiecto exiſtere. APPEN. 2.

Articu. III. Poteruntne ſpecies conſecratæ corpus aliquod extrinſecum per alterationem naturaliter mutare?

Alex. Alen. p. 40. ar. 1. et 3. S. Th. ar. 3. q. 77. D. Bona. art. 2. q. 1. & 3. Ricar. art. 3. q. 2. Dur. q. 7.

DVAE ſunt opiniones. Vna S. Thom. cùm datum ſit ſpeciebus ſacramentalibus diuina uirtute, ut remaneant in ſuo eſſe, quod habebant, ſubſtãtia panis, & uini exiſtente; conſequens eſt, quòd etiam remaneant in ſuo agere omnem actionem, quam poterant, ſubſtantia panis, & uini exiſtente, & ſic immutare exteriora. Secunda eſt Sco.

CONCL. I.

SPECIES conſecratæ corpus extrinſecum per alterationem mutare poſſunt. Experimento enim cõſtat Hoſtiam in æſtate calefacere manum, & ſpecies uini gutur; atque in hieme contrarios habere effectus.

CON-

CONCL. II.

Accidens separatum, uel coniunctum non potest esse instrumentalis causa generãdi substantiam. De separato quidem patet; quia instrumentum non operatur, nisi concurrẽte causa principali, scilicet, substantia, quæ iam non est; ut patet in Eucharistia. Quare accidens separatum respectu generationis substantiæ non erit instrumentum. De coniuncto constat; quia tale accidens solùm disponit passum; ut forma substantialis operetur. Calor enim ignis disponit lignum axiccando; ut substantia ignis formam introducat; causa autem disponens impropriè dicitur instrumentum; quoniam agit uirtute propria, non principalis causæ, quod est contra instrumenti naturam.

Appen. 1 Hinc Sco. colligit substantiam ab accedente dispositiuè tantùm generari, & non tanquam à causa principali. Quia, si esset causa uniuoca, esset accidens æquè perfectum, atque substantia producta, quod est falsum. Si æquiuoca, & totalis, esset perfectior substantia producta; quia causa totalis æquiuoca suo effectu perfectior iudicatur.

CONCL. III.

Accidens separatum actione reali, siue intentionali, siue notionali potest in obiectũ, quemadmodum accidens coniunctum, agere. Eiusdem enim rationis est cum accidente coniuncto. Nam per separationem non naturam amittit; sed modum

dum per ſe exiſtendi tantùm acquirit. Tum etiam ſpeciem ſui in alterius potentia efficit. Quòd quidem eſt actione intentionali agere. Appen. 2

Hinc colligitur calorem uini ſeparatum perinde naturaliter calefacere, atque coniunctum, & alias etiam qualitates ſecundas ſeparatas eodē modo actione intentionali; atque coniunctas agere. Alex: Alen. q.4 m.2.ar. 4. ſ. Tho. art. 4. q.77. ſcot. q.5. Dur. q.3

Art. IIII. An qualitates Euchariſtiæ ab agente naturali naturaliter poſſint corrumpi?

Dvae ſunt opiniones. Prima negans nominalium, quam ſequitur Gabr. hac d.12.q.1.2. Affirmans, & communis S.Tho. Scot. & reliquorū.

CONCLV. I.

Accidentia panis, & uini ſeparata naturaliter à ſubſtantia corrumpi poſſunt. Ratio eſt; quia corruptio naturalis, & per ſe eſt mutatio ſubiecti ex uno contrario in aliud, & quantitas Hoſtiæ conſecratæ, quæ eſt ibi ſubiectum qualitatis, poteſt ex albedine in nigredinem mutari.

CONCL. II.

Accidentia Euchariſtiæ per alteratione, aut augmentationem, ſeu diminutionem corrumpi poſſunt. v.g. ſi Hoſtia conteratur uſque ad pulueres, aut ſi iuxta probabiliorem opinionem q. 1. poſitam, ſpeciebus uini conſecrati maxima uini non conſecrati pars miſceretur. Ratio eſt; quia panis ſubſtantia, ſi adeſſet eius quantitate in puluerem

rem redacta, non conseruaretur; quoniam esset tunc farina, neque parua substantia uini consecrati sub magna vini non consecrati quantitate conseruaretur. Quæ quidem accidentia non conseruantur, nisi sub illa quantitate, sub qua panis substantia conseruaretur. Habent nanque res ortui, & interitui subiectæ determinatam quantitatem citra, & ultra quam substantia consistere non potest.

CONCL. III.

ACCIDENTIA separata per accidens, corrupta quantitate, corrumpuntur; vt si Hostia in ignē proiiciatur, uel putrefiat. Ratio est; quia subiectū accidentium Hostiæ consecratæ est quantitas, & subiecto corrupto, accidentia illi inhærentia corrumpuntur; propterea quòd accidentis esse est inesse.

APPEN. Hinc quamuis corpus Christi in Eucharistia supernaturaliter esse incipiat: tamen per actionem agentis naturalis naturaliter accidentia corrumpē tis esse desinit.

Prima diffic. An quantitas Hostiæ consecratæ naturaliter possit corrumpi?

DVAE sunt opiniones. Prima affirmans, quę ab Sco. d. 12. q. 4. citatur, quam sequitur. Caiet. ubi supra, S. Tho. ar. 5, & eadem D. Thom. esse censetur. Altera negans est Sco.

CON

CONCL. I.

QVANTITAS Hoſtiæ, aut uini conſecrati poteſt quidem rarè fieri, & nouam quantitatem ſuſcipere; ſicut ſi conuerſa ſubſtantia ſubeſſet. Sed nos dicimus tamen, quòd agens naturaliter quantitatem Euchariſtiæ non poteſt rarefacere. Ratio eſt; quia agens naturale non poteſt efficere formã niſi in ſubiecto. Alioqui enim poſſet creare; quia poſſet producere formam, & non in ſubiecto, atque ex conſequenti ex nihilo, quod eſt creare; & cùm quantitas Euchariſtiæ per ſe exiſtat ſine ſubiecto, quæ de nouo quantitas per rarefactionem in Euchariſtia generaretur, in ſubiecto non reciperetur, atque ita à naturali agente crearetur.

Hinc ſequitur partes quantitatis, quæ ibi generarentur, à ſolo Deo ſupernaturaliter, & non miraculosè effici. Quia ſecundum legem, & non præter legem fierent. A P P I N.

CONCL. II.

AGENS naturale poteſt totam Hoſtiæ quantitatem per diuiſionem partium corrumpere. Quia poteſt totam Hoſtiam uſque ad pulueres cõterere.

CONCL. III.

QVANTITATIS corruptio per condenſationem, ubi partes quantitatis præexiſtentis deperditur, aut per tranſmutationem in aliam formam; ut ſi Hoſtia in ignem proiiciatur, à ſolo Deo

efficitur. Ratio est; quia agens naturale nihil potest corrumpere, nisi supposito subiecto. Alioqui enim posset annihilare, & quantitas Eucharistię in subiecto non est.

Difficultas. An sacramentales species principaliter frangantur?

Alex. Alen. q. 42. ar. 4. § 1. S. Tho. ar. 7. q. 77. D. Bona. toto ar. 3. Ric. q. 1. & 2. ar. 2. Sco. q. 4.

CONCLVS. I.

SPECIES sacramentales propriè frangũtur. Sunt enim quantæ quantitate continua, & fractio est eiusdem quantitatis passio.

CONCL. II.

SPECIERVM fractio mortem Christi Iesu, in qua anima fuit à corpore separata, repræsẽtat. Nã ut species sunt signum corporis Christi; ita illarũ fractio est signum eiusdem mortem repræsentans

CONCL. III.

CORPVS Christi non est per se fragibile. Patet; quia cum non possit tangi, propterea quòd non habet modum quantitatiuum, neque frangi.

CONCL. IIII.

NEQVE per accidens ad fractionem specierũ frangitur. Ex D. Bona. colligitur, qui ait nos nõ debere uti forma loquendi Berengarii. Ratio est; quia passio, quæ repugnat alicui creaturæ per se, eidem quoque per accidens repugnat; ut diuisibilitas per se repugnat animæ rationali, & per accidens.

dens. Non enim potest ad diuisionem corporis diuidi, & pati. Quod nulla ratione diuinitati per se conuenit, neque per accidens; quamuis per cō-municationem idiomatum, & ratione humanitatis assumptæ pati dicatur. Contrarium tenet Soto d.10. q.2. art.7. fractis enim speciebus, totus Christus sub qualibet particula manet.

Duos errores refutat S. Tho. ubi supra. Primus est affirmantium ibi non esse ueram specierū fractionem; sed apparentem; ita ut sensus decipiantur. Secundus asserentium ueram quidē esse fractionem; non tamen esse aliquod fractionis subiectum. *Hæresis.*

Art. ult. An ex accidentibus; tanquam ex materia, naturaliter substantia possit generari?

Alex. Alen. q.40.m 2.& 4. S. Tho. q. 77. ar.5. & 16 D. Bona. di. 12. q.1. ar.2. Scot. q.6.

Septem sunt opiniones, quarum quinque ab Scot. afferuntur.

Prima est Innocentij de officio missæ, capi. de fractione, qui docet, quando ex accidentibus generatur substantia, tunc in ultimo instanti desitionis accidentium redire substātiam panis, quæ fuerat corrupta, & conuersa in corpus Christi, & ex illa, tanquam ex termino à quo uirtute agentis, naturalis nouam substantiam generari, eius materia prima; ut in alijs transmutationibus, permanente. Secunda est B. Tho. in 4. d. 12 q. 1. articu. 2. q.4. qui, uolens tueri opinionem asserentium materiam panis redire, ait posse sustineri creari tunc

à Deo nouam moteriam primam, quæ accidentibus corrumpendis subiicitur, & in quam agens naturale formam introducit. Tertia est eiusdem, quæ est sua sententia, & ibidem. & 3.q. 77. art. 5. ubi ait, quantitatem Eucharistiæ hic uicem materiæ supplere; ita ut agens naturale in illam introducat substantialem formam, quam, si materia adesset, introduceret; atque hoc non nouo miraculo, sed uirtute prioris miraculi, scilicet, conuersionis panis in corpus Christi fieri. Ex qua quidem quantitate, & forma substantiali ab agente naturali introducta, nouus ignis, uel uermis generabitur. Hãc multis argumentis Sco. confutat.

Quarta est Ric. & tribuit illam B. Tho. qui existimat agens naturale posse trãsformare Hostiam, non solum in substantiam; uerùm etiam in materiam, & ita ex solis accidentibus totum compositũ generari. Huic uidetur subscribere Soto d. 10.q. 2. art. 5. Quinta est Caiet. dicentis quantitatem illam fieri materiam, & aliquid illius manere.

Sexta, quam S. Th. citat, tenet. Si Hostia igni applicetur, ignem generari, non ex speciebus consecratis: sed ex aere circũstãte. Vltima est Sc. docẽtis de facto introduci in quãtitatẽ Eucharist. qualitatẽ substantiæ; ut calorẽ in summo, tuncq; corrũpi quãtitatem, & Eucharistiam desinere esse, redireque de facto illam substantiam, cui talia accidentia genita couueniunt, quam quidem substãntiam quò ad materiam, & formam immediatè à solo Deo, & non ab agente naturali produci affirmat.

CON-

CONCLVS. I.

In naturali compoſito, quod ex accidentibus Euchariſtiæ generatur, materia, & forma; ut in alio quouis compoſito Phyſico reperiuntur. Alioqui enim compoſitū eſſet ens per accidens. Quia ex quantitate, & forma ſubſtantiali ignis, ſiue uermis fieret. Quid? quod forma ſubſtantialis ſolùm ad materiam primam; non autem ad quantitatem informandam eſt determinata.

CONCL. II.

Nos dicimus, quòd talis compoſiti materia à ſolo Deo producitur. Ratio eſt; quia omnes agẽs naturale præſupponit materiam, ſiue ſubiectum, in quod agat. Alioqui enim poſſet creare, & cũ materia prima non ſit in ſubiecto (nam eſt unicuique primum ſubiectum) non ab agente naturali: ſed à ſolo Deo producitur. Non enim ab agẽte naturali; ut rectè Ariſt. docuit, eſt generabilis, aut corruptibilis. *Ariſt. 1 Phyſic.*

CONCL. III.

Qvòd materia compoſiti, quæ ex Hoſtia combuſta generatur, à Deo minimè creatur; ſed per conuerſionem quantitatis Hoſtiæ in materiã producitur. Patet: nam creatio eſt ex nihilo, & materia huius compoſiti producitur à Deo, præſuppoſita quantitatis corruptione. Quamobrem non creatur; ſed per corruptionem quantitatis in ipsã materiem producitur. Quẽadmodũ panis ſubſtantia in corpus Chriſti conuertitur, hoc modo intel-

ligenda eſt communis opinio, quæ fuit 2. ordine ſcilicet, Deum producere materiam primam, non per creationem; ut docebat ſecunda opinio; ſed per conuerſionem quantitatis in materiam, inquā quidem agens naturale ſuam introducit formam.

APPEN. 1 Hinc colligitur quantitatem Hoſtiæ ab agente naturali non corrumpi, ſed quàmprimùm Hoſtia igni applicatur, Deum conuertere quantitatē Hoſtiæ in materiam primam; quantitatem, ſcilicet, corrumpendo, & illius loco primam materiā producendo.

CONCLV. IIII.

QVÒD in eodem inſtanti, in quo Deus materiam per conuerſionem quantitatis in ipſam efficit, agens naturale ſuam formam naturaliter in materiam nudam introducit. Ratio eſt; quia agens naturale, cùm potius intendat nouę formæ productionem, quàm præexiſtentis corruptionem, ſi materiam omni forma denudatam inuenerit, multò facilius, & melius ſuam formam introducet. Cùm nulla ibi repugnantia ex parte formæ præexiſtentis inueniatur. Hæc autem formę introductio dicitur naturalis, cùm ab agente naturali efficiatur. Naturalis ſiquidem generatio non dicitur ratione formæ expulſæ; ſed ratione formæ ab agente naturali introductæ.

APPEN. 2 Hinc, quādo uermis ex Hoſtia in cuſtodia clauſa generatur, formæ ſubſtantialis introductio naturalis eſt; materiæ uerò productio ſupernaturalis.

Hinc

Hinc colligitur oculum non falli, quando ignis ex Hoſtia ab alio igni; vt Scotus affirmabat, generatur. APPEN. 3

Difficultas. An poſſit homo ſpeciebus conſecratis nutriri?

Ale. Alen. S. Thom. ar. 6. citato. D. Bona. ubi ſu pra. Ric. q. 2. ar. 4. Sc. q. 6

DVAE ſunt opiniones. Prima aſſerit corpus non nutriri; ſed ſenſus duntaxat panis odore refici.

Secunda affirmat ibi manere panis ſubſtãtiam, atque ita nutriri, quæ quidem ſuſtineri non poteſt; vt ſupra diximus.

CONCL. I.

QVI ſolis accidentibus conſecratis reficeretur, verè nutriretur. Hoc enim fit ad meritum fidei. Nam conceſſo oppoſito, profactò haberemus euidentiam conuerſionis panis in Chriſti Ieſu corpus.

CONCLV. II.

TALIS nutritio fit per conuerſionem quantitatis in materiam primam à ſolo Deo effectam, in quam ſubſtantialis forma hominis, forma carnis &c. introducitur; quæ quidem nutrio naturalis quantùm ad introductionem formæ in materiam, & ſupernaturalis quantùm ad conuerſionem quãtitatis in materiam primam nominatur. Hæc concluſio ex proxima difficultate conſtat.

QVAE-

QVAESTIO SEPTIMA DE MINISTRO EVCHARISTIAE.

DISTINCTIO 13. Magistri. hac q. enodatur, ad cuius plenam intelligentiam lege quæstionem de ministro de sacramentis in genere supra.

Alex. Alen. q. 35. m. 4. S Thoq. 82. ar. 1. Reliqui d. 13. D. Bona. ar. 1. q. 1. Ricarti . 1. et 2. Scot. q. 2. Duran. q. 1.

Art. I. An solus sacerdos ritè per Episcopum consecratus possit esse Eucharistiæ minister?

CONCL. I.

HAERETICVM est affirmare omnes Christianos sacerdotes esse. Definita est in multis cõciliis, Carthaginensi, Lateranensi, Rhemensi, & tandem in Tridentino sub Paulo III. can. 10. sess. 7. ubi habetur. Si quis dixerit Christianos omnes in verbo, & omnibus sacramẽtis administrãdis habere potestatem, anathema sit.

CONCL. II.

SOLI sacerdotes per Episcopum ritè consecrati Eucharistię sacramentum possunt conficere. De finita est ubi 1. conclusio; solis enim sacerdotibus in receptione ordinis sacramentalis consecrãdi potestas attribuitur.

Hæresis.

Errauit Lutherus dicẽs omnes Christianos, cuiuscunque sexus sint, sacerdotes esse; non tamen omnes, nisi qui sunt à republica constituti, ministrare posse, quod est plusquàm hæreticum. Nam confi-

conficiendi poteſtas, cùm ſit ſupernaturalis, quomodo à lippis, & tonſoribus dari poteſt? Confutatur hic error concluſionibus poſitis, quas ſapientiſſimè pater à Caſtro Verbo. Sacerdotiū. Hæreſi 1. confirmat.

Prima diffic. ſacerdos fidelis in m. peccato exiſtens, amittit ne conſecrandi poteſtatem?

SACERDOS in M. peccato exiſtens, ſi quæ ſunt de neceſſitate ſacramenti ſeruat, uerè conſecrat. Definita eſt expreſsè in conc. Trid. ſeſſ. 10. cā. 12. & ſeſſ. 14. can. 4. alioqui enim nunquam poſſemus ſacerdotes certi eſſe, conſecraremus, necne. Quia de noſtra iuſtitia certitudinem habere non poſſumus. *Alex. Alen. m. 4. S. Tho. ar. 5. ubi ſup. D. Bona. ar. 1 q. 1. Ric. eod. ar. & q. ſcot. q. 2. & d. 9. q. 1.*

Hinc confutatur error Vualdenſium, quos ſequuti ſunt Vuicclef, & Ioannes Hus, qui dixerūt per M. omnem poteſtatem amitti, in quos doctiſſimè pater à Caſtro uerbo, poteſtas, & uerbo, ſacerdotium. Hæreſi 7. inuehitur. *Hæreſis.* *Caſtro.*

Secunda diffic. Hæretici, ſchiſmatici, & excommunicati poſſunt ne Euchariſtiam conficere? *Alex. Alen. m. 5. S. Tho. ar. 7. D. Bona. & Ric. ibidem Dur. q. 1*

CONCLVSIO.

ISTI, ſi intentionem faciendi, quod Eccleſiæ caput Chriſtus, ſcilicet, faciendum inſtituit, habeant: uerè conſecrant. Characterem enim indelebilem habent. Sed de hac lege art. 4. q. de miniſtro de ſacramentis in genere ſupra.

Ter-

Ale. Alen. ubi supra. D. Bona. & Ric. loco citato.

Tertia diffic. An missa hæreticorum, & excommunicatorum illis, pro quibus offertur, ad impetrandum; & pro peccato satisfaciendum prosit?

S. Thom. art. 7. & ad ultimum ait, si sacerdos ab Ecclesia præcisus celebrat, consecrat; quia loquitur in persona Christi &c. sed quia est ab Ecclesiæ unitate separatus, orationes eius efficaciam non habent.

CONCLV. I.

HAERETICI intendentes sacrificare, & efficere, quod Ecclesia intendit, verum offerunt sacrificium, quod non sibi; sed alijs prodest. Quia fructus sacrificij ortum habet ex merito Ecclesiæ, in cuius nomine offertur.

CONCLV. II.

QVANDO hæreticus non intendit offere sacrificium, quia illud negat; vt Lutherani, tunc missæ sacrificium sibi iudicium, & alijs nullius utilitatis est. Propterea quod non intendit facere, quod Ecclesia facit.

Alex. Alen. m. 6. S. Th. ar. 8. q. 82. Ric. q. 1. art. 1. &c.

Quarta diffi. Sacerdos degradatus potest ne conficere Eucharistiam?

CONCLVSIO.

SI intendat facere, quod Christus, & Ecclesia intendit

intendit, uerè conficiet. Habet enim potestatem, idest, characterem indelebilem.

Idem iudicium est de apostata, qui fidem inter saracenos negauit; etiamsi in infidelitate perseueret. 1. APPEN.

Istorum orationes, quatenus nomine Ecclesiæ offeruntur, utiles erunt non sibi; sed aliis, pro quibus offeruntur. Habent enim efficaciam ab illo, cuius personam gerunt. 2. APPEN.

Quinta difficultas. An peccet, qui missam peccatoris, uel hæretici, schismatici, excommunicati audit?

CONCLVSIO.

NOMINATIM excommunicatus, uel manifestus percussor clerici est uitandus præsertim in diuinis; ita ut audiens eius missam mortaliter peccet. Hæc colligitur ex cap. Sacris. de his, quæ ui metusue causa fiunt. Et est definita per extrauagantem ad euitanda.

Si Minister non sit nominatim excommunicatus, uel manifestus percussor clerici, non erit mortale illius missam audire. Patet per eandem extrauagantem. 1. APPEN.

Perinde est, quamuis sit generaliter excommunicatus, uel hæreticus, uel incendiarius, &cæ. dummodò non sit nominatim per iudicis sententiam excommunicatus. 2. APPEN.

Eadem quoque ratione non erit mortale publici peccatoris sacerdotis missam audire. Solùm 3. APPEN.

enim

enim cum huiusmodi hominibus communicare prohibetur iudicio Ecclesiæ, quando sunt tantùm nominatim excommunicati, uel clericorum percussores, &c.

Hinc colligitur can. antiquos; ut can. nullus, can. præter hoc. 32. d. quibus prohibebatur audire missam publici concubinarii, esse iam abrogatos per extrauagantem, ad euitanda, & per contrariam Ecclesiæ consuetudinem.

Alex. Alen. q. 50. m. 3. S. Th. ar. 3. Ri car. ar. 1. q. 3

Sexta diffic. An præter sacerdotem, possit Diaconus Eucharistiam populo ministrare?

CONCL. I.

1. Cor. 4. Solvs sacerdos iure diuino est ordinarius minister dispensandi populo Eucharistiam. Patet 1. ad Cor. 4. sic nos existimet homo; ut ministros Christi, & dispensatores mysteriorum Dei, idest, sacramentorum. Vbi de se, & de aliis sacerdotibus loquebatur. Et Dominus Iesus Lucæ 22. *Luc. 22.* solis sacerdotibus dixit. Hoc facite in meam commemorationem, idest, consecrate corpus meum, & aliis tribuite, quod ego modò feci. Et confirmatur ex can. peruenit de consecr. d. 2. ubi accerbè reprehenduntur sacerdotes, qui laicis corpus Domini dabant; ut illi ad infirmos defferent.

CONCL. II.

Sangvinem Christi Iesu ministrare sacerdoti celebranti, vel communicantibus competit diacano. Patet exemplo B. Laurentii dicentis B. Sixto

Sixto, experire utrum idoneum miniſtrum elegeris, cui commiſiſti Dominici ſanguinis diſpenſationem. Et Duran. docet, Papa communicante Cardinalibus Euchariſtiam, diaconum cardinalem tunc ſanguinem miniſtrare.

CONCL. III.

Ex diſpenſatione Epiſc. uel curati poteſt Diaconus, vrgente neceſsitate, Euchariſtiam infirmis deferre. Ratio eſt; quia cùm poſsit ſacerdoti celebrāti, uel cōmunicantibus ſanguinem Chriſti miniſtrare, poterit & corpus. Nō enim miniſtrare Euchariſtiam eſt illam conſecrare. Quemadmodum adminiſtrare Baptiſmum eſt illum efficere.

Septima diffi. Poſſuntne omnes ſacerdotes iure poſitiuo Euchariſtiam populo miniſtrare?

CONCL. I.

SI fuerit religioſus, ſine facultate proprij curati non poteſt ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ, illam alicui ſęculari miniſtrare. Definita eſt in Clement, 1. de priuilegijs.

Idem definitur ibidem de ſacramento matrimonij, & extremæ unctionis. APPEN.

CONCL. II.

POSSVNT tamen religioſi per totum annum, qui noſtris priuilegiis gaudent, prętérquàm in die

die resurrectionis ministrare singulis christianis Eucharistiam. Constat ex priuilegijs à Nicolao. v. & à Iulio II. concessis; ut in compēdio priuilegiorum uerbo communicare, habetur.

CONCLV. III.

SACERDOS, non religiosus, non potest, nisi sibi subditis Eucharistiam ministrare, uel alienis; prius tamen à proprio sacerdote petita, & obtenta facultate. Definita est in cap. omnis utriusque sexus.

CONCL. IIII.

IN nullo euentu licebit laico committere; ut populo Eucharistiam ministret. Non enim est tantę necessitatis, sicut Baptismus; ut à laico ministrari possit. D. Thom. est, & Syluestri, qui concedunt posse laicum Hostiam de terra eleuare, quãdo deficit sacerdos.

In 4. d. 13. q. 1. ar. 3. v. Euchar. 3. 4. 8.

VIII. diffi. Poterunt ne plures sacerdotes simul eandem Hostiam consecrare; ut possunt plures eundem Baptizare?

Ale. Alen. q. 52. m 4. et S. Tho. q. 82 ar. 2. Ric. q. art. 2. d. 13. Dur. q. 3.

LEGENDA est difficultas suprapostita, an possint plures eundem baptizare. Et est intelligenda difficultas ita; ut omnes sacerdotes intendant absolutè; ut per formam significatur, eandem Hostiam consecrare. Et ratio dubitandi est, an si unùs prius, quàm alter, uerba finiat, consecret posterior.

Tres

Tres ſunt opiniones. Prima B. Tho. qui tenet cum Innocentio III. omnes conſecrare. Secunda, & contraria eſt Duran. aſſerentis illum ſacerdotē duntaxat conſecrare, qui prius finit verba. Tertia eſt Caieta. ubi ſupra S. Thom. qui tria dixit primum eſt, quando plures proferunt ſimul uerba cum intentione, omnes conſecrant, ſecundum eſt, noui ſacerdotes ſimul cũ Epiſcopo verba conſecrationis proferentes non conſecrant; ſed ſolus Epiſcopus, tertium hoc non obſtante, quando nouus ſacerdos cum Epiſcopo profert uerba, nec habet intentionem conſecrandi, uel non conſecrandi; ſed ſolùm proponit habere intentionem, quã tunc habere tenetur, ſatis eſt. Et hæc, inquit, eſt uia tutiſsima.

CONCLV. I.

QVANDO ſimul plures ſacerdotes conſecrationis proferunt verba, omnes conſecrant. Conſtat exemplo conſecrationis Epiſcopalis, in qua iuſta Pontificale Romanum Epiſcopus conſecrans, & conſecratus ſimul eandem hoſtiam conſecrare debent. In cuius conſecratione mutuò ſe expectant.

CONCLV. II.

QVANDO plures conſecrant, & non mutuò ſe expectant, ille ſolus, qui prius finit verba, conſecrat. A ſimili patet de Baptiſmo, ubi quãdo plures eundem baptizant, qui prius formã, & ablutionẽ finit, tantùm baptizat. Concurrunt. n. omnia in caſu concluſionis ad conſecrationem neceſſaria.

Alex. Alen. ubi ſup. m. 5. S. Th. ar. 4. 4. ſco. d. 9. q. 1.

IX. diffic. Tenebitur ne ſacerdos conſecrans Euchariſtiam recipere?

CONCLVSIO.

GRAVE ſacrilegium talis ſacerdos committeret, ſi Euchariſtiam non ſumeret. Definita eſt expreſsè in can. relatum, & in can. comperimus de conſecr. d. 2.

Hæreſis.

Hinc refutatur error Lutheri dicentis ſacerdotem debere conſecrare; non autem Euchariſtiam ſumere. ſed de his q. 2. huius ſacramenti ſupra.

X. diffic poterit ne ſacerdos non curatus per totam uitam ſine peccato à celebratione miſſæ abſtinere?

Alex. Alen. m. 2 s. Tho. q. 82. ar. 10. Ri ca. d. 13. q. 2. ar. 2.

TRES ſunt opiniones. Prima Alex. qui tenet nullum eſſe peccatum. Secunda S. Thom. dicentis ſaltem eſſe peccatum in illis diebus, quibus populus communicare conſueuit; ut in die Natalis Domini, in Paſchate, & pentecoſtes. Tertia eſt media Caieta. ubi ſupra S. Tho. qui aſſerit non eſſe peccatum ex genere, dummodò ex eo ſcandalum non oriatur.

CONCL. I.

RATIONE ſcandali, & officii, & pręcepti audiendi miſſam, quando alius ſacerdos celebraturus non adeſſet, ſimplex ſacerdos ſub pœna peccati mortalis rē ſacrā facere teneretur. Ratio eſt; qa in his tribus caſibus celebrādi pręceptum habet.

CON-

CONCLV. II.

NON est mortale, præter hos tres casus, ob maximam Eucharistiæ reuerentiam à celebratione missæ per totam uitam abstinere. Si enim integrũ fuit sanctis præ maxima Eucharistiæ reuerentia à receptione sacerdotii abstinere: ut exemplo B. Marci Euangelistæ, qui sibi pollicem amputasse dicitur; ut indignus sacerdotio haberetur, & Seraphici patris nostri Francisci, constat. Cur non poterũt iã ordinati ab executione ordinis sine peccato, immo cum magno merito abstinere?

CONCLV. III.

QVANDO per totam uitam propter torporẽ, & negligentiam abstinet, uenialiter peccat. Donum enim characteris propter exercitationem datur. Et tunc in uanum recepisse Dei gratiam uidetur, contra consilium B. pau. dicentis; exhortamur uos, ne in uacuum gratiam Dei recipiatis. 2. Cor. 6.

XI. diffic. Est ne tanti ualoris mali sacerdotis, atque boni missa?

Alex. Alem. ubi sup. et q. 36. & 37. S. Tho. q. 81. arti. 6. D. Bona q. 4. ar. 1 di. 13. Sco. q. 2.

CONCLV. I.

ECCLESIAE sacramentum eandem efficaciã habet siue à bono, siue à malo ministro conficiatur. Ibi enim nihil operatur uirtus ministri; sed merita Christi Iesu, quorum uirtute gratia ex opere operato datur.

CONCL. II.

ORATIONES, quæ nomine ſacerdotis mali offeruntur, nec ſibi, nec aliis ad uitam æternam
1. Cor 13. proſunt. Eſt enim extra charitatē. Si linguis, inquit B. Paul. hominum, & angelorum loquar &c. nihil mihi prodeſt.

Hinc quantùm ad huiuſmodi orationes miſſa
Ap pen. boni ſacerdotis eſt fructuoſior.

CONCL. III.

ORATIONES, quæ in miſſa ſecundum ordinarium offeruntur, atque miſſa nomine iuſtorū ſiue Eccleſiæ oblatā, etiamſi ſacerdos celebrans ſit malus, erunt illis, pro quibus offeruntur, utiles, & fructuoſæ. Tanti nanque ualoris eſt oblatio, quāta eſt illius, cuius nomine offertur, deuotio, ut ſi quis vir ſanctus per malum miniſtrum eleemoſynam offerat.

CONCL. IIII.

Scot. eſt. FRVCTVS tamen reſpondens deuotioni Eccleſiæ uberior eſt, ſi miſſa per bonum miniſtrum offeratur. Ratio Scot. eſt, Nam quantò eſſent plures iuſti in Eccleſia, tantò miſſa, quæ eorum nomine offertur, eſſet fructuoſior, & plures quidem eſſent iuſti, ſi ſacerdos celebrans eſſet bonus. Intelligenda eſt ratio, dummodò cætera ſint paria. Nam in primitiua Eccleſia erant pauciores iuſti, & nihilominus eorum ſacrificia erant fructuoſiora.

ra. Erant enim tunc multò iustiores. Caiet. ubi supra S. Tho. tenet utriusque missam æqualis esse valoris, & fructus quò ad satisfactionem, & impetrationem; rationem tamen Scoti non soluit.

QVAESTIO DE VALORE MISSAE

Art. I. An missa sit sacrificium?

Ale. Alen. q 37. D. Bo. q. 4. ar. 1. S. Th. q. 83. Caiet. 3. tomo opusculorum tract. 3. de sacrificio missæ 1. Corinth. 11 Castro uer. missa Sot. l. 9 de iusti. & iure q. 1. et 2. et in 4. d. 13. q. 2. Cano. de locis theologic. libro 12. c. 13

CONCL. I.

MISSA, quatenus in ea passio Christi Iesu repræsentatur, est sacrificium memoriale; in eaque Christus memorialiter immolari dicitur. Patet; quotiescunque enim manducabitis panē hunc, & calicem bibetis, mortem Domini annū tiabitis &c. non dixit. Christum occidetis; sed mortem Domini annuntiabitis, idest, repræsentabitis eius passionem. Hoc hæretici non diffitentur.

CONCL. II.

MISSA quantùm ad oblationem Christi, quā sacerdos in altari facit, & eius consecrationem, & sumptionem, est uerum, & proprium sacrificium, uerèque & propriè ibi Christus immolatur. Sacrificium enim est propriè oblatio soli Deo facta, circa quam sacerdos aliquam sanctam cæremoniam ex institutione diuina positam cum consumptione aliqua exercet; & missa talis est quantùm ad oblationem, consecrationem, & corporis Christi, atque sanguinis sumptionem. Legitur

sacrificium quid sit.

Lucæ 22. enim Lucæ 22. accepit Iesus panem &c. hoc facite in meam commemorationem & 1. ad Cor. 11.
1. Corint. 11. quibus uerbis Christus Redemptor noster præcepit Apostolis, & eorum successoribus, ut in sui memoriam, & honorem, quod ipse coram eis fecit, efficerent; non solùm panem, & uinum cõsecrauit, sacramentumque instituit; uerùmetiam seipsum sacrificium incruentum in remissionẽ omnium peccatorum patri obtulit. Ideoque apud D. Lucam dicitur; quod pro uobis datur. Pater à Castro, & magister Cano ubi supra multis auctoritatibus sacræ scripturæ, & conciliorum hanc cõclusionem confirmant. Hinc, confutata manet pe-
Hæresis. stilentissima hæresis, quæ missam sacrificium esse negat; & nullius esse utilitatis affirmat, cuius auctor fuit Lutherus, quem sequutus est Caluinus, & alij. In quos doctissimè & sapientissimè pater à Castro uerbo missa Hæresi. 2. disputat. Vbi etiã Erasmũ in annotationibus super caput 13. actuum Apostolorum lapsum fuisse docet.

Alex. Alen. ubi supra. *Prima diffic. Est ne de ratione sacrificii missæ Hostiæ, siue uictimæ occisio?*

C O N C L. I.

QVANDO Hostia offerenda est mactabilis, de ratione sacrificii est eius occisio. Constat ex omnibus sacrificiis legis naturæ, & ueteris, in quibus, quæ sacrificabantur animalia, occidebantur. Hoc enim differt oblatio à sacrificio, quòd de ratione oblatio-

oblationis non est Hostiæ consumptio; sed quòd Deo tantummodò offeratur: quemadmodum de ratione sacrificij est Hostiæ consumptio.

CONCL. II.

QVANDO Hostia non est mactabilis, de ratione sacrificii est Hostiæ consumptio, nempe; ut, simpliciter, uel secundum quid desinat esse, quod quidem sacrificium incruentum, hoc est, sine effusione cruoris, siue sanguinis nominatur, ad differentiam cruenti, ubi Hostia mactabatur. Cōstat exemplo sacrificii Melchisedech, qui si panem, & vinum oblatum non consumpsisset, eius per celebre sacrificium, non sacrificium; sed oblatio tātùm nominandum fuisset.

CONCL. III.

QVAMVIS Christus in altari à sacerdote non occidatur (iam enim non moritur &c.) immolatur tamen: quia incruentè consumitur. Ratio est; quia Christus Iesus sacerdos secundum ordinem Melchisedech, nominatur. Propterea quòd eius sacrificium incruenta consumptio sub speciebus panis, & uini est: ut in sacrificio Melchisedech fuit præfiguratum. Vnde conc. Toletanum, & habetur can. relatum de consecrat. d. 2. increpans sacerdotes Hostiam non consumentes, ait; quale sacrificium erit, cuius particeps non est sacrificans? Quasi dicat, planè nullum. *Ad Rom. 6.* *Ad Rom. 6.*

Lucæ 22. enim Lucæ 22. accepit Iesus panem &c. hoc faci-
1. Corint. 11. te in meam commemorationem & 1. ad Cor. 11. quibus uerbis Christus Redemptor noster præcepit Apostolis, & eorum successoribus, ut in sui memoriam, & honorem, quod ipse coram eis fecit, efficerent; non solùm panem, & uinum cõsecrauit, sacramentumque instituit; uerùm etiam seipsum sacrificium incruetum in remissionẽ omnium peccatorum patri obtulit. Ideoque apud D. Lucam dicitur; quod pro uobis datur. Pater à Castro, & magister Cano ubi supra multis auctoritatibus sacræ scripturæ, & conciliorum hanc cõclusionem confirmant. Hinc, confutata manet pe-
Hæresis. stilentissima hæresis, quæ missam sacrificium esse negat, & nullius esse utilitatis affirmat, cuius auctor fuit Lutherus, quem sequutus est Caluinus, & alij. In quos doctissimè & sapientissimè pater à Castro uerbo missa Hæresi. 2. disputat. Vbi etiã Erasmũ in annotationibus super caput 13. actuum Apostolorum lapsum fuisse docet.

Alex. Alen. ubi supra.

Prima diffic. Est ne de ratione sacrificii missæ Hostiæ, siue uictimæ occisio?

C O N C L. I.

QVANDO Hostia offerenda est mactabilis, de ratione sacrificii est eius occisio. Constat ex omnibus sacrificiis legis naturæ, & ueteris, in quibus, quæ sacrificabantur animalia, occidebantur. Hoc enim differt oblatio à sacrificio, quòd de ratione oblatio-

oblationis non est Hostiæ consumptio; sed quòd Deo tantummodò offeratur: quemadmodum de ratione sacrificij est Hostiæ consumptio.

CONCL. II.

QVANDO Hostia non est mactabilis, de ratione sacrificii est Hostiæ consumptio, nempe; ut, simpliciter, uel secundum quid desinat esse, quod quidem sacrificium incruentum, hoc est, sine effusione cruoris, siue sanguinis nominatur, ad differentiam cruenti, ubi Hostia mactabatur. Cõstat exemplo sacrificii Melchisedech, qui si panem, & vinum oblatum non consumpsisset, eius per celebre sacrificium, non sacrificium; sed oblatio tãtùm nominandum fuisset.

CONCL. III.

QVAMVIS Christus in altari à sacerdote non occidatur (iam enim non moritur &c.) immolatur tamen: quia incruentè consumitur. Ratio est; quia Christus Iesus sacerdos secundum ordinem Melchisedech, nominatur. Propterea quòd eius sacrificium incruenta consumptio sub speciebus panis, & uini est: ut in sacrificio Melchisedech fuit præfiguratum. Vnde conc. Toletanum, & habetur cap. relatum de consecrat. d. 2. increpans sacerdotes Hostiam non consumentes, ait; quale sacrificium erit, cuius particeps non est sacrificans? Quasi dicat, planè nullum.

Ad Rom. 6.

Ad Rom. 6.

APPEN. Hinc, ſi ſacerdos poſt conſecrationem, & oblationem Hoſtiæ, illam propter aliquod impedimẽtum non conſumeret, nec ab alio ſacerdote miſſam perficiente conſumeretur, talis miſſa non eſſet ſacrificium; ſed oblatio duntaxat; aliquem tamen fructum ex opere operantis haberet.

Secunda diffic. Quæ nam ſunt de huius tanti ſacrificii ratione?

CONCL. I.

NEQVE Hoſtiæ conſecratio eſt de ratione illius, neque ſanguinis ſumptio. Feria namque ſexta maioris hebdomadæ uerum ſacrificium peragitur: & tamen ſacerdos tunc, neque ſumit ſanguinem ſub ſpecie potus, neque conſecrat, ſed tã tùm ſumit Hoſtiam pridie conſecratam.

CONCL. II.

DE ratione huius ſacrificii ſunt Hoſtiá, Hoſtięque oblatio, & ſumptio. Hoſtia Chriſtus eſt. Oblatio fit, quando iam calice depoſito, dicimus. Vnde, & memores Domine &c. uſque ad quotquot &c. quę ſunt maxima cum reuerentia, & deuotione dicenda. Quoniam ibi uerum incipit ſacrificium, quod Hoſtiæ ſumptione perficitur.

APPEN. Hinc acerrimè arguendi ſunt ſacerdotes, qui conſuetudine potius orandi, quàm animi deuotione, dum calicem eleuant, illa ſanctiſſima uerba proferunt.

CON-

CONCL. III.

Svnt tandem de ratione illius duo ministri. Vnus principalis, Christus, scilicet, qui est simul sacerdos, & Hostia. Alter ministerialis, qui in persona Christi consecrat. Non enim dicit. Hoc est corpus Christi, sed meum, offertque sacrificium in nomine proprię personæ, & Christi, atque totius Ecclesiæ. Hac enim de causa dicit. Offerimus tibi &c. idest, tota Ecclesia tibi offert. Quare si corpus, & caput etiam, qui est Christus, offeret. Et confirmatur ex cap. firmiter de summa Trinitate, & fide catholica.

Tertia diffic. Est ne modò aliquod cæremoniale sacrificium, pręter missæ sacrificium?

CONCLVSIO.

In nulla orbis parte, ubi prædicatum est Euangelium uiget modò, præter sacrificium missæ, aliquod uerum, uel falsum sacrificium. Dixit enim Christus. Nunc princeps huius mundi eiicietur foras. Quod quidem intelligitur, ubi iam est Euãgelium prædicatum. in Aphrica enim diabolo semel per Euangelium reiecto, nunquam à saracenis fuit oblatum sacrificium, nec à Iudæis alicubi offertur. Quia templum destructum est, in quo tantùm sacrificandi præceptum habebatur.

Ioan. c. 12. D. B. Vincentii Ferrerii est in quodam sermo. de cœna Domini.

Quar-

Quarta diffi. ſuntne multi huius ſacrificij fructus?

CONCLV. I.

MISSAE ſacrificium ualet offerentibus, & pro quibus offertur ad impetrandum, ſatisfaciendum,& merendum. Definita eſt in conc. Triden. ſeſſ. 22. cap. 20. ubi dicitur; docet ſancta Synodus, ſacrificium hoc verè propitiatorium eſſe &c. ut miſericordiam conſequamur,& gratiam inueniamus in auxilio opportuno; quibus uerbis impetratorium eſſe demonſtratur. Deinde cum ſubditur, non ſolùm pro uiuorum fidelium peccatis, pœnis &c. ſed etiam pro defunctis in Chriſto nondum ad plenum purgatis &c. ſatisfactorium eſſe docetur. Et tandem, cùm ſit opus bonum in Deum relatum, ſi offerens, uel pro quo offertur, in gratia exiſtat, erit haud dubiè meritorium.

CONCL. II.

EST etiam huius ſacrificii fructus upra peccatorum quò ad culpam remiſsio. Definita eſt in eodem conſilio, & in eodem loco. Vbi habetur; huius Hoſtiæ placatione placatus Deus gratiam, & donum pænitentiæ cōcedens, crimina, & peccata, etiam ingentia dimittit. Eſt autem hoc intelligendum mediatè, ſcilicet, quia impetrat nobis donum pœnitentiæ, id eſt, ſpeciale auxilium ad pœnitendū in remiſsionem peccatorum.

Hæreſis. Hinc cōfutatur hæreſis Lutheri dicentis miſſam

non posse offerri pro peccatis, nec posse prodesse uiuis, aut defunctis; sed soli sacerdoti. Vide Patrem à Castro verbo missa hæresi 3.

Artt II. An missa oblata pro multis, tantùm singulis, ac si pro uno duntaxat offerretur, prodesse possit?

TRES sunt opiniones. Prima Scot. tenentis partem negantem, quæ magis secura, & celebris est, quam amplexi sunt multi iuris consulti, quos Syluester, & Soto citant. *Sc. quodli. 20 q. 20. Verbo missa. 7. 8. 9. Soto*

Secunda opinio, & contraria est Caie. cui adhæsit Cano. *ubi sup ar. 2. 22. q. 79. ar. 5. & quodli.*

Tertia opinio est Syluestri loco citato dicentis; si missa pro multis offeratur; quia simul omnes illam petierunt, non potest tunc æqualiter omnibus prodesse, ac si pro uno tantùm esset oblata; si verò singulariter multi illam petierunt; ut si unus petat missam pro anima patris, alius pro anima matris &c. benè, inquit, potest &c. *de celebratione missæ q. 2.*

CONCLV. I.

SI ualor missæ ex opere operantis consideretur, ut a missa pro pluribus oblata, perinde prodest quò ad satisfactionem singulis, ac si pro uno tantùm offerretur. Quia ualor hic singulis iuxta mensuram deuotionis prodest, & cùm deuotio unius non sit impedimento alterius deuotioni, quò minus æqualem; vel fortè maiorem effectum consequatur; profectò proderit singulis, ut dictum est, acsi pro uno duntaxat esset oblata.

CON-

CONCL. II.

VALOR missæ ex opere operato non prodest singulis,pro quibus specialissimè offertur,ac si pro uno duntaxat oblata esset. Ratio est; quia cùm ualor ille sit finitus,si inter plures diuidatur,minus quilibet eorum,quàm si inter pauciores diuideretur,accipiet.

1.APPEN. Hinc,sacerdos unam missam pro duobus offerens, quorum quilibet sufficiens stipendium contulit, non satisfacit.

2.APPEN. *Soto dist.13 4.ar.2.* Hinc licebit accipere stipendium ab Ecclesia signatum, scilicet, argentum, & una missa pro duobus satisfacere, si uterque dimidium tantùm obtulit.

3.APPEN. Hinc,illi, qui sacerdotali stipendio ali non potest, non licebit plus accipere. Nam illi, pro quibus offertur missa, solùm tenentur stipendium ab Ecclesia taxatum tribuere.

Difficultas. Accipiturne licitè stipendium pro labore inter celebrandum?

Vbi supra in solut. ad 10. lec.28. super canonem. q.6. art. ubi supra. DVAE sunt opiniones. Cano recipi licitè posse insinuare videtur. Gabriel uerò, & Soto oppositum tenent.

CONCL. I.

Simonia quid SIMONIA est dare,uel accipere stipendium pro fructu spirituali missæ,uel pro labore tali fructui spirituali annexo. Est enim Simonia emptio, seu uenditio spiritualium, uel eorum,quæ annexa

sunt

sunt &c. de quibus Matth. 10. posita est lex à Christo Iesu. Quod gratis accepistis, gratis date. Sunt autem spiritualibus annexa, sine quibus ministrari nequeunt, qualis est totius missæ occupatio. *Matth. c. 10*

Hinc, integrum erit sacerdoti pro labore, qui nō sit spirituali ministerio annexus, stipendium recipere; ut si conducatur ad celebrandum certa hora, primo, scilicet, mane, uel meridie. Hęc enim obligatio non erat spirituali ministerio annexa. Quoniam sine illa sacrificium confici potest. APPEN.

CONCL. II.

SACERDOS propter aliquam causam finalē stipendium recipere, sibique propter eandem causam dari potest. Tunc enim spirituale, uel aliquid annexum non uenditur, sed datur, recipiturque stipendium: ut sacerdos alatur. Dignus namque est operarius mercede sua. Et confirmatur exemplo. Dominus enim seruum suum sustentat, & alit ad hunc finem: ut laboret; non autem pro labore. Quia seruus Domino suo laborem nō uendit, cum seruus, eiusque actiones Domini esse dicantur. *Luca 10. c.*

CONCLV. III.

ILLE, pro quo sacerdos specialissimè sacrificium offert, de iustitia Sacerdotem alere tenetur. D. Pau. est. Probauerunt enim Macedonia, & Achaia collationem aliquam facere in pauperes sanctorum, qui sunt in Hierusalem. Placuit enim *Ad Rom. 15.* *Luca c. 10.*

eis, & debitores ſunt. Nam ſi participes facti ſunt eorum ſpiritualium gentes, debent in carnalibus illis miniſtrare. Animaduerte dictionem debitores. Quia dignus eſt operarius mercede ſua.

Ale. Alen. ubi ſupra. S. Th. q. 83. Sco. q. 2. d. 13

Vltimus. Articulus de ritu miſſæ?

ABSOLVETVR Art. aliquot difficultatibus poſitis.

Prima difficul. Qui miniſtri miniſtrare prohibentur?

Alex. Alen. S. Th. & sc. ubi ſupra.

CONCL. I.

IRREGVLARIS, degradatus, excommunicatus maiori, aut minori excommunicatione, & ſuſpenſus, miniſtrando mortaliter peccant. Quoniam à iure prohibentur.

CONCL. II.

QVI caret pollice, uel qui illo uti non poteſt ad diuidendam Hoſtiam cum alio quocunque digito eiuſdem manus, miniſtrare prohibetur Definita eſt expreſsè capite ultimo de corpore uitiatis.

CONCL. III.

QVI ſua ſponte ſibi uirilia amputauit, & non alia de cauſa, miniſtrare non poteſt. Definita eſt in cap. ſignificauit eodem titulo.

CON-

CONCL. IIII.

Qui natus est Eunuchus, uel cui iusta de causa sine culpa sua ad uitandam infirmitatem sunt uirilia abscissa, ministrare potest. Definita est in cap. ex parte. ibidem.

CONCL. V.

Qui deformitatem magnam in facie habet, non potest sine dispensatione ministrare; ut qui habet nasum, siue aures abscissas, aut maculam in oculo. Definita est cap. 2. eodem titulo. Vide ibidem glossam in cap. finali.

Secunda diffic. Quibus in locis celebrare licet?

CONCL. I.

De iure communi non licet, nisi in locis ab Episcopis consecratis, uel in loco non consecrato de licentia solius Episcopi. Definita est expressè in can. missarum solemnia de consecra. d. 1. intelligitur ita; ut non sit Ecclesia interdicta, aut uiolata, quamuis sit consecrata.

CONCL. II.

Extra Ecclesiam non consecratam, uel in campo in graui necessitate, uel de licentia Episcopi licebit celebrare; dummodò super aram lapideam consecratam offeratur. Definita est expressè in can. concedimus de con. eadem dist.

CONCL. III.

In domo particulari, uel de licentia solius Episcopi, sine

pi, ſine bulla, miſſa celebrari poterit. Definita eſt in can. miſſarum ſolemnia citato; ſeruanda tamen ſunt, quæ in conc. Trid. ſeſſ. 22. in decreto de obſer uandis, & euitandis in celebratione miſſæ præcipiuntur, nempe; ut ſint in domo oratoria ad hoc deſignata.

APPEN. Hinc nulla urgente neceſsitate, de licentia Epiſco pi poterit miſſa celebrari. Quia conc. Trid. nullam ponit neceſsitatem; ſed tantùm ne ſine licentia Epiſcopi fiat, præcepit.

CONCL. IIII.

In mari, uel flumine miſſa celebrari non poteſt. Poſſet enim ſanguinis effuſio contingere, cúm nauis continuo moueatur.

Tertia diffic. Quibus diebus integrum erit miſſam celebrare?

CONCLV. I.

Licitum erit ſingulis diebus miſſam unam celebrare, præterquàm feria ſexta, & ſabbato ma ioris hebdomadæ. Definita eſt in can. ſufficit de conſecra. d. 1. pręterquàm in die Natalis Domini: ut in can. nocte ſancta eadem diſtinctione habetur.

CONCLV. II.

Vrgente neceſsitate, licitum erit eadem die duas celebrare miſſas. Definita eſt in can. ſufficit citato, dummodò ieiunium naturę non ſoluatur.

Quarta

Quarta diffic. Qua hora poterit sacerdos rem sacram facere?

CONCL. I.

CVM primùm albescere incipit, usque ad meridiem integrum est celebrare, et si ante meridiem fuerit incepta missa, perficienda est.

CONCL. II.

POSSVNT fratres minores ex priuilegio una hora ante lucem, & alia post meridiem celebrare. Patet in conpendio priuilegiorum uerbo missa 2. §. 1. & 2.

CONCLV. III.

FERIA 5. maioris hebdomadæ publicè, uel secretè sacerdos celebrare potest. Nullus enim est textus istud prohibens: immo permittitur in can. sabbato de consecr. d. 3.

Quinta difficultas. Quibus uestibus, & uasis missa celebranda est?

CONCL. I.

OMNES uestes debent esse benedictæ præter cingulum, quod potest non benedici.

CONCL. II.

QVI uestibus non benedictis celebraret, irregularitatem non incurreret. Quia nulla pœna ca

nonica incurritur, nisi à iudice imponatur.

CONCL. III.

ARA, quæ altare nominatur, lapidea esse debet. Definita est in can. altaria, el primo de consecrat. distin. 1.

CONCL. IIII.

CALICES consecrati, & ex auro, uel argento, uel stanno confecti esse debent. Definita est in can. vt calix eadem dist.

CONCL. V.

SI quis quantumuis occultè in calice uitreo, aut ligneo consecraret, peccaret grauissimè. Quia in uitro est effusionis periculum, & in ligno sanguis imbibi potest.

CONCL. VI.

CALIX fractus reunitus est benedicendus, & consecrandus. Quia iam formam calicis amisit. Et idem de uestibus est iudicandum, quod nõ est intelligendum de calice tornatili, cuius pes est à calice diuisus.

CONCL. VII.

CONSECRATIO uasorum, & eorum, quæ in sacrificio missæ concurrunt, est applicatio tantùm, scilicet; ut sint instrumenta, quibus hoc sacrificium peragatur.

CONCL. VIII.

GRAVISSIMUM peccatum est calice consecrato bibere, aut illo fracto, uas aliquod ad humanos usus formare, & idem est iudicium de cęteris ornamentis. Quia quæ semel Deo dicata sũt, ad humanos usus transferri non possunt, Quod satis exemplo Regis Balthasaris in ueteri testamento confirmatur. Sacerdos, qui non ex malitia, sed ex negligentia quacunque sine ara celebrat, uel sine manipulo, aut stola mortaliter peccare non uidetur. Daniel c.5 1. Propo.

Præter corporalia debent esse duo panni linei in memoriam sanctissimæ Trinitatis. 2. Propo.

Defectus in missa contingentes quomodo supplendi sunt? S. Tho. 7. defectus numerat, ex quibus aliqui sunt à nobis in superioribus expositi, quos etiam omnes in missali sanctissimi Papæ Pij V. expositos reperies. Hactenus de sanctissimo Eucharistiæ sacramento, cuius faxit Deus Optimus Maximus (quæ sua est infinita misericordia) ut uerè participes esse posśimus. Amen. Dubium?

FLORES SACRAMENTI poenitentię.

De hoc sacramento disserit Mag. sent. à d. 14. usque ad 22. & ibi DD.

Alex. Alen. q.69. et 61.

QVAESTIO PRIMA DE HIS QVAE AD ESSENTIAM POENITENTIAE PERTINENT.

D.Tho.q.84 ar.1. reliqui d.14. ric. d.21 ar.2.q.3. Duran.q.3. Sco. q.4. di.14.

Art. I. An pœnitentia sit sacramentum nouæ legis?

CONCLSIO.

POENITENTIA unum est ex Ecclesię sacramentis. Definita est expresśe in conc. Trident. sess.14.can.1. lege supra de sacramentis in genere

Alex. Alen. q.60.m.2. ricar.d.16.ar. q.2.

I. *Difficul. An pænitentia supponat pro absolutione à sacerdote facta, an pro actibus pœnitentis contritione, confessione, & satisfactione?*

DVAE sunt opiniones de hac re. Prima opinio est Sco. distinct. 14. articu. 3. quæst. 4. & d. 16. q.1. ubi dicit supponere non pro actibus pœnitentis; sed pro absolutione sacerdotis cōnotādo actus pœnitentis.

Secunda opinio est Dur. d.14.q.3. hic tenet, neque supponere pro absolutione sacerdotis, nec pro solis actibus pœnitentis; sed pro utroque, quę opinio uidetur esse B. Thom. loco citato.

CONCLVSIO.

POENITENTIAE sacramentum, quemadmodum cętera sacramenta, constat materia, siue quasi materia, & forma. Expresśé definita est in conc. Flor. & Trident. sess.14. c.3 & cano.4. ubi

ita

ita legitur. Quasi materia huius sacramenti sunt actus pœnitentis; forma autem est absolutio sacerdotis.

Secunda diffic. An peccata commissa sint huius sacramenti materia?

CONCL. I.

Alex. Alen. q. 79. & 65 S. Tho. q. 84 ar. 2. Ricar. d. 22. ar. 2. q. 2. & di. 16 ar. 4 q. 1. & 2. D. Bona. d. 16. & 17. Dur. d. 17.

PECCATA commissa non sunt materia proxima huius sacramenti; sed actus pœnitentis, scilicet, peccatorum detestatio, quæ fit per contritionem, & confessionem. Definita est in concil. Flor. ubi dicitur. Quartum sacramentum est pœnitentia, cuius quasi materia sunt actus pœnitentis, scilicet, contritio, &c. idem definitur in conc. Trident. proximè citato.

CONCLVSIO II.

Scot. d. 14. q. 4

PECCATA sunt materia remota pœnitentię. Nam remota materia est, ex qua proxima fit; at detestatio peccatorum ex præcedentibus peccatis ortum habet. Sunt autem materia proxima nō facienda; sed destruenda. quemadmodum morbus materia medicinæ esse dicitur.

Tertia difficul. An forma sufficiens sit, ego te absoluo?

S. Tho. ar. 3. Dur. d. 22. q. 2.

TRES sunt circa hanc difficultatem opiniones Prima Abulensis in 1. p. defensorii cap. 6. asserētis debere esse hanc formam, scilicet, ego remitto tibi peccata.

Secunda opinio est dicentium, formam debere esse deprecatiuam, ut absoluat te Deus.

Magistr. cauen.

Tertia opinio est magistri, & quorundam aliorum affirmantium licere uti hac forma, ego te absoluo; nihilominus tamen sacerdotem non absoluere; sed tantùm ostendere pœnitentem absolutũ. Hæc est condemnata in conc. Trid. sess. 14. lege infra de potestate clauium.

CONCLV. I.

SVFFICIENS forma est, ego te absoluo. Nã ita expresse definitur in conc. Flor. & Trid. ubi supra cap. 3.

CONCL. II.

Si quis hac forma uteretur, ego remitto tibi peccata, uere absolueret. Dicitur enim Ioan. 20. quorum remiseritis &c. uel etiam si dicat, impendo tibi sacramentum absolutionis. Quia auctoritatiuè absoluit; peccaret tamen.

Vide Caie. ubi supra san. Tho. et in sũma uerbo, absolutio.

Quarta diffic. An impositio manuum sacerdotis ad hoc sacramentum requiratur?

VIDE S. Tho. ar. 4. ubi supra & Soto d. 14. q. 1. ar. 4.

CONCLVSIO.

Matt. 18. & Ioan. 20.

NEQVAQVAM talis impositio requiritur. Patet Matth. 18. & Ioan. 20. ubi nulla fit huius impositionis mentio.

Difficul-

Difficultas. An hoc sacramentum sit de necessitate salutis?

Alex. Alen. q. 59 S. Tho. ar. 5. D. Bonauen. ar. 1. & 2 Ric. d. 16. ar. 4. Sco. di. 16. Dur. d. 16 et 17.

CONCL. I.

Hoc sacramentum non est simpliciter ad salutem necessarium. Quia necessarium simpliciter est omnibus necessarium; pœnitentia uerò paruulis, & iustis, qui nunquam peccauerunt, non est ad salutem necessaria, dicẽte scriptura. Et tu Deus iustorum non posuisti pœnitentiam iustis Abraham, Isaac, & Iacob, qui non peccauerunt.

2. Paralip. c. ultimo.

CONCL. II.

Homo post peccatum mortale commissum sine sacramento pœnitentiæ saluari non potest. Ratio est: quia de lege non remittitur peccatum, nisi per pœnitentiam: ut patet Ioan. 20. quorum remiseritis peccata. &c.

Ioan. 20.

CONCL. III.

Deficiente copia confessoris, in articulo mortis sufficiet pœnitẽtia in uoto. Et ratio est; quia quando actus exterior est necessarius ad salutem, satis est habere illum actum in re, aut in voto.

Unde sufficit ad iustificationem; ut tempore contritionis habeatur votum explicitum, idest, actuale, siue formale propositum confitendi, uel implicitum; ut si habeat aliquis dolorem de peccatis propter Deum offensum, cum proposito ca-

Appen.

uendi omnia peccata, & seruandi omnia pręcepta Diuina; in illo enim generali proposito implicatur particulare confitendi propositum.

Ale. Ale. & Ric. d. 17. ar. ti. 2. q. 1. ubi supra.

Dubium. Quid si præ nimio dolore pęnitens non recordetur proponere obseruantiam mandatorum Dei in posterum?

CONCLVSIO.

Alex. & Ricar. est. Ezechi. 33.

NIHILOMINVS iustificabitur; cum defectus propositi, uel ex inculpabili obliuione, uel inconsideratione, & huiusmodi proueniat. Dicitur enim Ezech. 33. impietas impii non nocebit ei; in quacunque enim hora conuersus fuerit &c. Nam in illo uehementi dolore cõfessionis uotum includitur; quia si talis uoti tũc recordaretur, haud dubiè proponeret.

Sesta difficultas. An pœnitentia sit secunda tabula post naufragium?

CONCLVSIO.

Alex. Alen. q. 63 m. 3. b. Tho. ar. 6. et 8. D. Bona. d. 22. q. ulti. Ric. d. 14. super literam.

EST quidem secunda tabula. Ita enim habetur, ca. 2. tabula distin. 1. & in conc. Trident. sess. 6. cap. 14. & sess. 7. can. 2.

Septima difficultas. Quando fuit hoc sacramentum institutum?

ALEX. q. 59. D. Tho. art. 7. ubi supra & D. Bona. ar. 1. q. 3. d. 17. Ric. d. 22. art. 2. q. 4.

CON-

CONCLVSIO.

Hoc sacramentum fuit à Christo institutum, quãdo Ioan. 20. dixit apostolis; quorum remiseritis peccata &c. Definita est in conc. Trid. ubi supra, can. 3. ubi ita legitur. Si quis dixerit uerba illa Domini Saluatoris; Accipite Spiritum Sanctum &c. non esse intelligenda de potestate remitendi, & retinendi peccata in sacramento pœnitentiæ, sicut catholica Ecclesia ab initio semper intellexit; detorserit autem contra institutionem huius sacramenti ad auctoritatem prædicandi Euangelium, anathema sit. Vide conc. & cap. 5. ibidem. *Io. 20.*

XIII. Difficul. An post peccatum commissum, & peractam de illo pœnitentiam, teneatur omnis homo usque ad finem uitæ dolorem habere?

Alex. Alen. q. 65. m. 2. art. 2. & 3. B. Tha. 48 & 9. D. Bo. d. 16. ar. 3. q. 2. Ric. d 14. ar. 9. q. 9.

CONCLV. I.

Vsque ad finem uitæ, etiam peracta pœnitentia, tenetur homo peccatorum dolorem habere, idest, displicentiam negatiuam, scilicet, quòd nunquam illi peccata commissa placeãt. Ratio est; quia si aliquando placerent, nouum peccatum mortale committeretur. Gloriarentur enim tunc cum male facerent, & exultarent in rebus pessimis. *Prouerb. c. 2*

CONCLV. II.

Poenitentia exterior post semel pera-

ctam pœnitentiam non eſt neceſſaria. Nam ad confitendum, & ſatisfaciendum non obligatur homo per totam uitam; ſed tempore ab Eccleſia determinato. Nō enim iudicat Deus bis in idipſum, nec conſurget duplex tribulatio.

Nahum c. 1.
Appen. B. Tho. eſt ar. ti, 9.

Hinc nō tenebitur aliquis elicere iſtum actum, non placet mihi peccatum, peccato iam uirtute pœnitentiæ purgato: ſed tenebitur ſemper habere dolorem, uel propoſitum, ſcilicet, nunquam peccandi, & ſeruandi in omnibus diuina præcepta. Patet Eccleſiaſtici 5. De propitiato peccato noli eſſe ſine metu.

Eccleſia 5.

CONCL. III.

TALE propoſitum non eſt ſemper in actu futurum. Ratio eſt; quia obligaretur homo ad impoſſibile. Satis enim eſt, quando peccata memoriæ occurrunt, uel aliqua tentatione homo concutitur, tale propoſitum elicere.

CONCL. IIII.

TENETUR tamen poſt peractam pœnitentiam ſub reatu mortalis peccati occaſiones uitare. Patet; quoniam qui amat periculū, peribit in illo.

Alex. Alen: q. 63. Di. Tho. Ric. ubi ſupra. q. 2. duran. q. 14. D. Bona. d. 14. ar. 3. q. 2. Ca

Nona difficultas. An ſacramentum pœnitentiæ ſit iterabile?

CONCLUSIO.

POTERIT homo poſt peractam pœnitentiā, Virtute huius ſacramenti, quoties peccauerit, pecca-

peccatorum ueniam consequi. Dixit enim Dominus Petro quærenti, an septies remitteret fratri peccatum; non dico tibi septies; sed septuagesies septies. Vbi auctore D. Aug. numerus finitus pro numero infinito collocatur. *Ir. Verb. pœnitentia hære. 3. 2*

Contra hanc ueritatem fuerunt duæ hæreses, contra quas lege D. Tho. & patrem à Castro ubi supra. Prima fuit Nouati dicentis post Baptismum nemini relinqui pœnitentiæ locum. Secunda asserentium post Baptismum semel benè posse à peccato resurgere aliquem per pœnitentiam; non tamen amplius. *Matth. 18. Hæreses.*

Art. II. An poenitentia sit uirtus, uel uirtutis habitus?

Alex. Alen. q. 54 et 75: B. Tho et reliqui d. 14 d. Bona. ar. 1. q. 1 Ri. ar. 1. q. 1. Scot. q. 2.

IN re omnes conueniunt asserentes pœnitentiam esse virtutem, in modo tamen dicendi dissentiunt, lege illos.

CONCLVSIO I.

POENITENTIA actualis, quatenus est nolitio, siue detestatio peccatorum, est actus uirtutis, idest, uel generatus uirtutem, uel à uirtute genitus. Patet à definitione actus uirtutis, qui est elicitus secundum rectam rationem in mediocritate consistens. Recta autem ratio dictat; ut de peccatis non gaudeamus, iuxta illud; lætantur, cum male fecerint &c. neque quod de illis usque ad desperationem, sicut Cain, & Iudas, doleamus; sed in mediocritate. i. cum spe ueniæ à Deo obtinendę. Quare talis detestatio erit uirtutis actus. *Prouerb. c. 2*

CON-

CONCL. II.

s. Th. Ric. et Sco. eſt.

POENITENTIA pro triſtitia, quæ ex nolitione peccati naſcitur, ſumpta nõ eſt uirtus. Nam uirtus eſt uel actus, uel habitus; triſtitia uerò, cùm ſit tantùm paſsio, nihil horum eſt.

CONCLV. III.

SI pœnitentia pro fructibus ex pœnitentia genitis, ſiue pro ſatisfactione; ut pro ieiunio, oratione, eleemoſyna accipiatur, eſt uirtutis actus. Patet; quoniam iſti actus dictantur, & eliciuntur ſecundum rectam rationem. Et pro illis præmium dabitur, quod non redditur, niſi pro actibus uirtutis.

CONCL. IIII.

POENITENTIA ſumpta pro habitu, uel infuſo, uel acquiſito, inclinante ad pœnitendum eſt propriiſsimè uirtus. Nam uirtus eſt habitus electiuus, uel inclinans ad eliciendum actum, quem recta ratio dictat; & pœnitendi habitus inclinat quidem ad dolẽdum de peccatis cum ſpe ueniæ obtinendę, quod maximè recta ratio dictat.

Vide DD. ubi ſupra.

I. *Diffi. An ſit uirtus generalis, uel ſpecialis?*

TRES ſunt opiniones. Prima Sco. q. 2. dicentis pœnitentiã ſumptã pro uolitione puniendi peccatũ eſſe actum iuſtitiæ punitiuæ, quæ eſt ſpecialis uirtus: ſumptam uerò pro nolitione peccato-

rum

rum esse generalem uirtutem, quo autem modo sit intelligenda hæc opinio, conclusione prima patebit.

Secunda opinio est communis Alexan. D. Bona. Ricar. & aliorum affirmantium esse uirtutem spacialem.

Alex q. 54. m. 1. ar. 1. Ricar. q. 2. D. Bon. ubi sup.

Tertia opinio est Caiet. asserentis pœnitentiam non esse uirtutem generalem, uel specialem; sed pertinere ad regilionem.

CONCL. I.

POENITENTIA, quatenus est actus naturalis, generalis uirtus est. Ratio est; quia ut talis est, solùm detestatur peccatum propter amorem uirtutum, quibus peccata opponuntur. Et quia sunt contra rectam rationem. Tum etiam; quia quæcunque uirtus inclinans ad complacendum de actibus continentiæ, inclinat etiam ad displicendum de actibus incontinentiæ, & hinc dicitur generalis; quia inclinat ad actus multarum uirtutū. Et in hoc sensu est Scotus intelligendus.

CONCL. II.

POENITENTIA, ut est actus supernaturalis, non est generalis uirtus; sed specialis ab aliis uirtutibus moralibus, & Theologicis distincta. Ratio est; quia nulla uirtus, præter pœnitentiam, inclinat ad hunc actum, scilicet, pœnitet me peccasse propter Deum offensum: ut illum mihi reconciliem, & uitam æternam possideam.

II. Diffic.

Alex. Alen. q.75.m.3.d. Bona, q. 2.

Secunda Difficultas. An pœnitentia uirtus sit iustitiæ species?

VIDE DD. ubi supra. Tres sunt opiniones. Prima Sco. q. 2. ar. 1 Secunda est B. Thom. ar 3. inter quas hoc est discrimen, quòd Sco. accipiens pœnitentiam pro detestatione peccatorum, non dicit esse specialem uirtutem; ut supra hoc eodem articulo diximus; at uerò S. Tho. accipiens pœnitentiam; ut recompensatiuã Deo offenso, dicit esse speciem, siue partem iustitiæ. Tertia opinio est Dur. dicentis pœnitentiam esse speciem subiectam cõmutatiuæ iustitiæ: Quia pœnitens reddit Deo pœnitendo æqualem culpæ illatę satisfactionem, quod est falsissimum. Quia Deus semper punit citra condignum.

CONCL. I.

POENITENTIA non est pars subiectiua iustitiæ. Ratio est; quia pars subiectiua habet totã quidditatem generis; ut homo animalis; pœnitentia uerò non habet totam quidditatem iustitiæ. Quia per illam non reddimus æqualem pro mensura peccatorum satisfactionem, quod est de ratione iustitiæ strictè sumptæ.

CONCLV. II.

POENITENTIA est pars potentialis iustitiæ & charitatis. Ratio est; quia pars potentialis est, quæ non habet totam generis quidditatẽ; sed partem illius duntaxat, & pœnitentia, quatenus per illam

illam satisfacimus Deo, habet partem iustitiæ cō mutatiuę; cum per illam pœnitens dolorem pro peccatis permutet. Quatenus uerò pœnitet nos Deum offendisse, est actus charitatis, atque ita utriusque uirtutis est pœnitentia pars potentialis, & uirtus unà specialis, ex duabus partialibus uirtutibus constituta.

Tertia difficultas. An pœnitentia sit in uoluntate, tanquam in subiecto?

Alex. Alen. q. 15. m. 3. ar. 2. DD, dist. 4. D. Bona, ar. 2. q. 1 Sco. reliq. ubi supra.

CONCL. I.

Si pœnitentia pro tristitia sumatur, in appetitu sensitiuo, scilicet, in corde subiicitur. Ratio est; quia contraria nata sunt fieri circa idem subiectum, & cum lætitia, teste Aristotele, sit in corde, erit quoque & tristitia.

CONCL. II.

Si pœnitentia pro nolitione, & detestatione peccatorum commissorum sumatur, in uoluntate tā quam in subiecto existit. Ratio est; quia pœnitētia, ut constat ex proxima difficultate, est pars iustitiæ, & iustitia subiicitur in uoluntate; intellige conclusionem de subiecto perfectionis. Et confirmatur, quia nolitio peccati est actus solius uoluntatis.

Alex. Alen. q. 57. m. 2. 65. 69. et 77 S. Th. q. 86 reliq. d. 14. et 16. D. Bona. ar. 2 q. 2, et 3 Sco. 19. ar. q. 1. ar. 3. Pa.

Art. III An uirtute pœnitentię omnia peccata mortalia post Baptismum commissa remittantur?

CONCLV. I.

PECCATA damnatorum sunt irremissibilia. Ratio

à Castro Verbo peccatum hære 4. & 6. Vega lib. 13. super concil. Tri. à 1. capite ad usq. 13

Ratio est; quia adeò sunt obstinati: ut nulla culpa, quatenus Dei offensa est, possit illis displicere. Vnde dicitur in psalmo. Superbia eorum, qui te oderunt, ascendit semper.

CONCLV. II.

NVLLVM est peccatum uiatoris, cuius pœnitere non possit. Constat, tum ex parte hominis; quia quandiu est uiator, habet liberum arbitrium ad bonum, & malum; dicitur enim Ecclesiastici 15. ab initio constituit Deus hominem, & reliquit illum in manu consilij sui. Tum etiam ex parte Dei, qui vult omnes homines saluos fieri, idest, Deus est paratissimus ad subueniendum peccatoribus; ut animæ salutem consequantur.

Ecclesia. 15.

1. Tho. 2.

APPEN. Hinc sequitur nullum peccatum uiatoris esse irremissibile. Vide uegam à cap. 2. usq; ad 7. ubi supra; ibi enim multis auctoritatibus hanc appendicem confirmat. Nam prouocat nos Deus sua benignitate ad pœnitendum; & passio Christi Iesu est sufficientissima. Ipsa enim est pro peccatis totius mundi propitiatio.

Rom. 2.

1. Ioan. 2.

Multa sunt peccata uiatorum, quæ nunquam in hoc sæculo, neque in futuro remittentur. Et nota primum, aliud esse peccatum irremissibile esse, scilicet, quia nullum est institutum remedium, ut possit remitti; ut sunt peccata existentium in inferno, ubi nulla est redemptio; aliud uerò peccatum nunquam remitti, scilicet, quia peccator nunquam dignè pœnitebit. Tale fuit peccatum

APPEN. *Vide Vegam ubi sup. c. 13*

Antiochi Regis, quem pœnitebat amore tantùm sui, & timore pœnæ, & non propter Dei offensam. Tale peccatum erat remissibile. Quia poterat Antiochus dignè pœnitere, nunquam tamen fuit remissum, quia non pœnituit: ut oportebat. De peccato Saulis, & Iudæ, idem est iudicium. Sex errores refert Magister Vega ubi supra, capite secundo, qui sequentibus quinque comprehenduntur. Et primus horum fuit Nouatiani asserentis peccata post baptismum commissa esse irremissibilia. Secundus Armachani libro nono de quęstionibus Armenorum cap. 27. affirmantis esse aliquos in via, ita in malitia obstinatos: ut secũdum legem communem pœnitere haud possint. Tertius quorundam Iudæorum dicentium quartum peccatum esse irremissibile. Quartus eorum, qui existimabant esse certum peccatorum numerum irremissibilem; itâ ut, qui illum attingebat, ueniam consequi non posset. Vltimus fuit Lutheranorum confitentium omnia nostra opera esse peccata, & uolente Deo, præter unum infidelitatis peccatum ad pœnam non imputari. Consule etiam patrem de Castro ubi supra.

1. *Machab.* 6

2. *Reg. c.* 12.

Hæreses.

Vega.

Castro.

Prima difficultas. Quidnam est peccatum in Spiritum Sanctum, & cur irremissibile nominatur?

MAGISTER Vega capite nono ubi supra uarias adducit opiniones. Quarum prima docet peccatum post baptismum commissum uocari pecca

tum in Spiritū Sanctū.Secunda apoſtaſiam à fide. Tertia obſtinationē, & obdurationem mentis. Et quarta peccatum commiſſum ex malitia. Quinta finalem impœnitentiam. Sexta uerò aſſerit tale peccatum eſſe tribuere uirtuti dœmonum miracu la uirtute diuina facta.

CONCL. I.

B.Auguſti. Math.c.12. SEXTA opinio uerè,quid peccatum in Spiritum Sanctum ſit,declarat. Probatur ex B.Aug. ſu per Matth.c.12.erat Ieſus enciens dœmoniū &c. ubi Chriſtus dicit;qui blaſphemauerit in Spiritū Marci c. 3. Sanctum &c. & clarius Marci 3. eadem hiſtoria narratur,in cuius fine dixit Chriſtus Ieſus;qui pec cauerit in Spiritum Sanctum,non habebit remiſſionem in æternū;ſed reus erit æterni delicti. Quo niam dicebant,inquit Euangeliſta, ſpiritum immundum habet.

CONCL. II.

VT peccatum in Spiritum Sanctum nunquam remittatur,requiritur;ut non ex ignorantia,ſed ex malitia fiat. Probatur exemplo B Paul.qui perſequebatur Chriſtianos,Chriſti miracula dœmoni 1. Timo.c.1. tribuens, & conſecutus eſt ueniam. Propterea quòd, ex ignorantia, & non ex malitia blaſphemauit &c.

CONCL. III.

NON quæcunque malitia;ſed certa,& determinata,ſoliq;Deo cognita exigitur;ut tale peccatum nūquā remittatur. Ratio eſt;quia ſi audiremus aliquem

quem blaſphemantem ſanctorũ miracula, comper tumque nobis eſſet, illud ex certa malitia, & inuidia ſanctorum facere: nihilominus tamen eidem pœnitentiam prædicaremus; etſi conuerteretur, ſpem de illius ſalute haberemus. Quare ſoli Deo notum eſt, quando ita peccatur: ut nunquam dimittatur.

I. Dubium.

Quo igitur modo irremiſſibile nominatur? Variæ ſunt opiniones; ut citat magiſter Vega ubi ſupra. Prima dicit, non remittetur, non quòd de facto nõ remittatur, ſicut alia peccata: ſed quia ſic peccans nullam habet excuſationem: ut ille qui ex ignorãtia, uel ex fragilitate peccat. Secunda dicit non dimitti non abſolutè; ſed cõminatoriè, & ſub conditione, nempe, ſi non pœnituerit. Tertia: quia difficilè remittetur. Vltima continetur ſequenti concluſione. Vega.

Conclusio.

Tale eſſe dicitur; quia quamuis remiſſibile ſit; nunquam tamen de facto remittetur. Et ratio eſt; quoniam ſic peccantes nunquam pœnitentiã dignã agẽt. Propterea quòd, ſunt adcò obſtinati; ut nihil minus curent, quã bonis operibus moralibus auxiliũ ſpeciale ad dignè pænitẽdũ impetrare.

Secunda Difficultas. An aliquod peccatum poſſit ſine poenitentia remitti?

Alex. Alen. q. 57. m. 1. ar tu. 7. & 8.

Sensus eſt. An poſſit ſine dolore, & deteſtatione ante actę uitę remitti S. Th. ubi ſup. ar. 1. uſq; adeo

V a opi-

p.15.q.3.art opinatur necessariam esse displicentiam peccati; ut affirmet impossibile esse,ut peccatũ alicui remittatur sine pœnitentia,secundum quod est uirtus.

Contraria opinio est Ric. scilicet, per Dei potentiam peccatum esse absque pœnitentia remissibile. Idem tenet Sco. ar. 9. ubi docet peccatum posse remitti absque actuali pœnitẽtia per aliquẽ actum pœnitentiæ æquiualentem: ut per dilectionem Dei, & martyrium.

distin.14. q. 1.d.75.q. 1. art.9.

C O N C L. I.

ADVLTVS, qui ratione utitur,non potest de lege consequi remissionem peccatorum, quorum recordatur, nisi actuale odium, & peccatorum detestationem habeat, idest, quin efficaciter nolit peccasse. Patet Lucæ 13. nisi pœnitentiam egeritis, omnes simul peribitis. Tum etiam quia ad remissionem peccati duo motus liberi arbitrii requiruntur. Primus in Deum illum amando.Secundus in peccatum illud detestando;ut definitum est in conc. Trid. sess.6. cap. 6. & 14.can.4.& sess. 14 notãter dicitur,quorum recordatur.Nam de oblito infra dicetur.Vide Vegam lib.13.cap.17.& 18.

Lucæ 13.

Vega.

Hinc errauit Lutherus negans contritionem, & affirmans sufficere solam nouæ uitæ inchoationem. Lege Vegam ca.17.citato.

Difficultas. Homo, transacto peccati actu,quare peccator denominatur?

TRES sunt opiniones, quas refert Scotus distinct.14.quæst.1.

Prima

Prima est S. Tho. 1.2. q. 86. & q. 103. ar. 2. & in 3. p. q. 86. ar. 2. qui dicit denominari à priuatione graiiæ, quam patitur propter peccatum. S. Tho. Sotus.

Secunda opinio affirmat denominari ab iniustitia, actuali, quam peccando commisit.

Tertia est Sco. asserentis talem denominationem esse ab obligatione ad pœnam ęternam, quã propter peccata contraxit.

CONCLV. I.

PECCATOR non denominatur ab actu transacto: sed à culpa olim commissa, quę est defectus in anima per peccatum relictus. Ratio est; quia anima actum iam transactum modò non habet, & nemo ab eo, quod nõ habet, denominatur. Quid? quòd sequeretur tunc habentem gratiam nihilo minus peccatorem denominari, cùm impossibile sit actum illum non commisisse.

CONCL. II.

NEQVE dicitur peccator ab obligatione sola ad pœnam sensus. Patet; quia existentes in inferno continuò peccant, dicunturque peccatores; & per illa peccata ad nullam pœnam obligantur.

CONCL. III.

DICITVR tamen peccator à priuatione gra

tiæ propter peccatum commiſſum. Ratio eſt; quia peccator dicitur Dei inimicus, & non eſt inimicus; niſi quia eſt gratia, & dilectione Dei priuatus.

CONCL. IIII.

DICITVR etiam peccator ab obligatione ad utramque pœnam damni. ſ. & ſenſus. Probatur. prima pars; nam pœna damni idem eſt, quod priuatio gratiæ propter peccatum? Quare dicetur peccator ab obligatione ad pœnam damni, quæ quidem pęna, cũ non remittatur, niſi per infuſionem gratiæ, neque priuatio gratiæ remittetur. Nam ſi cæcitas tollitur per uiſum, etiam priuatio uiſus.

Secunda pars probatur, pœna ſenſus dicitur peccatum, cùm ſit pœna peccati; ergo ab illa homo denominabitur peccator &c. Ita intelligendus eſt Sco. de pœna damni, & ſenſus.

IIII. Diffi. Quando Deus condonat alicui peccatum, quid remittitur?

CONCL. I.

DEVS tunc actum peccati commiſsi non deſtruit. Ratio eſt; quia ad præteritum non eſt potentia.

CONCL. II.

DEVM remittere peccatum de lege eſt remittere vtram-

re vtramque pœnam damni, scilicet, per restitutionem gratiæ, & sensus per remissionem obligationis ad æternam sensus pœnam.

Quinta diffi. An per solũ actum dilectionis Dei super omnia, absque actuali displicentia aliquando peccata remittantur? *S. Th. Sco. Soto. Vega.*

VIDE DD. ubi supra, duæ sunt opiniones. Prima S. Th q.86. art. 2. & 87. art. 1. quam tenaciter defendit in 4. d. 15. q. 2 scilicet, dilectionem Dei super omnia esse sufficientem ad iustificandum aliquem, dummodò prius diligenti inquisitione peccatorum facta, nullius peccati recordetur. Tunc enim, si peccator eliciat actum dilectionis Dei super omnia, eius uirtute peccatorum, quorum non recordatur, remissionem consequitur.

Secunda opinio est Sco. d. 14. q. 1. art. vlt. scilicet, peccata remitti per dilectionem Dei super omnia; aut per martyrium; nec differt ab opinione S. Th. nam dicit; ubi fortè non esset cogitatio de aliquo mortali cõmisso. Vbi indicat non remitti peccatum, cuius homo recordatur. Idem docet d. 15. q. 1. art. 3. multi Sco. adhæserunt, quos citat Soto ubi supra B. Tho. hãc opinionem elegantissimè tractat Vega lib. 6. super conc. Trid. cap. 34. & 35. & nota conuenire has duas opiniones; quia ambæ dicunt peccatum mortale, cuius aliquis non recordatur, posse remitti uirtute dilectionis Dei &c. sine actuali pœnitentia. Differunt autem; quia de sententia B. Tho. oportet prius fieri dilegentem peccatorum *Alex. Alen. q. 57. m. 8. D. Bona. art. penult. q. 2.*

catorum inquiſitionem; de ſententia verò Scot. non videtur neceſſaria huiuſmodi inquiſitio.

CONCL. I.

QVANDO aliquis recordatur peccatorum, quorum non habuit pœnitentiam, non poteſt per ſolam dilectionem Dei ſuper omnia illorum veniam conſequi; quin actualem habeat pœnitentiam. Ratio eſt; quia qui ignorat aliquod peccatum, excuſatur ab eius actuali diſplicentia propter ignorantiam; ergo qui recodatur, non excuſabitur; quin pœniteat. Qui enim habet dilectionem Dei ſuper omnia, & alicuius peccati recordatur, impoſsibile eſt; quin illius pœniteat.

CONCLV. II.

QVANDO aliquis non recordatur alicuius peccati non dimiſsi, illius remiſsionem conſequetur ſine actuali pęnitentia, ſi tunc perfectam dilectionem Dei habuerit. Patet; nam apud Lucam dictum eſt peccatrici; remittuntur &c. Et poteſt quis habere actum perfectum dilectionis, & abſq; actuali pęnitentia. Quare poterit tunc diligi à Deo, & per conſequens peccatorum remiſsionem conſequi. Hæc concluſio eſt D. Thom. & intelligitur, dummodò ſit facta prius diligens peccatorum inquiſitio.

Luc. 7.

CONCLV. III.

TEMPORE, quo aliquis tenetur ex præcepto con-

contritionem habere, peccataque confiteri, ut uirtute dilectionis &c. iustificetur, necessariò est diligens, & sufficiens peccatorum inquisitio præmittenda. Patet; quoniam ratione confessionis, ad quã tunc tenetur, debet præuia recogitatione peccatorum suam examinare conscientiam; alioquin mortaliter peccabit.

CONCL. IIII.

In casu, quo non est necessaria actualis cõfessio, non est simpliciter nececessaria peccatorum inquisitio, & recogitatio; ut uirtute dilectionis Dei super omnia peccata remittantur. Ratio est; quia recogitatio, & inquisitio peccatorum solùm obligat, quando sunt deferenda ad iudicium: ut fiat illorum integra confessio, etiamsi teneatur contritionem habere. Quoniam tunc sufficit generalis contritio.

II. DVBIVM.

Ille, cui remissa sunt peccata per dillectionem &c. si illorum deinceps recordetur, tenebitur ne pœnitere?

CONCLVSIO.

Tenebitvr planè. Et confirmatur à simili de baptismo, & confessione: nam iustificatus ante baptismum, uel confessionem, tenebitur baptizari, uel cõfiteri; ut præceptum baptismi adimpleat. Ergo à simili iustificatus &c. Vide Vegam ubi supra. cap. 75. *Vega.*

Sexta

Sexta difficultas. An per martyrium sine actuali peccatorum pœnitentia, martyr illorum remissionem consequatur?

Doct. ubi sup. & Vega.

VIDE DD. ubi supra, & præsertim Vegam super conc. Trid. lib. 6. cap. 36. & 37.

CONCLV. I.

QVI habet alicuius peccati complacentiam, etiamsi martyrium patiatur, nullam consequetur gratiam. Ratio est; quia non diligit Deum super omnia. Plus enim diligit se, quàm Deum.

APPEN. Hinc sequitur concubinarium, usurarium, meretrices, & alios id genus homines, cùm sint in malo statu, si habeant suorum peccatorum complacentiam, quamuis in contumeliam Christi occidantur, non consequi gratiam, neque ueniam, antequàm eos suorum scelerum pœniteat. Similiter & hæreticum, qui habet complacentiam &c.

1. Cor. 13. Et confirmatur ex D. Paulo si tradidero corpus meum ita; ut ardeam, charitatem autem non habuero, nihil mihi prodest.

CONCLV. II.

QVI tempore martyrii illius peccati non recordatur, sine actuali pœnitentia, primam gratiam consequetur. Confirmatur ex can. adhuc, de pœnitentia d. 3. & in cap. cum Marthæ de celebratione missarum. Et quia est actus dilectionis Dei &c. Ioã. 15. & per dilectionem; ut modò diximus, remittuntur peccata.

Ioan. 15.

CON-

CONCLV. III.

Si tempore martyrii aliquis est alicuius peccati conscius, cuius non pœniteat actu, non præ negligentia: sed propter amorem martyrii: & quia existimat pœnitentiam tunc nō esse necessariam, is per solum martyrium saluabitur. Ratio est; quia duo sunt remedia instituta à Christo ad remissionē peccatorum, scilicet, pęnitentia, & martyrium. Vt constat Lucæ. 12. & Marc. 8. Qui me confessus fuerit coram hominibus &c. ergo, qui eligit martyrium, & propter eius amorem existimat pœnitentiam non esse necessariam, saluabitur. Contraria opinio est communis, & securior, quam sequuntur Sco. ubi supra, & Soto d. 15. q. 1. ar. 2. ubi dicit: si martyr habet tempus detestandi peccatū, tenetur ad hoc, nisi uel afflictione mortis, uel amore martyrii impediatur.

Magistri Verba est c. 36. citato.

Lucæ 12. Marc. 8.

III. DVBIVM.

An qui dormiens, & in mortali existens, in contumeliam Christi occiditur, per martyrium iustificetur?

CONCLVSIO.

Si ille uigilans habuit animum patiendi martyrium, eoque animo ad dormiendum se contulit, iustificabitur; sin minus non. Ratio utriusque partis conclusionis ponitur in capitulo Maiores extra de baptismo. Quia cum peccatum mortale actu propriæ uoluntatis committatur, absque proprię uoluntatis actu non delebitur.

Difficultas.

Vega lib. 6. super concil. Trid. ca. 32. & Adrian. quodlibet 8.

Septima difficultas. An sola oratio sit satis aliquando ad peccatorum remissionẽ sine actuali illorum displicentia?

CONCL. I.

QVI Paulo ante mortem habet locum deteſtãdi pecca ta, si illa non deteſtetur, virtute orationis gratiam minimè conſequetur. Ratio eſt; quia habet præceptum pœnitendi Lucæ 13. à quo non excuſatur, ſi pœnitendi locus ſupetat: & hoc modo intelligendę ſunt omnes auctoritates, quæ per ſolam orationem peccata dimitti negant.

Lucæ 13.

CONCLV. II.

Ezechi. 28. Psal. 31.

QVANDO aliquis recordatur peccatorum, & illorum pœnitet, ſine oratione ueniam conſequitur. Patet, Ezechie. 28, in quacunque hora ingemuerit peccator &c. Et pſal. dixi confitebor aduerſum me &c.

Octaua difficultas. An peccata per ignorantiam commiſſa remittantur per dilectionem Dei ſuper omnia, aut uirtute generalis pænitentię?

Vega. Cap. 33. lib. 6 Medina.

VT SI quis commiſit uſuram per ignorantiã culpabilem exiſtimans non eſſe peccatum. Lege Vegam ſuper conc. Trid. lib. 6. qui tenet affirmãtem partem, & Medinam de pœnitentia q. 2. de confesſione dimidiata iteranda, notabili, ſimiliter dubitari ſolet.

CON-

CONCLVSIO.

QVANDO peccator uirtute pœnitentiæ solū detestatur peccata, quæ sciens commisit; non autem actu simul, quæ per ignorantiam, in hoc euētu non iustificatur virtute pœnitentiæ generalis, neque etiam habet aliquam uirtualem pœnitentiam. Ratio est; quia per generalem peccatorum dolorem nō detestatur peccator peccata per ignorantiam commissa. Quoniam si illorum recordaretur, non pœniteret, neque de illis doleret; peccatum autem nunquam remittitur, nisi per motum liberi arbitrii peccato contrarium, idest, per peccati detestationem.

CONCL. II.

QVANDO peccator tempore pœnitentiæ nō solùm scienter commissa detestatur; uerùm etiā subdit, & pœnitet me, si quid per ignorantiam commisi, tunc peccati ignorati ueniam consequitur; dummodò non habeat propositum committendi iterum peccatum ignoratum. Ratiò est; quia tūc habet actualem displicentiam peccatorū per ignorātiam commissorum. Quemadmodum pœnituit David, quando dixit; ab occultis meis munda me Domine &c. *Psal. 18. DD. ubi supra.*

Nona difficultas. An possit Deus remittere unum peccatum sine alio?

CONCL. I.

DE lege nō potest Deus unum peccatum sine

alio

Cõmunis est Deut.32. alio remittere. Ratio est; quia Dei perfecta sunt opera; & quem sanat perfectè sanat. Tum etiam quia de lege nunquam remittitur peccatum si e infusione gratiæ, quæ non potest coexistere peccato.

Decima difficultas. An dimisso peccato quò ad pœnam æternam, remaneat pœna temporalis luenda?

DD. ubi supra. Castro Verbo poena, hære.2. Vega lib.13. a ca 35. usque ad finem lib.

NOTA primùm cum S.Tho.ar.40.dicente dupli cem pœnam respondere peccato, æternam, scilicet, propter auersionem à Deo, & temporalem propter conuersionẽ ad creaturam. Secundò nota pœnam æternam in temporalem commutari.

CONCL. I.

POENA æterna uirtute pœnitentiæ remittitur Ratio est; quia virtute pœnitentiæ recipit homo gratiam, quæ est acceptatio ad gloriam.

CONCL. II.

IN remissione peccatorum pœna æterna uirtute pœnitentiæ in temporalem commutatur. Definita est in conc. Trid. sess.6. can.14. & sess.14. can. 8. & 12,

CONCLV. III.

Cõmunis est opinio; TANTA potest esse contritio: ut uirtute illius, omnis pœna, tam æterna, quàm temporalis remittatur. Patet exemplo B. Magdalenæ, & latronis, & confir-

& confirmatur ex can. 8. & can.12. proximè citatis. Vbi anathematizantur dicentes per pœnitẽtiam semper omnem pœnam deleri. Vnde colligitur, aliquando ergo delebitur tota pœna.

Alex.Alen. q.65.S.Tho. q.87.D.Bona.d.16. q.ult.& di.21 Ric.d.16.Vega lib.14. supra conc.Trident.c.2.& Castro uerbo peccatum.haresi 10.et 12

Articulo quarto. An peccata Venialia etiam uirtute pœnitentiæ remittantur?

ABSOLVETVR Articulus aliquot difficultatibus positis.

Prima diffic. An peccata uenialia sint dictum, uel factum &c.

HAEC difficultas primò est explicanda; ut totus articulus facilius intelligatur. Duæ autem sunt opiniones. Prima B.Tho.1.2.q.88.ar.1.ad primũ & q.89. dicentis esse præter legẽ; quia non est contra legẽ Dei simpliciter, sed secundũ quid, inquãtũ non obseruat modum rationis, quem lex intendit. Contraria opinio est Durandi in 2.dist.41.q 6. ad primnm asserentis, esse contra aliquam legem.

Alex.Alen. in 2.p.q.122 scot.dist.21.

CONCLVSIO.

OMNE peccatũ ueniale est alicuius legis trangressio. Patet: quia omne ueniale est contra rectã rationem, & agere contra rectam rationem est agere contra legem naturalem, præcipientem non esse à regula rectæ rationis deuiandum:

DVBIVM.

Veniale ex imperfectione actus estne contra præceptum Diuinum?

CONCLVSIO.

EST quidem; non tamen contra illius finem, scilicet, charitatem. Ratio est; quia peccatum veniale est contra actum alicuius uirtutis moralis, uel Thelogicæ, de quibus singulis data sunt præcepta. Non est tamen contra finem præcepti; quia non destruit charitatem: & in hoc sensu uera est Durandi opinio.

1. APPEN. Hinc colligitur veniale peccatum non esse cōtra finem legis: sed præter finem. Quia ueniale non destruit dilectionem Dei, quæ est totius legis finis. Ad Ro. 13. solùm enim impedit charitatis augmentum, cum sit actus, qui non refertur in Deum: atq; ita dicitur esse præter finem legis: & in hoc sensu uera est S. Tho. opinio dicentis ueniale peccatum non esse contra legem simpliciter. Nam esset simpliciter contra legem, si esset actus legi, & fini legis, scilicet, charitati contrarius, & incompossibilis cum illa.

Ad Rom. 13

2. APPEN. Hinc peccati uenialis definitio ita colligitur; ut dicatur esse actus contra aliquam legem nō simpliciter; quia est compossibilis cum fine legis, scilicet, charitate.

Hæresis.

Contra hanc ueritatem de peccato veniali fuerunt multæ hæreses, præsertim una cuiusdam Caluini,

uini, qua negauit esse peccatum ueniale. In quas doctissimè Castro, & Vega ubi supra inuehũtur. *Castro. Vega.*

Secunda difficultas. An pœnitentia sit necessaria ad remissionem uenialium?

Quatuor sunt opiniones. Prima dicit remissionem uenialium nihil aliud esse, quàm remissionem pœnæ temporalis propter uenialia infligendæ. *Alex. Alē q. 99. m. 1. ar. 5 D. Bona. d. 17 q. 1. ar. ult. et d. 21. ar. 1. Scot. Dur.*

Secunda opinio dicit peccatum ueniale non remitti per solutionem pœnæ tantùm; sed requiri etiam culpæ remissionem, quæ per quemcunque actum meritorium remittitur, quamuis homo nō operetur hac intentione: ut culpa sibi remittatur, & quamuis actus ille non sit actualis siue uirtualis pœnitentiæ; hæ duæ referuntur à Sco. in 4. di. 21. q. 1.

Tertia opinio est Dur. d. 16. q. 2. opinantis non remitti ueniale nisi per contritionem, uel aliquam actualem displicentiam; asseritque non sufficere actum dilectionis Dei super omnia: ut uenialia remittantur.

Quarta est S. Tho. q. 82. ar. 1. qui defendit sufficere uirtualem pœnitentiam ad uenialium remissionem.

CONCLV. I.

Peccatum ueniale non remittur per solam pœnæ, quę illis respondet, remissionem. Quia post

peccatum ueniale non ſolùm manet obligatio ad pœnas, uerùm etiam macula, & culpa, quæ per ſolam pœnæ ſolutionem non tollitur. Culpa enim non remittitur, niſi per ſuum contrarium, ſcilicet, per diſplicentiam, quæ eſt contraria complacentiæ in peccatis.

CONCL. II.

AD remiſſionem uenialiũ neceſſaria eſt actualis, aut uirtualis pœnitentia. Ratio eſt; quia ueniale peccatum eſt auerſio ſecundum quid à Deo; auerſio autem cum ſit priuatio conuerſionis, ſolùm tollitur per conuerſionem; nullus autem conuertitur in Deum, niſi per actualem pœnitentiam, uel uirtualem: qualis eſt dilectio Dei ſuper omnia.

CONCLV. III.

NON omnia uenialia remittuntur per quemcunque actum dilectionis Dei, niſi ſit actus perfectiſſimus, benè tamen aliqua; exempli cauſa, per iſtum actum, propono obedire prælato in omnibus propter Deum, inobedientia uenialis commiſſi; non autem mendacium iocoſum remittitur Patet; quia ex iſto actu dilectionis ſequitur diſplicentia inobedientiæ, ſi tunc homo recordaretur; non autem diſplicentia mendacii iocoſi. Tum etiã, quia talis actus dilectionis eſt compoſſibilis, cum propoſito mentiendi, & ita non erit mendacii uirtualis pœnitentia.

Tertia difficultas. An requiratur propositum cauendi deinceps uenialia? *S. Th. ubi supra ar. 1.*

CONCLVSIO.

TENETVR habere propositum uitandi singula uenialia, ideſt, in particulari, ſcilicet, hoc ueniale, uerbum otioſum, & hoc. ſcilicet immoderatũ riſum: non tamen omnia uenialia collectiuè; quẽadmodum tenetur habere propoſitum cauẽdi omnia mortalia collectiuè. Ratio eſt; quia homo in gratia conſtitutus, habet facultatem uitandi omnia mortalia; non tamen uenialia omnia; ut ſunt illa, quæ ex imperfectione actus oriuntur.

Quarta difficultas. An propositum cauendi uenialia, quorum pænitet, debeat esse formale, uel uirtuale?

CONCLVSIO.

QVORVM uirtualiter pœnitet, tenetur habere uirtuale propoſitum cauendi illa: alioqui enim non ſufficienter pœniteret. Ratio eſt: quia nullus dignè pœnitet, ſi habeat reincidendi propoſitum.

Quinta difficultas. An qui habet propositum committendi ueniale ex contemptu mortaliter peccet? *Caie. in summa uerb. Contemptus.*

RESPONDEO uno uerbo; aut eſt contẽptus ſimpliciter; ut quando aliquis nullo fine peccat: niſi

niſi ut ſuperioris præceptum transgrediatur, aut eſt ſecundum quid.

CONCL. I.

Si quis habeat propoſitum committendi omnia uenialia ex contemptu nocumenti, quod ex ueniali ſequitur, is ſolum peccabit venialiter, quamuis conſtituat ſe in periculo peccandi mortaliter: incerto tamen. Ratio eſt; quia talis cōtempus eſt ſecundū quid, ratione parui nocumēti.

CONCL. II.

Si autem habeat propoſitum committendi omnia peccata uenialia, uel unum tantùm ex contemptu ſimpliciter, mortaliter peccabit, & grauiſſimè. Ratio eſt; quia uult peccare; ut non obediat ſuo prælato: quod quidem naſcitur ex odio legis latoris. Verùm de his in floſculis 2.lib.

Sexta difficultas. An uirtute attritionis uenialia remittantur, attrito in gratia exiſtente?

CONCLVSIO.

Vt per talem attritionis actum uenialia remittantur, debet eſſe ſpecialis attritio uenialium. Ratio eſt; quia cum attritione generali mortaliū eſt compoſſibilis complacentia uenialium. Vnde talis attritio non eſt uirtualis pœnitentia uenialium

Non

Non enim ſequitur, pœnitet me peccaſſe mortaliter propter pœnas inferni: ergo nollem dixiſſe uerbum ocioſum. Quamobrem attritio remittens ueniali debet eſſe ſpecialiter illorum, eſtque actus dilectionis: quia à gratia, & charitate imperatur: ut ſi quis in gratia exiſtens diceret, nollem uenialiter peccaſſe; quia mihi gloria dilatabitur, & diutius in purgatorio immorabor. Soto tenet ſufficere generalem attritionem d.15.q.2.ar.1. Soto.

Septima difficultas. An quoties prima gratia per contritionem, uel ſacramentum infunditur, uenialia remittantur? S.Tho. ub ſupra.

CONCL. I.

SI tūc alicuius peccati complacentiam habet, tale ueniale non remittetur. Quia ad remiſſionem uenialium requiritur pœnitentia, ſiue diſplicentia, quam ipſe non habet.

CONCL. II.

SI nullius peccati uenialis complacentiam habet, omnia uenialia remittuntur: quemadmodū, & mortalia. Patet: nam ſi remittuntur mortalia, quod maius eſt, & uenialia quoque condonabuntur?

Octaua difficultas. An per receptionem cuiuſcunque ſacramenti omnia uenialia remittantur?

CONCLVSIO.

REMITTVNTVR, ſi nullius complacentia

habeatur, & ſuſcepturus ſacramentum dignè accedat. Ratio eſt; quia talis ſuſceptio eſt actus meritorius, & per conſequẽs dilectionis Dei, &cæ. Quid? quòd, ſi per ſacramentale: ut infra dicetur, remittuntur, & per ſacramenta remittentur.

Nona difficultas. An etiam per quemcunque actum meritorium?

Scoti eſt.

CONCLVSIO.

ETIAM remittuntur. Ratio eſt; quia quicunque actus meritorius eſt actus dilectionis ſuper omnia: nam eſt uirtualis pœnitentia uenialium. Limitanda eſt concluſio iuxta 3. concl. ſecũdę diffic. huius ar.

Decima difficultas. An etiam uirtute martyrii, quod aliquis inter dormiendum patitur, illi uenialia remittantur?

S.Th. eſt ubi ſup. ar. 1.

CONCLVSIO.

QVANDO aliquis ſe confert dormitum, abſq; uenialium complacentia, etiamſi nihil de martyrio cogitet; ſi in odium Chriſti occidatur, remittentur illi uenialia.

Vndecima difficultas. An in purgatorio remittantur uenialia?

Alex. Alen.

CONCLVSIO.

REMITTVNTVR quidem. Communis eſt DD. ſen-

DD. ſententia d.21.& probatur Matth.20. dixit Chriſtus; peccatum in Spiritum Sanctum, neque in hoc ſæculo, neque in futuro remittitur. Hinc à contrario ſenſu colligo; ergo aliqua peccata remittuntur in alio ſæculo, ſcilicet in purgatorio. Nam in inferno nulla eſt redemptio. *2.p. q.124. m.9.& 10. D. Bona. di. 21, tot. ar. 1.*

II. DVBIVM.

Qvo igitur modo remittuntur in purgatorio? Varii ſunt modi dicendi. Scotus dicit in inſtanti mortis, ideſt, in primo non eſſe hominis; quia iā eſt extra uiam remitti uenialia, in quibus perſeuerauerit uſque ad mortem, propter merita, quæ homo habuit in uia. Quoniam merita, quæ ſunt cauſę remiſſionis uenialium, perſeuerantia in uenialibus non impediuntur. Secundò Dur. dicit, remitti quò ad culpam in purgatorio propter diſplicentiam, quam habent illic animæ uenialium, cùm ſint in charitate. Quia culpa tollitur per ſuū contrarium. Tertiò Soto d.15.q.2.ar.2.aſſerit remitti quòad culpam in purgatorio propter actum charitatis, & continuam patientiam, quam dū cruciantur, habent. Et ratio eſt: quia iſte actus eſt uirtualis pœnitentia. Remittuntur tandem in purgatorio per orationes Eccleſiæ; ut conſtat.

Duodecima difficultas. An uenialia peccata per ſacramentalia remittantur?

Sacramentalia ſunt operationes ab Eccleſia inſtitutę ad dignā ſacramentorū receptionę *Sacramentale quid ſit.*

CONCL. I.

ORATIO dominica uirtute illorum uerborũ; Dimitte nobis &c. remittit uenialia. Ratio eſt; quia his uerbis habetur uirtualis pœnitentia, & conſtat can. de quotidianis de pœnitentia diſt. 3.

CONCL. II.

AQVA benedicta perfuſa remittuntur uenialia. Conſtat can. aquam de conſecr. d. 3. ubi expreſsè habetur.

CONCL. III.

RECEPTIONE Euchariſtiæ, uel alterius ſacramenti etiam remittuntur uenialia. Supra hoc arti. patet.

CONCL. IIII.

CONFESSIO generalis remittit uenialia. Quia eſt actualis pœnitentia uenialium.

CONCL. V.

D. Ambro ẽ PER eleemoſynam uenialia peccata remittuntur. Et conſtat can. medicina. De conſecr. diſti 1. Et quia eſt actus dilectionis Dei.

CONCL. VI.

BENEDICTIO epiſcopalis remittit quoque ueniale. Hęc ex cõſuetudine Eccleſię habetur. Hæ

conclu

conclusiones sunt ex communi doctorem senten tia, & continentur hoc carmine, Orans, Tinctus, Edens, Confessus, Dans, Benedicens.

Decimatertia difficultas. An remittantur etiam simul quò ad poenam?

CONCLVSIO. S.Tho.est ubi supra ar. 3

PRAEDICTIS actibus culpæ remittuntur, non tamen omnis pœna. Ratio est; quia sequeretur habentem sola uenialia, si tēpore mortis aqua benedicta aspergeretur, statim ad cœlum euolare, quod est difficile creditu, scilicet, tātā purgatorii pœnam remitti per solam aquæ benedictę aspersionem. Remittitur tamen pœna iuxta quantitatem feruoris, & charitatis in Deum, quæ per hos actus excitatur.

Decimaquarta difficultas. An prædictis operationibus peccata uenialia ex opere operato, uel operantis remittantur?

DE aqua benedicta, & episcopali benedictione est opinio Ric. d, 16. q. 1. ar. 1. remitti ueniale ex opere operantis. Contraria opinio est Sot. d. 15 q. 2. ar. 3. quod remittantur ex opere operato, ex ui clauium, qui sic ait intelligendum D. Th. q. 87 art. 3. 1. S. Tho. Ric. Sotus.

CONCLV. I.

AQVA benedicta, & episcopalis benedictio ex

ex institutione Ecclesiæ remittit uenialia ex opere operato. Ratio est; quia si ex opere operãtis solùm, ita remitteret aqua non benedicta errore suscepta, atque benedicta & ita prodesset benedictio simplicis sacerdotis errore suscepta, ac Episcopalis benedictio. Vtrobique enim operatur intentio operantis, quod quidem est falsum.

CONCLV. II.

VT uirtute horum sacramentalium uenialia remittantur, desideratur actualis attentio, saltem in principio actus. Patet; quia sicut ad mortalium remissionem per sacramentum, requiritur aliquis actus: ut contritio, uel attritio: ita etiam ut uenialia per hæc sacramentalia remittantur. Sunt enim uenialia peccata commissa per propriam uoluntatem; quemadmodum & mortalia.

Alex. Alen. q. 69. m. 9. ar ti. 5. D. Bona. d. 15. quest. 11.

Decimaquinta; difficultas. An uenialia absque mortalibus remitti possint?

SENSVS est; an existens in mortali possit pœnitere uenialium, & illorum remissionem consequi, non dimissis mortalibus?

Duæ sunt opiniones. Vna Dur. d. 16. q. 3. qui dicit existentem in mortali, siue in uia, siue extra uiam, posse pro uenialibus satisfacere. Contraria opinio est communis S. Tho. ubi supra art. ultimo, & Ric. d. 26. ar. ultimo. Prima opinio falsò tribuitur Sco. d. 21. q. 1. quòd dixerit in inferno posse ueniãlia remitti. Sco. enim opinio agit in Alexãdrũ, *Sco. liberatur*

Diuum

Diuum Thomam, & Ricardum; postea uerò in uer ſiculo, ſicut iſte modus non placet &c. affirmat re miſſionem uenialium fieri per remiſſionem culpę & pœnæ, per aliquem actum contrarium, magis Deo gratum, quàm fuerit culpa commiſſa, uel per actum meritorium gratiæ, & cùm in inferno nul lus ſit locus actibus meritoriis, ſequitur profectò Scotum non primam: ſed ſecundam opinionem amplexum fuiſſe.

CONCL. I.

VNVM ueniale poteſt ſine alio remitti. Quia cum maneat in amicitia Dei, qui ſolùm habet ue nialia, poterit pro uno ueniali, & non pro alio ſa tisfacere; ut pro mendacio iocoſo, & non pro of ficioſo. Poteritque Deus remittere unum, non re mittendo aliud.

CONCL. II.

MORTALE peccatum poteſt de lege ſine ue nialium remiſſione dimitti. Ratio eſt: quia ueniale eſt compoſſibile cum gratia, & eius infuſione, ſine qua non fit de lege mortalis peccati remiſſio.

CONCL. III.

QVANDO mortale, & ueniale ſimul inſunt, im poſſibile eſt de lege uenialia remitti abſque remiſ ſione mortaliũ. Ratio eſt: quia illorũ remiſſio eſt a ctus amicitiæ, & qui eſt in mortali, eſt Dei inimi cus, & non poteſt talem actum habere. Tum etiam neque per ſacramentalia, quę operãtur uir te paſſionis Chriſti, cuius effectus exiſtẽtibus in mortali; quia ſunt indiſpoſiti, non applicantur.

CON-

CONCL. IIII.

IMPOSSIBILE est quò ad culpam, uel pœnam existenti in inferno ueniale remitti. Patet; quia ibi existens nō potest habere actum dilectionis Dei, neque recipere sacramentalia, quibus ue nialia remittuntur; quare si culpa est in perpetuū duratura, & pœna. Lege Vegam omnino à ca. 11 usque ad finem ferè lib. citati.

Vega ubi su.

Decimasexta difficultas. An ad remissionem uenialium requiratur etiam gratiæ infusio?

DVAE sunt opiniones extremæ. Prima Palud. d. 16. q. 1. ar. 2. scilicet, ueniale plerumque remitti absque gratię augmento. Alia opinio est S. Tho. d. 87. ar. 1. dicentis non requiri infusionem habitualis gratiæ sed sufficere aliquem ipsius motum.

Caieta. 12. q. 103.

CONCLV. I.

AD remissionem uenialium, nō requiritur primæ gratiæ infusio. Patet; quia ueniale non contrariatur gratiæ, cùm sit illi compossibile, unde ad sui remissionem non requirit ex natura rei gratiæ infusionem.

CONCLV. II.

QVOTIES in uia ueniale remittitur, gratia preexistens augetur. Patet: quia uenialis remissio

misſio fit per actum elicitum ab exiſtenti in gratia, qui eſt Deo magis acceptus, quàm fuerat peccatum odioſum.

CONCLV. III.

GRATIAE augmentum non eſt neceſſarium ad remiſſionem uenialis. Ratio eſt; quia in purgatorio uenialia remittuntur, ubi gratia non augetur. Quoniam ibi nō eſt locus actui meritorio, per quem gratia augetur.

Art. quintus. An actus pœnitentiæ ſit prior infuſione gratiæ? intelligitur titulus de prioritate naturę?

Alex. Alen. q. 58, & 73 m. 1. S. Tho. q. 85. ar. 6. & 12. q. 103 ar. 6. & 8. D. Bona. d. 17 q. 1. ar. 1. Ricar. & Scot. d. 14. q. 2. arti. 2.

DVAE ſunt opiniones, quæ etiamſi uideātur contrariæ, non ſunt tamen. Prima eſt S. Tho. tenentis diſpoſitiones imperfectas præcedere tempore gratiam: perfectam uerò diſpoſitionem eſſe ſimul tempore cum gratia: poſteriorem tamen natura. Hæc fuit etiam Alex. & reliquorū, quos citauimus. Altera opinio eſt Sco. quæ eſt eadem ferè cum communi opinione, qui ſtatuit tria inſtantia naturæ; ſuppoſito tamen, quòd prius per aliquam temporis moram à Deo pręfixam, homo continuauit dolorem peccatorum, in ultimo autem inſtanti illius temporis eſt actus pœnitentiæ, & ſimul tempore charitas. Sed in iſto inſtanti tēporis ſunt, inquit, tria inſtantia naturæ. In primo enim inſtanti eſt actus pœnitentiæ, in ſecundo infunditur

funditur charitas, in tertio actus pœnitentiæ efficitur contritio, cuius virtute remittuntur peccata. Dolor enim sine charitate non est contritio; sed attritio dumtaxat.

CONCLV. I.

IN genere causæ formalis prius natura est gratię infusio, quàm sit perfectus actus pœnitentiæ, qui contritio nominatur. Ratio est; quia causa formalis est prior suo effectu. Prior enim est albedo, quàm sit subiectum album: quia dat illi tale esse, & gratia causa formalis est contritionis, & iustificationis nostræ: vt docet conc. Trid. sess. 6. c. 6. & 7.

CONCL. II.

QVATENVS contritio est causa dispositionis gratiæ, idest, in genere causæ materialis, prior natura est actus contritionis gratiæ infusione. Ratio est; quia dispositio materię præsupponitur ad causam formalem, & contritio disponit subiectum; vt sit aptum ad receptionem gratiæ, quæ est formalis causa: atque ita conciliantur opiniones.

Difficultas. An gratiæ infusio sit remissione culpæ prior natura;

TRES sunt opiniones. Prima S. Tho. 1. 2. q. 13. ar. 8. f. vtrumq; effectum simul tempore esse; prius tamen natura Deum infundere gratiam, quàm remittat culpam. Secunda est Sco. d. 16. q. 2. & in 1. d. 17

d. 17. q. 1. notab. contra istam conclusionem, qui ait infusionem gratię secundum intentionem Dei esse priorem remissione culpæ: at verò ordine executionis, prius Deum remittere culpam, quã infundat gratiam. Tertia est media Ric. d. 17. art. 4 q. 4. vbi ait gratiam duplicem sortiri effectum, scilicet, remissionem culpæ, & reconciliationem cum Deo: prius tamen efficere primum, quàm secundum: & ita de sententia Ric. remissio culpæ prior est reconciliatione peccatoris.

CONCL. I.

INFVSIO gratiæ, & culpæ remissio, non sunt duæ mutationes reales; sed vnica tantùm. Ratio est; quia mutationes reales multiplicantur ad multiplicationem realem terminorum. Quando enim uterque terminus à quo, scilicet. & ad quem est realis, duæ interueniunt mutationes reales; unde cùm culpa non sit ens reale, mutatio culpæ ad non culpam, non erit mutatio realis: sed rationis tantùm. Erit autem realis mutatio, ex non gratia ad gratiam: unde consequens fit remissionem culpæ, & infusionem gratiæ esse unam tantùm mutationem realem, & unam actionem Diuinã, quamuis sit duplex effectus. Tot enim sunt actiones, quot sunt mutationes, & cúm sit una tantùm mutatio, erit unica actio. *Scoti est.*

CONCL. II.

PRIMÒ, si gratiæ creatio, & culpę remissio conside-

conſiderentur, quatenus gratia in anima ſubiicitur, prior eſt expulſio culpę ab anima, atque remiſſio, quàm ſit gratię receptio. Prior enim eſt paſſi diſpoſitio formæ introductione, ſiue receptione in eodem paſſo. Nam actus actiuorum sūt &c. & cùm anima ad gratiam per remiſſionem culpæ diſponatur, erit prior profectò remiſſio culpæ, quàm ſit in anima gratiæ receptio. Secundo ſi cō ſiderētur ex parte Dei agentis per formam, quæ in eo prçexiſtit ad remouendum contrariū: ſicut ſol per ſuam lucem agit ad remouēdum tenebras, prius eſt gratię, infuſio, quam culpæ remiſſio, cū utrunque ſit ex parte Dei iuſtificantis. Et priori modo intelligenda eſt Scoti opinio, ſcilicet, ex parte ſubiecti, & in generæ cauſæ diſpoſitiuæ, ſiue materialis; atque ita ſententiæ D.Tho. minimè repugnat poſteriori modo intellectæ.

Alex. Alen. q. 56. D. Th. q. 181. D. bona. d. 17. q. 1; ar. 2 reliqui diſt. 14. Vega à c. 23 uſque ad 26. lib. 6. ſuper con c. Tri. & lib. 13. c. 13 Caſtro Ver. timor & uerbo, Contritio. contra hære.

Art. VI. An poenitentia à timore poenarum inferni incipiat?

CONCL. I.

AD iuſtificationem impii, uel peccatoris ſemper ſpeciale Dei Optimi Maximi auxilium deſideratur. Definita eſt in multis conciliis Arauſica no 2. cap. 7. & Mileuitano cap. 5. & Trid. Vide Caſtrum.

CONCL. II.

AD iuſtificationem impii ſpeciali illi auxilo, uel

uel diuina gratia excitati, & adiuti, quinq; actuales dispositiones solent cōcurrere. Prima est motus fidei, de qua ad Hæbr. sine fide impossibile est placere Deo. Secunda timor gehennæ, de quo Ecclesiastici. 1. timor Domini expellit peccatum. Tertia spes ueniæ de qua Matth. 9. confide fili, remittuntur tibi peccata tua. 4. motus charitatis: ut Deū diligere incipiat, de qua Ioan. 14. qui diligit me, diligetur à patre meo. Vltimo dolor de peccatis, de quo Actorum 2. pœnitentiam agite &c. hæc conclusio est expresse definita in conc. Trid. sessione 6. ca. 6. *Ad Hæb. 11* *Eccle. 1.* *Matth. 9.* *Ioan. 14* *Act. 2.*

Hanc conclusionem intellige: ut communiter accidit. Tanta enim charitate potest infidelis inflammari; ut non timore gehennæ; sed filiali solū concutiatur. Patet exemplo B. Pauli, qui statim dixit, Domine, quid me uis facere? *Act. 9.*

C O N C L. III.

In iustificatione peccatoris frequenter hi motus positi non concurrunt, sed sola charitas cum pœnitentia. Hoc enim experimento in nobis ipsis comprobamus, qui absque motu formali fidei, aut spei, aut timoris gehennæ, mouemur charitate in Deum, atque ita peccata detestamur; neque requiritur; ut motus charitatis, & pœnitentiæ sint duo motus; sed unicus duntaxat, nempe; ut de peccatis propter Deum doleamus.

Hinc collige exordium pœnitētiæ speciali Dei *Appin.*

auxilio ſemper fieri, in impio quidem à fide, in peccatore à charitate; quod autem fiat à timore gehēnæ, prouenire ſolet ex guſtu infecto peccatoris, qui non guſtans Dei amoris dulcedinem, prius timore pœnæ vtiliter percuſſus ſe cōuertendo ad miſericordiam Dei, in ſpem erigitur &c.

Hæreſis. HINC confutatur primùm hęreſis Pelagii aſſerentis gratiam, vel ſpeciale auxilium non eſſe neceſſarium ad meritoriè operandum, ſed tantùm vt facilius operemur, quòd eſt hæreticum. Chriſtus enim ſimpliciter dixit. Sine me nihil poteſtis facere. Secundò error Lutheri dicentis abſolutè timorem gehennæ eſſe malum.

Ioan. c. 15.

Articulus VII. An uirtute pœnitentię omnia merita propter peccatum amiſſa reparentur?

Alex. Alen. q. 57. m. 5. & 6. D. Bona. d. 14. art. 2: per totū

QVATVOR ſunt opiniones. Prima Henrici quodlib. 5. q. 22. aſſerentis omnes reſurgentes à peccato virtute pœnitentiæ recipere ęqualē gratiam, à quacunque gratia ceciderint, vel per quācunque cōtritionem reſurgant; ſicut pueri ante vſum rationis virtute baptiſmi. Quæ opinio; vt incredibilis, ab omnibus refutatur. Secunda opinio eſt Gab. p. 14. q. 3. dub. 3. & citat Ocham, & comprehenditur hac propoſitione; Homo virtute pœnitentiæ reſurgit ad maiorem gratiam, & gloriam illa, à qua cecidit, hanc Almay, & Ioan. Maio. d. 22. amplexi ſunt. Tertia opinio eſt B. Tho.

Tho. q. 89. ar. 2. quę trib. propositionib. continetur. Prima est, per pęnitentiā omnes virtutes restituuntur. Secunda, iuxta intensiorem, vel remissiorem motum liberi arbitrij resurgit pœnitens ad maiorem, vel minorem gratiam. Tertia, principalem dignitatem, quæ est computatio inter filios Dei, potest quidem recuperare; sed non secundariam, quæ est innocentia. Quarta opinio est Sco. d. 22. ar. 2. notabili 3. q. 1. & cōprehenditur sequentibus propositionibus. Prima est, omnia merita mortificata reuiuiscunt uirtute pœnitentiæ ad tantam gloriam &c. Secunda, non est idem habere plura merita reseruata in acceptatione Diuina in ordine ad præmium pro eis reddendum, & habere maiorem gloriam intensiuè, idest, aliquis potest habere in uia plura merita, quàm gratiam habitualem. Tertia, resurgens à peccatis resurget ad maiorem gloriam respondētem meritis; non tamen ad maiorem gratiā. Quarta, homo resurgit ad maiorem gloriam respondentem meritis propriis: non autem ad gloriam respondentem gratię. Opinatur enim Sco. gloriam non solùm respondere meritis; uerùm etiam gradibus gratiæ. Hanc opinionem dicit Soto esse inopinabilem: quia ex ea sequitur vnum habitum habere duplex præmium. Respondeo: gloria, quæ respondet gratiæ, non respondet meritis nostris, sed Christi applicatis nobis per sacramenta. Quia sicut ex opere operato datur

CONCL. IIII.

VIRTVTE pœnitentiæ redit homo ad maiorem gloriam illa, à qua ceciderat. Quia redit ad omnem gloriam meritis reuiuiſcentibus; & contritioni reſpondentem. Nã contritio quamuis nõ ſit gratiæ primę meritoria, quia non cadit ſub meritum: gloriam tamen meretur.

CONCL. V.

IN mortis inſtanti gratia meritis reſpondens datur. Ratio eſt: quia gratia eſt præmium accidentale reſpondens meritis, & quemadmodum tunc merita quòad præmium eſſentiale, ſcilicet, gloriã præmiantur: ita quòad præmia accidentalia præmiabuntur. Scoti eſt.

Diffic. An illa opera etiam quòad ſatisfactionem reuiuiſcant?

CONCLVSIO.

AD ſatisfaciendum pro peccato futuro minimè ualebunt. Ratio eſt: quia ſicut contritio, & cõfeſſio non habentur de peccatis committendis: ſed de commiſſis tantùm; ita neque ſatisfactio. Eſt enim tertia pars pœnitentæ, quę nunquam pro peccatis futuris admittitur.

Art. ult. An peccata dimiſſa, peccatore ad uomitum redeunte, redeant? S. Tho. q. 88 reliqui d. 22

DVAE ſunt opiniones. Prima aſſerit peccata dimiſ- D. Bona. ar. 1

Y 3

dimiſſa abſolutè redire. Secunda affirmat Deum non remittere peccata abſolutè: ſed hac lege, & conditione, ſcilicet, ſi peccator non fuerit relapſus; utranque refutat San Tho. aſſerendo peccata redire non ſimpliciter, ſed ſecundum quid.

CONCL. I.

PECCATA dimiſſa, quamuis peccator poſt pœnitentiam relabatur, non redeunt ſimpliciter. Patet Nahum cap. 2. non conſurget duplex tribulatio: nō puniet Deus bis in idipſum. Et abſq; dubio puniret, ſi, peracta pœnitentia, peccata iam dimiſſa iterum punienda redirent.

Nahum. c. 2.

CONCL. II.

PECCATA dimiſſa ſecundum quid, ideſt, ratione ingratitudinis redeunt. Ratio eſt; quia eò aliquis magis ad diligendum Deum, & illi obediēdum obnoxius eſt, quò plura beneficia recipit; et cùm remiſſio peccatorum ſit maximum beneficiū, cui remiſſa ſunt peccata, deinceps, ſi non diligit, erit maiori pœna, quàm antea dignus. Hinc tantò peccata ſequentia erunt grauiora, quātò aliquis pluries pœnituit; quia plura beneficia recepit.

APPEN. I.

Scot. eſt q. 1. arti. 3.

Peccata hoc loco redire, nihil aliud eſt, quàm Deum grauiùs ſequentia peccata punire, habita ratione ad peccata iam dimiſſa: ut iudex, qui acerbius punit ſemel flagellatum, ſi relabatur, habita ratione ad peccatum iam dimiſſum, quàm ſi nulla præceſſiſſet peccatorum remiſſio.

APPEN. 2.

Pri-

Prima difficultas. An una auersio sit alia deterior?

CONCLVSIO.

A Deo ille dicitur magis auersus, ideſt, magis inimicus, qui quantùm in ſe fuit, dedit maiorem auerſionis, & inimicitiæ cauſam. Probatur à ſimili, ſicut in humanis ille dicitur magis auerſus ex duobus ab aliquo tertio, qui grauiorem intulit iniuriam.

Secunda difficultas. An poena damni ſit in uno intenſior, quàm in alio?

CONCLVSIO.

GRAVIOR quidem eſt, non in ſe: ſed ex parte effectus, quem producit. Maiori namque triſtitia afficiuntur, qui intelligunt ſe à cælo exulare propter grauiora peccata, quàm qui propter minus grauia. Priuatio ſiquidem uiſionis diuinæ efficit in damnatis triſtitiam ſolùm; quia uident ſe propter ſua peccata in æternum regno cęleſti priuatos. Quantò enim inter homines exilium propter grauius peccatum impoſitum eſt, tantò magis exulem torquet. Nam pœna, ſine culpa inflicta, aliquando delectat. *Scoti eſt ubi ſupra.*

Tertia difficultas. An peccatum ſemel iam dimiſſum, poſſit ſecundum Dei omnipotentiam redire?

CONCL. I.

POSSET Deus ſecundum ſuam omnipotentiā

facere; ut peccata quòad pœnam redeant. Posset enim Deus instituere: ut peccatum dimissum propter reincidentiam puniatur, ac si non esset dimissum. Quod quidem non implicat aliquam cõtradictionem.

CONCLV. II.

QVÒ AD culpam verò impossibile est redire, nisi iterum committatur. Iam enim esset aliud peccatum, & non præteritum, cùm sit alia voluntatis operatio. Quinimo de sententia Thomistarũ, & Ricar. quando peccator in hac vita non satisfecit pro pœna temporali, in quam fuit peccatum commutatum, tale peccatum iam dimissum æternaliter in inferno punietur.

Quarta difficultas. Peccat ne grauius, qui cadit ab innocentia, an qui à pænitentia?

TRES sunt opiniones. Prima Sco. ubi supra dicentis maiorem ingratitudinem esse cadere ab innocentia, quàm cadere à pœnitentia. Sco. subscripsit Caiet. contra S. Thom. qui tenet oppositam opinionem. Tertia opinio est Ricar. qui posita distin. utranque opinionem amplectitur.

Ric. ubi sup. arti. 5.

CONCL. I.

SI quantitatem beneficii, contra quod peccatur, consideremus, maior ingratitudo est cadere ab innocentia, quàm à pœnitentia. Quia cò grauius

est

est peccatum, quò maius est beneficium acceptũ; & longè maius beneficium est aliquem post baptismum in statu innocentiæ conseruare, quàm donum pœnitentiæ post peccatum concedere.

CONCLV. II.

Si consideremus, & quantitatem beneficii, & magis esse gratis datum: propterea quòd, accipiẽs erat minus dignus, grauius quidem peccat, qui à pœnitentia, quàm qui ab innocentia cadit. Ratio est; quia quò aliquis pluries pœnituit, eò grauius peccat. Plura enim beneficia recepit, qui magis ad cauendum peccata obligabatur.

Hinc sequitur grauius peccare, qui cadit post originale, & actuale dimissum, quàm qui post originale duntaxat, quod est ab innocentia cadere.

Quinta difficultas. An ingratitudo, qua peccatum dicitur esse grauius, sit circunstantia speciali lege prohibita?

CONCLVSIO.

Ingratitudo non est speciale peccatum, quando peccans non intendit Deum contemnere; sed est conditio peccantis contra Deum benefactorem. Non enim prohibetur peculiari præcepto, neque est peculiaris actus, nisi quando fit ex contemptu.

Sexta difficultas. An circunstantia ingratitudinis sit confitenda?

Scotus tenet esse confitendam generaliter tan-

tantùm dicendo, de multis peccatis hactenus pœnitui, & postea reincidendo in alia peccata fui ingratus. Quia in singulis confessionibus emisi uotum, idest, propositum non reincidendi: nihilominus tamen non tenetur ita illam confiteri. Quoniã non est contra aliquod præceptum, quo prohibeatur. Hactenus de quęstione. 1. pænitentię.

QVAESTIO DE PARTIBVS POENITENTIAE.

ARTICVLVS unicus; an pænitentia habeat partes?

Alex. Alen. q.66. D.Th. q.90. Ricar. Sco. Dur. di. 16. Ca. uer. pen. Hær. prima. Vega lib. 13. c.15. super con. Tri.

CONCLVSIO.

POENITENTIAE sacramentũ uerè & realiter habet partes. Definita est in conc. Floren. & Trident. sess. 14. cap. 3. & canone 4. ut supra q. 1. de pœnitentia articulo 1. in 1. difficultate latius demonstrauimus.

Prima difficultas. An pænitentiæ partes sint contritio, confessio, & satisfactio?

D.Tho. ar. 2 ubi supra.

NOTA primùm recompẽsationem pro aliqua offensa, dupliciter fieri posse. Nam uel fit secundum iustitiam punitiuam tantùm, quę quidem recompensatio ad arbitrium iudicis, etiam repugnãte, & inuito reo efficitur; uel fit secũdum iustitiã, & amicitiam simul, & hæc fit ad arbitrium iudicis, & rei satisfacientis, siue recompensantis uoluntatem.

CON-

CONCLV. I.

CONTRITIO sacramenti pœnitentiæ est pars. Ratio est; quia cùm uirtute huius sacramenti satisfaciamus Deo per actum iustitiæ, & amicitiæ simul: necessariò debet interuenire dolor de offensis amico irrogatis. Alioqui enim non possemus Deo, qui (quæ sua est immensa charitas) nostram uult amicitiam, reconsiliari.

CONCL. II.

CONFESSIO quoque pars est huius sacramenti. Probatur: propterea quòd in recompensatione, quę fit secundum iustitiā, & amicitiam simul, reus se subiicit iudicis arbitrio; hoc autem fit per confessionem in hoc sacramento, quo recompensantur delicta. Quarè confessio &c.

CONCL. III.

EST etiam satisfactio huius sacramenti pars. Patet apertissimè; quia in hoc sacramento; per quod recompensantur iniuriæ, desideratur exterior executio, quæ satisfactio nuncupatur.

Secunda diffic. An sint istæ partes potentiales, uel subiectiuę, uel integrales appellandæ?

CONCL. I.

NON sunt partes subiectiuæ. Quia pars subiectiua continet totam generis perfectionem: ut species respectu generis: At uerò in nulla prædictarū partiū tota sacra. pęnitētię perfectio reperitur.

CON-

CONCL. II.

NEQVE sũt partes potẽtiales. Propterea quod Potentialis pars est illa, per quam totum operatur, ut intellectus, memoria, & uoluntas &c. & per nullam istarum partium solam, tamquam per potentialem partem, pœnitentiæ sacramentum operatur.

CONCL. III.

CONTRITIO, confessio, & satisfactio integrales partes sacramenti pœnitentiæ sunt appellãdę. Et confirmatur: quia de ratione partium integralium est: ut totum non sit in qualibet parte: sed pars in parte, & totum in omnibus simul. Qua quidem ratione se habent contrictio, confessio, & satisfactio inter sese & respectu pœnitẽtię &c.

S. Tho. ubi supra ar. ul. *Vltima difficultas. An pœnitentia habeat partes subiectiuas, idest, specificas?*

RESPONDEO cum S. Tho. pęnitentia, ut est uirtus distinguitur in pęnitentiam ãnte baptismũ, cuius effectus est regeneratio; & in pænitentiam post baptismum, cuius effectus est moralium reparatio, & uitæ futuræ correctio; & in pænitentiam uenialium, cuius effectus est uitæ perfectio, quæ non solũm in abstinentia à mortalibus, uerũ etiam à uenialibus consistit &c.

QVAE-

QVAESTIO DE CONTRITIONE

Alex. Alen. a. q. 67. usque ad q. 75. Vega c. 16. et 27. lib. 13. super conc. Tri. Castro uer. poenitent. contra hære 4.

Artt. I. De definitione contritionis?

CONCLVSIO.

CONTRITIO est dolor de peccatis; quia fuerunt contra Deum commissa, cum proposito cauendi in futurum, confitendi, satisfaciendique & cum spe ueniç Diuinitus obtinendæ. Hæc conclusio manifestabitur sequentibus difficultatibus, in quibus singulæ partes illius examinabuntur,

Prima difficultas. An contritio sit dolor actualis, idest, actualis peccati nolitio?

Alex. Alen. tota q. 67. 68 Ric. d. 17. & Durr. ibi q. 2

DVAE sunt opiniones, Prima S. Tho. di. 17. q. 2. Ricardus loco citato ar. 1. Sco. di. 14. q. 1. & aliorum, qui tenent pænitentiam, siue contritionẽ esse actualem peccati nolitionem. Secũda opinio est Adriani q. 1. de pænitentia dicentis peccatorẽ non posse habere istum actum, nollem peccasse, si esset possibile; sed simplex tantùm desiderium placendi Deo, & quia Deo displicuit, ideo contristatur.

CONCLVSIO.

CONTRITIO est actualis nolitio peccatorũ, non absoluta, sed conditionalis: ut nollem, si fieri posset, peccasse, ex qua plerumque tristitia emanat. Patet: quia cum contritio sit actus amicitiæ, erit actus uoluntatis detestantis peccatum, & cùm nõ sit peccati uolitio; erit profectò nolitiõis actus,

Alex. Alen. ubi ſupra, ar ti. 1. q. 1. S. Tho. 1. 2. q. 113. ar. 1. du ran. & Gab. ubi ſupra.

Difficultas Secunda. An talis nolitio debeat eſſe propter Deum offenſum?

OMNES DD. tenent dilectionem Dei eſſe neceſſariam ad perfectam pœnitentiam: ut doleat, ſcilicet, propter Deum offenſum. Palud. uerò di. 14. dicit non eſſe neceſſariam dilectionem Dei: eſt autem ſententia communis, quę olim fuit opinio iam canonizata in conc. Trid. ſeſſ. 6. cap. 6. ubi dicit pœnitentiam à dilectione Dei exoriri.

CONCL. I.

QVEM pænitet peccatorum propter gehennæ timorem, uel pænę temporalis pro peccatis infligendæ, is peccatorum remiſſionem non conſequitur. Conſtat exemplo Saulis, Antiochi, & Eſau, qui non conſecuti ſunt ſua pœnitentia peccatorū ueniam. Quia abſque charitate, & ſolo timore pœnarum, illos peccaſſe pœnitebat.

Hebr. 13.

CONCL. II.

POENITENTIA illius, quem ſolùm pœnitet amore uirtutis, aut propter gloriam amiſſam. non eſt ſufficiēs ad iuſtificationem. Ratio eſt; quia ortū habet ex amore proprio, non ex amore Dei propter ſeipſum.

CONCL. III.

POENITENTIA abſque ſacramento ſufficiens ad peccatorum remiſſionē, qualis eſt cōtritio

ex dilectione Dei proficiſcitur. Definita eſt in cõcil. Trid. ſupra citato, ubi ita legitur. Peccatores incipiunt diligere Dominum omnis iuſtitiæ fontem, & propterea mouentur aduerſus peccata per odium aliquod, & deteſtationem.

CONCLV. IIII.

VERA pœnitentia non ſolùm ex dilectione Dei: uerùm etiam ex timore gehennæ, ſpe gloriæ, & ex fide profluit. Definita eſt etiam in eodẽ concil. ſeſſ. 6. ſic enim habetur. Peccator adiutus fide, & concuſſus timore, erectuſque ſpe gloriæ, incipit diligere Dominum: & propterea mouetur in deteſtationem peccatorum.

Vega ubi ſupra c. 21. & 22.

Difficultas Tertia. An requiratur actuale propoſitum cauendi in futurum, & auferendi omnes peccatorum occaſiones?

DVO ſunt modi dicendi circa hanc difficultatem. Primus, ſcilicet, requiri actuale propoſitum, & citantur pro hac ſententia Alexan. q. 69. m. 9. arti. 2. & D. Thom. & Dur. diſtin. 17. Sco. d. 14. q. 4. Caiet. in tractatu de contritione quęſti. 1. Adrianus quodlibet. 1. ar. 3.

Secundus autem modus eſt, quo dicitur ſufficere uirtuale propoſitum cauẽdi peccata. Auctores huius ſunt Medina C. de pœnitentia. q. 3. Maioris d. 15. q. 1. Almayn diſtin. 14. q. 1.

CONCL. I.

DE ratione pœnitentię eſt habere actuale propoſitum,

posuit, aut uirtuale cauendi peccata in futurum, & obseruandi omnia Diuina mandata. Definita est in conc. Flor. & Trid. sess. 6. can. 6. ubi dicitur; disponuntur autem peccatores ad ipsam iustitiam &c. quando mouentur per odium aliquod aduersus peccata, & dum proponunt seruare nouam uitam, & mandata Diuina. Et ante hæc concilia nunquam fuit locus opinionibus: quia nefas erat de hac re dubitare.

CONCL. II.

QVANDO tempore pœnitentiæ, homo uitæ futuræ recordatur, tenetur habere propositum actuale cauendi omnia peccata, & illorum occasiones; alioquin pœnitentia non esset fructuosa. Constat multis sacræ scripturæ testimonijs, quæ à doctoribus ubi supra afferuntur. Confirmatur; quia pœnitentia est actus perfectæ amicitiæ; perfecta autem amicitia vtrumque amplectitur, uelle, scilicet, amico placuisse, & propositum placendi semper in futurum.

CONCL. III.

ALIQVANDO excusatur homo à proposito actuali cauendi peccatum in posterum, & tunc temporis uirtuale propositum est satis v. g. pœnitens præ nimio dolore non recordatur vitæ futuræ, etsi recordaretur; efficacissimè proponeret in posterum cauere, talis dolor, est virtuale propositum, & excusatur tunc pœnitens ab actuali.

Constat

Conſtat Dauidis exemplo, cui dicenti, peccaui, reſpondit Nathan; tranſtulit Dñs peccatũ tuũ. Quē locum citans D. Aug. in homilia 14. ait; vide quã-tùm valeant tres ſyllabæ: nōdum propoſuerat Dauid futura mala cauere, & iam ſufficientem egerat pœnitentiam. 1. Reg. 2. D. Aug. in Homilia 14.

Quar. diffic. An ad ſufficientem contritionem actuale propoſitum confitendi, tempore debito, & ſatisfaciendi requiratur? Alex. Alen q. 69.

CONCLVSIO.

Non eſt de ratione contritionis actuale confitendi propoſitum, cùm uirtuale ſufficiat. Ratio eſt; quia cùm poſſit aliquis per ſolam contritionē, ſi habeat ignorantiam inuincibilem fidei, abſque actuali propoſito baptiſmi iuſtificari: ut conſtat exemplo Cornelii, poterit etiam abſque actuali propoſito confitendi &c. Vtrumque enim ſacramentum eſt de neceſſitate ſalutis. Quid; quòd confeſſio, & ſatiſfactio in re: quia ſunt actùs exteriores, non ſunt de quidditate contritionis, quæ eſt actus interior; & de hoc virtuali propoſito loquitur conc. Flor. ubi ſupra, & conc. Complutenſe cō tra Petrum Oxomenſem hæreticum, qui dicebat peccata deleri per ſolam contritionem, ſine confitendi propoſito. Actu. 10. ERROR.

Art. II. Quorum peccatorum eſt habendus dolor?

In hoc articulo explicanda eſt particula in definitione cōtritionis poſita, nēpe, dolor de peccatis.

uerò Sco. d.4.queſt.5.4. ita dicit; fictus dicitur accedere ad baptiſmum, qui habet aliquod præteritum peccatum, de quo non conteritur, nec atteritur, & hunc Deus non iuſtificat per baptiſmum: de peccatis uerò poſt baptiſmum commiſſis, iam ſupra q. 1. de pœnitentia diſſeruimus, & infra etiam agemus. *Sco. libera.*

Difficultas Quarta. An de peccatis alienis teneamur habere dolorem?

CONCLVSIO.

Alex. Ales q.69.

De alienis peccatis non eſt nobis dolendum. Ratio eſt; quia aliena peccata non auertunt nos à Deo. Dicit enim B. Paul. unuſquiſque noſtrum pro ſe rationem reddet Deo. Et nota: quòd quando aliquis dolet, quòd fuerit cauſa alieni peccati, non de alieno: ſed de proprio peccato dolet; & ita intelligendus eſt pſal. & ab alienis parce ſeruo tuo. Vnde ſequitur, quòd, qui fuit cauſa peccatorum, conſulendo, uel faciendo &c. quæ modo cõmittuntur, ſi ſemel egerit pœnitentiam præteriti peccati proprii, non tenetur poſtea illorum pœnitere. *Ad Rom 14* *Pſal. 18.*

Quinta difficultas. An de peccato futuro ſit habendus dolor?

CONCLVSIO.

Nequaquam. Ratio eſt: quia per illud nondum à Deo ſeparati ſumus, & qui habet propoſitũ committendi aliquod peccatum, illud propoſitum non eſt peccatum futurum: ſed præſens.

Sexta difficultas. An sufficiat ad ueram contritionem generaliter de peccatis dolere, nulla illorum præmia recogitatione. An prius sint omnia in memoriam reuocanda?

DVAE sunt de hac q. contrariæ opiniones. Prima antiquorum, Alex. q. 69. m. 8. ar. 2. Ric. d. 17 ar. 4. q. 2 Dur. d. 17. q 2. quos sequuntur Medina, Cano, & alij, qui omnes tenent partem aientem. Contraria opinio est Caie. de contritione. Idem uidetur sentire Sco. d. 15. q. 1. ar. 4 qui dicit satisfactionem intentiorem (per quam contritionem intelligit) non esse necessariò habendam singulorũ peccatorum secundum numerum, ueque secundũ speciem, sed satis esse; ut omnibus peccatis unica satisfactio, idest, unica contritio respondeat. Diuus Tho. in 4. d. 17. q. 2. ar. 2. q. 6. ait quãtũ ad principiũ contritionis, oportere esse de singulis peccatis, quæ quis in memoria habet: sed quantum ad terminum sufficere unam communem de omnibus, in quantum tunc motus ille agit in ui omnium dispositionum præcedentium.

CONCL. I.

SVSCEPTVRVS pœnitentiæ sacramentum tenetur prius peccata omnia recogitare, Patet; aliter enim ex culpa sua non faceret integram confessionem.

CONCL. II.

ANTE confessionem non tenetur habere peccatorum, quæ ad confitendum recogitauit, contritionem.

tionem. Ratio eſt; quia non tenetur homo dupli *Nahum c. 1.* cem habere peccatorum contritionem, cùm Deus non puniat bis in idipſum: ſed tenetur tantùm ad hoc in ipſa confeſſione. Nam ſi aliquis confiteretur peccata ſua, & non haberet actualem illorum nolitionem in corde, fictè confiteretur, dicendo; dico meam culpam me tale peccatũ commiſiſſe.

CONCLV. III.

INTER confitendum tenetur pœnitens tot habere contritiones, & dolores, quot ſunt confeſſionis actus. u.g. ſi uno actu confiteatur decẽ blaſphemias; & alio decem fornicationes, ſingulis actibus, & non ſingulis peccatis ſingulæ contritiones reſpondere debent. Verùm ſi confiteatur peccata ſingulatim; ut ſingula peccata eiuſdem ſpeciei, tunc tenetur habere ſingulas ſingulorum peccatorum contritiones: quia ſingulatim ſingula confitetur. Probatur; nam aliter contritio eſſet ficta; quia aut dicit uerbo tantùm, dico meam culpam, & tunc ficta eſſet confeſſio: aut ex corde, & iſtud eſt habere contritionem, ideſt, dolorem: ita enim ſumitur hic Contritio.

CONCLV. IIII.

QVI non eſt ſuſcepturus ſacramentum confeſſionis, nõ ſemper eſt neceſſariũ; ut ante contritionẽ omnia peccata recogitet, cùm aliquando ſufficiat habere unam generalem contritionem. v.g. uellẽ

tent.ar. 2 & quodlibet. 5. ar. 3. & aliorum dicentiũ ad ueram pœnitentiam requiri: ut homo doleat secundum omnem suum conatum. Secunda opinio est Sco. d. 15 q 1. §. ex hoc patet de 4. ar. affirmat. n. requiri certam intensionem, scilicet, quando pænitentia habetur de multis peccatis simul, non sufficit contritionem esse remissam: sed debet esset certæ, & determinatæ intensionis: ita quòd unus gradus intensionis respõdeat uni peccato, & alius alii, quamuis non sit maximus: ut docet Adrian. Tertia opinio est communis Ricardus d. 17. q. 5. 8. & 9. art. 1. lege Vegam à cap. 23 usque ad 27. su per conc Trid. qui negat hanc esse Ricar. opinionem. *Alex. Alen. tota q. 68. D. Bona ar. 1. q. 2. Dur. q. 4*

C O N C L. I.

Odium, uolitio, siue detestatio peccatorum; ut sit sufficiens ad illorum remissionem quantùm ad solam culpam, non requiritur; ut sit maxima simpliciter quòad intensionem. Hæc est B. Chrysost. & refertur canone talis, de pænitentia disti. 3. ubi legitur. Quantulamcunque & quamlibet breui tempore gestam pænitẽtiam Deus suscipit, nec patitur exiguæ conuersionis perire mercedem. *D. Chrysost.*

C O N C L V. II.

Odium, siue detestatio peccatorum debet esse maxima, appreciatiuè, idest, comparatiuè ad alias creaturas, ad hunc, scilicet, sensum, quòd quando homo dolet, & conteritur, potius eligat quoduis corporis, fortunæ, siue honoris malũ, quã Deum offendisse: ita ut odio habeat malũ culpæ, plusquam

pluſquàm cætera mala odio digna. Ratio eſt; quia actus perfectus charitatis eſt diligere Deum ſuper omnia appreciatiuè, ideſt, ut præ eius amore, & mandatorũ obſeruantia poſtponat omnia; & cùm contritio ſit actus perfectus charitatis, debet eſſe maximus tantùm appreciatiuè. Ita quòd, ſi daretur peccatori optio, potius deberet eligere mortem, quantumcunque ignominioſam, quàm uelle peccaſſe. Et nota cum Alex. D. Tho. & Bona d. 17. huiuſmodi comparationes minimè eſſe hominibus parum in uirtute exercitatis proponendas. Quoniam eſſe poſſet illis rüinæ occaſio.

DVBIVM

Quare anima intenſius odit malum poenæ, quàm culpæ, cùm hoc magis noceat?

RESPONDEO. Quia malum poenę eſt ſenſibile, & pro hoc ſtatu mala ſenſu apprehenſa magis mouent intellectum, & uoluntatem, quàm culpæ malum, quod ſolùm intellectu apprehenditur, cùm ſit ſpirituale.

CONCL. III.

AD remiſsionem omnis culpæ, & pœnæ, neceſſaria eſt interior cõtritio pro qualitate, & quantitate peccatorũ. Probatur, quia huiuſmodi contritio, quò intenſior eſt, eò magis eſt ſatisfactoria, non ſolùm pro culpa; ſed & pro Purgatorij pœna, & in hoc ſenſu loquitur Scot. qui huiuſmodi contritionem nominat totalẽ contritionem, ideſt, in to-

in totum remittentem peccata quòad culpam, scilicet, & pœnam; talis fuit contritio Beatæ Magdalenæ.

I. Difficultas. An contritio nimis intensa, quæ grandem generat tristitiam, sit laudabilis?

CONCLV. I.

SI cõtritio est ex natura sua, eò est laudabilior, quò est intensior. Quia contritio est actus charitatis, & charitas non habet medium: quemadmodum morales uirtutes habent.

CONCL. II.

CONTRITIO intensa potest esse irrationabilis, et non laudabilis, quando præ nimia tristitia, mors, aut corporalis ægritudo timetur. Confirmatur ex B. Paul. dicente obsecro; itaque uos fratres per misericordiam Dei; ut &c. rationabile obsequium uestrum.

CONCL. III.

NON licet pœnitenti de furto dicere; utinam ego cõmisissem adulterium, & non furtum, propterea quòd magis infamat furtum, quàm adulterium, licet furtum esset minus graue. Patet; nam qui talem dolorem haberet, plus proprium, quàm Dei honorem diligeret.

CONCLV. IIII.

INTEGRVM est pœnitẽti ita dicere; vtinã ego nunquã offendissem Deũ, & esto, qđ essem offensurus, mallem in minus graue peccatum incidisse. Nã huiusmodi dolor ex dilectione Dei profluit.

CON-

Quarta difficultas. An requiratur extensio doloris per aliquam temporis moram à Deo præfixam?

Alex. Alen q.68.m.1.ar ti 1. D. Bona. ar. 3. per totum. Ric. ar.4.q.6. d7

DVAE ſunt opiniones. Prima Scotus d.14. cui ſubſcripſit Caie.q.1.de cõtritione, & eſt affirmãs. ſecunda eſt communis, quam ſequuntur omnes neoterici, Vega ubi ſupra, cap.23 Cano de pœni. par.3. Soto d. 17 q. 2. ar 4. &

CONCL. I.

NON uidetur hucuſque erroneum affirmare: requiri certam temporis moram, per quam dolor continuetur. Probatur; quia neque eſt expreſsé cõtram ſacram ſcripturam, neque contra Eccleſiæ determinationem. Nam quod in contrarium obiicitur Ezechiel 18. in quacunque hora &c. non facesſit negotium; quia ibi ſolùm promittitur uenia pœnitenti, quocunque tempore pæniteat, quamdiu fuerit in hac vita; ita ut ſit loci ſenſus. Nulli ante mortem uia ſalutis præcluditur: non tamen quód ſtatim in quocunque momento ueniam con ſequatur. Deinde obiiciunt Sco. ſequi ex eius opinione hominem eſſe in uia, & extra ſalutis ſtatum. Cui obiectioni ſatisfacimus eadem ratione qua Thomiſtæ opinioẽ S. Tho. defendunt, qua affirmat ad contritionem requiri peccatorum recogitationem, ex qua quidem opinione prædictũ abſurdum ſequitur. Illi enim aſſerunt eſſe intelligẽdum S.Th quãdoq; ſuppetit tempus recogitãdi peccata; perinde & nos affirmamus eſſe intelligẽdum.

Hæc eſt Scot

Ezech.18.

Sco.

Scot. quando dicit desiderari temporis moram, nempe, si adest temporis facultas. Nam si mors urgeat, ab hoc præcepto planè excusabitur.

CONCL. II.

Ad totalem remissionem peccatorum quòad culpam, & omnem pœnam per contritionem, certa temporis mora desideratur. Ratio est; quia quò peccata sũt grauiora, eò maior dolor desideratur; vt omnis pœnę fiat remissio. Vnde ad remissionẽ culpæ, & omnis pœnæ maior satisfactio, quàm ad remissionem culpæ tantũ; & per consequens, maior temporis mora erit necessaria. Et hæc fuit Sco. & Caietan. opinio.

CONCL. III.

Vegam lege. Ad remissionem culpæ, quæ fit per conuersionem pœnæ eternæ in temporalem, quantumcunque sit culpa grauis, momentanea contritio sufficiet. Patet Ezech. 33. si dixero impio, morte morieris, & pœnitẽtiam (quæ fieri potest in momento) egerit, omnia peccata non imputabuntur ei. *Ezech. 33.*

Appen. Hinc, ad remissionem culpæ tantùm, non sic requiritur maior dolor de grauioribus peccatis. Quia ut ex dictis constat, intensio, siue extensio doloris ad remissionem culpæ nõ sic desideratur; vt ad remissionem pœnæ simul.

Appen. Ad remissionem culpæ, & omnis pœnæ uirtute contritionis, quò sunt grauiora peccata, eò maior dolor exigitur. Legitur enim in Apocal. quantùm glorificauit se, & in delitijs fuit, tantùm *Apoc. c. 18.*

tùm date illi tormentum. & in hoc sensu Scot. & Caietan. intelliguntur.

Art. IIII. An Actus Attritionis idem numere possit fieri Contritio?

DVAE sunt opiniones. Prima, & affirmans est Ricar. & Scot. & Caietan. Contraria est negans B. Thom. cui Gabr. adhæsit.

Alex. Alen. q. 74 m. 5. Ric. 17. art. 1. q. 2. & 3. & 9. Sco. 14. 1. 2. Caietan. q. 1. de Contritione.

CONCLVSIO I.

CITRA sacramentum, impossibile est attritionem eandem numero fieri contritionem. Ratio est; quia contritio est per se sufficiens ad gratiam extra sacramentum; attritio uerò non.

CONCLV. II.

VIRTVTE sacramẽti attritio potest fieri contritio. Quia, ut infra dicetur, uirtute sacramenti attritus iustificatur: quare talis attritio erit sufficiens ad consequendam gratiam; atq; ita fiet contritio. Cæterũ si loquamur iuxta sententiam antiquorum Sancti Tho. Scot. qui affirmant certam doloris intensionem; uel extensionem requiri. fit conclusio.

CONCL. III.

ATTRITIO eadem numero potest fieri contritio. Ratio est; quia secundum istorum Doctorum opinionem attritio, & contritio nõ differunt, nisi pęnes intensum, & remissum. Et quemadmodum eadem albedo numero potest fieri intensior: ita idem actus numero remissus, scilicet, attritio, potest fieri intensus, idest, contritio.

Artic.

Secunda difficultas. Tenebitur ne statim post peccatum commissum poenitere sub noui peccati poena?

Alex. Alen q. 6. m. 2. D. Tho. 1. 2. q. 19 ar. 8. & 2. 2. q. 62. ad ult. & d. 17. ar. 1. Scoti et Ricardus.

DVAE sunt opiniones. Prima Alex. Alen. S. Tho. Ric. Sco. & reliquorum antiquorum affirmantium teneri ad pænitendum, cùm primùm peccata memoriæ occurrunt.

Contraria opinio est neotericorum, Caie. q. 3. de contritione, Cano de pænitentia parte 4. Medinæ Codice de pænitentia, & Soto d. 17. q. 2. ar. 6.

CONCLVSIO I.

Ex parte finis, scilicet; ut homo Deo reconcilietur, necessarium est, statim post peccatũ pœnitere. Ratio est; quia pænitentia est necessaria ad peccatorum remissionem. Vt apud D. Lucam constat. *Luc. c. 13.*

CONCL. II.

STATIM post peccatum commissum, obligatione præcepti pænitẽtiæ nemo pænitere tenetur. Quia pręceptum de pænitentia est affirmans, quo actus uirtutis præcipitur, atque ita quò ad actum positiuum, non pro quocumque temporis instanti obligat; quemadmodum præceptum confessionis, quo, nisi certo tempore, non obligamur: ut ex superioribus patet.

CONCL. III.

PRAECEPTVM pænitentiæ statim à peccato commisso quantùm ad actum contrarium de non com-

complacendo in peccato obligat; ita ut, ſi aliquãdo placuerit, mortaliter peccetur, ſi ſtatim actus, de quo complacentia habetur, non prohibeatur. Ratio eſt; quia omne præceptum affirmatiuum includit negatiuum de actu contrario obligans pro ſemper. v.g. præceptum honorandi parentes includit hoc negatiuum, ſcilicet, nunquam uerbo, aut facto parentes inhonorabis.

CONCL. IIII.

PRAECEPTVM pœnitentiæ interioris obligat, quando mortis naturalis, aut violentæ periculum imminet. Sicut enim tenetur unuſquiſq; corpori, ne pereat, ſubuenire; ita & animæ ſuæ per pœnitentiam, ne morte ęterna damnetur. Alioqui enim contra charitatem aget.

APPEN. Hinc, qui nouerit ſibi inſidias ad mortem parari, uel certiſſimum naufragium uiderit, ſub nouo reatu pœnitere tenebitur. Aliter enim conſtitueret ſe in periculo non adimplendi pœnitētię præceptum, poſt mortem namque illud adimplere non poteſt.

CONCLVSIO V.

TENEBITVR quoque ſtatim pœnitere, qui eſt ſacramẽtum aliquod ſuſcepturus. Nam qui indignè ad ſacramentum accedit, cùm ſacrilegium committat, mortaliter peccat.

CON-

CONCL. VI.

AD hoc etiam obligatur, qui sacramentum ali- quod est administraturus. Legitur enim Leu. 22. omnis homo, qui accesserit de stirpe uestra ad ea, quæ consecrata sunt, & quę obtulerunt filii Israel Domino, in quo est immunditia, peribit coram Domino. Si igitur sacerdos legis ueteris peccabat indignè ministrando: multò magis profectò nouæ legis sacerdos delinquet. S. Tho. 3. p. q. 64. ar. 6. Leuit. 22.

Tertia diffic. Quando confessio est sub præcepto, deficiente sacerdote, qui alicuius peccati mortalis recordatur, nunquid ad pœnitendum tenebitur?

V. G. qui apud saracenos uiginti, aut pluribus annis sine copia confessoris captiuus detinetur.

CONCL. I.

TENEBITVR in tali casu pęnitentiam, idest, contritionem habere. Ratio est; quia protrahens pęnitentiam per longum tempus in certissimo periculo peccandi mortaliter constituitur. Qui enim periculum amat, in illo peribit. Eccles. c. 3.

CONCL. II.

QVI ministraturus est aliquem sacramentalem actum; ut concionator, diaconus, subdiaconus, quamuis sit in mortali, non tenetur: ut ministerium suum exerceat, sub pœna noui peccati mortalis statim pœnitere. Quia non exercet ali-

A a quem

quem actum in quo, uel ſibi, uel alteri ex opere operato gratia conferatur.

Contrariam opinionem tenet Medina q.6. de pœnitentia, ſupra in quæſt. miniſtro de ſacra. in genere legito.

Quarta difficultas Tenetur ne homo diebus feſtis contritionem peccatorum habere?

S. Thom. 2. 2. q. 122. artic. 4. ad 3. DVAE ſunt opiniones. Prima antiquorũ. Nã S. Tho. tenet magis facere contra hoc præceptũ, qui peccat in die ſabbati, quàm qui aliquod corporale opus facit. Sco. uerò non ita expreſsè hoc affirmat; nam in tertio lib. ita ait; præceptum diligendi Deum ſuper omnia fortè obligat in die ſabbati; vnde Thomiſtæ colligunt affirmaſſe ſingulis diebus feſtis hominem ad contritionem obligari, cùm Scot. dubitans loquatur. Gabri. ibidem & ſumma Angelica uerbo contritio, & uerbo feſtum. Sco. adhæſerunt. d. 27. q. 1.

Secunda, & contraria opinio eſt Caie. in opuſcul. 9: de circunſtantia diei feſti, quem omnes neoterici ſequuntur.

CONCLVSIO.

Exod. c. 20. NON tenemur diebus feſtis ex præcepto Diuino habere peccatorum cõtritionem. Patet in Exo. ubi dicitur. Memento; ut diem ſabbati ſanctifices. Et ſtatim modus ſanctificationis ſubiungitur, ſcilicet, non facies omne opus in eo tu, & filius tuus, & filia tua, ſeruus tuus, & ancilla tua, iumẽtum tuum, & aduena, qui eſt intra portas tuas.

Vbi

Vbi solùm præcipitur quies ab operibus corporalibus seruilibus; non autem à seruilibus spiritualibus, qualia sunt peccata.

Quinta difficultas. Post semel peractam poenitentiam, tenebitur ne homo, quoties suorum peccatorum recordabitur, poenitere?

HAEC difficultas aliter à D. Tho. p. q. 84. arti. 8. ponitur, scilicet, an pœnitentia debeat durare usque ad finem vitæ, & ar. 9. An pœnitentia possit esse continua. Ad primum distinguendo de interiori, & exteriori poena respondet interiorem debere durare usque ad finem uitæ; ut semper displiceat homini se peccasse, negatiuè intelligẽdo, s. ut nunquam ei placeat peccasse. Ad secundum distinguendo de pœnitere actu, & habitu, respõdet actu impossibile esse, ob interpellationẽ saltẽ somni, & aliarum necessitatũ, habitu uerò oportere hominem continuè pœnitere, in quantum numquam aliquid contrarium pœnitentiæ facere debet. Et alio etiã modo, scilicet; an quoties peccata practicè occurrũt memoriæ, sit illorũ pænitẽdũ. *q. 80. ar. 8. e 9. Ale. Alē. q 68 m. 2. ar. 1. 2. et D. Bona. ar. 3. q. 2.*

DVAE sunt opiniones. Vna affirmãs quã uidetur defendere Sco. Altera negans Caie. quam omnes moderni amplectuntur.

CONCLV. I. *d. 45. q. 3. ad ulti.*

QVOTIESCVNQVE peccata practicè occurrunt memoriæ, peccator illorum pænitere non tenetur. Quia cùm non teneatur bis idem peccatum confiteri, neque de illo bis contritionem habere tenebitur. Nõ. n. tale præceptũ est nobis impositũ.

CONCL. II.

QVANDO peccator est dubius; pœnituerit nec ne? vel pœnitere, vel conscientiam deponere tenebitur. Alioqui enim aget contra conscientiam.

CONCL. III.

QVANDO periculum complacentiæ de peccato præterito non imminet, illius peccati pœnitere non tenebitur, cùm suggestioni resistere sit satis. Nam per solam resistentiam potest remouere peccatum.

VI. Difficultas. Tenemur de alienis peccatis habere dolorem?

CONCLVSIO.

TENEMVR non complacere, quatenus sunt Dei offensa, & in proximorum detrimētum. Nam complacendo mortaliter peccaremus.

Ale. Alē. q. 76. 78. & S. Th. in add. a q. 6. usque ad 11. reliqu. d. 16. et 21

Art. Vltimus. An contritio sit remissionis peccatorum causa?

HOC est. An pœnitentia; vt informis, vel formata per gratiam sit causa remissionis peccatorum? ita vt sit tituli sensus; quæ istarum propositionum sit verior, scilicet. Quia homo pœnitet, remittitur culpa; & quia culpa remittitur, gratia infunditur: vel è conuerso, cùm vtrumque in eodem

dem instanti temporis sit.

Quatuor sunt opiniones. Prima S. Thom. affirmantis motum liberi arbitrij gratia informatum esse causam remissionis peccatorum. 1.2.q. 103. ar. 3. et in 3. p. q 83. Sco. dist. 14. q. 2.

Secunda est Sco. dicentis pœnitentiam informem esse causam remissionis culpæ; formatam verò concomitari remissionem ipsam: ita, vt de sententia Sco. hæc sit vera. Quia homo pœnitet, remittitur culpa: & quia remittitur culpa, infunditur gratia. Hanc opinionem dicit Soto esse Pelagianam. Nam inquit, si pœnitentia, prout informis, esset causa remissionis peccatorum, sequeretur primùm hinc non esse causam propriè; quia non esset meritoria de condignò. Secundò remissionem peccatorum esse ex viribus naturæ, quod est Pelagianum. Respondendum tamen est; quòd quamuis pęnitentia informis sit causa remissionis peccatorum, talem pœnitentiam non elici ex viribus tantùm naturæ; sed per auxilium speciale. Vnde sequitur nos viribus naturæ non iustificari; vt asserebat Pelagius, qui speciale auxiliũ negabat. dist. 15. q. 1. artic. 6. Sco: liberatur.

Tertia opinio asserit peccata remitti per motum liberi arbitrij, scilicet, per pœnitentiam formatam, & istum actum pœnitentiæ non produci à voluntate; sed à solo Deo, & in voluntate habente se solùm passiuè recipi. Hæc opinio nequit sustineri; quia est contra conc. Trident. sess. 6. cap. 5. vbi apertissimè tribuit. conc. libe. arb. actionem respectu iustificationis, & pœnitentiæ, quæ ad gratiam disponit.

Quarta opinio est quorundam distinguentium inter primam gratiam, quæ datur per solam pœnitentiam, uel uirtute sacramenti. Affirmantq; gratiam, quæ datur extra sacramentum, semper antecedere contritionem, ita ut iste ordo naturæ seruetur; scilicet, Deus dat gratiam, & per illam homo detestatur peccata; ut ratione illius detestationis, siue contritionis iam formatæ remittatur peccatū; at verò si homo accedat ad sacramentum attritus, dicunt dari tunc primam gratiam uirtute attritionis, & formæ sacramentalis, atque ita gratiam nō esse motu liberi arbitrii priorem.

CONCL. I.

ACTVS pęnitentiæ informis per auxilium speciale, quatenus est dispositio ad gratiam, est remissionis culpę causa. Ratio est: quia causa dispositiua est, quæ remouet prohibens formæ introductionem, qualis est pœnitentia informis respectu gratię, cuius introductio, & infusio per culpam indimissam, & præxistentem prohibetur. Communis est opinio, atque in hoc sensu Sco. est intelligēdus.

CONCL. II.

POENITENTIA formata est cā. remissionis culpæ, non disponens: sed efficiens. Ratio est: quia Deus efficit remissionem culpę per infusionē gratiæ, & gratia operatur effectiuè mediante pœnitentia: quare similiter & pœnitentia, cúm sit gratię instrumentum.

Hinc

Hinc colligitur non esse inter S. Tho. & Scotũ aliquam repugnantiam. Nã Sco. ibi agit de remissione peccatorum facta dispositiuè, non autem de illa, quę fit effectiuè: nam dicit pœnitẽtiam informem, quæ est dispositio præuia, remittere peccata, supposito semper speciali auxilio. A P P I N.

QVAESTIO DE CONFESSIONE

Art. I. An confessio sacramentalis sit de iure Diuino?

Alex. Alen. q. 76. 7. et 8. S. Tho. a q. 6 usque ad 11. reliqui d. 16 & 21.

CONCLVSIO.

CONFESSIO sacramentalis est à Christo Iesu instituta: & ex consequenti de iure Diuino. Definita est hæc conc. in cap. Ad abolendam, de hæreticis, & in conc. Flor. & Trid. sess. 14. cap. 5. & cã. 3

Alex. Alen. q. 76. m. 2. D. Tho q. 6. ar 2, reliqui d. 17. D. Bona. ar. 1. q. 3. Ricar ar. 2. q. 3. Sco. q. 1 Duran. q. 8.

Sex fuerunt errores, qui prima concl. confutãtur. 1. Glossatoris decreti in principio d. 5. & Panormitani in cap. omnis vtriusque & D. Bona. ubi supra, & citat Hugonis auctoritatem, asserentium fuisse hoc sacramentum ab Ecclesia institutum, fuitque condemnatus error hic tempore Sixti 4. in conc. Complutensi contra Petrum Oxomensem.

ERROR. *Gloßator Decreti Panor. & D. Bonret Hugo Cantè legendi.*

Secundus Iacobitarum affirmantium confessionem nec esse de iure Diuino, neque de iure ecclesiastico, & sufficere soli Deo confiteri. Dicebantque confessionem hanc esse utilem saltem ad humilitatem. Tertius Vuicleff. dicentis esse inutilem, & superfluam. Quartus Lutheri docentis partim esse necessariam, partim superfluam. Quin

Scot. quando dicit desiderari temporis moram, nempę, si adest temporis facultas. Nam si mors urgeat, ab hoc præcepto planè excusabitur.

CONCL. II.

AD totalem remissionem peccatorum quoad culpam, & omnem pœnam per contritionem, certa temporis mora desideratur. Ratio est; quia quò peccata sũt grauiora, eò maior dolor desideratur; vt omnis pœnę fiat remissio. Vnde ad remissionẽ culpæ, & omnis pœnæ maior satisfactio, quàm ad remissionem culpæ tantũ, & per consequens, maior temporis mora erit necessaria. Et hæc fuit Sco. & Caietan. opinio.

CONCL. III.

Vegam lege. AD remissionem culpæ, quæ fit per conuersionem pœnæ eternæ in temporalem, quantumcunque sit culpa grauis, momentanea contritio sufficiet. Patet Ezech. 33. si dixero impio, morte morieris, & pœnitẽtiam (quæ fieri potest in momento) egerit, omnia peccata non imputabuntur ei. *Ezech. 33.*

APPEN. Hinc, ad remissionem culpæ tantùm, non sic requiritur maior dolor de grauioribus peccatis. Quia ut ex dictis constat, intensio, siue extensio doloris ad remissionem culpæ nõ sic desideratur; vt ad remissionem pœnæ simul.

APP. 2 N. AD remissionem culpæ, & omnis pœnæ uirtute contritionis, quò sunt grauiora peccata, eò maior dolor exigitur. Legitur enim in Apocal. quantùm glorificauit se, & in delitijs fuit, tantùm *Apoc. c. 18.*

tùm date illi tormentum. & in hoc sensu Scot. & Caietan. intelliguntur.

Art. IIII. An Actus Attritionis idem numere possit fieri Contritio?

DVAE sunt opiniones. Prima, & affirmans est Ricar. & Scot. & Caietan. Contraria est negans B. Thom. cui Gabr. adhæsit. *Alex. Alen. q. 74 m. 5. Ric. 17. art. 1. q. 2. & 3. & 9. Sco. 14. 1. 2. Caietan. q. 1. de Contritione.*

CONCLVSIO I.

CITRA sacramentum, impossibile est attritionem eandem numero fieri contritionem. Ratio est; quia contritio est per se sufficiens ad gratiam extra sacramentum; attritio uerò non.

CONCLV. II.

VIRTVTE sacramēti attritio potest fieri contritio. Quia, ut infra dicetur, uirtute sacramenti attritus iustificatur: quare talis attritio erit sufficiens ad consequendam gratiam; atq; ita fiet contritio. Cæterū si loquamur iuxta sententiam antiquorum Sancti Tho. Scot. qui affirmant certam doloris intensionem, uel extensionem requiri. fit conclusio.

CONCL. III.

ATTRITIO eadem numero potest fieri contritio. Ratio est; quia secundum istorum Doctorum opinionem attritio, & contritio nō differunt, nisi penes intensum, & remissum. Et quemadmodum eadem albedo numero potest fieri intensior: ita idem actus numero remissus, scilicet, attritio, potest fieri intensus, idest, contritio.

Artic.

Secunda difficultas. Tenebitur ne statim post peccatum commissum poenitere sub noui peccati poena?

Alex. Alen. q.6.m.2. D. Tho.1.2.q.19 ar.8.& 2.2. q.62.ad ult. & d.17. ar. 1. Scoti et Ricardus.

Dvae sunt opiniones. Prima Alex. Alen. S. Tho. Ric. Sco. & reliquorum antiquorum affirmantium teneri ad pœnitendum, cùm primùm peccata memoriæ occurrunt.

Contraria opinio est neotericorum, Caie. q. 3. de contritione, Cano de pænitentia parte 4. Medinæ Codice de pænitentia, & Soto d.17.q.2.ar.6.

CONCLVSIO I.

Ex parte finis, scilicet; ut homo Deo reconcilietur, necessarium est, statim post peccatũ pœnitere. Ratio est; quia pænitentia est necessaria ad peccatorum remissionem. Vt apud D. Lucam constat. Luc.c.13.

CONCL. II.

Statim post peccatum commissum, obligatione præcepti pænitẽtiæ nemo pænitere tenetur. Quia pręceptum de pænitentia est affirmans, quo actus uirtutis præcipitur, atque ita quò ad actum positiuum, non pro quocumque temporis instanti obligat; quemadmodum præceptum confessionis, quo, nisi certo tempore, non obligamur: ut ex superioribus patet.

CONCL. III.

Praeceptvm pænitentiæ statim à peccato commisso quantùm ad actum contrarium de non com-

CONCL. VI.

Ad hoc etiam obligatur, qui sacramentum aliquod est administraturus. Legitur enim Leu. 22. omnis homo, qui accesserit de stirpe uestra ad ea, quæ consecrata sunt, & quę obtulerunt filii Israel Domino, in quo est immunditia, peribit coram Domino. Si igitur sacerdos legis ueteris peccabat indignè ministrando: multò magis profectò nouæ legis sacerdos delinquet. S. Tho. 3. p. q. 64. ar. 6. Leuit. 22.

Tertia diffic. Quando confessio est sub præcepto, deficiente sacerdote, qui alicuius peccati mortalis recordatur, nunquid ad pœnitendum tenebitur?

V. G. qui apud saracenos uiginti, aut pluribus annis sine copia confessoris captiuus detinetur.

CONCL. I.

Tenebitur in tali casu pęnitentiam, idest, contritionem habere. Ratio est; quia protrahens pęnitentiam per longum tempus in certissimo periculo peccandi mortaliter constituitur. Qui enim periculum amat, in illo peribit. Eccles. c. 3.

CONCL. II.

Qui ministraturus est aliquem sacramentalem actum; ut concionator, diaconus, subdiaconus, quamuis sit in mortali, non tenetur: ut ministerium suum exerceat, sub pæna noui peccati mortalis statim pænitere. Quia non exercet ali-

quem actum in quo, uel sibi, uel alteri ex opere operato gratia conferatur.

Contrariam opinionem tenet Medina q.6. de pœnitentia, supra in quæst. ministro de sacra. in genere legito.

Quarta difficultas Tenetur ne homo diebus festis contritionem peccatorum habere?

S. Thom. 2. 2. q. 122. art. 4. ad 3. DVAE sunt opiniones. Prima antiquorũ. Nã S. Tho. tenet magis facere contra hoc præceptũ, qui peccat in die sabbati, quàm qui aliquod corporale opus facit. Sco. uerò non ita expressè hoc affirmat; nam in tertio lib. ita ait; præceptum diligendi Deum super omnia fortè obligat in die sabbati; d.27. q.1. vnde Thomistæ colligunt affirmasse singulis diebus festis hominem ad contritionem obligari, cùm Scot. dubitans loquatur. Gabri. ibidem & summa Angelica uerbo contritio, & uerbo festum. Sco. adhæserunt.

Secunda, & contraria opinio est Caie. in opuscul. 9. de circunstantia diei festi, quem omnes neoterici sequuntur.

CONCLVSIO.

Exod. c. 20. NON tenemur diebus festis ex præcepto Diuino habere peccatorum cõtritionem. Patet in Exo. ubi dicitur. Memento; ut diem sabbati sanctifices. Et statim modus sanctificationis subiungitur, scilicet, non facies omne opus in eo tu, & filius tuus, & filia tua, seruus tuus, & ancilla tua, iumẽtum tuum, & aduena, qui est intra portas tuas.

Vbi

Vbi solùm præcipitur quies ab operibus corporalibus seruilibus; non autem à seruilibus spiritualibus, qualia sunt peccata.

Quinta difficultas. Post semel peractam poenitentiam, tenebitur ne homo, quoties suorum peccatorum recordabitur, poenitere?

HAEC difficultas aliter à D. Tho. p. q. 84. arti. 8. ponitur, scilicet, an pœnitentia debeat durare usque ad finem vitæ, & ar. 9. An pœnitentia possit esse continua. Ad primum distinguendo de interiori, & exteriori poena respondet interiorem debere durare usque ad finem uitæ; ut semper displiceat homini se peccasse, negatiuè intelligēdo, s. ut nunquam ei placeat peccasse. Ad secundum distinguendo de pœnitere actu, & habitu, respōdet actu impossibile esse, ob interpellationē saltē somni, & aliarum necessitatū, habitu uerò oportere hominem continuè pœnitere, in quantum numquam aliquid contrarium pœnitentiæ facere debet. Et alio etiā modo, scilicet; an quoties peccata practicè occurrūt memoriæ, sit illorū pænitēdū. q. 80. ar. 8. e 9. Ale. Alē. q 68 m. 2. ar. 1. 2. et D. Bona. ar. 3. q. 2.

DVAE sunt opiniones. Vna affirmās quā uidetur defendere Sco. Altera negans Caie. quam omnes moderni amplectuntur.

CONCLV. I. d. 45. q. 3. ad ulti.

QVOTIESCVNQVE peccata practicè occurrunt memoriæ, peccator illorum pænitere non tenetur. Quia cùm non teneatur bis idem peccatum confiteri, neque de illo bis contritionem habere tenebitur. Nō .n. tale præceptū est nobis impositū.

CONCL. II.

QVANDO peccator est dubius; pœnituerit necne? vel pœnitere, vel conscientiam deponere tenebitur. Alioqui enim aget contra conscientiam.

CONCL. III.

QVANDO periculum complacentiæ de peccato præterito non imminet, illius peccati pœnitere non tenebitur, cùm suggestioni resistere sit satis. Nam per solam resistentiam potest remouere peccatum.

VI. Diffitultas. Tenemur de alienis peccatis habere dolorem?

CONCLVSIO.

TENEMVR non complacere, quatenus sunt Dei offensa, & in proximorum detrimētum. Nam complacendo mortaliter peccaremus.

Ale. Alē. q. 76. 78. & S. Th. in add. a q. 6. usque ad 11. reliqu. d. 16. et 21

Art. Vltimus. An contritio sit remissionis peccatorum causa?

HOC est. An pœnitentia; vt informis, vel formata per gratiam sit causa remissionis peccatorum? ita vt sit tituli sensus; quæ istarum propositionum sit verior, scilicet. Quia homo pœnitet, remittitur culpa; & quia culpa remittitur, gratia infunditur: vel è conuerso, cùm vtrumque in eodem

dem instanti temporis sit.

Quatuor sunt opiniones. Prima S. Thom. affirmantis motum liberi arbitrij gratia informatum esse causam remissionis peccatorum. *1.2.q. 103. ar. 3. et in 3. p. q 83. Sco. dist. 14. q. 2.*

Secunda est Sco. dicentis pœnitentiam informem esse causam remissionis culpæ; formatam verò concomitari remissionem ipsam: ita, vt de sententia Sco. hæc sit vera. Quia homo pœnitet, remittitur culpa: & quia remittitur culpa, infunditur gratia. Hanc opinionem dicit Soto esse Pelagianam. Nam inquit, si pœnitentia, prout informis, esset causa remissionis peccatorum, sequeretur primùm hinc non esse causam propriè; quia non esset meritoria de condigno. Secundò remissionem peccatorum esse ex viribus naturæ, quod est Pelagianum. Respondendum tamen est; quòd quamuis pęnitentia informis sit causa remissionis peccatorum, talem pœnitentiam non elici ex viribus tantùm naturæ; sed per auxilium speciale. Vnde sequitur nos viribus naturæ non iustificari: vt asserebat Pelagius, qui speciale auxiliũ negabat. *dist. 15. q. 1. artic. 6.* *Sco: liberatur.*

Tertia opinio asserit peccata remitti per motum liberi arbitrij, scilicet, per pœnitentiam formatam, & istum actum pœnitentiæ non produci à voluntate; sed à solo Deo, & in voluntate habente se solùm passiuè recipi. Hæc opinio nequit sustineri; quia est contra conc. Trident. sess. 6. cap. 5. vbi apertissimè tribuit. conc. libe. arb. actionem respectu iustificationis, & pœnitentiæ, quæ ad gratiam disponit.

Quarta opinio eſt quorundam diſtinguentium inter primam gratiam, quæ datur per ſolam pæni tentiam, uel uirtute ſacramenti. Affirmantq; gratiam, quæ datur extra ſacramentum, ſemper antecedere contritionem, ita ut iſte ordo naturæ ſeruetur, ſcilicet, Deus dat gratiam, & per illam homo deteſtatur peccata; ut ratione illius deteſtationis, ſiue contritionis iam formatæ remittatur peccatũ; at verò ſi homo accedat ad ſacramentum attritus, dicunt dari tunc primam gratiam uirtute attritionis, & formæ ſacramentalis, atque ita gratiam nõ eſſe motu liberi arbitrii priorem.

CONCL. I.

ACTVS pęnitentiæ informis per auxilium ſpeciale, quatenus eſt diſpoſitio ad gratiam, eſt remiſſionis culpę cauſa. Ratio eſt: quia cauſa diſpoſitiua eſt, quæ remouet prohibens formæ introductionem, qualis eſt pœnitentia informis reſpectu gratię, cuius introductio, & infuſio per culpam indimiſſam, & præxiſtentem prohibetur. Communis eſt opinio, atque in hoc ſenſu Sco. eſt intelligẽdus.

CONCL. II.

POENITENTIA formata eſt cã. remiſſionis culpæ, non diſponens: ſed efficiens. Ratio eſt: quia Deus efficit remiſſionem culpę per infuſionẽ gratiæ, & gratia operatur effectiuè mediante pœnitentia: quare ſimiliter & pœnitentia, cúm ſit gratię inſtrumentum.

Hinc

Hinc colligitur non esse inter S. Tho.& Scotũ aliquam repugnantiam. Nã Sco. ibi agit de remissione peccatorum facta dispositiuè, non autem de illa, quę fit effectiuè: nam dicit pœnitẽtiam informem, quæ est dispositio præuia, remitere peccata, supposito semper speciali auxilio. A p pix.

QVAESTIO DE CONFESSIONE

Art. I. An confessio sacramentalis sit de iure Diuino?

Alex. Alen. q. 76. 7. et 8. S. Tho. a q. 6 usque ad 11. reliqui d. 16 & 21.

CONCLVSIO.

CONFESSIO sacramentalis est à Christo Iesu instituta: & ex consequenti de iure Diuino. Definita est hæc conc. in cap. Ad abolendam, de hæreticis, & in conc. Flor. & Trid. sess. 14. cap. 5. & cã. 3

Alex. Alen: q. 76. m. 2. D. Tho q. 6. ar 2. reliqui d. 17. D. Bona. ar. 1. q. 3. Ricar ar. 2. q. 3. Sco. q. 1 Duran. q. 8.

Sex fuerunt errores, qui prima concl. confutãtur. 1. Glossatoris decreti in principio d. 5. & Panormitani in cap. omnis vtriusque & D. Bona. ubi supra, & citat Hugonis auctoritatem, asserentium fuisse hoc sacramentum ab Ecclesia institutum, fuitque condemnatus error hic tempore Sixti 4 in conc. Complutensi contra Petrum Oxomensem.

ERROR. Glossator Decreti Panor. & D. Bonrea Hugo Cantè legendi.

Secundus Iacobitarum affirmantium confessionem nec esse de iure Diuino, neque de iure ecclesiastico, & sufficere soli Deo confiteri. Dicebantque confessionem hanc esse utilem saltem ad humilitatem. Tertius Vuicleff. dicentis esse inutilem, & superfluam. Quartus Lutheri docentis partim esse necessariam, partim superfluam. Quin

tus Vualdensium existimantium esse mortiferam. Vltimus eiusdem Lutheri negantis absolutionem & confessionem esse sacramentum, & ita gratiam non conferre.

Prima difficultas. An confessio fuerit de lege naturali.

NOTA confessionem quandam fieri soli Deo quandam uerò homini potestate clauium.

CONCL. I.

D. ubi sup. Alex. Alen. ar. 3. §. 1. D. Bona. q. 2. Ricar. Sco. & Dur. & D. Tho ibidem. Gen. c. 3. Iob. c. 31.

CONFESSIO quædam est de lege naturæ: Nam contritio, quæ est interior confessio, est de lege naturæ. Dictat namque ratio naturalis, ut pæniteat nos Deum offendisse. Talis fuit confessio Adæ Gene. 3. & Iob. cap. 31.

CONCL. II.

CONFESSIO, quæ fit ministris Ecclesiæ, non fuit in lege naturæ. Nam in lege tantùm Euangelica datæ sunt sacerdotibus claues regni cęlorum, quibus sacramentaliter peccata remittant.

Secunda difficultas. An in lege scripta fuerit peccatorum confessio instituta?

Alex. Alen. ar. 3 §. 2. D. Bona. q. 2. B. Th et Duran. ubi sup.

OPINIO fuit peculiaris Vualdentium in lege ueteri fuisse præceptum confessionis omnium peccatorum.

CONCL. I.

IN lege scripta non erat sacramentalis confessio. Quia

ſio. Quia claues miniſterialiter ligandi, & abſoluendi ſolùm ſacerdotibus Euangelicis conceſſæ fuerunt. Oppoſitum enim eſſet erroneum. Quia nouæ legis ſacerdotes non eſſent tunc illis multò præſtantiores.

CONCL. II.

GENERALIS omnium peccatorum confeſſio olim nomine totius populi fiebat per ſacerdotem dicentem: peccauimus cum patribus noſtris, iniuſtè egimus, iniquitatem fecimus. Legitur. n. Leuitici 16. ſacerdotem totius populi peccata generaliter confiteri. Iudi. c. 7. Leuit. c. 1.

CONCLV. III.

QVORVNDAM peccatorum publicorum in lege ueteri erat publica, & peculiaris confeſſio, nõ tamen ſacramentalis: ut reus á ſacerdote abſolueretur. Hęc ex toto Leuitico conſtat. Vbi legitur pro peculiaribus peccatis fuiſſe peculiares Hoſtias. Vnde Hoſtiæ oblatio peccatorum fuit confeſſio, non occultorum; quoniam eſſet tunc contra legem naturę ſeipſum diffamare.

Quarta difficultas. An ſit confeſſio à Chriſto tamquàm neceſſaria ad ſalutem inſtituta; ut eſt baptiſmus?

Alex. Alen. m. 2. ar. 3. ſ. 3. & m. 3. ar. ti. 1. & 2. D. Bona. q. 3. S. Thom ar. 1 & d. 17 q. 3. ar. 1. q. 1. & ſequen Ricar. Sco et Duran ubi ſup.

CONCLVSIO I.

SACRAMENTALIS confeſſio non eſt iure ad

re ad salutem, neque ad iustificationẽ etiam post baptismum necessaria. Quia neque baptismus in re est necessarius, cùm sufficiat in uoto. Tum quia obligaretur homo ad impossibile; vt si in articulo mortis deficeret minister.

CONCLV. II.

CONFESSIO est necessaria ad salutem finalem, saltem post baptimum in re, si adest confitendi facultas: sin minus, in voto erit satis. Cõclusio hæc est definita in conc. Triden. expresse sess. 14. can. 6. quia nullus ad impossibile obligatur.

CONCL. III.

Ric. est vbi sup. ar. 2. q. 1. & contra magistrum Cano.

AD salutem finalem consequendam, quando non est copia confessoris, satis est habere desiderium virtuale, seu implicitum; ita quòd, si tunc haberet copiam confessoris, uerè confiteretur. Ratio est: quia votum confessionis potest contineri in contritione, & ideo non requiritur actuale confessionis votum ad salutem finalem.

Hæc est Ric. vbi sup. & Adri. q. 1. de confessione ad 2. & Sco. contra S. Th. d. 17. art. 1. q. 1. Act. 10.

CONCL. IIII.

AD iustificationem virtute contritionis non requiritur votum actuale, siue propositum faciendi confessionem sacramentalem; nam sufficit uirtuale. Patet; quia cùm non requiratur votum actuale baptismi ad iustificationem in via; ut constat exẽplo Cornelii, neque uotum actuale confessionis erit necessarium. Vtrunque enim sacramentum est ad salutem necessarium.

Quarta

Quarta diffi. An sit de necessitate sacramenti; ut fiat uni sacerdoti secretè? *Alex. Alen. q. 76. m. 3. & 77. m. 5. ar. 8. Scot. ibidem.*

CONCLVSIO.

CHRISTVS Iesus instituit secretam confessionem. Definita est expresse in conc. Triden. sess. 14. cap. 5, & cap. 6. vbi ita legitur: si quis dixerit, modum secretè cōfitendi soli sacerdoti, quem Ecclesia Catholica ab initio semper obseruauit, & obseruat, alienum esse ab institutione, & mandato Christi, & inuentum esse humanum, anathema sit.

Hinc intelliges cauendū esse Caiet. super Ioan. c. 20. vbi in duos errores colligo ipsum incidisse. *Caietan. cauend.* Vnus est institutā fuisse à Christo confesionē voluntariam, cùm sit ab Ecclesia definitum necessariam esse ad salutem. Nam quod est uoluntarium; ut religionis ingressus, non est ad salutem necessarium. Alter est, scilicet, modum confitendi ad aurem non esse à Christo institutum, & hic error est in conc. Trid. citato damnatus.

Quinta difficul. An sit ita de iure diuino iste confitendi mudus; ut sit quoque de essentia sacramenti? *Alex. Alen. ibid. Ric. d. 17. ar. 3. q. 8 Sco. q. 1.*

CONCLVSIO.

NON est modus iste secretè cōfitēdi de essentia sacramētalis cōfesionis: nā etsi publicè fiat, erit sacramētalis. Definita est in conc. Trid. vbi sup. his verbis; cæterum quò ad modum cōfitendi secreté apud solum sacerdotem, etsi Christus nō uetuerit

quin

Vide Castr. vbi supra. quin aliquis in vindictam suorum scelerum, & sui humiliationem delicta sua publicè confiteri possit; non est tamen hoc Diuino præcepto mandatū. Vbi apertè Ecclesia definit Christum modum secretè confitendi instituisse, & publicam confessionem non prohibuisse.

Sexta Difficultas. An Confessio sit sub præcepto.

CONCLV. I.

Alex. Alē. q. 75. m. 3. & q. 77. m. 1. art. 3 & m. 5. a. 1. 7. relig. dist 17. D. Bon ar. 2. q. 1 Ric. ar. 1 q 4 Sco. q. 1. Duran. q. 9. Th. ar. 1 vbi supra.

SACRAMENTALIS confessio non solùm est necessaria ad salutem, vt Baptismus; verùm etiam est sub præcepto Diuino obligante transgressores ad mortale. Definita est in conc. Trid sess. 14. cap. 5. ita enim legitur. Inanis est eorum calumnia, qui sacramentalem confessionem à mādato Diuino alienam, & inuentum esse humanum, atque à patribus in conc. Lateranensi congregatis initium habuisse, docere non verentur. Lege etiam can. 6.

CONCL. II.

Caiet. cab. PRAECEPTVM confessionis colligitur ex cap. 20. Ioan. vbi dicitur; accipite S.S. &c. hæc concl. est definita expressè contra Caie. cap. 5. vbi supra in conc. Trid.

APPEN. Ex his colligitur posse aliquem damnari propter solam sacramentalis confessionis omissionem; vt qui virtute contritionis esset iustificatus, & in articulo mortis nollet confiteri, cùm posset.

Septima

Septima Difficultas. An fuerit semper hereticum negare confessionis preceptum, uel de illo dubitare?

DVAE sunt opiniones. Prima Adria. q. 2. de confessione, qui tenet partem affirmantem. Secunda est Medinæ Cod. de pœniten. in q. de necessitate confessionis asserentis olim non fuisse hereticum; sed sapuisse heresim.

CONCLVSIO.

ANTE concil. Later. erat hæreticum negare necessitatem confessionis; negantes tamen non erant heretici. Ratio est; quia nondum erat ab Ecclesia declaratum &c.

Art II. Qui tenentur ad confessionem?

ABSOLVITVR articulus aliquot difficultatibus positis.

Alex. Alen. q. 77. D. T: ar. 3. D Bon. ar. 2. q. 1. vbi supra.

Prima Difficultas, An sit omnibus hominibus, etiam infidelibus, confessionis præceptum impositum?

DVAE sunt opiniones. Prima Ric. affirmantis infideles teneri, quatenus est præceptum Diuinum: hunc sequuntur Angelus uerbo Confessio. 7. §. 2. & Gabr. d. 17. hanc opinionem falsò tribuunt Sco. d. 17. q. 1. vbi agit contra glo. asserentem esse tantùm ab Ecclesia institutam. Ait enim: quia sequeretur, quòd infideles nõ tenerētur ad con-

Alex. Alen. m. 1. Ric. ar. 9. q. 4. reliqui vbi supra

ad confeſsionem. Vbi, ut dicit Adrianus, argumentatur Sco. ad hominem in materia confeſsionis; quoniam canoniſtæ affirmant infideles teneri ad confeſsionem. Contra, inquit Scot. ſi confeſsio

Sc. liberatur

eſſet tantùm de iure Eccleſiaſtico, ſequeretur infideles non teneri ad cõfeſsionem, cuius oppoſitum canoniſtæ affirmant. Quid? quod d. 4. lib. 4. docet Scot. peccata commiſſa ante baptiſmum non eſſe materiam confeſsionis.

Secunda opinio eſt communis, ſcilicet, infideles non obligari confeſsionis præcepto, ita quòd nõ peccabunt; ſicut peccant nõ recipiẽdo baptiſmũ.

CONCLVSIO.

NVLLO iure tenentur infideles ad ſacramentalem confeſsionem. Ratio eſt; quia cùm non teneãtur poſt baptiſmum peccata confiteri ante baptiſmum commiſſa; multò minus ante baptiſmi receptionem ad illorum confeſsionem obligabuntur. Sunt enim commiſſa extra Eccleſiæ iuriſdictionem.

APPEN.

Hinc ſequitur, quòd ſi damnati ad uitam redirent, non tenerentur peccata in inferno commiſſa confiteri.

Secunda Diffi. An Papa teneatur ad ſacramentalem ſuorum peccatorum confeſſionem.

CONCLV. I.

PAPA alicuius. p. M. conſcius ad ſacramenta-

lem

lem confessionem obligatur. Quia quæ sunt iuris Diuini,& ad salutem necessaria; ut est pœnitentia,omnes obligant. *Vide Ric. ar. 9. q. 5. & S. Tho. & D. Bon. d. citata & Caiet. de ministro huius sacramenti.*

CONCL. II.

PAPA non tenetur ad annuam confessionē; ita ut mortaliter peccet, si per totum annum non confiteatur. Patet: quia non obligatur legibus canonicis à se latis. Nullus enim habet supra se iurisdictionem,neque alii Rom. Pont. quia par in parem non habet potestatem. *Rica. est vbi sup. ad 3.*

CONCL. III.

RATIONE uitandi scandali tenetur Papa,saltem semel in anno confiteri.Esset enim aliis occasio ruinæ.præsertim cùm teneatur aliquando publicè,uel communicare,uel celebrare;& tunc Diuino tenetur iure sacramentalem confessionem præmittere; ut patet supra q. 2. de Eucharistia.

Tertia Difficul. A quo sacerdos Papam absoluens facultatem habet?

LEGE magistrum Cano in prælectione de pœnitentia parte 5. ubi affert tres opiniones. Et prima est S. Th. D. Bo. ubi sup. quibus adhæsit Turrecemata de Potestate Ecclesiastica lib. 1. c. 89. Secunda opinio est Paludani d. 19. q. 2. asserētis hēre auctoritetē absoluendi nō à Papa; sed à Christo. Tertia est Caie. ubi supra S. Tho. ad primum dicentis iurisdictionē, quā habet sacerdos absoluēdi *Turre. Palud. Caie. Cano. Vbi sup. S. Thom.*

Papam

CONCL. II.

QVANDO peccator eſt dubius;pœnituerit, nec ne? vel pœnitere, vel conſcientiam depone re tenebitur. Alioqui enim aget contra conſcientiam.

CONCL. III.

QVANDO periculum complacentiæ de peccato præterito non imminet, illius peccati pœnitere non tenebitur, cùm ſuggeſtioni reſiſtere ſit ſatis. Nam per ſolam reſiſtentiam poteſt remouere peccatum.

VI. Diffitultas. Tenemur de alienis peccatis habere dolorem?

CONCLVSIO.

TENEMVR non complacere, quatenus ſunt Dei offenſa, & in proximorum detrimētum. Nam complacendo mortaliter peccaremus.

Ale. Alē. q. 76. 78. & S. Th. in add. a q. 6. uſque ad 11. reliqu. d. 16. et 21

Art. Vltimus. An contritio ſit remiſſionis peccatorum cauſa?

HOC eſt. An pœnitentia; vt informis, vel formata per gratiam ſit cauſa remiſsionis peccatorum? ita vt ſit tituli ſenſus; quæ iſtarum propoſitionum ſit verior, ſcilicet. Quia homo pœnitet, remittitur culpa; & quia culpa remittitur, gratia infunditur: vel è conuerſo, cùm vtrumque in eo-

dem

dem instanti temporis fit.

Quatuor sunt opiniones. Prima S. Thom. affirmantis motum liberi arbitrij gratia informatum esse causam remissionis peccatorum. 1.2.q. 103. ar. 3. et in 3. p. q 83. Sco. dist. 14. q. 2.

Secunda est Sco. dicentis pœnitentiam informem esse causam remissionis culpæ; formatam verò concomitari remissionem ipsam: ita, vt de sententia Sco. hæc sit vera. Quia homo pœnitet, remittitur culpa: & quia remittitur culpa, infunditur gratia. dist. 15. q. 1. artic. 6. Hanc opinionem dicit Soto esse Pelagianam. Nam inquit, si pœnitentia, prout informis, esset causa remissionis peccatorum, sequeretur primùm hinc non esse causam propriè; quia non esset meritoria de condignò. Secundò remissionem peccatorum esse ex viribus naturæ, quod est Pelagianum. Respondendum tamen est; quòd quamuis pęnitentia informis sit causa remissionis peccatorum, talem pœnitentiam non elici ex viribus tantùm naturæ; sed per auxilium speciale. Vnde sequitur nos viribus naturæ non iustificari; vt asserebat Pelagius, qui speciale auxiliũ negabat. Sco: liberatur.

Tertia opinio asserit peccata remitti per motum liberi arbitrij, scilicet, per pœnitentiam formatam, & istum actum pœnitentiæ non produci à voluntate; sed à solo Deo, & in voluntate habente se solùm passiuè recipi. Hæc opinio nequit sustineri; quia est contra conc. Trident. sess. 6. cap. 5. vbi apertissimè tribuit. conc. libe. arb. actionem respectu iustificationis, & pœnitentiæ, quæ ad gratiam disponit.

Quarta opinio eſt quorundam diſtinguentium inter primam gratiam, quæ datur per ſolam pæni tentiam, uel uirtute ſacramenti. Affirmantq; gratiam, quæ datur extra ſacramentum, ſemper antecedere contritionem, ita ut iſte ordo naturæ ſeruetur, ſcilicet, Deus dat gratiam, & per illam homo deteſtatur peccata; ut ratione illius deteſtationis, ſiue contritionis iam formatæ remittatur peccatũ; at verò ſi homo accedat ad ſacramentum attritus, dicunt dari tunc primam gratiam uirtute attritionis, & formæ ſacramentalis, atque ita gratiam nõ eſſe motu liberi arbitrii priorem.

CONCL. I.

ACTVS pęnitentiæ informis per auxilium ſpeciale, quatenus eſt diſpoſitio ad gratiam, eſt remiſſionis culpę cauſa. Ratio eſt: quia cauſa diſpoſitiua eſt, quæ remouet prohibens formæ introductionem, qualis eſt pœnitentia informis reſpectu gratię, cuius introductio, & infuſio per culpam indimiſſam, & præxiſtentem prohibetur. Communis eſt opinio, atque in hoc ſenſu Sco. eſt intelligẽdus.

CONCL. II.

POENITENTIA formata eſt cã. remiſſionis culpæ, non diſponens: ſed efficiens. Ratio eſt: quia Deus efficit remiſſionem culpę per infuſionẽ gratiæ, & gratia operatur effectiuè mediante pœnitentia: quare ſimiliter & pœnitentia, cúm ſit gratię inſtrumentum.

Hinc

Hinc colligitur non eſſe inter S. Tho.& Scotũ aliquam repugnantiam. Nã Sco. ibi agit de remiſſione peccatorum facta diſpoſitiuè, non autem de illa, quę fit effectiuè: nam dicit pœnitẽtiam informem, quæ eſt diſpoſitio præuia, remittere peccata, ſuppoſito ſemper ſpeciali auxilio. A P FIN.

QVAESTIO DE CONFESSIONE.

Art. I. An confeſsio ſacramentalis ſit de iure Diuino?

CONCLVSIO.

CONFESSIO ſacramentalis eſt à Chriſto Ieſu inſtituta: & ex conſequenti de iure Diuino. Definita eſt hæc conc. in cap. Ad abolendam, de hæreticis, & in conc. Flor. & Trid. ſeſſ. 14. cap. 5. & cã. 3

Sex fuerunt errores, qui prima concl. confutãtur. 1. Gloſſatoris decreti in principio d. 5. & Panormitani in cap. omnis vtriusque & D. Bona. ubi ſupra, & citat Hugonis auctoritatem, aſſerentium fuiſſe hoc ſacramentum ab Eccleſia inſtitutum, fuitque condemnatus error hic tempore Sixti 4. in conc. Complutenſi contra Petrum Oxomenſem.

Secundus Iacobitarum affirmantium confeſſionem nec eſſe de iure Diuino, neque de iure eccleſiaſtico, & ſufficere ſoli Deo confiteri. Dicebantque confeſſionem hanc eſſe utilem ſaltem ad humilitatem. Tertius Vuicleff. dicentis eſſe inutilem, & ſuperfluam. Quartus Lutheri docentis partim eſſe neceſſariam, partim ſuperfluam. Quin

Alex. Alen. q. 76. 7. et 8. S. Tho. a q. 6 uſque ad 11. reliqui d. 16 & 21. Alex. Alen. q. 76. m. 2. D. Tho q. 6. ar 2. reliqui d. 17. D. Bona. ar. 1. q. 3. Ricar ar. 2. q. 3. Sco. q. 1 Duran. q. 8.

ERROR. *Gloßator Decreti Panor. & D. Bonret Hugo Cantè legends.*

tus Vualdensium existimantium esse mortiferam. Vltimus eiusdem Lutheri negantis absolutionem, & confessionem esse sacramentum, & ita gratiam non conferre.

Prima difficultas. An confessio fuerit de lege naturali.

NOTA confessionem quandam fieri soli Deo, quandam uerò homini potestate clauium.

CONCL. I.

D. ubi sup. Alex. Alen. ar. 3. §. 1. D. Bona. q. 2. Ricar. Sco. & Dur. & D. Tho ibidem. Gen. c. 3. Iob. c. 31.

CONFESSIO quædam est de lege naturæ: Nam contritio, quæ est interior confessio, est de lege naturæ. Dictat namque ratio naturalis, ut pæniteat nos Deum offendisse. Talis fuit confessio Adæ Gene. 3. & Iob. cap. 31.

CONCL. II.

CONFESSIO, quæ fit ministris Ecclesiæ, non fuit in lege naturæ. Nam in lege tantùm Euangelica datæ sunt sacerdotibus claues regni cęlorum, quibus sacramentaliter peccata remittant.

Secunda difficultas. An in lege scripta fuerit peccatorum confessio instituta?

Alex. Alen. ar. 3 §. 2. D. Bona. q. 2. B. Th et Duran. ubi sup.

OPINIO fuit peculiaris Vualdentium in lege ueteri fuisse præceptum confessionis omnium peccatorum.

CONCL. I.

IN lege scripta non erat sacramentalis confessio. Quia

sio. Quia claues ministerialiter ligandi, & absoluendi solùm sacerdotibus Euangelicis concessæ fuerunt. Oppositum enim esset erroneum. Quia nouæ legis sacerdotes non essent tunc illis multò præstantiores.

CONCL. II.

GENERALIS omnium peccatorum confessio olim nomine totius populi fiebat per sacerdotem dicentem: peccauimus cum patribus nostris, iniustè egimus, iniquitatem fecimus. Legitur in Leuitici 16. sacerdotem totius populi peccata generaliter confiteri. *Iudi. c. 7.* *Leuit. c. 1.*

CONCLV. III.

QVORVNDAM peccatorum publicorum in lege ueteri erat publica, & peculiaris confessio, nō tamen sacramentalis: ut reus á sacerdote absolueretur. Hęc ex toto Leuitico constat. Vbi legitur pro peculiaribus peccatis fuisse peculiares Hostias. Vnde Hostiæ oblatio peccatorum fuit confessio, non occultorum; quoniam esset tunc contra legem naturę seipsum diffamare.

Quarta difficultas. An sit confessio à Christo tamquàm necessaria ad salutem instituta; ut est baptismus?

Alex. Alen. m. 2. ar. 3. §. 3. & m. 3. ar. ti. 1. & 2. D. Bona. q. 3. S. Thom ar. 1 & d. 17 q. 3. ar. 1. q. 1. & sequen Ricar. Sco et Duran ubi sup.

CONCLVSIO I.

SACRAMENTALIS confessio non est in

re ad

re ad salutem, neque ad iustificationē etiam post baptismum necessaria. Quia neque baptismus in re est necessarius, cùm sufficiat in uoto. Tum quia obligaretur homo ad impossibile; vt si in articulo mortis deficeret minister.

CONCLV. II.

CONFESSIO est necessaria ad salutem finalem, saltem post baptimum in re, si adest confitendi facultas: sin minus, in voto erit satis. Cōclusio hæc est definita in conc. Triden. expressè sess. 14. can. 6. quia nullus ad impossibile obligatur.

CONCL. III.

Ric. est vbi sup. ar. 2. q. 1. & contra magistrum Can.

AD salutem finalem consequendam, quando non est copia confessoris, satis est habere desiderium virtuale, seu implicitum; ita quòd, si tunc haberet copiam confessoris, uerè confiteretur. Ratio est: quia votum confessionis potest contineri in contritione, & ideo non requiritur actuale confessionis votum ad salutem finalem.

Hæc est Ric. vbi sup. & Adri. q. 1. de confessione ad 2. & Sco. contra S. Th. d. 17. art. 1. q. 1. Act. 10.

CONCL. IIII.

AD iustificationem virtute contritionis non requiritur votum actuale, siue propositum faciendi confessionem sacramentalem; nam sufficit uirtuale. Patet; quia cùm non requiratur votum actuale baptismi ad iustificationem in via; ut constat exēplo Cornelii, neque uotum actuale confessionis erit necessarium. Vtrunque enim sacramentum est ad salutem necessarium.

Quarta diffi. An ſit de neceſſitate ſacramenti; ut fiat uni ſacerdoti ſecretè? *Alex. Alen. q. 76. m. 3. & 77. m. 5. ar. 8. Scot. ibidem.*

CONCLVSIO.

CHRISTVS Ieſus inſtituit ſecretam confeſſionem. Deſinita eſt expreſsè in conc. Triden. ſeſſ. 14. cap. 5, & cap. 6. vbi ita legitur: ſi quis dixerit, modum ſecretè cōfitendi ſoli ſacerdoti, quem Eccleſia Catholica ab initio ſemper obſeruauit, & obſeruat, alienum eſſe ab inſtitutione, & mandato Chriſti, & inuentum eſſe humanum, anathema ſit.

Hinc intelliges cauendū eſſe Caiet. ſuper Ioan. c. 20. vbi in duos errores colligo ipſum incidiſſe. *Caietan. Cauend.* Vnus eſt inſtitutā fuiſſe à Chriſto confeſsionē voluntariam, cùm ſit ab Eccleſia definitum neceſſariam eſſe ad ſalutem. Nam quod eſt uoluntarium; ut religionis ingreſſus, non eſt ad ſalutem neceſſarium. Alter eſt, ſcilicet, modum confitendi ad aurem non eſſe à Chriſto inſtitutum, & hic error eſt in conc. Trid. citato damnatus.

Quinta difficul. An ſit ita de iure diuino iſte confitendi modus; ut ſit quoque de eſſentia ſacramenti? *Alex. Alen. ibid. Ric. d. 17. ar. 3. q. 8. Sco. q. 1.*

CONCLVSIO.

NON eſt modus iſte ſecretè cōfitēdi de eſſentia ſacramētalis cōfeſsionis: nā etſi publicè fiat, erit ſacramētalis. Definita eſt in conc. Trid. vbi ſup. his verbis; cæterum quò ad modum cōfitendi ſecretè apud ſolum ſacerdotem, etſi Chriſtus nō uetuerit,

quin

Vide Castr. vbi supra. quin aliquis in vindictam suorum scelerum, & sui humiliationem delicta sua publicè confiteri possit; non est tamen hoc Diuino præcepto mandatū. Vbi apertè Ecclesia definit Christum modum secretè confitendi instituisse, & publicam confessionem non prohibuisse.

Sexta Difficultas. An Confessio sit sub præcepto.

CONCLV. I.

Alex. Alē. q. 75. m. 3. & q. 77. m. 1. art. 3. & m. 5. a. 1. 7. reliqui ubi 17. D. Bon. ar. 2. q. 1. Ric. ar. 1 q. 4. Sco. q. 1. Duran. q. 9. Tho. ar. 1 ubi supra. SACRAMENTALIS confessio non solùm est necessaria ad salutem, vt Baptismus; verùm etiam est sub præcepto Diuino obligante transgressores ad mortale. Definita est in conc. Trid sess. 14. cap. 5. ita enim legitur. Inanis est eorum calumnia, qui sacramentalem confessionem à mādato Diuino alienam, & inuentum esse humanum, atque à patribus in conc. Lateranensi congregatis initium habuisse, docere non verentur. Lege etiam can. 6.

CONCL. II.

Caiet. Cab. PRAECEPTVM confessionis colligitur ex cap. 20. Ioan. vbi dicitur; accipite S.S. &c. hæc concl. est definita expressè contra Caie. cap. 5. vbi supra in conc. Trid.

APPEN. Ex his colligitur posse aliquem damnari propter solam sacramentalis confessionis omissionem; vt qui virtute contritionis esset iustificatus, & in articulo mortis nollet confiteri, cùm posset.

Septima

Septima Difficultas. An fuerit semper hereticum negare confessionis preceptum, uel de illo dubitare?

DVAE sunt opiniones. Prima Adria. q. 2. de confessione, qui tenet partem affirmantem. Secunda est Medinæ Cod. de pœniten. in q. de necessitate confessionis asserentis olim non fuisse hereticum; sed sapuisse heresim.

CONCLVSIO.

ANTE concil. Later. erat hæreticum negare necessitatem confessionis; negantes tamen non erant heretici; Ratio est; quia nondum erat ab Ecclesia declaratum &c.

Art II. Qui tenentur ad confessionem?

ABSOLVITVR articulus aliquot difficultatibus positis. *Alex. Alen. q. 77. D. T: ar. 3. D Bon. ar. 2. q. 1. vbi supra.*

Prima Difficultas, An sit omnibus hominibus, etiam infidelibus, confessionis præceptum impositum?

DVAE sunt opiniones. Prima Ric. affirmantis infideles teneri, quatenus est præceptum Diuinum: hunc sequuntur Angelus uerbo Confessio. 7. §. 2, & Gabr. d. 17. hanc opinionem falsò tribuunt Sco. d. 17. q. 1. vbi agit contra glo. asserentem esse tantùm ab Ecclesia institutam. Ait enim: quia sequeretur, quòd infideles nō tenerētur ad con- *Alex. Alen. m. 1. Ric. ar. 9. q. 4. reliqui vbi supra*

ad confeſsionem. Vbi, ut dicit Adrianus, argumentatur Sco. ad hominem in materia confeſsionis; quoniam canoniſtæ affirmant infideles teneri ad confeſsionem. Contra, inquit Scot. ſi confeſsio

Sc. liberatur eſſet tantùm de iure Eccleſiaſtico, ſequeretur infideles non teneri ad cōfeſsionem, cuius oppoſitum canoniſtæ affirmant. Quid? quod d. 4. lib. 4. docet Scot. peccata commiſſa ante baptiſmum non eſſe materiam confeſsionis.

Secunda opinio eſt communis, ſcilicet, infideles non obligari confeſsionis præcepto, ita quòd nō peccabunt; ſicut peccant nō recipiēdo baptiſmū.

CONCLVSIO.

NVLLO iure tenentur infideles ad ſacramentalem confeſsionem. Ratio eſt; quia cùm non teneātur poſt baptiſmum peccata confiteri ante baptiſmum commiſſa; multò minus ante baptiſmi receptionem ad illorum confeſsionem obligabuntur. Sunt enim commiſſa extra Eccleſiæ iuriſdictionem.

APPEN. Hinc ſequitur, quòd ſi damnati ad uitam redirent, non tenerentur peccata in inferno commiſſa confiteri.

Secunda Diffi. An Papa teneatur ad ſacramentalem ſuorum peccatorum confeſſionem.

CONCLV. I.

PAPA alicuius. p. M. conſcius ad ſacramentalem

lem confeſsionem obligatur. Quia quæ ſunt iuris Diuini,& ad ſalutem neceſſaria; ut eſt pœnitentia, omnes obligant.

Vide Ric. ar. 9. q. 5. & S. Tho. & D. Bon. d. citata & Caiet. de miniſtro huius ſacramenti.

CONCL. II.

Papa non tenetur ad annuam confeſsionẽ; ita ut mortaliter peccet, ſi per totum annum non confiteatur. Patet: quia non obligatur legibus canonicis à ſe latis. Nullus enim habet ſupra ſe iuriſdictionem, neque alii Rom. Pont. quia par in parem non habet poteſtatem.

Ricа. eſt ubi ſup. ad 3.

CONCL. III.

Ratione uitandi ſcandali tenetur Papa, ſaltem ſemel in anno confiteri. Eſſet enim aliis occaſio ruinæ. præſertim cùm teneatur aliquando publicè, uel communicare, uel celebrare; & tunc Diuino tenetur iure ſacramentalem confeſsionem præmittere; ut patet ſupra q. 2. de Euchariſtia.

Tertia Difficul. A quo ſacerdos Papam abſoluens facultatem habet?

Lege magiſtrum Cano in prælectione de pœnitentia parte 5. ubi affert tres opiniones. Et prima eſt S. Th. D. Bo. ubi ſup. quibus adhæſit Turrecemata de Poteſtate Eccleſiaſtica lib. 1. c. 89. Secunda opinio eſt Paludani d. 19. q. 2. aſſerẽtis hẽre auctoritetẽ abſoluendi nõ à Papa; ſed à Chriſto. Tertia eſt Caie. ubi ſupra S. Tho. ad primum dicentis iuriſdictionẽ, quã habet ſacerdos abſoluẽdi Papam

Turre. Palud. Caie. Cano. Ubi ſup. S. Thom.

Papam,nec eſſe à Chriſto, neque à Papa; ut dicit Paludanus, neque à Papa tamquàm à ſuperiore ſuiipſius; ut dicit communis opinio, neque ab Eccleſia; ſed ſolùm ex electione ,per hoc,ſcilicet, quod Papa ſe ſubiicit illi, illumque elegit. Eſt & 4. opinio, qua tenetur, quòd quemadmodum in receptione ordinis datur cuicunque ſimplici ſacerdoti poteſtas iurisdictionis reſpectu uenialis, & mortalium,quæ pœnitens alias cōfeſſus eſt,& etiā reſpectu cuiuſcunque peccatoris in articulo mortis; ita datur tunc iurisdictio eidem ſacerdoti abſoluendi Papam.

CONCLVSIO.

QVARTA opinio eſt probabilior. Probatur antiquiſſima Eccleſię conſuetudine. Nam à temporibus apoſtolorum ſemper Papa confeſſus eſt ſua peccata cuicunque ſacerdoti, tanquàm Eccleſiæ miniſtro tenenti auctoritatem à Chriſto Ieſu, qui uoce tenus hoc, quemadmodum & alia multa ,apoſtolis declarauit.

Sco.d.17.q.1

Quarta difficultas. Qua ætate pueri ad confeſſionem ſuorum peccatorum tenebuntur?

CONCL.

QVAM primùm ſcit puer, uel puella diſcernere inter bonum, & malum, etiam ante 14. annū tenetur ad confeſſionem. Ratio eſt; quia ante 14 annum poteſt mortaliter peccare, & mortale nō

dimitti-

dimittitur, nisi per confessionem in re, aut in uoto, quę est ad salutem necessaria.

Dvbivm.

An pueris ante 14. annum, & puellis ante 12. possit Eucharistia ministrari?

CONCLVSIO.

Si examinati penetrauerint, quanta cum reuerentia, & timore accedendum sit ad Eucharistiam, & quid sub speciebus illis lateat, maioremque dispositionem esse faciendam ad susceptionē Eucharistiæ, quàm aliorum ciborum, poterunt illam sumere. Ait enim B. Pau. iudicium sibi manducat, non diiudicans corpus Domini.

1. Cor. 11. S. Tho. q. 3. ar. 4. ubi sup. Scot, d. 17. in solut. argumentorum. Ric, ar. 2. q. 4. Caie. uer. confes. conditione 11. Alex. Alen. q. 77. m. 5. arti. 9. reliqui d. 17. S. Th. q. 9. ar. 1 Sco. q. 1. Ric. ar. 2 q. 5. Cano.

Quinta difficultas. An mutus teneatur confiteri?

CONCLVSIO.

Tenetur per mutus, & signa. Cōmunis est Theologorum sententia. Habet enim fidem actualem incarnationis non ex auditu; sed ex illustratione interiori S. S. qui nunquam deficit in necessariis. Et ita eo modo, quo potest, ad confessionem tenebitur.

Sexta difficultas. An, qui non habet sacerdotem sui idiomatis, teneatur per interpretem confiteri?

CONCL. I.

Non tenetur aliquis per interpretem confite-

ri. Ratio est; quia iugum Domini suaue est, atque ita neminem voluit ad confessionem eo modo faciendam obligare; ut pœnitentis peccata in publico iudicio probari possent.

Matth.11.

Cõtrariam opinionem tenet magister Cano in relectione de pœnitentia parte. 5. ubi dicit in arti. mortis teneri ad confessionem per interpretem.

Ric. est et B. Thom. d. 17.

C O N C L. II.

Si talis confessio fiat, erit sacramentalis. Confirmatur ex conc. Trid. sess. 14. cap. 5. ubi docetur non esse de essentia confessionis; ut sit secreta. Non enim prohibetur; quin aliquis possit publicè confiteri.

Septima difficultas. An teneatur aliquis, deficiente sacerdote, per epistolam: uel per internuncium absenti confiteri?

Ric. est & Scot. & cæterorum ubi supra. Alex. Ales. ubi supra.

C O N C L V S I O.

Nullus ad talem confessionem tenetur. Probatur eodem modo, quo prima conclusio proximæ diffi.

Octaua difficultas. An, si quis ita confiteretur, esset sacramentalis confessio?

Aug.

Paludanus d. 17. & Adrian. q. 1. de confessione ad 3. partem affirmatiuam tenent.

CON-

CONCLVSIO.

Talis confeſſio non eſſet ſacramentalis. Probatur ex can. quem pœnitet de pœnitentia d. 1. & eſt B. Aug. ubi dicitur. Præcepit Dominus mundatis; ut ſe oſtenderent ſacerdotibus, docens corporali præſentia confitenda peccata, non per nũcium, non per ſcripturam manifeſtanda. *Sco. eſt d. 17 & Caiet. in ſumma. uer. confeſſio; cõditione 11.*

Difficultas. An habens tantùm peccatum ueniale teneatur ex præcepto Eccleſię ſingulis annis confiteri? *Alex. Alen. D. Bona. Ricar. Sco. Adri an. Gab. Caieta.*

Dvae ſunt opiniones. Vna affirmans, & eſt Alex. q. 77. D. Bona. & Ric. d. 17. Altera negans Sco. d. 17. q. 1. ar. 4. Adr. q. 4. de confeſſione ad argumenta Gabr. eadem d, Caie. in aditionibus ad 3. par. & in 3. p. q. 65. ar. 2. ad 4.

Tenetur tamen, inquiunt, apparere coram prælato, & dicere; gratias ago Deo meo, quòd non ſum conſcius alicuius mortalis; ut paſtor uultum pecoris agnoſcat.

CONCLVSIO.

Nvllvs habens tantùm neniale tenetur ex præcepto Eccleſiæ ſemel ſingulis annis confiteri. Ratio eſt; quia illud pręceptum Eccleſiaſticum de annua confeſſione, ſolùm eſt quædam determinatio præcepti diuini quòad tempus: & cùm præceptum Diuinum neminem obliget ad confeſſionẽ uenialiũ (poſſunt. n. ſine pænitẽtia remitti, in purgatorio, & remittũtur de facto) nèq; præceptũ Eccleſ. obligabit. Et colligitur ex cõc. Tri. ſeſſ. 14. c. 5.

Ric.a.9:q.5. *Decima difficultas. An qui tempore mortis loqui non potest, si generaliter confiteatur, ostendens tunsione pectoris contritionis signa, sit sacramentaliter absoluendus?*

DVAE sunt opiniones. Prima Paludani d. 21. q.2. ar.4. dicentis sufficere generalem confessionem &c. quando specialis haberi non potest. Contraria est Abulensis super Matth. 16. q. 79. tenētis generalem confessionem per nutus, & signa non sufficere ad sacramentalem absolutionem.

Pal. Abulē.

CONCL. I.

SOLA generalis confessio per nutus pectus percutiendo, siue per uerba, non est materia huius sacramenti. Ratio est: quia sicut in foro exteriori nullus; ut homicida, damnabitur, quamuis generaliter se homicidam esse confiteatur; nisi aliquod peculiare homicidium probetur: ita in foro animæ, & cætera.

CONCL. II.

QVANDO aliquis præ maxima ęgritudine nō potest peccatum exprimere, si fuerit in mortis articulo constitutus, optimum erit consilium; ut sacerdos aliquod peccatum particulare ab eo exquirat, circa suum statum illum interrogando, & si pænitens per signa illud expresserit, poterit tunc ab omnibus peccatis illum sacramentaliter absoluere. Ratio est; quia habet iam confessionis, & absolutionis

solutionis materiam. Et hoc modo intelligendus est Scot. d. 21. q. 4.

Undecima difficultas. Qui, præter prædictos, ad confessionem tenentur?

CONCLUSIO.

OMNIS utriusque sexus fidelis cùm ad annos discretionis peruenerit, tenetur proprio sacerdoti peccata sua confiteri. Expressè definita est in concil. Lateran.

Duodecima difficultas. An possit Rom. Pont. in aliquo casu dispensare, ne aliquis per totam uitam ad confessionem teneatur? *S. Tho. ar. 6. q. 6. Ric. ar. 9. q. 7. Dur. q. 9.*

CONCLUSIO I.

PAPA non potest dispensare cum aliquo, ut nō teneatur ad sacramentalem confessionem. Ratio est; quia confessio sacramentalis in re, aut in uoto est lapsis post baptismum ad salutem necessaria; quemadmodum Baptismus. Et in iis, quę sunt ad salutem æternam finalem necessaria, Papa nō habet dispensandi potestatem.

CONCL. II.

QUAMUIS id non possit: potest tamen dissimulare, non compellendo per aliquod tempus ad confessionem. Et hoc propter uitandum deterius malum, quod difficilius destrui posset; ut sunt hæresis, & schisma.

CONCLV. III.

POTEST tamẽ iusta de causa dispensare cum aliquo; ut non teneatur ad annuam confessionem; vt si fidelis uiueret inter saracenos: ne singulis annis ad terras fidelium ueniret ad quærendum confessorem, etiam si posset.

Art. III. Quibus temporibus confessio est sub præcepto.

Alex. Alen. q. 77. reliqui d. 17. D. Bona. ar. 2. q. 2. S. Thom. ar. 5. q. 6. Ric. ar. n. 3. q 6. Duran. q. 10.

ABSOLVETUR aliquot difficultatibus positis:

Prima difficultas. An homo cùm primùm mortaliter peccat, statim iure Diuino confiteri teneatur?

DVAE sunt opiniones. Præceptum enim confessionis obligat duplici iure Diuino, & Ecclesiastico. Et de Diuino est opinio Innocentii, & Archidiaconi super caput omnis vtriusque sexus, & Guglielmi Parisiensis in tractatu de pœnitentia, qui tenent partem affirmantem.

Contraria opinio est Theologorum ubi supra, & Adria. q. 3. de confessione.

CONCL. I.

NVLLVS tenetur de iure Diuino statim post peccatum commissum confiteri. Ratio est; quia præceptum confessionis est affirmatiuum.

CONCL. II.

CONFESSIO in voto obligat iure Diuino, quan-

quandocunque contritio eſt ſub præcepto. Ratio eſt: quia contritio includit in ſe votum, ideſt, confitendi propoſitum. Eſt enim altera pars pœnitentiæ; quale autem propoſitum requiratur, ſupra explicatum eſt.

C O N C L. III. Ar. 1. 2. q.

ACTVALIS confeſſio obligat, quando imminet certiſſimum periculum, uel mortis naturalis, uel violentæ articulus. Patet: quia eſt præceptũ Diuinum confesſionis, quod poſt mortem nõ poteſt impleri. Vide 1. arti. A pen.

Hinc, qui ingreſſurus eſt ad bellum, & habet ſacerdotis copiam, & eſt conſcius mortalis, ſi ante congreſſum belli non confiteatur, mortaliter peccat; perinde qui non confitetur, quando imminet certiſſimum naufragium, uel quando aliquis ſcit mortis inſidias ſibi ab aduerſariis parari. Notãter dicitur, quando imminet certum mortis periculum. Vnde excuſantur à mortali mare ingrediẽtes, & fœminæ partui proximæ. Quia in mortis articulo poteſt aliquis uirtute bullarum plenariè abſolui, quod non cõceditur incipientibus nauigationem, aut fœminis parturientibus.

C O N C L. IIII.

NECESSARIA eſt ſacramentalis confeſſio quãdo eſt accipienda Euchariſtia. Patet. 1. ad Cor. probet autem ſeipſum homo &c. Vnde con. Tri. 1. Cor. 11.

colligit præceptum Diuinum de confeſſione ante Euchariſtiam pręmittenda; ſed de his ſupra de Euchariſtia contra Caieta.

C O N C L. V.

Eſt etiam neceſſaria, quando Eccleſia determinauit confeſſionis tempus. Ratio eſt: quia ſi, ſecluſo Eccleſiæ ſtatuto, obligarēmur ad confeſſionem in articulo mortis,; aut ſemel in uita tantùm; eſſet quidem ferè impoſſibile integrè cōfiteri præ nimia obliuione. Quare etiam ſi Eccleſia tempus confeſſionis non determinaſſet, aliquoties confiteri iure Diuino teneremur. Nam illo etiā ad integram confeſſionem obligamur.

DVBIVM. D V B I V M.

Si non eſſet ab Eccleſia determinatum tempus, quorum iudicio ſtandum eſſet?

C O N C L. VI.

Episcopi, uel Papa eſſent conſulendi, ſi nō haberemus generalem declarationem. Probatur, Deut. 17. ubi ita præcipitur: ſi difficile, & ambiguū apud te iudicium eſſe proſpexeris intér ſanguinē, & ſanguinem, lepram. & lepram, ſurges, & uenies ad ſacerdotem Leuitici generis. & ad iudicē, qui fuerit illo tempore; ubi apertiſſimè docet S. S. (Deut. 17.) conſulendos eſſe Epiſcópos, quando dubium eſt: obligent ne præcepta affirmatiua tunc, an non

an non: & ita olim Fabianus Papa determinauit; ut confessio ter singulis annis fieret.

Hinc collige, incepturum longam nauigationem; ita ut non possit intra tempus confiteri ab Ecclesia determinatum, teneri ex præcepto confessionem anteponere. 1. Appen.

Obligatur etiam aliquis iure Diuino, quando imminet periculum carẽdi confessore necessario, quẽ nunc habet, & scit, tẽpore cõfessioni determinato, se non habiturum. v.g. habet aliquis casum Episcopo reseruatum, quem modò præsentem habet; at neque confitetur illi, neque petit ab eo auctoritatem, & ratione vitandi scandalum postea, absente Episcopo, est celebraturus, aut communicaturus, tunc tenetur iure Diuino confessionem præuenire. Nam, ut cathecumenus tenetur præuenire tempus baptismi, si timet ministrum sibi defuturum; ita & hic tenebitur, quando non potest suo tempore fieri, illam præuenire: cùm confessio sit necessaria ad salutem Nota, certissimum periculum dici, quod frequentius cõtingit. 2. Appen.

Periculum certissimum quo i sit

Secunda Diffi. An præceptum annuæ confessionis obliget transgressores ad mortale?

Alex. Alen. sup. in tit. an confessio sit sub præcepto

DVAE sunt opiniones. Prima communis affirmans distinct. 17. Altera negans solius Dur. d. 17. q. 4.

D. Bona. & Ric. ibid. sc. q. 6

C O N C L. I.

PRAECEPTVM annuæ confessionis obligat

a i ncr-

ad mortale. Ratio est; quia est præceptum Diuinum quò ad tempus indeterminatum, determinatum verò ab Ecclesia: vt semel singulis annis impleatur. Quare mortaliter peccat illud transgrediens. Quia licet Ecclesia non imponat confessionis pręceptum; instituit tamen præceptum Diuinum de confessione semel singulis annis esse obseruandum.

CONCL. II.

PRAECEPTVM Ecclesiæ de annua confessione non obligat pręcisè in quadragesima; sed potest quolibet anni tempore adimpleri. Patet; quoniam in can. omnis vtriusque sexus: quemadmodum ieiunii, non ita & confęsionis præcisum tempus definitur; sed solummodò dicitur; vt quilibet Christianus semel singulis annis confiteatur.

APPEN. I. Hinc si quis extra quadragesimam confiteatur, non erit transgressor præcepti de annua confessione.

APPEN. 2. *Hæc est Cano. p. 5. de pœni. & Soto d. 18. q. 1. art. 4.* Hinc, etiamsi quis mense ianuarii confiteatur, & postea in Paschate non sumat Eucharistiam, erit reus tantùm præcepti Eucharistiæ sumẽdæ.

Tertia Difficul. Qui non est confessus per integrum annum, poterit differre confessionem usque ad finem anni sequentis?

D. Anton. IDEST, eritne extra statum salutis, donec cõfiteatur. Duæ sunt opiniones. Prima B. Antonini, qui dicit non teneri vsque ad sequentem quadragesimam

gesimam. Secunda, & contraria est Medinæ Cod. de pœnitentia q. de confessione semel singulis annis agenda. *Medina.*

C O N C L. I.

Qui non est in quadragesima confessus, est extra salutis statum, donec confiteatur. Patet; quia hoc sacramentum est necessarium ad salutē, & sub præcepto singulis annis. Quare donec impleatur, erit transgressor reus æternæ mortis. Illud siquidem est ad iustificationem necessarium, sine quo nulli iustificatio contingit.

C O N C L. II.

Qui non recipit Eucharistiam in die Paschatis, non tenetur vsque ad sequens Pascha illam recipere. Ratio est; quia præceptum recipiendi Eucharistiam nō est ad salutem necessarium: quemadmodum baptismus, & cōfessionis præceptum. Et est limitatum ad illud Paschatis tempus. Quare, illo transacto, non videtur cogere amplius obligatio.

Artic. IIII. De integriditate confessionis, deque eius materia? *Alex. Alen. pro toto hoc art. q. 77.*

Absolvetur aliquo difficultatibus positis.

Prima Difficul. Sitne ueniale peccatum materia confessionis. *Caiet. q. 1. de confessione Vega lib. 13. cap. 30. super conc. Trid.*

C O N C L V S I O.

Venialia peccata materia confessionis esse possunt,

Alex. Alen. m. 2 ar. 5. D. Bon. ar. 2. q. 1. Ric. ar. 2. q. 4. ad 1. Sc. q. 1. d. 17.

possunt. Patet; quia Leo decimus inter art. quos contra Lutherum damnauit; fuit ille, quo dicebat in primitiua Ecclesia manifestè mortalia solùm tractata fuisse. Estque laudabilis Ecclesiæ consuetudo confitendi venialia, quę maximam habet au ctoritatem. Et habetur sess. 14. capi. quinto concil. Triden.

Alex. Alen. m. 1. & 2. D. Bon. q. 2. & 3. Ric. ar. 3. q. 4. Sc. q. 1. vbi sup.

Secunda Diffic. Sintne omnia mortalia peccata confessionis materia ita; ut peccet, qui illa non confiteatur.

CONCLVSIO.

OMNIA mortalia peccata occulta, siue publica, orisque, siue cordis, aut operis, sunt materia confessionis, necessariòque confitenda. Ratio est; quia finis huius sacramenti, quod est iudicium occultum, non solùm est; ut Deo fiat satisfactio; verùm etiam; ut illi per hoc iudicium peccator reconcilietur. Et cùm impossibile sit hominem ex parte Deo reconciliari (esset enim tunc regni, & perditionis filius) impossibile profectò erit vnum peccatum sine alio remitti, & per consequens erunt omnia necessariò confitenda. Nam sacerdos, qui tunc iudex est, non potest, causa ignorata, absolutionis sententiam ferre. Fuit hæresis olim Vuicleff, & Petri de Osma asserentium prauas cogitationes sola contritione sine ordine ad claues absque confessione in re, aut in uoto deleri.

Hæresis.

Tertia

Tertia Difficultas. Suntne omnia peccata quantùm ad numerum confitenda?

Alex. Alen. m. 5. art. 2. D. Bona. & Ric. loco citato & q. 9. sc. q. 1. Dur. q. 15.

CONCL. I.

IVRE Diuino tenetur homo omnia, & singula peccata sua confiteri. Ratio est; quia Deus neminem absoluit, nisi quem sacerdos absoluerit. Vt constat Ioan. 20. quorum remiseritis peccata, remittuntur eis &c. & cùm neminem posſit Deus de lege ex parte absoluere, neque sacerdos poterit. Et vt integrè absoluat, prçcedat integra confeſsio, necesse est. Iudex enim non potest, nisi cognita causa, iudicare.

CONCL. II.

NON tamen tenetur iure Diuino, nisi illa solùm, quorum memoriam habet, confiteri. Definita est in conc. Floren. expresſè, vbi ita legitur. Secunda pars pœnitentiæ sacramenti est hominis cõfesſio, ad quam pertinet; ut peccator omnia sua peccata, quorum habet memoriam, integraliter cõfiteatur. Et ita intelligendum est caput. Omnis utriusque sexus &c.

CONCL. III.

IVRE Diuino ante confeſsionem mediocris saltem peccatorum inquisitio est præmittenda. Nam cùm confeſsio integra sit de iure Diuino. & non posſit quis integrè confiteri, nisi prçuia suorum

rum peccatorum recordatione, erit necessariò talis inquisitio præferenda.

Appen. 1. Hinc, si ante confessionem nulla, aut minima peccatorum recogitatio præmittatur, confessio erit dimidiata per accidens, & nulla; quare prius excitare debet memoriam discurrendo multipliciter per Diuina mandata, per loca, tempora, negotia, personas, cum quibus conuersatus est post ultimam confessionem. Hæc est enim mediocris diligentia. Hoc consilium est commune, præsertim Sco. d. 17. vbi ait: pœnitens in reuocandis peccatis ad memoriam, tantam adhibeat diligentiam, quantam in negotio arduo solent homines adhibere.

Nota Scot. consilium.

CONCL. IIII.

PECCATOR non tenetur facere totum, quod effici potest, ad memoriam peccatorum conseruandam. Nam tunc, uel obligaretur, quàm primùm peccaret mortaliter, adscribenda peccata, & hoc non: quia constitueretur in periculo infamandi se, si scripturam amitteret. Vel esset illi statim post peccatum necessariò confitendum, quod præstare non tenetur; quia, ut semel in anno confiteatur, præceptum est.

CONCL. V.

PECCATIS in memoriam reuocatis, tenetur pœnitens singula singulatim, quando sunt diuersa specie, confiteri. Colligitur ex conc. Latera. & Flor.

Flor. vbi dicitur; peccator confiteatur omnia, ideſt, ſingula peccata ſingulatim.

Hinc, quando peccata ſunt eiuſdem ſpeciei, poterit pœnitens plura vnico actu confiteri dicẽs, qui decies blaſphemauit. Confiteor me decies blaſphemaſse. Hoc enim modo ſingula peccata exprimet. Appen. 2

CONCL. VI.

QVANDO pœnitens non eſt certus de numero peccatorum, ſatis eſt, vt probabilem numerum explicet; vt ſi dicat exempli cauſa, decies plus, minuſue, hoc peccatum commiſsi; & ſi poſtea recordetur duodecies peccaſſe, ad duo illa confitenda minimè tenebitur. Quia in additione paulo plus continentur: ſecus verò, ſi quater, aut quinquies amplius ſe deliquiſſe recordetur.

Hinc aliquot appendices inferuntur. Prima vnuſquiſque tenetur ſingulas cogitationes, oriſq; & operis peccata ſingula confiteri. Appen. 3. Appen. 4.

Hinc, non ſatis erit dicere; fuit mihi cordi per menſem hominem interficere. Deſideratur enim; ut exprimat, quoties illud de nouo propoſuit, quoties cum aliis tractauerit, & quoties alios; ut ſibi opem ferrent, induxit.

Hinc, non opus erit conſumi in inquirendo præciſum peccatorum numerum, ut ſint ne. 19. an 20. numero? cùm ſatis ſit, plus, minuſue addere. Appen. 5.

Hinc, ſi pœnitens; ut maiori numero minorem comprehendat, pluries dicat ſe aliquod peccatum per- Appen. 6.

perpetraſſe, quàm perpetrarit, & hoc ex induſtria, irritat confeſsionem; non autem ſi bona fide, cùm ſibi ita eſſe uideatur. Ratio eſt; quia Deus à nobis, minus quàm efficere poſsimus, poſtulat.

Quarta Diffic. Quid ſi peccatorum recordatio impoſſibilis eſſe uideatur; ut ſi meretrix per triennium fuerit in loco publico, quomodo numerum exprimet?

CONCLV. I.

QVANDO diuturna fuerit peccandi perſeuerantia, tantaque frequentia, quòd difficilimum ſit peccatorum numerum memoria tenere, ſatis erit tunc confiteri tempus, quo in peccato perſeuerauit; ut meretrix biennio in lupanari poſita debet ita confiteri, quotidie eram parata per biennium in loco publico, & ſæpe opere, & cogitatione cum uariis hominibus ſolutis, ſcilicet, & coniugatis peccaui &c. Ratio eſt; quia numerus peccatorum explicatur; ut intelligat ſacerdos pœnitentis ſtatum, illumque iudicare poſsit. Etſi prædicto modo confiteatur, multò melius illius ſtatim intelliget.

Caieta. eſt vbi ſupra.

CONCL. II.

SI pœnitens diutius perſeuerauit in peccato, & numerũ peccatorum memoria tenere poteſt, ad numerum explicandum obligabitur; ut qui per annum fuit concubinarius, & cum concubina; ſicut

cut cum uxore non uixit, facilè poterit peccatorũ numerum explicare.

Hinc, facilius poterunt meretrices, lenones, uſurarii, latrones, & cæteri per longiſſimum temporis ſpatium in peccato perſeuerantes ſua peccata confiteri, quàm cæteri Chriſtiani. Quia ſolùm tenentur explicare tempus, quo in peccato fuerunt ad multitudinem peccatorum declarandam. APPEN. 1.

Hinc, Dei miſericordia erga nos declaratur, ut pote, qui deterioribus hominibus tam facilem ſalutis uiam præparauerit. APPEN. 2.

Hinc, ſi ſpatio trium tantùm dierum, ita fuit aliquis amore inebriatus, ut numerum peccatorum non recordetur; ſatis erit, vt ſe trium dierum ſpatio ita amore excæcatum fuiſſe, confiteatur.

Qui confeſſus eſt tempus, quo in peccato perſeuerauit, etiamſi poſtea numerum recordetur, non tenebitur illum confiteri. Iam enim integram cõfeſſionem fecit, qua confeſſor eius ſtatum intellexit. Eſt autem confeſſoribus maior ratio de propoſito non peccandi pœnitentis, quàm de numero peccatorum habenda. APPEN. 3 APPEN. 4.

Quinta difficultas. An circunſtantiæ, quæ peculiari præcepto non prohibentur, ſint necessariò confitendæ?

Alex. Alen. q. 77. toto m. 3. D. Bona. ubi ſupra q. ultima Ric. ar. 3. q. 5. Caieta. in tract. de confeſſione 7. Dur.

CONCLVSIO I.

CIRCVNSTANTIAE, quæ neque augent, neque minuunt peccatorum malitiam, neceſſariò cõ-

 fitendæ

fitendæ non sunt. Cùm enim non sint peccata, nõ sunt confessionis materia v.g. si quis interdiu, aut noctu, gladio, uel fuste hominem interficeret.

C O N C L V. II.

CIRCVNSTANTIAE, quæ omnino peccatorum malitiam minuunt, faciuntque esse ueniale, aut nullum, si factum in confessione exprimatur, necessariò sunt confitendæ: ut si quis accedat ad alienam, quam inuincibiliter suam esse arbitrabatur, uel hominem ad sui defensionem interficiat. Ratio est; quia omittens huiusmodi circunstantias in confessione mortaliter peccat. Mentitur enim mortaliter, cùm mendacium mortale confiteatur, nisi ignorantia excusetur.

Appen. Hinc, qui hominem per ignorantiam inuincibilem interimit, uel qui alienum in extrema necessitate rapit, si confiteatur factum, tenebitur talem circunstantiam exprimere.

C O N C L. III.

QVANDO circunstantia non in tãtum minuit peccatum; ut omninò tollat mortalis malitiã, prætermissio tamen illius esset causa; ut pœnitẽs apud confessorem infametur, tenebitur talem circunstãtiam confiteri: ut si puella metu mortis commisit stuprum, uel aliquis, ut eleemosynam largiatur, furatus est alienum, tales circunstantiæ erunt exprimendæ; ut pænitens suæ famæ consulat. Dicit

Ecclesia. 41 enim scriptura: curam habe de bono nomine. Nisi fortè pœnitenti placuerit propter humilitatem suæ famæ, suoque iuri cedere.

CON-

CONCL. IIII.

QVANDO circunstantia peccati malitiam minuit, & non altero modorum secundę, & tertiæ conclusionis, pœnitens illam confiteri minimè tenebitur: ut si dicat pœnitens, accessi ad pulchram captus maxima pulchritudine. Ratio est: qnia hæc circunstantia potius est peccati excusatio, quàm accusatio.

CONCL. V.

CIRCVNSTANTIAE mutantes speciem in genere moris sunt necessariò confitendę: non autē quæ in genere naturæ. Ratio est; quia primæ prohibentur peculiari præcepto; non autem secūdæ.

CONCL. VI.

CIRCVNSTANTIAE multum aggrauantes peccati malitiam intra eandem speciem necessariò confitendæ sunt. Ratio est: quia sacerdos debet applicare medicinam iuxta quantitatem morbi; ut constat ex cap. omnis utriusque sexus, quod præstare non potest, nisi pænitens circunstantiam notabiliter aggrauantem confiteatur. Nam si quis miles per annum simplicem fornicationem commisit cùm una tantùm, iam tenetur illud exprimere. Quia accessit ad illam, tanquàm ad cōcubinam, estque illi præcipiendum, ne cum illa familiare colloquium habeat. Quod quidem non esset imponendum, si semel, aut iterum tantùm illam cognouisset, nisi se, quoties illam alloquitur, exponi periculo peccādi mortaliter intelligeret. hec conc. est

Alexan. quem sequuntur Soto, cano, Medina. Oppositum tenent D.Bon. & Dur. Sco.uerò dicit utile esse illas confiteri.

Alex. Alen. ubi supra.

Sexta difficultas. An circunstantia diei festi sit necessariò confitenda?

DVAE sunt opiniones. prima modernorum, qui tenent partem affirmantem. Secunda S. Th o.

CONCLVSIO.

QVI die dominico fuit fornicatus, uel aliud flagitium commisit, non tenetur hanc circunstantiam confiteri. Non enim pręcepta diuina secundum sensum spiritualem, sed secundum literalem tantùm obligant.

Septima difficultas An quodlibet peccatum in loco sacro commissum speciem mutet?

CONCLVSIO.

CIRCVNSTANTIA loci sacri solùm muta speciem, quando est peccatum furti, uel fornicationis, vel violenta sanguinis effusio. Ratio est: quia hæc tria duntaxat peculiari præcepto canonico prohibentur: in reliquis tamen est consideranda circunstantiæ grauitas. Nam si fuerit scandali causa &c. tunc erit confitenda.

Octaua difficultas. An circunstantia stupri sit necessariò confitenda?

V.G. confitetur virgo, seu uir, qui neque fornicatione, neque pollutione honestatem fregit, tenebiturne hic libidinosas cogitationes cõfitẽdo dicere

cere ſe virginem eſſe? idem, quæritur de eo, qui concupiſcit virginem, atque etiam primo actu, quo uir, aut fœmina virginitatem perdidit. Magiſter Soto affirmat in peccato cogitationis non eſſe neceſſarium ſtupri circunſtantiam confiteri; at uerò in actibus exterioribus bonum eſſe, ſi per fornicationem virginitatem amiſerit. Contraria opinio eſt communis d. 17. d. 18. q. 2. ar ti. 4.

CONCLVSIO.

CIRCVNSTANTIA ſtupri tam cogitationis, quàm actus eſt neceſſariò confitenda. Probatur: idē Soto affirmat circunſtantiam notabiliter aggrauātem eſſe neceſſariò confitendam; quamobrem cū ſtupri circunſtantia notabiliter aggrauet libidinis peccatum, erit ſiue cogitatione, ſiue opere, à fœmina, ſiue à viro neceſſariò confitenda. Quod intellige, niſi confeſſor ſtatum fœminæ nouerit: ut in monialibus, quæ ſi fuerit corrupta, non eſt neceſſarium hoc exprimere, cùm ſit circunſtantia minuens, neque ſi fuerit virgo; huius enim ſtatus hoc ſatis indicat.

Nona difficultas. An poenitentem ex ignorantia prætermittentem aliquod peccatum teneatur ſacerdos illud ſciens illuſtrare, ut poeniteat, & confiteatur?

CONCLV. I.

QVANDO pœnitens ignorantia iuris, aut facti

 labo

laborans inquirit ratione ſcrupuli confeſſoris iudicium, in tali caſu tenetur ſacerdos ueritatem manifeſtare. Nam ſi ueritatem prætermittat nil reſpõdendo, erit cauſa; ut pœnitens in aliquo errore conſtituatur; ſi uerò mentiatur, peccat mortaliter V.g. ſi mulier, quæ ſciens nupſit conſanguineo intra 4. gradum ignorans hoc eſſe ab Eccleſia prohibitum, requirat confeſſoris judicium; tunc etiã ſi ſciret ſcandalum, ſiue peccatum oriturum, tenebitur ueritatem declarare.

CONCL. II.

POENITENS culpabiliter ignorans, quæ ad fidei articulos pertinent, uel aliquod decalogi præceptum, neceſſariò eſt à confeſſore, etiam non rogato illuſtrandus; ut ſi fornicationem ſimplicem peccatum mortale eſſe neſciat. Ratio eſt: quia omnis Chriſticola tenetur credere ſaltem implicitè quicquid Eccleſia credit, & articulos fidei explicitè & omnia præcepta Decalogi ſcire, & quorum obſeruantia eſt ad ſalutem neceſſaria.

Si contingerit, quòd pœnitens laboret ignorantia inuincibili iuris, uel facti eorum, quæ non omnes ſcire tenentur, & ſacerdos ſe nihil profuturum arbitretur docendo, in hoc caſu uult. D. Soto, quòd non teneatur illum edocere. V. g. nupſit fœmina conſanguineo intra quartum gradum, uel quia ignorabat tale matrimonium

Soto.4. dist. 18.q.2.ar.4 ad 2.

eſſe

eſſe prohibitum, quę eſt ignorantia iuris;uel quia conſanguinitatem, ſiue affinitatem neſciebat,quæ eſt ignorantia facti. Si ſacerdos nihil ſe profuturū arbitretur, reticere tenebitur. Ratio eſt:quia talis ignorantia laborans non peccat. Etſi illuminetur, fortè peccabit. Propterea quòd aut non petet diſpenſationem, aut dum petit, ad non ſuam accedet. APPRE.

Hinc ſi ſacerdos nouerit aliquā mulierē nubere proprio fratri occulto, & adulterino, & ſine ſcandalo ſeparari non poſſe, illos docere minimè tenebitur. Verùm de his in floſculis 2.lib.de ignorantia latius;ſacerdoti autem in his caſibus acumine prudentię utendum eſt; ut quòad fieri poterit,cautè de remedio curet.

Decima difficultas. Quid ſi poenitens prætermittat aliquod mortale peccatum non ex ignorantia inuincibili: ſed ex obliuione, eritne à confeſſore admonendus?

DVAE ſunt opiniones. Vna negans Medinæ codice de pœnitentia. Altera affirmans Caieta. in ſumma uerbo interrogationes confeſſorum.

CONCLV. I.

NON eſt de eſſentia ſacramenti:ut ſacerdos interroget pœnitentem, quem credit, in reuocādis peccatis ad memoriam,debitam adhibuiſſe diligētiam.Quia interrogare peccatum oblitum, neq;ad

confeſſionis integritatem, neque ad abſolutionē, & eiuſdem peccati remiſſionem eſt neceſſarium. Peccatum enim oblitum: ut ſæpe diximus, per gratiam ſacramentalem remittitur.

CONCL. II.

IN caſu huius difficultatis confeſſor non interrogando pœnitententem mortaliter peccat. Quia cùm ſit iudex, non poteſt iuſtam ferre ſententiam, ſi ex negligentia interrogationum circunſtantiæ neceſſariò confitendę omittantur. Dicitur enim in cap. omnis vtriuſque ſexus; confeſſor diligenter inquirat peccatoris, & peccatorum circunſtãtias, quibus prudenter intelligat, quale debeat conſilium, & remedium adhibere.

Art. V. quæ nam ſunt caſus reſeruati?

EXPLICANDAE ſunt primò tres difficultates. Prima, an pœnitens habens caſum reſeruatū, ſi prius inferiori, quàm ſuperiori confiteatur, teneatur etiam ſuperiori peccatum, cuius abſolutio fuit reſeruata, confiteri?

Secunda, ſi iſte prius ad ſuperiorem accedat, póteritne illi sola peccata reſeruata confiteri, & poſtea inferiori reliqua?

Tertia, quomodo inferior, aut ſuperior in tali caſu poterunt pœnitentem abſoluere; quin cadat ſuper omnia peccata abſolutio?

Duran. d. 17. q. ult. 4. adducit quatuor opiniones: quarū prima dicit pœnitētē teneri bis integrè con

confiteri, primò inferiori, qui auditis omnibus eius peccatis reſeruatis, & non reſeruatis, debet illum ab omnibus abſoluere; & iterum ſuperiori integrè confiteri, qui illum, vel abſoluet, vel ad abſoluendum inferiori remittet. Prima pars eſt erronea contra conc. Trid. ſeſſ. 14. can. 11. vbi habetur; ſi quis dixerit, reſeruationem non prohibere, quominus ſacerdos à reſeruatis verè abſoluat, anathema ſit. Secũda pars eſt falſa; quia Deus nunquam aliquem bis ad duas integras eorundem peccatorum confeſsiones obligauit.

Secunda opinio aſſerit teneri ad integram confeſsionem reſeruatorum, & non reſeruatorum inferiori faciendam, à quo ſacramentaliter eſt etiam à reſeruatis abſoluendus hac lege; ut poſtea corã ſuperiore cõpareat, & non vt ab illo abſoluatur; ſed vt uultum pecoris agnoſcat, cui debet ſola peccata reſeruata manifeſtare. Prima pars huius opinionis eſt contra concil. Trid. modò citatum. Secunda eſt condemnata ibidem can. 11. ubi ita definitur. Si quis dixerit Epiſcopos non habere ſibi caſus reſeruatos, niſi quò ad politiem exteriorem, anathema ſit. Hæc eſt Adri. vbi ſupra, qui exiſtimat pœnitentem habentem caſum reſeruatum, ſi ſacramentaliter ab inferiori abſoluatur, poſtea à ſuperiori non abſolui ſacramentaliter. *Adri. cautè legendus.*

Tertia opinio tenet peccatorem in Deum, & in Eccleſiam peccare, & ab inferiori abſolui ſacramentaliter quò ad Deum; à ſuperiori verò, cui tenetur reſeruata tantùm manifeſtare, abſolui ſolùm

lùm quò ad Ecclesiam, non sacramentaliter. Vtraque pars huius opinionis etiam est erronea; vt constat ex conc. modò citato, & infra etiam dicetur.

D. Bon. Cai. Soto Cano.

Quarta opinio defendit posse pœnitentem confessionem dimidiare, sola reseruata superiori confitendo, & non reseruata inferiori. Hanc sequuntur Caiet. in summa, uerbo confessio cap. de condit. condi. 10. & Soto. in. 4. d. 18. q. 2. art. 5. quibus contradicit magister Cano in relectione de pœtentia parte 5, de casibus reseruatis agens. His additur quinta opinio S. Th. D. Bona. Ric. d. 17. qui tuentur pœnitentem obligari ad integram confessionem, si prius inferiori confiteatur, à quo debet absolui à non reseruatis, & remitti ad superiorem, à quo erit à solis reseruatis sacramentaliter absoluendus.

CONCL. I.

QVANDO casus habet annexam excommunicationem, si pœnitens inferioriori prius cõfiteatur, tenetur casum reseruatum confiteri, à quo nullo modo erit à non reseruatis sacramentaliter absoluendus, donec superior à censura absoluat, uel absoluendi auctoritatem inferiori concedat. Ratio est; quia excommunicatio maior priuat à receptione sacramentorum: ut in cap. si celebret de presbytero excommunicato celebrante definitur. Vnde non erit absolutionis sacramentalis capax, donec per superiorem ab excommunicatione absoluatur.

CON-

CONCL. II.

Si pœnitens habens casum reseruatum, cui est excommunicatio annexa, prius ad superiorem accedat, solum casum reseruatum confiteri tenebitur, à quo superior non sacramentaliter: sed à uinculo tantùm excommunicationis illum absoluet. Talis enim confessio non est sacramentalis; sed iudicialis tantùm à vinculo excõmunicationis: qua quidem absolutione obtenta, pœnitens illud peccatum simul cum aliis inferiori tenetur confiteri; ut ab omnibus sacramentaliter absoluatur. Nam sublata censura per absolutionem superioris, talis casus non est amplius reseruatus. Atque hic est mos, & consuetudo Romanæ curiæ; vt Duran. & Cano ubi supra affirmant.

CONCL. III.

Si pœnitens habeat reseruatum casum, cui nõ est annexa excommunicatio, & prius coram superiori compareat, tenebitur integrè confiteri, & superior audire illius confessionem, uel auctoritatem concedere. Aliter enim confessio esset nulla; quia integritas confessionis est de iure Diuino. Atque ita, præsente sufficiente confessore, qualis est superior, non poterit pœnitens confessionem dimidiare. Hæc est Dur. Adria. & Cano, contra Soto, & Caiet.

CONCL. IIII.

Qvando casus reseruatus non habet reseruatam censuram, si pœnitens, absente superiore inferiori *Ferè communis est.*

feriori confiteatur, integrè confiteri tenebitur. Patet: quia integritas cõfessionis est de iure Diuino, & pœnitens habet præceptum integrè confitendi eidem sacerdoti, quando nulla subest iusta causa dimidiandi confessionem: vt in hoc loco, ubi nulla est causa.

CONCL. V.

SI superior est præsens, prius est auctoritas postulanda, quàm pœnitens absoluatur. Si verò sit absens hac lege erit absoluendus; vt habita opportunitatè, superiori confiteatur, vel ab illo auctoritatem postulet. Ratio primæ partis est; quia quãdo superior est præsens, nulla subest causa diuidendi absolutionem: atque ita expectanda erit ante absolutionem superioris auctoritas. Secunda pars etiam constat; quia in absentia prælati non habetur copia confessoris, quantùm ad absolutionem casuum reseruatorum, & habetur quantũ ad non reseruatos. Vnde poterit à non reseruatis absolui; vt diximus. S. Thom. est d. 17. 4. Ric. ibidem contra Dur. eadem d. & Adria. in materia de casibus reseruatis.

Limitanda est hæc conclusio: ut intelligatur solùm in casu necessitatis, quando pœnitens necessariò propter vitandum scandalum communicare, vel celebrare debet; & secundò, quando casus non habet annexam excommunicationem. Nam si haberet, esset prius à superiore, quantumuis

uis abſente abſoluendus;niſi in mortis articulo,uel in aliquo caſu, de quo infra de excommunicatione.

Prima Diffi. Si pænitens,obtenta auctoritate à ſuperiore,fecerit confeſſionem irritam; ut ſi fictè confeſſus ſit, tenebiturne iterum auctoritatem petere?

Vide Sylu. verbo Confi. primo §. 19. Adri. in materia caſuum reſeruatorũ idem tenet.

CONCLVSIO.

NON tenetur auctoritatem iterum ad abſolutionem petere. Ratio eſt: quia auctoritatem concedere, eſt caſum reſeruatum, non reſeruatum facere,& pœnitentem legitimam, uel illegitimam confeſsionem facere: non reuocat auctoritatem ſemel à ſuperiore conceſſam,

Hinc, conceſſa ſemel à prælato auctoritate ſubditis, omnia peccata illuc uſque commiſſa deſinunt eſſe reſeruata, quamuis ſubditus ab illis non abſoluatur.

A p p e n.

Adrianus ibidem dicit ſimplicem ſacerdotem, ideſt,carentem auctoritate ſuperioris ad audiendas cõfeſsiones poſſe à caſu reſeruato oblito poſt ſemel conceſſam auctoritatem abſoluere,quod eſt falſum. Nam licet poſsit à uenialibus abſoluere,& à mortalibus debitè olim confeſsis;non tamen ab oblitis, quæ numquam in confeſsione manifeſtata fuerunt.

Adria. cautè legendus.

Secunda

Secunda Diffi. Si ſuperior nolit auctoritatem concedere, tenebiturne pœnitens illi confiteri?

CONCLVSIO.

HAVD dubiè tenebitur. Dicitur enim in cap. omnis utriuſquè ſexus; teneatur confiteri proprio ſacerdoti, quòd ſi alieno uoluerit confiteri, petat prius, & obtineat à proprio auctoritatem, cùm alias non ualeat abſolutio. Et cùm proprius ſacerdos reſpectu caſus reſeruati ſit ſolus ſuperior, ſine huius licentia petita, & obtenta, abſolutio erit nulla; quamobrem illi confiteri tenebitur.

Tertia Difficul. Quando abſolutè prælatus auctoritatem concedit, intelligeturne de reſeruatis tantùm ante commiſſis, uel etiam de committendis intra ſpatium à ſuperiore conceſſum?

CONCLVSIO.

EXTENDITVR etiam ad committenda intra ſpatium conceſſum. Ratio eſt: à ſimili in conceſsione bullarum; ubi auctoritas caſuum reſeruatorum de commiſsis, & committendis intelligitur. Quare ſimiliter quando conceditur auctoritas ad tempus, niſi aliud à ſuperiori prælato exprimatur.

Quarta Difficul. Si Papa concesserit auctoritatem à reseruatis facienti omnia, quæ in Iubileo continentur, si pœnitens. v.g. feria sexta non ieiunauit: ut tenebatur, ualebitne reseruatorum absolutio, ante feriam sextam facta?

CONCLVSIO.

VALEBIT absolutio non reseruatorum quò ad remissionem culpæ: quia fuit uerum sacramentum; nihilominus pœnitens tenebitur iterum auctoritatem obtinere: ut à reseruatis absoluatur. Ratio est; quia indulgentiæ tantùm ualent, quantum sonant, & non amplius. Et hęc auctoritas fuit hac conditione concessa; ut pœnitens faceret omnia, quæ in Iubileo continebantur. Confirmatur; nam Romanus Pontifex rogatus, an ille, per quē stetit, quominus in iubeleo contenta implerētur, esset absolutus? non esse absolutum responderet.

Quinta Difficul. Qui in articulo mortis, uel propter aliud impedimentum fuit à censura, uel excommunicatione Papæ, uel alicui superiori reseruata absolutus, cessante illo articulo, siue periculo, tenebiturne iterum coram superiore comparere?

CONCLVSIO.

TENEBITVR, cessante tali articulo, uel impedimento; ut pro excommunicatione satisfaciat

sin

ſin minus, redibit excommunicatio. Definita eſt in cap.eos qui,de ſent.excommunicat.in 6.& animaduerte hanc conclusionem ad alios caſus reſeruatos non extendi.Quia cùm ſit conſtitutio pœnalis,non eſt amplianda.

Sexta Diffi. Poteritne alius à Rom.Pont.in foro conſcientiæ à cenſuris ſedi Apoſtolicæ,et caſibus cœnæ Domini, et à crimine hæreſis hodie abſoluere?

CONCLVSIO.

POTERVNT modò Epiſcopi ab omnibus caſibus Papæ reſeruatis, dummodò ſint occulti, abſoluere.Definita eſt in conc.Triden. ſeſſ. 24. cap. 6.his uerbis, liceat Epiſcopis, & infra in quibuſcunq; caſibus occultis,&c.in foro cōſciētiæ gratis abſoluere &c. Idē & in hæreſis crimine in eodem foro conſcientiæ,eis tantùm, & nō eorum uicariis ſit permiſſum, hæc concil.

APPEN. Hinc,ab excommunicatione propter hæreſis crimem ſoli Papæ reſeruata, à qua etiam per bullā Cruciatæ nullus, præter Inquiſitores, olim poterat abſoluere,hodie (ſi tamen crimen fuerit occultum ita;ut non poſsit in iudicium deferri) Epiſcopi, & non eorum uicarii,qui modò in Eccleſiis cathedralibus pœnitentiarii dicuntur, abſoluere poterunt. Modò inter corrigendum hoc opus in hac ultima impræſsione Romæ facta 1577. retulit mihi ſocius Reuerendiſsimi magiſtri Sacri Palatii Reuerēdus pater magiſter Damianus Rubeus

beus à Cento Bonon. ordinis Prędicatorum, á Gregorio xiij. oraculo viuę vocis fuisse declaratum, per bullã Papę qui singulis annis legitur in cœna Domini fuisse ablatam facultatem episcopis, & quibuscunque ordinariis absoluendi ab excõmunicatione propter hæresis crimen, etiam in foro conscientiæ, etiam quocunque modo occultũ; non autem Inquisitoribus, & eorum Vicariis: fuisse etiam ab eodem Pontifice simili modo declaratum casus reseruatos in eadem Bulla cænæ Domini, uel in alia bulla tenentium, uel legentium libros hæreticorum, per nomina librorum hæreticorum, intelligi libros non solùm hæresim continentes, uerùm etiam non continentes, etiamsi non tractent de religione dummodò sint ab hæreticis editi.

Septima difficultas Quando ex confessione alicuius peccati timetur malum aliquod pœnæ, uel culpæ poterit ne poenitens illud peccatum cęlare?

D. Bona. di. 21. ar. 1. q. 1 Dur. q. 16. q 4. Caie. uer confessio con ditione 10. Adria. in materia confes. Cano. inp. 5. de pænitent

Nota primùm; quatuor possunt à pænitẽte timeri: uel reuelatio certi peccati, uel ruina confessoris; vt si puella taceat turpes cogitationes, ne præbeat sacerdoti illam solicitanti sacrilegii occasionem; uel mors aliena: ut si pænitens accessit ad sororem confessoris pænitentis consanguineam, ex cuius circunstantiæ confessione timet, ne soror dicta, agnoscantur, & interficiatur: uel quartò infa

mia participantis in peccato; ut ſi pænitens acceſſit ad matrem propriam, uel ſororem confeſſori notam.

CONCLVSIO I.

POENITENS, qui poteſt confiteri alieno ſacerdoti, peccat mortaliter, timens aliquod ex quatuor detrimentis poſitis, ſi proprio confiteatur. Ratio eſt: quia ſi confitetur illud proprio, mortaliter peccat. Potuit enim, & tenebatur tale periculum alieno ſacerdoti confitendo uitare! ſi autem illud taceat, peccat quoque mortaliter. Quia ſine cauſa confeſſionem, quam potuit integram facere, dimidiat: potuit enim ex licentia proprii; uel priuilegio uperioris alieno confiteri.

CONCL. II.

QVANDO pænitens non habet facultatem cōfitendi alieno, nec poteſt illam à proprio, uel à ſuperiore obtinere, ſi ſit tunc temporis confeſſio ſub pręcepto (& non aliàs : quia neque eſt celebraturus, neque communicaturus) uel quia eſſet ſcādalum non confiteri : in tali euentu tenetur peccatū, ex cuius confeſſione timetur ,uel reuelatio, ſiue mors propria, uel alterius, cælare. Patet: quia pręceptum de uitando in alio peccatum eſt naturale diuinum: præceptum uerò de integra confeſſione eſt diuinum tantum, atque ita in tali caſu magis, illud, quàm hoc obligabit, cùm ſint incompoſſibilia

lia. Et quia non habet copiam ſufficientis confeſſoris; Nam extra caſum neceſſitatis, quando confeſſio non eſt ſub præcepto, inſufficienti confeſſori non eſt confitendum: & tunc non eſt ſufficiens confeſſor reſpectu illius peccati, ex cuius confeſſione ſcandalum, aut aliquis caſus ex ſuperioribus timetur, atque ita tale peccatum erit cælandũ. Nullus enim à confeſſione integra excuſatur, niſi in caſu neceſſitatis. communis eſt Doctorũ ſententia.

CONCLV. III.

S. Thom. Syl ueſtr. uerbo confeſſio 15. 18. Caiet. ubi ſupra.

QVANDO timetur ex confeſſione pœnitentis confeſſoris ruina, ſi confeſſor erat iam ad peccandum paratus, non erit tale peccatum in confeſſione cælandum. Si enim ſacerdos proprius iam puellam ſollicitauit, quam peruertere non potuit, non erit illi cauſa ruinę puella libidinoſas poſtea cogitationes confitendo; atque ita non erit tale peccatum in confeſſione ſilentio inuoluendum.

CONCL. IIII.

Caiet. & cano eſt contra communem.

QVANDO ex manifeſtatione alicuius peccati ſequitur magna participantis, quem confeſſor bene nouit, infamia, tale peccatum erit prætermittẽdum. Ratio eſt: quia pręceptum confeſſionis eſt tantũm diuinum: præceptum uerò, quo participãtis in crimine infamia prohibetur, eſt diuinum, & naturale, & eſt præceptum iuſtitiæ. Quare ambobus concurrentibus, potius ſecundum, quàm primum obligabit. Eſt autem D. Bona. conſilium notandum, ſcilicet, quando ad peccatum uitãdum

S. Tho. et de ran. d. 16. D. Bona. d. 21. Bonon: conſilium notan.

expedit doctorem aliquem consulere, tunc integrum erit peccatum alienum extra confessionē detegere. Ratio est; quia propria salus spiritualis est conseruanda, & famæ alienæ anteponenda. v. g. si puella nō posset se ab importunis Episcopi precibus liberare, tūc integrum illi erit Episcopi peccatum, etiam cum illius infamia, causa petendi cōsilii detegere.

Octaua difficultas. Quando sacerdos, & poenitens sunt contrariæ opinionis, tenetur sacerdos illum absoluere?

CONCLVSIO.

QVANDO pænitentis opinio est probabilis, etsi sacerdotis opinio probabilior sit, sacerdos illi absolutionem neque debet negare, nec potest. Nūquam .n. absolutio neganda est, nisi propter mortale peccatum, & pænitens illam tenendo non peccat.

S. Tho. tota q. 1.

Art. VI. Quinam sunt sacramentalis confessionis effectus?

CONCL. I.

CONFESSIO: ut est pars, uel quasi pars sacramenti pænitentiæ & remissionis peccatorum est causa, & gratiam ex opere operato confert cō stat concl. ex dictis in q. de causalitate gratiæ de sacramentis in genere in principio.

CONCL. II.

CONFESSIO hæc in uoto non ex opere operato: sed

to: sed operantis dicitur esse, & remissionis pecca torum, & gratiæ causa. Ratio est; quia per con tritionem remittuntur peccata, & confessio in uo to pars contritionis est. S. Tho. q. 9. ar. 4. Ric. di. 17. ar. 3. q. 9 Caieta. Soto.

Arti. VI. Quænam sunt bonæ confessionis conditiones, & quot numero?

CONCLVSIO.

XVI. sunt, quæ his distichis continentur. Sit simplex, humilis confessio, pura, fidelis, atque frequens, nuda, discreta, libens, uerecunda, integra, secreta, lachrymabilis, accelerata, fortis, & accusans, & sit parere parata. Ex his omnibus quatuor conditiones sunt de essentia confessionis. Prima, vt sit accusans, non excusans, nisi sit circa aliquam circunstantiam minuentem peccati malitiam: ut supra diximus. Secunda; ut sit integra; ut ex superioribus constat. Tertia: ut sit nuda, idest, ne uerborum ambitu obscuretur: ut à sacerdote circunstantię necessariæ percipiantur. Quarta est parere parata, scilicet, quòad satisfactionem, & restitutionē. Reliquæ conditiones ad decorem tantùm confessionis pertinent, de quibus copiosè Caiet. in summa uerbo confessio, & Soto in 4. d, 18. q. 2. ar. 2. disputant.

Octauus Ar. Quando erit reiteranda confessio? DD. d. 17. ri car. ar 2. 3. Dur. q. 13. 8

ARTICVLVS absoluetur nonnullis difficultatibus positis, quibus uariæ causæ, ob quas confessio est reiterand explicabuntur.

Prima difficultas. An quando poenitens ex malitia non integrè confitetur, confessionem reiterare teneatur?

CONCLV. I.

QVANDO confessio rationabilem ob causam dimidiatur, reiteranda non est, ut in 4. casibus arti. 5. diff. 7. de confessione dimidiata diximus. Ratio est: quia confessio reiteratur, quando habita copia sufficientis confessionis, non integrè confitetur, & in casibus illis positis nō habetur copia &c

CONCLVSIO II.

QVANDO ex malitia pænitens aliquod mortale peccatum prætermittit, non integrè confitetur, & confessionem illam cum sequentibus, ex quo peccatum fuit prætermissum, reiterare tenetur. Ratio est; quia confessio integra est materia huius sacramenti; ut definitum est in conc. Floren. ubi habetur materiam esse omnium peccatorum confessionem, quorum pænitens memoriam habet.

APPEN. Idem est iudicium, quando ex uerecundia, siue malitia omittit ueniale, quod mortale esse arbitrabitur. Quoniam tunc peccat mortaliter; nam agit contra conscientiam: atque ita confessio est mala.

CONCL. III.

SI pænitens eidem confessori, cui dimidiata facta est confessio, postea confiteatur, satis erit mali tiam

tiam dimidiationis, & peccatum prætermissum confiteri. Ratio est; quia non est de essentia confessionis: ut confessor tempore absolutionis omnium peccatorum recordetur, præsertim cùm imposuerit iam peccatori pænitentiam.

Intelligenda est conclusio, dummodò postea non fuerit alteri confessus. Tunc enim illa peccata etiam confiteri tenebitur. Est etiam intelligenda conclusio, dummodò confessor tempore reiterationis sit legitimus, sicut fuit confessionis tempore. *limitatio.*

Hinc, si post biennium confessio reiteretur, & iam confessor non habet auctoritatem, erit quærendus alius, cui integrè confiteatur.

Secunda difficultas. An confessio ex negligentia dimidiata sit reiteranda?

Dur.d.17.&15.reliqui ubi supra. Ric.et Adr. ést.

CONCLVSIO I.

ACCEDENS ad confessionem, nulla prorsus facta peccatorũ recogitatione, peccat mortaliter, & illam reiterare tenebitur. Ratio est: quia dimidiata est ex negligentia latissima, quæ dolo, & maliciç æquiualet.

CONCLV. II.

QVANDO pænitens aliquam diligentiam adhibuit, licet non exactam, si illam confiteatur, non erit reiteranda confessio. Quia aliqualis diligentia in recogitandis peccatis, & sacerdotis examinatio integram confessionem efficiunt. *Adria, est.*

CONCL. III.

Adria. est. QVANDO confesſio eſt ſub præcepto, & in periculo mortis pœnitens conſtitutus, ſpatium recogitandi non habet, ſi tunc confiteatur, etſi poſtea ſuperuixerit, ad confeſſionem reiterandam nō obligabitur. Quia in tali caſu à peccatorum recogitatione excuſatur.

Ric. ab Ad. ubi ſupra. *Tertia difficultas. Quando ex ignorantia dimidiatur, reiteranda necne?*

CONCL. I.

QVANDO pænitens prætermittit aliquod peccatum mortale, inuincibiliter ignorans eſſe mortale, non eſt confeſſio reiteranda. Ratio eſt: quia cùm non peccauerit, peccatum inuincibiliter ignoratum committens, ad eius confeſſionem non tenebitur.

CONCL. II.

QVANDO peccatum prætermittitur ex ignorantia culpabili, confeſſio eſt reiteranda. Ratio eſt; quia confeſſio fuit non integra ex parte pænitentis, atque ita ſacramentum fuit nullum. De ignorantia autem quando à peccato excuſat, in floſculis 2. lib. ſent. inuenies. Appen.

Hinc, qui non eſt confeſſus fornicationem ſimplicem, tenetur reiterare confeſſionem. Quia ignorantia culpabili mortale eſſe ignorabat. Adria. eſt ubi ſupra, & oppoſitū tenet Cano de pęnitētia p. 2. Cano.

Quar-

Quarta difficultas. An confessio infirmis sit reiteranda?

V. G. quando fit à ficto pœnitente, qui vel non habet dolorem, vel si habet: efficaci tamen proposito remouendi peccatorum occasiones caret. Duæ sunt opiniones. Prima affirmans. S. Thom. Soto, Cano, hi omnes affirmant aliquam esse reiterandam; aliquam verò non. Contraria opinio est Adria. scilicet, quando sacramentalis absolutio nō sortitur suum effectum, sacramentum esse nullum, & ex consequenti reiterandam.

S. Th. d. 17. q. 9. art. 1. Caie. q. 5. de confessione et ver. Absolutionis impedimenta Cano p. 5. de pænité. Soto d. 18. q. 3. Adri. q. 5. de pænit. dubio 5.

CONCL. I.

QVANDO nullum habet pœnitens peccatorum dolorem, uel si habet; caret tamen proposito deserendi statim peccata, confessio est omnino reiteranda. Communis est opinio, & oppositum erroneum. Quoduis enim sacramentum, materia deficiente, est nullum, ac perinde confessio, cùm careat dolore, vel proposito prædicto, caret materia, & ex consequenti est nulla. APPEN. I

Hinc omnes confessiones meretricum, usurariorum, concubinariorum, & eorum, qui vltionem iniuriarum quęrunt, sunt etiam reiterandæ. Nam licet habeant dolorem; tamen confessionis tempore in statu peccati perseuerabant.

Hinc, qui sua peccata tanquam historiam quandam in confessione narrant, sine dolore præcedente, vel APPEN. 2

te,uel concomitante,non uerè confitentur, & confessionem reiterare tenentur. Nā deficit materia.

CONCL. II.

QVI habent attritionem propter metum gehennæ,ita quòd si gehennam nō timerent, peccarent, confessionem reiterare tenentur. Ratio est; quia cùm illa attritio sit cum peccandi proposito, non poterit, etiam mediante sacramento, esse dispositio ad gratiam.

CONCL. III.

QVANDO pœnitens habet aliquam peccatorum detestationem; quia fortassis solùm ob pœnas temporales, uel propter infamiam, uel quia amisit aliqua bona temporalia,dolet, simulque habet inefficax propositum cauendi peccata, atque hoc ad sacramētum sufficere, & ad nihil amplius obligari arbitratur; tunc gratiam sacramentalem non consequitur, licet verum recipiat sacramentum: ita ut ad reiterandam confessionem non teneatur, in hoc sensu est uera opinio B.Tho.& ita à Soto declaratur. Et patet conclusio: quia talis pęnitens propter propositum inefficax est fictus,atque ita non consequitur gratiam; nam Spiritus Sanctus disciplinæ effugiet fictum. Si enim uerè pœniteret, efficaciter cauere peccata proponeret.Quòd autem uerum recipiat sacramentum, constat. Alioqui enim si tale propositum cū ignorantia ad hoc non sufficeret, semper deberemus omnes confessiones præteritas reiterare. Quia

Sapien. C. 1.

nullus

nullus, qualem habuerit in illis cõfeſsionibus dolorem, qualeue propoſitum, recordatur. Notanter dicitur in concluſione, ſi opinatur hoc ad ſacramentum ſufficere. Quia ſi ſuæ indiſpoſitionis eſt conſcius, & illam confitetur, nõ erit abſoluendus, & ſacerdos illum abſoluẽs erit ſacrilegus, ſi illam non confiteatur, erit confeſsio dimidiata, & reiteranda. Quamobrem; ut ab obligatione reiterandi confeſsionem liberetur; ut non ſit ſuæ indiſpoſitionis conſcius, deſideratur; tenebitur autem, cum animaduertit, fictionem confiteri.

Quinta Diffic. An poenitentiæ ſacramentum, fictione per contritionem recedente, ſuum: ut baptiſmus, ſortiatur effectum?

Ver. Abſolutionis impedimẽta, et ver. confeſſionis iteratio.

DVAE ſunt extremæ opiniones. Prima Caiet. ubi hanc excellentiam baptiſmi omnibus ſacramentis tribuit. Cano parte 5. de pęnitentia ſoli ſacramento pęnitentiæ illam concedit. Contrariam defendit Soto. *d. 18. q. 3. artic. 3.*

CONCLVSIO.

POENITENTIAE ſacramentum fictè receptum, ſi tunc fuit ualidum, omnem ſuũ effectũ ſortitur, cùm primùm per generalẽ contritionem fictio deletur. Ratio eſt: quia cùm pœnitens non teneatur habere propoſitum confitendi iterum illa mortalia peccata, quæ fictè cõfeſſus fuerat; quia ſacramentum fuit ualidum, ut in prima difficultate diximus; profectò, peccata illa habita ratione ad con-

ad confessionem, aut ad absolutionem præteritam per generalem contritionem remittentur, atque ita recedente fictione, suum sortitur effectum.

DD.d. 17. *Sexta Difficul. Qui fictè in quadragesima confitetur, & à sacerdote non absoluitur, excusabiturne à præcepto Ecclesię de annua confessione?*

Dur. q. 13. & 13. Adr. q. 5. d confessio Medi. c. de pœnit. Soto vbi supra.

DVAE sunt opiniones. Communis partem affirmantem defendit. Contraria opinio est Duran. Adria. Medinæ Codice de pœnitentia. Idem videtur sentire Soto.

CONCL. I.

QVI tempore quadragesimæ est impœnitēs, si sacerdoti omnia peccata sua confiteatur, & impœnitentiam, ob quam sine absolutione relinquitur, à præcepto Ecclesiæ de annua confessione ita; vt illius præcepti non sit reus, excusatur Definita est expressè ab Alex. Papa cap. quod quidam, de pœnitentiis, & remiss.

DVBIVM.

Tenebiturne sacerdos sigillum secreti talis confessionis seruare?

CONCL. II.

TENETVR omnino. Quia illa confessio est sacramentalis. Est enim accusatio suipsius, & ex natura

natura sua disponit ad sacramentum, si ex parte pœnitentis non esset obex.

Septima Difficul. An poenitens excommunicatus reticens excommunicationem teneatur reiterare confessionem.

DVAE sunt opiniones. Prima Angeli, & Caiet. ver. absolutionis impedimenta, qui tenent excommunicatum à peccatis, & non ab excommunicatione absolutum, non teneri ad reiterandam confessionem. Cōtraria opinio est multorum doctorum quos sequitur Gab. *Angel. Caiet. Verb. absolutionis impedimenta d. 17. q. 1.*

CONCL. I.

EXCOMMVNICATVS ignorantia inuincibili iuris, aut facti laborans, si prius à peccatis, quàm ab excommunicatione absoluatur, confessionem reiterare non tenebitur. Sacramentum enim fuit validum: quoniam per ignorantiam inuincibilem pœnitens excusatur.

CONCLV. II.

SI pœnitens fuerit excommunicationis conscius, & deposuerit contumaciam, & prius à peccatis, quàm ab excommunicatione, absoluatur erit reiteranda confessio. Non enim, durante excommunicatione, est sacramentalis absolutionis capax, quamuis præstet iuramentum obedien di Eccle-

di Ecclesiæ; ut constat ex cap. A nobis el secundo de sent.excommunicationis. Et definitum est in cap.si celebrat,de clerico excommunicato celebrate. Quare multò minus poterit absolui,qui fuerit contumax.

Octaua Diffic. An qui mentitur in confessione, imponens sibi aliquod ueniale, aut mortale,confessionem reiterare teneatur?

Verbo confessio côditione 4. d.18.q.2.arti.4. Soto.

CAIET. in summa tenet peccare mortaliter si proposuerit aliquod veniale sic cõfiteri: sin minus non, nisi venialiter. Contrariam opinionem defendit Soto.

CONCLV. I.

QVI finxerit in confessione aliquod mortale,mortaliter peccabit, & sacramentum erit reiterandum. Decipit namque in regraui iudicem, & ponit obicem sacramento, & deest fidelis materia huius sacramenti; quia peccatum fictum non est materia.

CONCL. II.

QVI in sacramento pœnitentiæ finxerit aliquod ueniale,nec peccabit mortaliter, etiamsi intendat omnia peccata venialia confiteri, neque sacramentum hac de causa erit irritum. Non enim decipit iudicem in materia graui, sed leui; neque veniale, cùm non sit materia necessaria confessionis,tollit sufficientẽ materiam,dummodò sint alia peccata,à quibus sacerdos pœnitentem absoluat.

CON-

CONCL. III.

QVANDO pœnitens affirmat, tanquàm certum ex industria, quod sibi dubium est, mortaliter peccat, & sacramentum est nullum. Ratio est; quia deficit fidelis, & necessaria materia, quæ est de essentia sacramenti.

CONCL. IIII.

SI hoc facit eligens tutiorem partem, sacramentum erit ualidum, quamuis erret, & venialiter peccet. Confessio enim est fidelis; quia non mentitur, cùm non dicat falsum cum intentione decipiendi aliquem. Pœnitenti namque cordi tunc non est confessorem fallere: sed partem certiorem eligere.

Nona Diffi. An confessio ob defectum sufficientis confessoris sit reiteranda? DD.d. 17. Ricar. art. § q. 3. Duran. q. 11.

CONCL. I.

CONFESSIO facta sacerdoti non habenti iurisdictionem est nulla, & reiteranda. Definita est in conc. Late. APPEN. I.

Hinc confessio facta simplici sacerdoti, uel nō de licentia curati est reiteranda, etiā post cōc. Tri.

Similiter & confessio facta excommunicato denunciato, & excommunicato per manifestam clerici percussionem. Non enim habet iurisdictionem: ut in extrauag. ad euitanda scādala habetur; nō aūt si excommunicatus habeat titulum curati, & APPEN. 2.

commu-

communiter eius excommunicatio ignoretur. Vtrunque enim, ſcilicet, titulus, & communis error facti, id eſt, excommunicationis requiritur.

Appen.3. Hinc omnes confeſsiones factæ religioſo apoſtatæ denunciato ſunt nullæ, & reiterandæ, poſteà quàm fuerit nota eius excommunicatio. Quia deeſt titulus. vide Caiet. verb. abſolutio. Vbi citat argumentum legis, Barbarius Philippus. ff. de officio præſidis.

CONCL. II.

CONFESSIO facta ſacerdoti, nondum denunciato, & curato, licet à pœnitente ad hoc inducto, non eſt reiteranda. Ratio eſt; quia ſubditus petit miniſterium ſibi à curato debitum. Et cōfirmatur per extrauag. ad euitanda, quam apud Caie. uer. excommunicatio minor, reperies.

CONCL. III.

CONFESSIO facta ſacerdoti excommunicato, non curato, & parato ad audiendas confeſsiones eſt nulla, & reiteranda. Quia grauius peccat ſacramentum adminiſtrando, quàm habendo voluntatem ſolam adminiſtrādi, cuius grauioris peccati eſt particeps, qui illi confitetur. Actus enim diſtincto præcepto à uoluntatis deſiderio prohibetur: ut patet in peccato adulterii. Oppoſitum tenent multi graues doctores.

CON-

CONCL. IIII.

QVANDO sacerdos tanta laborat ignorantia: ut absoluere nesciat, confessio est nulla, & reiteranda. Quia non potest ferre sententiam.

CONCL. V.

QVANDO sacerdos non habet absoluendi intentionem, est etiam confessio reiteranda. Sunt enim materia, & forma, & intentio, ministri de neces sitate sacramenti.

CONCL. VI.

QVANDO confessio est nulla ex defectu confessoris sufficientis in aliquo casu ex dictis, tenebitur sacerdos pœnitentem admonere; ut iterum confiteatur. Patet à simili de sacramento baptismi. Nam minister, qui non habuit intentionem baptizandi aliquem, tenetur illum admonere: ut iterum baptizetur.

Adria. q. 3. de confes. one dubio 9. Caiet. uerbo confessionis iteratio. Ricar. ar. 3. Medina. C. de confessione

Decima difficultas. Pœnitens, qui ex negligentia, uel obliuione pænitentiam iniunctam non impleuit, tenebitur ne reiterare confessionem?

PALVDANVS, & Syluest. tenent esse reiterandam. Contraria opinio est verior, quam Gab. proponit. Verùm de hac difficultate infra in q. de clauibus disputabitur. Est autem consulendum omnibus pœnitentibus, qui iniunctam pænitentiam

Palu. d. 17. Sylu. Verbo confessio. 1. § 3. Gab. d. 17 q. 1.

non impleuerunt; ut aliquas indulgentias consequantur ad satisfaciendum pro pæna peccatis debita; & ut ab obligatione implendi pænitentiam liberentur.

Secunda difficultas. Estne utilis iteratio confessionis ualidæ?

Ric. dist. 18. Sco. dist. 19. Duae sunt opiniones. Prima Ric. & Sco. qui affirmare uidentur absolutionem iteratam non remittere pænam temporalem. Altera, & opposita est quorundam doctorum, quos Gab. adducit. d. 18. q. 1.

CONCLVSIO.

Talis confessionis iteratio est uerum sacramentum, & utilis. Habet enim materiam non necessariam; sed uoluntariam, & formam; & uirtus passionis Christi, quæ ibi applicatur, satisfactionem aliquam pro pœna temporali debitā operatur: quod quidem Sco. & Ric. nunquàm negarunt.

DD. dist. 17 & 18. *Nona Art. De ministro sacramenti confessionis?*

Scot. q. unica. S. Th. q. 8. ar. 1 & 3. Dur. q. 1. Alex. q. 78. Hic Art. nonnullis difficultatibus positis absoluetur.

Prima difficultas. Poteritne, sacerdote deficiente, laico fieri confessio?

Tres sunt opiniones. Prima asserentium. s. B. Augustini & habetur in cā. quem pænitet, de pænitē. dist. 1. quòd tanta uis cōfessionis est; ut si deest sacer-

ſacerdos,confiteatur proximo,& magiſtri ſen.d.17 quòd quęrendus eſt ſacerdos, qui ſi defuerit confiteri debet laico ,& D.Tho. ibidem q.3.ar.4.q.2. quòd in neceſſitate ſupplet laicus, ut ei confeſſio fieri poſſit;qui quamuis confeſſionem audiat, non poterit ſacramentaliter abſoluere. Adduntque teneri pęnitentem confiteri iterum ſacerdoti; interim uerò à ſummo ſacerdote Chriſto abſolui.Quę autem hic citata habentur, intelligenda ſunt, dummodò, pœnitens habeat contritionem, & de conſilio, non de præcepto.

Secũda opinio eſt.B.Bona.dicẽtis hoc eſſe tunc laudabile; non tamen neceſſarium.

Tertia opinio eſt Scot.affirmantis hoc plerumque non eſſe laudabile, & nunquàm eſſe neceſſarium.

CONCLVSIO I.

HAERETICVM eſt affirmare poteſtatem abſoluendi eſſe penes laicos.Definita eſt expreſsè in conc.Trid.cap.5. & can.10.ſeſſ.14 ubi anathematizantur aſſerentes laicos poſſe ſacramentaliter abſoluere.

CONCLVSIO II.

DEFICIENTE ſacerdote , laude dignũ erit aliquando ratione humilitatis, aut petendi conſilii laico cõfiteri:nõ tamẽ neceſſariũ.Eſt.n.talis manifeſtatio opus uirtutis:& hac ratione interpretãdę sũt auctorita.,quæ à mag.adducũtur;ut ſ.ratione humilitatis,uel petẽdi cõſilii.Et laicus audiẽs alienũ

peccatum tenebitur sigillum secreti sub pæna peccati mortalis seruare.

Error. Hinc confutatus manet error Lutheri, qui omnes laicos sartores, piscatores, &c. omnesque mulierculas, sacerdotes esse, & potestatem absoluendi habere docuit.

Secunda difficultas. laicus, si confessionem audiat, & sacramenti absolutionem proferat dicens, ego absoluo te, efficieturne irregularis?

d. 17. q. 3. Verbo confessio. 1. §. 1.

Dvae sunt opiniones. Prima Paludanus, qui tenet partem affirmantem. Contraria est Syluest.

CONCLVSIO.

Neqvaqvam efficitur irregularis (si ita absoluat) quòminus ordinari possit. Ratio est; quia cùm irregularitas sit pæna Ecclesiastica; nisi in casibus à iure expressis minimè contrahetur.

Tertia difficultas. Eritne satis simplici sacerdoti confiteri, uel necessariò proprio sacerdoti erit confitendum?

Soto dist. 18. q. 4. ar. 2.

CONCLVSIO.

Confessio debet necessariò proprio sacerdoti fieri, uel alieno petita tamē licētia à proprio, & obtenta. Definita est expresse in cap. Omnis utriusque sexus.

Quar-

Quarta difficultas. Quisnam erit ſufficiens cuiuſcunque ſtatus confeſſor? DD.

CONCLV. I.

SVMMVS Pontifex poterit cuicunque ſacerdoti confiteri. Hæc concluſio ſupra fuit demonſtrata.

CONCL. II

CARDINALES iure communi confeſſores ſibi eligere non poſſunt; ſed Papæ, uel eius pœnitentiario, uel alteri de licentia Papæ, ſiue pœnitētiarii confiteri debent, de hac Caiet. in ſumma uerbo abſolutio eſt legendus.

CONCL. III.

FAMILIARES Papæ, qui in Romana curia uitam degunt, pœnitentiarium Papæ, tanquam proprium ſacerdotem habent.

CONCLV. IIII.

ARCHIEPISCOPI, Epiſcopi, cæterique prælati exempti, abbates; ut abbas Metinenſis, generales ordinum habent facultatem eligendi ſibi in confeſſorem, quemlibet ſimplicem ſacerdotem. Definita eſt expreſsè in cap. finali de pœnit. & remiſſio.

Exempti dicuntur in præſentia, qui ſunt Papæ immediati, & nominantur immediati. Quia

 in foro

te,uel concomitante,non uerè confitentur, & con feſsionem reiterare tenentur. Nã deficit materia.

CONCL. II.

Qvi habent attritionem propter metum gehennæ,ita quòd ſi gehennam nõ timerent, peccarent, confeſsionem reiterare tenentur. Ratio eſt; quia cùm illa attritiõ ſit cum peccandi propoſito, non poterit, etiam mediante ſacramento, eſſe diſpoſitio ad gratiam.

CONCL. III.

Qvando pœnitens habet aliquam peccatorum deteſtationem; quia fortaſsis ſolùm ob pœnas temporales, uel propter infamiam, uel quia amiſit aliqua bona temporalia,dolet, ſimulque habet inefficax propoſitum cauendi peccata, atque hoc ad ſacramẽtum ſufficere, & ad nihil amplius obligari arbitratur; tunc gratiam ſacramentalem non conſequitur, licet verum recipiat ſacramentum: ita ut ad reiterandam confeſsionem non teneatur, in hoc ſenſu eſt uera opinio B.Tho.& ita à Soto declaratur. Et patet concluſio: quia talis pęnitens propter propoſitum inefficax eſt fictus,atque ita non conſequitur gratiam; nam Spiritus Sanctus diſciplinæ effugiet fictum. Si enim
Sapien. C. 1. uerè pœniteret, efficaciter cauere peccata proponeret.Quòd autem uerum recipiat ſacramentum, conſtat. Alioqui enim ſi tale propoſitum cũ ignorantia ad hoc non ſufficeret, ſemper deberemus omnes confeſsiones præteritas reiterare. Quia nullus

nullus, qualem habuerit in illis cõfeſsionibus dolorem, qualeue propoſitum, recordatur. Notanter dicitur in concluſione, ſi opinatur hoc ad ſacramentum ſufficere. Quia ſi ſuæ indiſpoſitionis eſt conſcius, & illam confitetur, nõ erit abſoluendus, & ſacerdos illum abſoluẽs erit ſacrilegus, ſi illam non confiteatur, erit confeſsio dimidiata, & reiteranda. Quamobrem; ut ab obligatione reiterandi confeſsionem liberetur; ut non ſit ſuæ indiſpoſitionis conſcius, deſideratur; tenebitur autem, cum animaduertit, fictionem confiteri.

Quinta Diffic. An poenitentiæ ſacramentum, fictione per contritionem recedente, ſuum: ut baptiſmus, ſortiatur effectum? *Ver. Abſolutionis impedimẽta, et ver. confeſſionis iteratio.*

DVAE ſunt extremæ opiniones. Prima Caiet. ubi hanc excellentiam baptiſmi omnibus ſacramentis tribuit. Cano parte 5. de pęnitentia ſoli ſacramento pęnitentiæ illam concedit. Contrariam defendit Soto. *d. 18. q. 3. artic. 3.*

CONCLVSIO.

POENITENTIAE ſacramentum fictè receptum, ſi tunc fuit ualidum, omnem ſuũ effectũ ſortitur, cùm primùm per generalẽ contritionem fictio deletur. Ratio eſt: quia cùm pœnitens non teneatur habere propoſitum confitendi iterum illa mortalia peccata, quæ fictè cõfeſſus fuerat; quia ſacramentum fuit ualidum, ut in prima difficultate diximus; profectò, peccata illa habita ratione ad con-

ad confeſsionem, aut ad abſolutionem præteritam per generalem contritionem remittentur, atque ita recedente fictione, ſuum ſortitur effectum.

DD. d. 17. *Sexta Difficul. Qui fictè in quadrageſima confitetur, & à ſacerdote non abſoluitur, excuſabiturne à præcepto Eccleſię de annua confeſſione?*

Dur. q. 13. & 13. Adr. q. 5. d. confeſſio Medi. C. de pœnit. Soto vbi ſupra.

DVAE ſunt opiniones. Communis partem affirmantem defendit. Contraria opinio eſt Duran. Adria. Medinæ Codice de pœnitentia. Idem videtur ſentire Soto.

CONCL. I.

QVI tempore quadrageſimæ eſt impœnitēs, ſi ſacerdoti omnia peccata ſua confiteatur, & impœnitentiam, ob quam ſine abſolutione relinquitur, à præcepto Eccleſiæ de annua confeſsione ita; vt illius præcepti non ſit reus, excuſatur Definita eſt expreſsè ab Alex. Papa cap. quod quidam, de pœnitentiis, & remiſſ.

DVBIVM.

Tenebiturne ſacerdos ſigillum ſecreti talis confeſſionis ſeruare?

CONCL. II.

TENETVR omnino. Quia illa confeſsio eſt ſacramentalis. Eſt enim accuſatio ſuipſius, & ex natura

natura sua disponit ad sacramentum, si ex parte pœnitentis non esset obex.

Septima Difficul. An poenitens excommunicatus reticens excommunicationem teneatur reiterare confessionem.

Dvae sunt opiniones. Prima Angeli, & Caiet. ver. absolutionis impedimenta, qui tenent excommunicatum à peccatis, & non ab excommunicatione absolutum, non teneri ad reiterandam confessionem. Cõtraria opinio est multorum doctorumquos sequitur Gab. *Angel. Caiet. Verb. absolutionis impedimenta d. 17. q. 1.*

CONCL. I.

Excommvnicatvs ignorantia inuincibili iuris, aut facti laborans, si prius à peccatis, quàm ab excommunicatione absoluatur, confessionem reiterare non tenebitur. Sacrameutum enim fuit validum: quoniam per ignorantiam inuincibilem pœnitens excusatur.

CONCLV. II.

Si pœnitens fuerit excommunicationis conscius, & deposuerit contumaciam, & prius à peccatis, quàm ab excommunicatione, absoluatur erit reiteranda confessio. Non enim, durante excommunicatione, est sacramentalis absolutionis capax, quamuis præstet iuramentum obediendi Eccle-

di Eccleſiæ; ut conſtat ex cap. A nobis el ſecundo de ſent.excommunicationis. Et definitum eſt in cap.ſi celebrat,de clerico excommunicato celebrate. Quare multò minus poterit abſolui, qui fuerit contumax.

Octaua Diffic. An qui mentitur in confeſsione, imponens ſibi aliquod ueniale, aut mortale, confeſſionem reiterare teneatur?

Verbo confeſſio cõditio ne 4. d.18.q.2.arti.4. Soto.

CAIET. in ſumma tenet peccare mortaliter ſi propoſuerit aliquod veniale ſic cõfiteri: ſin minus non, niſi venialiter. Contrariam opinionem defendit Soto.

CONCLV. I.

QVI finxerit in confeſsione aliquod mortale, mortaliter peccabit, & ſacramentum erit reiterandum. Decipit namque in re graui iudicem, & ponit obicem ſacramento, & deeſt fidelis materia huius ſacramenti; quia peccatum fictum non eſt materia.

CONCL. II.

QVI in ſacramento pœnitentiæ finxerit aliquod ueniale, nec peccabit mortaliter, etiamſi intendat omnia peccata venialia confiteri, neque ſacramentum hac de cauſa erit irritum. Non enim decipit iudicem in materia graui, ſed leui; neque veniale, cùm non ſit materia neceſſaria confeſsionis, tollit ſufficientẽ materiam, dummodò ſint alia peccata, à quibus ſacerdos pœnitentem abſoluat.

CON-

CONCL. III.

Quando pœnitens affirmat, tanquàm certum ex industria, quod sibi dubium est, mortaliter peccat, & sacramentum est nullum. Ratio est; quia deficit fidelis, & necessaria materia, quæ est de essentia sacramenti.

CONCL. IIII.

Si hoc facit eligens tutiorem partem, sacramentum erit ualidum, quamuis erret, & venialiter peccet. Confessio enim est fidelis; quia non mentitur, cùm non dicat falsum cum intentione decipiendi aliquem. Pœnitenti namque cordi tunc non est confessorem fallere: sed partem certiorem eligere.

Nona Diffi. An confessio ob defectum sufficientis confessoris sit reiteranda? *DD.d.17. Ricar. art.5 q.3. Duran. q.11.*

CONCL. I.

Confessio facta sacerdoti non habenti iurisdictionem est nulla, & reiteranda. Definita est in conc. Late.

Hinc confessio facta simplici sacerdoti, uel nõ de licentia curati est reiteranda, etiã post cõc. Tri. Appen. 1.

Similiter & confessio facta excommunicato denunciato, & excommunicato per manifestam clerici percusionem. Non enim habet iurisdictionẽ: ut in extrauag. ad euitanda scãdala habetur; nõ aũt si excommunicatus habeat titulum curati, & Appen. 2.

commu-

communiter eius excommunicatio ignoretur. Vtrunque enim, ſcilicet, titulus, & communis error facti, ideſt, excommunicationis requiritur.

APPEN.3. Hinc omnes confeſsiones factæ religioſo apoſtatæ denunciato ſunt nullæ, & reiterandæ, poſteà quàm fuerit nota eius excommunicatio. Quia deeſt titulus. vide Caiet. verb. abſolutio. Vbi citat argumentum legis, Barbarius Philippus. ff. de officio præſidis.

CONCL. II.

CONFESSIO facta ſacerdoti, nondum denunciato, & curato, licet à pœnitente ad hoc inducto, non eſt reiteranda. Ratio eſt; quia ſubditus petit miniſterium ſibi à curato debitum. Et cõfirmatur per extrauag. ad euitanda, quam apud Caie. uer. excommunicatio minor, reperies.

CONCL. III.

CONFESSIO facta ſacerdoti excommunicato, non curato, & parato ad audiendas confeſsiones eſt nulla, & reiteranda. Quia grauius peccat ſacramentum adminiſtrando, quàm habendo voluntatem ſolam adminiſtrãdi, cuius grauioris peccati eſt particeps, qui illi confitetur. Actus enim diſtincto præcepto à uoluntatis deſiderio prohibetur: ut patet in peccato adulterii. Oppoſitum tenent multi graues doctores.

CON-

CONCL. IIII.

QVANDO sacerdos tanta laborat ignorantia: ut absoluere nesciat, confessio est nulla, & reiteranda. Quia non potest ferre sententiam.

CONCL. V.

QVANDO sacerdos non habet absoluendi intẽtionem, est etiam confessio reiteranda. Sunt enim materia, & forma, & intentio, ministri de neces sitate sacramenti.

CONCL. VI.

QVANDO confessio est nulla ex defectu confessoris sufficientis in aliquo casu ex dictis, tenebitur sacerdos pœnitentem admonere; ut iterum confiteatur. Patet à simili de sacramento baptismi. Nam minister, qui non habuit intentionem baptizandi aliquem, tenetur illum admonere: ut iterum baptizetur.

Adria. q. 3. de confes. o-ne dubio 9. Caiet. uerbo confessionis iteratio. Ricar. ar. 3. Medina. C. deconfessione

Decima difficultas. Pœnitens, qui ex negligentia, uel obliuione pœnitentiam iniunctam non impleuit, tenebitur ne reiterare confessionem?

PALVDANVS, & Syluest. tenent esse reiterandam. Contraria opinio est verior, quam Gab. proponit. Verùm de hac difficultate infra in q. de clauibus disputabitur. Est autem consulendum omnibus pœnitentibus, qui iniunctam pœnitentiam

Palu. d. 17. Sylu. Verbo confessio. 1. § 3. Gab. d. 17. q. 1.

non impleuerunt; ut aliquas indulgentias consequantur ad satisfaciendum pro pœna peccatis debita; & ut ab obligatione implendi pœnitentiam liberentur.

Secunda difficultas. Estne utilis iteratio confessionis ualidæ?

Ric. dist. 18. Scot. dist. 19. DVAE sunt opiniones. Prima Ric. & Sco. qui affirmare uidentur absolutionem iteratam non remittere pœnam temporalem. Altera, & opposita est quorundam doctorum, quos Gab. adducit. d. 18. q. 1.

CONCLVSIO.

TALIS confessionis iteratio est uerum sacramentum, & utilis. Habet enim materiam non necessariam; sed uoluntariam, & formam; & uirtus passionis Christi, quæ ibi applicatur, satisfactionem aliquam pro pœna temporali debitã operatur: quod quidem Sco. & Ric. nunquàm negarunt.

DD. dist. 17 & 18. *Nona Art. De ministro sacramenti confessionis?*

Scot. q. unica. S. Th. q. 8. ar. 1 2 et 3 Dur. q. 1. Alex. q. 78. HIC Art. nonnullis difficultatibus positis absoluetur.

Prima difficultas. Poteritne, sacerdote deficiente, laico fieri confessio?

TRES sunt opiniones. Prima asserentium, s. B. Augustini & habetur in cã. quem pœnitet, de pœnitẽ. dist. 1. quòd tanta uis cõfessionis est; ut si deest acer-

ſacerdos, confiteatur proximo, & magiſtri ſen. d. 17 quòd quęrendus eſt ſacerdos, qui ſi defuerit confiteri debet laico, & D. Tho. ibidem q. 3. ar. 4. q. 2. quòd in neceſſitate ſupplet laicus, ut ei confeſſio fieri poſſit; qui quamuis confeſſionem audiat, non poterit ſacramentaliter abſoluere. Adduntque teneri pęnitentem confiteri iterum ſacerdoti; interim uerò à ſummo ſacerdote Chriſto abſolui. Quę autem hic citata habentur, intelligenda ſunt, dummodò, pœnitens habeat contritionem, & de conſilio, non dę præcepto.

Secũda opinio eſt. B. Bona. dicẽtis hoc eſſe tunc laudabile; non tamen neceſſarium.

Tertia opinio eſt Scot. affirmantis hoc plerumque non eſſe laudabile, & nunquàm eſſe neceſſarium.

CONCLVSIO I.

HAERETICVM eſt affirmare poteſtatem abſoluendi eſſe penes laicos. Definita eſt expreſsè in conc. Trid. cap. 5. & can. 10. ſeſſ. 14. ubi anathematizantur aſſerentes laicos poſſe ſacramentaliter abſoluere.

CONCLVSIO II.

DEFICIENTE ſacerdote, laude dignũ erit aliquando ratione humilitatis, aut petendi conſilii laico cõfiteri: nõ tamẽ neceſſariũ. Eſt. n. talis manifeſtatio opus uirtutis: & hac ratione interpretãdę sũt auctorita., quæ à mag. adducũtur; ut ſ. ratione humilitatis, uel petẽdi cõſilii. Et laicus audiẽs alienũ

peccatum tenebitur sigillum secreti sub pæna peccati mortalis seruare.

Error. Hinc confutatus manet error Lutheri, qui omnes laicos sartores, piscatores, &c. omnesque mulierculas, sacerdotes esse, & potestatem absoluēdi habere docuit.

Secunda difficultas. laicus, si confessionem audiat, & sacramenti absolutionem proferat dicens, ego absoluo te, efficieturne irregularis?

d.17.q.3. Verbo confessio.1.§.1.

DVAE sunt opiniones. Prima Paludanus, qui tenet partem affirmantem. Contraria est Syluest.

CONCLVSIO.

NEQVAQVAM efficitur irregularis (si ita absoluat) quòminus ordinari possit. Ratio est; quia cùm irregularitas sit pæna Ecclesiastica; nisi in casibus à iure expressis minimè contrahetur.

Soto dist.18. q.4.ar.2.

Tertia difficultas. Eritne satis simplici sacerdoti confiteri, uel necessariò proprio sacerdoti erit confitendum?

CONCLVSIO.

CONFESSIO debet necessariò proprio sacerdoti fieri, uel alieno petita tamē licētia à proprio, & obtenta. Definita est expressè in cap, Omnis utriusque sexus.

Quar-

Quarta difficu ltas. Quisnam erit ſufficiens cuiuſcunque ſtatus confeſſor? DD. diſt. 17

CONCLV. I.

SVMMVS Pontifex poterit cuicunque ſacerdoti confiteri. Hæc concluſio ſupra fuit demonſtrata.

CONCL. II

CARDINALES iure communi confeſſores ſibi eligere non poſſunt; ſed Papæ, uel eius pœnitentiario, uel alteri de licentia Papæ, ſiue pœnitētiarii confiteri debent, de hac Caiet. in ſumma uerbo abſolutio eſt legendus.

CONCL. III.

FAMILIARES Papæ, qui in Romana curia uitam degunt, pœnitentiarium Papæ, tanquam proprium ſacerdotem habent.

CONCLV. IIII.

ARCHIEPISCOPI, Epiſcopi, cæteriqne prælati exempti, abbates; ut abbas Metmenſis, generales ordinum habent facultatem eligendi ſibi in confeſſorem, quemlibet ſimplicem ſacerdotem. Definita eſt expreſsè in cap. finali de pœnit. & remiſſio.

Exempti dicuntur in præſentia, qui ſunt Papæ immediati, & nominantur immediati. Quia

in foro conſcientiæ non habent alium prælatum à Papa, quamuis alium in foro exteriori habeant:ut prouinciales Epiſcopi, qui habent archiepiscopum metropolitanum, cui ſubiiciuntur.

I. Dubium.

Poteruntne Guardiani, Abbates, Priores, Prouinciales &c. ſibi confeſſores, quemadmodum Epiſcopi, eligere?

Verb. confeſſio 1. §. 8. Sylvester duas citat opiniones. Et prima eſt Panor. ſuper cap. finale citatum, & ſummæ Angelicæ, qui tenent dictum priuilegium non extendi ad huiuſmodi prælatos.

Contraria opinio eſt Hoſtienſis, Palu. quos citat, & ſequitur Syluester, & Soto. Vtraque opinio eſt probabilis. d. 18. q 4. a. ni. 2.

Concl. I.

Neqvaqvam poſſunt tali priuilegio uti. Alioqui enim non haberẽt guardiani aliquem caſum prouinciali reſeruatum, pręter excommunicationem in foro exteriori poſitam. Nam quando aliquis confitetur de licentia Papæ, non poteſt ſuperior reſeruare ſibi aliquem caſum. Dubium tamen uidetur eſſe de prouincialibus, propter rationem textus in cap. finali d. 5. ne pro dilatione pœnitentiæ periculum immineat animarum, unde non poſſet generalis miniſter reſeruare prouincialibus aliquem caſum à ſe abſoluendum.

CON-

CONCL. II.

RELIQVI prælati non exempti:ſed Epiſcopo ſubditi, vt curati &c. auctoritate Epiſcopi confiteri debent. Quia proprius eorum ſacerdos eſt Epiſcopus, & de iure non habent aliquod priuilegium.

CONCL. III.

PRAELATI, qui auctoritate Rom.Pont.cōfitentur, non habent aliquem caſum ſuo ſuperiori reſeruatum, præter excommunicationem ab illo latam. Quia inferior non poteſt ſuperioris auctoritatem limitare:poteſt tamen metropolitanus Epiſcopum excommunicare:ut ex iure patet.

CONCL. IIII.

CANONICI Eccleſiæ cathedralis,curati, & ſimplices ſacerdotes olim poterant pro arbitrio eligere confeſſorem ex conceſſione ab Epiſcopo tacitè approbata; nunc autem hoc reuocatum eſt per concil. Trid. ſeſſ. 23. cap. 15. de reformatione. Vnde nullus clericorum poteſt modò confiteri niſi curato, uel confeſſori per Epiſcopum conſtituto. *Caiet. Verbo abſolutio.*

CONCL. V.

RELIGIOSI vnius ordinis ſine licentia petita, & obtenta ſuorum prælatorum, ſacerdotibus alterius ordinis confiteri non poſſunt, etiamſi ſint confeſſores ſæcularium conſtituti. Definita eſt expreſsè in extrauagan. inter cunctas.

CONCL. VI.

Vniversi religiosi nõ possunt; nisi suo prælato, uel alteri religioso de licentia prælati confiteri. Definita est in conc. Lateranensi, & refertur in cap. omnis utriusque sexus.

Appen. Hinc poterunt monachi de licentia suorũ prælatorum sacerdotibus alterius religionis, etiam nõdum institutis confessoribus sæcularium, sua peccata in confessione referare. Nam concil. Tridẽt. quando præcipit, ne religiosus audiat confessiones sacerdotum, nisi prius ab episcopis idoneus iudicetur, intelligendum esse de sacerdotibus subditis Episcopis uidetur: religiosi uerò non sunt Episcopo subditi, & ideo eorum approbatio non desideratur.

Appen4. Hinc guardianus poterit mihi concedere facultatem confitendi religioso, qui nondum est confessor institutus. Quia guardianus est mihi proprius sacerdos, de cuius facultate, possum alieno confiteri: instituto tamen in suo ordine.

CONCL. VII.

Caiet. uerbo confessio.

Necessitas celebrãdi sacerdoti alieno cõfitendi facultatem non præstat. Ratio est; quia in articulo mortis tantùm conceditur homini facultas: ut sine licentia proprii, alieno confiteri possit; vt dicitur in conc. Trident.

Appen. 1. Hinc, si ratione scandali sacerdos est celebraturus; ut in q. de suscipientibus Eucharistiam diximus, satis erit tunc; ut Deo reconcilietur.

CON

CONCL. VIII.

Imperator orbis ex tacita Rom.Pont.facultate propriis capellanis, & si simplices sint, confiteri potest. Paluda. est vbi supra.

CONCL. IX.

Reges proprio Episcopo dioecesis, vbi habitant, vel curato, in cuius parochia domus regia sita est, confiteri tenentur. Vterq; enim est proprius regis sacerdos.

CONCL. X.

Scholastici Salmanticenses, Complutenses, Valentini, Illerdenses &c. tenētur curato illius parochiæ confiteri, vbi domicilium habent. Quia proprius est illorum sacerdos.

Hinc, quantum ad forum conscientiæ subditi erunt Episcopo, uel Archiepiscopo; ita ut fortassis posset Episcopus illorum uota commutare, aut dispensare; suo autem Cācellario subiiciuntur quantùm ad forum exterius. Appen.I.

CONCL. XI.

Ratione delicti commissi in alieno Episcopatu, uel parochia, tale delictum committens alieno sacerdoti subiicitur, & illi confiteri tenetur. lege in 2.parte.art 4. q. de excommunicatione diff. 8. Caue Syluestrum ubi sup. §.8. quò loco opinatur posse aliquem de licentia proprii sacerdotis præsumpta

Syluest. can tè legendus. sumpta alieno sacerdoti confiteri, quod est contra conc. Late. ubi definitur petendam esse prius, & obtinandam.

CONCL. XII.

VAGABVNDI, peregrini, viatores, isti omnes possunt confiteri curato illius parochiæ, ubi hospitantur; aut fratribus priuilegiatis, aut confessoribus in illa diœcesi per Episcppum constitutis. Definita est in extrauag. Eugenii IIII. cuius Caiet. meminit dicens esse limitandam, quandò confessio est sub pręcepto; ut in Quadragesima. Sed extendenda est etiam ad confessiones spontaneas: ut dicit Soto. Quia quando lex non distinguit, neque nos distinguere debemus.

Hinc, quantùm ad casus reseruatos, eidem Episcopo, ubi confitentur, erunt subiecti; nisi casus sit reseruatus proprio Episcopo. Tunc enim, quandò à proprio Episcopatu discedit, specialem facultatem petere debet; alioqui absolui non poterit. APPEN. 2

II. DVBIVM.

Propter malitiam, & ignorantiam proprij sacerdotis, poteritne aliquis, non obtenta ab illo licentia, alieno confiteri?

CONCLVSIO.

NEMINI ob hanc causam, nisi prius obtenta licentia à proprio, confiteri alieno licet. Definita est

ta eſt in conc. Late. quod cùm abſolutè dicat, niſi prius petita, & obtenta licentia à proprio, abſolutè erit intelligendum.

Hinc, ſi mulier timeat à curato inducendam eſſe ad malum, ſi illi confiteatur, nequaquàm alieno confiteri poterit, niſi obtenta prius licentia, uel à curato, uel ab Epiſcopo, quam ſi obtinere non poterit, illo anno ad confeſsionem nō obligabitur. Quia non habet ſufficientis confeſſoris copiam. Adrian.

III. Dubium.

Peccabitne concubina proprij curati, illi confitendo. *Ric. d. 17. ar. 3. q. 2.*

Conclusio.

Si timet inter confitendum eſſe illi daturam peccandi occaſionem, nequaquàm poteſt. Quia ponit obicem ſacramento; ſi verò hoc non timeat, poterit eidem confiteri.

Quinta Difficul. An præter annuam confeſſionem, teneātur curati ſuorum ſubditorum, quoties confiteri voluerint, ſuas confeſſiones audire?

Opinio Ric. eſt negans. Contraria eſt Adr. *Ric. d. d. 18. ar. 2. q. 3. Adria. q. 8. de confeſſione.*

Conclusio.

Quoties ſubditi voluerint per annum confiteri, curatus illos audire tenetur. Quia ex officio illos paſcere, & in uiā charitatis reducere tenet; vt conſtat

conſtat Ezech 34. Vę paſtoribus Iſrael, qui paſcebant ſemetipſos, non ne greges à paſtoribus paſcuntur? &c. & uia alia ad charitatem certior non eſt, quàm per ueram confeſsionem.

Sexta diffi. Qui confeſſi ſunt fratribus priuilegiatis, tenenturne proprio confiteri?

S. Tho. q. 8. art. 5. Adri. vbi ſupra. Dur. d. 17. q. 2. Sco. d. 18. q. 4 ar. 3.

HENRICVS de Gandauo affirmauit; ut refert Adri. Papam non poſſe concedere facultatem parochianis: ut proprio curato confiteri non teneantur, ſaltem ſemel in anno teneri arbitrabatur. Quidam Ioan. nomine de Poliaco multò deterius errauit dicens, neque Papam, neque Deum poſſe parochianis facultatem concedere; ut alteri, quàm curato confiteantur.

CONCL. I.

EPISCOPVS cuicunque ſacerdoti, non impedito, poteſt facultatem audiendi confeſsiones ſuorum ſubditorum, etiam curatis contradicentibus, concedere. Nam eſt etiam proprius curatus, & ſuperior. Definita eſt in canone cunctis fidelibus. 16. q. 1.

CONCL. II.

QVI ſemel fratribus priuilegiatis ab Epiſcopo approbatis confeſſus eſt, eodē anno nō tenetur proprio curato confiteri. Quia confitetur auctoritate

tate proprii; ut patet in cap. Omnis vtriuſque ſexus, & in extrauag. inter cunctas, de priuilegiis.

IIII. DVBIVM.

Quid poteſt confeſſor ab Epiſcopo approbatus efficere?

CONCLV. I.

PRAESENTATVS poteſt audire confeſsiones intra diœceſim, in qua fuit approbatus. Definita eſt in clementina, dudum, de ſepulturis, vbi ita legitur. Extra ciuitates, & diœceſes, in quibus deputati fuerint, confeſsiones non audiant.

CONCLV. II

POTERIT etiam confeſsiones ſubditorum Epiſcopi, à quo fuit approbatus, audire. Quia, ut curatus poteſt extra ſuam parochiam ſibi ſubditos audire; ita & priuilegiatus.

Septima Difficultas. Poteſtne habens bullam Cruciatæ ſimplicem ſacerdotem in confeſſorem eligere?

CONCLVSIO.

NON poteſt, niſi approbatum ab Epiſcopo eligere. Definita eſt in conc. Trid. ſeſſ. 23. can. 15. ubi decretum eſt; ut nullus, etiam regularis, poſsit audire confeſsiones ſæcularium, & ſacerdotum, niſi priùs ab Epiſcopis per examen, &c. aut aliàs idoneus iudicetur.

Hinc,

APPEN. Hinc, si Episcopus dederit facultatem alicui audiendi confessiones uirtute bullarum, tantùm poterit habentes bullam audire, Quia concil. non dicit: nisi fuerit institutus confessor; sed nisi priùs ab Episcopo per examen &c.

Octaua Difficul. Poteruntne religiosi, inuito prælato, per facultatem Episcopi audire confessiones?

DVAE sunt opiniones. Angelus partem negantem tenet. Adri. affirmantem. q 5. de confessione dubio primo, vbi Angelum citat.

CONCLVSIO.

REGVLARIS non institutus confessor à suo prælato, si non sit suspensus, uel excommunicatus, sola Episcopi auctoritate confessiones audire poterit sæcularium; non tamen fratrum. Ratio est; quia habet potestatem ordinis indelebilem; per quam est capax iurisdictionis, quam illi Episcopus contulit: & ualebit absolutio, etiam si prælatus præcipiat, ne confessiones audiat. Peccabit tamen contra obedientiam, & puniri poterit. Si verò fuerit excommunicatus, vel à suo prælato suspensus, non poterit confessiones audire. Quia excommunicati, & suspensi à iure prohibentur, ne actu iurisdictionem habeant.

Nona Diffic. In art.mortis potest poenitens cuicunque sacerdoti excommunicato, suspenso, Apostatæ, siue hæretico confiteri?

CONCL. I.

QVICVNQVE excommunicatus in ar. mortis absolui potest à quauis excommunicatione, etiam Papali, per quemcumque sacerdotem simplicem, etiam excommunicatum, & denuntiatum. Definita est in multis tex. iuris canonici; nam vbicunque in iure absolutio ab excommunicatione Rom. Pont. reseruatur, statim subiungitur: ne ab alio, nisi in art. mortis absoluatur. vt ex can. si quis suadente 17.q.4. constat.

CONCL. II.

QVICVNQVE peccator poterit in art. mortis per quemlibet sacerdotem simplicem, etiam excommunicatum à reseruatis absolui, atque etiam denuntiatum. Definita est in conc. Trid. expressè sess. 14. cap. 7. quod est intelligendum cautè, scilicet, deficiente sacerdote non impedito APPEN. I.

Hinc, degradatus idem efficere poterit. Nam cõcilium sine distinctione, & discrimine loquitur dicens; in ar. mortis omnes sacerdotes &c. APPEN. 2.

Hinc, eandem potestatem sacerdos hæreticus, siue apostata à fide, in tali articulo habere uidetur. Ratio est; quia cum concil. Trident. non distinguat, neque nos distinguere debemus. Est tamen

intelligenda appendix dummodò hæreticus, ſiuè apoſtata habeat intentionem faciendi, quod Romana Eccleſia facit. Hæc appendix eſt cōtra quoſdam Theologos, quos citat Sylu. quos Cano par. 5. de pœnitentia ſequitur.

Verbo Confeſſio. 1. §. Vlt. Cano de pœniten.

CONCL. IIII.

SACERDOTES ſimplices in ar. mortis abſoluentes non habent à Chriſto, ſiue à iure Diuino; ſed à Papa, & ex inſtitutione Eccleſiæ iuriſdictionem. Ratio eſt; quia ſolus Rom. Pont. habet modò iuriſdictionem à iure Diuino, & à Chriſto; reliqui verò ſacerdotes illam à Papa, & ex inſtitutione Eccleſiæ habent. Alioquin enim poteſtas iuriſdictionis eſſet indelebilis; ut poteſtas conficiendi Eucharíſtiam, quod eſt erroneum. Abſolutio ſiquidem eſt nulla, quæ à proprio ſacerdote, vel ab alio de licentia proprii non impenditur. Hæc eſt Duran. & Soto contra Paludanum, quem ſequitur Cano ubi ſupra.

Dur. d. 19. q. 2. So. d. 18 q. 4. ar. 4.

Decima Diffic. Poteſtne Laicus in artic. mortis aliquem ab excommunicatione abſoluere?

CONCLVSIO.

QVAMVIS laicus poſſit habere in foro exteriori ſpiritualem iuriſdictionem; non tamen, ſi illa caret, poteſt aliquem in art. mortis ab excommunicatione abſoluere. Ratio eſt; quia ſi excommunicatus eſt conſcius excommunicationis, & non eſt contumax; ſed dolet &c. iam quò ad Deū

eſt ab-

eſt abſolutus, & quòad Eccleſiam; ut poſſit in loco ſacro ſepeliri; ut pro illo ſacrificia offerantur, poſt mortem abſolui poterit; ut in cap. ex nobis de ſententia excommunicationis definitur. Atque ita tali abſolutione non indigebit. Paludani eſt contra gloſſam in cap. paſtoralis de officio ordinarii. *Palud. d. 20*

Caieta. Verbo confeſſio cap. 3.

Vndecima difficultas: Quando miniſter non habet iurisdictionem, confeſſio illi facta eritne ualida?

O N C L V S I O.

SI confeſſor habet titulum, & illius impedimẽtum communiter ignoratur, confeſſio ualebit. v. g ſi collatum ſit beneficium ſacerdoti excommunicato, collatio erit nulla: confeſſiones tamen illi factę erunt validæ, & non iterandæ; etiamſi poſtea eius impedimentum manifeſtetur. Patet à ſimili, per legem Barbarius Philippus ff. de officio præſidis. Si autem confeſſor non habet titulum, &cæ. quid tenendum ſit, ſupra de confeſſione iteranda docuimus.

Art. ult. de ſigillo confeſſionis?

HIc Art. aliquot poſitis difficultatibus abſoluetur.

Alex. Alen. q. 78. DD. d. 21. D. Bona. ar. 2, Ric. ar ti. 4. q. 1; S. Tho. q. 11. Dur. q. 2. & Scot. q. 4. Appen.

Difficultas. Quo iure ſacerdos ad ſigillum confeſſionis tenetur?

C O N C L V S I O.

IVRE naturali, Diuino, & Eccleſiaſtico. Ra-

tio eſt: quia cùm ſit hoc ſacramentum de neceſſitate ſalutis, ſi aliquo modo liceret ſacerdoti confeſſionem reuelare, haud dubiè homines à confeſſione territi, ſine illa perirent. Eſt definita in cap. omnis vtriuſque.

Appen. Hinc prius ſacerdos mortem ſubire, quàm confeſſionem reuelare tenetur.

Alex. Alen. q. 18. ar. 2. D. Bona. q. 1 ar. 2. Sylu. Verbo confeſſio. 1. §. 1.

Secunda diffic. An ſacerdos peccatorem impœnitentem ſilere teneatur?

DVAE ſunt opiniones. Prima Alex. Alen. dicentis; quando peccator habet propoſitum committendi aliquod peccatum: ut ſeminãdi hæreſim, à quo nõ uult recedere, tale peccatum cadit, inquit, non ſub ſigillo confeſſionis; Alex. ſequuntur Panormi. in cap. omnis utriuſque ſexus, & Sylu. Cõtraria opinio eſt Sco. q. 2. & Ric. & Thom. & Duran. ubi ſupra, & Caieta.

Caie. quolibet. 1. q. 2.

CONCLV. I.

CONFESSOR ſub ſigillo confeſſionis peccatum futurum, uel præteritum omnino impœnitentis, dummodò ſacramentaliter proponatur, ſub ſigillo habere tenetur. Ratio eſt; quia cùm ſit talis confeſſio ſacramentalis, obligabit neceſſariò ad ſigillum confeſſionis. In cap. enim omnis utriuſque ſexus ſine aliqua diſtinct. confeſſionis ſigillum cuiuſcunque pœnitentis præcipitur, dummodò accuſando ſeipſum illud proponat.

Appen. 1. Hinc, ſi hæreticus, impœnitens, ſuum peccatum

cum sacramentaliter proposuerit, erit silentio in uolnendum, etiamsi ex eius impænitentia uniuersæ Ecclesię dispendium immineat. Non enim sunt facienda mala; ut ueniant bona, uel ut maiora mala uitentur; cùm aliter possit remedium adhiberi. Hęc uidetur contra Panor. & Syluest. dicentes: est crimen hæresis, quòd nec confessio cælat. *Ad rom. c. 3*

CONCLV. II

In casu conclusionis, & appendicis poterit cõfessor generaliter dicere prælato; ut caueat diligenter, & uigilet, ne in sua Ecclesia hæreses oriantur: dummodò peccatoris reuelatio non timeatur. Potest enim sacerdos reuelare crimen, dummodò uerbo, aut signo criminosum non indicet. *S. Thom. ost*

CONCL. III.

Si peccator suum crimen non accusando se: sed inducendo sacerdotem in suum errorem, proponat, non tacere peccatorem; sed inquisitoribus illum reuelare tenetur. Talis enim confessio non est sacramentalis, nec confessio dicenda: sed modus occultè dogmatizandi. *Caiet. & Duran. ost.*

Hinc, si quis in confessione suffragium confessoris ad aliquam dignitatem comparandam precibus, uel pecunia ambiret, tale peccatum non esset sub sigillo confessionis tenendum: & de similibus simile est iudicium. *A PPEN. 2.*

Tertia difficultas. An possit sacerdos reuelando confessionem uenialium tantùm, aliquando peccare?

CONCL. I.

SACRILEGIVM est, & mortale peccatum cōfessionem, uel uenialis peccati reuelare. Daretur enim occasio deterrendi alios à confessione. Vnde grauissima pœna in can. omnis utriusque sexus reuelantes confessionem puniuntur.

CONCL. II.

QVI dicit: Ioannes confessus est mihi sua peccata, & non addit mortalia, aut uenialia, confessionem non reuelat. Reuelatio enim non est nisi rei ignotę, & pænitentem sua peccata confiteri, omnibus est notissimum.

Caiet. u Confessio.

CONCL. III.

SACERDOS non potest absolutè dicere talem pænitentem non absolui. Reuelaret enim tunc illius impænitentiam: nisi subiungat: quia nondum confessionem finiuit.

Quarta difficultas. Licetne confeßori laudare poenitentem?

CONCL. I.

QVANDO ex eius laude alium esse minus laude dignum insinuatur, haud licet. Esset enim hoc alterius peccatum indicare.

Armil.

Hinc, si sacerdos, auditis duobus sociis, unum

prae

præ alio laudaret; uel nihil de alio diceret, eius cō fessionem reualeret.

Quinta difficultas. An sacerdos in crimine participantem, etiam sub sigillo confessionis cœlare teneatur?

CONCLVSIO.

SACERDOS, & pænitentem, & participantem in crimine tacere tenetur. Aliter enim esset reuelatæ confessionis reus, & pæna contra reuelā tes statuta plectendus. Perinde namque ex reuelatione participantis, atque pęnitentis, homines à cō fessione reuocarentur. *D. Bona. q. 2. ar. 2. S. Tho. q. 11. ar. 2. Ricar. ar. 4. q. 4 Sco q. 1. di. 31 Sylu. uerbo confessio. 3. 5. 6.*

Sexta difficultas. An integrum sit sacerdoti dicere in generali: ego audiui peccata in confessione, sine ulla pęnitentis reuelatione?

CONCLVSIO.

LICITVM est, dummodò id cautè, & ob aliquam honestam causam fiat. Definita est expressè in cap. de officii de pæniten. & remiss. & in ca. omnis utriusque sexus dicitur ratione consultationis hoc elicere, dummodò pænitens non reueletur. Cæterum citra consultationem, uel aliquam iustam causam, temerarium hoc est, licet pænitentis persona non reueletur: & hac ratione erit uera Panor. opinio in cap. omnis utriusq; sexus, qui conclusionem negat

VI. diffic. An possit sacerdos ex facultate pænitētis reuelare peccatum, quod in confessione tantùm nouit?

DVAE sunt extremæ opiniones. Prima est

Alex. Alen. ar. 3. Duran q. 4. summa Angelica V. confessio 3. §. 3.

negans Alex. Scot. ubi supra Durã. summæ Angelicæ. Secunda est affirmans B. Thom. Bona. quos citat Gabr. eadem dist. 21.

CONCLV. I.

SINE aliqua causa, & in generali, non potest sacerdos tale peccatum reuelare, nisi pænitens illud extra confessionem narret. Lex enim de sigillo confessionis est in fauorem totius Ecclesiæ introducta, cui non potest unus pœnitens cedere: quemadmodum non potest clericus renuntiare priuilegio canonis, si quis suadente, quod in fauorem totius Ecclesiæ est concessum.

CONCL. II.

Ex legitima causa, & respectu alicuius peculiaris peccati, satis erit pænitentem confessori facultatem concedere illud reuelandi; quamuis extra cõfessionem minimè narret. Tunc enim istæ sunt æquiualentes. Concedo tibi facultatem reuelandi furtum, quod tibi confessus sum, & scias me tale furtum commisisse.

Alex. Alen. ar. 4. D. Bonæ. q. 3. ar. 2. S. Tho. ar. 5. & scot. ubi supra, Ricardus d. 21. ar. 4. q. 1. & 2. Soto dist. 18. in fine.

Octaua difficultas. An sacerdos possit sine sacrilegio crimen, quod scit duplici uia, in confessione, scilicet, & extra reuelare?

ALTISIODORENSIS partem negãtem defendit. Communis autem opinio: ut docet Gab. affirmat.

CON-

CONCLVSIO.

POTEST ſacerdos proponere in iudicio crimẽ, quod in confeſſione, & extra nouit. Ratio eſt: quia tale peccatum nō reuelatur, quatenus in confeſſione cognitum. Ex oppoſito enim multa crimina impunita remanerent, cùm ſacerdos non poſſet in iudicio teſtificari crimen, quod ante confeſſionem nouit, ſi criminoſus poſtea illi confiteretur. Appani

Hinc ſacerdos habens in iudicio contra aliquẽ reum, poterit illum accuſare, quamuis poſtea fuerit illi crimen notum per confeſſionem; ſeruanda tamen eſt prudens cautela.

Hinc ob reuerẽtiã confeſſionis caueãt iudices, & inquiſitores, ne ſub ſigillo confeſſionis audiant in cõfeſſione, quæ ſibi in judico denunciãda ſunt. Appani.

Nona difficultas. Licetne unam confesſionem in alia reuelare, quando aliter integra confesſio fieri non poteſt?

V.G. peccauit ſacerdos mortaliter abſoluendo Epiſcopum ſimoniacum, & integrè confiteri non poteſt, niſi ſacerdoti cognoſcenti Epiſcopum.

CONCLVSIO.

TVNC ſacerdos pænitens tale peccatnm confiteri non tenetur, quando non poteſt ſine reuelatione confeſſionis, quam audiuit. Ratio eſt: quia reſpectu illius peccati non habet tunc ſacerdotis ſufficientis copiam. *Scot. vbi ſupra.*

Alex Alen. ar. 1. D. Bona. q. 1. ar2. Ric. & Sco. ubi supra. duran. ibid. q. 4 ad 1.

Decima diffic. sacerdos poterit negare se in confessione crimen alicuius pænitentis audiuisse?

CONCLVSIO I.

SACERDOS, quod in confessione nouit, scit tantùm: ut Deus, idest, Dei minister. Definita est expresse in cap. si sacerdos, de officio ordinarii, ubi dicitur. *I*nterrogatum etiam iuramento respõdere posse illud crimen nescire; dummodò aliunde illud non agnouerit. Nemo enim dicitur scire, nisi quod uisu, aut alio sensu experimentaliter nouit: ut constat ex cano. testis 3. q. 9. confessor autẽ nouit per solam relationem. Ric. est D. Bon. & Duran. Oppositum opinatur Gabr.

quid sciri dicatur.

CONCL. II.

SACERDOS compulsus à Tyranno; ut respondeat non per uerbum scio, sed audio, poterit se nihil in confessione audiuisse, respondere. Nã hæc responsio habet duplicem sensum, non audiui, uel tanquàm minister Christi, uel tanquàm purus homo, & iudex secundum allegata, & probata sententiam ferens; & in hoc sensu non mentitur.

Rursus. Si Tyrannus compellat respondere, An audierit tanquàm Deus?

CONCL. III.

POTERIT respondere nequaquã; ut Deus audiui. Est. n. respõsio quoque amphiboligica. Nam non

non audiuit, tanquàm Deus: ut cauſa principalis; ſed ut miniſterialis cauſa.

Verum. Quid ſi Tyrranus roget, an tanquàm miniſterialis cauſa audierit?

CONCL. IIII.

RESPONDEO; erit mors tunc priùs ſubeunda, quàm crimen detegendum. Neque enim tacendo, aut illum accerbè reprehendendo, crimen indicabit. Sed Tyrannus ex ſua malitia illud collegit; uel Deus tunc, qui in neceſſariis nunquam deeſt, quid faciendum ſit, reuelabit. Hæc concluſio eſt Ric. quem ſequitur Adri. q. vlt. de correct. frat. Oppoſitum tenet Soto de ſigillo ſecreti m. 3. q. 3. dubio 1.

Vndecima Diffic. An ſacerdos ob crimen in ſola confeſſione cognitum poſſit pœnitentem ab aliquo actu, tanquàm indignum repellere?

V. G. publico ſuffragio in electione priuare? olim Henricus nullo modo hoc fieri poſſe tenuit. *Quolibet* 8.

CONCLVSIO.

QVANDO nulla negandi ſuffragii cauſa aſsignatur, bene poterit confeſſor illũ ni tali caſu expellere. Non enim aliquo modo crimen in confeſſione notum reuelatur.

Hinc, prouincialis non poterit priorẽ, aut guardianum propter crimen illi in confeſsione notũ, deponere; Appel.

deponere; bene tamen poterit ianitorem suo officio priuare. Quia hoc ex libera prælati uoluntate dependet.

Duadecima Diffic. Poteritne prælatus per notitiam aliquorum criminum, quam ex sola confessione habet, eorundem de nouo inquisitionem facere?

CONCLVSIO.

Inquirendi ius unde oria tur. NEQVAQVAM poterit. Ratio est; quia ius inquirendi ex infamia, uel ex semiplena delicti probatione nascitur. Poterit nihilominus uisitationis tempore diligentius ad illud intelligendum attendere, & diligentius uigilare super gregem suũ; præsertim, si crimen in damnum publicum resultat. Nihil enim prohibet confessorem ex auditis confessionibus prudentiorem fieri.

Decima tertia Diffi. Si prælatus inuenerit peccata subditi scripta ad confessionem faciendam, poterit inquisitionem facere?

CONCLVSIO.

HAVD poterit. Quia adeò sacrum, & diuinũ est confessionis sigillum; ut illa etiam, quæ ad confessionem ordinantur, perpetuo silentio inuoluenda censeantur.

Azpen. Hinc iudex sæcularis, si duo, vel tres pestilentissimi sacerdotes crimen per solam confessionem notum

notum apud illum deposuerint, omnino à iudicio cessare tenebitur.

Decima quarta Diffic. Licebitne sacerdoti communicare cum pœnitente aliquod peccatum extra confessionem, in sola confessione notum? Sco.q.4. ubi supra.

ALEXANDER, & Sco. & Dur. d. 21. affirmant nullo modo de licentia pœnitentis licitum esse reuelare confessionem.

Paludanus in fine.d. 21. asserit posse ratione correctionis fraternæ illum secretò de peccato semel confesso admonere, quod est omnino falsum. Quia confessionis sigillum quodammodò reuelaret.

CONCLVSIO.

NVLLO modo licet, nisi prius à pœnitente petita, & obtenta facultate. Quia illa, quæ sacerdos in foro animæ, ut Christi minister nouit; ut purus homo haud potest; & hoc nullo modo in detrimentum pœnitentis fieri potest.

Primum dubium. Poteritne poenitens iurare se nihil confessori dixisse?

RESPONDEO: integrum erit dicere, nihil tale sacerdoti in confessione dixi. Intelligendo tanquàm puro homini; cùm illi tanquàm Dei ministro dixerit.

Secundum Dubium. Quid si sacerdos errorem aliquem intollerabilem absoluendo commiserit? ut si non sibi subditum, uel excommunicatum à casu reseruato absoluerit, uel dixerit alienum non esse restituendum?

RESPONDEO: conuenire debet pœnitentem dicens; grauem commisi errorem te absoluendo, proinde tibi consule, velisne iterum confiteri; uel mihi; vt te veritatem doceam, sub eodem sigillo tractandi tuum negotium facultatem mi concedere. Si pœnitens tunc; quia sacerdotis consilium amplecti tenetur, neglexerit, culpa sacerdotis in pœnitentem transfertur. Cæterum si error non fuerit ita grauis, & creditur pœnitentem absolutum fuisse, nihil deipso amplius curandum est.

Tertium Dubium. Alia, quæ in confessione, præter peccata, dicuntur, caduntne sub confessionis sigillo?

RESPONDEO; quæ sibi sub sigillo confessionis traduntur tacere tenetur, ne tanto sacramento detrimentum faciat. Nam redderetur pœnitenti fraudulosa, & odiosa confessio. Quæ autem non sunt de materia confessionis, nec ad eam ordinantur, & parum refert pœnitenti illa reuelare, silere minime tenetur; dummodò se in confessione illa audiuisse non dicat.

Quar-

Quartum Dubium. Quæ extra ſacramentum ſub ſigillo confeſsionis committuntur, eruntne ſub tali ſigillo tenenda?

RESPONDEO; non debet ſub tali ſigillo quicquam recipi. Nam licet, qui illa ita audit, fidem frangat; tamen in pœnas canonis non incidit. Quia nulla fit ſacramento iniuria, neque eſt confeſsionis ſigillum. Tenetur nihilominus magis ad illud ſecretum ſeruandum, quàm ad alia; nam ex pacto nouum uinculum additur.

Decimaquinta Diffic. Teſtis, qui ſecretò nouit aliquod crimen, teneturne in iudicio percontanti iudici reſpondere ſe nihil ſcire?

DD. d. 21. S. Th. 2. 2. q. 69. ar. 2. & q. 7. art. 1. Soto de ratione te[n]endi ſecretum.

CONCL. I.

NON licet negare ſecretum in iudicio, aut extra. Propterea quòd negans veritatem mentitur, quod nunquàm eſt licitum.

CONCL. II.

QVANDO iudicium eſt legitimum, tam reus, quàm teſtis non reſpondendo iudici mortaliter peccant. Neque eſt reus, durante iudicio, donec veritatem reſpondeat, abſoluendus. Nam cùm iudex tunc interrogandi poteſtatem habeat, teſtis proculdubio reſpondere tenebitur.

CON-

CONCL. III.

QVANDO iudicium eſt illegitimum, poterũt reus, & teſtis nimiam iudicis ſollicitudinem verbis amphibologicis veritatem tacendo fallere. Nam cùm iudex tunc non poſsit interrogare, iſti ad reſpondendum non obligabuntur. Atque ita poterunt dicere; neſcio hoc, quod rogas, ſcientia publica; ut tibi manifeſtem. Sic Chriſtus Ieſus apud B. Marc. interrogatus à diſcipulis de die illa, & hora reſpondit; neq; filius hominis ſcit, ſcilicet: vt uobis tanquàm publicum, & notorium reuelet. Hactenus de confeſsione.

Marc. 13.

Alex. Alen. q. 84. & S. Th. à q. 12. in add. vſque ad 15. Caſtro uerb. ſatisfactio. Vega lib. vlt. ſuper conc. Tr.

QVAESTIO DE SATISFACTIONE.

Art. I. De his, quæ ad eſſentiam ſatisfactionis pertinent?

ABSOLVETVR art. aliquot difficultatibus poſsitis. Ad quarum intelligentiam lege doctores modò citatos.

Prima Diffi. An poſſit homo Deo pro iniurijs, & peccatis in illum commiſſis ſatisfacere?

CONCLVSIO.

Alex. Alen. q. 84. m. 1. S. Tho. q. 13 art. 1. D. Bo. q. 1. & 2. ar. 1. Ric ar. 1. q. 2. Sco. & Dur. q. 1. Palu. q. 2. articu. 2. Gab. d. 16. q. 2.

POSSIBILE quidem eſt hominem in hac uita pro pœna in purgatorio infligenda ſatisfare. Confirmata eſt multis Sacræ Scripturæ locis. cap. 14. ſeſſ. 6. conc. Trid. cùm. n. homo per contritionẽ pro culpa, qđ maius eſt, ſatisfaciat, poterit quoq; pro pœna temporali, quod minus eſt, ſatisfacere

Secunda

Secunda Diffi. Potest satisfactio ex aliàs debito fieri?

Dvae sunt opiniones. Prima Scot. cui adhæserunt Palud. Gab. Syluest. verb. satisfactio. §. 8. qui omnes affirmant satisfactionem ex aliàs indebito esse faciendam. Contraria opinio est Duran. d. 15. q. 1. quem sequitur Caie. tract. de satisfactione quest. 1.

CONCL. I.

Opera aliàs debita ratione præcepti, si in gratia efficiantur, sunt pro pœna purgatorii satisfactoria. Quia martyrium, quando est sub præcepto, remittit omnem pœnam. Iniuriam siquidem facit martyri, qui pro illo orat. Et de his operibus ratione præcepti est uera Duran. & Caiet. opinio.

CONCL. II.

Non possumus pro uno peccato per opus aliàs pro alio peccato debitum satisfacere. Si enim imposita esset alicui peregrinatio pro apostosia à fide, & iterum eidem alia pro blasphemia imponeretur, non posset pro prima, per secundam satisfacere. Iam enim pro blasphemia debetur, Et hoc modò Sc. opinio; ut apertissmè eius uerba declarant, est intelligenda.

CONCLV. III.

Qvando sacerdos imponit pœnitētiam, ex aliàs

aliàs indebito ratione præcepti. & ratione obedientiæ, est adimplenda. Quia pœnitentia obligat iuxta confessoris intentionem, qui semper satisfactionem ex operibus, aliàs ratione præcepti indebitis, esse faciendam, nisi contrarium exprimat, intelligit.

Hinc, si ieiunium impositum fuerit, non est in-
APPEN.I telligendum de ieiunio quadragesimali. Et idem est de aliis operibus debitis iudicium.

CONCL. IIII.

POTEST sacerdos pro satisfactione peccatorum opera aliàs debita imponere. Ratio est; quia vnico actu duplici obligationi satisfacere possumus: ut per ieiunum quadragesimale à confessore impositum pœnitens præcepto Ecclesiæ ratione obedientiæ, & præcepto sacerdotis ratione iustitiæ satisfacit.

Tertia Diffic. An qui adimplet poenitentiam, audiens missam de præcepto satisfaciat?

DVAE sunt opiniones. Prima negans quorundam summistarum. Altera Adria. affirmans.

CONCLVSIO.

ADIMPLET quidem præceptum, & non peccat. Ratio est; quia solùm tenetur missæ sacrificio assistere. Et quemadmodum potest alias preces effundere, debitas etiam poterit soluere; non

tamen

tamen debitam reuerentiam seruare uidetur. Et intelligenda est concl. dummodò ad utrunque attẽtionem habeat, & ab altero omnino non auertatur. Naua. in sũma c. 21. n. 9

Quarta difficultas. An dimißo peccato quòad culpam, maneat aliqua poena, pro qua satisfaciendum sit ante gloriæ ingreßum?

CONCLV. I.

QVANDO contritio non est usque adeò intensa; ut eius virtute omnis pœna remittatur, quemadmodum fuit Magdalenę, & latroni remissa, aliqua pœna in purgatorio luenda remanet. Constat multis Sacræ scripturæ testimoniis. Peccatum .n. Dauidis fuit morte temporali filii punitum. DD. ubi supra, D. Bon. q. 1. & 2. ar. 1. Vega ubi supra. 2. Reg. c. 14

CONCL. II.

ANTE gloriæ ingressum necessariũ erit pro pœna temporali, uel in purgatorio, uel in hac uita satisfacere. Ratio est: quia quibusdã iustis manet pœna in purgatorio luenda: ut auctor est B. Palu. qui loquens de operibus imperfectis ait; si cuius opus &c. ipse autem saluus erit, sic quasi per ignẽ, idest, prius, quàm ad gloriam transeat, per acerrimum purgatorii ignem transibit. Quare qui ab illo tormento liberari uoluerit, in hac uita pœnalibus actionibus pœnam illam redimere debet. 1. Corinth. 3

Hinc, destruitur error Lutheri, qui affirmauit post dimissam culpam nullum in hac vita, aut in purgatorio tẽporalis pœnæ luẽdæ remanere reatũ. Hæresis.

Quinta diffic. An in peccato mortali existens pro peccatis aliàs dimissis satisface-re possit?

QVINQVE sunt opiniones de hac re. Prima est Scot.q.1.ar.4.affirmantis existentem in mortali posse pro pæna temporali peccatorum iam dimissorum satisfacere: licet pro nondum dimissis satisfacere non possit, illi adhęsit Gab.d.16.q.2. Secunda est Paluda.q.1.ar.3.qui docet opera extra gratiam facta, aut relinquere post se aliquem effectum usque ad aduentum gratię durantem, uelut si post ieiunium corpus debile remaneat, & illa opera dicit esse satisfactoria; aut nullum relinquere effectum; ut ieiunium, quando non debilitat corpus, quæ opera dicit non esse satisfactoria. Tertia opinio est Caieta.in tract. de satisfactione. q. 2. qui distinguit dicens; opera pęnalia in mortali ex propria liberalitate facta, neque quòad gratiā, neque quòad satisfactionem, accedente charitate, reuiuiscere. Quæ autem à sacerdote imposita sunt, hæc, adueniente gratia, & charitate, quòad satisfactionem reuiuiscere affirmat. Quarta opinio est Adria. in materia de satisfactione q. an unū peccatum possit sine alio remitti &c. qui distinguit inter liberalitatem, & iustitiam Dei, de iustitia, inquit, non sunt opera extra gratiam facta satisfactoria; bene tamen ex Dei liberalitate præter legem; Quinta opinio est Alex.D.Bona.& Ric. quos sequitur Sylu. uerbo satisfactio § 7. qui affirmāt nullum opus extra gratiam factum esse satisfactoriū

Scot. G. Palud.

Adria.

Alex. Alē. q. 85. m. 1. & 2 artic. 1. & 2. S.

pro

pro pæna temporali in purgatorio pro iam dimissis luenda. Hæc de opinionibus.

Thom. q. 14. art. 2. D. Bo. na q. 3 art. 1. Ricar art. 1. q. 5. Durã q. 2.

CONCL. I.

EXISTENS in mortali, si pænitentiam adimplet, præcepto de pænitentia adimplenda satisfacit. Probatur à simili; nam ut existens in mortali, & recitans horas canonicas, uel ieiunans, uel missam audiens satisfacit præcepto de recitandis horis, ieiunandi, & audiendi missam; ita à simili hic, vnde non tenebitur reiterare pænitentiam.

CONCL. II.

QVI adimplet pænitentiam iniunctam, uel aliquod opus supererogationis extra gratiam facit, pro pæna in purgatorio infligenda pro uenialibus, siue mortalibus iam dimissis nequaquam satisfacit Ratio est; quia satisfactio non est solùm actus iustitiæ, id est, recompensationis; uerùm etiam reconciliationis; quoniam est tertia pars pænitentiæ, de cuius quidditate est, offensam recompensare, & hominem Deo reconciliare. Qui autem in peccato perseuerat, cùm sit Dei inimicus, non potest actum amicitiæ, siue reconciliationis efficere.

Alexan. ess.

CONCL. III.

EXISTENS in gratia pro uno mortali iam dimisso potest satisfacere, non satisfaciendo pro

alio .v.g. si sit imposita. oratio pro blasphemia, & etiam oratio pro furto, orando satisfacit pro blasphemia, & non pro furto. Hæc concl. supra fuit demonstrata.

Sexta difficultas. An præcedentia operà, adueniente gratia, sint satisfactoria?

S.Tho.in.3. p.q.89.ulti. Alex. Alen. q.85.m.2.arti.3. D.Bona q.4.& 6.

TRES sunt opiniones. Vna Paluda, Altera Caieta. de quibus proxima diffic. Tertia communis S.Thom.q.89.ar. vlt. D.Bona.ubi supra, Adrianus de satisfactione q quę incipit, ex dictis oritur, hi tenent opera mortua non reuiuiscere, nec quòad meritum, nec quòad satisfactionem.

CONCL. I.

OPERA iniuncta, & impleta in mortali non reuiuiscunt quòad satisfactionem. Probatur eadē ratione, qua concl.2. præcedentis diffic. fuit demonstrata.

CONCL. II.

Exod.c.1.

OPERA bona extra gratiam facta sunt quorūdam bonorum tēporalium impetratoria. Patet in Exodo. ubi legitur obstetricibus Egyptiorum Deū benefecisse, quia filios Hæbreorum suffocare noluerunt. Et Romanis datum fuisse à Deo imperium propter bona eorum moralia D. Augustinus docuit.

Aug.

Septima

Septima difficultas. An opera facta extra charitatem imminuant inferni pœnam?

C O N C L V S I O.

Si huiusmodi opera sint obligatoria, minuunt quidem, adhunc sensum, scilicet, non accumulant. Grauius enim punientur damnati, qui pluriũ transgressionum, quàm qui paucarum, rei extiterunt.

Art. II. Quibus operibus debet fieri satisfactio, pœnalibus ne?

Commvnis opinio est affirmans. Soto in 4. d. 19. q. 2. ar. 1. opinatur quodcunque opus meritorium, quantumuis delectabile; ut comedere, bibere &c. esse satisfactorium.

C O N C L V. I.

De ratione satisfactionis est: ut fiat per aliquẽ actum pœnalem. Ratio est; quia satisfactio fit ad corrigendam culpam, quæ non corrigitur, nisi per pœnam.

C O N C L. II.

Qvamvis regulariter ita fiat satisfactio per actum, scilicet, pænalẽ: aliquando tamen satisfacimus per actum feruentissimæ dilectionis Dei super omnia. Ratio Scot. est; quia in acceptatione diuina æquiualet actuali pænitentiæ, & est pęnitentia uirtualis.

Lib. 5. de ciuitate cap. 12. Alex Alen. q. 58. S. Th. ibid. ar. 4. D Bona. q. 6. Dur. q. 3 & 4. DD. ubi supra. Alexan. Alen q. 84. m. 2. ar. 2 S. Tho. q. 15 arti. 1. d. Bona. ar. 1. q. 3. Ricar. ar. 1. q. 3 Sco. q. 1. Duran. q. 5. Gabr. d. 16. q. 1 Adria de satisfact. ar. ulti. Medin. q. 6. de satisfa. Sylu uer. satisfa. S. 8.

CONCL. III.

Ad satisfactionem; ut sit actus nobis pœnam aliquam, uel tristitiam ingerens, non desideratur Quia ditissimus satisfacit per eleemosynam, & temperatissimus per ieiunium, & neuter illorum his actibus contristatur. Satis enim est: ut sit priuatio alicuius boni vtilis, aut delectabilis.

DD. dist. 14 et 15. S. Th ar. 1. ubi supra Ric. q. 4, ar. 1, Medin. de satisfac. q 5.

Prima difficultas, Possumus ne pro peccatis dimissis satisfacere per flagella, quæ nobis à Deo mittuntur?

CONCLVSIO.

Flagella, quę à Deo propter peccata actualia mittuntur, pro peccatis iam dimissis sunt iustis reconpensatoria. Nam ut tormenta animabus purgatorii inflicta sunt recompensatoria; ita & hæc. Vtraque enim à Deo in uindictam peccatorum mittuntur.

S, Tho. ubi supra.

Secunda difficultas. Suntne satisfactoria iuxta quantitatem pænitentiæ, an flagellorum?

V.g. si duo ęqualiter patiantur, unus per diuturnam, & grauissimam infirmitatem, alter per incendium domus &c. habeant tamen æqualem patientiā, est mō difficultas an æqualiter satisfaciāt?

CONCLVSIO I.

Tunc grauiora patiens mala plus satisfacit. Quia

Quia cùm hęc flagella à Deo in pænam peccatorũ mittantur, qui plura, & maiora mala patitur, plus satisfacit: quemadmodum pænitentes, qui maiores, & grauiores pænitentia, à sacerdotibus impositas adimplent.

CONCL. II.

FLAGELLA, quæ secundum generalem concursum ex naturalibus causis oriuntur, erunt secũdum quantitatem patientiæ satisfactoria. Ratio est quia cùm non sint hæc mala particularia pro aliquo particular i actu iustitiæ, & uindictę diuinæ imposita, sed communiter ex natura rei oriantur: non erunt planè recompensatoria, nisi iuxta quantitatem patientiæ illa sustinentis.

Hinc latro, uel homicida, qui suspenditur, solùm satisfaciet secundum patientiæ quantitatem.

Tertia difficultas. Suntne tria operum satisfactoriorum genera?

CONCLVSIO.

TRIA quidem sunt, oratio, scilicet, ieiuniũ & eleemosyna Quia omne peccatum, uel est concupiscentia carnis, uel concupiscentia oculorum, uel superbia uitę. Et animaduerte reliqua opera pænalia sub his tribus generibus comprehendi. Nam sub ieiunio, flagella, uigiliæ, peregrinationes, & alia id genus continentur; sub eleemosyna uerò omnia misericordiæ opera &c. Ioan, 2

Alex. Alen. q. 83. m. 1. ar ti. 2. & 85. m. 4. s. Tho. q. 13. ar. 2. reli. d. 20. d. Bona. ar. 1. q. 1. Ric. ar 1. q. 3. Duran q. 2.

Quarta diffic. Poteſtne unus pro alio ſatisfacere?

CONCL. I.

QVANDO pœnitentia à ſacerdote pœnitenti imponitur, non ſolùm in ſatisfactionem pro pœna peccati dimiſſi, uerùmetiam in medicinam cõtra morbum ſpiritualem; ut ſi auaro eleemoſynæ elargitio iniungatur, tunc unus pro alio ſatisfacere non poteſt. Medicina enim, & remedium contra morbum corporalem, ſi alteri applicetur, tali morbo laboranti minimè proderit.

CONCLV. II.

QVANDO pænitens per ſeipſum ſatisfacere ualet, per alium pœnitentiam adimplere non poteſt. Pænitentia enim iniuncta eſt obligatio perſonalis, quæ pro delicto imponitur. Dicitur namque in can. omnis utriuſque ſexus; pœnitentiam propriis uiribus ſtudeat adimplere.

CONCL. III.

QVANDO aliquis per ſeipſum pænitentiam iniunctam adimplere non poteſt, per alium ſatisfacere poterit. Nam ſi uiuus pro mortuo in purgatorio exiſtente ſatisfacere poteſt, cur etiam pro uiuo ad pænitendum impotente non poterit?

CONCLV. IIII.

VT aliena ſatisfactio proſit, oportet utrumque

ſatis-

satisfacientem, scilicet, & illum, pro quo fit satisfactio, in charitate existere. Ratio est; quia satisfactio unius pro alio à Deo admittitur, quatenus ambo unius corporis mystici, ut potè Christi, sunt membra. Vt enim manus aliquando ob contumeliam alteri illatam abscinditur: ita unum membrum unius corporis mystici, cuius Christus est caput, pro alio potest Deo satisfacere.

CONCL. V.

POTEST unus in charitate existens pro alio per opera supererogationis, applicando illi sua opera satisfactoria, Deo facere satis. Sic solent religiosi aliis sua opera satisfactoria applicare ad pœnæ temporalis remissionem. Patet exemplo Christi, qui nulli pœnæ obnoxius pro peccatoribus ineffabiles sustinuit pœnas. *1. Pet. 2.*

CONCL. VI.

POTERIT pœnitens per se, uel per alium pœnitentiam adimplere, si sacerdos illam imponens istud concesserit. Ratio est; quia quando præceptum ponitur sub disiunctione, electio est debitoris. *Gabriel & Palud. est*

Art. III. De Purgatorio.

DE hoc art. differunt doctores d. 20. magistri, & sunt præsertim legendi D. Bon. & Ric. & pater à Castro, uerbo Purgatorium, contra Hæreses. Absoluetur positis aliquot difficlutatibus.

I. *Diffic.*

DD.d. 10. Ric art. 2. D. Bon. q. 1. & ult. ar. 1. Caſtro Verbo purgatorium contra hæreſes. Marchb. 12.

I. *Diffic. An ſit Purgatorium poſt hanc uitam?*

CONCLVSIO.

IN alia uita eſt purgatorium, in quo animæ pœnam temporalem pro peccatis mortalibus, & uenialibus iam dimiſsis, quò ad culpam patiuntur. Patet Macha. 12. Sancta, & ſalubris eſt cogitatio pro defunctis exorare; ut à peccatis ſoluantur. Qui locus non intelligitur de beatis, pro quibus non eſt orandum, cùm ſint in patria, neque de dãnatis; quia ibi nulla eſt ſalutis ſpes.

Hæreſis.

Contra hanc veritatem eſt hæreſis Lutheri, & aliorum, qui purgatorium negabant. Vide Caſtrum ubi ſupra.

Ric. D. Bon. ubi ſupr.

II. *Diffic. An poena Purgatorij ſit maior quacunque alia præſentis uitæ pœna?*

CONCL. I.

POENA damni, quam iuſti in purgatorio patiuntur, non eſt maxima. Quia cùm ſit exilium tẽporale à regno, ſpe uidẽdi Deum minuitur. Quid? quód ſequeretur ex oppoſito, olim ſanctos patres habuiſſe in limbo maiorem pœnam, quàm ſi uiui in hac uita comburerentur.

CONCL. II.

POENA ſenſus in animabus purgatorii eſt grauior quacunque alia huius uitæ pœna. Ratio eſt; quia anima ſeparata habet potentias perſpicaciores: &

res; & ita tunc de quacunque re nolita magis contristatur.

III. *Diffic. Quorum ministerio animæ in purgatorio cruciantur.* Ric.q. 3. ar. 1.q.5.

CONCLVSIO.

NON cruciantur ministerio dœmonum. Ratio est; quia sunt inimici; deducuntur tamen animæ iustorum ad purgatorium per ministerium bonorum angelorum; ut animæ damnatæ per ministerium dœmonum in infernum deportantur. Constat Lucę. 16. de Lazaro, & diuite epulone. Vide D.Bon. ubi sup. vbique tamen torquentur igne. *Luca. 16.*

IIII. *Diffic. An poena existentium in purgatorio sit meritoria, & uoluntaria?* *D. Bona. ubi supra ar. 1. q. 3. & Ric. q. 2.*

CONCL. I.

ANIMAE existentes in purgatorio volũtariè, idest, patienter tormenta sustinent. Patet exemplo infirmi, qui patientèr sustinet tormenta ignis; quoniam intelligit esse remedium ad salutem necessarium.

CONCLV. II.

IN purgatorio nullus demereri potest. Ratio est; quia posset tunc peccare, & ex consequenti damnari, quod est manifestè falsum.

CON-

CONCL. III.

Animae in purgatorio exiſtentes per patientiam, quam habent in tormentis, neque gratiæ, neque gloriæ augmentum promerentur. Patet Eccleſtaſ. 9. quodcunque poteſt manus tua, inſtanter operare; quia nec opus, nec ratio, nec ſcientia, nec ſapientia eſt apud inferos, quo tu properas; quo loco purgatorium infernus appellatur. Tum etiã; quia ſolus actus in hac uita elicitus à charitate eſt meritorius.

Eccle. c. 9.

FLORES QVAESTIONIS de Sacramento Extremæ Vnctionis.

Art. I. De his, quę ad eſſentiam huius Sacrumenti pertinent?

DD. d. 23. q. unica Scot. Dur. q. 1. Ricar. ar. 1. q. 1

Hic Articulus aliquot difficultatibus poſitis patebit.

Prima Difficultas. An extrema unctio ſit Sacramentum?

CONCLVSIO:

Extrema unctio verum eſt Sacramentum. Eſt enim cæremonia à Chriſto Ieſu inſtituta, gratiam conferens. Nam ſi in peccatis, inquit D. Iac. fuerit, remittentur ei. Eſtque definita in conc. Tri. ſeſſ. 14. cap. 1.

D. Iacob. 5.

Secunda Difficul. Fuitne hoc sacramentum à Christo institutum?

HANC difficultatem expositam leges arti. 5. q. 3. de sacramentis in genere. Ric. q. 2.

Tertia Diffic. Cum habeat plures vnctiones, & formas, estne unum sacramentum, an plura?

CONCLVSIO.

VNVM est vnitate perfectionis, licet, plures vnctiones, & formas habeat. Constat à simili de sanctissimo Eucharistiæ sacramento, quod unum est, quamuis duas formas, duasque materias partiales habeat. D. Bon. ar. 1 q. 3. & 4. sc. ibid. Dur. q. 2. & 3. Ric. q. 3.

Quarta Diffi. Quænam est huius sacramenti materia?

CONCL. I.

NECESSARIA materia est oleum oliuarũ. Definita est in can. unico de sacra unctione, & in concil. Flor. sub Eugenio IIII.

CONCL. II.

EST etiam de necessitate huius sacramenti; ut oleum sit benedictum. Definita est in conc. Trid. ubi supra. cap. 1.

CONCL. III.

EST etiam de essentia huius sacramenti; ut benedi-

benedictio fiat per Episcopum, aut à sacerdote per Papę facultatem. Definita est in conc. Triden. proximè citató expressè. Nam dicit concilium materiam esse oleum ab Episcopo benedictum, quæ quidem benedictio facta ab Episcopo, cùm nō sit de iure diuino; sed de positiuo tantùm, poterit per solū Romanum Pont. presbytero committi.

APPEN. Caiet. cautè legendus. Doct ubi supra Ric. q. 4.

Hinc cauendus erit Caieta. qui licet timidè, existimat olei benedictionem per quemlibet presbyterum fieri posse.

V. Diffi. Quanam est huius sacramenti forma?

CONCLVSIO.

PRAECISA forma est, indulgeat tibi Deus, quicquid peccasti per uisum &c ita ut per verbū indicatiui modi nō cōficiatur. Definita est expressè in conc. Flor. D. Bon. & Ric. referunt aliquas Ecclesias; vt grecorum Ecclesiam habere formam indicatiui modi, dicendo, vngo oculos tuos oleo in nomine patris &c apud quos, nisi addatur: ut indulgeat tibi Deus &c. extremæ unctionis sacramentum non conficietur.

Art II. De effectu huius sacramenti;

An sit remissio uenialium principalis effectus?

D. Bona. q. 1. ar. 1. & q. 2. ar. 2. Ricar. q. 5. & 6 ar 4. Duran. q. 1.

DVAE sunt opiniones, quas citat D. Bon. vna tenet non esse proprium effectum venialiū remissionem; sed diminutionem reliquarum peccati originalis, & actualis, & est S. Tho. Altera opinio est

Ric.

Ric. D, Bon. Sco. Dur. & Maio. qui tenent ordinari ad remissionem venialium.

CONCLVSIO I.

Remissio venialium est huius sacramenti effectus. Dicit enim B. Iacob. & si in peccatis fuerit, dimittentur ei. Definita fuit in conc. Trid. can. 2. & can. 3. ubi supra.

CONCL. II.

Non tamen est peculiaris effectus huius sacramenti. Ratio est: quia (ut supra diximus) remissio uenialium est effectus communis omnium sacramentorũ. Quia si per sacramentalia fit talis remissio, multò magis per sacramenta fiet.

CONCL. III.

Pecvliaris autem effectus gratię, quæ per hoc sacramentum confertur, est reliquias peccatorum abstergere, & ferre auxilium contra tentationes, quas homo tempore mortis patitur. Definita est in conc. Trid. cap. 2. ubi supra, ubi ita legitur. Res etenim huius sacramẽti est gratia Spiritus Sancti, cuius unctio delicta, si qua sint adhuc expianda, ac peccati reliquias abstergit, & ęgroti animam alleuiat, & confirmat, magnam in eo diuinæ misericordiæ fiduciam excitãdo, qua infirmus sublevatus, & morbi imcommoda, ac labores leuius fert, & tentationibus dœmonis calcaneo insidiantis, facilius resistit. Nũquam enim homo magis eo auxilio, quàm in instant mortis indiget.

J. Bo. ar. 2. q. 1. Ric. ar. 2. q. 1. & 2. sco. ubi sup. Dur. q. 3.

Art. III. *An solus sacerdos sit huius sacramenti minister?*

CONCLVSIO I.

De necessitate huius sacramenti est; ut à presbyteris ministretur. Nam inducat, inquit D. Iacob.

Iacob. c. 5. presbyteros. Estque definita in concilio Trident. ubi supra, & in cano. quęsiuit de verb. significatione.

CONCL. II.

Debetqve à proprio sacerdote ministrari, etsi ab alieno ministretur, erit uerum sacramentum; peccabit tamen mortaliter administrans: si verò à religioso sine licentia curati, erit excommunicatus. Ita definitur in clemen. dudum, de sepultu ris. In casu tamen extremæ necessitatis poterit quilibet sacerdos, etiam religiosus, per ratihabitionem in absentia proprii curati illud administrare. Ratio est; nam tunc actum charitatis exercet.

CONCLV. III.

Si ante finitam extremam vnctionem contingat ministrum mori, aut infirmari, poterit hoc sacramentum, ab alio sacerdote perfici. Probatur à simili de sacramento Eucharistiæ.

D. Bon. ar. 2 q. 2. sco. ubi sup. Ric ar. 2. q. 3. & 4. Dur. q. 4.

Art. IIII. *De recipientibus extremam unctionem. An sit ministranda sanis, furiosis, & pueris?*

CONCLV. I.

De necessitate huius sacramenti est; ut sanis

non

non ministretur. Nam dicit B. Iacob. infirmatur quis in uobis &c.

Hinc, si damnatis ad mortem, aut in periculo mortis uiolentæ existentibus ministretur, non erit uerum sacramentum. Propterea quòd isti non infirmantur; bene tamen, si detur confosso uulneribus. Quia quamuis sit mors uiolenta; tamen infirmatur. *Iacobi c. 5.* APPEN. I.

CONCLV. II

AD ueritatem huius sacramenti requiritur: ut medici de infirmi salute desperent: non autem; ut sit omni spe destitutus. Confirmatur ex usu Ecclesiæ, & concil. Florent. auctoritate.

CONCLV. III.

NON debet nisi petentibus conferri. Patet ex usu Ecclesię. Et cōfirmatur à simili de aliis sacramētis, dempto baptismo respectu paruulorum.

CONCL. IIII.

PERPETVO amentibus, qui nunquàm ratione usi fuerunt, non est extrema unctio administranda. Quia datur in remissionem peccatorum; & isti nunquàm peccauerunt.

Hinc phræneticis, & habentibus lucida interualla erit administranda, si illam in sanitate petierunt. APPEN. 2

CONCL. V.

PVERI, qui nondum habent annos discretionis

CONCL. III.

AD satisfactionem; ut sit actus nobis pœnam aliquam, uel tristitiam ingerens, non desideratur Quia ditissimus satisfacit per eleemosynam, & temperatissimus per ieiunium, & neuter illorum his actibus contristatur. Satis enim est: ut sit priuatio alicuius boni vtilis, aut delectabilis.

DD.dist. 14 et 15. S. Th ar. 1. ubi supra Ric. q. 4, ar. 1. Medin. de satisfac. q 5.

Prima difficultas. Possumus ne pro peccatis dimissis satisfacere per flagella, quæ nobis à Deo mittuntur?

CONCLVSIO.

FLAGELLA, quę à Deo propter peccata actualia mittuntur, pro peccatis iam dimissis sunt iustis reconpensatoria. Nam ut tormenta animabus purgatorii inflicta sunt recompensatoria; ita & hæc. Vtraque enim à Deo in uindictam peccatorum mittuntur.

S. Tho. ubi supra.

Secunda difficultas. Suntne satisfactoria iuxta quantitatem pænitentiæ, an flagellorum?

V.G. si duo çqualiter patiantur, unus per diuturnam, & grauissimam infirmitatem, alter per incendium domus &c. habeant tamen æqualem patientiā, est mō difficultas an æqualiter satisfaciāt?

CONCLVSIO I.

TVNC grauiora patiens mala plus satisfacit. Quia

Quia cùm hęc flagella à Deo in pœnam peccatorũ mittantur, qui plura, & maiora mala patitur, plus satisfacit: quemadmodum pœnitentes, qui maiores, & grauiores pœnitentias, à sacerdotibus impositas adimplent.

CONCL. II.

FLAGELLA, quæ secundum generalem concursum ex naturalibus causis oriuntur, erunt secũdum quantitatem patientiæ satisfactoria. Ratio est, quia cùm non sint hæc mala particularia pro aliquo particulari actu iustitiæ, & uindictę diuinæ imposita, sed communiter ex natura rei oriantur: non erunt planè recompensatoria, nisi iuxta quantitatem patientiæ illa sustinentis.

Hinc latro, uel homicida, qui suspenditur, solùm satisfaciet secundum patientiæ quantitatem.

Tertia difficultas. Suntne tria operum satisfactoriorum genera?

CONCLVSIO.

TRIA quidem sunt, oratio, scilicet, ieiuniũ & eleemosyna Quia omne peccatum, uel est concupiscentia carnis, uel concupiscentia oculorum, uel superbia uitę. Et animaduerte reliqua opera pœnalia sub his tribus generibus comprehendi. Nam sub ieiunio, flagella, uigiliæ, peregrinationes, & alia id genus continentur; sub eleemosyna uerò omnia misericordiæ opera &c. Ioan. 2

Quarta diffic. Poteſtne unus pro alio ſatisfacere?

Alex. Alen. q. 83. m. 1. ar ti. 2. & 85. m. 4. ſ. Tho. q. 13. ar. 2. reli. d. 20. d. Bona. ar. 1. q. 1. Ric. ar 1. q. 3. Duran q. 2.

CONCL. I.

QVANDO pœnitentia à ſacerdote pœnitenti imponitur, non ſolùm in ſatisfactionem pro pœna peccati dimiſſi, uerùmetiam in medicinam cõtra morbum ſpiritualem; ut ſi auaro eleemoſynæ elargitio iniungatur, tunc unus pro alio ſatisfacere non poteſt. Medicina enim, & remedium contra morbum corporalem, ſi alteri applicetur, tali morbo laboranti minimè proderit.

CONCLV. II.

QVANDO pænitens per ſeipſum ſatisfacere ualet, per alium pœnitentiam adimplere non poteſt. Pænitentia enim iniuncta eſt obligatio perſonalis, quæ pro delicto imponitur. Dicitur namque in can. omnis utriuſque ſexus; pœnitentiam propriis uiribus ſtudeat adimplere.

CONCL. III.

QVANDO aliquis per ſeipſum pænitentiam iniunctam adimplere non poteſt, per alium ſatisfacere poterit. Nam ſi uiuus pro mortuo in purgatorio exiſtente ſatisfacere poteſt, cur etiam pro uiuo ad pænitendum impotente non poterit?

CONCLV. IIII.

VT aliena ſatisfactio proſit, oportet utrumque

ſatis-

satisfacientem, scilicet, & illum, pro quo fit satisfactio, in charitate existere. Ratio est; quia satisfactio unius pro alio à Deo admittitur, quatenus ambo unius corporis mystici, ut potè Christi, sunt membra. Vt enim manus aliquando ob contumeliam alteri illatam abscinditur: ita unum membrum unius corporis mystici, cuius Christus est caput, pro alio potest Deo satisfacere.

CONCL. V.

POTEST unus in charitate existens pro alio per opera supererogationis, applicando illi sua opera satisfactoria, Deo facere satis. Sic solent religiosi aliis sua opera satisfactoria applicare ad pœnæ temporalis remissionem. Patet exemplo Christi, qui nulli pœnæ obnoxius pro peccatoribus ineffabiles sustinuit pœnas. *1. Pet. 2.*

CONCL. VI.

POTERIT pœnitens per se, uel per alium pœnitentiam adimplere, si sacerdos illam imponens istud concesserit. Ratio est; quia quando præceptum ponitur sub disiunctione, electio est debitoris. *Gabriel & Palud. est*

Art. III. De Purgatorio.

DE hoc art. differunt doctores d. 20. magistri, & sunt præsertim legendi D. Bon. & Ric. & pater à Castro, uerbo Purgatorium, contra Hæreses. Absoluetur positis aliquot difficlutatibus.

I. *Diffic.*

DD.d. 10. Ric. art. 2. D. Bon. q. 1. & ult. ar. 1. Castro Verbo purgatorium contra hæreses. Marchb. 12.

I. *Diffic. An sit Purgatorium post hanc uitam?*

CONCLVSIO.

In alia uita est purgatorium, in quo animæ pœnam temporalem pro peccatis mortalibus, & uenialibus iam dimissis, quò ad culpam patiuntur. Patet Macha. 12. Sancta, & salubris est cogitatio pro defunctis exorare; ut à peccatis soluantur. Qui locus non intelligitur de beatis, proquibus non est orandum, cùm sint in patria, neque de dānatis; quia ibi nulla est salutis spes.

Hæresis.

Contra hanc veritatem est hæresis Lutheri, & aliorum, qui purgatorium negabant, Vide Castrum ubi supra.

Ric. D. Bon. ubi supr..

II. *Diffic. An poena Purgatorij sit maior quacunque alia præsentis uitæ pœna?*

CONCL. I.

Poena damni, quam iusti in purgatorio patiuntur, non est maxima. Quia cùm sit exilium tēporale à regno, spe uidēdi Deum minuitur. Quid? quód sequeretur ex opposito, olim sanctos patres habuisse in limbo maiorem pœnam, quàm si uiui in hac uita comburerentur.

CONCL. II.

Poena sensus in animabus purgatorii est grauior quacunque alia huius uitæ pœna. Ratio est; quia anima separata habet potentias perspicaciores: &

res; & ita tunc de quacunque re nolita magis contristatur.

III. *Diffic. Quorum ministerio animæ in purgatorio cruciantur.* Ric. q. 3. ar. 1. q. 5.

CONCLVSIO.

NON cruciantur ministerio dœmonum. Ratio est; quia sunt inimici; deducuntur tamen animæ iustorum ad purgatorium per ministerium bonorum angelorum; ut animæ damnatæ per ministerium dœmonum in infernum deportantur. Constat Lucæ. 16. de Lazaro, & diuite epulone. Vide D. Bon. ubi sup. vbique tamen torquentur igne. Lucæ. 16.

IIII. *Diffic. An poena existentium in purgatorio sit meritoria, & uoluntaria?* D. Bona. ubi supra ar. 1. q. 3. & Ric. q. 2.

CONCL. I.

ANIMAE existentes in purgatorio volũtariè, idest, patienter tormenta sustinent. Patet exemplo infirmi, qui patienter sustinet tormenta ignis; quoniam intelligit esse remedium ad salutem necessarium.

CONCLV. II.

IN purgatorio nullus demereri potest. Ratio est; quia posset tunc peccare, & ex consequenti damnari, quod est manifestè falsum.

CON-

CONCL. III.

Animae in purgatorio existentes per patientiam, quam habent in tormentis, neque gratiæ, neque gloriæ augmentum promerentur. Patet Ecclesiast. 9. quodcunque potest manus tua, instanter operare; quia nec opus, nec ratio, nec scientia, nec sapientia est apud inferos, quo tu properas; quo loco purgatorium infernus appellatur. Tum etiā; quia solus actus in hac uita elicitus à charitate est meritorius.

Eccle. c. 9.

FLORES QVAESTIONIS de Sacramento Extremæ Vnctionis.

Art. I. De his, quę ad essentiam huius Sacrumenti pertinent?

Hic Articulus aliquot difficultatibus positis patebit.

DD. d. 23. q. unica Scot. Dur. q. 1. Ricar. ar. 1. q. 1

Prima Difficultas. An extrema unctio sit Sacramentum?

CONCLVSIO:

Extrema unctio verum est Sacramentum. Est enim cæremonia à Christo Iesu instituta, gratiam conferens. Nam si in peccatis, inquit D. Iac. fuerit, remittentur ei. Estque definita in conc. Tri. sess. 14. cap. 1.

D. Iacob. 5.

Secunda Difficul. Fuitne hoc sacramentum à Christo institutum?

HANC difficultatem expositam leges arti. 5. q. 3. de sacramentis in genere. Ric. q. 2.

Tertia Diffic. Cum habeat plures vnctiones, & formas, estne unum sacramentum, an plura?

CONCLVSIO.

VNVM est vnitate perfectionis, licet, plures vnctiones, & formas habeat. Constat à simili de sanctissimo Eucharistiæ sacramento, quod unum est, quamuis duas formas, duasque materias partiales habeat. D. Bon. ar. 1 q. 3. & 4. sc. ibid. Dur. q. 2. & 3. Ric. q. 3.

Quarta Diffi. Quænam est huius sacramenti materia?

CONCL. I.

NECESSARIA materia est oleum oliuarũ. Definita est in can. unico de sacra unctione, & in concil. Flor. sub Eugenio IIII.

CONCL. II.

EST etiam de necessitate huius sacramenti; ut oleum sit benedictum. Definita est in conc. Trid. ubi supra. cap. 1.

CONCL. III.

EST etiam de essentia huius sacramenti; ut benedi-

benedictio fiat per Episcopum, aut à sacerdote per Papę facultatem. Definita est in conc. Triden. proximè citató expressè. Nam dicit concilium materiam esse oleum ab Episcopo benedictum, quæ quidem benedictio facta ab Episcopo, cùm nō sit de iure diuino; sed de positiuo tantùm, poterit per solū Romanum Pont. presbytero committi.

APPEN. Hinc cauendus erit Caieta. qui licet timidè, existimat olei benedictionem per quemlibet presbyterum fieri posse.

Caiet. cautè legendus. Doct ubi supra Ric. q. 4.

V. Diffi. Quænam est huius sacramenti forma?

CONCLVSIO.

PRAECISA forma est, indulgeat tibi Deus, quicquid peccasti per uisum &c ita ut per verbū indicatiui modi nō cōficiatur. Definita est expressè in conc. Flor. D. Bon. & Ric. referunt aliquas Ecclesias; vt grecorum Ecclesiam habere formam indicatiui modi, dicendo, vngo oculos tuos oleo in nomine patris &c apud quos, nisi addatur: ut indulgeat tibi Deus &c. extremæ unctionis sacramentum non conficietur.

Art II. De effectu huius sacramenti.

An sit remissio uenialium principalis effectus?

D. Bona. q. 1. ar. 1. & q. 2. ar. 2. Ricar. q. 5. & 6 ar 4. Duran. q. 1.

DVAE sunt opiniones, quas citat D. Bon. vna tenet non esse proprium effectum venialiū remissionem; sed diminutionem reliquarum peccati originalis, & actualis, & est S. Tho. Altera opinio est

Ric.

Ric. D, Bon. Sco. Dur. & Maio. qui tenent ordinari ad remissionem venialium.

CONCLVSIO I.

REMISSIO venialium est huius sacramenti effectus. Dicit enim B. Iacob. & si in peccatis fuerit, dimittentur ei. Definita fuit in conc. Trid. can. 2. & can. 3. ubi supra.

CONCL. II.

NON tamen est peculiaris effectus huius sacramenti. Ratio est: quia (ut supra diximus) remissio uenialium est effectus communis omnium sacramentorū. Quia si per sacramentalia fit talis remissio, multò magis per sacramenta fiet.

CONCL. III.

PECVLIARIS autem effectus gratię, quæ per hoc sacramentum confertur, est reliquias peccatorum abstergere, & ferre auxilium contra tentationes, quas homo tempore mortis patitur. Definita est in conc. Trid. cap. 2. ubi supra, ubi ita legitur. Res etenim huius sacramēti est gratia Spiritus Sancti, cuius unctio delicta, si qua sint adhuc expianda, ac peccati reliquias abstergit, & ęgroti animam alleuiat, & confirmat, magnam in eo diuinæ misericordiæ fiduciam excitādo, qua infirmus sublevatus, & morbi imcommoda, ac labores leuius fert, & tentationibus dæmonis calcaneo insidiantis, facilius resistit. Nūquam enim homo magis eo auxilio, quàm in instant mortis indiget.

non ministretur. Nam dicit B. Iacob. infirmatur quis in uobis &c.

Hinc, si damnatis ad mortem, aut in periculo mortis uiolentæ existentibus ministretur, non erit uerum sacramentum. Propterea quòd isti non infirmantur; bene tamen, si detur confosso uulneribus. Quia quamuis sit mors uiolenta; tamen infirmatur. Iacobi c. 5. APPEN. 1.

CONCLV. II

AD ueritatem huius sacramenti requiritur: ut medici de infirmi salute desperent: non autem; ut sit omni spe destitutus. Confirmatur ex usu Ecclesiæ, & concil. Florent. auctoritate.

CONCLV. III.

NON debet nisi petentibus conferri. Patet ex usu Ecclesię. Et cõfirmatur à simili de aliis sacramẽtis, dempto baptismo respectu paruulorum.

CONCL. IIII.

PERPETVO amentibus, qui nunquàm ratione usi fuerunt, non est extrema unctio administranda. Quia datur in remissionem peccatorum: & isti nunquàm peccauerunt.

Hinc phrænetícis, & habentibus lucida interualla erit administranda, si illam in sanitate petierunt. APPEN. 2

CONCL. V.

PVERI, qui nondum habent annos discretionis

non debent illam recipere. Quia non indigent remedio contra peccata, cùm nondum peccauerint: neque contra tentationes, quas tempore mortis non patiuntur; bene tamen erit administrāda pueris, qui annos discretionis attigerunt, quamuis nō sint Eucharistiæ capaces.

D. Bona. ar. 2. q. 3. Ric. q. ult. Sco. et Dur. ubi sup.

Difficultas. Estne de necessitate huius sacramenti determinatas corporis partes ungere?

CONCL. I.

De essentia huius sacramenti est; ut unctio in quinque sensibus fiat, in oculis, scilicet, auribus, naribus, ore, quod est organum gustus, manibus, quæ sunt organa tactus. Ratio huius conclusionis est immemorabilis Ecclesiæ usus; & quia per quinque sensus mors spiritualis ad animam intrat.

CONCL. II.

Vnctio in renibus, & pedibus non pertinet ad huius sacramenti essentiam. Nam in nonullis Ecclesiis, & religionibus non fit ibi vnctio. Et fœminæ in umbilico, & non in renibus unguntur; & tamen hi omnes uerùm recipiunt sacramentum.

CONCL. III.

Svnt tamen de integritate huius sacramenti; ut olim respectu baptismi erat trina immersio, in quarum ultima dabatur gratia. Quia minister nō intendebat conferre sacramentum usque ad ultimam immersionem.

Hinc,

Hinc, si infirmus in quinque prioribus unctionibus non est dispositus ad suscipiendam gratiam, in ultima vnctione; si tamen fuerit dispositus, illā recipere poterit. APPEN.

FLORES QVAESTIONVM de sacramento ordinis.

DD.d. 24. D. Bona. q. 3. ar. 1 Ric. ar. 3. q. 2. Sco. q. nlti. Dur. q. 1

DE hoc sacramento differit Mag d.24.& 25.& DD. ibid. Et Castr. uerbo Ordo,& uerbo sacramentum.

Art. I. De iis, quæ ad aßentiam sacramenti ordinis pertinent?

ABSOLVETVR ar. aliquot difficultatibus positis.

Prima difficultas. An ordo sit nouæ legis sacramentum?

CONCLVSIO.

ORDO, pro ordinatione sumptus, est uerum sacramentum. Constat ex definitione sacramenti in principio operis posita. Est enim signum sensibile &c. ex conc. Flor. & Trid. lege supra de sacramētis in genere.

Hic defendendus est Scot. ab iniuria, qua illum afficit Soto. Nam dicit Scotū dixisse sacramentū ordinis esse potestatem spiritualem, scilicet, charitatem,& non potius ordinationem ipsam; cū tamē sco. libr. 4. 1. ar. 1.

expreſsè Sco. oppoſitum affirmauerit. Eius enim uerba hæc ſunt. Quid ergo eſt ſeptimum ſacramẽ

d.24.q.2.& n.3: tum? dico, quòd ordinatio, cuius deſcriptio poteſt eſſe iſta. Ordinatio eſt inſtitutio alicuius in gradu Eccleſiæ eminente, cui conuenit aliquod miniſterium circa Euchariſtiam exhibendum, facta à miniſtro idoneo certa uerba proferente. Hęc Sco. qui quidem quando prius dixit ordinem non eſſe ſacramentum, loquebatur de charactere, qui eſt res ſacramenti, & non ſacramentum, cùm ſit inuiſibilis.

Sco. ubi ſup.

Secunda difficultas. Quando fuit hoc sacramentum à Chriſto inſtitutum?

CONCLVSIO.

TEMPORE cœnæ fuit inſtitutum, & poſt reſurrectionem conſummatum. Ratio eſt; quia hoc ſacramentum ordinis perfectum conſtat poteſtatę conficiendi corpus Chriſti uerum, & remittendi peccata. Prima fuit tradita poſt cęnam, quando dixit Apoſtolis; hoc facite in meam cõmemorationem. Secunda uerò poſt reſurrectionem, quã do dixit; accipite ſpiritum Sanctum, quorum re

Ioann. 20. miſeritis peccata &c. hoc autem intelligendum e de ſeptem omnibus ordinibus. Quia Chriſtus d dit poteſtatem Eccleſiæ adminiſtrandi, & ordina

B. Ambro. di miniſtros ad ſacrificium Euchariſtię neceſſar ut conſtat auctoritate Anacleti Papæ in cap. 2.

Ida Ephe. 4. decreti & B. Ambroſij ſuper locũ, ipſe dedit qu dam Apoſtolos. &c.

Hir

Hinc, confutatur error dicentium minores ordines esse inuentum humanum. *Hæresis.*

Tertia difficultas. An sacramentum ordinis in septem ordines, quorum quilibet sit sacramentum, rectè diuidatur?

TRES sunt opiniones circa partem secundam tituli, an quilibet ordo sit sacramentum? Prima Dur. asserentis solùm sacerdotium esse sacramentum: reliqua uerò esse sacramentalia quædam. Secunda opinio videtur esse Caiet. B. Thom. D. Bona. & Ric. Alberti magni, Almay, maioris &c. asserentium omnes septem ordines esse sacramenta; & in illis omnibus imprimi characterem. Tertia opinio, quam citant D. Thom. & D. Bona, tenet, sacerdotium, diaconatum, & subdiaconatum, qui dicuntur ordines sacri esse sacramenta; reliquos uerò quatuor sacramentalia. *Caiet. in q. de ritu ordinis & in 3. p. q. 64. ar. 3. D. Bona. q. 1. et 4. Ric. q. 3. ar. 3. Dura Scot. q. uni.*

CONCLV. I.

CONVENIENTISSIME ordinis sacramentũ in septem ordines diuiditur. Nam si regiam mensam decet varios esse, & multiplices ministros (ut de mensa Salomonis constat) quantò magis cõueniet mensæ regis gloriæ, ubi uitæ panis, qui est Christus Iesus, spiritualis animarum ministratur. Quæ enim in mensa regis Salomonis gerebantur, erant figura Ecclesiæ, in qua uarii sunt ministri, uariisque uestibus, ad uaria officia designati. *4. reg. 4*

4.Reg.4. CONCLV. II.

NVMERVS ministrorum congruentissimè fuit septenarius; nempe sacerdos, diaconus, subdiaconus, acolytus, Exorcista, Lector, & Ostiarius. Hæc probatur contra hæreticos antiquissima primitiuæ Ecclesiæ consuetudine. Nam canones Apostolorum diaconi, & subdiaconi &c. mentionem faciunt; ut constat in summa conciliorum can.43. fuerunt enim ab initio nascentis Ecclesiæ septem ordines: de singulorum autem ministeriis lege Magistrum sententiarum hac distinctione.

CONCL. III.

TRES ordines sacri, scilicet, sacerdotium, diaconatus, & subdiaconatus, sunt sacramenta reliqui uerò quatuor, sacramentalia. Nam B. Pau. descriptis moribus Episcoporum, depingit diaconi, & subdiaconi mores; ita ut qui sic ministrant, nullum habeant crimen, quibus virtutibus fulgere non possunt, sine gratia, quæ per illos ordines confertur. Tum etiam diaconus, & subdiaconus, quemadmodum & Presbyteri, ab Ecclesia matrimonium contrahere prohibentur. sacerdotium autem esse sacramentum, ex dictis patet.

1.ad Timoth.3.

Hæresis.

Hinc confutatur error Vuicleff, qui duos tantùm ordines esse asserebat; in quem inuehitur pater à Castro uerbo ordo.

I. Du-

I. Dubium.

Tres ordines sacri imprimuntne characterem? Ricid. 24. parti. 4. q. 3. D. Bona. q. 4.

Conclu. IIII.

Si character pro potestate solemniter celebrandi sumatur, sacerdotium, diaconatus, & subdiaconatus characterem imprimunt. Quia nullus non ordinatus potest solemniter horum ordinum ministeria absque mortali peccato exercere. Dicitur autem solemne ministerium, quod uestibus sacris fieri consueuit; ut si quis non subdiaconus, cùm manipulo caneret, aut legeret epistolam (quia solus manipulus est signum ordinis; ut constat in missis feriatis) peccaret, & efficeretur irregularis. Idem iudicium est de non diacono solemniter diaconatus officium faciente. Sunt autem uarii modi, quibus character à doctoribus sumitur, & iuxta hos uarios modos uariè de hoc dubio sentiunt.

Quinta difficultas. Qua actione cuiuscunque ordinis character imprimitur?

Merito hoc quæritur: quia in collatione cuiuscunque ordinis uarię actiones interueniuntur.

CONCL. I.

In singulis ordinibus per illam actionem character imprimitur, per quam principalis illius ordinis potestas applicatur, ut sacerdoti imprimitur character, quando datur potestas consecrandi, scilicet, per traditionem calicis cum vino, & patenæ cum hostia. Et diacono, quando traditur potestas legendi Euangelium, quæ est principalis, imprimitur character per traditionem libri Euangeliorum. Similiter & subdiacono per traditionem calicis vacui, & patenæ. Nam principalis eius actus est materiam consecrandam præparare. Canonizata est per concil. Flor. expressè, ubi ita legitur. Sextum sacramentum est ordinis, cuius materia est illud, per cuius traditionem confertur ordo: sicut præsbyteratus traditur per calicis cum vino, & patenæ cum pane porrectionem: diaconatus uerò per libri Euangeliorum dationem; subdiaconatus per calicis uacui cum patena uacua superposita traditionem, & similiter de aliis per rerum ad ministeria sua pertinentium assignationem; hactenus concilium.

Secundum Dubium. Instituitne Christus diaconatum, & subdiaconatum?

CONCLV. II.

Christus diaconatum instituit. Fecit enim Aposto-

Apoſtolus mentionem de diaconatu, ideoque credendum eſt illum inſtituiſſe, quemadmodū & extremam unctionem, quam beatus Iacobus promulgauit.

De ſubdiaconatu dicitur apoſtolos diuiſiſſe diaconatum in duos gradus, atque ita eſt ſacramentum; quia nomine diaconorum reuera comprehendebantur etiam ſubdiaconi.

Tertium Dubium. Peccantne mortaliter diaconus, & ſubdiaconus in mortali hęc ſacramenta exercentes? *De ſacramētis in genere.*

SVPRA de hoc dubio egimus. Non enim peccat; quia tunc mortaliter peccatur, quando actus qui exercetur ex opere operato gratiā confert; qualis actus non eſt Euangelium, vel epiſtolam legere. *Caie. 3. p. q. 64. ar. 6.*

Quartum Dubium. Licetne ſeptem ordines, præpoſtero ordine, recipere?

CONCL. III.

NEQVAQVAM eſt licitum, etſi fiat, non erit ordo reiterandus; ſed qui deeſt, eſt ſuplendus. Definita eſt in cap. tuæ literæ, de clerico per ſaltum promoto. *Dur. q. 1.*

Sexta Diffi. Quænam eſt præsbyteratus forma?

CONCLV. I.

FORMA huius ſacramenti eſt hæc; accipe poteſtatem

teſtatem offerēdi ſacrificium in Eccleſia pro viuis, & defunctis in nomine Patris & filii &c. Et ſic de aliorum ordinum formis. Definita eſt expreſsè in conc. Flor.

CONCL. II.

MATERIA verò eſt res illa, quæ ſuſcipienti ordinem traditur; vt calix cum uino &c. presbyteratus materia: liber Euangeliorum diaconatus: calix vacuus cum patena ſubdiaconatus: & ſic de aliis ordinibus. Ita enim in eodem concilio definitur.

V. DVBIVM.

Eſtne de eſſentia huius ſacramenti: ut ordinandus tangat materiam?

Ver. ordinandi in ſumma.

CAIET. & alii tenent, non eſſe neceſſarium talem contactum, ſed ſufficere ſolam traditionem per Epiſcopum factam. Contraria opinio aſt ſecurior.

CONCL. II.

ORDO; ut eſt ſacramentum, ſupponit pro traditione, quæ fit ab Epiſcopo, & verba, contactumque ſuſcipientis connotat. Conſtat ex vſu Eccleſiæ, quod eſt fortiſsimum argumentum. Quemadmodum enim non acquiritur dominium, niſi per poſſeſsionem, quæ fit per contactum; ita non acquirit aliquis poteſtatem celebrandi, quin materiam tangat.

Art.

Art. II. *De Annexis huic sacramento?* *S.Th. 2.2. q.184.ar.6 ad 1. Ric ar. 1.q.1 & 2. Sco.q.unica*

HIC articulus duabus difficultatibus positis absoluetur.

Prima Diffi. An sacerdotium, & Episcopatus, sint ordines iure diuino distincti?

SCOT. opinatur partem negantem esse probabilem. Dur. verò magis communem, & securiorem esse affirmat.

CONCLVSIO.

QVÒ ad potestatem ordinis Episcopus iure diuino est superior, atque à simplici sacerdote distinctus. Ratio est; quia solis Episcopis conuenit quædam potestas ordinis, quam Ecclesia annullare non potest. Nam Episcopus degradatus, si conferret ordines, uel confirmaret, verum sacramentum conficeret; ut definitum est in cap. vnico. de ordinato ab Episcopo, qui renunciauit Episcopatui. Quapropter talis potestas iure Diuino, & non positiuo Episcopis conuenit. Alioqui enim Ecclesia illam reuocare posset.

Secunda Diff. Estne Episcopatus ordo distinctus à sacerdotio? *Dur.q.5. & 6.*

DVAE sunt opiniones contrariæ, quas citant Sco. & Dur. ubi supra. Intelligenda est difficultas de ordine, non ut est dignitas in Ecclesia; sed ut est ordinatio quædam. Tenet autē prima opinio esse ordinem,

ordinem, & ſacramentum à ſacerdotio minimè diſtinctum; ſecunda verò aſſerit non eſſe ſacramentum.

CONCL. I.

ORDINATIO Epiſcopi non eſt perfectè ſacramentum, aut ordo diſtinctus à ſacerdotio. Epiſcopatus enim neceſſariò præſupponit ſacerdotium, cùm nemo poſſit; quin ſit ſacerdos, Epiſcopus conſecrari. Eſſentque iam non ſeptem; ſed octo diſtincti ordines.

CONCL. II.

ORDINATIO Epiſcopi eſt idem ordo, & ſacramentum cum ſacerdotio, diſtatque ſolùm tanquàm magis perfectum à minus perfecto. Nam ut Euchariſtia conſtat ſpeciebus panis, & uini unũ ſacramentum perfectum efficientibus; ita & Epiſcopatus, qui eſt perfectum ſacerdotium, duobus ordinationibus conſtat; prima, qua ſacerdos reſpectiuè imperfectus efficitur, & ſecunda; qua perfectus conſtituitur. Quia Epiſcopus habet poteſtatem conficiendi omnia ſacramenta, qua ſimplex ſacerdos caret. Vnde B. Aug. Epiſcopum conſummatum ſacerdotem appellat.

D. Aug.

CONCL. III.

D. Bona. & Ric. & S. Tho.

ORDINATIO Epiſcopi nouum characterẽ non imprimit; ſed ſacerdotalem præexiſtentem ampliat

ampliat. Non enim est sacramentum à sacerdotio distinctum. Et quando sacerdos Episcopus cõsecratur, eius character, seu potestas ad omnia septem sacramenta; ut ad sacramentum confirmationis, & ordinis, quæ antea ministrare non poterat, extenditur. Duran. opinatur nouum characterem imprimere.

Art. III. *De ministro huius sacramenti, an sit solus Episcopus?*

Hoc art. d. 25. Magistri aperitur. *Rj. ar. 1. q. 1. D. Bona. Dur. & Sco. q. 1.*

CONCLV. I.

Solus Episcopus, & non alius, uel ex officio, uel ex commissione Papæ, sacros ordines maiores conferre potest. Definita est in conc. Flor. & Trid. sess. 23. & can. vbi expressè definitur, & Episcopus solus ordinarius huius sacramenti minister esse dicitur. Tum etiam ex Ecclesiæ consuetudine. Hactenus enim Rom. Pont. simplici sacerdoti huius sacramenti administrationem non commisit.

Innocent. in cap. 4. quem citat Syluest. ver. ordo §. 3. & 7. opinatur posse Rom. Pont. simplici sacerdoti collationem sacrorum ordinum committere.

CONCLV. II.

Minores ordines à sacerdote, non Episcopo conferri possunt, uel ex commissione Papæ, uel ex lege,

ex lege, ſiue ex conſuetudine. Definita eſt in cap. quando, & in cap. non contingas de Aetate, & qualitate ordinandorum, ubi Abbatibus diœceſanorum conceditur. Illos etiam cardinales Presbyteri ex conſuetudine conferunt.

CONCLV. III.

Episcopvs hæreticus, ſiue ſit à catholicis, ſiue ab hæreticis ordinatus, de facto ſacros ordines conferre poteſt; quamuis conferendo peccet, & ſuſcipiens ſimiliter, atque irregularis reddatur. Canonizata eſt ab Eccleſia in cano. quod quidam 1. q. 1. & eſt B. Aug. & can. ſicut ſemel 68. d. & eſt B. Gregorii. Retinet enim characterem indelibilem. Eſt autem intelligenda concluſio hac lege; ſcilicet, ut ſit in forma Eccleſiæ ab hæreticis ordinatus.

D. Aug. B. Grig.

Ric.

CONCL. IIII.

Episcopvs ſuſpenſus, excommunicatus, aut gradatus, quamuis mortaliter peccet ſacros ordines conferendo; uerùmtamen ordinis ſacramentum conficit. Retinet enim facultatem ordinandi; quia characterem indelebilem habet. Et colligitur à ſimili ex cap, 1. de ordinatis ab eo, qui Epiſcopatui renunciauit.

Appen. tidar. eſt.

Hinc, omnes textus iuris canonici, in quibus ordinatio ab hæreticis; ut ſupra in forma Eccleſiæ facta dicitur eſſe irrita, intelligendi ſunt quò ad exer

citium

citium, siue executionem ordinis. Quia sic ordinatus manet irregularis; non tamen quò ad characterem.

IIII. *Art. De suscipientibus hoc sacramentum?* *Ric. ar. 4. q. 1. Sco. q. 2. D. Ban. 5. 1.*

CONCLVSIO.

SEXVS fœmineus impedit ordinis susceptionem: ita ut nulla fœmina characterem recipere posſit. Dicit enim B. Paul. mulierem in Ecclesia docere non permitto, nec dominari in uirum; dominaretur autem, si in aliqua dignitate Ecclesiastica constitueretur. *1. Timo. c. 2.* Aetas infantilis, aut defectus usus rationis, huius sacramenti ueritatem non impedit, etiamsi præceptum Ecclesiasticum sacros ordines conferri prohibeat. Solus Dur. hanc conclusionem diffitetur. Ratio est; quia character, idest, potestas, conficiendi sacramenta, quæ in hoc sacramento confertur, non requirit in suscipiente rationis usum: quemadmodum neque character baptismi, & confirmationis. Hoc enim differt hoc sacramentum à pœnitentia, & matrimonio, quæ non possunt recipi, nisi à ratione utentibus; quia huius materia est res exterior; illorum uerò sunt actus humani suscipientis. Et confirmatur expresse ex cap. unico, de clerico per saltum ordinato. Esse autem hoc contra præceptum Ecclesiasticum, & mortale peccatum per totum titulum de ętate, & qualitate ordinandorum demonstratur.

Prima

Ric. ar. 4. q. 2. Dur. q. 2.

Prima Difficultas. Paruulus ordinatus tenebiturne continentiam sacris ordinibus annexam seruare?

DVAE sunt opiniones. Prima glossæ in cap. proximè citato, quæ dicit obligari. Communis autem opinio negat.

CONCL. I.

NON obligatur ad illam seruandam. Quia continentia sacris ordinibus annexa actum voluntatis præsupponit, quòd si matrimonium contraheret, sacros ordines exercere prohiberetur. Nihilominus tamen probabile esse videtur non posse, habito rationis usu, matrimonium contrahere. Nam sicut ligatur aliis præceptis Ecclesiasticis, similiter & hoc præcepto Ecclesiastico; ut sit ad contrahendum inhabilis.

CONCL. II.

ILLEGITIME natus est irregularis, quominus possit de lege sacros ordines recipere. Definita est in cap. ut filii, de filiis presbyterorum, & in cap. is qui, eodem tit. in 6.

CONCL. III.

DE facto tamen si ordinetur, ordines recipiet. Ratio est; quoniam irregularitas est de iure tantùm canonico; quod quidem ius characteris receptionem non impedit.

NOTA

NOTA Episcopum posse dispensare: ut illegitimè nati ad minores ordines promoueantur :ad maiores, uerò præter Papam posse neminem.

CONCL. IIII.

INGRESSVS religionis tollit omnem irregularitatem, præterquam ex homicidio, & bigamia, quantùm ad ordinis susceptionem. Definita est cā. præsbyteri 5 6.d.

CONCL. V.

NON tollitur tamen quòad executionem, & ad ministrationem, in ordinibus susceptis. Nam si sacerdos irregularis, religionem ingrediatur, eius irregularitas, etiam facta professione, nisi per dispensationem, non tollitur. *c. 1. & glos. 19. q. 1. cap. nunc.*

CONCL. VI.

ILLEGITIME nati non possunt in religione prælati institui, nisi in hoc cum illis fuerit dispensatum. Ita definita est in cap. ut filii, allegato.

CONCL. VII.

SERVVS est irregularis ad ordines sacros recipiendos, nisi eius dominus consenserit. Definita est tota dist. 54 & toto titulo de seruis non ordinādis, & domino consentiente, efficitur liber: etsi habuerit pretium, tenetur se redimere, & Episcopus scienter illum ordinans; ad duplum pretium domino restituendum obligatur.

CONCL. VIII.

SERVVS, ignorante Episcopo, & domino ordinatus, à seruitute non liberatur. Hoc enim in detrimentum proprii domini esset.

CONCL. VIIII.

NEQVE poterit ministrare. Non enim est sui iuris dege dist.43.

APPEN.I. Hinc, seruitus de facto sacramenti veritatem non tollit; recipit enim characterem. Quia non est seruitus impedimentum ex iure diuino.

CONCL. X.

CORPORE uitiatus, si vitium sacramenti ordinis ministerium impediat, est irregularis: ut abscissio pollicis, uel si causat horrorem: ut abscissio nasi, uel macula in oculo notabilis. Definita est per totum titulum de corpore uitiatis, extra.

CONCLV. XI.

POTEST tamen Papa cum his dispensare: ut ad sacros ordines promoueantur. Patet exemplo B. Petri, qui cum D. Marco dispensauit, qui pollicem sibi; ut sacerdotio indignus haberetur, amputauit.

CONCL. XII.

EVNVCHVS, qui se; ut continentiam seruaret, castrauit, irregularis efficitur. Definita est in can. si quis absciderit d. 55.

CONCL. XIII.

QVICVNQVE fuerit homicidii iusti, uel iniusti, &

sti, & mutilationis membrorum causa, est irregularis. Definita est in cap. sicut dignum, & in c. de cætero, de homicidio.

Hinc iudices, testes, aduocati, tabelliones, & omnes iustitiæ ministri, qui dant causam homicidio, aut mutilationi membrorum, & dantes fauorem, consilium, auxilium, unde homicidium sequitur; sunt irregulares. V.g. extrahentes ad suspendendum ab Ecclesia, constat ex c. sicut dignũ, citato. Dauidi enim prohibitum fuit à Deo templum construere. Quoniam uir sanguinis erat.

Secunda difficultas. Quando ratione homicidii irregularitas contrahetur?

VARIA est inter DD. disputatio circa proximam conclusionem; intelligetur facilè in hac difficultate. *Ric. ar. 5. q. 3. Sco. q. 1. So. de iust. & iur. q. 1. lib. 5.*

CONCL. I.

OMNE homicidium, aut mutilatio membri in se voluntaria, inducit irregularitatem. Definita est in cap. sicut dignum & cap. de cætero, de homici.

CONCLV. II.

NON autem inducit irregularitatem, si propter defensionem propriam fiat. Definita est in clemẽtina vnica de homicidio.

CONCL. III.

QVI dat operã rei illicitę simul, & periculosæ, etiã si præter eius intẽtionẽ homicidiũ, aut mem-

bri mutilatio sequatur, efficietur irregularis. Quia illis duobus concurrentibus, scilicet, periculo, & re illicita, homicidium inde secutum in sua causa uoluntarium censetur. Et ita inducit irregularitatem: ut si clericus hastis ludens hominem interficeret, aut mutilaret, quantacunque diligentia adhibita, incurret irregularitatem.

Appen. 1 Hinc clericus medicus, qui causa pietatis curans infirmum, occidit illum, non est irregularis. Quia curando gratis, quamuis det operam rei periculosæ; non tāmen rei illicitę. Ita definitur in cap. tua nos, de homicidio.

CONCL. IIII.

Si clericus, aut laicus die dominico sternat tegulas, si non admonuerit prius prætereuntem, & illum interfecerit, erit irregularis. Quia non admonendo, & adhibendo diligentiam debitā fuit uoluntariè negligens, & ex consequenti homicidium fuit in sua causa uoluntarium. Definita est in cap. continebatur, & in cap. presbyterum, & sequentibus de homicidio.

Appen. 2 Hinc, si prius prætereuntem admonuerit, debitamque diligentiam adhibuerit, non erit irregularis. Nam licet det operam rei illicitæ; non tamen periculosæ.

CONCL. V.

Qui dat operam rei illicitæ, erit irregularis, si ex negligentia homicidium sequatur. Quia cùm hæc

hæc negligentia sit culpabilis, censetur uoluntaria.

Hinc, qui verberat discipulum etiam iustè, & ferit caput ita; ut mors sequatur erit irregularis. fuit negligens, & incautus: ut constat ex cap. presbyterum citato. Appen. 3.

Hinc, non erit irregularis, qui scindit arborem quæ cadens hominem interficit, si prius diligentiam, ne aliquem opprimeret, adhibuit. Ita intelligendus est casus in cap. dilectis, de homicidio. Appen. 4.

CONCL. VI.

In his omnibus euentibus incurritur irregularitas, quamuis mutilatus, uel occisus, sit infidelis; occidens tamen, ut sit irregularis baptizatus esse debet. Propterea quòd talis irregularitas tollitur per baptismum.

CONCL. VII.

Svnt etiam irregulares, qui concomitantur malefactorem morte plectendum. Quia quodam modo homicidio cooperantur. Si tamē sic sūt mortis causa; ut mors, si ipsi non custodissent reum, non fuisset secuta.

CONCL. VIII.

Qui pugno extrahit dentem, non est irregularis, neque mutilator dicitur. Quia pænæ iuris non sunt amplianda: sed restringendæ.

CONCLV. IX

Qui est in causa; ut alii citius moriantur: ut qui infirmis assistunt, & illos vertunt, si bona fide illud faciunt, non uidentur esse irregulares. Grauissima enim est pæna Ecclesiæ, quæ bona fide operantes comprehendere non videtur.

CONCL. X.

3 p. q. 39. artic. 4.

Qui defendendo se, moderamine inculpatæ tutelę, olim erat irregularis; ut S. Tho. docet; modò autem iam est hoc reuocatum, per nouam clementinam, atque ita poterit celebrare.

CONCL. XI.

Ecclesiastici ponentes iustitias, & exhortantes: ut obseruent eam, non sunt irregulares

CONCL. XII.

Non defendentes alium, qui occiditur, si ex officio defendere tenebantur, sunt irregulares; nō autem si illis ex officio non incumbebat.

CONCL. XIII.

Per solam sanguinis effusionem, citra homicidium, aut membrorum mutilationem, irregularis efficitur nemo. Ratio est, quia pæna non extenditur ultra casus à iure expressos.

Ric. ar. 4. q. 3. et sequen. ar. Sco. ubi supra. Sylu. V. irregularitas

I. Dubium. De defectu ex parte delicti?

Delicta, aut antecedunt ordinis sacri receptionem, aut illam concomittantur, aut illam subsequuntur

quuntur. Crimina, quæ inducunt irregularitatẽ, quò minus aliquis ad sacros ordines promoueatur, quinque sunt, quibus singulæ propositiones respondebunt.

PROPOSITIO I.

Apostata à fide: ut hæreticus, hæresi damnatus, aut idololatria, aut infidelis post baptismũ, qui omnes apostatæ appellantur, sunt irregulares quòad ordinis susceptionem. Definita est cano. presbyteros 50. dist.

PROPOSITIO II.

Rebaptizans, & rebaptizatus irregulares efficiuntur.

PROPOSITIO III.

Religiosus, qui gratia audiendi leges, aut medicinam, monasterium relinquit, nisi intra duos menses reuertatur, irregularitatem incurrit. Definita est in cap. per specula, ne clerici, uel monachi &c.

PROPOSITIO IIII.

Qui ministrat solemniter in ordine non suscepto: ut si diaconus cum stola, uel qui non est subdiaconus, cum manipulo in missa dicat epistolam, est quoque irregularis. Definita est in cap. 1. & 2. de clerico non ordinato ministrante.

PROPOSITIO V.

Irregularis quoque est, qui infamia iuris, aut facti est infamis.

Crimina ordinis susceptionem concomitantia,

& irregularitatem inducentia ſunt, iquę ſequentibus propoſitionibus explicantur.

PROPOSITIO VI.

EXCOMMVNICATIO maior eſt primum crimen. Nam ſi ita excommunicatus ſuſcipiat ſacros ordines irregularis efficitur. Definita eſt in c, cum illorum de excommunicatione in 6. quod de maioribus tantùm ordinibus eſt intelligendum.

PROPOSITIO VII.

SECVNDVM eſt, quando aliquis recipit sacros ordines ab Epiſcopo, qui Eccleſiæ, & dignitati renunciauit; ut fiat monachus. Ita definitur cap. 1. de ordinatis ab Epiſcopo, qui renunciauit epiſcopatui &c.

PROPOSITIO VIII.

TERTIVM eſt, quando aliquis recipit ſacros ordines ab Epiſcopo excommunicato, & denuntiato, qui omnes ſuſceptos ordines miniſtrare, & alios ordines recipere prohibetur.

Crimina, quæ ſequuntur poſt ordinis ſuſceptionem, ſunt, ſcilicet ſuſpenſus, excommunicatus, aut interdictus, ſi celebrat; ut definitum eſt in toto titulo de clerico non ordinate miniſtrante, & in ca. finali de exceſſibus prælatorum, & in cap. cùm medicinalis, de excommunicatione in 6.

II. Dubium. In quibus caſibus aliquis eſt ſuſpenſus?

PROPOSITIO I.

QVI ſuſcipit ordines ab alieno Epiſcopo ſine licen

licentia proprii,& à proprio suspenditur, si celebrat,efficitur irregularis.

PROPOSITIO II.

QVANDO uno die cõtra prohibitionem sub excommunicatione recipit aliquis duos ordines, uel ambos sacros,uel unum minorem, & alterum sacrum,irregularitatem incurrit. Quia recipit ordines excommunicatus; secus autem est, si per excommunicationem non prohibeatur. Tunc enim solùm est suspensus, & per Episcopum potest dispensari.

PROPOSITIO III.

IDEM censendum est de eo, qui ordines furtiuè suscipit; ut qui ordinatur non à suo Episcopo,& sine eius licentia,& absque examine se aliis commiscet.Ita definitum est in cap.2. & 3. de eo, qui furtiuè ordines suscepit.

PROPOSITIO IIII.

QVI per saltum ordinatur: ut diaconatum ante subdiaconatum recipiens, est suspensus, etsi in ordine sumpto administrat,erit irregularis.Definita est d.12.can.solicitudo & cap. vnico de clerico per saltum promoto.

PRO-

PROPOSITIO V.

QVANDO quis extra tempora ordinatur, est suspensus, etsi celebret, irregularis. Definita est ca. cùm quidam, & cap. consultationi de tempor. ordina. Animaduertendum est has omnes irregularitates esse de iure positiuo, in quibus Rom. Pon. dispensare potest.

CONCL. VI.

LIGATVS vinculo matrimonii est inhabilis ad ordinis susceptionem, etsi, relicta uxore, maneat in sæculo, est de hæresi Lutherana suspectus si autem religionem ingrediatur, & ibi ordines recipiat, non erit pœna aliqua plectendus; sed uxori restituendus. Hæc colligitur ex cap. 1. de conuersione coniugatorum.

III. DVBIVM.

Malitia sacerdotis impedietne characteris impressionem?

DE hac re supra egimus contra Lutherum, qui affirmabat impressionem impediri. Contra quem copiosissimè agit pater à Castro uerbo, ordo, & uerbo potestas, & uerbo sacerdotium contra hæreses.

Castro.

V. *Art. An Papa habeat etiam super omnes Christianos temporalem iurisdictionem?*

INTELLIGITVR titulus ita; ut possit Imperatores & Reges deponere, & in causis ciuilibus; ut ad ipsum omnes appellent, efficere. Turrecrem. tres adducit opiniones.

Prima

Prima est affirmans, quam Syluest. sequitur. Secunda negans nullam habere potestatem super reges, etiamsi suis legibus fidem Christianam labefactare conentur, sed hæc opinionis nomen retinere non potest, cùm non posit sustineri. Tertia est media, quam amplectitur Turrecrem: hæc asserit non esse absolutè dominum omnium temporalium, nisi quatenus illorum abusus vergit in detrimentum fidei, & obseruationis diuinorum mandatorum: ut si Rex aliquis esset hæreticus, aut schismaticus, uel si leges contra sacramenta, & præcepta diuina conderet. v. g. si instituerit in suo regno, nequis sine regia facultate matrimonium cõtraheret, uel posse dominium acquiri per malæ fidei præscriptionem. Lib. 2. de potestate Eccl. verb. Papa, §. 2.

CONCL. I.

POTESTAS ciuilis, & spiritualis non sunt una; sed duæ potestates distinctæ. habent enim diuersos fines. Nam finis ciuilis potestatis est pax, & tranquilitas reipublicæ; finis uerò spiritualis potestatis est supernaturalis, nempe, manuducere hominem ad perennem beatitudinem. Aris. 2. ethicorum,

CONCL. II.

POTESTAS spiritualis ciuili potestate est præstantior. Quia finis potestatis ciuilis ad finem potestatis spiritualis ordinatur: & finis præstãtior est iis, quæ ad finem referuntur. Arist. 1. ethic.

CONCL. III.

ROM. PONT. non eſt abſolute dominus totius orbis in temporalibus ita; ut ab illo reges aliquod dominium temporale accipiant. Conſtat ex capite per venerabilem, qui filii ſint legitimi. vbi Innocentius Papa confitetur ſe in tēporalibus ſupra Regem Francorum nullam habere poteſtatē.

Appen. 1. Hinc extra crimen hæreſis, aut ſchiſmatis, aut aliud graue crimen Eccleſiaſticum, aut niſi ad bonū ſpūale, uel pacis uideatur neceſſariū nō poterit Papa reges temporali iuriſdictione priuare.

Appen. 2. Hinc, neque poterit alicui regi Chriſtiano poteſtatem tribuere; ut ſibi indorum regna uſurpet. Non enim eſt orbis temporalis dominus. Non deſunt, qui oppoſitum affirment.

CONCL. IIII.

POTEST Papa quamcunque poteſtatem ciuilem temporalibus bonis priuare, quando fuerit ad fidei, & mandatorum Dei obſeruantiam neceſſarium. V. g. ſi fuerit hæreticus, aut ſchiſmaticus, poteſt illum deponere, & ad hoc aliorum regum auxilium implorare. Perinde ſi Rex aliquis conſtituat leges contrarias diuinis, & Eccleſiaſticis legibus, illas poterit reuocare per Eccleſiaſticas cenſuras procedendo uſque ad regni depoſitionem. Ita habetur in cap. cùm ſecundum leges, de hæreticis in 6.

Hinc

Hinc Papa poterit irritare leges ciuiles concedentes dominium per malę fidei præscriptionem, & sunt de facto abrogatæ. Quia sunt contra ius diuinum: ut constat ex capite vigilanter de præscriptionibus. Appen. 3.

Artic. vlt. An clerici in sacris constituti sint quantùm ad personas à potestate ciuili per ius Diuinum exempti?

Dvae sunt opiniones. Prima Glossę in cap. quamquàm de censibus in 6. & Gratiani in cap. tributum 23. q. 8 qui dicun: clericorum res, & personas esse à potestate ciuili exemptas. Contraria opinio est S. Th. super epistolam ad Roman. dicentis esse exemptos clericos à tributorum solutione per priuilegia principum.

CONCL. I

Clerici quantùm ad causas spirituales sunt iure Diuino à potestate ciuili exempti ita; ut nemo posśit præter Papam eorum spirituales causas definire v.g. creare Episcopos, & prælatos, spectat de iure diuino ad Rom. Pont. atque etiã lites super iurisdictionem Episcoporum, & prælatorum, & alia id genus definire. Quia prælati in foro conscientiæ, & exteriori non à Regibus, & Dominis temporalibus; sed dependenter à Papa habent iurisdictionem. Petro enim, & non alicui Imperatorum dictum fuit, tibi dabo claues regni Matth. 18. cœlorum. Et Ioanis vltimo: pasce oues meas. Ioan. vlti.

Idem

APPEN.4 Idem est etiamiudicium de causis spiritualibus laicorum; ut sunt matrimoniales causæ. Quia cùm sint spirituales, à solo iudice habente claues regni cœlorum definiri possunt.

CONCL. II.

CLERICI in minoribus constituti iure Diuino quantùm ad pœnas corporales à potestate ciuili non sunt exempti. De facto enim clerici, & in sacris constituti degradantur, & curiæ sæculari suspendendi traduntur. Quare sprivilegium non erat de iure diuino, quò ante degradationem fruebantur. Alioqui enim nullo modo Papa clericos hoc priuilegio priuare posset.

APPEN.5. Hinc bona clericorum, sicut eorum personæ non sunt iure Diuino à potestate ciuili libera. Nam si personæ non sunt exemptæ, multò minus bona; quamobrem perspicuum est; solo iure Ecclesiastico positiuo esse clericos exemptos à ciuili potestate.

Tertia Diffi. Tenenturne clerici seruare leges regni, in quo uitam degunt?

CONCLVSIO.

TENENTVR quidem, etiã qui in sacris sunt constituti, ciuiles leges seruare, quæ aliàs in conscientia obligant. Non quidem quatenus regibus subduntur; sed quatenus illarum transgresio est cõtra virtutẽ moralẽ. Hæc de sacramento ordinis.

FLO-

FLORES THEOSOPHICARVM quæſtionum Sacramenti matrimonii.

DE hoc ſacramento diſputat Magiſter à d.26. vſq; ad 42.& doctores ibidem, præter quos eſt legendus pater à Caſtro verbo.Coitus, ver. matrimonium,& uerb.nuptiæ.contra hæreſes.

QVAEST. I. DE HIS, QVAE AD ESSENTIAM MATRIMONII PERTINENT.

Hæc q. 26. 27 d. Mag. explicatur. Alex. Alen. q. 1. m. 3. ar. 3. §. 2. S. Th. in additionibus ad 3. p. q. 41. ar. 1. reliqui d. 26 Ric. q. 1. ar. 1, Sc. q. 1. et Dur. D. Bo art. 1. q. 1.

Art. I. An matrimonium ſit ex inſtitutione diuina, an ex naturali duntaxat?

IDEST. An ſit ſecundum inclinationem naturalem, tanquam neceſſarium ad conſeruationem ſpeciei humanæ ita: ut per copulam uagam conſeruari non poſsit.

CONCLV. I.

SI homo, non ut rationis particeps eſt; ſed ut animal eſt, conſideretur:, & matrimonium, non vt eſt uinculum indiſſolubile; ſed ut eſt contractus inter determinatum virum, & fœminam ſumatur, tunc homo ad matrimonium naturaliter inclinatur, quam inclinationem Ricardus generis eſſe dicit: quia aliter quam per matrimoniū ſuam ſpeciē conſeruare non poteſt. Ratio eſt; quia naturaliter homo ad operationem inclinatur, per quam

quam indiuiduum, uel tota eius species conserua tur; quæ nisi per matrimonium inter determinatum uirum, & vxorem, diu conseruari haud posset. Nam ad humanæ speciei conseruationem liberorum educatio, & institutio necessaria est. Quę quidem, si uxores essent communes, & indeterminati patres, non fierent, Tunc enim nullus educandi, instituendiuè liberos curam haberet.

Appen. 1 Hinc sequitur simplicem fornicationem non solum contra ius diuinum; verùm etiam contra naturale ius esse; ut non furtum facies. Quia per uagam copulam humana species destrueretur, ad cuius conseruationem homo naturaliter inclinatur. Quemadmodum venenum sumere contra ius naturæ est; quia proprium indiuiduum destruit, ad cuius conseruationem homo suapte natura est procliuis.

CONCL. II.

Ad actus virtutis. MATRIMONIUM, si; ut uniculum indissolubile est, consideretur, de iure naturali, idest, rectę rationis dictamini consonum esse dicitur. Ratio est; quia si matrimonium esset ad tempus, nō haberēt parentes exactam curam educandi prolem: ut reipub. conuenit. Neque esset corporum per translationem dominii permutatio. Quæ sunt de ratione matrimonii: sed esset tantùm corporum accomodatio.

Appen. 2. Hinc colligitur illius loci declaratio. Vade, & assume

& assume tibi uxorem fornicationis,&c. Nō quod filii essent illegitimi futuri; sed quia erant generandi ex quadam meretrice, quæ post contractum matrimonium cum Osea fuit legitima uxor. *Oseæ cap 1.*

Hinc error Simonis Magi, & aliorum hæreticorum refutatur, qui docuerunt promiscuum fœminarum usum esse licitum ita: ut quiuis, qua uellet, sine peccato uti posset, cùm sit contra ius Diuinū, & naturale. Vide patrem à Castro uerbo coitus hæresi 1. & 3. *Hæresis.* *Castro.*

Art. II. An matrimonium fuerit à Deo mediate per ministros, uel immediatè ab ipso institutum? *Alex. Alen. ubi sup. Ri. q 3. ar. 1. loco citato Duran d. 34. q. 1. D. Bona. q 1. ar. 2.*

CONCLVSIO.

DEVS immediatè, & non per aliquem ministrum contractum matrimonii instituit. Ratio est; quia instituta ministrorum possunt reuocari, & à ministris fieri in illis dispensatio; at uerò matrimonium est indespensabile. Nam quod Deus coniunxit, homo separare non potest. *Math. c. 19*

Prima difficultas. Quando fuit matrimonium institutum?

QVATVOR sunt opiniones. Prima Magistri, cui subscripsit Sco. scilicet, matrimonium fuisse institutum illis uerbis Adæ. Hoc nunc os de ossibus meis, &c. usque ibi: propter hanc relinquet homo patrem, & matrem &c. Secunda est D. Bona. *Alex. Alen. ibid. Ric. ar. 1. q 3. Dur. ubi sup. D. Bona. ibid.*

Kk asseren-

aſſerentis fuiſſe inſtitutum à Deo, & reuelatum Adæ: ut ipſe eſſet matrimonii promulgator. Tertia Ric. tenentis fuiſſe inſtitutum à Deo, quando produxit Euam de coſta Adæ. Quarta eſt S. Tho. hac d. 26. qui docet fuiſſe immediatè à Deo inſtitutum, quando benedicens primis parentibus dixit. Creſcite, & multidlicamini &c.

Gen.c.2.

CONCL. I

MATRIMONIUM in ſtatu innocentiæ ante lapſum fuit à Deo in officium dumtaxat inſtitutũ. Patet Gen. 1. creſcite, & multiplicamini, & replete terram.

Gen.c.1.

CONCL. II.

POST lapſum eadem inſtitutio in officium, & in remedium permanſit. Conſtat 1. ad Cor. 7. bonum eſt homini mulierem non tangere. Propter fornicationem autem unuſquiſque ſuam habeat uxorem.

1. Cor. 7.

Secunda difficultas. An matrimonij inſtitutio fuerit conſilium, uel præceptum?

Cap. 1. Gen. Alex. Alen. loco citato ſ. Tho. q. in 3. p. citata ar. 2. Ric. ar. 3. q. 3. D. Bona ar. 1. q. 3.

CONCLVSIO.

IN ſtatu innocentiæ fuit ſub præcepto; nam obligabat transgreſſores ad mortale. Patet ex illo Gen. loco, creſcite, & multiplicamini, & replete terram. Et ratione confirmatur: nam ut alimenti ſumptio eſt ad conſeruationem indiuiduum præcepto diuino, & naturali neceſſaria ita ut alimentũ non

non sumens esset sui ipsius homicida, & reus præcepti, non occidens; ita erat tunc præceptum diuinum, & naturale matrimonii institutio ad propriam speciem humanam conseruandam.

Tertia Difficultas. Obligatne hoc præceptum nunc omnes homines?

DVAE sunt opiniones. Prima D. Bona d. 26 q. 3. ar. 1. asserentis esse hoc præceptum in lege Euangelica per consilium virginatis reuocatum. Altera est B. Thom. & Ric. ex quorum sententia difficultati respondetur. Ric. q. 2. ar. 2. ad 1. Alex Alen. loco citato f. Tho. q. 41. ar. 2. Dur. q. 2.

CONCLV. I.

PRAECEPTVM matrimonii singulos copulatim, seu copulatiuè minimè obligat. Constat ex B. Pau. dicente; solutus es ab vxore, noli quærere uxorem. Et ibidem; dico autem non nuptis, & uiduis, bonum est illis, si permanserint: sicut, & ego. 1. Corint. 7

CONCLV. II.

NVNC temporis solùm obligat principes reip. ut, si opus fuerit, subditos ad matrimonium contrahendū cōpellāt. Ratio est; nam ut defensio ciuitatis ab hostib. obligat non singulos ciues, sed gubernatorē (solus. n. vita priuaret, si ob eius negligētiā ciuitas ab hostib' occuparetur) ita si genus humanū periret pp matrimonii defectū, soli principes

mortalis peccati rei essent. Non enim præceptum matrimonii ad indiuiduum; sed totius speciei humanæ conseruationem datum est.

Appen. 1. Hinc, si Ecclesia Romana, peste aliqua, uel calamitate alia, ad tantam hominum raritatem; ut tẽpore Noe redigeretur, essent Christiani ad matrimonium inter se contrahendum compellendi, ne si cum infidelibus miscerentur, Ecclesia periret.

Appen. 2. S.Th. Palu. Hinc si religiosi dumtaxat essent in mundo superstites, essent quoque ad matrimonium compellendi. Quia votum solemne non obligat, quando eius obseruatio est cum iure naturali, & diuino incompossibilis. Quale est ius de humana specie cõseruanda.

Cęterum Ric. hac dist. opinatur hoc præcepto singulos etiam homines obligari; uerùm quia est pręceptum affirmans, non obligat semper quantum ad actum; sed certo loco, & tempore à Deo determinato. V.g. Quando tanta esset humani generis penuria, quanta Adæ, uel Noe tẽpore fuerat. At uero alio tempore, cùm non sit multiplicatio necessaria, singulos minimè obligabit.

Alex. Alē. 1 p. q. 22. m. 7 ar. 3. et 166 m. 2. S. Tho. q. 41. ar. 4 in additio. re liqui d. 27. Castro uer. nuptiæ. 1. ad Timoth. 4. Hæresis.

Art. III. An oscula, complexusque maritalis, coniungalis copula licitè fiant, sintque gratiæ, & gloriæ meritoria?

CONCL. I.

NUPTIAE licitæ sunt; fieriq. sine peccato posunt. Constant ex D. Paul. qui docet futuros esse hæreticos in spiritu dœmoniorum prohibentes nubere

bere Tum etiam quia Deo auctore, quo nullus fit deterior, homines contrahunt. Genesis 1. Crescite, & multiplicamini, &c. Gen.c.1.

Hinc confutatur hæresis multorum dicentium, nuptias esse illicitas, & peccare, qui nuptiarum fœdera inter se iungunt, in quam copiosissimé pater à Castro uerbo nuptię, hæresi prima disputat.

CONCL. II.

QVANDO congressus maritalis in officium & in remedium exercetur, & coniunges in gratiam existentes referunt illum actum in Deum, erit proculdubio gratiæ, & gloriæ meritorius. Est enim primùm actus iustitiæ, dicente B. Paul. vir uxori debitum reddat. Secundò obedientiæ præceptum adimplet, scilicet, crescite, &c. atque etiam religionis. Nam fit ad multiplicandā prolē in Dei cultum. Hęc sunt confessoribus animaduertenda: ut doceant coniugatos, quo animo maritalem actum exercere debeant. 1 Cor. 7.

Hinc colligitur talem actum esse peccatum, & ueniale; ut quidam existimant, si fiat solo animo explendi libidinem, ut bruta animantia coeunt; uel si nullo fine posito exerceatur. Nam est tunc actus otiosus: erit autem mortale, si tunc animus exercendi eundem actum cum aliena habeatur. Infra d. 30

Hinc etiam sequitur matrimonium, quamuis sit licitum, non semper esse consulendum, cúm sit minimum bonum. Præstantior namque est uirginalis castitas, uidualisque continentia

Art. III. *Sit ne matrimonium nouæ legis sacramentum?*

CONCL. I.

Alex. Alen. 4 p.q.2. m. 2.ar. 1. S. Thom. q. 42 ar. 1. in additio. Ric. d. 26. ar. 4 q. 1. Dur. eadē di q. 3. Cap. 5. ad Ephe.

MATRIMONIVM, ut est uinculum indissolubile, est sacramentum à Deo in statu Innocentiæ institutum, non ut gratiam conferret: sed ut unionem inter uerbum, & humanitatem, Christumque & Ecclesiam repræsentaret. De fide est, & constat ad Ephes. ubi B. Pau. loquens de matrimonio primorum parentum ait, sacramentum hoc magnum est &c. uide cap. gaudemus de diuortiis.

CONCLV. II.

MATRIMONIVM, quatenus contractum, consensum, actusque utriusque coniugis significat, est nouæ legis sacramentum à Christo Iesu institutum. Propterea quòd omnis cæremonia, uel ritus à Christo in Euangelio institutus, uel confirmatus in remedium contra aliquem peccati morbum est nouæ legis sacramentum, idest, signum certum, quòd posita illa cęremonia, non ponendo obicem datur gratia, & tale est matrimonium: ut ex superioribus constat. Definita est etiā in multis conciliis, uide supra de sacramentis in genere. Et nota fuisse institutum Matth. 19. ubi referens primam institutionem matrimonii Christus dixit; quod Deus coniunxit &c. ubi tanquam indissolubile à Deo factum approbauit.

Matth. 19.

Hinc

Hinc infertur matrimonium: ut est nouæ legis sacramentum, habere esse in fieri. Nam illi actus coniugum, quibus mutuum consensum exprimūt, sunt sacramentum; at uerò quatenus representat unionem Christi, & Ecclesiæ &c. habet esse permanens. Nam est illa indissolubilis obligatio, quę nunquam, utroque coniuge viuente, extinguetur. FPEN.

Prima difficultas. Confert ne gratiam: ut est nouæ legis sacramentum?

CONCLVSIO.

MATRIMONIVM; ut in secunda conclusione articuli sumitur, ex opere operato gratiam cōfert. Definita est expresè in concil. Flor. & Trid. sess. 24. can. 1.

Secunda Difficultas. Quænam est matrimonij materia, & forma?

VARIAE sunt de hac re opiniones. Prima est Palu. hac d. q. 4. asserentis materiam esse ipsos coniuges. Secunda opinio docet materiam esse consensum contrahentium, & formam uerba, accipio te in meam &c. Tertia opinio est Ric. quæ pima conclusione explicabitur, Quarta opinio est Dur. quę supra q. 1. de sacramentis in genere refutata est Quinta opinio est magistri Soto, hac d. q. 2. ar. 1. ad primum, cuius erit secunda conclusio. *Alex. Alen. 4. p. q. 8. m. 1 ar. 1. & q. 13 m. 3. ar. 2. Sco. d. 28.*

CONCLVSIO. I.

VERBA, quæ prius proferuntur, materię ratio nem habent, quæ autē superueniūt, formę rationē induunt,

induunt. Ratio est: quia uerba, quæ posterius ab altero coniugum proferuntur, uerbis præcedentibus dant esse sacramentale. Proprium namque formę est dare rei esse.

Hinc collige benedictionem sacerdotis non esse matrimonii formam. Quia accidit matrimonio iam confecto; est tamen aliquod sacramentale, idest, sacramento annexum.

CONCL. II.

VERBA utriusque coniugis sunt sibi inuicem materia, & forma. Ratio est; quia sibi inuicē præstant, recipiuntque sacramentale esse.

Tertia difficultas. Quis est huius sacramenti minister

DVAE sunt opiniones. Prima tribuitur S. Th. qua dicitur minister sacerdos, eiusdem opinionis est Guillel Parhis. Secunda est magister sent. & probabilior, quę continetur hac conclusione.

Alex. Alen ubi sup. Sco. d. 28.

CONCLVSIO.

NON sacerdos, sed coniuges dicuntur esse ministri, cùm sibi inuicem materiam, & formam ministrent. Patet inductione reliquorum sacramentorum. Nam forma sacramenti est ministri actio, & cùm actio contrahentiū, scilicet, accipio te in meā & cætera sit forma, ut paulò ante diximus: profectò non sacerdos, sed contrahentes erunt sibi inuicē ministri. Lege c licet, de sponsa duorū. Et quando

D. Sot 4. p. 1. q. 5.

do conc. Trid. sess. 24. cap. 1. de reformatione dicit nullum esse matrimonium, nisi præsente sacerdote &c. intelligitur; quantum ad validitatem contractus matrimonialis. Nam ante definitionem huius concilii matrimonium clandestinum, vel nullo sacerdote præsente, erat verum sacramentum.

Hæresis.

Per secundam conclusionē huius articuli confutatur error Armenorum negantium matrimoniū esse sacramentum, quam Lutherus ab inferis excitauit. Lege patrem à Castro verbo nuptiæ hæresi 3.

Castros.

Art. V. Sitne coniugalis copula de essentia matrimonij?

Alex. Alen. & S. Thom. ubi sup. ar. 4 Ri. d. 27. ar. 4. q. 3. D. B. d. 26. q. 3. et d 17. ar. q. 1. Sco. d 13 & Dur. d. 27.

CONCL. I.

MATRIMONIVM, ratum etiam ante copulam est essentiale, integrum, & verum matrimonium ita: vt copula de eius essentia non sit. Solum enim est de essentia matrimonii indissolubilis nexus, & inseparabilis obligatio, quæ per solum matrimonialem consensum absque copula contrahitur. Est enim matrimonii definitio, cōiunctio maris, & fœminæ indiuiduam vitæ consuetudinem retinens, ut 27. q. 2. in principio quæst. habetur. cōstat etiam exemplo Sanctissimæ Virginis, & beatissimi Iosephi, inter quos fuit verum matrimonium.

CONCLV. II.

CONIVGALIS copula est de perfecta accidentali

dentali

dentali integritate matrimonii. Ratio eſt; quia tūc dicitur res aliqua perfecta accidentaliter, quando potentia reducitur ad actum, ſiue operatur, & copula coniugalis matrimonii uſus, & operatio eſt.

Hæreſis.

Error Vuicleff aſſerentis ante copulam non eſſe verum matrimonium 1. concl. confutarur.

S. Th q. 44. ar. 3. in add. reliqui d. 27 D. Bo. ar. 1. q. 2. Ric. ar. 4. q 1. Sc. q. 1. et Du. ibi.

Diſt. 27. art. 1. Quænam eſt matrimonij definitio.

CONCLVSIO.

MATRIMONIVM eſt uiri, mulieriſque cōiunctio maritalis, inter legitimas perſonas iudiuiduam vitæ conſuetudinem retinens. Hæc eſt perfecta definitio, in qua loco generis ponitur (coniunctio) quæ eſt communis ad omnes contractus, in quibus contrahentes unitate conſenſus vniuntur. differentia eſt uox illa (maritalis,) finis, indiuiduam conſuetudinem &c. ideſt, obligationem ad reddendum mutuum debitum, ſi petatur.

D. Aug.

Ita ut neuter ſine alterius facultate poſsit continē tiam profiteri. Ita explicatur à D. Aug. & habetur in can. B. Maria 27. q. 2. & hoc fine diſtinguitur à cæteris contractibus, qui per uoluntatem contrahentium diſſolui poſſunt. Verùm de his infra latius.

Alex. Alen. 2. p. q. 175. m. 6. 9. 1. S. Th. q. 45. arti. 2. reliqui d. 27. D. Bo. q. 1. ec. q. 2.

Art. II. An ſit de intrinſeca ratione matrimonij mutuus conſenſus?

CONCL. I.

MATRIMONIVM de lege, non aliter contrahitur,

trahitur, quàm per mutuum contrahentium consensum. Definita est expressè in conc. Flor. ubi mutuus consensus de præsenti matrimonii causa efficiens nominatur. Lege cap. duas, de sponsa duorum, & can. sufficiat 27. q. 2.

CONCL. II.

POTEST Deus, nullo partium consensu, aut dissensu, interueniente, sua absoluta potentia matrimonium efficere: ut si diceret Martino: esto uir Catherinæ. Ratio est. Nam quicquid Deus potest, mediante causa secunda, efficere, se solo ratione omnipotentiæ præstare potest; mutuus autem cõsensus, ut ex concl. Flor. proximè citato constat, efficiens causa matrimonii est; est tamen quæstio de posibili.

Hinc, si in Israel non fuisset nisi vnica meretrix, quando dixit Dominus Oseæ; accipe tibi uxorem fornicariam, illa continuo uxor Oseæ extitisset. APPEN. *Osea.c.1.*

CONCL. III.

ECCLESIA non potest ullo modo instituere; ut coniuges matrimonium contrahant; quin prius illorum consensus interueniat. Est enim consilium Diui Pauli de uirginitate dicentis. Præceptum Domini non habeo, consilium autem do: & contra concilia diuina Ecclesia nihil instituere potest. *1.Cor.7.*

CON-

C O N C L. IIII.

POTEST tamen Ecclesia aliquos ad contrahendum, idest, ad præstandum mutuum consensum compellere. Potest enim per censuram excommunicationis cogere spōsum renitentem; vt cum sua sponsa per uerba de pręsenti contrahat. Sed de his infra 29.d.

Prima Diffi. Talis consensus est ne signo aliquo exteriori necessariò declarandus?

Alex. Alen. ubi sup. reli. d.27. S. Th. & D. Bon. q. 2. Sc. et Du. q. 1 & glossa in cap. tuæ fraternitatis ex træ de sponsalibus.

C O N C L V S I O.

NISI signis exterioribus mutuus consensus exprimatur, matrimonii contractus non perficietur. Ratio est; quia consensus, nisi signis exterioribus, constare non potest. Deus enim intuetur cor; homines autem, quod foris apparet. 1. Reg. c. 17.

Secunda Diffi. Si Deus uni contrahentium alterum uelle reuelaret, eßetne hoc satis?

C O N C L V S I O.

NEQVAQVAM sufficeret. Definita est in conc. Flor. ubi habetur causam efficientem matrimonii esse mutuū consensum regulariter per uerba de præsenti expressum. Notanter dicitur regulariter; quoniam aliquando contingit non uerbis; sed nutibus, & signis declarari,

Tertia Difficultas. Talis consensus à quo est exprimendus?

DVAE sunt opiniones. Palud. hac d. q. 2. asserit patrem, aut tutorem pro puella debere responde-re. Altera opinio dicit satis esse, ut quilibet astantium pro puella; ipsa tamen non contradicen te, respondeat, quod quidem est uerum in foro conscientiæ. Cæterum in foro exteriori, si respondens pro puella non sit pater, aut tutor, matrimonium non censebitur. Patet cap. 1. de desponsatione, impuberum in 6. § porro, quo Palud. opinio confirmatur.

Quarta Diffi. Matrimonium per procuratores contractum estne sacramentum?

Alex. Alen. ubi sup. reli. d. 30 q. 1.

DVAE sunt opiniones, Dur. & Caieta. ubi supra partem negantem defendunt. Soto autem oppositum tenet. Et ratio illius est; quia cùm Christus instituerit matrimonium esse verum sacramentum, temeritas, inquit, erit excludere à sacramento matrimonium inter absentes contractum: ita habetur per Eliezer seruum Abrahæ, & patrem Rebeccæ &c. *Gen. 24.*

Quinta Diffic. Quando alter coniugum fictè contrahit, estne uerum matrimonium?

NOTA aliud esse hoc loco quærere, quid fictus facere teneatur; aliud uerò, qua ratione innocens debitum petere posit.

CONCLVSIO.

FICTVS tenetur consensum præstare. Ratio est: quia post conc. Tridē. iste non posset contrahere, nisi in facie Ecclesiæ coram tribus testibus, & compelleretur ab Ecclesia in perpetuum cum cōiuge habitare. Quare, ne sit in statu damnationis, tenebitur omnino consensum præstare. Quantum ad secundum, opinio Sco. est dist. 30. 4. ubi ait; coniunx innocens deponat omnino consciētiam non credendo ficto, & ita poterit petere, & reddere debitum. Etsi non deposuerit conscientiam, peccabit petendo; quia aget contra consciētiam, atque etiam peccabit negando, & recedendo à uiro; quoniam fortasis fictus mentitur, dicens se non consensisse. Aliter uerò respondet Soto hac dist; nam aut coniunx innocens habet legitimā causam credendi ficto, aut est dubius; quia fortasis sunt æquales in utranque partem coniecturę. Si primum, non poterit tunc innocens reddere, aut exigere debitum; sed tenetur separare se, donec iterum præstet consensum, & simul contrahat matrimonium; si secundum, poterit, inquit, innocens exigere debitum à ficto. Ratio est; quia in pari causa dubitandi, melior conditio posidentis.

Hæresis.

Panor. cautè legendus.

Ex hoc articul. manet refutatus error Vuicleff asserentis solum consensum internum efficere matrimonium, quo errore notatur etiam Abbas Pan. in cap, cùm locum, desponsalibus.

Art-

Art. III. *An matrimonium ratum per ingreßum religionis alterius coniugis diſſoluatur.*

Alex. Alen. 2. p q. 170. m. 3. s. Th. q. 53. & q. 61. ar. 2. D. Bon. ar. ult. q. 2. & d. 32. q. 2. ar. 1. sc. d 31.

CON CL. I.

POST matrimonium ratum, & non conſuma tum, integrum eſt alteri coniugum (altero etiam inuito) ad religionem tranſire. Definita eſt toto titulo, de conuerſione coniugatorum. Præſertim in cap. ex publico ibidem.

CON CL. II.

CONSVMATO iam matrimonio, nulli con iugum licet religionem ingredi, altero inuito. Patet ex iiſdem cap. de conuerſione coniugatorum.

CON CL. III.

IN caſu primæ concluſionis, facta iam coniugis profeſsione, poterit in ſæculo manens matrimonium contrahere. Definita eſt in cap. ex publico prima concluſione citato. Nam profeſsio eſt mors ciuilis.

Prima Difficul. Qua auctoritate matrimonium ratum dirimitur?

D. Bon. d. 27 ar. ult. q. 2. sc. ubi ſup.

CON CLVSIO.

DISOLVITVR per ingreſſum religionis auctoritate potius Dei, quàm Eccleſiæ. Quod enim Deus coniunxit &c. eſt etiam definita à Nico lao Papa; vt refertur can. ſcripſit. 27. q. 2.

Secunda

Secunda Diffi. Matrimonium consummatum poteſtne aliquando quantùm ad uinculum, utroque coniugum uiuente, diſſolui?

CONCLVSIO.

NVLLO modo eſt ſeparabile. Sola enim morte matrimonii conſumati uinculum diſſoluitur. Matth. 19. quod Deus coniunxit, homo &c. mulier, quæ ſub uiro eſt, uiuente uiro, alligata eſt legi uiri; ſi autem mortuus fuerit uir eius, ſoluta eſt à lege. Nam poterit tunc cum alio contrahere.

Matth. 19. *1. Cor. 7.*

Errauit hic Caieta. circa explicationem huius loci Matth. 19. ſcilicet, quicunque dimiſerit uxorem ſuam, niſi propter fornicationē, &c. ait enim: intelligo igitur ex hac Domini Ieſu Chriſti lege licitum eſſe Chriſtiano dimittere uxorem propter fornicationem carnalem uxoris, & poſſe ducere aliam uxorem, ſalua ſemper definitione Eccleſiæ. fuit etiam error Eraſmi; ſed de his infra de diuortio.

Caie. cautè legendus.

Hinc refutatur error Montani, & cæterorum dicentium nuptiarum fœdus, & uinculum pro coniugum arbitrio diſſolui poſſe.

Hæreſis. *Caſt. ubi ſup. hæreſis.*

Tertia Diffic. An ſit hoc matrimonium ſeparabile quò ad torum.

Alex. Alen. 3. p. q. 27. m. 4. ar. 3 § 4. reliqui. d 27 D. Bon. ar. 1 q. 1. Ri. ar. 2 quæſt. 1.

CONCLV. I.

SI uterque coniugum emiſit uotum ſimplex continen-

continentię, neuter potest debitum reddere, uel petere, sine uoti dispensatione. Ratio est; quia uotum obligat.

C O N C L. II.

Si unus eorum emisit uotum continentiæ de consensu alterius, poterit qui facultatem concessit, illam reuocare, & debitum exigere. Definita est in canone manifestum 33.q.5. Ratio autem est, propter vitandum fornicationis peccatum cum aliena.

Appen. Si uterque conuertitur ad Deum per uotum solemne religionis, quamuis maneat matrimonium insolubile quòad uinculum: nã quilibet est coniux alterius, vt supra in secunda diffic. patet, est tamen solutum quantum ad torum per votum solemne continentiæ, ut ex dictis constat.

D. Bona. in expositione literæ Ri.q. 2.ar.2. Dur. q.2.

Dubium. Quid si alter coniugum solùm religionem profiteatur?

C O N C L. I.

Si manens in sæculo est suspectus de incontinentia: quia forsan est iuuenis, non potest tunc unus sine altero religionem profiteri, et si profiteatur, erit nulla professio. Definita est in c.cùm sis præditus, de conuersione coniugatorum.

C O N C L. II.

Si non est suspectus: quia iam est prouectæ ætatis, ut-

tis, utpote, sexagenarius, satis erit tunc; ut de licentia Episcopi continentiam uoueat, & in sæculo maneat. Definita est in cap. cùm sis præditus citato, & in canone Agatosa 27.q.2.& ab Honorio Papa in regula nostrę Seraphicæ Religionis, ubi de ingressuris religionē dicitur; quòd si vxores nō habent, uel si habent, & iam monasterium intrauerunt uxores, uel licentiam eis dederint auctoritate diæcœsani Episcopi, voto continentiæ iam emisso, uel illius sint ætatis vxores: ut non possit de illis oriri suspitio &c.

Ric.ar.2. q. 2. D.Bona. ar.2.q.1.Duran.ibid.q.1

Quarta difficultas. Si unus coniugum de licentia alterius professus sit religionem, poterit ne (facta professione,) qui in sæculo manet illum extrahere?

CONCLVSIO.

POTEST quidem. Definita est in cap. 1. de conuersione coniugatorum.

Quinta diffic. Extractus à religione, soluto matrimonio per mortem alterius tenebitur ne reuerti ad religionem?

CONCLVSIO.

PLANE tenebitur. Definita est in cap. ex parte de conuersione coniugatorum.

Sexta difficultas. Quid si de facto secundas nuptias contrahat?

CONCLVSIO.

NVLLAE erunt nuptiæ. Ratio est: quia uotum à principio fuit ualidum.

Septima difficultas. Quid de coniuge, qui sine alterius licentia solemniter professus est, & ab alio extractus à religione, illo mortuo, ad quid tenebitur? S. Tho. q. 61 ar. 1. D. Bona. in littera H. Dur. q. 2.

CONCLVSIO.

NON tenebitur ad religionem redire. Definita est in cap. quidam, de conuersione coniugatorũ. Professio enim fuit nulla.

Octaua difficultas. Poteritne ille secundas nuptias contrahere?

VIDETVR quidem non posse. Quia quantũ in se est, tenetur seruare uotum emissum continẽtiæ. Videtur etiam posse; quia uotum fuit nullum, quod indicat glossa super cap. quidam citato.

Nona difficultas. Sunt ne hæc uera: quando promouetur ad sacros ordines, aut assumitur ad Episcopatum?

CONCL. I. 50 d. 27. q. 2 art. 4.

SI uxor est sexagenaria, poterit in sæculo, emisso continentiæ uoto, manere: si autẽ fuerit minor, tenebitur religionem intrare. Definita est in cap. sanè, de cõuersione coniugatorũ, aut illũ repetere.

CONCL. II.

CONVERSIO coniugum ad religionem fieri non poteſt, niſi petita licentia ab Epiſcopo, & ob tenta. Ita definitur in canone, ſi uir, & vxor 27. quęſt. 2.

Decima difficultas. Quid de ſeparatione coniugum, quæ fit per adulterium uxoris?

CONCLVSIO.

POTERIT vir tunc, ſi fuerit innocens, inuita vxore adultera, ad religionem conuerti; Si uero non fuerit innocens, nequaquam poterit. ſed de his infra de diuortio latius.

D. Bo. ar. 3 q. 2. d. 27. DD. hac d. 2.

Vndecima difficultas. An poſſit papa diſpenſare in matrimonio rato quoad uinculum ita: ut uterque poſſit ad ſecundas nuptias tranſire?

DVAE ſunt opiniones. Prima Gloſſæ in cap. ex publico, ſupra citato de couerſione coniugatorum, quam omnes Canoniſtæ amplectuntur, & eſt affirmans. Vide Sylu. uerb. diuortium 4. ubi illos nominat, quibus adhęſit Caie. opus 27. q. 25. Contraria opinio eſt omnium fere Theologorum, & Syl ueſt.

CONCLVSIO.

PAPA non poteſt diſpenſare in matrimonio rato, quoad uinculum ita; ut liceat utrique coniugum ad ſecundas nuptias conuolare. Ratio eſt; quia

Papa

Papa non poteſt diſpenſare in matrimonio consũmato; ut omnes fatentur: ergo neque in rato poterit. Conſequentia eſt manifeſta: quia quòad eſſentialia, hæc duo matrimonia nullo diſcrimine diſtant. Imo oppoſitum fuit error Vuicleff. aſſerentis copulam ad eſſentiam matrimonii pertinere?

Art. Quar. deſponſalibus.
Difficultas. An ſint promiſſiones futurarum nuptiarum?

Hæreſis.

CONCL. I.

SPONSALIA ſunt mutuæ uiri, & fœminæ promiſſiones de matrimonio in futurum contrahẽdo. Ratio eſt: quia promiſſio non eſt pręſentis; sed futuri euentus. Nemo enim dicitur promittere, quod ſtatim tradit; ſed quod traditurus eſt; & in ſponſalibus, vt nominis Etymologia declarat, ſpontaneæ, & mutuæ promiſſiones fiunt.

CONCL. II.

AD matrimonium præterita ſponſalia minimè ſufficiunt, niſi vtriuſque coniugis nouus conſenſus, uel formaliter per uerba de præſenti, uel uirtualiter per copulam maritalem; ut olim ante concil. Trid. accedat. Ratio eſt: quia matrimoniũ eſt mutua corporum traditio utriuſque coniugis ad copulam maritalem; at uerò in ſponſalibus non fit corporũ traditio; ſed traditionis promiſſio. Non enim ſunt idem, tradã tibi equũ, uel trado tibi illũ.

Prima difficultas. Qua ætate licet sponsalia contrahere?

CONCL. I.

TEMPVS permiſſum contrahendi ſponſalia per ſeipſos eſt à 7. anno expleto, & non antea. Non enim ante illam ætatem utitur homo perfecto rationis judicio; ut poſſit aſſenſum alicui cõtractui pręſtare. Definita eſt in cap. literas, & in cap. acceſſit, & in cap. ad diſſoluendum de deſpenſatione impuberum, & cap. vnico eodem titulo in 6.

CONCL. II.

ADVENIENTE pubertate vtriuſque ſponſi, tenentur pueri, qui per ſeipſos ante pubertatem ſponſalia contraxerunt, altero uolente, legitimum contrahere matrimonium. Ratio eſt: quia promiſſio homini facta promittentem in cõſcientia obligat; & ſponſalia promiſſiones quædam ſunt: niſi fortè remiſſio mutuæ promiſſionis fiat.

CONCL. III.

QVANDO parentes pro filiis, aut tutores pro pupillis in infantia ſponſalia celebrant, infantes poſt pubertatem matrimonium contrahere nõ tenentur. Propterea quòd, nullus ad matrimonium obligatur, niſi ratione proprię promiſſionis, uel propter hominum penuriam: & infantes in caſu poſito nihil promiſerunt, neque hominum penuria illorum matrimonio indiget.

Secun-

Secunda difficultas: An sponsalia iuramento affirmata matrimonii robur obtineant?

S.Tho.q.46 ar.1.Sco. d. 28.q.1. Canonistæ cap.2 & ca: ex literis & 2.et c.requisiuit de spon.

CONCLVSIO.

SPONSALIA iuramento affirmata uim matrimonii de præsenti minimè habent. Definita est in cap.2.de sponsalibus. Vbi dicitur per consensum partium dissolui posse.

Soto.

Opinio Soti hac dist.est huiusmodi sponsalia, quando personę sunt legitimæ, non posse dissolui, nisi per dispensationem ex legitima causa. Oppositum tamen est definitum capitulo citato absolutè. Confirmatur à simili; nam ut alii contractus iuramento firmati possunt solo partium consensu dissolui; ita & hic, nullum enim ibi est periurium. Nam utraque pars iuri suo cedit.

Tertia difficultas. Poterit ne Iudex Ecclesiasticus in foro exteriori sponsum compellere: ut iuramentum adimpleat?

IN capitulo ex literis de sponsalibus dicitur esse compellendum per censuram Ecclesiasticam. At uerò in cap. requisiuit eodem titulo oppositum definitur.

CONCLVSIO.

IN hoc casu non potest iudex spōsum inuitum

compellere: ut cum ſponſa per uerba de præſenti contrahat. Definita eſt expreſsè in cap. requiſiuit. Et nota intelligendam eſſe concluſionem de compulſione per carcerem, & de alia compulſione, quã per cenſuram Eccleſiaſticam. Ita enim in curia Ecclesiæ fieri conſueuit; caput autem ex literis, intelligitur, quando publicum bonum futurum ſperatur; ut eſt alicuius regni conuerſio ad fidem. Tũc enim reus per cenſuram Eccleſiaſticam eſſet ad cõtrahendum compellendus, & ratione publici commodi iudici obedire teneretur.

Quarta difficultas. Quid ſi interim cum alia per uerba de præſenti contrahat?

RESPONDEO. Valebit matrimonium: Deum tamen ultorem habebit.

Quinta difficultas. Copula carnalis poſt sponſalia de futuro facitne uerum matrimonium?

CONCLV. I.

POST conc. Trid. ſponſalia de futuro per nullam ſubſequentem copulam uerum matrimonium efficiuntur. Definita eſt ibidem ſeſſ. 24. cap. 1. de reformatione matrimonii. Quia quando matrimonium ſine præſentia parochi, aut alterius ſacerdotis, & ſine præſentia aliorum duorum, uel trium teſtium fit, eſt clandeſtinum, & ipſo iure nullum; & ex conſequenti ſubſequens copula ſpon-

ponſalia ſine tali ſolemnitate contracta, uerum matrimonium non facit.

CONCL. II.

ANTE conc. Trid. ſponſalia de futuro per copulam affectu maritali ſuperuenientem verum matrimonium efficiebantur; quando, ſcilicet, ambo actuali animo, & intentione conſummandi per illam copulam matrimonium iungebantur. Hoc enim erat olim ius commune; ut conſtat in c. is qui fidem, & cap. de illis & capit. per tuas. de ſponſalibus.

Quinta difficul. An aliquo modo diſsolui ſponſalia poſſint?

CONCLVSIO.

POSSVNT quidem duodecim caſibus diſſolui, quos Syluest. apertiſsimè declarat. Eſt autem circa nonum caſum, qui continetur in cap. ex literis, de eo, qui cognouit conſanguineā alterius ſponſi, animaduertendum reddi tunc temporis inhabiles ad contrahendum; quia efficiuntur affines. Hic autem caſus poſt conc. Trid. ſeſſ. 24. c. 4. de reformatione matrimonii eſt uerus; quando affinitas contrahitur in primo, & ſecundo gradu conſanguinitatis. Nam alii gradus matrimonium non impediunt.

Art.

Art.ult. Sintne Bigami irregulares?

Ric.27.Sco. ar.4. Sc. d. 33.q.2. Du. d.27.q.4.

PRIMVM nota bigamum propiè dici, qui cũ duabus uxoribus legitimis, uel cum uidua à priori uiro cognita contraxit;ut constat ex cap. debitũ de bigamis. Secundò animaduerte bigamiam esse duplicem, ueram,scilicet,& interpretatiuam. Vera est,quam modò diximus, quæ non repræsentat perfectè unionem unius Christi ad unam Ecclesiam propter secundum matrimonium. Interpretatiua est illa,quæ etiamsi sit unius uiri ad unicam uxorem,uel è conuerso; punitur tamen uir irregularitatis pœna, perinde ac si esset bigamus Præterea nota bigamiam interpretatiuam quinque modis summi, vt cap.super eo de bigamis, refertur. Prima est,quando quis,uiuente priori legitima, duxit secundam legitimam. Secunda,quando, mortua priori legitima,duxit secundam illegitimã;quia forte erat affinis, & consanguinea; hi duo modi bigamiæ intelligendi sunt: dummodò utramque cognouerit. Aliter enim non erit irregularis. Tertia,quando contraxit cum corrupta scienter, uel ignoranter. Quarta, quando cognouit propriam uxorem adulteram: etiam ignorando adulterium tempore, quo illam cognouit Quinta,qñ post uotũ solẽne religionis,aut ordinis de facto matrimonium contraxit. Vltimò perpende nunquam irregularitatem ex bigamia contrahi,nisi interueniente cum utraque carnali copula: ut definitum est in cap.citato, de bigamis.

bigamia quid & quotuplex

Lege sup. de sacramẽto ordinis art.4.

CON-

CONCLV. I.

BIGAMVS propriè dictus eſt irregularis ad ſuſcipiendos ſacros ordines, uel ad ſuſceptos adminiſtrandos. Definita eſt cap. 1. & cap. ſuper eo, & cap. debitum, de bigamis non ordinandis.

CONCL. II.

BIGAMVS interpratatiuè primo, & ſecundo modo, ſi utranque uxorem cognouerit, eſt irregularis. Definita eſt in cap. nuper, de bigamis.

CONCLV. III.

QVI cum duabus contraxit, quas cognouit, licet, vtrunque matrimonium nullum fuerit: ut ſi utraque conſanguinea erat, bigamus, & irregularis interpratatiuè iudicatur. Ratio eſt; quia quantùm in ſe fuit binas contraxit nuptias. *Palud. eſt hac d.q.4.*

CONCL. IIII.

BIGAMVS interpretatiuè tertia bigamia eſt irregularis. Definita eſt in cano. qui in aliquo 51. diſt. & de hac diſputant canoniſtæ ſuper cap. 1. qui clerici, uel uouentes contrahere poſsint.

CONCL. V.

BIGAMVS interpretatiuè quarta bigamia ſecundum probabilem ſententiam S. Tho. & Ric. hac diſtin. irregularis cenſetur. Ratio eſt; quia irregu-

irregularitas in bigamiam non præſupponit culpam, ſed defectum in ſacramento matrimonii, quatenus alter coniugum non perfectè repræſentat Chriſtum, ſiue Eccleſiam, & mulier adultera perfectè, non repræſentat Eccleſiam, quam beatus Paul. virginem caſtam Chriſto exhibendam appellat.

2. Cor. 11.

CONCL. VI.

BIGAMVS interpretatiuè quinta bigamia eſt irregularis. Definita eſt in cap. nuper citato.

CONCL. VII.

IRREGVLARITAS, quæ per bigamiam propriam, uel interpretatiuam contrahitur, eſt inhabilitas ad ſacros ordines recipiendos, & ad nō miniſtrandos ſuſceptos, nullam culpam, uel peccatum præſupponens. Et ad probationem nota, duplicē eſſe irregularitatem, propriam unam, quę eſt pœna, & cenſura Eccleſiaſtica propter culpā inflicta: ut quam contrahit excommunicatus celebrans; alteram, quæ eſt inhabilitas propter aliquam indecentiam: ut quæ propter homicidium iuſtum, aut iniuſtum contrahitur, & propter bigamiam. Quia tranſire ad ſecundas nuptias legitimas nullum eſt peccatum.

Prima

Prima Diffi. Potest ne Papa in bigamis dispensare: ut ad sacros ordines promoueantur?

CONCL. I.

POTEST quidem dipensare. Definita est in can. Lector 34. d. ubi legitur, Lucium Papam dispensasse cum Episcopo Panormitano, qui bigamus fuerat.

CONCL. II.

EPISCOPUS potest dispensare cum bigamo: ut ad minores ordines promoueatur. Definita est in eodem cano. Lector.

Secunda Difficultas. An irregularitas bigamiæ per baptismum tollatur?

DE hac difficultate fuit olim contentio inter B. Hierony. & D. Aug. B. Hieronymus dicebat tolli: ut habetur in can. unius uxoris dist. 26. oppositum asseruit D. Aug. & refertur in can. acutius 28. q. 3. quem sequuntur omnes Theologi. *D. Hiero. B. Aug.*

CONCLUS.

IRREGULARITAS bigamiæ non tollitur p baptismum. Ratio est; nam etiamsi matrimonium infidelium non est sacramentum gratiam conferens, erat nihilominus sacramentum, idest, sacrum signum, unionem inter Christum, & Ecclasiam significans, & ex consequēti habent bigami dese-

mi defectum significandi hanc unionem;& etiam post conuersionem erunt irregulares.

Ric.ar.4.q. 2.d.27.

Tertia Diffic. An irregularitas ex homicidio per baptismum tollatur.

OPINIO Ric.est, non tolli irregularitatem homicidii iusti cùm non sit peccati pœna. Communis opinio hac dist. & Scot.dist.3 3.q. 2. tenent oppositum.

CONCLVSIO.

IRREGVLARITAS per qualecunque homicidium contracta medio baptismo tollitur. Ratio est;quia in primitiua Ecclesia nullus homicida; quemadmodum bigamus, à sacris ordinibus explodebatur. Cuius institutionis causa erat;quia horror homicidii;non autem indecentia bigamiæ in repræsentando, & significando unionem Christi cum Ecclesia,per baptismum purgabatur.

Sũma Ang. uerb. irregularitas.

QVAESTIO DE MATRIMONIO CONDITIONATO.

HAC quæst.28.dist.magistri exponitur.

S.Th. q.47. ar.5: reliqui d.18. D. Bo. art. 1. q.3. Ric.ar.2. q. 2.sc.d.29. q.1. Dur. q. 2.d.28.

Art Vnicus. An contractus matrimonialis sub conditione factus, conditione non existente, ualeat?

CONCL. I.

CONDITIONIBVS de præsenti,aut de futuro cum uerbis de præsenti iam existentibus

bus, statim ualet matrimonium; ut si dicat, accipio te in meam, si patri meo placet, uel placuerit. Patet conclusio à simili de aliis contractibus iuris ciuilis: ut definitur in l. Itaque. ff. de conditionibus, & demonstrationibus.

CONCL. II.

QVANDO uerbo de præsenti conditio de futuro in se necessaria apponitur, statim est uerum matrimonium; vt si quis dicat, accipio te in meã, si cœlum nunquam digito tetigeris; uel aliquid simile, quod naturali necessitate uẽturum est, adiungatur. Ratio est; quia cùm istæ conditiones necessariò uenturæ sint, in suis causis adimpletæ esse cẽsentur. Hæc est S. Tho. hac dist. contra glossam in c. per tuas de conditionibus appositis: Art. 2. q. 3.

Hinc, si quis contraheret dicens contraho tecũ, si pater meus est moriturus, statim matrimonium esset ualidum.

Prima Difficul. Quid si conditio de præsenti, uel de præterito per uerbum de futuro in contractu matrimoniali ponatur?

V. G. si dicat aliquis, accipiam te in meam, si imperator olim uicit turcas.

CONCL. I.

IN tali casu non erit matrimonium: sed vera sponsalia. Quia matrimonium fit per uerba de præsenti:

præſenti: hic autem ſolùm fit matrimonii de futuro promiſsio.

CONCL. II.

Si in contractu dies, ſub conditione neceſſaria, ſiue contingenti proponatur, non ſtatim verum matrimonium, ſed ſponſalia efficiuntur: ut ſi dicat, contraham tecum, quando pater meus morietur. Nam etſi conditio ſit neceſſariò futura, conſenſus tamen non eſt de præſenti: ſed in diem ſignatam.

D. Bo. d. 28. ar. 2. Dur. d. 28. & 29. q. 1.

Secunda Difficul. Quando conditio contingens de futuro uerbo de præſenti appoſita impletur, eſt ne nouus conſenſus neceſſariò præſtandus?

V. G. contraho tecum, ſi dederis mihi centum &c. iuriſperiti in ca. de illis de conditionibus appoſitis tenent, non eſſe neceſſarium tunc nouum
d. 29. ar. 5. q. 2. conſenſum, quibus ex theologis ſolus Palud. adhæſit. Oppoſitam ſentētiam cæteri doctores theologi hac diſt. & ſequenti defendunt.

CONCLVSIO.

Quotiescunque conditio de futuro apponitur, quãuis conſenſus uerbo de præſenti explicantur; ſemper tamen eſt de futuro, & talis cõtractus non eſt matrimonium, etiam conditione adimpleta,

adimpleta, cum nouus consensus per verba de præsenti exprimendus sit. Ratio est: quia nullum sacramentum, quale est matrimonium, potest sub conditione cōfici. Neque enim minister potest sacramenti effectum suspendere: quare, ut fiat sacramentum, necessarius esset nouus consensus.

Tertia difficultas. An conditio habilitatis posita, quando personæ sunt inhabiles ad contrahendum, faciat sponsalia?

V. G si consanguinei intra quartum gradū hac conditione, scilicet, si Papa dispensauerit, contrahant. Adrianus duas opiniones in materia de matrimonio refert. Opinio Adriani est affirmans. Communis autem opinio negans Sylu. uerbo matrimonio 3. §. 9. affert peculiarem Calderini opinionem asserentis, adueniente dispensatione, non esse necessarium de nouo contrahere.

CONCL. I.

CONTRACTVS præcedens dispensationē Roma. Pont. in casu posito non facit uera sponsalia ita; ut adueniente dispensatione, aliquis illorum titulo sponsalitii cum alio matrimonium contrahere teneatur. Ratio est; quia si affinitas sequens spō salia dissoluit illa, ut in cap. superueniens de sponsalibus definitum est; multò magis profectò præcedens consanguinitas illa dissoluet; multò namque minus impedit sponsalia subsequens affinitas, quàm præcedens consanguinitas.

C O N C L. II.

TENETVR nihilominus ex lege iuſtitię unus cõsãguineus, altero uolente, matrimonium, adueniẽte diſpenſatione, contrahere. Propterea quòd, promiſſio in materia graui qualis eſt matrimonii materia, obligat in ſcientia. Aliter enim grauiſſima iniuria ille, cui facta eſt promiſſio, afficeretur.

Quarta difficultas. An conditio impoſſibilis reddat matrimonium nullum?

Ric.d.28.ar ti.2.q.2. EXEMPLI causa, contraho tecum, ſi cęlum digito tetigeris, aut quid ſimile præſtiteris. Textus eſt expreſſus cap. finali de conditionibus appoſitis; vbi conditiones turpes, aut impoſſibiles matrimonio appoſitas pro non adiectis habendas eſſe definitur. Circa cuius textus intelligentiã eſt grauis inter doctores Theologos diſceptatio. Canoniſtæ primùm intelligunt textum abſque ullo diſcrimine rationis, uel euentus. Palud.d.29.ar.5. tenet matrimonium non eſſe ualidum in foro conſcientiæ. Quia conditio impoſſibilis potius diſſenſum, quàm conſenſum indicat. Adrianus in 4. in materia de matrimonio dubio 7. exponit matrimonium eſſe uerum, quando contrahentes ignoranter putant conditionem eſſe poſſibilem; ſecus uerò, ſi impoſſibilem credant. Alii quorum nomina non expreſſit magiſter Soto d.29.q.2.ar.14. affirmant Eccleſiam abſolutè tenere tales contrahentes eſſe ueros coniuges, etiam abſque conſenſu.

CON-

C O N C L V S I O.

Absolvte fatendum est conditionem impossibilem verbis de præsenti appositam non annullare matrimonium. Probatur per capitulum finale in principio citatum. Talis enim conditio est habenda pro non apposita: præsertim, si statim, prolatis prædictis uerbis, consensus signa sequantur; vt si faciat, quod cęteri sponsi facere consueuerunt. Hęc enim est uera illius textus interpretatio.

Quinta difficultas. An conditiones contrariæ substantiæ matrimonii illud annullet?

Docto d. 28. & 29. Canonistæ c. finali de condi. appositis Ricar. ubi sup.

Animadverte primùm tria esse bona matrimonii, scilicet, bonum fidei, bonum prolis, & sacramenti. Erit autem contractus contra huiusmodi bona, si quis contrahat hac conditione, ut dicat; contraho tecum, si generationem prolis euites, vel donec inueniam aliam honore, & facultatibus digniorem. Prima conditio est contra bonum prolis. Secunda contra bonum perpetuitatis, scilicet, sacramenti. Vel tertio, si dicat, contraho tecum, si pro quæstu adulterium cõmiseris; quod est contra bonum fidei matrimonialis.

C O N C L V S I O.

Contractvs matrimonialis, in quo

vna ex prędictis conditionibus ponitur, redditur nullus expresse definita est à Greg. 9. in c: finali modò citato. Est enim matrimoniũ obligatio mutua ad bonum prolis, & bonum fidei, & bonum perpetuitatis, & qui conditionem aliquam ex dictis apponit, voluntatem obligandi se ad hæc tria minimè habet. Atque ita non efficitur matrimonium, quod solo animo obligandi se uerbis expressis contrahitur.

Ric. ubi sup.

Sexta difficultas. An conditiones possibiles, & turpes reddant nullum matrimonii contractum, quando non sunt contra illius substantiam.

V. G. si quis dicat. Accipio te in meam, si furtum, homicidium, uel quid simile commiseris.

CONCL. I

TALIS conditio turpis est habenda pro non adiecta. Definita est in cap. finali de conditionib⁹ appositis. Et est explicandus textus, ut supra diximus; ita ut aliunde sint inuestiganda signa consẽsus, uel dissensus, & non ex conditione: ut supra dictum est.

CONCLV. II.

ALITER definiendum est circa hunc casum in foro conscientię; aliter uerò in foro exteriori. Nã si pęnitens confiteatur se non habuisse intentionẽ contrahendi, nisi adimpleta conditione turpi, tunc matrimonium nullũ esse propter defectum consensus iudicabitur, eritque compellendus, ut adimpleta con-

ta conditione, matrimonium contrahat. Nam etsi conditio fuerit turpis; res tamen promissa est honesta, & ex consequenti adimplenda.

Septima difficultas. Quid si dicat, contraho tecum, si mecum prius concubueris?

CONCLVSIO.

HAEC conditio potest esse honesta intelligẽdo illam de virginitate ex affectu maritali ita: ut habeat animum cognoscendi illam tanquam uxorem, & non tanquam concubinam, & tunc cùm primũ illam agnoscit, per copulam consequentem uerũ efficitur matrimonium. Quòd si fuerit turpis conditio, in foro exteriori pro non addiecta habetur, nisi probetur dissensus ex parte viri. Hæc conclu. olim fuit uera, quando sponsalia de futuro per cõpulam subsequẽtem efficiebantur matrimonium; at veró nunc matrimonium est nullum, nisi contrahatur præsentibus testibus, & cum solemnitate à concil. Trident. Definita sess. 24. cap. 1. de reformatione matrimonii.

Adr. est. in materia de sponsalibus. & Glossa de sponsa duorũ

Octaua difficultas. An hæc conditio, si te uirginem inuenero, sit turpis ita: ut pro non adiecta habeatur?

Ric. ubi sup. & Adr. q. 6 de sponsalibus.

RESPONDEO per tres propositiones,

PROPOSITIO I.

SI exploratio virginitatis est facienda per aspectum matronarum, conditio erit licita, ut supra di.

PROPOSITIO II.

Si per congressum uirilem turpis est, & in foro exteriori pro non apposita habetur, & iudicabitur, ac si esset consensus absolutus; nisi aliunde dissensus probetur.

PROPOSITIO III.

In foro conscientiæ standum est conditioni adimpletæ. Impleta enim conditione, tenebitur, qui illam posuit, matrimonium contrahere. Nam etsi conditio fuerit turpis; res tamen promissa honesta est, scilicet, matrimonium; quemadmodum tenetur reddere centum, qui illa promisit: ut homo interficeretur, adimpleta conditione, atque etiam qui promisit pretium meretrici. Quia adimplere promissum honestum est.

Adria. dub. 12. in hac materia. Soto d. 19. in fine.

Nona difficultas. An ualeat matrimonium, quando conditio est negatiua?

CONCL. I.

Si negatio est exceptiua, includit affirmationem, & ex consequenti erunt; sponsalia, ut si quis dicat, non ducam aliam præter te. Idem enim est, ac si diceret, ducam te; quia exceptiua in rigore dialectico includit affirmationem.

CONCL. II.

Si negatio est conditionalis, tunc non erunt spon-

sponsalia: ut si dicat, non ducam aliam, nisi te. Nā idem est, ac si dicatur. Si non duxero te, nullam aliā ducam; erit autem sensus ex præcedentibus, & sequentibus colligendus.

CONCL. III.

Si autem fuerit conditio de futuro, & negatiua, sponsalia erunt nulla. Quia pura negatio est dissensus, & ad matrimonium consensus desideratur: ut si quis dicat, nunquàm aliam à te uxorem ducam.

QVAESTIO DE CONSENSV LIBERO, ET COACTO.

Alex. Alen. 2. p. q. 28 m. 2. ar. 2. §. 2. S. Th. q. 47. ar. 3. D. Bona. et reliqui hac d. ar. 1. Ric. q. 1. ar. 2. Scot. q. 1. Dur. q. 1. et 2

Hac q. dist. 29 magistri declaratur.

Art: An metu cadente in constantem uirum matrimonij contractus annulletur?

Nota metum cadentem in constantem uirū esse, qui potest uirum studiosum cogere; ut iure faciat, quod, cessante metu, non fecisset. Qui est quadruplex uel mortis, uel perpetuæ seruitutis, uel perpetui carceris, uel amissionis status.

CONCL. I.

Matrimonium contractum metu cadentem in constantem uirum est nullum. Definita est in capitulo cùm locum, & in capitulo ueniens, de sponsalibus.

CONCL. II.

METVS cadens citra virum conſtantem in foro exteriori matrimonium non irritat. Ratio eſt; quia iura canonica hactenus ſolúm declararunt, matrimonium metu cadente in conſtantem uirum contractum eſſe nullum.

Prima difficultas. Erit ne tale matrimonium nullum iure Diuino, & naturali, an Eccleſiaſtico tantùm?

vbi ſupra. VARIAE ſunt opiniones. Prima Ric. quem ſecuti ſunt Paluda. & alii, qui tenent iure tantùm

S. Tho. Et. Scot. Eccleſiaſtico fieri inualidum. Altera opinio D Bona. & Scot. aſſerentium eſſe nullum iure naturali, & diuino, & Eccleſiam de nouo nihil in hoc caſu inſtituiſſe: ſed ſolum, quod iure naturali, & diuino inſtitutum erat, explicaſſe. Tertia opinio refertur à Sylu. uerbo matrimonium 8. §. 11. tenens tale matrimonium eſſe ualidum ſecundum ius diuinũ; reſcindi tamen ab Eccleſia per actionem, quæ datur his, qui talem metum patiuntur. Hæc opinio eſt erronea; nam ſi eſſet ualidum ſecundum ius naturæ, & diuinum, non poſſet aliquo modo ab Ec-

Matth. 19. cleſia reſcindi; ut conſtat Matth. 19. quod Deus coniunxit, homo non ſeparet.

CONCLVSIO.

MATRIMONIVM metu cadẽte in cõſtãtem uirũ cõtractũ nõ eſt irritum ex iure tñ poſitiuo, eò ꝙ Eccleſia perſonas ad ſic cõtrahẽdũ illegitimauit.

EST etiam nullum ex iure naturali, & diuino propter defectum libertatis in illo, qui metu ad cõtrahendum compellitur. Conſtat ex exemplo Scri-

Scripturæ. Nam seruo Abrahę petenti Rebeccam responderunt parentes illius; vocemus puellam, & quæramus voluntatem eius. Quamobrem lege naturæ, quæ sola tunc uigebat, libertas in matrimoniali contractu exigitur. Vnde tale matrimonium propter defectum libertatis iure naturæ in foro conscientiæ erit nullum. Gen. 24.

Secunda Diffi. Annullatne matrimonium omnis metus cadens in uirum constantem?

CONCL. I.

MATRIMONIVM metu ab intrinseco illato contractum est uerum. Ratio est: quia talis metus non est causa matrimonii; sed occasio, & ita liberè matrimonium, contrahitur. Non enim ab alio; sed à se ipso ad contrahendum inducitur.

Hinc, si quis ab inimicis obsessus in uirum alicuius fœminæ se offerat; ut obsidionem auferat, matrimonium ualebit. Fuit enim liber consensus, cùm non ab alio; sed à seipso sit ad contrahendum inductus. Appen. 1. Appen. 2.

Hinc, si quis metu naufragii promittat aliquā pauperculam in uxorem ducere, uel de facto titulo charitatis cum illa contrahat, erit uerum matrimonium. Quia non ab alio; sed à seipso inducitur. Et de similibus erit similiter iudicandum.

CONCLV. II.

MATRIMONIVM contractum metu ab extrinseco,

trinſeco, non intentione inducendi ad matrimonium, erit ualidum: ut ſi quis ad patibulū ducendus dicat ſe uelle ducere meretricem in uxorem; ut mortem euadat, quemadmodum in aliquibus prouinciis ſtatutum eſt. Ratio eſt; quia metus ille non eſt cauſa; ſed occaſio matrimonii, neque hac intentione ad patibulum ducitur. Atque ita liberè contrahit, cùm non ab alio; ſed à ſeipſo inducatur.

CONCL. III.

QVOTIESCVNQVE metus iuſtè, aut iniuſtè, hac intentione infertur; ut aliquis ad contrahendum inducatur matrimonium erit nullum. Rō eſt; quia metus in hoc caſu eſt cā matrimonii, et violentus; quia tollit liberum conſenſum, qui de eſſentia matrimonii eſt.

APPEN. 3. SI homini deprehenſo in adulterio aliquis mortem comminetur, niſi cū alia contrahat, matrimonium erit nullum. Quia talis metus eſt cauſa matrimonij, tollitq; libertatem; ſecus niſi adulter ſponte, vt mortem vitet, ad contrahendum ſe offerat: vt ex 2. concl. conſtat. Ita definitum eſt in l. nec timorem, & in l. iſti quidem. ff. quod metus cauſa &c.

APPEN. 4. Hinc, ſi iudex latroni ſuſpendendo pœnæ remiſsionem promittat hac conditione: ut aliquam in uxorem ducat, tale matrimonium erit nullum, & de ſimilibus ſimile eſt iudicium.

Tertia Difficul. An matrimonium metu graui contractum, & iuramento firmatum sit perinde irritum, ac si sine iuramento contrahatur?

RICAR. dist. 29. ar. 2. q. 3. duas refert opiniones, unam affirmantem, & alteram negantem, quam ipse sequitur. A

CONCLVS.

MATRIMONIVM metu graui contractum, & iuramento firmatum, ipso iure nullum esse censetur. Patet; quia cùm uotum solemne emissum per metum grauem sit ipso iure nullum, ut in c. primo, quod metus causa, definitur: matrimonium profectò erit etiam nullum. Quando enim non fit proximo iniuria, nullum quò ad Deũ est inter uotum, & iuramentum discrimen.

Iuramentum à uoto quando differt.

Quarta difficul. An quando metu graui ad contrahendum, & consumandum matrimonium aliquis compellitur, sit uerum matrimonium?

CONCLVSIO.

IN hoc casu cognoscens mulierem non affectu maritali mortaliter peccat, & uerum matrimoniũ non cõficitur. Quòd autem peccet, patet; quia fornicatur cum non sua; nullus enim metus à peccato excusat. Deinde, quòd non sit matrimonium, constat; quoniam matrimoniũ à principio metu

contra-

contractum non ratificatur, nisi per subsequentem matrimonii usum. Et ille non usu matrimoniali; sed fornicario accessit.

Hinc, si effectu maritali ad mulierē accederet, APPEN. uerum efficeret matrimonium. Ratio est; quia liberè tunc præstat matrimonialem usum. Vir enim, qui est causa efficiens congressum, ut experientia testatur, non potest ad illum compelli; quemadmodum mulier, quæ passiuè tantùm se habet, quæ ligari, & cognosci potest.

Quinta Difficul. An matrimonium, quod antea erat nullum per subsequentem liberam cohabitationem, aut matrimonialem usum effici ualidum possit?

CONCLVSIO.

MATRIMONIVM metu contractum per liberam cohabitationem superuenientem, quæ est usus matrimonialis, verum, & ualidum efficitur. Ratio est: à simili, quia contractus ciuilis, qui fuit nullus ob defectum libertatis, uerus efficitur aduenięte libero usu rei permutatę; ut si liberè equo utatur, qui metu compulsus illum emit. Tum etiam; quia causa annullans matrimoninm erat solus defectus libertatis, & cessante causa, cessat effectus.

Art. II. *De compulsione per imperium?*

ABSOLVETVR duabus difficultatibus positis.

Prima

Prima Difficultas. An pater possit filium ad contrahendum matrimonium compellere?

O N. C L V. I.

Qvando non est necessarium ad aliquem finem: ut filius contrahat matrimonium, non tenetur parenti coniugium præcipienti obedire. Est enim libertas ad contrahendum de lege naturali, quæ non potest paterno imperio tolli. Et est definita in cap. secundo & cap. accessit, de desponsatione impuberum, & per l. non cogitur de ritu nuptiarum. *est Cõmuni*

Hinc puella desponsata per parentes ante pubertatem, postea reclamandi facultatem habet. Ita expresse definitur in c. accessit citato. Appr.

C O N C L. II.

Si matrimonium filii est patri, aut reipublicæ, aut ad aliquem bonum finem necessarium, poterit pater non metu mortis, uel alia quauis violentia; sed simplici solùm iussione filium ad matrimonium compellere. Et filius, si non contraxerit, mortaliter peccabit; ut si matrimonium expediat patri ad uitandas inimicitias, uel ad extirpandas hæreses, uel ad totius regni pacem. Patet ex lege charitatis, quæ singulos obligat, non ut quæ sua sunt; sed aliorum quærant. Præsertim si fuerit persona publica, aut princeps. *D. Bon.*

Secunda Difficultas. Poteſt ne princeps, uel iudex aliquando ſubditum metu mortis, ſiue carceris ad contrahendum compellere?

CONCLVSIO.

QVANDO ſubditus tenetur aliquo iure contrahere; aut quia deſponſauit ſibi aliquam; aut quia uirginem uiolauit, quam ducere, uel dotare tenetur, poterit iudex, ſiue princeps illum ad matrimonium compellere: citra hos autem, & ſimiles euentus compellere poteſt neminem. Hic enim compulſus, ſiue metus eſt legitimus; quia fit à iudice habente auctoritatem compellendi, neque tollit libertatem; eam enim prius ſubditus, quando commiſit delictum, amiſit. Quoniam voluntariè, ac liberè ſe ad pœnam obligauit.

QVAESTIO DE IMPEDIMENTO ERRORIS.

HAC quæſt. d. 30. Magiſtri aperitur.

Art. I. An error in perſona, uel in conditione uerum matrimonium impediat?

CONCL. I.

ERROR in perſona matrimonii contractum impedit. Ratio eſt; quia cauſa efficiens matrimonium eſt conſenſus, & facultas contrahendi cum certa, & determinata perſona; & qui errat in

rat in persona non habet uoluntatem cõtrahendi cum illa: ut si pro filia Ioannis, filia Petri apponatur. Atque ita deficiente consensu, matrimonium est nullum.

CONCL. II.

ERROR circa conditionem matrimonii contractum impedit; ut si mulier nubat seruo, quem liberum esse arbitrabatur. Patet; quia seruus est impotens ad soluendum debitum, cùm posit à domino impediri, & matrimonium nihil aliud est, quàm obligatio perpetua reddendi debitum, si petatur. Quamobrem cùm seruus uon posit reddere debitum, matrimonium erit nullum.

Art. II. *An error in bonis, & in qualitate matrimonium impediat?*

CONCLVSIO.

ERROR in bonis fortunæ, aut in qualitatibus coniugum matrimoniũ haud impedit; ut si quis ducat pauperem, existimans esse diuitem; quamuis aliter eam non duceret. Ratio est; quia iste error non esset circa essentialia matrimonii; sed circa accidentalia: qui quidem non impedit contractũ, quemadmodũ error circa essentialia matrimonii; ut circa materiam, uel circa obligationem, idest, potentiã obligandi se. De ratione enim contractus matrimonialis est cõsensus circa essentialia, & non circa

vna ex prędictis conditionibus ponitur, redditur nullus expresśè definita est à Greg. 9. in c: finali modò citato. Est enim matrimoniũ obligatio mutua ad bonum prolis, & bonum fidei, & bonum perpetuitatis, & qui conditionem aliquam ex dictis apponit, voluntatem obligandi se ad hæc tria minimè habet. Atque ita non efficitur matrimonium, quod solo animo obligandi se uerbis expressis contrahitur.

Ric. ubi sup.

Sexta difficultas. An conditiones possibiles, & turpes reddant nullum matrimonii contractum, quando non sunt contra illius substantiam.

V. G. si quis dicat. Accipio te in meam, si furtum, homicidium, uel quid simile commiseris.

CONCL. I

TALIS conditio turpis est habenda pro non adiecta. Definita est in cap. finali de conditionib⁹ appositis. Et est explicandus textus, ut supra diximus; ita ut aliunde sint inuestiganda signa consēsus, uel dissensus, & non ex conditione: ut supra dictum est.

CONCLV. II.

ALITER definiendum est circa hunc casum in foro conscientię: aliter uerò in foro exteriori. Nā si pęnitens confiteatur se non habuisse intentionē contrahendi, nisi adimpleta conditione turpi, tunc matrimonium nullũ esse propter defectum consensus iudicabitur, eritque compellendus, ut adimpleta con-

ta conditione, matrimonium contrahat. Nam etsi conditio fuerit turpis; res tamen promissa est honesta, & ex consequenti adimplenda.

Septima difficultas. Quid si dicat, contraho tecum, si mecum prius concubueris?

CONCLVSIO.

HAEC conditio potest esse honesta intelligẽdo illam de virginitate ex affectu maritali ita: ut habeat animum cognoscendi illam tanquam uxorem, & non tanquam concubinam, & tunc cùm primũ illam agnoscit, per copulam consequentem uerũ efficitur matrimonium. Quòd si fuerit turpis conditio, in foro exteriori pro non addiecta habetur, nisi probetur dissensus ex parte viri. Hæc conclu. olim fuit uera, quando sponsalia de futuro per cõpulam subsequẽtem efficiebantur matrimonium; at veró nunc matrimonium est nullum, nisi contrahatur præsentibus testibus, & cum solemnitate à concil. Trident. Definita sess. 24. cap. 1. de reformatione matrimonii. *Adr. est. in materia de sponsalibus. & Glossa de sponsa duorũ*

Octaua difficultas. An hæc conditio, si te uirginem inuenero, sit turpis ita: ut pro non adiecta habeatur? *Ric. ubi sup. & Adr. q. 6 de sponsalibus.*

RESPONDEO per tres propositiones,

PROPOSITIO I.

SI exploratio virginitatis est facienda per aspectum matronarum, conditio erit licita; ut supra di.

PROPOSITIO II.

Si per congreſſum uirilem turpis eſt, & in foro exteriori pro non appoſita habetur, & iudicabitur, ac ſi eſſet conſenſus abſolutus;niſi aliunde diſſenſus probetur.

PROPOSITIO III.

In foro conſcientiæ ſtandum eſt conditioni adimpletæ.Impleta enim conditione,tenebitur,qui illam poſuit, matrimonium contrahere.Nam etſi conditio fuerit turpis ;res tamen promiſſa honeſta eſt, ſcilicet, matrimonium; quemadmodum tenetur reddere centum, qui illa promiſit : ut homo interficeretur,adimpleta conditione, atque etiam qui promiſit pretium meretrici . Quia adimplere promiſſum honeſtum eſt.

Adria. dub. 12. in hac materia. Soto d. 19. in fine.

Nona difficultas. An ualeat matrimonium, quando conditio eſt negatiua?

CONCL. I.

Si negatio eſt,exceptiua, includit affirmationem, & ex conſequenti erunt; ſponſalia, ut ſi quis dicat, non ducam aliam præter te. Idem enim eſt,ac ſi diceret, ducam te; quia exceptiua in rigore dialectico includit affirmationem.

CONCL. II.

Si negatio eſt conditionalis, tunc non erunt ſpon-

sponsalia : ut si dicat, non ducam aliam, nisi te. Nā idem est, ac si dicatur. Si non duxero te, nullam aliā ducam; erit autem sensus ex præcedentibus, & sequentibus colligendus.

CONCL. III.

SI autem fuerit conditio de futuro, & negatiua, sponsalia erunt nulla. Quia pura negatio est dissensus, & ad matrimonium consensus desideratur: ut si quis dicat, nunquàm aliam à te uxorem ducam.

QVAESTIO DE CONSENSV LIBERO, ET COACTO.

Alex. Alen. 2.p.q.28 m. 2.ar.2.S.2. S.Th.q.47. ar.3. D. Bona. et reliqui hac d.ar.1. Ric.q.1.ar. 2.scot.q. 1. Dur.q.1.et 2

HAC q. dist.29 magistri declaratur.

Art: An metu cadente in constantem uirum matrimonij contractus annulletur?

NOTA metum cadentem in constantem uirū esse, qui potest uirum studiosum cogere ;ut iure faciat, quod, cessante metu, non fecisset. Qui est quadruplex uel mortis, uel perpetuæ seruitutis, uel perpetui carceris, uel amissionis status.

CONCL. I.

MATRIMONIVM contractum metu cadente in constantem uirum est nullum. Definita est in capitul o cùm locum, & in capitulo ueniens, de sponsalibus.

CONCL. II.

METVS cadens citra virum constantem in foro exteriori matrimonium non irritat. Ratio est; quia iura canonica hactenus solùm declararunt, matrimonium metu cadente in constantem uirum contractum esse nullum.

Prima difficultas. Erit ne tale matrimonium nullum iure Diuino, & naturali, an Ecclesiastico tantùm?

ubi supra.

VARIAE sunt opiniones. Prima Ric. quem secuti sunt Paluda. & alii, qui tenent iure tantùm Ecclesiastico fieri inualidum. Altera opinio D Bona. & Scot. asserentium esse nullum iure naturali, & diuino, & Ecclesiam de nouo nihil in hoc casu instituisse: sed solum, quod iure naturali, & diuino institutum erat, explicasse. Tertia opinio refertur à Sylu. uerbo matrimonium 8. §. 11. tenens tale matrimonium esse ualidum secundum ius diuinũ; rescindi tamen ab Ecclesia per actionem, quæ datur his, qui talem metum patiuntur. Hæc opinio est erronea; nam si esset ualidum secundum ius naturæ, & diuinum, non posset aliquo modo ab Ecclesia rescindi; ut constat Matth. 19. quod Deus coniunxit, homo non separet.

S. Tho. Et. Scot.

Matth. 19.

CONCLVSIO.

MATRIMONIVM metu cadẽte in cõstãtem uirũ cõtractũ nõ est irritum ex iure tñ positiuo, eò quod Ecclesia personas ad sic cõtrahẽdũ illegitimauit.

EST etiam nullum ex iure naturali, & diuino propter defectum libertatis in illo, qui metu ad cõtrahendum compellitur. Constat ex exemplo

Scri-

Scripturæ. Nam seruo Abrahę petenti Rebeccam responderunt parentes illius; vocemus puellam, & quæramus voluntatem eius. Quamobrem lege naturæ, quæ sola tunc uigebat, libertas in matrimoniali contractu exigitur. Vnde tale matrimonium propter defectum libertatis iure naturæ in foro conscientiæ erit nullum. *Gen. 24.*

Secunda Diffi. Annullatne matrimonium omnis metus cadens in uirum constantem?

CONCL. I.

MATRIMONIVM metu ab intrinseco illato contractum est uerum. Ratio est: quia talis metus non est causa matrimonii; sed occasio, & ita liberè matrimonium, contrahitur. Non enim ab alio; sed à se ipso ad contrahendum inducitur.

Hinc, si quis ab inimicis obsessus in uirum alicuius fœminæ se offerat; ut obsidionem auferat, matrimonium ualebit. Fuit enim liber consensus, cùm non ab alio; sed à seipso sit ad contrahendum inductus. Appen. 3. Appen. 2.

Hinc, si quis metu naufragii promittat aliquā pauperculam in uxorem ducere, uel de facto titulo charitatis cum illa contrahat, erit uerum matrimonium. Quia non ab alio; sed à seipso inducitur. Et de similibus erit similiter iudicandum.

CONCLV. II.

MATRIMONIVM contractum metu ab extrinseco,

trinſeco, non intentione inducendi ad matrimonium, erit ualidum: ut ſi quis ad patibulũ ducendus dicat ſe uelle ducere meretricem in uxorem; ut mortem euadat, quemadmodum in aliquibus prouinciis ſtatutum eſt. Ratio eſt; quia metus ille non eſt cauſa; ſed occaſio matrimonii, neque hac intentione ad patibulum ducitur. Atque ita liberè contrahit, cùm non ab alio; ſed à ſeipſo inducatur.

CONCL. III.

QVOTIESCVNQVE metus iuſtè, aut iniuſtè, hac intentione infertur; ut aliquis ad contrahendum inducatur matrimonium erit nullum. Rō eſt; quia metus in hoc caſu eſt cā matrimonii, et violentus; quia tollit liberum conſenſum, qui de eſſentia matrimonii eſt.

APPEN. 3. SI homini deprehenſo in adulterio aliquis mortem comminetur, niſi cũ alia contrahat, matrimonium erit nullum. Quia talis metus eſt cauſa matrimonij, tollitq; libertatem; ſecus niſi adulter ſponte, vt mortem vitet, ad contrahendum ſe offerat: vt ex 2. concl. conſtat. Ita definitum eſt in l. nec timorem, & in l. iſti quidem. ff. quod metus cauſa &c.

APPEN. 4. Hinc, ſi iudex latroni ſuſpendendo pœnæ remiſsionem promittat hac conditione: ut aliquam in uxorem ducat, tale matrimonium erit nullum, & de ſimilibus ſimile eſt iudicium.

Tertia Difficul. An matrimonium metu graui contractum, & iuramento firmatum sit perinde irritum, ac si sine iuramento contrahatur?

RICAR. dist. 29. ar. 2. q. 3. duas refert opiniones, unam affirmantem, & alteram negantem, A quam ipse sequitur.

CONCLUS.

MATRIMONIUM metu graui contractum, & iuramento firmatum, ipso iure nullum esse censetur. Patet; quia cùm uotum solemne emissum per metum grauem sit ipso iure nullum, ut in c. primo, quod metus causa, definitur; matrimonium profectò erit etiam nullum. Quando enim non fit proximo iniuria, nullum quò ad Deũ est inter uotum, & iuramentum discrimen. *Iuramentum à uoto quando differt.*

Quarta difficul. An quando metu graui ad contrahendum, & consumandum matrimonium aliquis compellitur, sit uerum matrimonium?

CONCLUSIO.

IN hoc casu cognoscens mulierem non affectu maritali mortaliter peccat, & uerum matrimoniũ non cõficitur. Quòd autem peccet, patet; quia fornicatur cum non sua; nullus enim metus à peccato excusat. Deinde, quòd non sit matrimonium, constat; quoniam matrimoniũ à principio metu

contra-

contractum non ratificatur, nisi per subsequentem matrimonii usum. Et ille non usu matrimoniali; sed fornicario accesit.

Hinc, si effectu maritali ad mulierē accederet, uerum efficeret matrimonium. Ratio est; quia liberè tunc præstat matrimonialem usum. Vir enim, qui est causa efficiens congressum, ut experientia testatur, non potest ad illum compelli; quemadmodum mulier, quæ pasiuè tantùm se habet, quæ ligari, & cognosci potest.

APPEN.

Quinta Difficul. An matrimonium, quod antea erat nullum per subsequentem liberam cohabitationem, aut matrimonialem usum effici ualidum possit?

CONCLVSIO.

MATRIMONIVM metu contractum per liberam cohabitationem superuenientem, quæ est usus matrimonialis, uerum, & ualidum efficitur. Ratio est: à simili, quia contractus ciuilis, qui fuit nullus ob defectum libertatis, uerus efficitur adueniēte libero usu rei permutatę; ut si liberè equo utatur, qui metu compulsus illum emit. Tum etiam; quia causa annullans matrimoninm erat solus defectus libertatis, & cessante causa, cessat effectus.

Art. II. De compulsione per imperium?

ABSOLVETVR duabus difficultatibus positis.

Prima

Prima Difficultas, An pater possit filium ad contrahendum matrimonium compellere?

O N C L V. I.

QVANDO non est necessarium ad aliquem finem: ut filius contrahat matrimonium, non tenetur parenti coniugium præcipienti obedire. Est enim libertas ad contrahendum de lege naturali, quæ non potest paterno imperio tolli. Et est definita in cap. secundo & cap. accesit, de desponsatione impuberum, & per l. non cogitur de ritu nuptiarum. *est Cōmuni*

Hinc puella desponsata per parentes ante pubertatem, postea reclamandi facultatem habet. Ita expresse definitur in c.accesit citato. Appen.

C O N C L. II.

SI matrimonium filii est patri, aut reipublicæ, aut ad aliquem bonum finem necessarium, poterit pater non metu mortis, uel alia quauis violentia; sed simplici solùm iusione filium ad matrimonium compellere. Et filius, si non contraxerit, mortaliter pecccabit; ut si matrimonium expediat patri ad uitandas inimicitias, uel ad extirpandas hæreses, uel ad totius regni pacem. Patet ex lege charitatis, quæ singulos obligat, non ut quæ sua sunt; sed aliorum quærant. Præsertim si fuerit persona publica, aut princeps. D.Bon.

Secunda

rat in persona non habet uoluntatem cōtrahendi cum illa: ut si pro filia Ioannis, filia Petri apponatur. Atque ita deficiente consensu, matrimonium est nullum.

CONCL. II.

Error circa conditionem matrimonii contractum impedit; ut si mulier nubat seruo, quem liberum esse arbitrabatur. Patet; quia seruus est impotens ad soluendum debitum, cùm posśit à domino impediri, & matrimonium nihil aliud est, quam obligatio perpetua reddendi debitum, si petatur. Quamobrem cùm seruus uon posśit reddere debitum, matrimonium erit nullum.

Art. II. *An error in bonis, & in qualitate matrimonium impediat?*

CONCLVSIO.

Error in bonis fortunæ, aut in qualitatibus coniugum matrimoniū haud impedit; ut si quis ducat pauperem, existimans esse ditem; quam uis aliter eam non duceret. Ratio est; quia iste error non esset circa essentialia matrimonii; sed circa accidentalia: qui quidem non impedit contractū, quemadmodū error circa essentialia matrimonii; ut circa materiam, uel circa obligationem, idest, potentiā obligandi se. De ratione enim contractus matrimonialis est cōsensus circa essentialia, & non

circa accidentalia; quemadmodum, & in reliquis contractibus.

Appen. Hinc, ſi quis contrahat cum corrupta, exiſtimans uirginem eſſe, erit uerum matrimonium. Nam accidit contractui integritas uxoris, uel corruptio.

Art. III. An inter Sanctiſſimam Virginem, & beatiſſimum Ioſeph fuerit uerum matrimonium?

CONCLV. I.

Lucæ.c.1. SANCTISSIMA Virgo antequam nuberet Sancto Ioſepho, uotum continentiæ emiſerat: ut conſtat Luc.1. Quomodo fiet iſtud, quoniam uirum non cognoſco? ideſt, non poſſum cognoſcere. Quoniam continentiam promiſi.

CONCL. II.

Matth.c.1. MATRIMONIVM ratum Sacratiſsimæ Virginis uerum, & perfectum fuit. Nam apud B. Matth. Ioſeph coniunx uocatur.

CONCL. III.

D. Ambro. EXPEDIENS fuit multas ob cauſas; ut Sanctiſsima Maria Viro nuberet. Eas omnes reperies apud D. Ambro. Luc. 1. & apud San. Thom. loco citato.

Diffic. Habuerint ne in lege ueteri præceptum contrahendi matrimonium omnes, potentes illud contrahere?

DVAE ſunt opiniones. Prima S. Tho. d. 30. & in 3. p.

in 3 p. ar. 1. q. modò citata affirmans: Secunda negans Sco. d. 30. q. 2. ar. 1. quem, tacito auctore, sequitur Soto eadem d q. 2. art. 1. ad ultimum, scilicet, non fuisse tunc uniuersale præceptum contrahendi. S. Tho. Sco. Soto.

CONCLVSIO.

PATRIARCHAE, utpote, Abraham, Isaac & Iacob fortassis præceptum contrahendi matrimonium habuerunt, ut Dei populus, qui ab illis exordium sumpsit, exiguusque tunc erat, multiplicaretur: quo quidem multiplicato, nullus tali præcepto obligabatur. Patet exemplis sanctorum ueteris legis. Eliseus enim, Hieremias, Isaias in perpetuo cælibatu, auctore D Hieronymo, uixerunt, & D. Ioan. Baptista ad illud præceptum fuisset obligatus, cùm ante mortem Christi nullum præceptum legale fuisse reuocatum. S. Hiero.

Q. de bonis matrimonii fidei, scilicet, anopolis, & sacramenti?

HANC q. tractat Magister 34. dist absoluetur aliquot difficultatibus expositis.

Prima difficultas. Indiget ne matrimonium aliqua excusatione?

ALIIS nominibus hæc difficultas à Ric. & Duran. & ab aliis proponitur.

CONCL. I.

MATRIMONII onera triplici bonorum

genere excuſantur, ſiue recompenſantur. Non.n. eſt facienda iactura, niſi propter maioris lucri ſpē. Vnde matrimonium, quod maximam ſecum affert corporis iacturam, ſpe maioris lucri, ſcilicet, propagationis generis humani; & quia ſacramentum eſt, contrahitur.

CONCL. III.

Appen. In ſtatu naturæ integræ matrimonium his bonis non fuiſſet excuſandum. Ratio eſt: quia tunc nulla fuiſſent matrimonii onera, quæ in pænam peccati ſucceſſerunt.

Hinc, matrimonium Sanctiſſimæ, & immaculatæ Virginis Mariæ fuit ex ſe appetibile. Caruit enim ærumnis, quibus cætera matrimonia abundant. Quia neque in conceptu impudicitiam, nec in partu dolorem habuit.

Secunda difficultas. Quę nam ſunt matrimonii bona?

HAEC difficultas uariè à DD. explanatur.

CONCLVSIO.

TRIA ſunt matrī͂ eſſentialia bona, ſine quibus conſiſtere haud poteſt, utpote, indiſſolubilitas, obligatioque prolem creandi, & mutuam ſeruandi fidem. Definita eſt in can. omne. 27. q. 7. lege c. finale de conditionibus appoſitis.

Primum Dubium. Quod iſtorum bonorum eſt dignius, & magis ad matrimonii eſſentiam pertinens?

bona NOTA primùm indiſſolubilitatē, ſiuę uinculū indiſ-

indissolubile uocari bonum sacramenti; obligationem procreandi prolem, & religiosè educandi, bonum prolis appellari; & mutuam obligationē seruandi fidem, fidei bonum nuncupari; scilicet, ut nullus coniugum alii admisceatur.

CONCLVSIO.

INDISSOLVBILITAS ceteris bonis præstat, & magis de essentia matrimonii est. Nam est forma matrimonii, quatenus significat uinculum indissolubile, & indiuiduam uitæ consuetudinē. Tunc enim non definitur per alia bona, nisi per sacramentum: Diciturque excellentius, ea ratione, quia supremi beneficii, nempe, Incarnationis uerbi Diuini est signum.

Tertia difficultas. Secluso fine prolis, & fidei, actus coniugalis est ne licitus?

D. Bona. & S. Tho. tres citant opiniones. Quarum prima tenet delectationem esse mortale peccatum. Secunda esse ueniale. Tertia nullum esse peccatum coniunctionem carnalem coniugū propter explendam libidinem. D. Bona. opinatur coniugalem actum semper esse ueniale, quamuis intentio sit recta; si tamen delectatio interueniat; nō autem si coniunx fastidiat delectationem; ita ut illam non admittat; sed patiatur tantùm, cùm non possit illi resistere. Nam erit tunc actus meritorius.

CONCL. I.

Accedere ad propriam uxorem, uel ad proprium uirum delectationis tantùm causa, non est mortale peccatum. Quia mortale est transgressio legis, & talis accessus nulla lege prohibetur.

CONCL. II.

Accedere ad coniugem solo animo explēdi libidinem ita: ut delectationem quærat, uenia le peccatum est. Quia est actus inutilis; eius enim finis, utpote libido nullius utilitatis est, estque omnino otiosus, & non potest in Deum referri, cùm non referatur in finem honestum, scilicet, in procreationem liberorum, uel ad uitandam fornicationem, uel ad debiti solutionem.

CONCLV. III.

Qvando aliquis accedit fine debito, quamuis sponte delectationem admittat, neque ueniali ter peccat. Quia finis huius actus est honestus, & rectus, & operatio bonitatem, uel malitiam à fine sortitur. Et quia illam uitare non potest. Est enim naturalis; ut delectatio in cibo, & somno.

Quarta difficultas. An accedens ad propriam sola causa uitandi fornicationem cum non sua, uenialiter peccet?

Dvae sunt opiniones. Prima D. Bona. & B. Tho. hac d. & Mag. cap 1. sequentis distinctio-

[...]is. & sequuntur D. Augustinum, & Hierony[...]um, qui opinantur omnem concubitum coniu[...]galem esse peccatum, nisi uel causa procreandi prolem, uel reddendi debitum, fiat. Scot. uerò di[...]stin. 26. & Ric. ar. 3. q. 1. huius distinctio, & Du[...]ran. q. vltima, Caie. in summa, uerbo matrimoniũ cap. de usu matrimonii, & Sylu. uerb. debitũ coniugale 6. oppositum tenent, scilicet, tam reddere, quàm exigere debitum causa uitandi fornicationem in se, aut in alio nullam esse peccatum. D. Hier. B. Aug.

CONCLV. I.

NVLLVM est peccatum debitum coniugale exigere solùm propter uitandam in seipso cum nõ [...]ua fornicationem. Matrimonium enim non solũ est in officium; uerùm etiam in remedium, et si est actus charitatis exigere debitum propter uitandã in alio fornicationem, multò magis erit propter uitandam in seipso. Ordine namque charitatis potius nobis, quàm aliis subuenire tenemur.

CONCL. II.

QVANDO debitum petitur, non ad vitandum adulterium: sed ad delectationem tantùm, & animo explendi libidinem, uenialiter peccatur. D. August. & cęterorum est; ut constat ex superiori difficultate.

Secundum dubium. Quando abusus actus matrimonialis erit mortale peccatum?

RESPONDEO duabus propositionibus.

Secundum dubium Quando abusus actus matrimonialis erit mortale peccatum?

RESPONDEO duabus propositionibus.

PROPOSITIO I.

QVANDO est contra naturam, & quando ex seminis effusione prolis generatio impeditur, peccatur. Patet ad Rom. 1. de fœminis Gētilium, quę cum propriis uiris, inquit. Paul. mutauerunt usum in eum, qui est contra naturam, & quia finis principalis matrimonii, utpote, prolis generatio impeditur.

ad Rom.c.1

PROPOSITIO II.

AMPLEXVS, & oscula inter coniuges quādo honestè, & sine periculo pollutionis fiunt, non sunt peccata: sin minus, utrobique peccatur.

QVAESTIO DE OBLIGATIONE SOLVENDI DEBITVM.

HAC quæst dist. 32. Mag. explanatur.

Art. I. *An uir uxori, & uxor uiro debitum reddere teneatur?*

DD.d.32. D.Bona.ar1 q1. Ric.ar.1.q.1 Duran.q.1. Scot. ibidem 1.Cor.7.

CONCL. I.

MORTALE peccatum ex genere est coniugale debitum negare. B. Paul est dicentis; uir debitum uxori reddat, & uxor uiro. Qui enim negat alteri coniugum copulam, alienum obsequium, inuito domino, retinet.

CONCL. II.

VIR uxori interpretatiuè, & per insinuationem

nem debitum petenti, reddere tenetur. Ratio est; quia uxores præ rubore non aliter petere consueuerunt.

C O N C L. III.

VNVS coniugum non reddendo alteri debitum à mortali excusabitur, uel quando remisse petitur, uel quando rogatus iuri suo cedit. Ratio à simili est de aliis debitis ciuilibus, quæ quando remissè petuntur, uel quando facilè á creditore dilatio solutionis impetratur, inuito domino, non retinentur. Quia cùm facile cedat iuri suo, non dicetur esse inuitus.

Prima difficultas. Tenebitur ne coniunx sanus leproso reddere debitum?

D. Bo. ubi supra. ar. 2. q. 1. Ric. ar. 1. q. 1. 5

TRES sunt opiniones. Prima cuiusdam cardinalis, quam citat Syluester, tenentis partem affirmantem, atque etiam ad reddendum debitum coniugi leproso, & ad cohabitandum intra eandem domum, & torum. Secunda est Diui Bonauen. S. Thomæ Ricardi & Scoti scilicet, teneri ad reddendum debitum; non tamen ad cohabitandum cum ea. Tertia est Dur. & Paluda. & Caiet. asserentium excusari à redditione debiti coniugem sanum, quando ex concubitu infectionis lepræ periculum timetur.

CONCLVSIO.

CONIVNX sanus non tenetur coniugi leproso debitum reddere, siue præcesserit, siue subsecuta fuerit læpra post contractum matrimonium. Nam si coniunx sanus non tenetur reddere debitũ coniugi infirmo illud petenti, quando infirmitatis augmentum timetur; neque tenebitur quando propriam infirmitatem timet: ut ex ordine charitatis constat. Etc.

Secunda difficultas. Vxor tempore menstrui excusabitur ne à debiti coniugalis solutione?

DVAE sunt opiniones. Prima D. Bona. & S. Thom. scilicet, petentes debitum tunc temporis peccare mortaliter; reddentes uerò minimè. Secũda est Sco. eadem distinctione affirmantis utrumque coniugum peccare petendo, & reddendo debitum menstrui tempore, nisi timeatur fornicatio in petente. Idem tenet glossa super can. ad eius dist. 5. & Ric. hac d. ar. 4 q. 1. Caie. & Palud. uenialiter peccare asserunt: Syluest. sequitur Sco in muliere, si tunc exigat uer. debitum coniugale §. 6.

CONCLVSIO.

Caie. in summa. TEMPORE mẽstrui tã petere, quàm reddere debitũ est: mortale quia fit proli grauissima iniuria. Ratio est;

tio est; qa ut debitor nō tenentur creditori debitū reddere, neque creditor petere, quando timetur abusus in malum corporale proprium, uel proximi: ita hic, neque debitum coniugale erit petendum, uel reddendum, quando proli generandæ corporale nocumentum timetur. Deinde quia in lege ueteri uterque pœna capitis puniebatur; quæ quidem pœna, nisi pro transgreßione ex genere mortali, non imponebatur.

Respondent aduersarii, illam legem, ea parte, qua cæremonialis erat, pœna capitis transgressores punisse, & iam cessasse. Immo erat iudicialis, & licet quantum ad pœnam capitis cessauerit; nihilominus tamen accedere ad menstruatam erat M. ex genere; ut acerbißima pœna tunc imposita indicabat.

Tandem confirmatur auctoritate D. Hieronymi cap. 44. super Isaiam, ubi locū illum; Omnes iustitiæ nostræ, sicut pannus menstruatæ, declarans, ait; tunc, idest, tempore menstrui debent uiri à mulieribus abstinere. Quoniam concipiuntur filii membris damnati, cæci, claudi, leprosi: ut quia parentes non erubuerunt in conclaui commiscerei, eorum peccata pateant omnibus, & apertius in paruulis, redarguantur. Hæc essent coniugatis proponenda; ut tunc à coniugio abstinerent. Sed in contrarium cum Sco. argumentor. Coniunx tenetur leproso etiam cum detrimento prolis generandæ debitum reddere; ergo similiter in præsentia. Sequela negatur; quia ex sententia Scot. nullum

D. Hiero. Isaia c. 44.

nullum fit proli leprosæ detrimentum: quando aliter generari non posset. Minus enim malum est prolem esse lepra infectam, quàm si simpliciter in rerum natura non esset; etsi leprosis esset perpetuo illicitum commisceri, proles nunquam generaretur, & ita erit licitum. Tempore autem menstrui nequaquam: quia posset postea; quàm citissimè sana generari, atque tunc, si leprosa generaretur, maxima iniuria afficeretur. Et idem quod de lepra est dicendum de fluxu sanguinis perpetuo.

Tertia Diffic. An uir ratione peregrinationis à solutione debiti excusari possit?

CONCLVSIO.

Si leuis est causa, minimè excusatur. Agit enim contra fidem matrimonii, qua ad soluendum debitum obligatur.

Appen. Hinc, omnes coniugati sine legitima causa diutius ab uxoribus absentes sunt in statu damnationis Quia, inuito domino, alienum retinent.

Sco. q. 1. d. 38. Ric. ar. 2. q. 1. d. 32. D. Bon d. 32 ar. 1. q. 1. ar. 1 q. 2.

Quarta Diffi. An possit unus coniugum à solutione debiti liberari, altero inuito, continentiam uouendo?

Ricar, hac distin. opinatur alterum coniugum posse emittere uotum de nunquam petendo debitum. D. Tho. & Dur. eadem distinctione oppositum tenent.

CON-

CONCL. I.

NEVTER coniugum potest uotum emittere non reddendi debitum, si petatur. Esset enim uotũ illud actus iniustitię; quia uoueret alienum, cùm non sit sui corporis dominus, & peccaret uouendò, atque etiam adimplendo uotum.

CONCL. II.

VOTVM non petendi debitum, si fiat à uiro minimè ualet. Nam esset contra bonum prolis: nunquam enim generaretur. Vxores namque pręnimio rubore tunc rarissimè debitum petere auderent.

CONCL. III.

VOTVM de non petendo debitum in fœminis ualet. Quia non esset contra bonum prolis, uiri siquidem petere, & accipere debitum, uxoribus renitentibus, solent.

CONCL. IIII.

QANDOCVNQVE alteri coniugum periculum fornicandi cum aliena, uel pollutionis cum se ipso imminet, qui votum nõ petendi emisit, exigere tenetur; dummodò petendo debitum, alterũ à peccato liberandum speret. Ratio est; quia hoc ad fidei bonum pertinet; facit ad hoc cap. quidam, de conuersione coniugatorum; *Angeli est uerbo matrimoni. 3. § 6*

CON-

CONCLVSIO.

Si poſt matrimonium ratum, alteri coniugum ſit cordi religionem ingredi, non tenetur petenti debitum reddere. Ratio eſt; quia in iure, duorum menſium ſpatia dantur.

Quinta difficul. Quo tempore non licet debitum petere?

CONCLVSIO.

Non licet in diebus magnorum feſtorum, debitum petere. Definita eſt in can. quotieſcunq; 33. q. 4. vbi ita habetur. Quotieſcunque natalis Domini, aut reliquæ feſtiuitates aduenerint, eſt ab uxoribus propriis abſtinendum.

Primum Dubium. Eſtne hoc Eccleſiæ præceptum, an conſilium?

Dvae ſunt opiniones. S. Thom. hac diſt. opinatur eſſe ueniale quocunque die feſto, aut ieiunii debitum petere. Caiet. in ſumma, verbo matrimonium cap. 2. putat nullum eſſe peccatum uti matrimonio hiſce diebus citra Eccleſiæ contemptum. Scot hac diſt. dicit nullum eſſe mortale, quamuis de ueniali nihil dicat.

CONCLV.

Haec opinio uidetur rationi eſſe maximè conſona. Ratio eſt; quia coniunx ſine iniuria Eccleſiæ petit, quod ſibi debetur.

Secundum Dubium. Quando coniugatus est communicaturus, licebitne petere debitum?

CAIETA. in summa, uerbo communio cap. 1. putat esse ueniale, die, quo præcessit nocturna pollutio, aut debiti solutio, communicare, nisi esset scandalum tunc communionem, uel celebrationem differre. Sco. uerò dicit non esse mortale.

CONCLVSIO.

NON est peccatum etiã ueniale diebus festis, uel ieiuniorum, uel communionis debitum, omnibus tamen circunstantiis concurrentibus, exigere. Patet; primo quia actus coniugalis, si debitis circunstantiis fiat, est non modò licitus; sed etiam meritorius. Deinde non est contra aliquod præceptum. Erit tamen consulendum; ut præfatis diebus abstineant à carnis delectatione.

Tertium dubium. Licebitne quando Ecclesia nondum impartita est coniugibus benedictionem?

Cait. Verbo Matrimoniũ cap. 2.

CONCLV.

PETITIO, uel commixtio sexus erit tunc uenialis Ratio est; quia minus reuerenter sine bedictione Ecclesiæ coniunguntur.

Sexta difficul. Licet ne in loco sacro debitum petere?

Ric. ar. 3. q. 1. reliq. ubi supra.

RICAR. & Sco. tenent esse mortale, quando coniuges

coniuges possunt exire ab Ecclesia ad dormiēdū, quòd si multo tempore in Ecclesia interclusi teneantur tempore belli, tunc opinatur Maio. licere sine peccato uti actu coniugali. Sylue. verò existimat licere; si tamen in viro corruptela timeatur. Tandem Caietan. affirmat coniuges tunc propter loci penuriam obligari ad continentiam, quemadmodum propter longam alterius absentiam obligantur.

In summa uerb. matrimonium cap. 2. & alibi.

CONCL. I.

MORTALE peccatum est ad vxorem in loco sacro publicè ita: ut ab aliquibus posit intelligi, accedere. Ratio est; quia uiolatur templum, & fit ciuibus iniuria, quominus in propria Ecclesia diuina celebrari, & illis interesse posit.

CONCL. II.

SI ita occultè hoc fiat; ut à nullo intelligi possit, non erit mortale Ratio est; quia huiusmodi actu Ecclesia minimè uiolatur: ut summistę in materia de uiolatione Ecclesiæ docent.

APPEN. Hinc, in Ecclesiæ habitaculis; ut in turri, aut cęmeteriis, non erit mortale. Quia DD. per locum sacrum, solam Ecclesiam consecratam, aut benedictam intelligunt;

DD. hac ead. dist.

QVAESTIO DE BIGAMIA.

HAC q. 33. d. Mag. exponitur, in qua quæritur. An liceat uiris pluribus uxoribus ligari ita; ut illis debitum coniugale reddere teneantur.

Art.

Art. I. *Quo iure bigamia, utroque uiuente, est prohibita?*

Alex. Alen. in 4. par. m. 2. ar. c. 4.

DUAI sunt opiniones. Prima Dar. hac d. q. 1. asserentis, non fuisse ante aduentum Christi lege aliqua prohibitum plures habere uxores, dummodò secunda ex consensu primæ, & sequentes ex consensu præcedentium haberentur. Altera opinio est communis Bon. Tho. Ric. Sco. hac. d.

lege ar. ult. q. 1 de hoc sacramento.

CONCL. I.

MATRIMONIUM, quantenus est in officiũ non est aliqua ratione contra legem naturalem aliquas habere uxores Ratio est; quia pluritate uxorum natura hominis consequitur suum finem, scilicet, speciei humanæ multiplicationem, & conseruationem.

CONCL. II.

SI matrimonium; ut est in remedium, consideretur, plures simul habere uxores erit contra legem naturalem, nisi prima suo iuri cedat. Nam fieret primæ uxori iniuria, cùm uir quoties uoluerit ab illa debitum petere, & quoties ipsa uoluerit debitum reddere, nõ posset. Sunt enim secundum iustitiam cõmutatiuã in solutione debiti æquales. Secunda pars est quoque manifesta; quoniam uolenti, & consentienti nulla fit iniuria.

CONCL. III.

SI matrimonium; vt est mutuum utriusq; cõiugis

iugis obſequium conſideretur, plures ſimul habere uxores eſt contra legem naturalem, quæ in omnibus actionibus pacem, & tranquillitatem quærendam præcipit. Ratio eſt; quia in certiſsimo periculo inimicitiarum plures habens vxores conſtitueretur. Inſatiabili.n. odio, præ nimio zelo, & inuidia, ſe inuicem uxores proſequerentur. Vt cõſtat exẽplo Sacræ Scripturæ inter Sarã, alioquin ſanctam, & Agar, & inter Liã, & Rachelẽ. Deinde quia illud eſt de lege naturæ, quod naturæ auctor in principio inſtituit. Non enim dixit Deus: erunt tres; ſed duo in carne una.

Gen. 16. & 30.

Gen. 2.

C O N C L. IIII.

PLVRES habere uxores eſt etiam contra vnionem inter Chriſtum, & Eccleſiam, quam matrimonium ſignificat; ut conſtat ex his, que de bigamia diximus.

Prima Difficultas. Quo iure poterant ueteris legis patres plures habere uxores?

Ri. ar. 1. q. 1 Alex. Alen. 2. p. q. 48. dist. 33.

DVAE ſunt opiniones. Prima Abulẽſis Matt. 19. à q. 30. vſque ad 34. Dur. q. 1. huius d. qui opinatur ante aduentum Chriſti, ſecluſa diſpenſatione, fuiſſe lege naturali antiquis patribus licitam polygamiam. Oppoſita opinio eſt communis Bona. Tho. Ric. Sco. & aliorum affirmantium fuiſſe licitam ſolum ex diuina diſpenſatione.

C O N C L. I.

TEMPORE legis naturæ, & Moſaycæ, aliqui expa-

ex patribus licitè plures habuerunt uxores. Patet exemplo Abrahæ, Iacob, & aliorum, qui fuerũt iusti, & ad Hebr. 11. inter sanctos ueteris testamẽti, à D. Paul. recensentur. *Ad Hebre. 11.*

CONCLVSIO II.

Hoc autem fuit licitum illis, ex peculiari diuina dispensatione intrinsecus per reuelationem facta. Definita est expressè in cap. gaudemus, de diuortiis, & cùm lex prohibens uxorum pluralitatẽ esset mentalis, & non scripta, eius dispensatio fuit quoque per reuelationem facta.

Secunda difficultas. Omnes, qui tempore legis scriptæ plures duxerunt uxores, habuerunt ne reuelationem?

Sco. opinatur licuisse plures habere uxores illis tantùm, quibus facta fuit reuelatio. Contraria opinio est Paludani.

CONCLVSIO.

Ante aduentum Christi Iesu poterant Israelitæ, qui non habuerunt reuelationem, plures habere uxores. Ratio est; quia quod exemplo præsertim sanctorum fit, iure fieri putamus: patriarchę autem, & Dauid plures uxores habuerunt.

Tertia difficultas. Poterant etiam gentiles licitè plures habere uxores?

CONCLVSIO.

Neqvaqvam fuit illis integrum. Ratio est;

quia deerat causa dispensandi cum illis, scilicet, populi fidelis augmentum.

Apen. Hinc, à peccato exemplo iudæorum minimè excusabantur. Nam qui alterius exemplo à peccatis excusantur, illum tanquam iustum, & fidelem uenerantur: gentiles uerò populum Israeliticum non ita colebant.

Quarta difficultas. Cessauitne talis dispensatio?

Contra Sotum & paludanum est. *Matth. 79.* AB aduentu Christi Iesu dispensatio habendi plures uxores cessauit. Definita est in c. gaudemus ubi Innocentius ex loco Matth. 19. qui dimiserit uxorem, nisi propter fornicationē, & aliam duxerit, mechatur, ita colligit; dimissa uxore, non licet aliam ducere, multò minus igitur licebit, eadē uxore retenta.

Quinta Difficultas. Poterit ne Ecclesia in hoc dispensare?

DVRAN. refert unam opinionem, quæ partē affirmantem tenet.

CONCLVSIO.

ECCLESIA auctoritatem dispensandi in polygamia minimè habet. Nam est contra ius diuinum immediatum: ut Matth. 19 constat. Atque ita cùm sit inferior in hoc Papa, dispensare non poterit &c.

Sexta difficultas. An in aliquo saltem euent sit licitum uxori habere plures uiros?

CONCLVSIO.

NVNQVAM, etiam per dispensationem diuinā uni

uni uxori licuit plures habere uiros. Est enim cõtra principalem matrimonii finem, nempe prolis bonum; multitudo si quidem uirorum prolis bonum impedit: ut in meretricibus patet. Quid? quód, cùm uir sit caput mulieris, teste B. Paulo, esset mõstrum, si unum corpus multa haberet capita.

D. Bona. ar 3 q. 1. d. 2. Ric. ar. 3. q. 1. S. Thom. 1. 2. q 100. ar. 8. Dur. q. 3. Castro lib. 2. de l. pœni. ca. 11. §. 2. principali. Matth. 19.

Art. II *An inseparabilitas matrimonij. usque adeo sit inuiolabilis de lege naturę; ut per leges ciuiles ante aduentum Christi non potuerit in aliquo casu reuocari?*

DVAE sunt opiniones. Prima Dur. & Abulensis super Matth. 19. q. 45. asserentium licitum fuisse repudium inter gentes, dummodo educationi liberorum consuleretur. Contraria opinio fuit San. Tho. & Ric. hac dist.

CONCL. I.

MATRIMONII inseparabilitas, ita est de iure naturę; ut lex humana in hoc dispensare haud possit. Quia educatio filiorum est de iure naturæ; etsi coniuges diuiderentur, post discessum non curarent prolem. Et constat Matth. 19 dicente Christo. Moyses ad duritiam cordis uestri permisit libellum repudii, ab initio non fuit sic: idest, in statu legis naturæ ante legem scriptam. Vnde solus naturę auctor in hoc dispensare potest.

CONCL. II.

DEVS potest dispensare in perpetuitate ma-

trimonii ita ; ut quòad uinculum dissoluantur. Cõstat exemplo Sacræ Scripturæ Gen. 21. ubi Deus dispensauit cum Abraham; ut repudiaret Agar cũ filio suo. Non enim est indissolubilitas de lege na

Gen. c. 21.

turæ primo modo; ut sunt præcepta de fine; ut de charitate &c. Sed secundo modo, id est, de mediis charitatis: ut de educatione liberorum, quæ melius perpetuitate matrimonii perficitur; facta autẽ

Castro ibi.

tali dispensatione, quomodo filii essent educandi Deus instituerct.

Prima difficultas. An ante aduentum Christi fuerit licitum Iudæis libellum repudii uxoribus dare, & ad secundas nuptias per solutionem priorum nuptiarum, transire?

D Bona arti 3 q. 12. Ric. arti 3. Sco. q. 3. Duran. eadẽ q. Abulensis.

COMMVNIS opinio Bona. Tho. Ric. & Dur. hac dist. defendit Iudæos, ita uxores repudiantes, mortaliter peccasse, & matrimonium quòad uinculum non fuisse solutum. Non tamen in foro exteriori lege puniebantur; ut maiora mala cauerẽt, scilicet, uxoricidium: uel quid simile. Secunda opinio Abul. super Mat. 19. q. 46. & 51, qui tenet licitum fuisse libellum repudii, & eo matrimonii vinculum dissolui. Tertia est Scot. q. 3. qui utranque partem amplectitur.

CONCLVSIO.

ANTE aduentum Christi Iesu Iudæi legitimã ob causam proprias uxores repudiãtes, & alias du-

centes

centes minimè peccabant. Quia ante Christi Iesu aduentum, nulla erat lex scripta de perpetuitate matrimonii, & erat de libello repudii. Et ubi nō est legis transgressio, non est peccatum; quemadmodum non peccabant ante aduentum Christi Iesu habendo plures uxores. Quamuis non haberēt de hoc legem permissiuam; sed tantùm exempla sanctorum: deinde erat priuilegium illis cōcessum.

Hinc, legitima tantùm causa interueniente, per libellum repudii matrimonii vinculum dissoluebatur; vt patet expresse Deutero. 24. ubi legitur; si acciperit homo uxorem, & habuerit eam, & non inuenerit gratiam ante oculos eius propter aliquam fœditatem, scribat libellum repudii, & dabit in manu illius, & dimittet eam de domo sua &c. Deu.c.24.

CONCLV. II.

Erat autem legitima dandi libellum repudii causa; quando vxor delictum contra bonum fidei commiserat, uel quando impedimentum aliquod contra bonum prolis; ut lepra, & sterilitas superueniebat. Quia per adulterium proles incerta fiebat, & per lepram infecta generabatur. Hæ igitur erant causæ, & multæ aliæ, quę bonum prolis impediebant.

Hinc colligitur, non solùm fuisse licitum repudium propter uitandum uxoricidium, uerùm etiam ob bonum prolis; quando mulier erat odiosa propter aliquam fæditatem; ut malum prolis euitaretur. Quod secutum fuisset, si uir mulierem suam

adulteram, uel exoſam interfeciſſet. Cęterùm in forma libelli non exprimebantur repudii cauſæ: ne mulieres infamarentur.

QVAESTIO DE IMPEDIMENTIS MATRIMONII.

DD. d. 34. HAC q. diſt. 34. Magiſtri enodatur.

Art. I. Poteſt ne matrimonium impediri?

CONCLVSIO.

MATRIMONIVM poteſt impediri, quominus ſit uerus contractus. Ratio eſt: quia quãuis Eccleſia non poſſit impedire ſacramenta: Propterea quòd, poſita materia, & forma, & intentione miniſtri ſufficientis, non uirtute ab Eccleſia data; ſed à Chriſto, gratiam operatur. Nihilominus tamen, cùm poſſit quemlibet contractum, legitima, & rationabili cauſa interueniente, impedire, poterit etiam contractum matrimonialem. Nam matrimonialis contractus, contractus eſt.

Primum dubium. Quæ nam ſunt matrimonii impedimenta?

RESPONDEO. Varia; quædam, quę dirimunt matrimonium contractum, nullumque eſſe efficiunt: quędam uerò, quæ impediunt contrahendum: contractum tamen minimè dirimunt.

Et

Et de singulis sunt singulæ difficultates proponendæ.

Prima difficultas. Dirimit ne frigiditas matrimonium contractum? *D.Hier. S.Aug.*

C O N C L. I.

QVANDO frigiditas, seu impotentia alterius coniugis perpetua est, matrimonium est nullum: & qui impotentiam sciens contrahit, peccat. Definita est in cap. consultationi de frigidis, & maleficiatis. Non enim qui ita frigidus est, poterit reddere debitum, si petatur. Quod est contra matrimonii definitionem.

Hinc, matrimonium cum eunuchis contractū est nullum. Non enim possunt seminare, cùm perpetua laborent impotentia. Panormi. est in c. quod sedem eodem tit. contra Sylvest. uerbo matrimonium 8. §. 16. APPEN.

Hinc matrimonium cum sene naturaliter impotente ad seminandum est quoque nullum.

Hinc, quando uir, præ instrumenti improportione, non potest naturaliter cum muliere congredi, matrimonium est etiam nullum. Quia solutio debiti intelligitur intra uas, quam non potest talis præstare. Idem est iudicium de muliere adeo arcta; ut ei de sententia medicorum subueniri non possit. Est enim solutio debiti illi impossibilis.

Hinc, si eunuchus seminauerit, matrimonium

quod obsequium obligatur, simul etiam ad omnem actionem, siue passionem obligatur: quæ naturaliter, sine mortis tamen periculo, ad talẽ obsequium præstandum desideratur: etiamsi ex incisione infirmitas aliqua timeatur. Oppositum tenet Soto, quando timetur infirmitas. Cuius opinio est contra cap. ex literis citatum, ubi Alexan. Papa solùm mortis periculum exceptum uoluit.

Secundum Dubium. Qua ratione impotentia temporalis, uel perpetua dignoscetur esse?

CONCLVS.

SI potest aliter, quàm per cohabitationem utriusque coniugis cognosci, statim sunt iudicio Ecclesiæ separandi: si uerò non, nisi simul cohabitando, expectandum est triennium, in quo debet actui coniugali fideliter operam dare, quo finito, si matrimonium non fuerit consummatum; vtroque, uel altero tantùm petente, separãdi sunt. Definita est uerbo ad uerbum à Celestino III. in cap. laudabile eodem titulo.

Tertium Dubium. Quomodo mulier poterit uiri impotentiam probare, postquàm cum illo per triennium dormierit?

CONCLV. I.

SI est integra, & iudicio matronarum non est arcta

arcta, sed ad copulam idonea, constabit tunc uirũ esse frigidum. Ratio est; quia non potuit tunc matrimonium consummare.

C O N C L. II.

S I mulier fuerit corrupta, & uir eunuchus, cõstat non esse matrimonium consummatum. Quia non sunt effecti una caro, cùm uir non potuerit seminare, quàmuis illam corruperit.

4. *Quartum Dubium. Quid si uir non est eunuchus, sed integer?*

C O N C L V S I O.

S I ambo diuortium petunt, ne fraudulenter petere videantur, introducendi sunt. 7. testes, aut propinqui, aut vicini, qui iurent de credulitate illos, per triennium bona fide coniugio operam dedisse; separandique sunt.

Quintum Dibium. Quid si alter tantùm diuortium petat?

C O N C L V S I O.

S I vxor petat, & per integritatem sui corporis, uel aliunde impotentiam viri non probauerit, viro credendum est; si autem vir petat causas impotentiæ mulieris, scilicet, esse arctam, & cognosci non posse, adhibitis matronis, ostendere debet; iuxta quarum sententiam separandi sunt, uiroque, vt aliam ducat, facultas concedenda est. Hæc conclusio colligitur ex cap. 1. & cap. Laudabile. & ca. fraternitatis de frigidis, & maleficiatis.

Quid,

Quid, si facta per Ecclesiam separatione, qui definitus est impotens, fiat per aliquam causam naturalem potens: ut si mulier arcta aliquo modo reseretur, aut qui erat frigidus, habeat cum alia liberos, erit ne tunc matrimonium reualidandum?

Ric. ar. 3. q. 1. & 2. dci. q. 1.

CONCLVSIO.

REPARANDVM est semper primum matrimonium ita: ut uxor reserata priori viro, & uir frigidus, ueritate comperta, uxori restituatur. Definita est expresse cap. fraternitatis. Nam quotiescunque naturaliter fuerit remota impotentia, coniuges ad mutuò cohabitandum sunt compellendi. Quia secundum matrimonium tunc fuit nullum.

Intelligenda est conclusio, dummodò à priori uiro possit cognosci. Nam si semper est frigidus uir, aut instrumentum uxori improportionatum habeat, cui non potest naturaliter remedium adhiberi, non erit illi restituenda. Nam matrimoniũ fuit nullum. *Limitatio.*

Septimum Dubium. Quid, si impotentia perpetua per miraculum notorium dimoueatur?

CONCLVSIO.

PRIMVM matrimonium non erit tunc reparandũ. Nam cùm impotentia esset perpetua, impo

tens

tens non potuit se ad impossibile obligare. Atque ita prior contractus matrimonialis fuit nullus.

Octauum Dubium. si neuter coniugum separationem petat, quamuis alter sit impotens, poterunt ne simul cohabitare?

CONCLVSIO.

NEVTRO reclamante, simul cohabitare poterunt. Definita est in cap. laudabile, ubi legitur; si ambo consentiant simul esse, uir eam, etsi non, ut uxorem, habeat, ut sororem.

Nonum Dubium. Poteruntne se inuicem amplexari, & osculari?

CONCL. I.

SI impotentia coniugalis iudicio medicorum, & matronarum est perpetua, cui per causas naturales subueniri non potest, mortaliter peccant amplexus, & mutua oscula sibi reddentes. Quia tales tactus sunt illiciti, nisi fiant inter matrimonio coniunctos, & tali existente impotentia, non possunt usu ueri matrimonii coniungi.

CONCL. II.

SI impotentia non fuerit perpetua, eique possit per causas naturales remedium adhiberi, coniuges

iuges tunc simul habitare possunt, tamquàm uir & uxor, & non ut frater, & soror, quàmuis impedimentum coeundi, non remoueatur. Ratio est: quia impotentia, quæ per causas naturales remoueri potest, non irritat matrimonium; ut ex superioribus constat.

Hinc mulier, quæ nupsit eunucho, & libidinosè se mutuo osculantur, & amplexantur, sunt in statu damnationis, nisi quò ad totum separentur. Non enim inter illos est uerum matrimonium. Quia eunucho uiuente, si alteri nupserit, erit uerum matrimonium. Appen. 1.

Hinc, uir habens mulierem arctam, quæ per incisionem sine periculo reserari potest, non uult tamen iuri suo cedere, poterit illam sine mortali libidinosè tangere. Nam sunt ueri coniuges, cùm impedimentum sit temporale. Appen. 2.

Secunda Diffi. Si uir uxorem uirginem habeat, quam non potest reserare: potest tamen ad corruptam accedere, tenebiturne uirgo, per artem, ut sit uiro, cui semel nupsit, apta aperiri? S. Thom. has d. 34.

CONCLVSIO.

Si uir cum corruptis suam expertus est potentiam; quia ex illis liberos habuit, uxor uirgo reserari debet; ut ei apta reddatur. Si enim mulier arcta tenetur sine mortis periculo pati incisionem, quantò magis uirgo, cùm maius impedimentum sit arctitudo, quàm uirginitas.

Hinc

Appen. Hinc, si potentia uiri non fuerit cum corruptis manifesta, uirgo non tenebitur reserari. Ratio est, quia uir forcassis est frigidæ naturæ. Quod quidē, si semel fuerit reserata, per artem medicinæ probari non poterit.

Art. II. An maleficium: ut frigiditas, impediat, & dirimat matrimonium?

CONCLV. I.

Maleficium perpetuum impedit, & dirimit matrimonium. Definita est cap. finali de frigidis, & maleficiatis. Quæ impotentia per artem diaboli efficitur.

CONCL. II.

Maleficium temporale non impedit matrimonium contrahendum. Patet ex definitione matrimonij, quia sic impeditus, sublato impedimēto, potest debitum reddere.

Primum Dubium. Quomodo probari poterit, sitne perpetuum, an non?

CONCLVSIO.

Si coniuges per continuum triennium habitauerint, bonaque fide coniugali copulæ operā dederint, & se cognoscere non potuerint, hoc què non solùm per proprium iuramentum; uerùm etiam per septem propinquorum iurantium de fidelitate,

delitate probauerint, maleficium esse perpetuũ dignoscetur: sententiaque nullitatis proferenda, & danda vtrique nubendi cum alio facultas erit. Definita est in cap. finali, de frigidis, & maleficiatis, & in can. si per sortiarias 33. q. 1. Nam cùm maleficiatus non sit respectu omnium; sed unius tantùm impeditus, non erit profectò, ne cum aliis cõtrahat, prohibendus.

Secundum Dubium. Quomodo maleficium erit auferendum?

CONCLVSO.

VNO quatuor modorum poterit remoueri, vel remedijs spiritualibus; ut ieiuniis, orationibus, peccatorum cõtritione; ut Deus opera diaboli dissoluat. Quod quidem remedium in can. si per sortiarias collocatur; uel secundo per medicamenta cõtraria, quibus plerunq; maleficium soluitur: uel tertio per destructionẽ signi, quo durante, paciscitur diabolus cum magis coniugẽ futurũ esse maleficiatum; ut magi decipiantur credentes in illo signo, quod uocatur maleficium, uirtutẽ aliquã esse, cùm nulla sit: uel quarto põt per aliud maleficiũ destrui: ut si magus per inuocationem dœmonis signum destruat. Ex his quatuor modis duo priores; ut cõstat, meritorii sunt, non modò liciti, & tertius itẽ, quãdo magus rogatus, sine inuocatione dœmonum, signũ destrueret, quẽadmodũ Sc. rectè docet, essetque meritorium, illum ad hoc inducere, nunquàm tamẽ erit licitum opera diaboli uti ad male-

ficium

Dist. præsen si & Caie. q. 2. quolibet 1. Eiusdem opinionis est Aureolus d. 34. q. 2.

ficium auferendum; ut constat ex canone, qui sine saluatore 26. q. 2. Oppositum tamen tenet summa Angelica uerbo superstitio. § 13. Dicit enim non esse mortale uti opera magi ad dissoluendum maleficium, qui paratus est inuocare diabolum ad alias actiones præstandas.

Difficul. An destructo maleficio, matrimonium auctoritate Ecclesiæ solutum, sit reparandum?

S. Bona. art. 2. q. 2. d. 34. art 3. q. 1. et 2. Sco. q. 1. Abulen.

DVAE sunt opiniones. Prima dicit non esse reparandum. Constat ex textu, in capite per sorcia rias 33. q. 1. Quæ est etiam Sco. Contraria opinio est Ric. & censetur communis.

CONCL. I.

MALEFICII destructio per solam habilitatem maleficiati non potest Ecclesiæ constare. Patet; quia maleficiatus respectu unius, non censetur talis respectu omnium; & ita poterit esse habilis ad secundam, & non adprimam: atq; ita est uera Sco. opinio, & Abulensis super Matth. cap. 19. quæst. 90.

CONCL. II.

QVANDOCVNQVE Ecclesiæ constiterit, maleficium esse sublatum, primum matrimonium erit reparandum. Patet; quia maleficium temporale

ueritatem

ueritatem primi matrimonii non abſtulit: ut ex ſuperioribus conſtat.

Art. III. Furioſi, & amentes poſſunt ne contrahere matrimonium?

Ric. ar. 4. q 1. D. Bo. ar. q. 1.

CONCL. I.

PERPETVÒ amentes ſunt inhabiles ad matrimonium contrahendum; etſi contrahant, matrimonium erit nullum. Ratio eſt; quia conſenſus liber eſt de ratione matrimonii, & tales amentes libertate omnino carent.

CONCL. II.

VALEBIT tamen matrimonium ante talem amentiam contractum. Quia ſolemne uotum dirimit dumtaxat matrimonium. Amentes, qui habent lucida interualla, tempore, quo ratione utũtur, matrimonium contrahere poſſunt. Ratio eſt; quia poſſunt præſtare liberum conſenſum, qui ad matrimonium ſufficit.

Prima difficultas. Si amentia ſuperueniat matrimonio contracto, coniunx ſanus tenebitur ne reddere, & exigere ab amente debitum?

CONCLVSIO.

POTERIT quidem ſine peccato. Quia ſanus petendo utitur iure ſuo, & reddendo amentem à pollutionis periculo liberat.

DD. eadem d. & Alex. Alen. 3.p.q. 46.toto m.2 Ri.art.1.q.1 Dur.q.1.S. Tho. Castro de l. pan. lib. 2. c.4.

QVAESTIO DE DIVORTIO CAVSA ADVLTERII.

HAc q. 35. Magistri explanatur.

Art.I. An uir quòad torum uxorem adulteram dimittere possit?

CONCLV. I.

INTEGRVM est illam quòad torum dimittere. Definita est à Christo Iesu Matth. 19, dicente. Qui dimiserit uxorem &c. frangenti enim fidem, fides non debetur eidem.

Prima difficultas. Poterit ne à uiro propter crimen contra naturam dimitti?

q.unica ar.1 & sequenti. D.Bona. d. 35.ar.1.q.1 d.3.

DVAE sunt opiniones. Prima negans glossæ in cap. omnes 32.q.7. & Innocentii in cap. maritis de adulter. & Panormitani eodem cap. Contraria opinio est Ric. B.Tho. D.Bona. & Palu. & Sylue. verbo diuortium.

CONCLVS.

VIR potest uxorem contra naturam fornicātem dimittere. Quia propter fornicationem; ut ex prima conclusione constat, licet illam dimittere, & nomine fornicationis in canone meretrices 32. q.4. omnis illicitus coitus intelligitur.

APPEN. I. Hinc, propter tactus impudicos, & seminationem extra uas, non licet uxorem dimittere. Quia non est fornicatio, neque adulterium; nisi quando si

do fit congressus in uas naturale, aut contra naturā.

Secunda difficultas. Quando uir uxorem adulteram dimittere non poterit?

CONCL. I.

QVANDO uir etiam adulterium commisit, nō potest uxorem dimittere. Definita est in cano. 1. 32 q. 6. in cap. intelleximus, & in cap. finali. de adulter. paria enim delicta mutua compensatione tolluntur.

Idem iudicium est de muliere, quæ pluries adulterium commisit. Nam, ut causa dimittendi uxorem est sola fidei coniugalis fractio, similiter & recompensationis causa erit fractio fidei in utroque coniuge. Parum enim refert, sint ne adulteria utriusque paria, an non. cùm uterque fidem fregerit. APPEN. 2.

CONCL. II.

QVANDO uxor non sponte; sed per uiolentiam adulterium commisit, non est dimittenda. Definita est in cano, ita nè, & in cano proposito 32. q. 5. & ad maiorem explicationem lege cano. omnes 32. q. 7. Nam ubi non est culpa, pæna esse non debet.

CONCL. III.

QVANDO uxor bona fide existimans maritū mortuum, nupsit secundo, á primo dimitti non potest. Definita est in cano. cùm per bellicam 34. quæst. 2.

CONCL. IIII.

QVANDO aliquis sub specie mariti illam cognouit, dimittenda non erit. Ita definitur cano. in lectum 34. q. 2. & est concil. Triburien.

CONCL. V.

NEQVE dimittenda est, quando maritus tradidit adultero uxorem. Definita in cap, discretionē de eo, qui cognouit consanguineam uxoris suę.

CONCL. VI.

NEQVE dimittenda est, si maritus adulterii cōscius illam cognouit. Visus enim est tunc noxam dimittere. Definitur ita in cano. si quis uxorem 32 q. 5. quòd, si postea adulterium commisit, propter adulterium à reconciliatione commissum, illam repellere poterit. Verùm si post separationem, illā quoquomodo cognoscat, iniuriam remittere censetur.

CONCL. VII.

QVANDO repudiata fuerit uxor ante baptismum, si ambo ad fidem conuertantur, licet fuerit à secundo uiro ante baptismum cognita: priori nihilominus erit reconcilianda. Ita definitur in ca. gaudemus, de diuortiis.

Dubium. An uir ex prę cepto moram dimittere teneatur?

QVANDO uxor non perseuerat in crimine

eam dimittere non tenetur. Nam uerba Christi: qui dimiserit uxorem &c. nō insinuant præceptū; sed permistionem: ut glossa 1. ad Cor. 7. docet. Eam enim tunc retinendo omnis ratio scandali cessat.

Ric. ar. 1. q. 2. Abulensis super Math. ca. 19. q. 71 Dur. & D. Bona. eadem d. ar. 1. q. 2. S. Tho. q. unica ar. 2.

CONCL. II.

QVVNDO maritus nullo mo do potest uitare suspicionem participationis in crimine illam retinendo, relinquere tenetur. Ratio est: quia tenetur uitare scandalum. Vide literam Magistri.

CONCL. III.

SI eam aliter corrigere non potest, tenetur illam etiam dimittere. Quia ex præcepto correctionis fraternæ obligatur ad illam corrigendam, & cū aliter non possit corrigi, quàm per diuortium, ei subuenire hoc modo tenebitur. Definita est in cōcilio Arelatensi, & habetur in canon. si uir, de adulter. & stupro.

CONCL. IIII.

QVANDO potest maritus uxorem retinendo suspicionem remouere, poterit incorrigibilem retinere, præsertim, si dimissa futura est deterior. Ratio est: quia cessat omnis ratio scandali dati, & iuri suo cedere potest. Nam facultas dimittendi uxorem adulteram in fauorem uiri concessa est.

Tertia Diffi. Poterit ne uir uxorem adulteram propria auctoritate dimittere?

DD. ubi sup.

CONCL. I.

POTEST, quòad torum uir uxorem dimit-

tere in pænam perfidiæ coniugalis, dummodo ſit certus de adulterio, aut uerißimis coniecturis illud ſuſpicetur; aliter non poteſt petenti debitum denegare. Eſſet enim iniuſtitia coniugali debito, ex leuiſſimis, & in certis cõiecturis uxorẽ priuare

Circa hanc concluſionem nota duo primum eſt tunc maritum eſſe certum de adulterio, quando ipſe uidet, uel adulterium eſt publicum, aut probatum, ſiue iuridicè probari poteſt: ſecundum eſt, ſi adulterium fuerit ſecretum poſſe ſeparari quantum ad uſum matrimonialem ita; ut ſit liber à debiti ſolutione.

CONCLVSIO II.

NON poteſt uir, quòad habitationem ab uxore adultera recedere; niſi per iudicis ſententiã. Quia nullus eſt in cauſa propria iudex, & accuſator. Et ideo auctoritate iudicis debet fieri ſeparatio.

LIMITATIO.

HAEC concluſio intelligitur, quando ex tali ſeparatione ſcandalum oriretur, uel uxor reclamauerit.

APPEN. Hinc, ceſſante ſcandalo, & uxoris reclamatione, poterit ſine ſcrupulo conſcientiæ, etiam ad indos migrare. Quæ omnia tandiu uim habent, quandiu uir poſt ſeparationem caſtè uixerit. Nam ſi adulterium commiſerit, & ius ſuum amittit, & uxorem ſibi reconciliare tenetur, quod eſt à confeſſoribus maximè notandum.

CONCL. III.

SI crimen uxoris fuerit notorium, poterit coniunx

niunx innocens ab uxore adultera propria aucto- separari. Ita definitū est in c. significasti, de diuor.

Primum dubium. An facta separatione iudicis authoritate adultera amittat dotem, & donationem propter nuptias, aliaque lucra dotalia?

Secundum dubium. An maritus teneatur adulteram ipsam alere?

Tertium dubium. An possit uir ingredi religionem adultera in sæculo manente?

HIS tribus dubijs breuissimé satisfacies, si dicas; facta separatione per iudicis Ecclesiastici sententiā, adulterā perdere dotem: donationes propter nuptias, ac alia lucra dotalia cap. plerunq; de donat. inter uir. & uxor. glos. & cōmun. doc. in Aut. Sed hodie c. de adulterijs; item nō esse alēdam amplius à marito tradit Ioan. Brun. desponsal. concl. 30 declar. 8. & uide Abb. & alios c. fin. de Adulter. Quare poterit uir eo casu ingredi religionem c. Agathosa 27. q. 1. nec per hoc soluitur coniugiū quò ad uinculum.

I V. *diffic. Potest ne similiter uxor uirum adulterum dimittere?*

CAIETA. Matth. 19. propteream uidetur affirmasse solis viris tale priuilegiū fuisse cōcessum. Cōmunis autem opinio Ri. Bon. Th. tenet oppositum ubi supra.

CONCL. I.

Vxor quòad torū uirū adulterū dimittere, eiq. debitum negare potest. Definita est in cano. Christiana, & ex concilio Mileuitano cano. placuit

2. 2.q 5. uxor, nihilominus ptopter honestatem debet cedere iuri suo; ut uirum à cōcubina detineat.

C O N C L. II.

Ius ciuile non concedit actionem uxoribus in uiros adulteros; ut quòad habitationem separentur: bene tamen ius canonicum. Quia auctoritate iudicis Ecclesiastici à cohabitatione uiri adulteri recedere potest.

Quarta difficultas. An possit uir, dimissa uxore adultera, aliam ducere?

Communis est DD. sententia.

C O N C L. I.

Math. 19. Facto per fornicationem diuortio, neutri coniugum ad secundas nuptias transire licet. Patet Matth. 19. Qui dimiserit uxorem, nisi ob fornicationem, & aliam duxerit mæchatur. Vbi Christus Iesus duo præcepit, primum, ne Christiani dimittant uxores dantes eis libellum repudii; ut iudæi faciebant, secundum ne illis repudiatis, alias ducant. Huius loci uariæ sunt expositiones: uerùm ca-

1. Cor. 7. tholica sententia est exceptiuam (nisi) solùm esse prioris precepti, & non secundi. Quemadmodum B. Paul. docet dicens; his, qui matrimonio coniuncti sunt præcipio, non ego; sed Dominus, uxorem à uiro non discedere, quòd si discesserit, manere innuptam, aut uiro suo reconciliari, & uxorem ne dimittat.

CON-

CONCL. II.

HAEC veritas catholica, ſcilicet, matrimonium quò ad uinculum per diuortium propter fornicationem factum non tolli, eſt ab Eccleſia definita à temporibus Apoſtolorum: ut d. Damaſcenus lib. 4. orthodoxæ fidei docet. Et in cõcilio Mileuita. 32. q. 7. cano. Placuit. Et in concil. Eliber. cano. fidelis. Et in conc. Flor. his verbis. Quamuis ex cauſa fornicationis liceat tori ſeparationem facere, non inde aliud matrimonium contrahere fas eſt; cùm matrimonii uinculum legitimè contractum perpetuum ſit. *Caſtro Verbo nuptiæ. hære. 5.* *B. Damaſc.*

Hinc, confutatus manet error Eraſmi in annotationibus Matth. 19. & in paraphraſi 1. ád Cor. 7. affirmantis: per adulterium uxoris matrimonium quò ad uinculum ita diſſolui: ut liceat utrique coniugum ad ſecundas nuptias tranſuolare; atque etiam Caiet. ſuper Matth. 19. qui illam docuit dicens, ſalua ſemper Eccleſiæ definitione, quæ hactenus (inquit) non apparet. *Hæreſis. Caiet. Cautè legendus & Eraſmus.*

Art. II. An uir teneatur reconciliare ſibi uxorem adulteram? *D. Bon. ar. 1. q. 1. Ric. ar. 3. q. 2. Dur. q. 2.*

CONCLVSIO.

POTEST; non tamen tenetur. Patet ex b. Paulo dicente; maneat innupta, aut ſuo uiro reconcilietur. Quod eſt intelligendum, dummodò ceſſet omnis ſcandali ſuſpicio. Alioqui enim non poterit; nam iudicaretur adulterii patronus. *1. Cor. 7.*

Prima

Prima Difficul. Tenebiturne coniunx repudiatus redire, ſi innocens petat?

CONCLV.

TENETVR profectò. Ratio eſt: quia innocēs ius petendi debitum numquàm amittit. Atque ita tenebitur nocens debitum reddere, etiamſi uotũ continentiæ emiſerit; ſi tamen fuerit uotum ſimplex; quia per diuortium conceditur repudiato facultas ingrediendi religionem, à qua, profeſsione facta, extrahi non poteſt.

Secunda Diffic. Facto diuortio ſi innocens adulterium committat, tenebiturne nocentem ſibi reconciliare?

S. Th. q. unica art. 6. D. Bona. art. 1. q. 1.

S. Thom. in foro conſcientiæ dicit teneri, canoniſtæ oppoſitum tenent in capitu. ex literis de diuortiis,

CONCLV. I.

IN foro exteriori proculdubio tenebitur, ſi repudiatus hoc petat. Ita enim definitum eſt in cap. ex literis. de diuortiis.

CONCLV. II.

Nota cõfeſſor

IN foro conſcientiæ etiam ad hoc obligatur. Quoniam ipſe tenetur quoque ſeruare fidem coniugi; quamobrem ſi adulterium commiſſerit, erit etiam in conſcientia recompenſationi locus.

Tertia

Tertia Difficul. Ne *uir, & uxor possint separari quò ad torum, non interueniente crimine?*

CONCLV.

POSSVNT de consensu utriusque dummodò alter non cogatur minis, uel alio quouis modò quò ad torum separari, siue ad tempus sine episcopi licentia, siue in perpetuum cum episcopi licentia. Ratio est; quia alter in alterius corpus habet ius, & potest iuri suo cedere. *ad Rom. c. 2.*

Quarta Diffi. An uir occultè adulter uxorem adulteram repudiando peccet?

CONCLV.

PECCAT quidem. Nam amisit ius repudiandi: ut ex superioribus constat. Et confirmatur ex b. Paulo dicente; qui dicis non mœchandum, mœcharis.

Art. III. *Quæ crimina matrimonium contrahendum dirimunt?*

CONCL. I.

SOLVM homicidium unius coniugis ab altero coniuge machinatum, matrimonium dirimit contrahendũ; ut, si dicat Titius Bertæ; occidamus meã uxorẽ &c. & sequatur homicidiũ ab vtroq;

machina-

machinatum, non poterit inter illos motrimoniũ contrahi. Definita eſt in cap. laudabilem, de conuerſione infidelium. Vbi celeſtinus III. Papa pręcepit, ne ſaraceni ad fidem conuerſi ducerent uxores chriſtianas, quarum ſuggeſtione uiros illorum occiderunt, quas ſi duxiſſent; vt ſepararentur, mandauit.

APPEN. Hinc, ſi ſaraceni tantùm occidiſſent uiros ſine vxorum concilio, & machinatione, tale homicidium non eſſet impedimentum contrahendi cum vxoribus occiſorum. Solum enim homicidium commune dirimit matrimonium contrahendum.

CONCL. II.

HOMICIDIVM adulterio mixtum dirimit quoque matrimonium. v. g. ſi Matthæus cognouiſſet Chaterinam vxorem Bernadi, & ipſa ſciēte, vel ignorāte, Mattheus poſtea occidiſſet Bernardũ virum ſuum, vel propriam vxorem, inter illos non poſſet eſſe matrimonium. Definita eſt cano. ſi quis viuente 31. q 1. & in cap. ſuper hoc, de eo, qui duxit in matrimoniũ, quam polluerat per adulteriũ. Differt autem hæc concluſio à prima, quod in prima ſolum homicidium commune ſine adulterio ſufficit; in ſecuuda uerò homicidium ex una parte adulterio commixtum, ſine amborum conſenſu.

Primum dubium. Quid si homicidium sit commissum sine intentione contrahendi cum participante: ut in prima conclusione: uel cum participante in adulterio: ut in secunda conclusione?

DVAE sunt opiniones, prima Siluest. dicentis homicidium commune, uel mixtum adulterio nunquám impedire matrimonium contrahendum, nisi à delinquētibus animo contrahendi committatur. Secunda, & opposita est Ric. & Caiet.

Verbo matrimonium 8. §. 9.

Ric. ubi sup. Caiet. uerbo matrimo. §. 5

CONCL. I.

IN utroque casu matrimoniū impeditur; quāuis non adsit contrahendi intentio. Nam canones citati de his sine distinctione loquuntur, & ita sine distinctione erunt intepretandi; ut ex cap. laudabile constat.

CONCL. II.

QVANDO interuenit adulterium cum fidei datione, uel cum matrimonio de præsenti, deinceps matrimonium consistere non potest. Definita est cap. 1. de eo qui duxit in matrimonium, quā polluit per adulterium. V. g. Petrus coniugatus commisit adulterium cum Berta coniugata, uel soluta, aut è conuerso, & contraxit cum illa sponsalia, dicens, mortua propria uxore, ego ducam te, uel per uerba de præsenti cum illa cōtraxit, tunc, mortua Petri uxore, non poterit Bertam ducere.

Secundum

Secundum Dubium. Quid si sola simplex promissio iuramento firmata, aut non firmata ex una tantùm parte interueniat?

DUPLEX est opinio, quidam; ut refert Ric. asserunt minimè impediri; alii uerò oppositum tenent.

CONCLUSIO.

PROMISSIO ex una parte sufficit; ut mortuo coniuge innocente, adulteri inter se contrahere non possint. Simplex enim promissio sponsalibus æquipollet.

III. DUBIUM.

Quid si unus adulter alterum coniugatum esse ignoret?

CONCLUSIO.

BENE poterit matrimonium contrahi. Definita est expressè cap. 1. & in ca. ueniens, de eo qui duxit in matrimonium &c. debet enim esse malitia ex parte utriusque, scilicet, ut ambo intelligant crimen commissum esse adulterium, & non simplicem fornicationem.

Quartum Dubium. An solum adulterium sine fidei datione, & sine homicidio, impediat matrimonium post mortem coniugis innocentis?

CONCLUSIO.

NON impedit matrimonium contrahendum. Expressè

Expreſsè definita eſt per innocentium III.in cap. ſignificaſti, de eo, qui duxit in matrimonium, quã polluit per adulterium. Nam canones, qui in appoſitum adducuntur, non de puro adulterio; ſed de adulterio cum morte coniugis, uel fidei datione mixto loquuntur.

Quintum Dubium. Sola fidei datio, uel matrimonium uiuente priori coniuge, ſine adulterio, aut homicidio, impeditne matrimonium?

CONCLVSIO.

NEQVAQVAM impedit, dummodò, nec ante, nec poſt fidei dationem adulterium ſequatur. Definita eſt in cap. finali de eo, qui duxit in matrimonium &c.

QVAESTIO DE ERRORE CONDITIONIS SERVILIS.

De hac q. diſputat Magiſter 36. diſtinctione & ibidem doctores.

Art. I. Quando quis duxit ancillam credens eſſe liberam, cognita ſeruitute, erit ualidum matrimonium?

S. Bon ar. 1. q. 2. S. Th. q. unica art. 1. Ric. ar. 1. q. 1. Duran. & Sco. q. 1.

CONCLVSIO.

SI coniunx liber cum ſerua ignoranter ignorantia inuincibili cõtrahat, matrimoniũ eſt nullum Expreſsè ita definitur in ca. propoſuit, & in c. ad no-

ad noſtram, de coniugio ſeruorum. Impedit namque ſeruitus debiti redditionem; quia ſeruus poteſt à domino impediri, ne debitum reddat, & prolem educare poſsit. Notanter dicitur: ſi ignoranter &c. quia ſi uterque fuit ſeruus, erit ualidum matrimonium. Error enim æqualis conditionis nō uitiat contractum; ut Ric. & Sco. docent. Idem eſt iudicium de errore melioris conditionis, qui nōn uitiat contractum; ut ſi quis contrahat cum libera exiſtimās eſſe ancillam.

Primum Dubium. Eſtne hoc impedimentum de iure naturæ? ut frigiditas, & arctitudo. An de iure canonico, tantùm? ut conſanguinitas?

RICAR. & Palu. de iure canonico tantùm eſſe opinantur.

CONCL. I.

MATRIMONIVM à libero cum ancilla ignoranter contractum ante canonicam inſtitutionem fuit iuræ naturæ irritum. Quia iure naturæ error circa eſſentiala contractus contractum irritat; quoniam eſt inuoluntarius, & quando liber ignoranter contrahit cum ſerua, errat circa eſſentialia cōtractus. Neque enim poteſt ſeruus reddere debitum, quoties petatur.

CONCL. II.

SI, ſeruitute cognita, coniunx liber carnali-

ter

ter seruam cognouerit, matrimonium erit ualidũ. Definita est expreßè in cap. proposuisti, & in c. ad nostram, citatis. Appen.

Hinc, si scienter libera cum seruo coniuge contraxerit, matrimonium erit ualidum. Volenti.n. & consentienti non fit iniuria.

CONCL. III.

Si dñs libertatẽ seruo cõcedat, ut cũ libera cõtrahat, uel è cõuerso, seruus liber manet, & matrimoniũ tenet. Definita est in quadam authẽtica, quæ à glossa in cap. ad nostram allegato refertur. Tunc enim matrimonium est inter liberos; quia, ut dicit Panor. in dicto cap. si ancilla domino sciẽte, & non contradicente, contraxerit cum libero, illã manu mittere videtur.

CONCLV. IIII.

Si Titius contraxerit ignorãter cum Berta ancilla, & post aliquot dies dominus Bertæ manumiserit illam, non erit tunc uerum matrimonium Propterea quòd, defuit consensus. Nam præteritus fuit nullus, & nouus non habetur.

Hinc, neque ualebit, etiamsi eam secretò manumissam carnaliter cognouerit. Quia primus cõsensus fuit nullus, & adhuc ignorantia perseuerat. Hæc est glossæ cano. si quis 29.q.2. contra Palud. hac distinctione. Appen.

CONCL. V.

Si liber cum serua, uel è conuerso contraxerit,

& detecta seruitute, uoluerit matrimonium per nouum consensum ratum habere. coniunx seruus tūc consentire minimé tenetur. Ratio est: quia prçteritum matrimonium fuit nullum, & requiritur nouus consensus, quem seruus præstare non tenetur, cùm contrahendi, uel non contrahendi potestatē habeat,

Secundum dubium. Si uir ignoranter contrahens cum ancilla, tanto illam amore persequitur: ut si tempore contractus seruitutem agnosceret, eam nihilominus duceret, cognita seruitute, ualebit ne?

Dist.35.art SOTO partem negantem tenet. Ric. hac distinctione oppositum asserit.

CONCLVSIO.

TVNC matrimonium ualeret. Ratio est: quia talis contractus non est nullus, eò quòd ius canonicum personas illigitimet; ut supra diximus: sed quia interuenit error circa essentialia, quo impeditur consensus, & cùm in casu posito, si seruitus esset nota, consensus non esset impeditus, nullus cēsetur fuisse error, atque ita matrimonium ualebit.

Art. II. *Possunt ne duo serui, inuitis dominis, matrimonium contrahere?*

CONCL. I.

POSSVNT, inuito domino, matrimonium contra-

contrahere. Definita est in canone omnibus 29. q. 2. & in cap. 1. de coniugio seruorum. Nam circa redditionē debiti, cùm sit actio ex naturæ inclinatione fluens, nec pretio æstimabilis, seruus sui iuris est.

CONCL. II.

POTERIT tamen dominus in locis remotissimis seruum uendere, ne debitum soluere ualeat. Ratio est: quia per tale matrimonium ius domini non est extenuatum, & ita: ut ante matrimonium, sic post illud uendere poterit. Tenebitur tamen quoties potuerit petenti reddere; quando á domino propter alia obsequia ratione seruitutis exhibenda non impeditur. Hæc est Scoti contra Ric. & S. Tho. hac distinctione. *Scoti.*

CONCL. III.

SI seruus cum ancilla domino uolente, contraxerit, non poterit tunc dominus impedire, quominus seruus cum uxore singulis noctibus dormiat. *Ric. est.* Quia concedendo seruo; ut uxorem ducat, uisus est cedere iuri suo ad hoc: ut non possit petitionem debiti impedire. Quòd si concesserit: ut cum libera contrahat, censetur illum manu mittere; ut in principio huius quæstionis declaratum est.

Art. III. Potest ne uir, uxore inuita, se in seruitutem redigere?

CONCL. I.

NEQVAQVAM potest. Definita est in concil. Triburiensi, & refertur in cano. prælatū. 39. q. 2

CONCL. II.

ALIENATIO in seruitutem nulla ratione in preiudicium uxoris ualet, neque debet fieri separatio quòad torum ita; ut si eodem tempore uxor, & dominus postularent obsequia, potius teneatur uir domino soluere obsequium: quia secunda obligatio nō ualet in præiudicium prioris. Quādoquidem uxor habet iam ius acquisitum super virum, neque inde serua efficitur; ut ex concilio citato constat. Nam etsi sint una caro quòad copulam; non sunt tamen quòad alias actiones.

Dubium. Filius ex serua, & libero natus, cuius parentis conditionem sequitur?

Ric. hac d.

CONCL. I.

PARTVS quòad seruitutem, matris, & non patris conditionem sequitur; ut natus ex patre seruo, & matre libera, est liber, & ex patre libero, & matre serua, est seruus. Definita est in cap. vnico de natis ex libero uentre.

CONCLV. II.

C. Tho. e/t.

QVÒAD honorem, & immunitates, natus ex parte libero, sequitur patris conditionem. Experimento hęc passim comprobatur. Ricar. affirmat in quibusdam prouinciis sequi parentis deterioris conditionem, quantùm ad immunitatem, & seruitutem.

Art. IIII. *An ante pubertatem legitimum matrimonium contrahi possit?*

CONCLV. I.

MATRIMONIVM ante duodecim annos in fæmina, & quatuordecim in uiro est nullum. Definita est in cap. attestationes, de desponsatione impuberum.

CONCLV. II.

TVNC dicitur uir impleuisse annos pubertatis, quando attigit decimumtertium annum cum dimidio, & fæmina undecimum cum dimidio, expleto tamen. Definita est in cap. continebatur, eodem titulo.

CONCL. III.

QVANDO ante pubertatem malitia, idest, cōcupiscentia supplet ætatem quoad cœundi potentiam, & prudentiam, atque discretionem, tunc matrimonium, si fuerit consummatum, erit ualidum. Ita definitur in cap. de illis el 2. & in cap. finali eodem titulo.

Hinc si vir decem annorum consumauerit matrimonium cum puella pubere, aut impubere, erit uerum inter illos matrimonium. Quia malitia supplet ætatem.

Syl. uerbo matri. 5. §. 7. Castr. uerbo sacerdotium. Hæc 4. Clito ueus de continentia sacerdotali. Soto. lib. 7. de iust. et iur. q. 8. Ri. ar. 1 q. 1 Dur. q. 1. S. Bo. ar. 1. q. 3.

QVAESTIO DE IMPEDIMENTO ORDINIS.

HAEC q. à Magistro d. 37. proponitur DD. ibi.

Art. I. An potuerit Ecclesia definire; ut in sacris constituti sint ad matrimonium inhabiles, uel an perpetuus cælibatus sacerdotum Ecclesiæ expediat?

CONCL. I.

SVMMOPERE Ecclesiæ Catholicæ expedit: ut eius ministri in sacris constituti perpetuum obseruent cælibatum. Debent enim pro populo orare, & peccata populi lugere, & patres pauperū esse, & prę ceteris honorari, quæ omnia, matrimoniali usu interueniente, non possent; ut decet, exerceri. Constat 1. ad Cor. 7. & experientia rei familiaris demonstrat. Et tandem si essent coniugati, uilesceret eorum persona, & doctrina. Non enim in maiori honore, & pretio, quàm cæteri populares haberentur.

1. Cor. 7.

CONCLV. II.

HAERETICVM est affirmare licitè posse sacerdotes latinos uxores ducere. Quia definitionibus multorum uniuersalium conciliorum aduersatur, in quibus sacerdotum latinorum coniugia dānātur, et illegitimi ad nuptias reddunt. Vt constat ex concilio Niceno, & Arelatensi: ut refertur in cano. assumi, & cano. prętcrea. Et cano. diaconi d. 28. & est definita in cap. 1. & 2. qui clerici, uel uouentes, matrimonium contrahere possint.

Pri-

Prima difficultas. Cœlibatus sacerdotum incepit ne à primitiua Ecclesia?

CONCL. I.

APOSTOLORVM temporibus multi coniugati ad sacerdotium, & episcopatum assumebantur. Definita est in cano. si quis d.32. dicit enim B. Paul. Episcopus sit unius uxoris uir.

CONCL. II.

NVNQVAM licuit; ut aliquis post receptum sacrum ordinem, matrimonium contraheret. Hæc conclusio exprefsè habetur in canone 27. Apostolorum, & est definita in concilio Neocæsariensi, ubi dicitur. Si presbyter uxorem duxerit, ab ordine deponi debere statuimus. Lege can. Syracusana. dist. 28.

Secunda difficultas. quo tempore cœpit sacerdotalis continentia?

DVAE sunt opiniones extremæ. Prima st Clichouei, quæ sequenti conclusione continetur.

CONCLVSIO.

IN primitiua Ecclesia coniugati, qui ad sacros ordines promouebantur, matrimonio contracto utebantur; mortuis tamen uxoribus, ad secundas nuptias migrare non poterant. Definita est in cã. 6. Apostolorum, & in can. cum igitur 35. q. 1. ubi habetur; Catholica Ecclesia post instituta quædam consilia perfectionis addidit, scilicet, de cõtinentia ministrorum; unde sequitur in primi-

tiua Ecclesia licuisse sacerdotibus, uti matrimonio antea contracto. Contraria opinio est Soti asserẽtis: quando coniugatus ad sacros ordines assumebatur fieri diuortium inter ipsum, & uxorẽ quòad habitationem, & torum: non autem quòad uinculum. Consuetudinem primitiuę Ecclesiæ gręci modò retinent.

Vbi sup.

Tetia difficultas. In sacris ordinibus constitutus est ne inhabilis ad matrimonium?

CONCLV. I.

EST quidem inhabilis. Definita est in cap. 1. & 2. qui clerici, vel vouentes matrimonium contrahere possint, atque etiam in multis testibus. d. 28. & 31.

CONCLV. II.

QVI in aliquo sacrorum ordinum constitutus cõtraheret, ipso facto esset excomunicatus, & matrimonium esset nullum. Definita est in clementina vnica, de consanguinitate, & affinitate.

Quarta difficultas. Quo iure tale matrimonium esset nullum?

Ar. 1. q. 1.

TRES sunt opiniones. Prima opinio est D. Th & Ric. hac dist. scilicet, apud gręcos matrimoniũ fuisse nullum ratione ordinis, & uoti solemnis cõtinentię. Secunda est D. Bonaue. Duran. & Sco. asseren-

asserentium esse nullum, solùm propter Ecclesiæ institutionem, quæ illos illegitimat, sicut intra quartum gradum consaguinitatis contrahentes inhabilitat. Tertia opinio Maioris tenet iure diuino esse nullum.

CONCLV. I.

NON sunt inhabiles ratione voti. Ratio Sco. est: quia si quis tempore receptionis sacrorum ordinum non haberet intentionem promittendi cōtinentiam, & matrimonium contraheret, esset nullum matrimonium, non ratione uoti; quia nullum emisit uotum.

CONCL. II.

NEQVE erit nullum iure diuino. Ratio est; quia frequenter Roman. Pont. cum subdiaconis dispensat. Quæ quidem dispensatio esset nulla, si quis iure diuino contrahere prohibetur.

CONCL. III.

SOLVM est nullum propter ecclesiæ institutionem. Nā si nō iure naturæ, nec diuino, nec ratione uoti; erit profectò ex institutione Ecclesię dumtaxat nullum.

Quinta Diffic. An sicut matrimonium est nullum, & impeditur per sacros ordines, ita è conuerso sacer ordo per matrimonium impediatur?

CONCLVSIO.

CONIVGATVS sacros ordines recipiendo peccat;

peccat; nihilominus tamen characterẽ recipit. Definita eſt in c. coniugatus, de conuerſione coniugatorum. Vbi dicitur coniugatum poſſe ad ſacros ordines promoueri, vxore continentiam profitente.

Art. II. De impedimento criminis, quod impedit matrimonium; non tamen dirimit contractum?

SVNT autem ſequentia. Primum, interdictum Eccleſiaſticum; vt ſi curatus, & Epiſcopus rationabilem ob cauſam prohiberent, ne fierent ſponſalia; quin ſeruaretur certa ſolemnitas, de qua re eſt titulus in decretalibus de matrimonio contra interdictum Eccleſiæ. Quod quidem impedimentum olim non dirimebat matrimonium; nunc autem poſt concil. Triden. ſunt nulla, & irrita, ſi non ſeruetur forma in concilio præſcripta. Et ita erit hoc impedimentum inter impedimenta dirimentia connumerandum.

Secundum, eſt ſimplex votum continentiæ, de quo diſtinctione proxima. Tertium, ſponſalitium, & impedit ſecundum iuſtitiam matrimonium cum alia. Quia fit iniuria priori ſponſæ, frangendo illi fidem. Quartum eſt catechiſmus; vt qui tenet aliquam ad catechiſmum ante baptiſmum, prohibetur cum illa contrahere. Quintum inceſtus cum conſanguineis vxoris. Nam vxore mortua, priuantur facultate amplius cum alia contrahendi. Sextum, vxoricidium. Septimum, raptus alienæ ſponſæ. Octauum, eleuatio proprij filij de fonte baptiſmi, de quo

ſupra

ſupra. Nonum, præsbytericidium. Decimum ſolemnis pœnitentia. Vndecimum coniugium, ſcienter cum moniali contractum.

Inter hæc impedimenta, primo omiſſo, duo ſequentia, votum, ſcilicet, & deſponſatio tranſgreſſores ad mortale obligant; reliqua verò citra contemptum minimè; & fortasſis iam non ſunt in vſu; vt Caiet. in ſumma exiſtimat, uerbo matrimonium cap. 1.

Prima difficultas. Poteſt ne in aliquo caſu uir ſine peccato interimere uxorem adulteram?

CONCL. I.

VIR auctoritate propria vxorem adulteram, etiam in adulterio deprehenſam interficiens, mortaliter peccat. Nemini enim licet auctoritate propria vindictam ſumere; vt auctor eſt D. Paul. docens poteſtatem ſuperiorem legitimum, ſcilicet, prælatum, ſiue iudicem eſſe Dei miniſtrum, & vindicem in iram ei, qui male agit. *Ad Rom. 13*

CONCL. II.

INTERIMENS uxorem in adulterio deprehenſam in foro exteriori, tanquàm homicida non punitur; ſecus verò, ſi extra adulterium, etiamſi ipſa ſit adulterii rea. Conſtat per legem Gracchus Cod. ad legem Iuliam, de adulter. nihilominus mortaliter peccat. Quia lex ciuilis ſolùm

ignoſcit

ignoſcit marito occidēti uxorem in adulterio deprehenſam, & non concedit facultatem interficiendi auctoritate propria. Quoniam eſt contra legem naturæ.

CONCL. III.

NON tamen peccabit, ſi iudicis auctoritate illam occidat. Eſt enim tunc iuſtitiæ miniſter, ſicut carnifex, qui occidens latronem iudicis auctoritate non peccat. Sunt enim huiuſmodi leges, quemadmodum & leges, quæ in Leuitico, & in Deut. habentur, quibus adultera lapidari præcipiebatur. Vnde poſſent modò habere uim, ſi illas lex ciuilis reſtauraret. Alia eſt opinio tenens uirum ſic uxorem accidentem peccare.

Leu. cap. 2. Deut. cap. 22

Sco. eſt d. 15. q. 3.

Art. III. *An uotum matrimonium impediat?*

HOC ar. d. 38. Mag. explicatur, in qua diſſerit de uoto cuius diſputationem in ſecunda parte huius operis inuenies. Explicabitur autem articulus quantùm ad ea, quæ ad præſens negocium faciunt, propoſitis aliquot difficultatibus.

Prima Difficul. An uotum ſimplex continentiæ matrimonium præcedens impediat, & dirimat matrimonium contrahendum?

SOLVM diſsident auctores in explicanda cauſa, ob quam uotum ſolemne dirimat matrimoniū contractum,

contractum, & non simplex uotum. Communis fere doctorum sententia d. Bona. Thom. Duran. & aliorum tenet, hanc esse causam. Quia per uotum simplex solùm promittit homo Deo sui corporis continentiam; at uerò per solemne uotum, & promittit, & seipsum perpetuo obsequio Dei, tanquàm mancipium, tradit; unde permutando corpus cum uxore, non ualebit permutatio. S. Th. 2. 2. q. 87. ar. 7. Alex. Alen. 2. p. q. 166. Ric. ar. 7. q. 1. & 2. D. Bon. ar. 1 q. 1.

Ex hac opinione sequitur Rom. Pont. non posse dispensare; ut religiosus sit ad matrimonium habilis. Quia quæ semel Deo dicata sunt, ad humanos usus transferri non possunt. APPEN. I.

Opinio Sco. d. præsenti, cui adhæsit Caiet. & Paluda. defendit solam Ecclesiæ institutionem esse causam. Quia Ecclesia illegitimauit solemniter uouentes: quominus contrahere possent; quoniam solemniter uouentes alieni iuris, nempe, Ecclesiæ efficiuntur: at uerò uouentes simpliciter sunt sui iuris; & ita ad contrahendum non censentur inhabiles. 2. 2. q. 88 art. 7.

Hinc de sententia Scot. poterit Papa dispensare in uoto solemni ad contrahendum, cùm inhabilitas ex sola Ecclesiæ institutione oriatur. APPEN.

CONCLVSIO.

QVI post uotum simplex continentiæ, uel religionis, siue ordinis sacri, matrimonium, uel spōsalia cōtrahit, mortaliter peccat. Definita est in cap. si nupserit uirgo, d. 27. & in cap. rursus, qui clerici, uel

B.Hiero. vel uouentes. Nam uouentibus uirginitatem; ut auctor est B. Hieronymus apud magistrum, non solùm nubere; sed etiam uelle nubere damnabile est.

Primum Dubium. Quid si contrahat animo consummandi matrimonium?

Syluester, verbo Matrimo.7. reliqui hac dist. DVAE sunt opiniones. Prima D. Tho. & Ric' quos sequitur Syluest. & Soto, & alii Thomistæ, qui tenent mortaliter peccare, etiamsi non animo consumandi matrimonium: sed intrandi religionē contrahatur. Contraria opinio est Sco. quem sequuntur Angelus, & alii.

CONCLVSIO.

SI non animo consumandi matrimonium contrahat, mortaliter non peccat. Cōfirmatur multis rationibus. Prima, qui sine voto continentiæ, uel cum illo, sine consummatione copulæ, religionem ingreditur, non peccat; ergo neque qui hoc modo contrahit, peccabit. Nam quando actus nō est peccatum, neque uolitio actus peccatum erit. Secunda; quia non irrogatur iniuria alteri coniugi, cùm posit ad secundas nuptias transire. Tertia: quia iura hoc prohibentia loquuntur de matrimonio intentione consummandi contracto. Tunc enim uotum uiolatur, scilicet, per consumationem, & non aliter. Quarta; quia uotum non per matrimonium; sed per consummationem uiolatur; ut constat exemplo immaculatę Virginis Mariæ,

riæ, & Beatissimi Ioseph, qui matrimonium contrahendo contra uotum minimè egerunt. Quinta: quia qui iurauit sponsalia, & postea uouit religionem, tenetur ratione iuramenti animo ingrediendi religionem contrahere; ut non sit uoti, & iuramēti reus; ergo similiter potuit habere hanc intentionem, etiamsi non habeat contrahendi obligationem.

Secundum Dubium. Tenebitur ne ante consummationem sub reatu peccati mortalis ingredi religionem?

CONCL. I.

POST uotum simplex continentiæ, religionis, aut ordinis sacri tenetur matrimonium contrahēs, ante consummationem, religionem ingredi; alioqui mortaliter peccabit. Quia aliter non potest mortale peccatum uitare, quàm religionem intrando. Homo enim; ut fugiat mortale peccatum, mortem subire, quando aliter peccatum impediri non potest, tenetur. Hæc est Syluestr. contra Soto, qui de solo uoto religionis, & non de aliis hoc cōcedit. Limitanda est conclusio, nisi uterque uoueat continentiam, uel uir sacros ordines recipiat con sensu vxoris, & ipsa continentiam uoueat. Tunc enim qui habet uotum continentiæ, siue ordinis sacri non tenebitur ingredi religionem.

Syluester. Vbi sup. s. 5. Soto. q. 1. ar.

Limitatio.

CON-

CONCLV. II.

MATRIMONIVM contractum ab eo, qui uotum ſimplex continentiæ, religionis, uel ordinis ſacri emiſit, eſt uerum & ualidũ. Definita eſt in cap. meminimus,& cap. rurſus, qui clerici,uel uouentes.

Secunda Diffic. Simpliciter uouentes poſſuntne reddere debitum?

Et eſt Hoſt. Cord. ſuper cap. rurſus,

GLOSS. in cap. finali. 27. q. 1, duas. citat opiniones, quarum prima tenet prima uice peccare mor. deinde uerò nuuquàm, neque mortaliter, neque uenialiter, petendo, ſiue reddendo peccare. Hæc tamen opinio non tenetur, Contraria opinio eſt gloſſæ, & communis.

CONCLVSIO.

HABENS votum ſimplex continentiæ, debitũ petere non poteſt; reddere tamen tenetur. Definita eſt in cap. quidem, cap. placet de conuerſione coniugatorum.

Tertium dubium. Quid ſi uterque habeat uotum continentiæ?

CONCLVSIO.

VTERQVE peccabit petendo ab alio, reddendo, autem neuter. Probata fuit ſupra in quæſt. de redditione debiti.

Quar-

Quartum Dubium. Quid si uir habeat uotum continentiæ, & uxor debitum petere non audeat, poterit intelligens uxori animum exigere debitum, potius soluendi, quàm petendi intentione?

RESPONDEO. Varia huic rei adhiberi possũt remedia. Primum petat uir dispensationem à Papa, si est facilis aditus ad illum: sin minus ab Episcopo diœcesano; ut summistæ affirmant. Secundum, non est necessarium, ut uxor expressè debitum petat satis, inquam, est insinuatio per nutus. Tunc enim uir, qui hoc nouit, reddere tenebitur, quod est intelligendum, quando alter coniugum habet simplex continentiæ uotum. Nam si habeat religionis, aut sacri ordinis uotum, petendo debitum nullatenus peccat. Propterea quòd, ut nõ tenetur per tale uotum ad paupertatem, & ad obedientiam; ita neque ad continentiam. Sed de his in q. de deuoto latius.

Quintum dubium. Votum solemne continentiæ impedit ne, & dirimit matrimonium?

Soto. de iust. & iure li. 7 q. 2. ar. 3.

ÇONCLVSIO.

TALE uotum tam religionis, quam ordinis sacri matrimonium dirimit. De fide est, & definita in çap. unico de uoto in 6.

Tertia difficultas. Poteſt ne Papa diſpenſare; ut habens uotum ſolemne monachalis continentiæ matrimonium contrahat?

DE hac difficultate latius in q. de uoto. Duæ autem ſunt opiniones. Prima Alex. Alen. in 3. p. in materia de uoto, & B. Tho. 2.2. q. 88. ar. 11. & D. Bona. & aliorum, qui negant. Ric. autem Scotus, & Dur. & alii affirmant.

Alex. Alen. S. Thom. Ric. ar. 9. Duran. et Sco. q. 2. lege Syl. uerbo uotum 4. q. 5.

CONCLVSIO.

QVANDO Eccleſiæ utilitati maximé conueniret; ut religioſus aliquis matrimonium contraheret, Roman. Pont. tunc cum eo diſpenſare poſſet. Conſtat exemplo Cæleſtini III. qui diſpenſauit cum Conſtantia ſanctimoniali regis Rogerii filia; ut cum imperatore Hærico VI. contraheret. Et exemplo alterius Pont. qui (ut refert Paluda.) diſpenſauit cum quodam monacho filio regis Aragoniæ Ramyro nomine. Propterea quòd, bonum particulare bono totius Eccleſiæ præferre eſſet cõtra charitatem. Nam ſi toti Eccleſiæ conueniret, quæ Deo dicata ſunt, ad humanos uſus transferre liceret.

Sextum dubium. Poterit ne fieri diſpenſatio propter bonum peculiarè uouentis?

RICAR. & Duran. partem affirmantem tenent. Aliiuerò negantem defendunt.

CONCLVSIO.

NEQVAQVAM Rom. Pont. poterit diſpenſare. Propterea quòd nulla neceſſitas, ſiue urgens cauſa apparet, ob quam neceſſariò ſit à Rom. Pont. tunc in uoto ſolemni diſpensãdum. Exempla enim, quę hactenus propoſita fuerunt, ad bonum totius Eccleſiæ pertinebant.

Arti. III. An, *utroque coniuge uiuente, poſſit alter ad ſecundas nuptias tranſire?*

DE hac re diſputat Magiſter hoc loco, & ſupra diſſeruimus; & tractatur hic articulus ab Adriano in materia de matrimonio in 4. in quęſt. de ſecundis nuptiis, & abſoluetur articulus aliquot dubiis propoſitis.

Primum dubium. Quanta requiritur certitudo de morte uiri abſentis; ut uxor, ſine peccato, ad ſecundas nuptias tranſire poſſit?

CONCLVSIO.

SI uxor non fuerit per certũ nuntiũ, aut per certam aliam probationem de morte uiri conſcia,

Tertia difficultas. Poteſt ne Papa diſpenſare; ut habens uotum ſolemne monachalis continentiæ matrimonium contrahat?

Alex. Alen. S. Thom. Ric. ar. 9. Duran. et Sco. q. 2. lege Syl. uerbo uotum 4. q. 5.

De hac difficultate latius in q. de uoto. Duæ autem ſunt opiniones. Prima Alex. Alen. in 3. p. in materia de uoto, & B. Tho. 2. 2. q. 88. ar. 11. & D. Bona. & aliorum, qui negant. Ric. autem Scotus, & Dur. & alii affirmant.

CONCLVSIO.

Qvando Eccleſiæ utilitati maximé conueniret; ut religioſus aliquis matrimonium contraheret, Roman. Pont. tunc cum eo diſpenſare poſſet. Conſtat exemplo Cæleſtini III. qui diſpenſauit cum Conſtantia ſanctimoniali regis Rogerii filia; ut cum imperatore Henrico VI. contraheret. Et exemplo alterius Pont. qui (ut refert Paluda.) diſpenſauit cum quodam monacho filio regis Aragoniæ Ramyro nomine. Propterea quòd, bonum particulare bono totius Eccleſiæ præferre eſſet cõtra charitatem. Nam ſi toti Eccleſiæ conueniret, quæ Deo dicata ſunt, ad humanos uſus transferre liceret.

Sextum dubium. Poterit ne fieri diſpenſatio propter bonum peculiare uouentis?

Ricar. & Duran. partem affirmantem tenent. Aliiuerò negantem defendunt.

CON-

CONCLVSIO.

NEQVAQVAM Rom. Pont. poterit dispensare. Propterea quòd nulla necessitas, siue urgens causa apparet, ob quam necessariò sit à Rom. Pont. tunc in uoto solemni dispensādum. Exempla enim, quę hactenus proposita fuerunt, ad bonum totius Ecclesiæ pertinebant.

Arti. III. *An, utroque coniuge uiuente, possit alter ad secundas nuptias transire?*

DE hac re disputat Magister hoc loco, & supra differuimus; & tractatur hic articulus ab Adriano in materia de matrimonio in 4. in quęst. de secundis nuptiis, & absoluetur articulus aliquot dubiis propositis.

Primum dubium. Quanta requiritur certitudo de morte uiri absentis; ut uxor, sine peccato, ad secundas nuptias transire possit?

CONCLVSIO.

SI uxor non fuerit per certū nuntiū, aut per certam aliam probationem de morte uiri conscia,

ad ſecundas nuptias tranſire haud poterit. Definita eſt expreſsè in cap. in præſentia, de ſponſalibus, & in cap. dominus, de ſecundis nuptiis.

Hinc, ſi adsũt teſtes deponentes uirum fuiſſe bellum ingreſſum, & illo finito, nunquam apparuiſſe, poterit tunc matrimonium contrahere.

Appen. *Secundum dubium. Quid ſi hac certitudine habita, & matrimonio contracto, uir redeat?*

REDDENDA eſt illi; quia primum matrimonium non fuit ſolutum. Definita eſt in cano. cum per bellicam, & can. ſi uirgo. 34. q. 2.

Tertium dubium. Quid ſi uir mortuus eſt, tamen mala fide cum ſecundo contraxit, fingens ſe habere probationem de eius morte, ualebit ne matrimonium?

CONCLV. I.

SI uxor nullam habebat mortis uiri probalitatem; ita ut crederet matrimoniũ non habere uim, tunc nõ fuit ualidum matrimonium. Ratio eſt; quia non habuit consensum, qui ad eſſentiam matrimonii pertinet.

CONCL. II.

SI dubia erat, & conſenſum habuit, matrimonium fuit ualidum; ſed contrahendo peccauit. Definita eſt de 2. nuptiis cap. dominus citato in peccauit autem: quia contra conſcientiam egit.

Quar-

Quartum dubium. Valente tunc matrimonio, poterit ne petere, & reddere debitum?

CONCL. I.

Si uir, & uxor tempore contractus dubii fuerunt, neuter exigere, aut reddere debitum poterit. Ratio est: quia petendo, & reddendo agerēt contra conscientiam.

CONCL. II.

Si uxor tantùm fuit dubia, tenebitur uiro debitum reddere: exigere tamen non poterit. Definita est in dicto cap. dominus. Ratio est: quia vir habet bonam fidem, & est in possessione: uxor autem ageret contra conscientiam. Adrianus affirmat, uxore tantùm dubia, neutrum posse debitum exigere. Cæterum melior conditio est possidentis, quando bona fide est ingressus possessionem: ut in conclusione posita. *Adrian. q. 4. de prescrip.*

Quintum dubium. Quid si bona fide contraxit, & postea dubitet, sit ne uxor sua, an non?

CONCLVSIO.

Stante dubitatione, debitum exigere potest. Ratio est; quia bona fide contraxit, & est in possessione, & possidentis conditio melior est. Non enim magis certus est esse suam, quàm non suam.

Est autem Magister cautè legēdus hoc loco, qui

Magist. cau tè legendus. asseruit coniugem consciam uitę prioris uiri, compulsam ab Ecclesia; ut cum secundo uiuat, posse tunc reddere debitum, non tamen exigere, quod est falsum. Nàm tunc fornicatur reddendo, & potius tenetur mortem subire, quàm debitum reddere. Neque excusatur per Ecclesiæ sententiam, quæ tunc secundum allegata, & probata iudicat.

Dubium. Vxor stante dubitatione, poterit debitum exigere?

SOTO respondet posse: quia est in possessione, sicut uir. Nihilominus si ipsa tempore contractus erat dubia, semper est in mala fide, quantū ad petitionem debiti atque ita dubitatione durante, petere non poterit: si uerò tempore contractus habuit bonam fidem, tunc uera est Soti opinio.

QVAEST. DE IMPEDIMENTO QVOD CVLTVS DISPARITAS NOMINATVR

Alex. Alen. in 3. p. q. 48. m. 3. D. Bona ar. 2. q. 1. Sco q. 1. S. Thom. q. unica. ar. 1. & sequenti. Dur. q. 1.

HAC q. dist. Magistri 39. declaratur.

Art. I. An infidelis sit ad contrahendum cum fideli inhabilis?

CONCLVSIO.

FIDELIS baptizatus ad contrahēdum cum infideli iure tātùm Ecclesiastico est inhabilis. Cōmunis est Theologorum, & iuris utriusque peritorum sententia. Non enim iure naturali est inhabilis

lis: quia Ioſeph Patriarcha fidelis contraxit cum Egyptiaca infideli tempore, quo lex naturalis uigebat. Neque iure diuino; quia Moyſes contraxit cū Aethiopiſſa, & in Euangelio, nullibi tale præceptum legitur. Locus enim B. Paul. ubi dicitur: nolite ducere iugum cum infidelibus, non eſt præceptum diuinum: ſed conſilium Euangelicum; quare erit inhabilis iure tantùm Eccleſiaſtico, Nā Eccleſia à temporibus Apoſtolorum hanc conſuetudinem ſeruat. Infidelis namque cùm non ſit baptizatus, non eſt ſacramenti matrimonii capax. Gen.41. Num.2. 2.cor.6.

Primum dubium. Erit ne ſaltem ſacramentum ex parte fidelis?

CONCLVSIO.

NEQVAQVAM erit. Ratio eſt: quia conſenſus, & uerba infidelis, cùm non ſit baptizatus, non poſſunt eſſe materia, & forma reſpectu conſenſus fidelis: atque ita deficiente materia, & forma, non poterit eſſe ſacramentum.

Secundum dubium. Valebunt ne ſaltem ſponſalia ſub conditione, utpote, ſi coniunx infidelis ad fidem reuertatur

CONCL. I. DD. ubi ſup.

SPONSALIA ſub hac conditione ſunt illegitima. Conſtat ex lege oratio. ff. de ſponſalibus: ubi expreſsè definitur inhabiles ad matrimoniū, eſſe etiam ad ſponſalia ineptos. Cæterū titulo promiſ-

ſionis, & iuſtitię iure naturæ fidelis, ſi conditione poſita, non adimpleret promiſſum, præſertim iuramento firmatum, peccaret; oppoſitum tenet Soto.

CONCL. II.

Fidelis cum hæretico contrahens peccat contrahendo; matrimonium tamen tenet. Nam cũ malum prolis, & coniugis catholici peruerſio timeatur, dubium non eſt; quin peccet, & cùm uterque ſit baptizatus, & nullus iſtorum ſit ad contrahendum cum alio per Eccleſiam prohibitus, ualebit matrimonium. Nam concilium Calcedon. non irritat matrimonium; ſed prohibet tantùm.

CONCL. III.

In lege ueteri non erat Iudæis fidelibus prohibitum cum infidelibus contrahere; niſi cum Cananeis. & aliis terræ promiſſionis infidelibus dumtaxat: ut conſtat multis Sacræ Scripturæ exemplis. Eſther enim Aſſuero, qui erat gentilis, nupſit.

Art. II. An coniunx fidelis poſſit ſimul cum coniuge infideli habitare?

CONCLVSIO I.

Ivxta legem coniugii, coniunx ad fidem cõuerſus non tenetur cum infideli habitare, quamuis ſine iniuria creatoris poſſit, neque olim in primitiua Eccleſia tenebatur: immo ſtatim quòad habi-

habitationem dissoluebatur, licet non quò ad uinculum, nisi post aliquod tempus. Hæc est de fide, & habetur apud D.Paul.dicentem; dico ego, & non dominus, si quis frater habet uxorem infidelem, & hæc consentit habitarè cum illo, non dimittat illam. Quare cùm hoc sit D.Paul.cõsilium (ideo enim ait; dico ego, & non Dominus) non tenebitur coniunx fidelis habitare cum infideli sub reatu peccati mortalis. Hoc enim distat consilium à pręcepto; quòd præceptum obligat ad mortale transgressorem. Vltima pars conclusionis statim patebit. 1.Cor.7.

CONCLV. II.

Ex lege charitatis tenetur conuersus coniunx cum infideli habitare, si habet certissimam spem conuertendi illum. Ratio est; quia præcepto dilectionis, & correctionis teneur, quantum in se est, fratrem suum lucrari. Math.18.

Primum Dubium. In hac Ecclesia poteritne conuersus cum infideli coniuge: sine iniuria tamen creatoris habitare?

CONCL. I.

QVAMVIS Ecclesia, quæ modò est, conuersum ex iudæis cnm infideli coniuge habitare non patiatur: ut in conc. Tolet.4.constat, & refert can. iudæi 28.q.1.nihilominus tamen, si conuersio infidelis

fidelis expectaretur, uel scandalū timeretur, quia deterrerentur à fide, eò quòd post conuersionē alterius coniugis statim diuortium fieret; ut apud indos, possent tunc cohabitare, dummodo creatoris contumelia non timeretur. Ratio est; quia consilium apostolicum non est aliquo modò reuocatum. Nam intelligitur, quando periculum subuersionis proximi, uel creatoris iniuria non imminebat; ut in casu huius cōclusionis. Hoc aut fieri deberet præcedenti Archiepiscopi facultate, & examinatione.

CONCLV. II.

Soto. ar.3. huiusd.

QVI nunc inter infideles apud turcas conuertetur, statim ad Ecclesiam catholicam migrare tenetur. Soto defendit posse latēter cum uxore manere, & non teneri ad seipsum prodendum. Conclusio tamen constat ex B. Pau. dicente: corde creditur ad iustitiam; ore autem confessio fit ad salutem. Deinde, si ille cæremonias infidelium exercet, est in statu damnationis: quia tenetur exterius Christum confiteri, & infidelitatem abnegare; si autem non exercet illas, compelletur per ministros iustitiæ. Tuncque potius esset illi mors subeunda, quàm infidelium cæremoniis uacandum: atque ita, aut recedere, aut se prodere tenetur.

Ad Ro. c.10

Secundum Dubium. Si infideles conuertantur, ſintque conſanguinei in gradu prohibito, poterunt ne tunc ſimul cohabitare?

CONCLVSIO.

SI ille conſanguinitatis gradus eſt lege tãtùm canonica prohibitus, matrimonium non diſſoluit. Ita definitur in cap. gaudemus, de diuortiis. Nam ad leges Eccleſiaſticas ante baptiſmum non tenebantur. De his enim. quæ foris ſunt, nihil ad nos. 1. Cor. 5. Diſſoluetur autem matrimonium, ſi gradus lege naturæ prohibeatur; ut inter aſcendentes, & deſcendentes, fratreſque & ſorores: de gradibus uerò iure diuino prohibitis inferius agetur.

Tertium Dubium. Si infidelis habeat plures uxores, & omnes conuertantur, uelintque cum eo habitare, quam illarum tenebitur retinere?

CONCLVSIO.

SOLA prior erit uxor, quamuis ante baptiſmum fuerit repudiata. Ita definitum eſt in ca. gaudemus. Et ratio eſt; quia lege naturæ Polygamia prohibetur, & ſecundum illam legem repudium non diſſoluit matrimonium.

Quartum

Quartum Dubium. Altero coniugum ad fidem conuerſo, & apud Chriſtianos uiuente, apud quem debent filij nondum ratione utentes manere?

CONCLVSIO.

APVD conuerſum; licet ſit uxor. Definita eſt in can. de iudæis 45. diſt. & cap. 2. de conuerſione infidelium; ſi autem filius ratione utatur, erit iudicio ſuo relinquendus; & intelligetur non uti ratione, ſi propoſita fide, in neutram partem inclinetur.

Prima Difficul. Per conuerſionem alterius coniugis ad fidem, etiam quò ad uinculum diſſoluitur matrimonium ita: ut liceat utrique in ſuà religione ad ſecundas nuptias tranſire?

CONCL: I.

SI infidelis uoluerit cum fideli coniuge habitare; ſine iniuria tamen creatoris, tunc quamuis ſimul non habitent, non ſtatim matrimonium quò ad uinculum diſſoluetur. Ratio eſt; quia ſi (ut ſupra diximus) habitare poſſunt, non ſtatim diſſoluitur matrimonium. Alioqui enim manere non poſſent; quia fornicarii eſſent.

CONCL: II.

SI infidelis omnino renuat cum fideli habitare, uel

re, uel nolit sine iniuria creatoris; quia blasphemat Christum, uel conatur fidelem subuertere, uel odio in Ecclesiam Christianorum maledicta ingerat, tunc matrimonium inter illos dissoluetur, & uterque ad secundas nuptias migrare poterit. Expresse est defin ita in cap. gaudemus. & in cap. quanto, de diuortiis: & ita intelligetur D. Paul. Quando ait, si infidelis discedit, descedat &c. 1. Cor. 7.

Hinc cautè legendus erit Caiet. in commen. super Palum in hunc locum affirmans his uerbis D. Pauli nō infirmari coniugii solutionem, quod est falsum. Nam Scriptura Sacra non aliter est intelligenda, quàm Ecclesia Rom. illam interpretatur, & hunc locum Ecclesia de separatione, quò ad uinculum (ut ex cap. quanto constat) declarat. Appen. 1. Caie. cauendus.

Hinc colligitur matrimonii solutionem non au ctoritate Ecclesiæ; sed Christi Iesu, qui per os Pauli loquebatur, fieri. Non enim Ecclesia legitimum infidelium matrimonium dissoluere posset, nisi Christus Dominus soluisset. Appen. 2.

Quintum Dubium. Dissoluetur ne, qndm primùm infidelis admonitus, non uult conuerti, uel non uult habitare sine creatoris iniuria?

Opinio Ric. est statim quò ad uinculum dissolui, quando infidelis cum fideli habitare renuit. Hæc opinio tribuitur Scoto, sed falsò; quia Sco. de hac re non disseruit. Opinio S. Tho. in sol. ad primum, & Palud. & Dur. est, non dissolui, donec fidelis secundas nuptias contrahat. Ric. art. 2, q. 2 Sc. liberatur.

CON-

CONCLVSIO.

Non diſſoluitur tunc matrimonium quò ad uinculum, niſi cùm primùm fidelis ad ſecundas nuptias migrauerit. Definita eſt expreſsè in cap. gaudmus.

Appen. Hinc, ſi infidelis antequam conuerteretur, contraheret, ſi poſtea contingat ſimul cum ſecunda uxore conuerti, erit priori uxori conuerſæ tradendus, ſi illa nondum; contraxerat. Quia primum matrimonium non erat ſolutum. Hæc appendix apertè colligitur ex cap. citato.

Sextum Dubi. Poteritne infidelis in ſua ſecta aliam ducere, ſe fidelis ad ſecundas nuptias tranſierit?

CONCLV.

Ric. eſt ar. 2 q. 3. Poterit quidem. Propterea quòd, matrimonium fuit iam ſolutum, quò ad uinculum: peccabit tamen mortaliter. Quia tenebatur ſequi fidelem; ne matrimonium diſſolueretur.

Septimum Dub. Matrimonium infideliū per uotum ſolemne religionis à coniuge primo conuerſo emiſſum, diſſoluetur ne?

CONCL. I.

S. Th. hac d. Matrimonium in infidelitate confirmatum per tale uotum diſſoluitur. Quia in hac parte idem cenſendum eſt de matrimonio conſummato infidelium, & de rato fidelium.

CONCLV. II.

Non tamen diſſoluetur quò ad uinculum, per ſacri ordinis receptionem. Ita definitum eſt in extrauaganti. Antiquę concertationi.

Secunda Diffic. An poſt lapſum alterius coniugis in hæreſim, uel alium apoſtaſiam, matrimonium, quò ad torum, aut uinculum diſſoluatur?

Iuriſperitus. c.citato & Theologi hac d. & Soto d. 39.q.unica art.4.

CONCL. I.

In tali caſu matrimonium quò ad uinculum nullo modo diſſoluitur. Definita eſt in cap. quanto de diuortiis. Et ratio eſt; quia uterque coniunx eſt baptizatus.

CONCLV. II.

Quando unus coniugum poſt condemnationem hæreſis Eccleſiæ reconciliatur, facta ſeparatione iudicio Eccleſiæ, tunc coniunx innocens ad religionem monachalē tranſire poteſt, uel cum reconciliato habitare tenetur. Definita eſt expreſſè in cap. finali, de conuerſione coniugatorum, & cap. de illa de diuortiis. Notanter dicitur (ad religionem monachalem) quia per ingreſſum religionis militaris matrimonium, nec quò ad uinculum, nec quò ad torum diſſoluitur. Votum enim continentiæ ibi emiſſum non eſt de eſſentia religionis militaris, quemadmodum eſt de eſſentia religionis monachalis.

Septimum

Septimum Dubium. An uir innocens, quando uxor fuerit hæretica, & reconciliata, possit sacros ordines recipere, sicut potest monachalem intrare religionem?

SOTO partem affirmantem tenet.

CONCLVSIO.

NEQVAQVAM potest sacros ordines recipere. Ratio est; quia in dicto cap. finali solùm conceditur ingressus ad monachalem religionem. Tū etiam; quia si non potest ingredi religionem militarem, propterea quòd, uotum solemne continentiæ non est de illius essentia; neque est essentia sacri ordinis.

Tertia Difficul. Per quodcunque aliud peccatum, præter hęresim, dissoluitur matrimonium quò ad torum, an non?

NOTA primùm, crimina coniugum, præter adulterium, in tria genera diuidi. Primi generis sunt quæ nullo modo alteri coniugi nocent; ut si sit unus fur, blasphemus, &c. ad 2. genus pertinent, quæ in detrimentum corporale coniugis innocentis sunt: vt si uir sit crudelis in uxorem, aut uxor uenefica, uel perdit mariti substantiam, uel liberos interficit, quæ crimina. C. de repudiis recēsentur. Tertii generis est unum tantùm crimen, scilicet, quando unus coniunx conatur alium inducere

ducere in quoduis peccati genus; ut in homicidiũ, furtum &c.

C O N C L V S I O.

QVANDO unus coniugum eſt adulter, aut hę reticus, aut laborat criminibus ſecundi, uel tertii generis innocẽs tunc per iudicis ſententiam ab illo quò ad torum ſeparari poteſt. Definita eſt in cap. quæſiuit, de diuor. & in cap. literas, de reſtitutio ne ſpoliatorum. DD.d.39.D Bona.ar. 1. q.1.

Art. ult. An matrimonium inter infideles ſit uerum, & legitimum.

C O N C L. I. 1.Cor.7.

MATRIMONIVM inter infideles ita legitimum eſt; ut per ſolam conuerſionem alterius coniugis ad fidem diſſolui non poſſit. Hæc eſt de fide, & habetur apud D. Paulum dicentem; ſi quis frater habet uxorem infidelem, & hæc conſentit habitare cum illo, non dimittat illam. Et eſt definita in cap. gaudemus & cap. quanto, de diuortiis. Quod enim eſt legis naturę, eſt omnibus licitum, & matrimonium ex inclinatione, & iure naturali eſt.

C O N C L V. II.

MATRIMONIVM infidelium eſt legis naturæ ſacramẽtum. Eſt enim ſignũ unionis inter Chri-

ſtum, & Eccleſiam. Ita definitum eſt in cap. gaudemus citato.

CONCL. III.

Non eſt autem nouæ legis ſacramentum. Ratio eſt: quia cùm infideles careant baptismo, qui eſt ianua omnium ſacramentorum, non poſſunt eſſe matrimonii, quatenus eſt nouæ legis ſacramentũ, participes.

CONCLV. IIII.

Matrimonivm infidelium tria bona, ſacramenti, ſcilicet, prolis, & fidei, habet. De bono ſacramenti conſtat: de bono autem prolis eſt etiã manifeſtum: quia tale bonum eſt tantùm obligatio ad procreandam, & religioſé educandam prolem: quæ quidem obligatio eſt compoſſibilis cũ actu, & propoſito faciendi oppoſitum, et talẽ obligationem habent quoque infideles coniugati. tandem de bono fidei eſt quoque perſpicuũ; quia tenentur debitum ſoluere, & ab alieno concubitu cauere.

Diffic. Peccant ne infideles in uſu matrimonali?

Solvs Ricard. de hac re differit, de cęteris autem infidelium actibus diſputant doctores.

DD. d.e.1. Ri.ar.1.q.3

CONCLVSIO.

Infidelis ad coniugem accedens cùm intẽtione generandi prolem, & ſoluendi debitum, dummodo

dummodó de illius educatione in cultu infidelitatis non cogitet, nullo modo peccat. Ratio est: quia cùm talis debiti solutio sit opus moraliter bonum, (nam est actus iustitię) non erit peccatum.

QVAESTIO DE IMPEDIMENTO CONSANGVINITATI.

De hac quęstione uerba facit Magister 49. distinctione.

Art. I. Quidnam est consanguinitas? Quid linea?

PROPOSITIO I.

CONSANGVINITAS est aliquarum personarum uinculum, ab eodem stipite descendentium, carnali propagatione contractum. Nam cõsanguinitas idem est, quod communicatio in sanguine, idest, habere eundem sanguinem communem inter se: ut sunt illi, qui ab eodẽ stipite, idest, patre generantur, uel immediatè; ut fratres, uel mediatè; ut nepotes eiusdem aui &c. generantur, quæ quidem communicatio in sanguine est causa uinculi amicitiæ inter consanguineos. Ric. art.

PROPOSITIO II.

LINEA est congregatio, & collectio personarum, consanguinitate coniunctarum, ab eodem stipite descendentium, diuersos continens gradus, idest, ordo ille, qui est inter cõsãguineos; ut unus sit

pater, alter filius, tertius nepos &cætera linea nominatur.

PROPOSITIO III.

LINEA, aut est recta: ut quę est inter ascendẽtes, & descendentes: ut inter patrem, filium, nepotem, &c. aut collateralis: ut inter transuersales, fratrem, scilicet, & sororem &c.

PROPOSITIO IIII.

COLLATERALIS linea, uel est æqualis, quę inter ęqualiter à stipite distantes reperitur; ut inter auum, & consobrinum: aut inæqualis, quæ est inter eos, qui à stipite in æqualiter distant.

Art. II. Quidnam est gradus, & quotuplex?

RESPONDEO per sequentes propositiones.

PROPOSITIO I.

GRADVS est determinata propinquitas personæ ad personam secundum consanguinitatem. V. g. pater respectu filii est in primo gradu, idest, in prima propinquitate, respectu nepotis est in 2. gradu, idest per unum medium, scilicet, filium, respectu pronepotis in 3. gradu, idest, per duo media. Hæc autem computatio est secundum ius canonicum. Nam ius ciuile inter fratrem, & sororẽ duos constituit gradus, unum fratris ad sororem, & alium sororis ad fratrem.

PROPOSITIO II.

IN linea recta ascendentium tot sunt gradus, quot

quot personæ una minus. Exēpli causa pater filius, nepos, & abnepos, sunt quinque personæ, & quatuor tantúm gradus. Ratio est: quia tot sunt gradus, quot generationes: generatio uerò minus quàm inter duos, esse non potest; ergo tot erunt gradus, quot personæ, una minus, quæ toti generationi præsupponitur, & stipes nominatur.

Hinc filius cum patre erit in primo gradu, cum nepote in secundo gradu &c. Appen.

PROPOSITIO III.

In linea laterali eorum, qui à stipite æqualiter distant, quo gradu æqualiter transuersales á stipite separantur, eodem inter se distinguuntur. v. g. frater, & soror distant à stipite in primo gradu, eodemque inter se differunt. Ratio est; quia distantia, uel propinquitatis est solùm ratione stipitis: quare non magis inter se distant, quàm à stipite dissident.

PROPOSITIO IIII.

In linea laterali in æqualiter à stipite distantiū computandus est gradus à persona, quæ à stipite remotior est. u. g. auunculus, & consobrinus, idest, filius uel filia sororis distant in 2. gradu; quia filia sororis distat à stipite in 2. gradu. Expresè definita est in cap. uir, qui ab stipite, de consanguinitate, & affinitate.

Hinc in dispensationib⁹ inæqualiter á stipite distātiū remotioris descendentis à stipite est ha. ratio

PROPOSITIO V.

MATRIMONIUM inter consanguineos si Papa non dispensauerit, est nullum.

Art. III. An iure diuino sint modò aliqui gradus prohibiti?

Leuit. 18. LEGE Leuit. 18. ubi decem gradus prohiben tur, lege Victoriam in relectio, de matrimonio par te 2.

DVAE sunt opiniones. Prima omnium ferè an tiquorum, qui affirmabant omnes gradus in Leui tico prohibitos, esse etiã nunc iure diuino prohi bitos. Hæc fuit D Bona. Thom. Ric. & Dur. qui-- bus adhæsit Syluester affirmans Papam non pos- se dispensare in gradibus in Leuit. prohibitis. Idẽ quoque Lutherani asserunt. Secunda opinio est Palud. dicentis illos gradus non esse iure diuino: sed naturali tantùm prohibitos, & non omnes: sed aliquos dumtaxat. B. Antonin. docuit illos gradus fuisse olim iure diuino prohibitos, quem sequuntur Victoria, & Caie. modò autem nõ es- se iure diuino prohibitos dicunt.

Verb. matri 8. c. 6. et uer. papa §. 17.

D. Anto. 3 p. c. 14. ti. 1. 2. 2. p. 154 art. 11. 9. Caieta.

CONCLV. I.

GRADVS, qui in Leuit. prohibebantur, olim matrimonium contrahendum impediebant; non tamen omnes dirimebãt; ut affinitatis gradus. Mul ta enim fieri prohibentur, quæ tamen facta tene- rent. Quia licet prohibeantur; non tamen irritan- tur: nã illi tantùm gradus matrimoniũ nullum red debant,

debant qui lege, naturali ut in linea recta prohibebantur. Licitum namque erat tunc accedere ad uxorem fratris defuncti absque liberis causa suscitandi semen.

CONCL. II.

NVLLVS gradus in Leui. prohibitus, modò in Euangelio prohibetur, eò quòd tunc prohibitus erat. Ratio est: quia lex uetus modò non obligat; quatenus lex uetus est, sed ut ex parte confirmata in Euangelio. Sunt enim præcepta nonnulla iudicialia in Euangelio posita, quale illud est de dormiente cum uirgine; ut constat cap. 1. de adulter. atque etiam obligant aliqua legis ueteris euacuatæ præcepta, quatenus legis naturæ præcepta sunt.

Hinc, si Papa dispensaret in aliquo gradu in Leuit. prohibito, dispensaret quidem, quatenus sunt lege naturali, uel Euangelica prohibiti. Appen.

Prima difficultas. Prohibentur ne iure naturali gradus in linea recta ascendentium, & descendentium ita; ut Papa in his dispensare non possit? DD. ubi sup.

Hoc loco de gradibus cõsanguinitatis est agẽdum; nam de gradibus affinitatis sequenti distin. agemus. Et quæritur primũ de matrimonio inter ascendentes, & descendentes, an prohibeatur usque in infinitum, uel an gradus ita sit lege naturali prohibitus; ut in eo Papa dispẽsare nõ posũt?

Opinio Sco. Ric. & Iurisconsultorũ tenet talẽ

Scot. q. 1. Ri. ar. unico q. 4 Caie. 2. 2. q. 254. ar. 9. et in opusculo ad regẽ Angliæ. leve uictoriã ubi su.

Prohibitionem in infinitum durare ita; ut si Adam uel Noe resurgeret, cum qua contraheret, non haberet. Caieta. arbitratur solùm primum gradum in linea recta esse iure naturali prohibitum. Vnde sequitur posse Papam dispensare; ut auus ducat neptem, & auia nepoti nubat.

CONCLVSIO.

MATRIMONIVM in primo gradu lineę rectę, etiamsi nulla lex scripta illud irritaret; esset iure naturali nullum. Nam talis contractus est cõtra ius naturæ: quia est contra pudorem, & honorem, quem filius iure naturæ parentibus adhibere tenetur, & contractus contra ius naturę est ipso iure nullus. Vnde B. Paul. auditur inter uos talis fornicatio, qualis nec inter gentes ita; ut uxorẽ patris sui aliquis habeat.

1 Cor. 5.

Soto. Hac d. ar. 3. Caie. ubi su.

Primum dubium. Quid si in mundo non esset nisi pater, & unica filia, uel plures?

CAIET. ubi supra negat. Soto affirmat.

CONCLVSIO.

TVNC illas ducere in uxores tenetur. Ratio est: quia plus tenetur homo diligere rempublicã quàm parentes. Plus enim eam diligere tenetur, quàm seipsum; atque ita pro salute reipub. & totius uniuersi tunc pater filias ducere, & mater filiis nubere teneretur.

Secundum

Secundum Dubium. Contractus matrimonialis in secundo gradu lineæ rectę, & sequentibus in infinitum prohibetur ne iure naturali, an Ecclesiastico?

CONCL. I.

MATRIMONIUM inter auum, & neptem iure naturali prohibetur, & est per leges humanas indispensabile. Ratio est; quia eadem obligatio reperitur inter neptes, & auos, & inter filios, & parentes, eademque ferè est sanguinis communio, & eandem reuerentiam neptes, auis, quam parentibus exhibere tenentur. Hæc est contra Caiet. affirmantem esse despensabile huiusmodi matrimonium.

CONCL. II.

IN linea recta matrimonium in infinitum non censetur esse prohibitum. Ratio est; quia sanguinis communio est causa prohibitionis, & cùm magis communicent transuersales in quinto gradu, quàm descendentes cum ascendentibus in 6. gradu, & illi non prohibeantur, neque isti prohibendi sunt.

Hinc poterit Papa dispensare inter proauum, & proneptem &c. APPEN. I

Hinc, si Adam modò uiueret uxorem ducere posset. Nam minus uinculum cõsanguitatis est inter nos, & Adã, quàm inter Gallos, & Hyspanos, qui contrahere non prohibentur. APPEN. 2.

Ric. art. uni. co. q. 2. D. Bo. ibidem.

Secunda Diffic. an liceat matrimonium contrahere in linea transuersali æquali, & inęquali?

V. G. an contractus inter fratrem & sororem, & inter consobrinum & sororem patris, & inter auunculum & consobrinam sit licitus. Duæ sunt opiniones. Prima D. Bona. & Ricar. Duran. asserentium in primo gradu lineæ collateralis matrimonium esse iure diuino nullum. Caiet. Thom. de Argentina tenēt tale matrimonium esse solùm contra ius canonicum, & ita Papam in hoc gradu dispensare posse. Addit Thomas matrimonium infidelium cum propriis sororibus non esse soluendum, si ad fidem conuertantur; Scot. verò talia matrimonia in primo gradu laterali, lege naturali prohibita esse affirmat.

Caie. ubi sup. S. Thom. Th. de Argē. hac distin. Instituta de iure naturali in principio.

CONCLV. I.

MATRIMONIVM inter fratrem, & sororē est iure naturali nullum; seruatur enim apud omnes gentes, & ad hoc natura ipsa, seclusa lege scripta, homines inclinat. Vnde Pharao impossibile esse credit Saram uxorem fuisse Abrahæ: quia dixit suam esse sororem; uide cap. gaudemus.

Gen. 12.

CONCL. II.

MATRIMONIVM in secundo gradu consanguinitatis in linea laterali, & inęquali non est iure diuino prohibitum. Hæc conclusio est contra D. Bona.

D.Bon.Ricar. Duran. Syluest. & contra glossam in cap.litteras, de restitutione spoliatorum, qui tenent gradus in Leu.prohibitos, inter quos sunt isti, iure diuino prohiberi; ita ut non possit Papa in eis dispensare. Et ratio conclusionis est: quia lex uetus uniuersa fuit per mortem Christi reuocata. Nam translato sacerdotio secundum ritum Aarō per mortem Christi in sacerdotium secundum ordinem Melchisedech, necesse fuit, ut legis translatio fieret. Quia si nunc obligat, est; uel quia habet legis humanæ vim, uel propter causas supra signatas. *Hæbr. 7.*

CONCL. III.

NEQVE est iure naturali prohibitum. Constat exemplis sanctorum, quos Sacra Scriptura in gradu, de quo est modò difficultas, ante legem scriptam contraxisse docet. Legitur enim Gen.c. 11. Thare genuisse Abram, Nachor, & Aram, & Nachor duxisse consobrinam suam filiam Aram. Et Abram Saram filiam eiusdem Aram. Quare cùm hi uiri sancti non tenerentur, nisi ad obseruantiam legis naturalis, quam de facto obseruabant, perspicuum profectò est iure naturali, tale matrimonium non fuisse pr ohibitum. *Gen.11.*

CONCL IIII.

EST autē iure dumtaxat positiuo Ecclesiastico rohibitum. Patet à sufficienti diuisione. Etiam; quia

quia Ecclesia sine controuersia in his gradibus dispensare consueuit.

Tertia Difficultas. Potest ne Ecclesia modò aliquos gradus probibere?

S. Th. q. unica ar. 4. d. 4.

C O N C L. I.

ECCLESIA potestatem habet inhabilitandi aliquos, quominus intra certum gradum matrimonium contrahere possint. Definita est expressè sess. 24. cano. 3. & 4. concil. Trident.

C O N C L. II.

MAXIMOPERE Ecclesiæ conuenit aliquos ad matrimonium inhabilitare. Cõstat de matrimonio clandestino, quod est irritum per concil. Tri. sess. 24. c. 1. de reformatione matrimonii. Nam usu ueniebat; ut aliquis duas haberet uxores, primã clandestinam, & ueram, & secundam in facie Ecclesiæ adulterinam. Tum etiam: ut pax, & amicitia augerentur, si inter non consanguineos (ut fit) matrimonium contraheretur.

C O N C L. III.

GRADVS per lineam collateralem æqualem, siue inæqualem, sunt usque ad quartum gradum prohibiti. Ita habetur in cap. non debet, de consanguinitate, & affinitate. Nam à quinto gradu consanguinei; ut extranei se habent.

Hinc,

Hinc, confutatur hæresis lutheranorum asserentium nullos esse gradus prohibitos, neque prohiberi posse. *Here. 1.*

Quarta Diffi. Potestas ciuilis Regis poterit, aliquos inhabilitare; quominus contrahant?

VICTORIA in relectione de matrimonio non audet affirmare. Ric. & cæteri affirmant.

CONCL. I.

POTEST quidem & de facto, si contrahatur matrimonium, erit nullum. Constat ex toto titulo. ff. de adoptionibus. Vbi matrimonium inter patrem adoptātem, & filiam adoptiuam irritatur. Quod ius canonicum tantùm inter filium naturalem, & filiam adoptiuam prohibet; ut ex cap. 1. de cognatione legali colligitur.

CONCL. II.

LEGES ciuiles connubia in aliquo gradu prohibentes, Ecclesia contradicente, nullam uim habent. Ratio est; quia causa matrimonialis contractus, quantùm ad uinculi perpetuitatem, à iure diuino pendet. Et ideo ciuilis potestas circa hunc contractum ab Ecclesiastica potestate depender.

Hinc, si princeps saracenorum prohiberet, & irritaret matrimonium intra secundum, & tertium gradum, si de facto contraheretur, esset nullum. Habet enim potestas illa iurisdictionem in subditos, *Appen. 1.* *Ad Ro. c. 13*

tos, dicente B. Paul. Omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit.

Appen. 2. Hinc, si infideles in gradu ab infideli principe prohibito contraxerint, & ad fidem conuertantur, uel sunt separandi, uel de nouò contrahere tenentur. Ratio est; quia matrimonium ante baptismum, propter inobedientiam contra suum principem, fuit nullum.

QVAEST. DE IMPEDIMENTO AFFINITATIS, QVO MATRIMONIVM IMPEDITVR, NE CONTRAHATUR, & contractum irritatur.

DD. ibid. Hac q. d. 41. Magistri differitur.

Art. I. *Quid? & quotuplex est affinitas?*

HIc art. aliquot positis propositionibus cum D. Bon. & Ric. explicabitur.

PROPOSITIO I.

AFFINITAS est personarum propinquitas, ex carnali copula perueniens, omni parentela carens. Hæc est descriptio affinitatis, quam illustro exemplo. Titius. v. g. duxit uxorem Bertam, uel illam illicitè cognouit, ex tali matrimonio, seu copula cum consanguineis Bertæ affinitatem contraxit, etiamsi aliàs consanguineus non esset. Si autem consanguineus erat, duplex impedimentum cum consanguineis uxoris habebit, unum consanguinitatis

guinitatis ex parte ſua, alterum affinitatis ex parte uxoris, quòd ad impetrãdas diſpenſationes eſt diligentiſsimè animaduertendum.

PROPOSITIO II.

Triplex olim erat affinitatis genus; ut ex c.non debet, de conſanguinitate, & affinitate cõſtat. Primum, quod eſt in uſu, eſſe dicitur; ut ſolus uir habens uxorem affinis omnibus cõſanguineis uxoris intra 4. gradum efficiatur ita; ut intra illum gradum, mortua uxore, aliquam illius con ſanguineam ducere non poſsit. Atque eodem modo de uxore, mortuo uiro, cenſendum eſt. Et hoc genus olim uſque ad ſeptimum gradum extendebatur. Secundum eſt affinitas affinitatis; & tertium affinitas huius ſecundæ affinitatis; verùm ſecundum, & tertium iam ſunt reuocata.

PROPOSITIO III.

Affinitas efficitur per copulam carnalem licitam, aut illicitam; naturalem tamen. Ita definitur in cano. extraordinaria 35. q. 3.

Hinc, per nefandam copulam contra naturam cum muliere, & ſeminationem extra uas, non contrahitur. Quia affinitas efficitur per copulam, qua uir, & uxor una caro eſſe dicuntur: & per talem copulam, aut ſeminationem extra uas non cõmiſcentur, nec una caro efficiuntur, Appen. 1.

PRO-

PROPOSITIO IIII.

OLIM ante concil. Trid. affinitas per copulam usque ad 4. gradum efficiebatur, modò autem non contrahitur affinitas præcedens, & dirimens matrimonium, nisi usque ad secundum gradum tantùm. Definita est expressè sess. 24. cap. 4.

APPEN. 2 Hinc, si Titius per fornicationem cognouerit Bertam solùm cum sorore Bertæ, id est (*Con su prima hermana, y no con prima, segunda, tercera &c.*) contrahere prohibetur. Quod est intelligendum de affinitate matrimonium præcedente; nam si sequatur post matrimonium, etiamsi cognouerit (*ala prima, secunda, o tercera de su muger,*) debitum exigere non poterit.

Prima Diffi. Quinam sunt affinitatis effectus?

PROPOSITIO I.

EFFECTVS affinitatis præcedentis matrimonium per copulam illicitam contractæ, est: ut in primo, & secundo gradu tantùm impediat, & dirimat matrimonium contrahendum: ut modò diximus.

PROPOSITIO II.

SI autem per copulam licitam, scilicet, coniugalem, impedit matrimonium usque ad 4. gradum ita; ut mortua uxore, non possit vir cum consanguinea illius usque ad 4. gradum contrahere. Definita est in cap. non debet citato.

PRO-

PROPOSITIO III.

Si affinitas post matrimonium sequatur, coniunx, qui cum consanguinea, uel consanguineo alterius coiuit, in conscientia ante dispensationē petere non potest: reddere tamen tenetur. Definita est in cap. 1. & cap. tuæ fraternitati, de eo, qui cognouit consanguineam uxoris suæ.

Secunda difficultas. An seclusa lege positiua, Ecclesia prohibente matrimonium intra 4. affinitatis gradum, sit aliquis gradus affinitatis lege naturali tantùm matrimonium contrahendum dirimens, ita ut in eo Papa dispensare non possit prohibitus?

V. G. inter ascendentes, & collaterales. Primū nota inter ascendentes quatuor esse combinationes, primam (*Entre el padastro, y su alnada*) secūdam) *Entre la madrastra y su alnado*) tertiam inter socrum, & generum, & quartum inter socrū & nurum

Dvae sunt opiniones. Vna affirmans, quam Soto sine auctore refert, quæ tenet Papam posse dispensare &c. Altera est negans D. Bona Riçar. & Paluda. qui affirmant omnes gradus cap. 18. Leuit. esse iure diuino prohibitos.

CONCLVSIO.

Affinitatis gradus positi inter ascendētes, & descendentes, ita lege naturali matrimoniū

1 ad Cor. 5. contrahendum dirimunt: ut in his Papa dispensare haud posit. Dicit enim beatus Paul. Auditur interuos fornicatio, qualis, neque inter gentes ita: ut uxorem patris sui aliquis habeat? quare erit talis concubitus contra ius naturale. Hinc Ruben à Patre Iacob maledictus fuit, propterea quòd ad eius uxorem ascenderat.

Gen. 49.

D. Bon. ar. 1 q. 1. 2. & 3.

Dubium. De affinitate collaterali, an mulier possit successiuè, Papa dispensante, duobus fratribus nubere?

DVAE sunt opiniones. Prima citata D. Bon. & Palud. negans. Altera neotericorum.

CONCLV. I.

VXOREM fratris sine rationabili causa ducere est cõtra ius naturæ, quod nullo modo nisi propter maius bonum uiolare licet. Ratio enim naturalis dictat; ut fratribus hunc honorem præstemus, ne, scilicet, illorum turpitudinem reuelemus; ut Leuit. 18. habetur.

Leuit. 18.

CONCL. II.

VXOREM fratris propter rationabilem causam ducere non est contra naturæ ius. Quia Deut. habetur licuisse tunc frati uiuenti ducere uxorem fratris sui mortui, ad suscitandum semen. Nam, ut non est contra legem naturæ eundem uirum duas habere sorores in uxores; ut Iacob habuit Liam, & Rachelem, neque erit contra ius naturæ eandem uxorem &c. Propterea quòd, idem gradus est,

Deut. 25.

Gen. 29.

dus est, eundem uirum duas sorores successiuè habere, siue duos fratres eandem uxorem ducere.

Hinc, Papa in his gradibus dispensare poterit: Quia non est contra legem naturæ, & multorum Pontificum exemplis constat. Nam Alexand. VI. cum quodam Rege Lusitaniæ dispensauit; ut uxorem fratris mortui duceret. & Iulius II: cum Henrico rege Angliæ; ut duceret in uxorem Catherinam, quæ fratris sui uxor fuerat. Et Martinus. V. vt refert Sylue. similem concessit dispensationẽ. Appen.

Art. III. De impedimento publicæ honestatis? *D. Bona. d. 42. ar. 2. q. 1. 2. & 3.*

Hoc impedimentum oritur ex sponsalibus, aut ex matrimonio tantùm rato, scilicet, ex contractu ipso: non autem ex copula carnali, diciturque impedimentum publicæ honestatis; quia solùm publica honestas prohibet: quominus unus sponsus consanguineis alterius iungatur. Ita definitum est in cap. ad audientiam desponsalibus, & in cap. vnico eodem titulo in 6.

CONCL. I.

Ex matrimonio rato tantùm impedimentum publicæ honestatis tale oritur; ut soluto matrimonio per mortem, uel ingressum religionis alterius coniugis, in sæculo maens, cum consanguineis illius intra quartum gradum contrahere nõ possit: Definita est in cap. 1. & in cap. non debet de consanguinitate, & affinitate.

Hæc est Sco. & Palud. S. Thom. & Ric. uocant

hoc impedimentum affinitatis. Panormitanus in cap. sponſam: de ſponſalibus tenet cum Scoto.

C O N C L. II.

Ex ueris, & legitimis ſponſalibus impedimentum publicæ honeſtatis uſque ad primum gradū naſcitur. V. g. Titius duxit Bertam in ſponſam per uerba de futuro, ſolutis ſponſalibus, ſolùm erit Titius inhabilis ad contrahendum cum ſorore Bertæ: non autem cum cæteris illius conſanguineis. Ita definitum eſt in concil. Trid. ubi ſup. ante concilium uerò uſque ad quartum gradum conſanguinitatis extendebatur.

C O N C L. III.

Hæc diſt. Hoc impedimentum olim ex quibuſcunque ſponſalibus, etiam illegitimis proficiſcebatur: dūmodò non eſſent illegitima ex defectu conſenſus: ſed aliunde, ſcilicet, propter conſanguinitatem, aut impotentiam &c. nunc uerò ex legitimis, & ueris tantùm ſponſalibus emanat. Definita eſt expreſsè cap. 3. in concil. Trid. ubi ſupra.

C O N C L V. IIII.

PRAEDICTA impedimenta ſolùm inter unum coniugum, & conſanguineos alterius coniugis, & nullo modo inter conſanguineos ipſorum coniugum oriuntur. Hæc eſt expreſsè definita per Innocentium III. in cap. quod ſuper his, de con conſanguinitate, & affinitate.

Hinc, pater, & filius cum matre, & filia contrahere poterunt.

Art. II. *An matrimonium inter consanguineos sit Ecclesiæ auctoritate dirimendum?*

V. G. Titius, & Berta consanguinei, aut affines bona fide contraxerunt, simulque 40. annos uixerunt, quibus transactis, affinitatis notio superuenit, est modò quæstio. An sit hoc matrimonium Ecclesiæ auctoritate dirimendum.

CONCL. I.

QVAM primùm constiterit propter consanguinitatis, uel affinitatis impedimentum, esse nullum matrimonium; auctoritate Ecclesiæ erit dissoluendum. Definita est expresse in cap. non debet de consanguinitate, & affinitate.

Hinc, non poterit auctoritate coniugum dissolui. Alioqui enim daretur locus fraudibus; nam qui vellent separari, statim consanguinitatē fingerēt. APPEN.

Art. Tertius de raptu.

CONCL. II.

RAPTVS est quando per uiolentiam puellæ, aut eius patri factam, aliquis illā è domo patris rapit, quæ licet sponte raptorem sequatur; nunquàm tamen matrimonium ualebit; donec in libertate extra raptoris potestatem constituatur. Definita est expresse in conc. Trid. sess. 42. cap. 6.

Art. IIII. *An omnis, qui ex damnata copula nascitur, illegitimus sit?*

CONCLVSIO.

QVANDO matrimonium est nullum, & uterque

b D. d. 41. S. Thom. q uni ca ar. 3. q. 1. & sequentibus Ric. artic. 2. q. 2. Dur. q. 1.

que parens eſt impedimenti conſcius, filii illegitimi naſcuntur: ſi verò uterque: aut alter tantùm impedimentum ignorat, legitimi naſcuntur;ſi tamen matrimonium in facie Eccleſiæ, & non clandeſtinè fuit contractum. Definita eſt expreſsè in cap.ex tenore, qui filii ſint legitimi,& in cap.cùm inhibitio,de clandeſtina deſponſatione.

Appen.

Hinc,filii,qui ex parentibus ignorantibus ambobus,uel altero tantùm impedimentum,naſcuntur, poterunt in utroque foro parentibus in bonis etiam;uinculatis ſuccedere. De reliquis autem filiis illegitimis quomodo poſsint hæredes inſtitui, & bona parentum retinere,tractatu de reſtitutione reperies.

QVAESTIO DE COGNATIONE SPIRITVALI, ET LEGALI.

DD.d.42.S. Th.q.1. ar. 1.& ſequentibus Ricar. ar.1.q. 1. Dur.q.1.

Art. I. An cognatio ſpiritualis dirimat matrimonium contrahendum?

LEGE titulum de cognatione ſpirituali, & legali, & conc. Trid. cap. 2. vbi ſupra.

CONCL. I.

AD ſpiritualem cognationem;vt ſuſcipientes, & miniſtri baptizati ſint, & non ſolùm cathecumeni, vel credentes, deſideratur. Nam vt nemo poteſt alium carnaliter generare,quin naturale eſſe habeat;ita neq; pôt eſſe aliquis ſpũalis pr̃; quin ſpũale eſſe per regenerationem ſpirituale͂,ſcilicet, baptiſmum

baptiſmum habeat. Qui enim non eſt baptizatus, legi de cognatione ſpirituali non eſt ſubiectus.

CONCLV. II.

QVANDO alter coniugum malitioſè propriũ filium baptizauit, vel tempore baptiſmi, aut confirmationis, tenuit; vt vxorem petitione debiti priuaret, uxor non priuatur; ſed uir, qui tunc reddere tenetur; ſecus autem ſi in extrema neceſsitate; quia nullus aderat, hoc fecerit. Definita eſt expreſsè in cap. ſi uir, de cognatione ſpirituali.

CONCL. III.

PER exorciſmum, ſiue catechiſmum cognatio ſpiritualis non contrahitur. Quia per hæc, cùm baptiſmum præcedant, non fit regeneratio.

Art. II. *De cognatione ſpirituali?*

D. Bon. d. 42 ar. 1. q. 2.

CONCL. I.

ADOPTIO à catholicis ita definitur, legitima aſſumptio extraneæ perſonæ in filium, uel filiã, nepotem, uel neptem, uel deinceps. Vnde ad uerã adoptionem deſideratur primùm, ut perſona adoptata ſit extranea, ſecundò, ut fiat ſecundum legis conditiones, quæ diuiditur in adoptionem perfectam, & imperfectam, de quare lege Ric. hac d.

CONCLV. II.

ADOPTIO, ſiue abrogatio, quæ eſt imperfecta adoptio matrimonium contrahendum in triplici gradu dirimit. Et primus uocatur paternitatis, & filiationis legalis. Secundus eſt fraternitatis legalis. Et tertius affinitatis legalis appellatur. Pro-

pter primum gradum inter adoptantem, & adoptatum, eiusque descendentes non potest esse matrimonium. Non enim Petrus adoptans Mariam potest illam, uel aliam eius filiam ducere. Propter secundum gradum adoptatus non potest ducere filiam adoptantis; quia est eius legalis soror. Propter tertium gradum matrimonium non potest contrahi inter adoptantem, & filii adoptiui uxorem: quia est eius legalis nurus. Neque inter adoptatum, & vxorem adoptantis; quia est legalis patris uxor.

CONCLV. III.

PRIMVS, & secundus gradus cognationis legalis sunt præceptiui ita: ut cessante adoptione, non posit in illis esse coniugium. Secũdus durat, durante tantùm adoptione, qua finita, ueluti si repudietur, uel si adoptans, aut adoptiuus moriatur, poterit inter fratres legales contrahi matrimoniũ. Ita definitum est in c. unico de cognatione legali.

CONCL. IIII.

SOLVS secũdus gradus iure canonico est prohibitus: reliqui autẽ iure ciuili prohibẽtur. Suntq; ab Ecclesia per consuetudinẽ recepti. Hęc est Ric.

Apprn. Hinc constat potestatem ciuilem posse aliquos ad matrimonium inhabilitare, dummodò talis lex ab Ecclesia approbetur; ut supra diximus.

FINIS PRIMAE PARTIS.

INDEX QVAESTIONVM, ARTICVLORVM, DIFFICVLtatum, ac dubiorum, quę in hac prima parte explicantur.

Quæst.

Quæstio vltima De ministro sacramentorum. 39

5. Diffic.

FLO-

FLORES SACRAMENTI CONFIRMATIONIS. 109

FLORES QVESTIONVM SACRAMENTI EVCHARISTIAE

6\. Diffic.

Art.

6. Diffi.

Dubium.

2. *Diffi.*

10. Diffi.

4. Dif.

Quęst. De Confesſione. 375

2. Diffic.

statæ,

Quæst.

2. Diffi.

FLORES QVAESTIONVM DE SACRAMENTO EXTREMAE VNCTIONIS. 476

FLORES QVAESTIONVM DE SACRAMENTO ORDINIS. 483

Art

FLORES THEOLOGICARVM QVAESTIONVM SACRAMENTI MATRIMONII.

Quæstio prima. de his, quæ ad essentiam matrimonij pertinent.

ctum

3. Du-

2. Dub.

3. *Dub.*

Dub.

2. Dubium.

 & om-

Art.

Quæst. De impedimento consanguinitatis.

Quęſt. De impedimento affinitatis, quo matrimonium impeditur, ne contrahatur, & contractum irritatur.

FINIS INDEX.

Ad errata corrigenda nota, 1. numero paginam 2. autem lineam indicari.

163. necessita, necessitatem. 217. 9. dissimus. diximus. 244. 12 si. sit. 248. 19. moralium. mortalium 254. 4. indicauit. iudicauit. 254. 19. absolula absoluta. 263. 11. omnes omne 359. 7. esset. esse. 366. 4. arbitrio. arbitrii. 395. 21. aliquo aliquot 417. 3. qui. quæ 418. 13. uperioris. superioris. 421. 17. reiterad. reiteranda 453. 20 elicere. licere. 471. 4. pœnitentia. pœnitentias 478. 25. instant. instanti. 487. 20. interueniuntur. interueniunt. 498. 5. dege. lege. 517. 9. gratiam. gratia. 540. 1. bigamiam. bigamia. 561. 16. fuisse. fuisset. 597. 3. per mistionem. per missionem 660. 2. 2, 32. 603. 6. perpeiuum. perpetuum. 646. 28. ha, habenda. 651. 25. roibitum. prohibitum.

Series Cartarum,

✠ ✠ ✠ A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V X Y Z,

Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Kk Ll Mm Nn Oo Pp Qq Rr Sſ Tt Vu Xx Yy Zz.

Omnes ſunt quaterniones, Præter ✠✠ Zz qui eſt duernio.

R O M Æ.

Apud Ioſephum de Angelis.

M. D. L X X V I I I.

